4 41.
NALE VITT. EMANUELE
B
8 C
38

Digitized by Google

Digitized by Google

13-8-e 36

X1X220

Digitized by Google

Digitized by Google

ASTRI
INEXTINCTI
A
GASPARE SCIOPPIO
&
F. ROMANO HAY BENEDICTINO
In Orbem euulgati.
ECLIPSIS
SEV
DELIQVIVM
Propoſitis variis Quæſtionibus.
DE
COLLEGIIS EORVMQVE TITVLIS, IVRIBVS, DE DOMINIO, POSSESSIONE, Vltimis voluntatibus,& circa eas Pontificis poteſtate, Donationibus, &c.
Apertè & breuiter Demonſtratum.
A R. P. IOANNE CRVSIO BREMENSI
E Societate IESV.

COLONIÆ
Apud hæred. BERNARDI GVALTERI
Excudebat VALENTINVS CLEMENS.
ANNO M.DC.XXXIX.
Cum Priuilegio S. Cæſ. Maieſt. & Superiorum permiſſu.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

15. 3. C. 33

Digitized by Google

EMINENTISSIMO PRINCIPI
FRANCISCO CARD.
BARBERINO S. R. E. PRO-
CANCELLARIO, ORDINIS
S. BENEDICTI PROTECTORI.

QVÆ quantaue, Eminentiſſime, D. Cardinalis, Eccleſiæ Catholicæ ſeſe non modò tuendæ, ſed etiam augendæ atque ornandæ ſpes oſtenderit, cum S.D.N. Papæ Vrbano VIII. patruo Tuo, Tuæq; Eminentiæ, ac fratri Tuo Eminentiſſimo D. Antonio Cardinali Barberino; tribus velut apum Regibus, quos veſtræ mihi gentis repræſentare videntur inſignia, tum reliquo Purpuratorum Patrum Concilio conſtitutum fuit, alienos à fide Catholica ad Eccleſiæ gremium reducere, ac ne deeſſent operæ, Collegijs, Seminarijs, vacantia Monaſteriorum quorundam emortuorum bona attribuere, eſt, qui hucuſq; dubitauerit nemo. verumenimuero iam tandem inuentus, neſcio quis, Gaſpar Scioppius an F. Romanus Hay Ordine Benedictinus,

qui hanc veſtram, Eminentiſſime Princeps, ſapientiſſimam voluntatem ac diſpoſitionem in conſilio habeat, atq; ad ſuum vnguem caſtiget, quaſi illa Monaſteriorum emortuorum in Collegia & ſeminaria trãſlatio, Chriſto foret inimica, & Iuſtitiæ; D. Benedicto, ſanctiſq; alijs iniuria, quin & ipſi Ordini religioſo pudenda. Non eæ mellificæ Apis ſapientiſſimo & æquiſſimo Regi obtẽperãtis voces. Quod ſciẽtiſſimus æquè ac Iuſtiſſimus patruus Tuus S. D. N. Vrbanus VIII. Pontifex Maximus, Te Directore cum Tuorum Eminentiſſimorum Patrum Concilio è Reip. Chriſtianæ vtilitate diſponit, non vllius iniuſtitiæ accuſari poterit, niſi qui penitus in prauam ſe immerſerit conſue-
1.Off. tudinem, quæ Tullio teſte à via deflexit, ac honeſtum ab vtili ſecernit. Vberior in Eccleſiâ Catholicâ fructus faciendus, maiorem diuini Numinis, Diuorumq; & S. Benedicti, propagatâ ipſius doctâ è Collegiorum ſcholis ſobole gloriam nequicquam delibat, ſed auget, ac nimium quantum amplificat. Vt pientiſſimus agnouit Imperator Ferdinandus P.M.II. qui dulciſſimo Apum Regis Imperio obſequens, aliquorum emortuorum Monaſteriorum bona in Collegiorum vſus applicauit, quem periurij ac ſacrilegii cum Aſtro illo (vt vocant) inextincto inſimulare, animus aureſq; piorum hominum abhorreſcunt. Næ illi non ſunt

iucun

iucundi apum bombi, quibus glomeratum ad mel conficiendum cietur agmen,ſed Marti' æris rauci canor,qui diſcordiam ſpectat ac diſſenſionem, quæ vtrum in pacato apum imperio ferenda, Tuum eſt,Eminentiſſime D. Cardinalis S. R. E. Procancellarie diſpicere, Tuum eſt in cauſis Eccleſiaſticis eiuſmodi libellos aſtro præcipiti ſplēdicantes,reip Chriſtianæ minus commodos cancellare, pernitioſos etiam penitus exterminare. Hunc in finem Tibi,alteri apum Regi,ego primos meorum laborum pro Societate noſtrâ vniuerſa ſuſceptorum flores,ſupplex ad alueare tuum offero. Præter Te quærat,quantumcunque F.Romanus Imperij Magnates,illisque bipartitò ſi mauult,etiam tripartitò opus ſuum dedicet, Tua mihi ſufficit Eminentia, alium ego Germanus, pro hoc meo labore patronum neſcio acRegem,cuius iuſto ac pio arbitrio ego, cum P.Laurentio Forero ſto ac viuo. Tuæ Tuorumque Eminentiſſimorum Declarationes ſanctæ nobis ſunt ac firmæ;neque nos remoratur,quidquid oblocutus fuerit F.Romanus Hay, verbis P.Foreri neſcio ad quos peregrinos ſenſus detortis ac melle non ſincero,ſed fucato, procul ab apum cellulis proſcribendo,ad horrida Ponti freta ablegando potius,quàm Imperio Chriſtiano in certam pernitiem propinando.

* * Acci-

Accipe igitur hanc meam Eminentiſſime Princeps S. R. E. Cardinalis ac Procancellarie ſinceram ex Hyblæis Panormitani, Cyrnijs Benedicti de Plumbino, atque alijs Doctorum floribus decerpram melliginem, certis quæſtionum fauis cohibitam, atque in quæſtionum capita ceu cellulas diſtributam; humillimè, Tuæ Eminentiæ oblatam, quâ Monaſteriorum emortuorum translatio in Eccleſiæ Catholicæ vtilitatem oſtenditur iuſtè eſſe facta. Fateor me flores Tarentum mittere. At Tua me inuitat humanitas, quâ nixus, etiam Tuæ Eminentiæ Societatem noſtram omnem, quæ cum alijs Ordinibus Religioſis intimam deſiderat coniunctionem atque Te directore concordiam, ſubmiſſiſſimè commendo. Coloniæ. IV. Non. Septemb. Ann. M. DC. XXXIX.

TVÆ EMINENTIÆ

Humillimus Seruus.

IOANNES CRVSIVS
Soc. IESV.

Digitized by Google

APPROBATIO

Sereniſſimi Ordinarij.

Sereniſſima ſua Celſitudo FERDINANDVS ArchiEpiſcopus Colonienſis, S. R. I. Princeps Elector &c. Dominus noſter Clementiſſimus, Viſis ſententijs ſpecialiter deputatorum Cenſorum, dat & concedit facultatem, vt tractatus Patris IOANNIS CRVSII Societatis IESV, inſcriptus, ASTRI INEXSTINCTI à GASPARE SCIOPPIO & FRATRE ROMANO HAY BENEDICTINO in Orbem euulgati ECLIPSIS SEV DELIQVIVM, Propoſitis va- "
rijs quæſtionibus, de Collegijs eorumque titulis, "
Iuribus, de dominio, poſſeſſione, vltimis volunta- "
tibus, & circa eas Pontificis poteſtate, donationi- "
bus &c. typis mandari poſſit, cum contra fidem Catholicam, aut bonos mores nihil contineat. Signatæ Bonnæ. 22. Menſis Septembris Anno M. DC. XXXIX.

FERDINANDVS.

Locus Sigilli.

Ioannes Schoenheim
Secret.

Digitized by Google

APPROBATIO.

Multum illuſtris atque admodum Reuerendi
DOMINI HYERONIMI LAMPVGNANI
in S. Theologia Philoſophia Magiſtri. I. V. D. Subdiaconi
Apoſtolici, atque Iuris profeſſoris Romani.

Liber hic, quo Monaſteriorum quorundam vacantium bona à S. D. N. *Vrbano* VIII. & S. C. M. *Ferdinandi* II. Collegijs, Seminarijs &c. in Germania fundandis, iuſtè & piè applicari poſſe & applicata eſſe defenditur, non ſolùm nihil continet ſanæ doctrinæ & moribus pugnans, Verùm ad Catholicæ fidei & religionis, ex præſcripto Sacrorum Conciliorum propagandæ emolumentum, ad tuendam præterea ſupremam ſummi Pontificis authoritatem, & Ferdinandi Cæſaris immortalitate digni pietatem, ingens momentum addit. Vt hoc propter authorem eius A. R. P. *Ioannem Cruſium è Societate Ieſu* non minus doctrinâ & eruditione præſtantem, quàm pietate & zelo commendabilem, nihil non de Republicâ Catholicâ mereri fidenter pronunciem, dignum cuius nomen cum opere ſuo, quam primum iuri publico datum, in poſterorum vtilitatem & religionem augendam transmittatur. Ita cenſeo ego Hieronymus Lampugnanus Infraſcriptus. *Romæ* die vltimâ Septemb. Ann. *1639.*

Ita cenſeo ego HIERONYMVS LAMPVGNANVS
in Sac. THEOLOGIA ac Philoſophia MAGISTER
I. V. D. & Subdiaconus Apoſtolicus, nec
non Iuris Profeſſor.

APPROBATIO
ADMODVM REVERENDI D. GASPARIS
ESTRIX S. THEOLOG LICENTIATI,
Canonici & Plebani Antuerpienſis, ac
Librorum Cenſoris.

Solidè & eruditè ASTRI INEXTINCTI aſſerti *Deliquium* demonſtrat R. P. IOANNES CRVSIVS Bremenſis *è Societate* Ieſu Theologus, cuius eâ de re Commentarium ideo publica luce dignum cenſemus.

Antuerpiæ 15. Octob. *1639.*

Gaſpar Eſtriex Plebanus ac
Librorum Cenſor

Digitized by Google

APPROBATIO
R. P.
PRAEPOSITI PROVINCIALIS PROVINCIÆ
Rhenanæ Inferioris.

EGo GOSWINVS NICKEL Societatis IESV in Prouinciâ Rhenanâ Inferiore Præpoſitus Prouincialis, poteſtate ad id mihi factá ab Admodum Reuerendo P. N. MVTIO VITELLESCO Præpoſito Generali, ASTRI INEXTINCTI DELIQVIVM à P. IOANNE CRVSIO SOCIETATIS NOSTRÆ demonſtratum, atq; à deputatis ad id Societatis eiuſdem Theologis lectum & approbatum, typis mandari permitto. In cuius fidem has literas manu propriâ ſubſcripſi, conſuetoque officij ſigillo munitas dedi. Coloniæ V. Septemb. Anno M.DC.XXXIX.

Locus Sigilli.

GOSVVINVS NICKEL
MPP.

POTESTAS TYPOGRAPHIS FACTA A R. P. PROVINCIALI PROVINCIAE RHENANÆ INFERIORIS, SOCIETATIS IESV.

CVm Sacræ Cæſareæ Maieſtatis Decreto omnibus & ſingulis Typographis & Bibliopolis, ac alijs quamcunq; librariam negotiationem exercentibus ſerio firmiterque inhibeatur, ne quiſquam vllos Libros à noſtris Patribus hactenus editos, vel in poſterum edendos, intra S. R. Imperij, Regnorum & Dominiorum ſuæ Cæſareæ Maieſtatis hæreditariorum fines, ſimili vel alio characteris genere aut formâ, ſiue in toto, ſiue in parte recudere, vel aliò recudendos mittere, aut alibi etiam impreſſos adducere, vendere & diſtrahere clam ſeu palam, citra iudicium ac teſtimonium ſupradictorum Patrum audeat vel præſumat. Concedo ego GOSVVINVS NICKEL, Societatis IESV per Rheni Inferioris Prouinciam Præpoſitus Prouincialis (poteſtate mihi ad id factâ à Reuerendo admodum P. N. Generali MVTIO VITELLESCO) Bernardi Gualteri hæredibus Typographis Colonienſibus facultatem excudendi ASTRI INEXTINCTI DELIQVIVM à P. IOANNE CRVSIO Societatis Noſtræ demonſtratum. In cuius rei fidem hoc eis teſtimonium dari curaui. Coloniæ 5. Septemb. 1639.

Locus Sigilli.

Goſvvinus Nickel

MPP.

Digitized by Google

INDEX
Authorum in hoc opuſculo citatorum.

ADamus Bremenſis
Adrianus
AEgidius Bellamere
Albericus de Roſate
Albertus Brunus
Alexander de Imola
Alphonſus à Soto
Aluarus Valaſcus
S. Ambroſius
Andreas Alciatus
Andreas Gaill
Andreas Poma
Andreas Presbyter
Andreas Tiraquellus
Angelus de Peruſio
Antonius Auguſtinus
ANTONIVS BARBERINVS Cardinalis.
Antonius de Butrio
Antonius Corſetus
Ariſtoteles
Aubertus Myraus
S. Auguſtinus
Auguſtinus Ancona
Auguſtinus Barboſa
Auguſtinus Beroius
A. Gellius
Aymon Crauetta
Baldus
Bartolus
Bartholomæus Capolla
Bartholomæus à S. Fauſto Ord. Ciſtert.
Baſileenſium diſputationes.
Benedictus de Capra
Benedictus de Plumbino
S. Bernardus
Bernardus Compoſtellanus
S. Bonauentura
Cæſar Cardinalis Baronius
Caſpar Bruſchius
Caſparus Denichius.
Conradus Lagus.
Dauid Chytræus
Didacus Couarruuias
Didacus Lopez. S. I.
Dilingani ICti
Dio
Dithmarus Epiſcopus Merſburgenſis.
Dominicus Soto
Dominicus de S. Geminiano
Dynus
Emanuel Rodriquez
Eraſmus Chokier
Federicus de Senis
Felinus
Fortunius Garcias
Franciſcus Aretinus
Franciſcus Curtius iunior
Franciſcus Mantica
Franciſcus Sarmientus
Franciſcus Suarez S. I.
Gabriel Vaſquez S. I.
Georgius Branden
Goffredus
Gratianus
S. Gregorius Magnus
Gregorius de Valentia S. I.
Guiſo de Bayſo Archidiaconus
Guilelmus Caſſadorus
Guilelmus Durantes Speculator.
Guilelmus Redoanus
Helfricus Hunnius
Henricus Boich
Hermanus Vulteius
Hieronymus Burigellanus
Hieronymus de Cevallos
Hieronymus Cagnolus
Hieronymus Gonzalez
Hieronymus Schurfius
Hieronymus Treutlerus
Hippolytus de Marſilijs
Hoſtienſis Cardinalis.
Iacobus Cuiacius
Iacobus Menochius
Iacobus Simonetta
Iaſon
Innocentius III.
Innocentius IV.
Ioachimus Mynſingerus à Frundeck
Ioannes Altenſtaig
Ioannes Andreæ
Ioannes Auentinus
Ioannes Azor S. I.
Ioannes Baptiſta Viuianus
Ioannes Bertachinus
Ioannes Cephalus
Ioannes à Chokier
Ioannes Deckerius S. I.
Ioannes Dilectus
Ioannes Faber
Ioannes de Fannis
Ioannes Franciſcus Ripa
Ioannes Gaufredus Collectarius iuris
Ioannes Gœddæus
Ioannes Honorius ab Axel
Ioannes Igneus
Ioannes Imola
Ioannes Lindenbrog

Ioannes

Digitized by Google

Index Authorum in hoc opuſculo citatorum.

Ioannes Pomarius
Ioannes Oldendorpius
Ioannes Schneidevvinus
Ioannes à Selua
Ioannes à Turrecremata
Ioannes VVameſius
Ioſephus Maſcardus
S. Irenaus
Ioſephus
Lalius Zechus
Lambertus Schafnaburgenſis
Lapus de Caſtellione
Laurentius Forerus S.I.
Laurentius Surius Carthuſ.
Leonardus Leſſius S.I.
Lucas de Penna
Ludouicus Gomeſius Sarmient.
Ludouicus Gozadinus
Ludouicus Miranda
Ludouicus Molina S.I.
Ludouicus Romanus
Martinus Bonacina.
Martinus Laudenſis
Martinus Magerus
Martinus Nabarrus
Matthæus de Afflictis S.I.
Matthæus Raderus S.I.
Matthæus VVeſembecius
Michael Graſſus
Nicolaus Euerardus à Middelburg.
Nicolaus Garzias
Nicolaus Intrigliolus
Nicolaus Tudeſcus Cardinalis & Abbas Panormitanus
Octauianus Cacheranus
Octauianus Spatharius
Oldradus de Ponte
Paulus Caſtrenſis
Paulus Layman S.I.
Paulus Sauellus
Orator S.C.M.
S. Petrus Abbas Cluniacenſis
Petrus Ancharanus
Petrus Antibolus
Petrus Antonius de Petra
Petrus Cutſemius
Petrus Duennas
Petrus Franciſcus de Rubeis
Petrus Georgius Tholoſanus
Petrus Paulus Pariſius Card.
Petrus Nicolaus Mozzius
Petrus de Peruſio
Petrus Rebuffus
Philippus Decius
Philippus Francus
Philippus Henricus Hænonius
Placentinus
Raphael Cumanus
Raphael Fulgoſus
Reinhardus Bacchouius Echtius
Rochus
Simon de Pratis
Socinus iunior
Stephanus Aufrerius
Tanfredus
S. Thomas Doctor Angelicus Ord. S. Dominici
Thomas Sanchez S. I.
Thomas Zerola
Cardinalis Tuſchus
Valentinus Mangionius S.I.
Valerius Reginaldus S.I.
Vincentius Filiucius S.I.
Vincentius
Zenzelinus

PRAEFA-

Digitized by Google

PRAEFATIO
DE ASTRO INEXTINCTO
EIVSQVE DELIQVIO.

NEmini non notum eſt, plurimorum in manibus eſſe
libellum de Iure Monaſteriorum emortuorum repe- 1.
tundorum conſcriptum, typis Sangeorgianis, an in
Aphannis, anno *1634.* expreſſum, quē mutuatis aliũ-
de plumis Gaſpar Scioppius, velut altera cornicula,
æternùm cœlo tanquam aſtrum inextinctum (quod
Ordini Religioſo facilè conceſſero) ſuffixurus erat, iamq; in aëra
ſurſum ferebatur; ſed ecce illico, quibus induebatur, pennis alienis
nudatus, agitur præceps, retentâ ſibi quiduis in Societatem effutien-
di, eamque criminandi libertate, quod ne ſine auctore confingere vi-
dear, laudo eam in rem Eminentiſſimum Dominum Antonium
Cardinalem Barberinum, cuius hæc eſt ad Illuſtriſſimum D. Nun-
cium Apoſtolicum apud Heluetos degentem Epiſtola.

Per-Illuſtris & Reuerendiſſime Domine tanquam Frater.

Gaſparis Scioppij Spiritus nimis quã inquieti ſunt, & videtur obſti- 2.
naſſe ad lacerandũ Scriptis ſuis, quæ ſub fictis nominib⁹ euulgat, Pa- "
trum Ieſuitarum famam. Eorum proinde, quæ in hodiernum diem "
ſtudet imprimere titulos, à Dominatione veſtra huc tranſmiſſos, "
Sanctiſſimus D.N. cum ſenſu diſplicentiæ vidit, & ex meorum Emi- "
nentiſſimorum ſententia mandauit, vt in lucem edita, tanquam ſup- "
poſititij authoris opera à S. Congregatione Indicis prohiberentur. "
Deus Dominationem Veſtram proſperet ſemper & conſeruet. Ro- "
mæ. 8. Decembris *1635.* "

Dominat. Veſtræ "
Tanquam Frater addictiſſimus.
A.C. Barberinus.

** Lu-

3. LVculentiſſimum Sciopp ianæ malignitatis argumentum! Verùm miſſo Scioppio, ipſum libellum, prout à F. Rom. ann. 1636.
typis eſt mandatus, examinemus; vtrum debitâ cum approbatione
& conſenſu Ordinarij prodierit, ac de Iure permiſſus ſit, an verò prohibitus, Deinde quomodo idem, vt inſcribitur aſtrum, patiatur deliquium, & nihilominus dici queat *aſtrum inexſtinctum*; Denique quâ
ratione ipſius aſtri inextincti deliquium ſit lectitandum.

4. Ac principiò quidem F. Romanus damnatâ *in ſua præfatione*
Scioppij editione, ſuiſque recuperatis pennis, aliam curauit libelli
ſui editionem, ſed ſine Typographi ac loci deſignatione, vnde non
leuis ſuſpicio eſt, ipſum inſcio loci Ordinario, adeoq; non conſentiente, contra Concil. Trident. *ſeſſ. 4.* & Lateranenſe *ſeſſ. 10.* in lucem editum eſſe, cũ de approbatione & conſenſu Ordinarij aliũde (prout in
5. ijs, quæ in facto conſiſtunt, requiritur) nõ doceatur. Imago libelli Titulo præfixa; locum quidem Coloniam deſignat, ſed ſculpturæ, non
impreſſionis. Ait enim *Coloniæ ſculpſit Abraham* Hogenbergh. At Imagines ſæpe ijs in locis, vbi libri inprimuntur, non ſculpuntur. Igitur ex
ſculpta imagine, locus impreſſionis libri non colligitur. Quin etiam
negant Colon. Typographi, librum iſtũ à ſe impreſſum. Vnde cum
6. de *conſenſu* Ordinarij, ne quidem *præſumptiue*, vt loquuntur Iuriſconſulti, ex loco, doceatur, *illũ* non interueniſſe, præſumendum eſt,
arg. l. quæcunq. §. fi. ff. de publ. in rem act. Et ratio eſt, quia ſolennitas extrinſeca, vtpotè in facto cõſiſtẽs, nõ præſumitur interueniſſe, niſi probetur. Menoch, *3. præſ. 132. n. 28. & ſeqq. per d. leg. quæcunq. §. final.*

7. Fortè inquies; Libellus iſte, Louanienſium Doctorum præfert
approbationem. Ita eſt; ſed Louanij non fuit impreſſus, vt atteſtãtur,
8. quotquot Louanij habitant Typographi. Deinde illa Doctorum approbatio. F. Rom. circũſcriptionis arguit. Nã ipſa approbatio vel verè, vti eã refert Fr. Romanus, ab ijs emanauit, vel non verè; Si hoc, Lectori imponit Fr. Romanus, eam tanquam verè ab ijs profectam referẽs: Sin illud; circũſcriptionis arguitur F. Rom. quod aſſerat, libellũ
ſuum, prout ann. 1636. eſt impreſſus, fuiſſe iam ann. 1633. in Octobri ac
Nouembri approbatum; Cum ille ne quidem ab ijs tunc fuerit plenè
lectus aut perfectè cognitus, Imò nec potuerit. Quomodo igitur ab illis potuit approbari? Num aliquis prudens de re plenè non cognitâ &
9. perſpectâ iudicabit? Quod verò liber ipſius, tunc plene nõ fuerit cog-

nitus

Digitized by Google

nitus, imò nec potuerit, palam eſt. Nam Iudicium Collegij facultatum vtriuſq; Iuris in vniuerſitate Louanienſi datum fuit Louanij *14.* Kalend, Nou, *ſeu* 19. Octob. ann. 1633. Illiq; ſubiectæ approbationes Lib. Fromondi librorum Cenſoris Archiepiſcopalis Louanij 8. Kal. Decemb. ſeu 24. Nouembris, & Guilielmi Merceri, *SS.* Theologiæ Doctorum 8. Nouemb. eiuſdem anni 1633. Atqui eo anno libellus F. 10.
Romani necdum perfectus fuit & abſolutus. Hic ſiquidem inuehitur ſæpius in P. Laurentij Foreri Antimelandrum, *& quidem in præfatione ſuâ pag. 18. 19. quæſt. 1. n. 65. in fine. quæſt. 2. n. 25. à pag.* 112. *vſq; 114. qu. 3. n. 5. pag. 158. n. 18. pag.* 170. *quæſt. 4 n. 50. pag. 195. n 51. pag. 206. cum ſeqq. qu. 7. n. 5. pag. 251. & pag. 254.* In eiuſdem Patris Foreri Antanatomiam *in præfat. pag. 20. qu. 2. n. 50. pag. 140. qu. 7. n. 5. pag. 251. 252.* Ac demum in cenſuram Patris Laymanni *in præfat. pag. 24.* Quorum tractatus primus, *Antimelander* inſcriptus, circa illud tempus, quo Iudicia & Cen- 11.
ſuræ Louanienſium datæ, vno ferè Menſe antè fuit abſolutus. Fieri autem moraliter non potuit, vt intra vnius Menſis ſpatium, præſertim bello Suecico per Germaniam omnia itinera infeſtante, Antimelander ad F. Romanum deueniret, atque ab ipſo ſcriptis oppugnaretur, oppugnatus Louaniēſibus daretur cenſendus, Nedū ab eorū Cenſura intra eundē Menſem abſolueretur. *Deinde* alter Patris Fore- 12.
ri liber Antanatomiæ, non anno 1633. ſed ſub finem an. 1634. typis Oenipontanis editus, adeoq; vno integro anno, poſt datū Louanienſiū 13.
iudiciū & Cenſurā publico donatus fuit. *Demq;* Cenſura P. Laymāni an. 1635. abſoluta vidit lucē. Vnde cum in hoſce tractatus inuehatur 14.
F. Rom. libellus ann. 1636. euulgatus; colligitur, hūc à facultatibus vtriuſq; Iuris & Cenſore ann. 1633. non fuiſſe examinatū & approbatum: 15.
Imo nec potuiſſe; Niſi quis fortè modo nominatos tractatus in præſcientia velit extitiſſe F. Romani, vt quæ poſt vnum alterumue annū P. Forerus ac P. Laymannus eſſent concepturi & ſcripturi, Ipſe F. Rō. ſcripto anteoccupata Louanienſibus exhiberet examinanda. Somnia ea forent Scioppiana. Ex hactenus dictis relinquitur, vehementem 16.
fraudis à ſe commiſſæ ſuſpicionem mouere F. Romanum, quod vel perfecto libro à Louanienſibus cenſo (de imperfecto enim ipſi non iudicaſſent *ex l. inciuile ff. de leg. cap. iudicantem* 11. 30. *quæst.* 5) ſuppoſuerit alium anno 1633. adhuc imperfectum nec cenſum tanquam cenſum: vel certè poſterioribus annis perfectum ac cenſum, ita ac ſi priorum annorum aliquo ſuam ſuſtinuiſſet cenſuram, ediderit,

adeoque tempus approbationis veræ anticipauerit.
Si fortè dixeris,chartam libelli aſtriferi prius ab Academiâ Loua-
17. nienſi ſigillatam,quàm ipſamet conſcriberetur. At tunc Academia
Louanienſis non cenſebitur librum ipſum confirmaſſe, ex defectu
cognitionis neceſſariò prærequiſitæ,& ex Menoch,*3.præſumpt.57.n.*
18. *12.*Hinc quid de F.Romani aſtro cenſendum,Vtrum Iure permiſſum
ſit,facile eſt æſtimare.Profectò cum liber iſte ſine Ordinarij conſen-
ſu atq; Doctorum Louanienſium approbatione editus ſit, vel certè
huius reſpectu ſit ſuppoſititius, ex Concilio Lateranenſi & Tri-
dentino videtur eſſe prohibitus,maximè cum Supremorum Orbis
Chriſtiani Capitum,virorumq; Religioſorum honori non ita bene
conſulere videatur. Nam vbiq; inculcat, Monaſteria Monachorum
19. Solitariorũ emortua,non poſſe ſine læſione Diuini,naturalis ac Ca-
nonici Iuris in alios alterius Ordinis Religioſos transferri;Cum ta-
men conſtet à SS.Pontificibus,quin & à Sanctiſſimo Domno noſtro
Vrbano VIII.Cardinalibus,Epiſcopis,aliquando eiuſmodi Mona-
ſteria in alios alterius Ordinis Religioſos translata, quos omnes ex
ipſius doctrinâ, ſequeretur Ius Diuinum,Naturale ac Canonicũ læ-
20. ſiſſe. Adhæc ipſe *quæſt.3.n.5.§.quocirca.& qu.1.n.60.*tradit,Emortuorũ
Monaſteriorũ in alios alterius Ordinis Religioſos translatione,ipſũ
Pontificem,Cardinales,Epiſcopos perſequi Chriſtum, quod ſcanda-
loſum à pijs Catholicorum auribus abhorret;Et nũ hoc eſt Põtificẽ,
Cardinales,Epiſcopos honorare ac defendere,quos *q.3.5,*6. ſuſcepe-
rat defendendos?Quorſum ſpectat,quod,*q.7.n.27.§.quapropter & ſeq.*
21. *pag.288.289.*Monachorum exemptionem,abſolutè aſcribit intole-
rabili Epiſcoporum Dominij Iugo! Num hoc eſt Epiſcoporum Iu-
22. riſdictionẽ propugnare ac vindicare?Et quid ſibi vult,quando *q. 4.n.*
10.50.contendi, Imperatorem Ferdinandum II. piæ memoriæ, ſine
ſacrilegio & periurio non potuiſſe permittere,vllius emortui Mona-
ſterij in alios alterius Ordinis Religioſos translationem? An nõ hoc
ipſo S.C.Maieſtatẽ de violato Iuramento,atq; admiſſo ſacrilegio ac-
cuſat,quòd plures eiuſmodi translationes Monaſteriorum partim
per ſe ipſa magno ſtudio procurarit,partim procuratas ab alijs ratas
habuerit,neq; vnquam reuocauerit,ſed vt firmæ manerent,etiam ad
extremum vitæ voluerit.Profectò quiſquis contra Sacramentũ di-
ctum ac datam fidem deliberatè quem aſſerit agere, periurij illũ in-
cuſat

Digitized by Google

incuſat ac Sacrilegij. Hæccine verò pulchra illa defenſio, quã F. Romanus Hay. *qu.4.* in grati ſcilicet animi ſignum & Reuerentiæ, quam debet S.C. Maieſtati, ſuſcipit! Num idem Societati honorem deferre credendus eſt, quando *qu.2.n.*25. Societati Monaſteriorum emortuorum ſibi à Superioribus collatorũ acceptrici, decalogi impingit mutilationem, quaſi decimum abolitum vellet præceptum? Nũ P. Laurentij Foreri honori exiſtimandus eſt velificari, quando in ſuâ dedicatione ad Eminentiſſimum Dominum Franciſcum Card. Barberinum ac *qu.2.n.38.pag.*130, tradit, mellificæ apis (inſigne Summo Pontifici gentilitium) mel faſtidire Patrem Forerum, ipſique amarũ eſſe, eo quòd *theſi 9. de Abbate* propoſuerit, plures ESSE DECISIONES vel DECLARATIONES CARDINALIVM, QVÆ PLACEANT VRBI NÕ ORBI, perinde ac ſi Sapientiſſimos Patres in Scholas Societatis mitteret, atq; ad ſuum vnguem aſperrimè caſtigaret. Verùm, quâ ratione adductus ſtatuit Fr. Romanus: P. Forero mel illud amarũ eſſe! Non certè vllam theſis modò allata ſuppeditat. Hęc enim prætérquã quòd non à P. Forero, ſed à duobus Religioſis Roggenbruggenſibus cum Domni Sui Abbatis conſenſu & Domni Viſitatoris Rothenſis voluntate, ad Lauream Doctoralẽ curſus Theologici abſoluti aſpirantibus conſcripta, & Præſide ſolùm P. Forero defenſa, nihil in rem præſentem facit; Cũ illic proponatur quęſtio, Vtrũ *facultas abſoluẽdi ab hæreſi & alijs occultis caſibus Papæ reſeruatis, conceſſa Epiſcopis, in Concilio Tridentino ſit reuocata per bullam Cœnæ*, Negant defendẽtes, " eò quòd ad derogandum Concilio Tridentino requiratur ſpecialis " mentio, nec ſufficiat generalis: *Et pergunt*; ſi quæ verò declarationes " Cardinalium in contrarium allegentur, eas vel ſolùm loqui de locis " Romæ vicinis (*nam plures eiuſmodi ſunt deciſiones, quæ placent vrbi non Orbi*) vel ſolùm derogare poteſtati priuatorum, qui ex priuilegio poterant ab omnibus caſibus & cenſuris Papæ reſeruatis abſoluere & abſolui. *Hæc illi.* At hinc, quí oſtendit F. Rom. Patri Forero mel amareſcere? aut ab ipſo Patres Purpuratos in Scholas Societatis mitti, atq; ad vnguem ſuũ aſperrime caſtigari? Calumniæ ex ſũt ſcripto quidẽ euulgatæ, ſed nunquam vel probatæ vel probandæ. An neſcit F. Rom. ex communi Doctorum Theologorum & cõmuniori Iure conſultorum, apud Bonacinam D. Mediolanenſem laudatiſſimum *de leg. diſp.1.q.1.punct.4 n.*27. doctrinã; Ad quamcunq; legẽ huma-

23. 24. 25. 26. 27.

humanam inter alias ipſius conditiones requiri,vt ipſa ſit vſu recepta,ſeu acceptata,nec abrogata *ex leg.de quib.32.ff.de leg.* Vbi ita habetur,*Leges nullâ aliâ de cauſâ nos tenent,quam quod Iudicio populi receptæ ſunt.*Et hoc videtur conforme benignæ legiſlatorum voluntati,
28. ne nimis oneroſi ſuis ſubditis videantur; Atqui quod vſu ab aliquibus receptum eſt,dicitur etiam illis placere.Rebuff.*in leg. liberti nomine 172.ff.de verbor.ſignific per leg.in lege cenſoria,203.§. Quid autem "eſſet.*Ibi,& magis placet *ff. de V.S.*Hinc quibus populis aut communitatibus,vel etiam maiori earum parti lex aliqua placebit,ſeu ab ijs recepta erit,ipſa perfectæ legis rationem obtinebit;à quibus verò populis non recepta erit, nec eorum reſpectu,legis habebit rationem.
Hocque eſt,quod *theſi* 9.dicti Religioſi inculcabant,*inquientes*,Nam
29. "plures eiuſmodi ſunt deciſiones,quæ placent Vrbi & non Orbi,id eſt
"plures ſunt deciſiones Eminentiſſimorum Dd.Cardinalium,quæ in
"vrbe Romana vel eius vicinitate ſint receptæ,non tamen vbique in
"Orbe Chriſtiano,vt expreſſe docet Nauarr.*li.5.conſil.tit.de ſent. excō.*
30. *conſ 15.ſub finem.*Ex dictis quis deducet,Patres Purpuratos à P Forero
31. in Scholas mitti,atq; ad vnguē ſuū aſperrimè caſtigari? An quia paſſim docent DD.Concilium Tridentinū nō vbiq; terrarū receptū,ſeu non omnibus placere ; ideo ipſi SS. Concilij Tridentini Patres in Scholas mittunt,atq; ad ſuos vngues aſperrimè caſtigant? Annon,
32. Frater Romane,ſi æquus velis eſſe Iudex,ex modo recitata theſi concluderes,pluris ab ipſo P.Forero fieri Cardinaliū declarationes, quā à multis alijs Theologię Doctoribus.Siquidē ipſe *in dicta theſ.9.*Cardinaliū declarationes,tanquam deciſiones legales,licet non pro omnibus ſaltem pro aliquibus locis, ſupponit; quas alij Theologiæ Do-
33. ctores vim negant habere decidendi.Sentiūt Religioſi illi,imò eſto, etiam P.Forerus,cum compluribus Dd.qui declarationes Cardinaliū non ſolùm doctrinales,ſed etiā auctoritatiuas eſſe,ſeu nō habere tātū vim dirigendi ſed etiam obligandi,tradūt;eò quòd Xyſtus Quintus *in conſt incip.Immenſa æterni Dei.*maiorem tribuat Cardinalibus, explicandi Concilij auctoritatem,quā reliqui Doctores habeāt.*Atqui* reliqui Dd.poſſint quidem obiter per modū doctrinæ,non verò auctoritatiuè interpretari Conciliū,&c.Igitur Cardinalium declarationes erunt &auctoritatiuæ.Et horū Doctorū doctrina confirmatur
34. ex eo,quòdRota Romana in decidendis & definiendis litibus ſequatur

tur

Digitized by Google

tur Cardinaliũ declarationes, vt patet ex deciſionibus Rotæ nouiſs. *1.part.dec.482.& 743.& ſecunda parte dec.325.328.*& expreſſius in vna Trid.*die mercurij 28 Nouemb.an.1607.à Salas de leg.diſp.21.ſect.*12.allatâ. Vnde colligitur, declarationes Cardinalium, vim legis habere. Nã Iudex ſecundum leges iudicare debet, *leg.Nemo.Cod.de ſent.& inter-loc. om.Iud.&c.*Ita Emanuel Rodriquez *tom.*1.*quæſt.regul.qu.* 11. *art.* 2.6.Garcias *de beneſ.in præfa.colum.*1,& alij apud Bonacinam *tract. de leg.diſp.*1.*q.*1.*punct.*8.*propoſ.*1.*n.*4.Barboſ.*li.*1.*de Iure vniuerſ.Eccl. cap.4. de dignit.priuileg.& officijs Cardinalium.n.81.*vbi plurimorum eam in rem affert auctoritates.

His, vt ante inſinuaui, contradicunt alij, ac negant, Cardinaliũ declarationes, vim legis habere, eò quod non ſufficienter ſint promulgatæ, quos refert & ſequitur Bonacina *citato loco.* At ijs reſpõdet Barboſa *dicto li.*1.*de Iure vniuerſ.Eccl.cap.4.n.83.* promulgationem eiuſmodi requiri in legibus, quæ nouum ius condunt; non autem quę ius antiquum declarãt. Declarationes enim ipſis legibus à principio inſunt, ipſiſq; ſunt quaſi connaturales, Ideoq; declarationes legum, virtualiter ſimul cum legibus promulgatæ cenſebuntur? Hæc tamen nõ de omnibus omnino declarationibus Cardinalium, quæ circumferuntur, intelligenda, ſed ea cautio eſt, vt ex conſtitutione Sanctiſſimi Domni Noſtri Vrbani 2, *Auguſt.an.* 1636. eæ vim quaſi legis obtineãt, quæ in authenticâ formâ, ſolito ſigillo & ſubſcriptione Eminentiſſimi Cardinalis Præfecti ac Secretarij eiuſdẽ Congregationis pro tẽpore exiſtentium munitæ fuerint; Cæteræ verò nequaquã, ſed ad indicẽ librorũ prohibitorum pertineant, ex decreto Congregationis Cardinalium ad Indicem deputatorum edito *29. Aprilis al. Sexto Iunij ann.1621.*quod inhæret conſtitutioni fœlicis recordationis Pij IV. *qua incip.Benedictus Deus, &c.*Ita *citat.loc.*Barboſa *n.*83.&Rodriquez.

His poſitis. Quæro ego à F.Romano, quâ ratione ij, qui legitimas Cardinalium declarationes defendunt vim legis habere, poſſint dici, Cardinales ipſos in Scholã mittere, atq; ad vnguem aſperrimè caſtigare? Num aliquem defendere, & cum ipſo facere, eſt ipſum in Scholas mittere & aſperrimè caſtigare! Profecto quiſquis ita ſenſerit, Archigenis indigebit vel opus habebit, vt Cyclaminũ effodiat ad Halenta Fluuium. Adhæc, qui cautione duorum Summorũ Pontificũ ac Cardinaliũ modò Citatorũ vtitur, num iure reprehendendus?

Ex

39. Ex hactenus traditis relinquitur, F. Romani libellum, ſeu Aſtrum honori Summi Pontificis D. Noſtri Vrbani VIII. Cardinalium, Epiſcoporum, Religioſorumque Virorum minus bene conſulere; Ideoq; ijs tanquam iniurium, reijciendum eſſe.

40. II. Porrò quas affert libellus iſte rationes contra Monaſteriorum translationes, nos ſufficienter *in Tractatu noſtro* ex ipſis iuris principijs propriè acceptis, *imò conceſſis etiam ſecundùm non. e minem improprijs quibuſdam locutionibus ac aliquot Dd. citatorũ authoritatibus*, oſtẽdimus, nihil luminis à Iure Diuino, Naturali, Canonico ac Ciuili participare, ideoq; Eclipſin pati; quamuis Aſtrum, vt à Gaſparis Scioppij exacuitur ſtylo, ac tortuoſis criminationum aculeis armatur, nunquam quoad ipſe viuet, videatur extinguendum, prout literæ
41. Eminentiſſimi Domini Cardinalis ſupra allatæ videntur inſinuare, ideoque nec ijs iudicaui occurrendum.

Vnde videre licet, quare ego libellum meum, Aſtri inextincti nuncupauerim Eclipſin ſeu deliquium. In ipſo ita materiam omnem digeſſi, vt Ordo ſeruaretur, quem rerum poſtulabat neceſſitas & connexio, non quem perturbata Fratris Romani tenebat confuſio. Ali-
42. qua quoque perperam ab eo congeſta, nec ad rem præſentem facientia præterij, præcipua tamen ex ijs quoque attigi.

III. Denique beneuolum lectorem admonitum cupio, vt qua .do permultum ad rectum oculorum vſum intereſt, nullo imbutos numore maligno eſſe; medium item ſpatium, quo rerum ſimulachra deferri neceſſe eſt, ab omni eſſe colore alio purgatum, rectaque inſuper ad videndi ſenſum lineâ, ferri rem videndam, punctoque ſuo terminatam repræſentari, vt inquam, oculos afferat ad hoc deliquium examinandum ab omni affectu puros ſincerosque, neque ambiguitatis vllius faſcino, aut fuco (quo ſæpius hoc aſtrum vtitur) Vnde illius mihi perſæpe inculcanda fuit vocum Significatio, patiatur ſibi illudi, neque ab eo, quod directò ſingulis capitibus ſeu ſingulis punctis conſiderandum proponitur, diuerſum per ſecantes aliarum propoſitionum lineas intellectui repræſentari. Quod vbi fuero conſecutus, ſecundùm Deum, cui hunc laborem meum imprimis conſecro, Totidem cauſæ huius meæ fautores Patronoſque, quot lecturi erunt, nactum me arbitrabor. Tu interim lector fruere & Vale.

Digitized by Google

ASTRI
INEXTINCTI
ECLIPSEOS SIVE
DELIQVII INGRESſus & paritio.

PRoximis ſuperioribus annis SSmi. D.N. Papæ ac S. C.M. Ferdinandi II. defenſio à R. P. N. Laymanno ſuſcepta, lucem aſpexerat, quæ iuſtam eorum voluntatem à quorundam impugnatione, fœlicibus certè auibus vindicabat, inflammatosque tum Pontificis, tum Cæſaris animos, in transferendis ex Reipublicæ Chriſtianæ vtilitate, atque vniuerſi Imperij bono, ad pios, cum Societatis, tum aliorum Collegiorum, Seminariorum &c. Vſus, aliquorum emortuorum ſeu extinctorum Collegiorum, vacantibus bonis, tuebatur. Aegrè nonnulli id accipiebant, ſuis obſtrui luminibus arbitrati; Ideoque prælucente Gaſpare Scioppio, mox ſuccedente fratre Romano Hay, nouum affinxêre emortuis monaſterijs Aſtrum, cuius fulgore haud vnquam deſtituta fuerint

Digitized by Google

monaſteria, quin & ipſorum bona, oſtendat nō vacantia eſſe, ſed ab ordine perpetuò occupari ac poſſideri. Vnde quiſquis ſine grauiſſimâ ac maximè neceſſariâ cauſâ, ipſorum bona in alios aliorum Ordinum vſus deſtinauerit, grauiter iura, & naturale & diuinum, tum etiam Canonicū eſt violaturus. Verùm hic fulgor ad puram rationis rectæ lucem collatus, ita hebetatur, vt ipſum Aſtrum omnino deſtituat, maximamque ei pariat eclipſin. Quod vt facilius ab omnibus intelligatur, aſtri vniuerſi partes, quarum decem omnino dantur, examinabimus.

Primâ quidem, Vtrum emortuis alicuius loci monachis omnibus, monaſteria ſint extincta, eorumque bona vacantia?

Secundâ An vero occupata adhuc & poſſeſſa ab Ordine, Vnione?

Tertiâ Vel ſi ab ijs nec occupata nec poſſeſſa, ſperentur tamen occupatum iri?

Quartâ, Vel ſi nec ſpes bonorum ab Ordine occupandorum, ad quem illa bona ſpectent, an ad Superiorem & quo modo?

Quintâ Quibus Superior ea bona conferre poſſit?

Sextâ ſi ea alijs alterius Ordinis Religioſis conferret, vtrum violaret ius naturale, diuinum?

Septimâ Vtrum violaret ius Canonicum? *Quibus addentur* parerga quæſtione

Octauâ de monaſterio Woltigerodenſi.

Nonâ de promiſſione Societati ab Abbatibus facta.

Decimâ de P. Deckerio, Vtrum ſcripturas ſacras corruperit?

ASTRI

ASTRI INEXTINCTI DELIQVII

QVÆSTIO I.

Vtrum Monaſteria omnibus alicuius loci monachis mortuis ſint extincta eorumque bona vacent?

1. *Ambigua vocis ſignificatio vnde determinanda?*
2. *Vox Monaſterium quomodo accipiatur. & n. 3.*

I. CVm in ambiguis nullum abſolutũ aut poſſit aut debeat ferri iudicium, *c. fin.* 33. *diſtinct.* & quæſtio propoſita teſte ipſomet F. Romano Hay *q. 1. n. 35.* ambiguitate vocis *Monaſterij* laboret; ideo priuſquam ad quæſtionem Reſpondeatur, aut de ea feratur plenum & abſolutum iudicium, Varia vocis *Monaſterij* ſignificatio eſt inculcanda; nam vnum idemque vocabulum ex diuerſâ re, cui adhibetur, diuerſas ſæpè ſortitur ſignificationes. *Gæd. in l. 215. n. 6. per illum text. ff. d. V.S.* vnde pro variâ vocis *Monaſterij* rei ſubiectæ applicatione, varia danda eſt reſponſio, vt ipſemet Frater Romanus agnoſcit *q. 1. n. 35.*

2. Vocabulum autem *Monaſterij* accipit Frater Romanus *d. loc.* 1. pro ipſis habitatoribus Religioſis. 2. pro habitatione clauſtralium, titulis affectâ. Vtrumque male, nec ſufficienter explicat genuinam ipſius hac in materia noſtra ſignificationem. Nam primò, Monaſterium ſeu conuentus ſeu collegium Religioſum, non dicit tantum perſonas Religioſas, ſed etiam vnionem & ordinem inter perſonas vno loco, vnumque in finem congregatas, vt mox *ex Bart.* oſtendetur; cum Collegium ſit compoſitum quoddam artificiale, morale ex perſonis tanquam materiali, & dicta vnione, tanquam formali ſuo; nec contrarium ex allegatis à Fr. Rom. locis oſtenditur. *Deinde* in alterâ *Monaſterij* ſignificatione, F. Romanus vel habitationem accipit pro-

Vocis Monaſterij ſignificatio à F. Romano accepta.

Refutatur.

ut eſt ius vtendi domo &c. iam ius illud cum perſonâ vtentis extinguitur *l. ſi habitatio §. 3. ff. d. vſu & hab.* Adeoque nulli plus obeſt ea ſignificatio, quàm ipſi F. Romano ſtatuenti, Monaſteria quoad habitationem, mortuis eorum habitatoribus, non eſſe extincta; ſi *impropriè* pro *habitaculo*; iterum malè; quia hoc poſito, Tituli, (quibus habitaculum, ipſe dicit affectum) forent reales; quod falſum eſt de omnibus Titulis. Nã aliàs tituli ſaltè aliqui cũ Monachis ipſis nõ extinguerétur, nec cum alijs perſonis recrearentur, quod eſt contra ipſũ F. Rom. *q. 1. n. 32.* Quod verò nec ſufficiens ſit illa vocis Monaſterij acceptio, ex ſequentibus patebit.

§. 3. Quare vt iuridicè loquamur vocabulo *Monaſterij*, ſignificatur, 1. collegium ſeu conuentus religioſus 2. Tituli. 3. Iura ſpecialia, ac Priuilegia. 4. locus, & bona Monaſtica, vt ex ſequentibus manifeſtum fiet, atque aliquo modo inſinuat F. Rom. *q. 1. n. 63.* Nos, quia de ſingulis moueri poteſt quæſtio, ordine reſpondebimus. *Vera vocis Monaſterij acceptio.*

CAPVT PRIMVM.

An Monaſteria, vt Collegia Religioſa, ſint extincta.

1. *Monaſteria ſunt Collegia Religioſa.*
2. *Monaſterium vt Collegium Religioſum morte omnium illius loci Collegarum Religioſorum extinguitur. & n. ſeqq. Collegium diſſolui ac deſinere eſſe, æquipollent.*
3. *Collegij diſſoluendi quot ſint modi.*
4. *Collegium deſinit eſſe vel quoad eſſentiam, vel quoad effectum, vel quoad vtrumque.*
5. *Extinctum eſſe, quid ſit, item quid extinctum de iure, de facto. & n. 6. 7.*
7. *Ad Collegij eſſe, & conſeruari quid requiratur & n. 5. Quid dicatur fieri de iure, quid de facto.*
8. *Collegium mortuum Religioſum an habitu adhuc maneat.*
9. *Totum deſtructum, quod facile ad primæuum ſuum ſtatum reduci poteſt, an dicatur extingui vel dormire. & n. 10. 11.*
12. *Spes iuridica quæ ſit, quæ non ſit.*
13. *Quæ materia, quæ forma Collegij.*
14. *Quando dicatur Collegium emortuum dormire & 15.*
16. *Quomodo Collegium ſeruetur in vno.*

SVpponendum eſt, quòd ſingula Monaſteria, ſint Collegia & quidẽ Religioſa. *Pars prior* patet; nam quando plures ſimul congregati, & in vnum *Suppoſitio.*

Digitized by Google

num finem legitimè vniti, habitant vel in vno loco vel in vna ciuitate, dicitur Collegium vel conuẽtus *Bart. in l. 26. de coll. illic.* Atqui ſingula Monaſteria ſunt, in quibus plures congregati ſimul, atque in vnum finem legitime vniti habitant, & quidem in vno loco, vt manifeſtum eſt. Igitur Monaſteria ſingula ſunt collegia; *Pars poſterior* quoque patet. Nam Monaſteria ſunt congregata ſub vnâ aliquâ Regulâ Ordinum Religioſorum, à ſummo Pontifice approbatâ in ordine ad cultum diuinum. Igitur monaſteria ſunt collegia religioſa.

Concluſio. 2. Mortuis omnibus fratribus Collegis nullo omnino ſuperſtite, Monaſterium vt Collegium dicitur extingui, & eſſe extinctũ, Ita ſentiunt tum *Canoniſta*, tum *legiſta*, quando tradunt mortuis omnibus collegis, nullo remanente collegium diſſolui, ac deſinere eſſe; Quæ hoc in caſu æquipollent, vt à *priori* per cauſam collegij intrinſecam formalẽ demonſtro. Quando non amplius eſt nec conſeruatur vnio, quæ fuit antea inter plures in ordine ad vnum finem (nimirum cultũ Dei) congregatos, tunc dicitur collegium extingui. At quando omnibus mortuis collegis dicitur diſſolui collegiũ, vel deſinere eſſe, tunc non amplius eſt, nec conſeruatur vnio, quæ fuit antea inter plures, alicubi in vnum finẽ congregatos. Igitur quando mortuis omnibus collegis dicitur diſſolui collegiũ vel deſinere eſſe, tunc dicitur collegium extinctum eſſe. *Maior* probatur, quia vnio plurium, in ordine ad vnum finem vno in loco congregatorum, eſt cauſa formalis intrinſece collegium conſtituens, vt patet ex definitione Bartoli; Igitur vnio eiuſmodi quando amplius non eſt, collegium dicetur extinctum. *Minor* eiuſdem ſyllogiſmi eſt euidens ex terminis. quia diſſolutio vnionis, & vnionis conſeruatio opponuntur. Proinde vbi vnionis eſt diſſolutio, non poteſt amplius eſſe vnionis conſeruatio, ſed extinctio.

3. Quibus iactis fundamentis 1. probatur ex Iure Conſultis, quod mortuis omnibus alicuius loci religioſi collegis, collegium illud dicatur diſſolui; Ita ex Canoniſtis Ant. de But. *in c. dilecta n. 16. d. exceß. prælat. v.* *Diſſolutio Collegij &c. Probatur ex Canoniſtis.*
» *Item* quæro, inquit, qualiter collegia diſſoluantur. Dic quod quædam eſt diſſolutio, quæ fit omnibus de collegio volentibus, *vt in l. 1. in fin. ff. de Coll. illic.* illic, VEL MORTVIS OMNIB' NVLLO REMANENTE; quędã eſt diſſolutio inuita, quæ fit de mandato Superioris, propter aliquod delictum collegiatorum, vt ſub prætextu collegij liciti committant illicita *vt l. collegia ff. de Coll. illic.* *Vltimus* hic caſus non eſt ad rem noſtram præſentem, ſed *ſecundus*, quia vltimus ponit collegas delinquentes, adeoque ſuperſtites; nos autem agimus de non ſuperſtitibus, qui caſus eſt ſecundus Butrij, quo ipſe ait collegium

eſſe diſſolutum. Idem ex Legiſt. confirmat gloſſ. *in l. ſicut. §. in decurionibus ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom.* Eidem ſubſcribit Bart. *in l. ſodales vlt. n. 22. ff. de. coll. illic.* quærens, qualiter collegia diſſoluantur? Reſpondet, quædam eſt diſſolutio, quæ fit omnibus de Collegio volentibus, *vt ſupra eodem, in l. 1. in fin.* VEL OMNIBVS MORTVIS NVLLO REMANENTE. *vt in l. ſicut municip. ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom. & quod notat in fin. ff. ad municip.* quædam eſt diſſolutio inuita, quæ fit mandato Superioris propter aliquod delictum collegiatorum, vtputa, ſi prætextu collegij liciti committant illicita *vt l. prox. in princ. & l. 1. & 2. ff. eod. & de Extraord. Crim. l. ſub prætextu.* Vnde conſtat, mortuis omnibus alicuius loci collegis, nullo remanente, diſſolutum illic eſſe collegium, adeoque eſſe extinctum.

ex Legiſtis.

Quod deſinat eſſe prob. ex Canoniſt.

4. SECundo probatur ex I. C. (quod mortuis omnibus alicuius loci collegis, dicatur illic collegium deſinere eſſe) ita ait 1. gloſſ. *in c. ſtatutũ verb. collegiatas de elect. in 6.* Dico breuiter quod ſi collegiũ DESINAT IBI ESSE, puta CANONICORŨ MORTE, locũ habet decretalis, quia alij habent ſubſtitui. Ita Chockier. *l. 3. d. Iuriſd. ord. q. 19. n. 2.* Deinde Card. Zabarell. *Clẽ. in pleriſq; 2. quæſt. d. elect. l. 3. ff. d. coll. illic.* Collegium, ait, ESSE DESINIT SVBLATIS PERSONIS ILLIVS. Videatur & Bertachin *in repert. in v. Collegij.* Eiſdẽ adſtipulãtur ex Legiſtis. Bald. *in d. l. ſicut § in decurionibus ff. quod cuiuſq. vniuerſ. nom.* immò inquiens, quęro, quid ſi nullus remanſit in collegio, vtrum per hoc dicatur collegium diſſolutũ, & hæc eſt *opinio Ioan.* tamen ſi poſtea autoritate Superioris, collegium reſtituatur, videtur idem collegium cum priore; tamẽ reuera nõ eſt idem collegiũ, ſed eſt nouum collegiũ. iſta eſt opinio Ioan, pro quo facit *ſupra de leg. 3. l. pater filium § Tuſculanus.* ſed Inno. dicit aliter *in cap. cum ex iniuncto d. nou. op. nunt.* vbi ſic diſtinguit, aut collegium eſt deſtructum autoritate Superioris, aut caſu, puta mortalitate: Primo caſu eſſẽtialiter, & effectualiter deſinit eſſe collegiũ, & perdit priuilegia. SECVNDO CASV DESINIT ESSE COLLEGIVM, QVANTŨ AD IVRIS INTELLECTŨ. *Ita Bald.* Vnde colligitur nõ tantũ de facto, vt vult Haius *q. 1. n. 37. cir fin.* ſed etiã de iure ſeu quoad iuris intellectũ MORTALITATE DESTRVCTVM COLLEGIŨ, vel ſi omnes collegæ ſint mortui, collegiũ DESINERE ESSE, nimirum eſſentialiter, vt nos ſupra probauimus, non verò quoad effectum, vt perdat priuilegia realia, de quo infra. Nec *hoc*, ſed *illud* ad præſentem ſpectat quæſtionem; Attulimus tamen, quò duo diſtinctionis membra à Baldo allata ſibi inuicem oſtenderentur eſſe oppoſita.

Ex Legiſtis.

Concluſionis Collectio.

5. Cum igitur ex allatis DD. autoritatibus, Morte omnium ALICVIVS COLLEGII COLLEGARŨ, Collegiũ

illic

Digitized by Google

illic deſinat eſſe, etiam illic dicetur collegium extingui, vel eſſe extinctum, vt declaratur ex ipſius *extincti* definitione allata à F. Rom. *q. 1.* " *in reſponſ ad 2. n.47.* Vbi extinctum " eſſe ait quod ante fuit & nũc amplius non eſt ſeu deſijt eſſe. Et quidem ipſum Collegium emortuum, non *de facto* tantum, ſed & *de iure* erit extinctum; Nam de iure collegium ad ſui conſtitutionem, tres perſonas in vnum finem eodem loco congregatas, *l. Naratius 85. ff. d. V. S.* ad ſui conſeruationem vero, vnam minimũ perſonam cum ſpe tamen reſtituendæ congregationis, requirit *l. ſicut 7. § fin. ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom.*

F. Romani reſponſio duplex refutatur.

Quare à *contrario ſenſu*, quod eſt argumentum in iure fortiſsimum *Euerh. in loc. à cont. ſen. n. 1.* vel potius *ab oppoſito conſequentis ad oppoſitum antecedentis*, argumentando, ſi ne vna quidem amplius perſona cum eiuſmodi ſpe reparandi eiuſdem omnino " collegij ſuperſit, (vt hîc accidit) ip" ſum Collegium non poterit *de Iure* dici eſſe, ac cõſeruari, ſed extinctũ eſſe.

6. F. Romanus RESPONDET, nõ de Collegio, vt eſt totum quoddam artificiale, morale, ex materia & forma artificiali morali compoſitum, ſed ſolum de eius materiali, ſeu perſonis " ipſis, & ait: *q. 1. in reſponſ. ad 1. n. 35. circ.* " *fin.* Iam ergo mortuis omnibus de " Collegio, verum eſt dicere, Monaſte" rium eſſe extinctum, ſumpto nomine " *Monaſterij* pro habitatoribus ſiue " Monachis ipſis. Omnes enim monachi mortui ſunt & extincti, & ibidem in margine ait: Germani dicunt, dieß Cloſter iſt außgeſtorben; de Collegio autem ipſe ſecundum auctores à ſe citatos *Reſpondet*, illud mortuis omnibus, 1. habitu manere *q. 1 n. 37. circa fin.* vel non extingui, *q. 1. n. 29.* vel certè 2 dici extinctum *de facto,* non *de iure q. 1. n. 37 circ. fin.* in interpolatione ſua ad Socini verba, *in c dilecta n. 9. q. 2. d. exceſſ prælator.*

7. Verùm *hæc poſterior* reſponſio hîc nullo modo locum habet, vt ante oſtenſum eſt, & *probatur* vlterius. Quia de facto dicitur tantum quid fieri, quando ipſum fit nec lege nec ratione legis approbante; *de iure* verò quando vel lege vel legis ratione, approbante aliquid fit, *l. 38. §. hi qui ſunt ff. de V. O. & l. 41. ff. d. peculio l. 24. ff. d. R. I. c. inter alia de ſent. excom. Vide late Rebuff. ad l. verbis legis. 120. ff. de V. S.* cũ ius & factum ſibi opponantur *dd. ll. vbi id Dd. notant*, Atqui naturali morte defunctis omnibus Religioſis alicuius cœtus, in vnum finem vno loco congregatis, vbi nulla certa Iuridica, & proxima ſpes eſt reparandi ſimilis collegij, dicitur ipſum collegium iure approbante, ſecũdum iuris intellectũ, diſſolui, deſinere eſſe; cũ collegiũ *de iure* non niſi tribus minimum conſtituatur perſonis, in finem vnum vno loco vnitis; atque in vna perſona, cum ſpe reparandæ eo in loco congregationis iuridicâ, conſeruetur, non vero in nulla ſine eiuſmodi ſpe iuridica, vt *ſup. ex IC. & Dd ab ipſomet F. Romano citatis* oſtendi. Igitur naturali morte defunctis omnibus Religioſis, ali-

Digitized by Google

cuius cœtus, in finem vnum, vno loco vnitis, vbi nulla certa iuridica ac proxima ſubeſt ſpes ſimilis reparandi illic loci Collegij, dicetur ipſum Collegium de iure, & non de facto tantum, eſſe extinctum.

F. Romani Reſponſio in ſyllogiſmo proponitur.

8. Quod ſupra reſpondit *priori loco* F. Romanus, hoc proponi poteſt ſyllogiſmo. Quod *habitu* manet, licet *actu* trãſierit, non poteſt dici extinctũ. Atqui Monaſterium vt Collegium mortuis omnibus alicuius loci Collegis, licet *actu* deſierit eſſe, *habitu* tamen manet quamdiu eſt ſpes ſimilis collegij eo loco reparandi, *Bal. in c. nullus. n. 4. d. elect. Socin. in c. dilecta, n. 9. q 2. de exceſſ. prælat. Haius q. 1. n. 37. circ. fin ex Soc. Laym. in cenſura ſua.* Igitur Monaſterium vt Collegium, mortuis omnibus alicuius loci Collegis, quamdiu ſpes eſt ſimilis illic reparandi Collegij, non poterit illud ipſum dici extinctũ.

Confir. 1.

9. CONF. 1. ex Auguſt. Beroio *in c. quoniam de Iure patron.* vnde tale conficitur argumentum. Quod poteſt reduci ad ſua initia ſeu ad primæuum ſuum ſtatum; illud non omnino ſeu penitus dicitur extinctum. *l. quæſitum §. illud & ibi not. ff. d. leg. 3.* Atqui Collegium, quod ſemel eſt erectum, poſtea mortuis perſonis, poteſt reduci ad ſua initia ſeu ad primæuum ſtatum ſuum; *Haius d. q. 1. n. 37. ex Socin. in c. dilecta, n. 9. q. 2. d. exceſſ. prælat.* Igitur &c. Et licet pro tempore ſit ſublatum, tamen, quia deinde reaſſumitur; dicitur idem Collegium; ſicut ſtatua aurea vel argentea deſtructa, ſed priori dein formâ redonata; intelligitur eadem *d. §. illud.*

10. CONFIRM. 2. quia, quod collegiũ mortuis omnibus collegis, poteſt ſæpe reduci ad primæuum ſuum ſtatum, dicitur potius dormire & ſopitum eſſe, quàm extinctum & ſuppreſſum vel exſpiraſſe *per not. Bald. in c. cum acceſſiſſent n. 15. d. conſt. per l. ſicuti §. non ſexus C. d. præſcript. 30. ann.* *10. Conf. 2. & 3. ex d. authoritatibus.*

11. Conf. 3 Huc accedit autoritas, Zecchi *de repub. Eccleſ. c. 26. ſub n 2. Allegato Felin. in c. ſtatutum, de elect. in 6.* Collegium, inquientis, non eſſe extinctum, vel ſuppreſſum, vbi ſolum perſonæ deficiunt morte vel extinctione, *Haius d. q. 1. n 39.* Verum hæc argumenta nihil contra nos. *Conf. 3.*

Refutatio Argumẽti.

12. Ad *primi* enim *minorem*, RESPONDEO, vel illic Collegiũ accipittur pro conceptu nominis, id eſt, prout denominatio quædam eſt ſeu Titulus vniuerſalis; vel pro ipſa reali congregatione plurium in vno loco ſimul habitantium atque in eundem finem vnitorum; ſi *prius*, concedi poteſt totum argumentum; cum ſæpe nomina ſeu denominationes, rebus etiam deſtructis, remaneant. Ita nomina ciuitatum Hieruſalem, Sodomæ & Gomorræ manent; cum tamen ipſæ ſint funditus deſtructæ, & extinctæ, niſi quis ſacrarum literarum teſtimonio velit reclamare. Vnde patet ex eo contra nos nihil concludi poſſe; ſin *poſterius*; RESPONDEO diſtinguendo *minorẽ*, Collegium mortuis omnibus collegis, licet actu deſierit, habitu tamen manere, quando ſubeſt ſpes Iuridica probabilis & propinqua illius ſimilis reparandi; concedo, *ex Petro Anton;*

Anton.d.petra.de iure quaſit. non tollend. c 30.n.35.36.37.38.& c.32.in princ.n.74. ſecus quando ſubeſt ſpes non iuridica & remota, qualis eſt quæ directò pendet ab alterius voluntate. Hæc enim cum ſit cauſa libera indeterminata, facit vt & incerta ſit omnino ſpes in ipſâ fundata, eò quod aliter ſe habere poſsit pro alterius voluntate, ideoque nec eſt conſiderabilis, nec alicuius æſtimationis. *Ita Petrus Ant. de Petra.d.l. Aretin.conſ.7. incip. procedendum eſt breuiter col.2. in fin. Rom.conſ.256.incip. approbo ſententias, per l. ſi ita ſcripſiſſet, ff.d. leg. 2.* hæcque eſt communis DD. & approbata à Rota *deciſ.25.de reſcript. in nou. Aegid. deciſ.749.in fi.relata à Feli.in c.in noſtra in 7.cor.de reſcrip. Vide nos in q.3.* Atqui emortuis ante multos annos Collegis, ſpes collegij ſimilis, de quo diſputamus, reparandi eſt non iuridica, & remota: cum reparatio illa, fatente ipſomet F.Roma.*q.1.n.6.& ſeqq.* directò pendeat à Superioris voluntate, *vt q.3.& 5.* oſtendetur. Igitur emortuis ante multos annos collegis vno loco vnitis &c. collegium non dicetur habitu manere, ac conſequenter eſſe extinctum.

Refut. Confir. I. 13. *Ad Confirm.* I. RESPONDEO illam prorſus à ſcopo aberrare: nam Beroius agit de toto artificiali compoſito, quod ipſum formâ deſtructâ, ſaluâ tamen manente Materiâ, non dicitur omnino extinctum, cum poſsit ſuam recipere formã, vt arguit lex *de conflata auri Maſſa* agens, ab ipſo *Beroio* allegata. Atqui vt hoc principium collegio Religioſo accommodem, ſciendum eſt, collegium religioſum eſſe totum quoddam compoſitum artificiale, cuius materia ſunt ipſæ perſonę, ex quibus conſtituitur collegium; forma verò eſt ipſa vnio congregationis perſonarum in vno loco ad eundem finem ſub vnâ regulâ religioſâ approbatâ legitimè conſpirantiũ, ſicut corpus domeſticum eſt quoddam totum artificiale compoſitum, cuius materia ſunt perſonæ, ex quibus conſtituitur materialiter corpus; forma verò eſt ipſa vnio plurium perſonarum ſub vno Patrefamilias conſtitutarũ; vel ſicut in artificiato materia eſt res ipſa, *v.g. aurum, argentum*, in quam introducitur forma, vel quæ recipit formam: forma vero eſt ipſa ratio artificij materiæ impreſſa. Nũc ſi vel ob mortalitatem, vel hoſtilitatem, Religioſi alicuius coetus vel omnes pręter vnum vitâ defungerentur, vel in varia diſtraherentur loca, diceretur collegij ratio & forma diſsipata, materia tamen ipſa vel tota (vt ſi omnes vel tres minimum perſonæ illius congregationis eſſent ſuperſtites,) vel pro parte (vt ſi vna duntaxat relinqueretur perſona ſuperſtes) manere, vnde Iuridica ſpes affulgeret facilè collegium ad priſtinam formam reducendi. At nos de eo agimus caſu, in quo nulla perſona cum eiuſmodi ſpe, idque à longiſsimo tempore relicta ſuperſtes, adeoque vbi ipſum collegium de iure exſpirauit, vt ſupra probatum eſt.

14. Ad *Confirm.*2. RESPOND. Nõ probè argumẽtum adferri ex Bald. Hic.n. *in c.cum acceſſiſſent n.15.de conſtit.* poſitis duobus extremis vniformibus, nimirum *Refutatio Confir.*2.

mirum quod & Collegium aliquando extiterit; & deſtructum, nunc ſit immutatâ facie priſtinâ, aut naturâ, ibidem reparatum; aſſerit collegium illud intermedio tempore potius dormiſſe, quàm exſpiraſſe. *l. ſicuti §. non ſexus C.d præſcrip. 30. an.* propter coniunctionem extremorum & eſſētiæ. Nam aliàs ſi extrema eſſēt ſeparata, vel alterum eorum non eſſet poſitum; nihil ſaltem veroſimiliter inferretur de medio, *Menoch. 6. præſump. 36. n. 1. & 13.* Eo quod quando plura coniunctim requiruntur ad eſſe rei vel probationis, non ſufficiat alterum eſſe vel probari, *Euerb in loc. ab effectis n. 1. & ſeqq. per text. in l. vnde etiam §. hoc autem. verſ. itaque & ibi gloſſ. ff. d. Itinere actuque priuato, in l. Fulcinius §. cum hoc & ibi Bart. quibus ex cauſis in poſſ. eatur.* Atqui in noſtro caſu emortuis collegis, alterum tantum extremorum ponitur, nimirum collegium illic fuiſſe, non verò & alterum, nimirum illud ſecundum priſtinam faciē ibidem reparatum, *igitur* in caſu noſtro non poteſt dici collegium, emortuis collegis, dormire tantum, & non exſpiraſſe. *Nota* tamen, quod ſi ſpes Iuridica certa & proxima adeſſet collegij ſimilis priori, illic reparādi, perinde haberetur ac ſi collegium ibi fuiſſet reſuſcitatum; cum paria ſint aliquid iam eſſe vel ſaltem de proximo ſperari *l. penult. ff. de milit. teſt.* Hoc verò in caſu noſtro, nō adeſt ſpes certa, iuridica ac proxima Collegij ſimilis priori illic reparādi: cū illius reparatio directè à ſuperioris pendeat voluntate teſte *F. Roma. Hay. q. 1. n. 6. & ſeqq. ac Petro de Peruſ. tract. de mut. ſtat. eccleſ. c. 3. n. 9.* vide nos *in q. 3. & 5. conſ. 6. Roman. q. 1. n. 53.* latè diſputantes.

15. Ad *Conf.* 3. RESPOND. L. Zecchiū aliosque autores intelligendos eſſe de collegio numerato; vel etiam non numerato, vbi ſpes illius reparandi certa & iuridica adeſt: Nos autem agimus de collegio non numerato & vbi nulla ſimilis ſpes iuridica adeſt. Igitur, &c. *Refutatio Confir. 3.*

16. *Inſtabis* Collegium ſeruatur in vno. Ergo & collegia emortua in vno S. Benedicto. Inſtantia præclara! Hæc *conſequentia* ſi quippiam valeret, ſequeretur nunquam collegium aliquod Eccleſiaſticum, qualecunque demum ſit, extinctum iri, cum ſemper illud alicuius ſit Sancti, cuius in honorem illud ſecundariò ab initio dicatum, cuiuſq; anima apud Chriſtū viuat. Deinde reſp. ad Antecedēs; collegium, de quo nos loquimur, eſt viſibile ac conſeruari debet, minimum in vna perſona viſibili, hic in terris exiſtente, cum ſpe iuridica ſimilis congregationis reparandæ, vt nemini non notum eſt. Atqui S. Benedictus modò nec eſt perſona, nec viſibilis hîc in terris exiſtens; cum anima eius in cœlum ſit translata, & corpus in monte Caſſino aſſeruetur. *Igitur* non poteſt dici collegium emortuum, in vno S. Benedicto conſeruari. Relinquitur ergo, emortuis omnibus alicuius loci collegis, in finem vnum vno loco congregatis, collegium illic eſſe extinctum. *Inſtantia Reſponſ.*

CA-

CAPVT SECVNDVM.

An Monaſteria vt Tituli, ſint Extincta?

1. Iura Collegij quæ & quot ſint.
2. Titulus quot modis accipiatur.
2. Tituli etiam magiſtratibus aſſignantur, per quos eorum dignitas, & imperium deſignantur.
3. Titulus hic quomodo accipiatur.
Quid Canonia,
Præbenda,
Dignitas,
Perſonatus? ibid. 3.
4. In Conuentibus monachorum ſolitariam vitam agentium non dantur propriè canonia, & præbenda, ſed analogicè & impropriè, & 5.
Canonici olim Regulares fuerunt, poſt etiam aliqui Canonici abſolutè dicti & quinam? ibid. 4.
Non omnes Clerici Regulares ſunt etiam Canonici Regulares. ibid.
Societas Ieſu eſt Clericorum Regularium, ibid.
5. Canonia propriè quid? eſt duplex, abſoluta & Regularis; præbenda propriè dicit aliquod proprium.
6. Morte omnium alicuius loci conuentualium vtrum tituli eorum extinguantur.
F. Romani Reſponſio & diſtinctio refutatur, ibid.
Titulus numeratus quis ibid.
7. Vera Reſponſio affirmans probatur.
8. Dignitas dicit relationem & qualem verſ. part. 3.
9. Subſtitutio quomodo facienda vide remiſſiue.
10. Succeſſio hæreditaria in Monaſterijs non datur.
11. Iura quando perpetua.
12. Iura quando dicantur dormire, ibid.
13. Dignitas an aliquando poſſit perire.
Quando dicatur dormire, ibid.
In recreatione dignitatis ſecundum priorem formam, non requiritur Papæ authoritas. n. 13.
14. Dignitas quando dicatur vacare.
15. Iura realia per ſe non pereunt, pereunt tamen ſubinde per accidens morte vel culpa omnium.
Dignitas quæ complectatur. n. 15.
16. Titulus vniuerſalis ſeu nomen alicuius loci morte omnium non extinguitur.
Dicitur authoritate ſuperioris ſupprimi, ibid.

POſt Collegium veniunt IVRA ipſius Examinanda, Vtrum hæc ſint extincta?

1. F. Romanus. *q. 1. num. 37. 40.* Indefinitè & indiſtinctè negat, iura Collegij omnibus ipſiusCol-

legis defunctis, eſſe extincta & *n.38*, ea dormire ait, non perijſſe.

Per *Iura* verò *Collegij* intelligit *n. 40. 47. 50.* Titulos, *Deinde n. 37. 38.* Iura ſpecialia & priuilegia, *tum n. 20. 38. 40. 48.* Iura quæ ſunt in re ſeu dominium & poſſeſsionem. *Denique q. 1. n. 49. 59.* intelligit ea, quæ ſunt ad rem, vt ius electionis paſſiuæ *n. 2. 12. 13. 58.* ius hæreditariæ ſucceſsionis *n. 51. 58.* De ſingulis ordine agetur & quidem hoc capite de titulis.

2. Notandum eſt autem ex gloſſ. *in c. dudum 54. de elect. verb. intitulatam*, & lexicographis, quod titulus variè accipiatur. 1. quandoque enim libri aut operis alicuius, aut preſſius capitis libri denotat inſcriptionem, quæ nunc titulus, nunc rubrica appellatur. *l. 1. ff. ſi cert. pet. l. 2. § penult. ff. d. Interd. 2.* Aliquando ſignificat cauſam, vel dominij vel poſſeſsionis, vt ſunt *tituli pro donato, pro dote, pro legato, pro derelicto, pro ſoluto; pro translato*, &c. Vnde in præſcriptionibus Eccleſiaſticis dicitur requiri bona fides & iuſtus titulus &c. In hac ſignificatione tituli diſtinguuntur *in lucratiuos*, qualis eſt pro donato, &c. & *onerosos*, qualis eſt pro empto &c. *de quibus ICti & Oldendorp. in prim. claſſ. 3. action.* &c.

3. Titulus alias eſt ſignum aliquod externū, vnumq; aliquod, ab alio diſtinguens, aut eſt appellatio & denominatio quædam extrinſeca vel à certis ſedibus, eccleſijs, collegijs, totalibus (*vt 1. feud. tit. 6. c. neminem 70. diſt.*) vel à ſingulis ipſorum officijs, dignitatibus, gradibus, beneficijs (*vt Nouell. de mandat. princ. §. Titulos. c. 3. diſt. 70.*) deſumpta, *Prior* denominatio eſt quaſi vniuerſalis; *Poſterior* particularis vel potius ſingularis. Ratione *prioris* Eccleſia vocatur Epiſcopalis, Archiepiſcopalis, Cathedralis, Collegiata ſæcularium, Monaſterium talis vel talis ordinis; In hac ſignificatione dicuntur, *c. Epiſcopi diſt. 80.* presbyteri per caſtella & modicas ciuitates atque villas debere ab Epiſcopis ordinari & poni, ſinguli tamen per ſingulos titulos ſuos, id eſt per ſingulas Eccleſias ſuis ſignis externis diſtinctas. Ratione *poſterioris* venit appellatio alicuius certi in Eccleſia beneficij, officij, dignitatis, vt nimirum vocetur *Canonia, præbenda, Decanatus, perſonatus, Archidiaconatus, Prioratus* &c. *d. c. dudum ibi 2. vel 54. & ibi gloſſ. verb. intitulatam, de elect.* Ita & titulos magiſtratibus aſsignamus, per quos eorum gradus dignitas & imperium deſignantur; licet hi pro varijs ſæculis varient. *d. Nouell. 12. §. titulos.* Quod verò titulus etiam denotet ſignum externum rebus ac bonis impoſitum vel impreſſum, probat *c. conſuetudo 16: q. 6. & lib. 11. Cod. tit. vt nemo priuatos titulos prædijs ſuis vel alienis imponat, vel vela regia ſuſpendat. Item de his qui potentiorum nomine titulos prædijs affigunt, vt eorum nomina in litem prætendant. &c.*

De Titulo, prout in prima ſignificatione accipitur, clarum eſt, nos de eo hic non agere: prout in ſecūda ſignificatione conſideratur, non huc, ſed inferius *ad qu. 3.* vbi de dominij

cauſa

cauſa agitur, ſpectat, In tertia verò ſignificatione acceptus titulus duplicem hic fundit quæſtionem. Prior eſt, vtrum ſinguli Monaſticorum conuentuum tituli (vt ſunt Monachatus & ſimiles) mortuis omnibus collegis vnum in finem vno loco congregatis ſint extincti. *Poſterior* vtrum titulus Monaſtici conuentus vniuerſalis, id eſt, nomen ipſum & appellatio totius Conuentus, (hæc enim vox ex vſu Monachis eſt accommodata. *Suar. tom. 3. de relig. tract. 9. lib. 1. cap. 9. numero 11.*) Mortuis omnibus collegis, vno loco, eundem in finem congregatis, ſit extinctus. Pro *priori quæſtione* F. Romanus aſsignat Canoniam Monachalem, præbendas, dignitates ac perſonatus, hoſque non formaliter, ſed potius fundamentaliter conſiderat, vt ex allatis à nobis fideliter Hoſtiẽſis aliorumq; Dd. deſcriptionibus, quas F Romanus nonnihil interpolauerat, patebit.

§. Canonia eſt ius quoddam, quod ex electione ſeu collatione, vel inſtitutione & receptione alicuius in Canonicum & fratrem oritur ſiue acquiritur, vbi certus eſt Canonicorum numerus: vel de nouo creatur, vbi certus numerus non habetur *c. dilecto de præb.* tribuitque ius ad ea, quæ ad Canonicatum pertinent, cum ſtallo in choro, & loco ac voce in Capitulo. *Hoſt. in ſumm. de præb. nu. 1. Honor. ibid n. 40.*

Præbenda eſt ius percipiendi prouentus in Eccleſia, competens percipienti tanquam vni ex Collegio, & naſcitur ex Canoniâ, ſicut filia ex matre. *Hoſt. d. l. & in c. relatum. c. dilecto. de præb.*

Dignitas *ſtrictè ſumpta*, eſt præeminentia cum adminiſtratione & iuriſdictione, vt Archidiaconatus, &c. *Honor. 3. ſumm. decret. tit. 5. de præb. n. 37. Rebuff. de pacif. poſſeß. n. 69.* Alias *generatim* eſt quælibet prærogatiua in Eccleſiâ. *Tholoſan. de inſtit. rei benef. cap. 10. n 18.*

Perſonatus eſt præeminẽtia ſine iuriſdictione. *Thol. d. l. Barboſ. in collectan. de offic. primiceri. in c. vn. n. 7. Honor. d. l. n. 38.* vt quia habet ſtallum in choro honorificum præ alijs. *Honor. d. l.* aut quando aliquis in capitulo, in proceſſionibus prærogatiuam maiorem habet, quam alij Canonici etiam ante recepti. *Rebuff. de pacif. poß. n. 70.* Hæc authores citati.

§. 4. Hos omnes & ſingulos Titulos in Monachorum ſolitariam vitam agentium Conuentibus dari aſſerit F. Romanus *q 1. n. 34. At malè.* Nam Canoniæ & Præbendæ ſi propriè accipiantur, Eccleſiæ Monachorum ſolitariam vitam agentium non conueniunt. Pro maiore illius intelligentiâ.

Adnimaduertendum 1. quod primis ſæculis Canonici fuerint Regulares, qui ſub communi vitâ proximè ab Epiſcopis aſſumebantur ad principalia miniſteria & conſilia Eccleſiaſtica, adminiſtranda Sacramenta, verbum Dei prædicandum, ac in communibus Clericorum conſeſſibus digniora loca obtinebant.

Poſtea qui communi relictâ vitâ, proprias Canonias & Præbendas inter ſe diuidebant, abſolutè Canonici; qui verò communem retinebant vitam, *Canonici Regulares* appellabantur. *Suar. tom. 3. de relig. tract. 9. lib. 1. cap. 9. n. VI.*

Animaduertendum 2. Quod non omnes Clerici Regulares ſint etiam Canonici Regulares; quia Societas noſtra eſt Clericorum Regularium, non verò Canonicorum Regularium *Suar. d. l. num. VIII. in fin.* eo quod Societas noſtra deputetur quidem ad diuina miniſteria, in ordine etiam ad ſalutem proximi, non vero ad ſtallum in choro &c. neque vt participet aliquam dignitatem, quam Canonici Regulares videntur participare *Suar. d. l. nu.* VIII. X. XI. XIII.

Animaduertendum 3. quod nomen Monachorum non generatim hîc nos accipiamus, prout ſub eo comprehenduntur etiam quicunq; Regulares ſed ſtrictè & propriè *ex Barboſ. de iur. vniv. Eccleſ. c. 41. n. 15. 16. 17.* prout per illud deſignantur tantum Monachi ſolitariam vitam agentes, nec præterea in actione aliqua circa diuina miniſteria proximis impendenda per ſe verſantur.

His poſitis, oſtendo in Conuentualibus monachorum ſolitariam vitam agentium, Eccleſijs non dari propriè dictam Canoniam, aut Monachatum non eſſe Canoniam.

Nam 1. Canonia ſupponit per ſe Clericatum *c. vn. 15. q. 2. & ibi Gratian. c. in omnibus. de conſecrat. diſt. 5. c. decimas 16. q. 1. junct. inſcript.* & ordinatur per ſe ad diuina miniſteria peragenda, ad verbum Dei prædicandum, ad ſacramenta adminiſtranda *Barboſ. lib. 1. de iur. vniverſ. Eccleſ. cap. 42. nu. 98. 99. ex S. Thoma. 2. 2. q. 189. a. 8. ad 2. & ibi. Sylui.* Atqui Monachatus ſolitarius per ſe non ſupponit clericatū *c. generaliter 16. q. 1.* nec per ſe ordinatur ad diuina miniſteria peragenda, ad verbum Dei prædicandum, ad ſacramenta adminiſtranda *S. Thom. 2. 2. q 189. art. 8. ad 2. & ibid. Syluius. Barboſ. d. l. c. 42. n. 98. 99. & q. 41. n. 16. 17. ex c. placuit, c. nemo c. Monachus. c. alia 16. q. 1.* Atque ita pro Canonicis Regularibus Ordinis S. Auguſtini Congregationis Lateranenſis contra Monachos S. Benedicti congregationis Caſſinenſis reſponſum eſt *apud Barboſ. d. l. 1. c. 42.* Proinde Monachatus per ſe non eſt Canonia, &c.

§. 4. *Deinde* ſi in Monaſterijs conuentualibus & quidem eorum, qui contemplationi vacant, ſolitariâ contenti vitâ, nec per ſe aut vi ſui inſtituti ad peragenda diuina myſteria ordinantur, (quales ſunt Caſſinenſes, Ciſtertienſes & ſimiles, *Barboſ. lib. 1. de iur. vniv. Eccl. c. 41. n. 16.*) dantur propriè dictæ Canoniæ, vtique illorum conuentuum monachi compellandi eſſent canonici; tum quia Canonicus hic accipitur, non vt nuda tantum grammaticâ deriuatione ſignificatur is, qui viuit ſub aliquo canone & regulâ, ſed etiam vt logicâ & iuridicâ notatione indigitatur is, qui ex vſu receptâ ſignifica-

tione

tione habet Canoniam *Suar.d.l. n. 16.in fine.* tum quia canonia & canonicus ſunt coniugata. Cum quo vero vnum coniugatorum cohæret, cum eo cohæret & alterum. *Euerard. ab Etymol. n. 15. per l. 1. § pactum ff. de pact.iunct. c. pactum. de V. S.* Proinde ſi cum Monachis conuentuum vitam ſolitariam agentium cohærent Canoniæ, cum iiſdem & canonicorũ nomẽ cohærebit. At quis vnquã Dd. probè ſentientium Monachos ſolitariâ contétos vitâ appellarit propriè Canonicos? Profecto ſi quis Monachorum Caſſinenſiũ, Ciſtertienſiũ & ſimilium, ſe propriè Canonicũ velit nuncupari, oſtendet ſe humilis Monachatus nomen erubeſcere, atque in poſterum honorificum Canonici nomen ambire. *Denique* ex quo textu iuris oſtendet F. Romanus, monachatum eſſe propriè dictam Canoniam? Annon de Monachatu & Canonicatu tanquam de diuerſis & ſeparatis, interpoſitâ particulâ diſiunctiua (VEL) agunt iura & Dd. Nauarr. *de Regular. comm.4.n.25.* Barboſ. *lib. 1. de iur.vniu. Eccleſ. c.42.n.98. 99. 100.* quin & ipſe F.Romanus *q.1.n 34. verſ. Item titulus dicitur Clericatus, Monachatus VEL Canonicatus in aliqua Eccleſia, &c.* Pro quibus & militat hic antiquus Canon, ne Canonici Regulares fiant Monachi *c.1.cum ſeqq.19.q.3.c.ſane.c. licet in princ. de regular.*

Neque his contrariatur Hoſtienſis *num.1.de præb.* à F.Romano citatus. Nam ipſe ne vel vllo apice Canoniã Monachalem inſinuat. Agit ille quidem iſthic de Canonia, ſed ex qua oritur præbenda, tanquam ex matre filia, vt ipſemet F.Romanus *cit.loc.* teſtatur. Atqui non ex Monachatu, ſed ex Canoniâ abſolutè ſumptâ oritur præbenda. Igitur &c. Pars *prior* Minoris patet, quia præbenda ne quidem ex Canonia regulari oritur *Innoc. in c. dilectus 19.n.6.Card.in Clem.2.§. 1. not.1. de æt. & qual.per c.ex parte de præb.Ioan. Andr.in reg.non eſt obligatorium.in Mercur.* Cum prębenda dicat aliquod proprium *Innoc.in d.c.dilectus 19.n.6 Card. in Clem.2.§.1.not.1.de æt. & qual. per c. ex parte de conceſſ.præb.* Quod repugnat ſtatui non tantum Clericorum Regularium, ſed & Canonicorum Regularium *Innoc. d.l.* Ergo multò minus prębenda orietur ex Monachatu, cum huic proprium, multò magis repugnet, & quod hic ſtatus illo ſit arctior. *S. Thom.2.2.q.187 a.8 ad 2. ibidemq; Syluius.* Pars *poſterior* Minoris probatur, quia præbenda, quæ oritur ex aliqua Canonia, tanquam ex matre filia, orietur vel ex Canonia regulari, vel abſolute dicta. Nec enim tertia ſpecies Canoniæ propriè dictæ oſtendi poteſt Atqui præbenda, de qua Hoſt.*cit.loc.* non oritur ex præbenda regulari, vt paulò ante oſtenſum fuit. Igitur ipſa orietur ex Canonia abſolutè dicta.

Inquies, Canonia eſt ius ſpirituale, ratione cuius aliquis habet ſtatum vel ſtallum in Choro Eccleſiæ, & locum in Capitulo, vt colligitur ex *c. dilecto de præb.& not.Innoc.& Dd.in c. cum M. de conſtit.* Atqui Monachatus eſt etiam

ſpirituale ius, ratione cuius habet Monachus ſtallum in Choro ſuæ Eccleſiæ,& locum in Capitulo. Igitur &c.

Reſpondeo I. ad *Maiorem*, ſi ea ita accipiatur, à F. Romano, vt Canoniam velit eſſe ius ſpirituale, ratione cuius aliquis & quidē quicunq; habet ſtatū vel ſtallum in Choro Eccleſiæ, cuiuſcunq;,& locum in Capitulo, tūc haud dubiè eſt falſa, vt ex hactenus traditis apparet; ſin vero velit Canoniam definiri ius ſpirituale, ratione cuius aliquis ſed Clericus habeat ſtatum vel ſtallum in choro Eccleſiæ & quidem dignioris ordinatæ per ſe, ſeu vi inſtituti ſui ad diuina tractanda myſteria, ſacramenta adminiſtranda, verbum Dei prædicandum, vtique eſt vera *ex Suar. d. l. c. 9. n. X. Barboſ. cit. loc. c. 41. n. 16. 17. &c.*

Hic bene Notandum, quod quando dicitur, Canonicis Regularibus *per ſe* aut vi ſui inſtituti competere vt ſint Clerici, non ſic intelligendum quaſi Ordini iſtorum Canonicorum ipſe Clericatus ſit eſſentialis, vt contra ſentiebat Barboſa. *lib. 1. de iur. vniuerſ. Eccleſ. c. 42. n. 98.* Ideoque ſine Clericatu ipſorum profeſſio futura ſit inualida, ſed tantum vt ipſius Clericatus exigentia ſeu debitum ſit illi eſſentiale, quia Canonici Regulares ex conditione ſui ſtatus, ſeu hoc ipſo, quo tales ſunt, habent, vt ſint vel debeant eſſe in gradu Clericorū; Quod Monachis ſolitarijs, quatenus Monachi ſolitarij ſunt, non competit, vt patet ex *c. placuit. c. nemo, c. Monachus, c. alia. 16. q. 1.* quamuis per accidens etiam ipſi Monachi deputari nunc ſoleant ad Eccleſiaſtica miniſteria. *Syluius in 2. 2. q. 189. a. 8. ad 2. Barboſ. d. l. 1. de iur. vni. Eccleſ. c. 42. n. 98.*

Atqui hinc 2. Respondetur negando *minorem*; tum quia Monachatus per ſe aut vi ſui inſtituti non requirit Clericatum, *c. generaliter 16. q. 1.* tum quia ius, quod fortè habet Monachus ad ſtallum in choro, non eſt Eccleſiæ per ſe ordinatæ ad Diuina peragēda miniſteria &c. Igitur, &c.

Interea tamen, quia Monachatus videtur aliqua ſimilia Canoniæ in ſe complecti, vt ex vtriuſque apparet collatione, ideo non abſurdè quis dixerit, Monachatum eſſe analogicè analogia proportionis Canoniam, indeque appellari Canoniam monachalem.

Verùm hæc Canoniæ ſignificatio valde impropria eſt, proinde ab hac impropria ad propriam eius ſignificationem velle argumentari, foret in iure valde abſurdum. Cum illud eſſet à ſeparatis argumentari, quod in iure eſt per quam abſurdum. Et nihilominus F. Romano ita lubet ratiocinari.

Alter quoque titulus Præbendæ propriè dictæ in Eccleſia Conuentuali ſolitariam agentium vitam, locum non obtinet. Quia ne in Regulari quidem Eccleſia dantur eiuſmodi præbendæ. *Innoc. in d. c. dilectus 19. n. 6. de præb.* aut portiones diſtinctæ, ſed indiſtinctæ. Cum præbendæ dicant aliquod proprium *Innoc. d. l. Card. in*

*Clem.2.not.1.de æt.& qual.per c.ex parte de conceſſ.præb.*cuius Regulares Clerici non ſunt capaces *Innoc.d.l.per c.quia tua fraternitas.cum ſeq. vſque c.non dicatis 12.q.1.*Ergo multò minus præbendæ dabuntur in Conuentuali monachorum ſolitariam vitam agentium Eccleſia, quæ vtpotè ſtrictior & arctior, *S.Th.2.2.q.189.art.8.ad 2.*multò magis proprium horret, &c. Igitur,&c.

Attamen quia in Eccleſia eiuſmodi conuentuali aliqua proportio & ſimilitudo reperitur quoad victum & veſtitum, quem à Monaſterio habent Monachi, ideo fortè nonnemo dixerit,etiam illic dari quandam analogicè præbendam.

Ex hactenus traditis apparet,quam procul P.Romanus ab ipſa quæſtionis ianua aberrarit, vnde porrò colligere licet,quam ab ipſius adytis & penetralib. remotũ ipſum eſſe oporteat. Nos diuina prælucente gratia aberrantem F. Romanum inſequemur, ſi fortè ſincera à nobis allatæ rationis rectæ luce illuſtratus in viam rediret. Ita verò F.Romanum perſequemur, vt retentis ipſius terminis, oſtendamus nihil inde contra nos,ſed potius contra ipſum ſemper concludi. Atq; ex ipſis titulis fundamentaliter *vt ſupra monui*,cõſideratis colligetur,quid de titulis *formaliter* acceptis ſit ſentiendum.Poſita igitur *analogicè* Canonia & præbenda,*quæritur*, Vtrum mortuis omnibus alicuius Monaſterij Collegis dicto modo cõgregatis ſinguli hi tituli ſint ex-

Quæſtio vtrũ morte omnium alicuius

tincti? F. Romanus *q.1.n.35.& ſeqq.* videtur diſtinguere inter titulos numeratos & non numeratos, vt hi extinguantur,non illi; Inter hos cenſet Canonias Monachales, *q.1.n.42.*inter illos dignitatem referre videtur *q.1.n.43.* licet hîc indefinite vocet titulos Monaſteriorũ numeratos. At hæc diſtinctio in Eccleſiâ nõ numeratâ non habet locũ,quia poſito,*vt paulò poſt demonſtrabitur*, ꝙ Canoniæ Monachales ſint tituli non numerati, certè dignitas quæ vna & ſola eſt in Abbatijs (cũ prioratus clauſtralis non ſit dignitas *Barboſ. lib.1. iur. vniuerſ. Eccleſ.c. 30.*) non erit titulus numeratus. Nam vt Titulus dicatur propriè in iure *numeratus*, requiritur vt concurrant plures tituli,ijque certi ac habiles,neque ex accidẽti facilè mutabiles. *Bald. in princ.& But.in c.cum Eccleſia d. Elect. Butr.in c.cum M. Ferrariens. d. conſtit.* Atqui cum dignitate Abbatiali in Monaſterio non concurrunt tituli alij certi & habiles, quia prioratus clauſtralis non eſt certus *Barb. 1. iure vn. eccl. c. 30.de prior.* Nec certi & ſtabiles aliarum Canoniarum Monachalium tituli, *vt ſtatim probabitur*, Igitur Abbatialis dignitas in Ecleſia non numerata,non eſt titulus numeratus, cum hic ſupponat numerum certum eumque ſtabilem;& vnitas tituli Abbatialis nõ ſit numerus. Deinde quare F. Rom. *d.n.40.*dicit titulos numeratos eſſe iura Collegij? An non tituli non numerati etiam ſunt iura Collegij? ſi negauerit, veniet contra allatas iam definitiones.

loci Conuentualiũ tituli ſimul extinguantur.

F.Romani reſponſio & diſtinctio.

Refutatur.

Vera Reſponſio ſeu Concl. I.

7. His poſitis RESPONDETVR I. Mortuis omnibus alicuius Monaſterij Collegis dicto modo congregatis, eorum Monachatus, Canonias & præbendas Monachales, dignitates item, & perſonatus, adeoque ſingulos & omnes omnino titulos eſſe extinctos

Pars I. & P. prob. authoritatibus.

Pars I. De Monachatib. Canonijs & 2. de præbendis Monachalib. Probatur ab Ant. d. Butr. *in d. c. cū M. Ferr. n. 1. & 8. d. conſt. n 6. & in c. ex parte n. 1. d. conceſſ. præb. Anchar. in c. Vacante n. 8. de præbend. Bald. in c. cum Eccleſia, 31. in princ. d. elect. & in c. conſtitutus d. reſcrip. Panorm. in c. dilecto nu. 9. d. præbend. per illum text. & per c. fin. d. conc. præb.*

Hæcque propoſitio & reſponſio, tam certa eſt in iure Canonico, vt ipſum etiam aduerſarium F. Romanum *q. 1. n. 42. & 44.* habeat adſtipulatorem.

Ratio duplex.

§. RATIO aſſertionis noſtræ duplex adſertur. Altera quaſi à *priori*, altera quaſi à *poſteriori.*

A priori.

A Priori hæc aſsignatur à Dd. quam etiam F. Romanus *d. l. q. 1. n. 44.* inſinuat; In Eccleſiam non numeratam (id eſt in eccleſiam, quæ non habet certum numerum Canoniarum & præbendarum ſtabilem & perpetuum, vel ſi numerum quidem habeat, tamen facilè ex accidenti mutabilem, *Bald. in prin. & Butri. in c. cum Eccleſia d. Elect. Butr. in c. cum M. Ferrari d. conſt.*) quando quis cooptatus vel receptus tanquam frater & præbendarius moritur, cum ipſo extinguitur titulus Canoniæ & præbendæ monachalis, *per text. exp. in c. dilecto de præbend. & ibi Dd. not. frater Romanus d. q. 1. n. 44.* Adeoque ſi in Eccleſia non numerata cum ſingulis perſonis vnitis fato concedentibus, ſinguli canoniarum, & præbendarum tituli extinguuntur, certè omnibus Eccleſiæ eiuſdem non numeratæ, canonicis & præbendarijs vnitis exſpirantibus omnes etiam eorum tituli canoniarum, & præbendarum, extinguentur & erunt extincti. Nā idem eſt iudiciū de toto reſpectu totius, quod eſt de parte reſpectu partis *l. quæ de toto ff. d. R. v. l. 1. ff. d. Euict. l. qui ſcit. ff. de vſu. §. nihil intereſt, Inſt. d. fideicom. hæred.* maximè cum eadem vtrobique militet ratio; ideoque idem vtrobique ius obtinebit *l. 1. §. Interdum ff. d. fonte l. ſi poſtulauerit, §. 2. ff. d. adult. l. quadam §. nummularios ff. de edendo, cum ſimilibus.* Atqui Monaſteria Religioſa ſunt Eccleſia non numerata *Fr. Roma. d. q. 1. numero 44.* Cum Monaſteria non habeant certum numerum Canoniarum & præbendarum ſtabilem & perpetuum, vt manifeſtum eſt experientia & vſu quotidiano (experimur enim tantum in Collegiatis Canonicorum ſæcularium Eccleſijs certum Canoniarum & præbendarum numerum, ſtabilem ac perpetuum eſſe, vnde & in ipſis datur earundem vacatio Dd. d. l.)

Ante occupatio.

Quod ſi darentur Monaſteria, quæ

quæ numerum quidem haberent; hic tamen in ijs non foret certus ac diſtinctus *Bald. in d. c. cum Eccleſia in Princ. d. Elect.* Vel ſi certum etiam haberent; Aſt hic nec ſtabilis eſſet nec perpetuus, ſed facilè ex accidenti pro annuorum prouentuum caſuumque ratione mutabilis, vt iterum Experientiâ patet *Bald. in d. c. cum Eccleſ. in Princ. d. Elect.* Vnde efficitur in Monaſterijs religioſis, quando omnes perſonæ collegiales vnitæ moriuntur aut mortuæ ſunt, nulla remanente, nec etiam ſpe iuridicâ ſimilis collegij reparandi ſuperſtite, ſimul cum ipſis canonias & præbendas monachales extingui vel eſſe extinctas.

A poſteriori. §. *Altera ratio*, quaſi à *poſteriori* petita hæc à Dd. aſſignatur: quod in Eccleſia non numerata, qualia ſunt Monaſteria Religioſa, quando in defuncti Regularis fratris locum ſubſtituitur alius, dicitur Canonia monachalis & præbenda de nouo temporaliter & non in perpetuum recreari *Anton. d. Butr. in d. c. cum M. Ferr. n. 1. d. conſt. Anch& ran. d. c. vacante n. 8. d. præb. Panorm. in d. c. dilecto n. 9. per illum text. F. Rom. d. q. 1. n. 44.* Vnde tale cóficitur argumẽtum; quod de nouo opus habet vt recreetur, debuit ante deſinere eſſe ſeu fuiſſe extinctum *Bald. in d. c. cum Eccleſia in Pr. Butr. Panor. cit. loc.* cum de nouo recreatio ſit entis ex nihilo reproductio. At in Eccleſia non numerata ſeu monaſterio Religioſo, quando in defunctorum collegarum vnitorum locum ſubſtituendi ſunt alij, opus eſt vt & Canoniæ & præbendæ illorum de nouo recreentur *d. c. dilecto & ibi Dd.* Igitur in Eccleſia non numerata ſeu monaſterio Religioſo, quando in defunctorum collegarum vnitorum locum ſubſtituendi ſunt alij, debuerunt illic ante canoniæ & & præbendæ defunctorum, deſinere eſſe vel fuiſſe extinctæ.

Pars Tertia de dignitatibus in Eccleſia non numerata probatur. *Pars Tertia* de dignitatibus in Eccleſia non numerata probatur *ab Anchar. gloſſ. Panorm. Ioan. Cardi. Zabarella. Anton. & Bald. n. 15. in c. cum acceſſiſſent. d. conſt.* Et ratio eſt, quia dignitas in monaſterijs prout propriè in iure accipitur, dicit relationem tranſcendentalem, vt patet ex definitione eius ſuprà allata. Atqui relatio ſublato ſubiecto, fundamento & termino correlatiuo perit & extinguitur. Igitur & dignitas in monaſterijs, ſublato ipſius primo ſubiecto (perſonis) 2. fundamento (collegio tali, nimirum quatenùs dicit corpus politicum) 3. & termino correlatiuo (ſubditis) peribit & extinguetur. Subiectum autem dignitatis in Monaſterijs; ipſius quoque fundamentum & terminus correlatiuus ſunt ſublata, quando omnes omnino Monachi vniti vno loco, mortui ſunt, nullo ſuperſtite, nec dicta ſpe iuridica reliqua; Nam primò nulla illic perſona religioſa vnita ſupereſt, igitur nullum illic ſubiectum dignitatis eſt 2. nec illic collegium Monachale Abbatiale, (quod quatenus dicit corpus politicum ad ſui eſſe requirit caput aliquod iuriſdictio-

Digitized by Google

ne habens) ſupereſt. Proinde nec iſthic fundamentum dignitatis adeſt. 3. nec ſubditi ibidem ſuperſunt; igitur nec ibidem dignitatis Abbatialis terminus correlatiuus; Conſequenter omnibus vno loco vnitis Religioſis omnino mortuis, dignitas etiam Abbatialis illic perijt ac extincta eſt.

Pars quarta de perſonatu probatur. *Pars quarta* de perſonatu eodem modo probatur, quo pars 1. & 2. Vnde relinquitur, extinctis collegis vno loco in Eccleſia non numerata vnitis; ſingulos & omnes collegij illius titulos particulares eſſe extinctos.

Obi. 1. 8. Obijcit aduerſarius primo Defunctis collegis alij eiuſdem Ordinis ſunt ſubſtituendi *q. 1. à n. 1. fere per tot.* Igitur eorum Monachatus, Canoniæ Monachales & præbendæ ſeu tituli non erunt extincti. &

Confir. Confir. *n. 41.* quia (ſubſtitutis alijs) neque creatur aut innouatur ius nouum, ſed Antiquum reaſſumitur, eo quod in ſucceſſionibus hæreditarijs ſucceſſor ſecundus in iure primi ſuccedat, continuando ius primi ad ſecundum, ſine innouatione iuris; & idem eſt in iure proprietario reali ſeu perſonali, quamuis Eccleſiaſtico *gloſſ. in c. ſuſcepti extraua. ne ſed. vac.*

Obi. 2. 2. Iura & priuilegia Monaſteriorum caſu vel facto deſtructorum, dicuntur Dd. manere, vt colligit F. Romanus *q. 1. n. 37. & ſeqq.* At Canoniæ & præbendæ monachales ſunt iura Monaſteriorum, *F. Roma. q. 1. n. 40.* vt patet ex earundem definitione. Igitur Canoniæ & præbendæ monachales Monaſteriorum caſu vel facto deſtructorum, non erunt extinctæ.

Confir. §. Et *confir. n. 41.* quia conceſſa olim iura vel priuilegia (reaſſumpto conuentu) reaſſumuntur & perdurant, nec eſt neceſſe nouiter impetrare titulum Abbatis, vbi fuit; vel vſum mitræ, ſandaliorum &c. ſubſtituta n. re in priſtinum ſtatum, omnia iura reſtituuntur *gloſ. in c. paſtoralis. 7 q. 1.*

Obi. 3. 3. Dignitas nunquam perit nec moritur; indiuidua verò quotidiè pereunt. *F. Romanus q. 1. n. 40.* ex gloſs. *in c. quoniam de off. & pot. iud. delegati. verb. ſubſtitutum.* quæ in terminis ibi loquitur de dignitate Abbatiali, *& c. gratioſe. de reſcriptis in 6. Abb. in c. quia d. ind. n. 10.* Ergo aliquis ſaltem titulus morte huius vel illius indiuiduæ perſonæ in Eccleſia non numerata, non erit extinctus. Vlterius argumentatur F. Romanus *d. q. 1. n. 42.* Abbatiæ vel prioratus, morte Abbatis vel Prioris non extinguuntur, ſed vacant tantum *c. Meſſana. c. ne pro defectu d. Elect. Abbas in c. quia propter. & in d. c. ne pro defectu n. 2. ibid.* Igitur nec ſi monachi moriãtur, eorũ tituli erunt extincti *Probatur conſequẽtia.* Quia Abbatia & Prioratus Benedicti ex vna, & Monachi S. Bened. ex altera parte ſunt correlatiua, & Eccleſia monaſtica ſeu titulus ipſius habet ſe reſpectu intitulati monachi, ſicut vxor reſpectu viri ſeu ſponſi. *ſecundum gloſ. & Can.* facit

Digitized by Google

Facit *c. ſicut alterius 7. q. 1.* CONFIRMATVR. Quia iura realia alicuius corporis vel Collegij, hoc mortuo non extinguuntur. *Dd. in l. in omnibus cauſis 68. & in l. priuilegia quadam cauſa 196. ff. d. R. Iuris. Ioannes Andre. in Mercur. in reg. 7. de R. I.* At dignitas eſt ius reale, quia priuilegia conceſſa dignitati cenſentur realia *Dd. cit. loc.* Igitur & ipſa dignitas erit ius aliquod reale.

Nam propter quod vnumquodque eſt tale, illud magis eſt tale *auth. multo magis C. d. SS. Eccleſiis. Schneid. in §. ſacra n. 3. Inſt. de acq. rer. dom.* Hæc F. Romani ſunt argumenta, & radij ab aſtro diffuſi; ſed ſtupidi vel hebetes vt ex reſpõſionib' apparebit.

Reſp. ad Obi. 1. 9. AD I. RESPONDEO, *Antecedens*, prout à F. Romano aſtruitur, nimirum quod alij eiuſdem Ordinis religioſi ex Dd. mente in defunctorũ locũ ſint ſubſtituendi, eſſe falſũ. cũ Dd. tantũ generatim aſſerãt, defunctis alios eſſe ſubſtituendos (ſed de hoc antecedente eiuſque confirmatione ex *Conc. Trid. ſeſſ. 14. d. reform. c. 14. &c.* in quæſtione noſtra *3. & 7.* vt ſuo quæq; Ordine & non confuſe cum aduerſario tractentur, erit agendi locus proprius.) Vnde negatur *conſequentia.* Quia ex eo præciſe. quod defunctis Collegis dicantur generatim alij ſubſtituendi, non ſequitur titulos non eſſe extinctos. nam alias quia ipſo F. Romano auctore *q. 1. n. 16. ex c. relatum, ne cleri vel mona.* perſonis alicuius Ordinis certi deficientibus, ſubſtituendi veniunt alij, alterius Ordinis, vel etiam deficientibus Regularibus, ſæculares clerici *c. inter quatuor. de Religios. domib.* ſequeretur, titulos illius Ordinis primi vel Regularium nõ eſſe extinctos; quod eſſet abſurdum. *Deinde* poſito ſed non conceſſo, defunctis monachis alicuius monaſterij, alios eiuſdem Ordinis Religioſos ſubſtituendos, inde minimè conficitur, titulos canoniarum & præbendarum monachalium non eſſe extinctos, quia in eccleſia non numerata extinctis perſonis aliquibus licet aliæ ſint ſubſtituendæ, *argumento c. cum Eccleſia. d. elect. & ibi. Bald.* non ideo tamen negabuntur in Eccleſia non numerata cum perſonis iſtis defunctis, tituli quoque canoniarum & præbendarum ipſarum eſſe extincti? Certe quiſquis hoc negauerit, veniet *primò* contra expreſſum text. *in d. c. dilecto d. prabend. §. preterea*; ibi in eccleſia, in qua non eſt certus numerus præbendarum &c. cum intelligatur ad quoddam ius eligi; quod ex electorum conſenſu, De nouo creatur & cum electo in Canonicum naſcitur & definit cum defuncto &c. Deinde contra Dd. ſuperius allatorũ autoritaté. Deniq; contra rationes ſupra ex iuribus deductas. Quare meritò exploderetur.

10. Quæ in confirmatione de ſucceſſione hæreditariâ ſubijciuntur, ab hac materiâ Canoniarũ præbẽdarũ monachaliũ ſunt aliena; cum & ſanctuariũ Dei hęreditario iure teneri nõ poſ- *Reſpond. ad Conſ. obi. 1.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

poſſit *c. conſuluit. de iur. pat. c. ad decorē. d. inſt.* & in eccleſia Dei prohibeatur ſucceſsio *c. apoſtolica 8. q. 1. c. cū. præſentiū, d. fil. presbyt.* quin & ſucceſsionis hæreditariæ exſpectatio, *c. 2. de conceſ. preb.*

Nec Contrarivm *in Extrau. com. ſuſcep. ne ſed. vac. aut eius glo.* definitur; Et quia hæc gloſſa ſatis prolixa, videtur F. Romanus lectorem, fallere voluiſſe, vt tædio prolixioris gloſſæ peruolutandæ affectus, ipſi F. Romano crederet, quaſi aliquot illic pro aſtro reperirentur radij, ſed nec vllum eorum veſtigium compareret; agitur n. illic de fructibus beneficij in collegiata eccleſia numerata vacantis, cuinam vacationis tempore ſint ij applicandi, At quid hæc ad aſtrū? Næ ficti radij diſparent.

Denique quod in confirmatione aſſeritur, ſubſtitutis alijs, eiuſdem videlicet Ordinis Religioſis ius antiquū reaſſumi, verū eſt duobus poſitis extremis ſibi ſimilibus *vt ſupra c. 1. ad conf. 2.* Reſponſū eſt; at hic duo extrema ſibi ſimilia non ſunt poſita. igitur, &c.

11. Ad ſecundum F. Romani Argum. *Reſp.* illius maiorem veram eſſe in iuribus & priuilegijs realibus per ſe conſideratis, ſecus conſideratis per accidēs, vt ex Reſponſione ad tertij Confirmationem patebit. Deinde eam falſam eſſe in iuribus & priuilegijs perſonalibus, maxime ſingulariter conceſsis, hæc n. cum perſona creantur & extinguuntur. *Hoſt. in ſumm. decret. de priuilegijs. n. 3. Ioa. And. in Mercurial. in reg. 7. de reg. Iur. & Dd. in l. in omnibus cauſis 68. & in l. priuilegia quadam cauſæ 196. ff. d. R. I. & in l. ſicut §. in decurioribus ff. quod cuiuſq. vniuerſ. nom. Lagus tit. de priuileg. Goff. in ſumm. decret. d. priuileg.* Hinc ad argumenti *minorem* Reſpond. Canonias & præbendas Monachales eſſe iura perſonalia ſingulariter Fratribus collegis cōceſſa, eò quod cum eorū ſingulis creentur & deſinant eſſe *d. c. dilecto de prabend. & ibi Dd.* igitur extinctis vel mortuis collegis, ipſorum quoque canoniæ & præbendæ monachales erunt extinctæ *F. Romanus q. 1. n. 44.*

12. Ad Confirmationem obiectionis ſecundæ *Reſpond.* poſito etiam altero extremo, quod congregatio reparetur ſecundum antiquam formā, & perſonę eiuſdem qualitatis reponātur, cuius fuerunt priores, vel ſi ſpes ſubſit iuridica certa & proxima dictā congregationem ita Reparandi, Iuris fictione & impropriè dicentur iura potius dormiſſe quàm exſpiraſſe *ita Lazarus Ioan. 11. dicebatur dormire nō obijſſe*; ſed de hac ſignificatione vide nos ſup. *c. 1. in reſp. ad confir. argum. 1.* ita accipiendus locus à fratre Romano *q. 1. n. 40. cit. ex Pan. in c. quia Monaſterium n. 3. de Relig. dom.* Ita & cœteri Dd. ab ipſo citati *q. 1. n. 38. §. vlt. Chokier. in tract. d Iuriſd. ord. in exemp. part. 3. q. 2. n. 6. Brunus de Interitu & perempt. concluſione 5. p. tot.* ſentiunt quod prædicto *Ad conf. obi. ſecunda Reſp.*

Digitized by Google

dicto caſu titulus ac iura innouata iuris fictione non dicantur periiſſe, ſecus tamen rei veritate inſpecta, vt probare ab ipſis allegata videtur *l. ſeruitutes §. ſi ſublatum, ff. d. ſeruit. vrb. præd.* vbi dicitur, „ſi ſublatum ſit ædificium, ex quo ſtillicidium cadit, vt eadem ſpecie & qualitate reponatur: vtilitas exigit, vt idem intelligatur: nam alioqui ſi quid ſtrictius interpretetur, aliud eſt quod ſequenti loco ponitur & ideo ſublato ædificio vſus interit, quamuis area pars eſt ædificij.” Hinc vides repoſita re in priſtinum ſtatum, ius & nomen ex quadam benigniori interpretatione non dici auferri, idque propter vtilitatem in ſeruitutibus vrbanis, licet alias iſtud attento iure ſtricto eſſet amiſſum. vnde etiam deſtructo ædificio fructuario perit vſufructus, dixi *ex d. l. ſeruitutes* probare videtur, quiâ verè non probatur. Nam *d. l. ſeruitutes* agit de iuribus realibus, at nos agimus hic de perſonalibus. Sed demus gratis, à re ad perſonam poſſe duci argumentum idque in materia Eccleſiaſtica fauorabili; Attamen tunc ita accommodabitur, vt iura perſonalia dicantur ſequi conditionem perſonæ, ſicut realia conditionem rei, *ex Dd. ſupra cit.* proinde quemadmodum reparato Collegio ex perſonis eiuſdem qualitatis, cuius fuerunt priores, vel ſi certa ſubſit ſpes iuridica & proxima illius ex perſonis ſimilibus reparandi, harum congregatio dicitur potius dormiſſe quàm extincta fuiſſe, *vt ſupra c. 1. oſtendi.* Ita & iura perſonas priores vel perſonarum congregationem conſequentia, (quales ſunt Canoniæ & præbendæ,) dicentur eo caſu potius dormiſſe quam extincta fuiſſe.

Atque hæc ratio eſt, quare ſimilium perſonarum ſubſtitutione, non ſit opus noua iurium impetratione, vti docebo *ex Bald. in c. cum acceſſiſſent d. conſt. n. 15.* Verum vt ex præmiſsis ſubſumam, in caſu noſtro de quo nos agimus, necdum congregatio ſimilis legitimè eſt ſubſtituta, neque ſpes adeſt certa iuridica, ac proxima ſimilis congregationis reparandæ aut ſubſtituendæ: quod illius ordinatio adhuc directè pendeat à Superioris libero arbitrio & voluntate, vt *qu. 3. & 5.* probabitur; igitur, &c.

13. Ad 3. Argumenti *Antecedens* RESPOND. Dignitas in Eccleſiâ numerata numquam perit, *tranſeat.* At nego in Eccleſia non numerata (quale eſt Monaſterium Religioſum) nũquam perire: nam oſtendi in Eccleſia non numerata dignitatem ſublato ſubiecto, fundamento & termino eius correlatiuo (vt in caſu noſtro) perire & extingui. *Secus* ſi ſubiectum illius indiuiduum, hoc vel illud quidem moriatur; maneat verò ipſius fundamentum (ſcilicet Collegium quatenus dicit corpus aliquod politicum, ſaltem imperfectum,) & terminus ipſius correlatiuus, (qui in concreto ſunt ſubditi) De hoc *poſteriori* caſu loquitur Frater Romanus. Nos vero de priori, adeoque Frater Romanus nihil ad rem proponit. Hinc Reſpondetur ſimiliter ad conſequẽs, *Ad 3. Arg. Reſpond.*

quod priori caſu aliquis titulus in Eccleſia non numerata maneat, negando; concedendo verò in poſteriori caſu.

Quod ſi tamen dignitas ſecundùm priſtinam formam reſtitueretur, (vt eſt caſus gloſſ. cit. ab aduerſario *in c. quoniam de off. & poteſt. deleg. in verb. ſubſtitutum*) aut proxima, certa & iuridica ſpes illius in Eccleſia non numerata reparandæ, diceretur ea potius, fictione tamen iuris, non rei veritate inſpecta, dormire quàm extincta eſſe, „ vnde Bald. *in d. c. cum acceſſiſſent num.* „ *17. & 18. d. conſt.* dicit, in recreatione, „ quæ fit ſecundum priorem formam, „ non requiri Papæ autoritatem, cum „ non ſit omnino noua creatio, ſed quo- „ dammodo reditus ad naturam ſuam *l. deferre §. ſi ff. d. Iure fiſci. l. vlt. C. d. mil.* quæ leges nihil ea de re habent, fortè voluit ipſe Bald. citare *l. pen. ff. d. re mil.* ſed neque hic textus multũ probat, Melior eam in rem eſt text. *in l. ſed reuocata re ff. d. iure fiſci.* Atqui nos, vt ex ſuperioribus ſubſumatur, hîc non verſamur in caſu, quo reparata eſt vel dignitas, vel certa, iuridica & proxima ſpes adeſt eiuſdem reparandæ, Igitur, &c.

Deinde ex eo, quod dignitas in Eccleſia non numerata, ſublato hoc vel illo ſubiecto, manente tamen fundamento & termino correlatiuo, non moriatur, nõ ſequitur abſolutè, ſingulos Monachorum emortuorum titulos non eſſe extinctos. Id enim eſſet contra expreſſum ius ſupra allatum, & contra Dd. autoritatem.

14. *Ad Alteram* Argumenti tertij *partem* RESPONDEO. Morte Abbatis, dignitatem Abbatialem vel prælaturam in Eccleſia non numerata, dici vacare, remanente fundamento, (nimirum Collegio, quatenus dicit corpus quoddam politicum, licet imperfectum) & termino correlatiuo ſeu ſubditis, *ſecus* ſi & hæc ſublata: de hoc *poſteriori* nos agimus caſu, *de priori* verò aduerſarius: vt ab ipſo citatum oſtendit, *c. ne pro defectu. ibi vel regulari prelato non vacet c. Meſſana. ibi. Eccleſia paſtore vacante de elect.* Immò conuincit ratio ab aduerſario ex natura correlatiuorum, tranſcendentalium videlicet vt vocant, petita; in quibus vno poſito ponitur & alterum, ſcilicet vel actu vel habitu, *Euerh. in loc. à correlat.* Proinde poſito actu Collegio, neceſſe eſt dignitatem Abbatialem poni vel actu vel habitu.

Ad alterã argum. tertij partem Reſp.

Antecedens patet inductione. Nam poſito actu, ſeu re ipſa intellectu, ponitur vel actu intellectio, vel potentiâ ſeu habitu, *& ſic de cæteris.* Hinc nihil mirum, ſi exiſtentibus adhuc ſubditis, mortuo verò capite vel prelato, dicatur dignitas Abbatialis vel prælatura vacare; Cum caput Morale virtualiter contineatur in Collegij ſubditis adhuc exiſtentibus, ab ijſque vel eligi vel poſtulari poſſit, *Vivian. in rational. iur in c. 2. col. 15. §. 32. de reſcript. per. c. ſcire 7. q. 1. l. ciuibus ff. de reb. dub.* Contra ſi caput aut prælatus adhuc exiſtat, & ſubditi ſinguli eſſent mortui,

tui,non dicetur Collegij totius titulus vniuerſalis,*de quo paulo poſt*, extinctus, licet ſinguli eorum tituli cum ſingulis exſpirarint perſonis.

Ratio eſt, *tum* quia Abbas actu adhuc exiſtens,alios in demortuorum ſubditorum Regularium locum ſubſtituere poteſt; *tum* quia Collegium etiam in vno virtualiter conſeruatur cum ſpe iuridica ſubſtituendi alios, non verò in nullo,vt *ſupra c.1. ex iuribus & Dd. autoritatibus* oſtêdi, *Viuian. d.l.* At nos hic agimus,vbi nec Prælatus nec ſubditi coniunctim aut diuiſim exiſtunt in Eccleſia non numeratâ;nec ſpes iuridica,proxima & certa reparandi ſimilis Collegij ſubeſt. *Igitur* tituli eo caſu in Eccleſiâ non numeratâ cum prælato & ſubditis demortuis erunt extincti.

Ad Confir. obiect.3. Reſp. ad maiorem. Ad tertij Argumenti Confirmationem RESPOND. I. *Maiorem* diſtinguendo, iura realia per ſe non pereunt,*concedo*;non pereunt per accidens *nego*, Nam Emphyteuſis conceſſa alicui pro ſe & filijs,licet per ſe ſit perpetua, *§. 3. inſt.d.locat.Bacch.in Treut.vol.1.d.29.theſi 9.lit.K. Maſcard. conclusione 602. n.2.* tamen per accidens finitâ generatione Emphyteutæ,finitur; nec tenetur dominus rem alij in emphyteuſin conceſſurus, eam proximo prioris emphyteutæ cognato,*vt loquuntur*,refirmare *Bacch. d.diſp. 29.th.13.lit.G.in verb. nec tenetur Dominus*: & feudum licet ius reale ſit, atq; ex ſe perpetuum, per accidens tamen finitur,morte videlicet vaſalli, ſi defuncto ipſo,nemo ſuperſit, cui ius ſuccedendi in feudo ex inueſtitura cõpetat *Vult. d feud. l.1. c.11.n.6.Gœd. diſp.feud.9.theſ.2.lib.6.* quin etiam Emphyteuſis non eſt perpetua per accidens,quando amittitur ob non ſolutum in Eccleſiaſtica intra biennium, in ciuili intra triennium, canonem, *l.2. & ibi Dd. C. locati* & feudum per accidens non eſt perpetuum, quando ob non petitam illius intra annum & diem,inueſtituram amittitur *c.1.quæ fuit prima cauſa benef. amit. Vult d.l.c.11.n.23.*&c. Vnde patet,quod iura etiã realia,per accidens vel *morte* aliquorum &c.vel culpa pereant: ita hoc in caſu iura realia & quidem reſpectiua ſeu relatiua, per accidens *morte* totius Collegij religioſi ſeu ſublatis ſubiecto,fundamẽto & termino correlatiuo finiũtur ſeu extinguũtur,vel culpâ delinquentium ad alios *alterius* Ord.Religioſos transferũtur.

RESPONDEO 2.ad *Minorem*, dignitas conſideratur vel vt officium, vel vt beneficium,idque cum iuriſdictione & præeminentia *ex Selua d. benef.part.1.q.2.* Vt connotat beneficium, habens annexam Iuriſdictionem,*dupliciter* accipitur; primo *generatim* pro beneficio tum proprio,tum Improprio (cui non inſit portio diſtincta,*vt eſt Abbatia regul.*&c. de qua hic ſermo eſt) habente annexam iuriſdictionem & præeminentiam. 2. *Antonomaſticè & propriſſime* pro beneficio proprio,eoq; ſæculari, *Selua d.l.* cui inſit portio diſtincta, *vt eſt Abbatia ſecularis*, Selua *d. l. Tholoſanus de re.be-* *Ad Minorem Reſp.*

D *nef.*

neſ. inſt. c. 10. n. 1. Atque hoc modo accepta dignitas *proprie* eſt ius reale, *vt patet.*

Hinc 3. ſequitur reſponſio ad *concluſionem*, dignitas vt eſt beneficium & quidem improprium, habens annexam iuriſdictionem, non perit per ſe, perit tamen per accidens, *morte* totius Collegij religioſi, ſeu ſublato illius ſubiecto, fundamento & termino correlatiuo, & quidem ſine vlla ſpe iuridica reſtitutionis, vti in hoc caſu noſtro accidit. Atque hæc hactenus de *ſingulari* titulo, nunc de *vniuerſali* agendum erit.

Concluſio II. 16. RESPONDEO II. ad *principalem quæſtionem*, Mortuis omnibus religioſis alicuius Collegij, titulus ipſius vniuerſalis ſeu nomen ipſum Collegij, Monaſterij vel congregationis manet, nec dicitur extinctum, quantumuis ſinguli eorum tituli ſint extincti.

Pars prior, quod deſtructis congregationibus ſæpè ipſarum nomen ſeu titulus vniuerſalis maneat, *probatur* à poſteriori. Nam ideo ſubſtitutis alijs alterius Ordinis religioſis, dicit ſuperior, ſe nomen prius & titulum ſupprimere & extinguere. Quamdiu autem hæc ſuppreſsio à Superiore necdum facta eſt, locus vacans retinet nomen prioris congregationis eiuſque appellationem vniuerſalem. *Probatur à poſteriori.*

Pars poſterior probatur, quia nomina & appellationes cum ſint rei extrinſecæ, non mutant ipſius rei veritatem, & *conſequenter* nec faciunt, vt quæ ſunt extincta, non ſint extincta, adeoque licet titulus vniuerſalis, quamdiu à Superiore non eſt ſuppreſſus, loco inhæreat vacanti; non tamen efficiet, vt ſinguli ipſius Eccleſiæ non numeratæ tituli non ſint extincti.

CAPVT TERTIVM.

Vtrum Mortuis omnibus alicuius Monaſterij Collegis iura ſpecialia & Priuilegia ſint extincta?

1. *Reſtituta re in priſtinum ſtatum, iura reſtituuntur. nec eſt opus ea de nouo impetrare, & n. 4.*
2. *Priuilegium quotuplex.*
   Quid priuilegium perſonale, quotuplex Quid reale.
   Quò corporale ſpectet,
   Quid & quotuplex corporale ſit.
3. *Priuilegium perſonale cum perſona extinguitur.*
   Corporale omnibus omnino ex Corpore vel Collegio deficientibus deficit, aut deſinit eſſe, aliàs non.
   Reale, re caſu deſtructa, non extinguitur.
4. *Non eſt indiſcriminatim verum, quod deſtructo Collegio eius iura non pereant.*
   Priuilegia corporalia ratione loci conceſſa mortuo Collegio non extinguuntur.
   Priuilegia corporalia mortuo Collegio, ſed ſimili reſtituto, dicuntur potius dormiſſe.
5. *Actio ſemel extincta, regulariter non reuiuiſcit; ſubinde tamen beneficio legis aut Prætoris ex cauſis aliquo modo reſtituitur.*
   Vel actio directa extincta non reuiuiſcit, ſecus vtilis.
6. *c. 20. 25. qu. 2. quomodo intelligendum.*
7. *Ius mitræ, ſandaliorum, &c quale priuilegium ſit in Abbatibus.*
   Inſignia aliqua Epiſcopalia, Abbatibus non iure communi, nec ratione dignitatis, ſed Priuilegio ſæpe concedi ſolent.
   Quando & vbi ijs vti poßint?
8. *Priuilegium perſonale non regulariter, ſed aliquando tranſmittitur ad ſucceſſorem.*

HActenus *de Titulis*, vt iura ſunt Collegiorum religioſorum, nunc *de iuribus* ſeparatim acceptis *& priuilegijs* agemus.

F. Romani opinio 1. probatur author. F. Romanus *q. 1. n. 37. 38.* negat iura ſpecialia & priuilegia Collegij Religioſi, omnibus fratribus collegis emortuis, eſſe extincta, *ex Abb. in c. gratum, d. elect. n. 12. in c. cum ex iniuncto, de noui oper. nun. n. 5. verſ. ſecus eſt, & c. cum ſuper. de cauſ. poſſe. & prop. Mart. Mager. c. 16 de aduocat. armat. nu. 29. per l. mortuo ff. d. fidei. vbi vterque citat. Innoc. in c. cum ex iniuncto num. 2. d. nou. op. nunc.*

D 2 Frede-

Frideric. d. Senis conſ. 15. n. 5. Confirmat autem F.Romanus ſuam aſſertionē *n. 41.* quia, *inquiēs*, conceſſa olim iura & priuilegia reaſſumuntur (collegio ſcil. reſtituto) & perdurant, nec eſt neceſſe nouiter impetrare titulum abbatis, vbi fuit, vel vſum mitræ, ſandaliorum, &c. Reſtituta n. re in priſtinum ſtatum omnia iura reſtituuntur *per gloſſ. c. paſtoralis 7. q. 1.* neque creatur aut innouatur ius nouum, ſed antiquum reaſſumitur, quia in ſucceſsionibus hæreditarijs ſucceſſor ſecundus in iure primi ſuccedit, continuando ius primi ad ſecundum ſine innouatione iuris, & idem eſt de iure proprietario reali ſeu perſonali, quamuis eccleſiaſtico. *gloſſ. ext. ne ſede vac.*

Nota pro ſolutione.

2. Pro ſolutione NOTANDVM *ex Azorio tom. 1. l. 5. Inſt. moral. c. 22. de priuil. q. 2.* priuilegium aliud eſſe perſonale, aliud reale. Perſonale eſt, quod in certam perſonam confertur, illique adhæret, vel certo generi perſonarū vel vniuerſitati, communitati vel collegio hominum conceditur.

§. Reale eſt, quod conceditur certo generi actionis, cauſæ vel negotio, vel loco, immediateque rei inhæret *c. mandata d. præſumpt. l. priuilegia 196. ff. d. R. I. l. forma. §. quanquam ff. d. cenſibus.* Vnde ad *perſonale* reuocatur corporale *per not. Ioan. Igne. in l. neceſſarios. §. non alias ff. ad Sen. Syll. n. 415. & pluribus ſeqq.*

§. *Alias* Dd. *in l. quia tale ff. ſol. mat.* priuilegium aliud faciunt *perſonale*, aliud *corporale*, aliud *reale.*

§. PERSONALE eſt illud, quod principaliter perſonarū gratia cōceditur. Hocque *duplex*, aliud PERSONALE SINGVLARITER, eſtq; illud, quod nominatim vni vel pluribus perſonis expreſsis conceditur V.G. *pallium Archiepiſcopis NNN.* ALIVD PERSONALE COMMVNITER, cum non nominatim ſed communi deſignatione qualitatis, illud perſonis certis ex cauſis & in certis articulis conceditur, *quale eſt beneficium reſtitutionis in integrum minoribus; abſentibus reipublicæ cauſa; Senatus conſulti Macedoniani, filijs fam. in cauſa mutui, Velleani, mulieribus in cauſa fideiuſsionis &c. Datum.*

§. CORPORALE priuilegium appellatur, quod alicui collegio vel corpori perſonarum, eſt conceſſum, *vt ſunt priuilegia vniuerſitatum, Monaſteriorum, Ciuitatum &c.* Idque *duplex* eſt, aliud ſingulariter & communiter corporale eſt, quod ita confertur, vt omnes & ſinguli, qui ſunt de collegio vel corpore, cui id datum eſt, ipſum pro ſe vti poſſint, *vti eſt priuilegium clericorum, c. ſi diligenti, de foro compet.* Aliud communiter tantum corporale eſt, quo ſolum gaudet collegium, & non ſingulæ ex eo perſonæ: *vt qui eſt manumiſſus ab aliquo municipio, ille non cogi-*

tur

tur veniam impetrare conueniendi, ſi contra aliquem ciuem eius municipij experiri velit; quia non à ſingulis ciuibus, ſed à toto municipio manumiſſus eſt. Itaque priuilegio patronorum, ſinguli ciues tanquam patroni contra eum non fruuntur. *l. ſed ſi hac §. qui manumittitur ff. d. in ius voc.*

§. Reale eſt, quod Eccleſiæ, ciuitati vel loco aut perſonis vel congregationi ratione loci, vel alicui rei aut cauſæ aut actioni conceditur *c. cum olim el. 1. c. ſeq. d. priuil l. in omnibus cauſis l. priuilegia ff. d. R. I. & ibi Decius. n. 13. Honor. 5. ſum. decret. d. priuil. tit. 33. n. 3. Ioannes And. in Mercur. Reg. 7. Hoſt. in ſumm. de priuileg. n. 3. & ibi Goffred. Lag. in meth. iuris ciuil. tit. d. priuileg.* His poſitis.

Concluſio. 3. RESPONDEO Priuilegium merè PERSONALE cum perſona extinguitur; CORPORALE, quamdiu aliquis ex corpore aut Collegio ſupereſt, conſeruatur; ſi vero nullus ſuperſit, nec ſpes iuridica & proxima corporis ſimilis omnino reſuſcitandi, extinguitur. *Reale* Eccleſiæ, (hac caſu deſtructa) non extinguitur. PARS PRIMA eſt Dd. ſup. *cit. per d. l. in omnib. cauſis l. priuilegia ff. d. R. I. &* PROBATVR. quia priuilegium perſonale non niſi intuitu perſonæ conceditur. Ergo ſi deficiat aut deſinat eſſe perſona, priuilegium quoque perſonale deficiet aut eſſe deſinet; cum hoc non egrediatur perſonam, cui conceſſum eſt; adeoque cum ipſa fatis concedente, exſpiret *d. l. priuilegia ff. d. R. Iur.*

Pars 1. de priuilegio perſonali probatur.

Pars 2. de priuilegio Corporali probatur illud conſeruari in vno tantum ſuperſtite.

PARS SECVNDA Probatur *Ex § ſi grex legatus Inſt d. Leg.* Vbi ſtatuitur, quod legatum gregis non extinguatur, licet perueniat ad vnum caput. *Vnde* colligunt Dd. priuilegium conceſſum Collegio vel vniuerſitati, tametſi hæc veniat ad vnum tantum, tamen retineri nec extingui *l. ſicut. §. in decurionibus. fin. ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom.*

Pars 3. quod corporale, nullo collega ſuperſtite pereat, probatur.

PARS TERTIA, *Nimirum* quod nullo ex collegio ſuperſtite, priuilegiũ Corporale pereat, Eſt Ioan. Ignei *in d. l. Neceſſarios § non alias ff. ad Sen. Syll.* Albert. Bruni. *de Interitu & peremp. concl. 5. n. 13. verſ ſic & mortuis omnibus.* Eraſmi Chokier. *de Iurisd. Ord. in Exempt. p. 3. q. 13. n. 2.* Vbi aiunt, Item mortuis omnibus, de Collegio, Ius Collegij extinguitur, pereuntque eius priuilegia. *Abb. in c. recolentes d. ſtat. mon. Archid. in c. nullo 18. q. 2. gloſſ. & Dd. in d. l. ſicut. §. fin. ff. quod cui. vni. nom. Dd. in c. cũ ex iniuncto, de noui op. nunc Dd. in l. ſeruitutes. § ſi ſublatum ff. d. ſeruit. vrb. præd. Bald. & Ang. in l. proponebatur ff. d. Iudicijs* & n. 7. ait *ibid. Chokier.* deſtructo Ordine, tollitur etiam priuilegium, *intellige*, ſi non illi datum ratione loci. Tunc n. tanquam reale foret perpetuum; *Ratio prioris* eſt, quia quod intuitu certi collegij aut certę congregationis (*Vide inf. q. 3.*) cōceditur, ipſas congregationis perſonas non egreditur, *Proinde* ſi nulla amplius ipſius

 certæ

Digitized by Google

certæ congregationis perſona ſupererit, ipſum priuilegium corporale deſinet eſſe, aut erit extinctum.

Pars 4. destructa casu Eccleſia reale priuilegium non extinguitur.

Pars quarta, quod *nimirum* destructâ caſu eccleſiâ, priuilegium reale ipſius non extinguatur, eſt Dd. *ſup. in not. citatorum*, & prob. *ex d. l. in omnibus cauſis 68. & d. l. priuilegia 196. d. R.I. & maxime ex d. l. ſeruitutes §. ſi ſublatum ff. d. ſeru. vrb. præd.* Vbi dicitur, inſpecto iure ſtricto, domo destructa ius ſtillicidij perimi; at conſiderata vtilitate, ius ſtillicidij ſeu ſeruitutes vrbanas domo destructa non extingui. *Vnde* concludunt *Dd.* quod inſpecta vtilitate, eccleſia destructa, non pereant eius iura ac priuilegia ſcil. realia, *Innocent. & Bald. in c. cum ex iniuncto. de No. op. nunciat.*

Reſp. ad Aſſertionẽ Rom. authoritatibus. Dd.

4. *Ex dictis* colligitur, qua fide F. Romanus, Dd. adferat autoritates, quaſi ipſi *indiſcriminatim* aſſerant, destructo collegio, eius iura non perire; cum tamen ex ipſis priuilegia eius *perſonalia* cum perſonis extinguantur; & *corporalia* collegij certi cum ipſo collegio; niſi huic *primò* ea ratione loci ſint conceſſa, *ſecundò* vel collegium ipſi ſimile illic fuerit reſtitutum; tunc n. priuilegia ipſius, *fictione iuris* dormiſſe potius finguntur, quam exſpiraſſe. De *priori exceptione* caſus, accipiendi ſunt SS. **Patres à F. Romano** *q. 4. n. 50. citati*, ſi agant de priuilegijs Collegij non exiſtentis, quamuis videantur de Collegij adhuc exiſtentis ſpecialibus iuribus ac priuilegijs agere; vel certè verba SS. Patrum generalia, ex ratione ſuperius allegata ad priuilegia realia erunt reſtringenda, *Euerh. à rat. leg. reſtr.* Nam *S. Leo. 25. q. 2.* inquit., Priuilegia Eccleſiarum & Monaſteriorum, SS. Patrum autoritate inſtituta, nulla poſſunt improbitate conuelli, nulla nouitate mutari. *S. Greg. l. 7. Regiſt. c. 33.* ait, Graue nimis & contra ſacerdotale propoſitum eſt, velle cuiuſpiam Monaſterij priuilegia olim inducta conuellere, & in irritum ducere. Nihil igitur ipſi contra nos.

Reſp. ad SS. Patres.

Reſp. ad Confir. F. Rom.

Ex *poſteriore exceptione*, intelligendi *Dd.* à *F. Rom.* initio *cap. noſtri* citati, vt expreſſè arguunt verba hæc à F. Rom. allata, reſtituta re in priſtinũ ſtatum omnia iura reſtituuntur neq; creatur ius nouum, ſed antiquũ reaſſumitur, ſine innouatione iuris, & idẽ eſt de iure perſonali quamuis eccleſiaſtico, quod alioquin haud dubie cum perſona ordinarie dicitur extingui. *De iure ſucceſſionis vid. inf. qu. 3.*

Obi.

5. Quod mouet F. Rom. *q. 1. n. 36. p. 46.* quod actio ſemel extincta nõ reuiuiſcat. *vt ait abbas. c. abbate d. V. S. in 6.* *Igitur* nec collegium religioſum eiuſque tituli, priuilegia, ſi ſemel ſint extincta, reuiuiſcent. *Reſp.* ad Antecedens *ex Bart. in l. Meuius*

Reſp.

§. duo-

§ duorum.n.4.ff.d.leg.2. Actio extincta non regulariter neq; ex ſe, ſed ſubinde beneficio legis aut prætoris, grauibus ex cauſis pupillos, minorennes, maiores reipublicæ cauſa abſētes, &c. læſos in integrū reſtituentis reuiuiſcit. *vt patet.* Minores enim ad actionē tricennali præſcriptione; & maiores, qui reipub. cauſa abſuerunt, ad actionem interea temporis vſucapione vel præſcriptione extinctam, à prætore iure *ff.* & C. reſtituuntur. Adhæc actio quidem directa extincta, non reuiuiſcit; ſecus tamen vtilis *Bart. in l. pupill §. ſi pupilla n.3.ff.d.ſolut.* Nam alias ſi directa reuiuiſceret, non illa quadriennio præſcriberetur, ſed pro natura ſua foret perpetua ſeu 30. annorum, *Bart. in d.l.*

Hinc nego F. Romani *conſequentiam*, quin potius contra Fr. Romanum ex allatis infero & concludo, quod eodē ferè modò Collegium religioſum, eiuſque tituli & priuilegia, ſi ſemel ſint morte omnium Collegarum extincta, non ex ſe, ſed beneficio prætoris vel ſuperioris ex grauibus cauſis, non tamen læſionis, quæ hic nulla intercedit, Collegium ſimile in priſtinum ſtatum reſtituentis cum omnibus ſuis titulis, priuilegijs reuiuiſcat.

Obiect. „ 6 Quæ adducuntur à Fr. Rom.
Refut. „ *ex c.20.25.q.2.* Nihil contra nos faciunt, quia agunt de corpore Eccleſiæ exiſtente: Nam ita ſe habet textus, „ quæcunque à parentibus noſtris (aiūt „ Arcadius & Honorius Impp.) diuerſis ſunt ſtatuta temporibus, manere inuiolata atque incorrupta, circa „ ſacroſanctas Eccleſias precipimus. Nihil *igitur* à priuilegijs immutetur, omnibuſque, qui Eccleſiæ deſeruiunt, „ tuitio deferatur. Quia temporibus noſtris addi potius reuerentiæ cupimus, quàm ex his, quæ olim præſtita ſunt, immutari. Atqui nos agimus de Collegio extincto, eiuſque iuribus perſonalibus, & corporalibus conſequenter extinctis, Igitur, &c. *Reſponſio ad Confir.*

7. Hinc patet, quid ſit reſpondendum de iure mitræ, ſandaliorum, &c. nimirum illud eſſe priuilegium perſonale, per notata Hunnij *in Encyclopædia d. priuilegij.* & Ioannis Ignei *in repet. l. neceſſarios §. non alias ff. ad SC. Syll. n. 418.* quia immediatè inhæret certo generi perſonarum, nimirum Abbati; Nam Papa priuilegio (cum ius illud nec iure communi nec etiam ratione dignitatis, *per c. vt Apoſtolica. d. priuileg. in 6.* competat) ſolet quibuſdam concedere Abbatibus aliqua inſignia Epiſcopalia, videlicet *vſum mitræ, baculi paſtoralis, Annuli*, &c. in ſolum & nudum ſplendorem *d. c. vt Apoſtolica vbi Franc. d. priuil. in 6.* quibus nō *vbiq;* vti poſſunt, ſed ſi *exempti* ſunt, in ſynodis prouincialibus, vel diœceſanis, (quibus quandoque intereſſe tenentur) mitris vtuntur aureatis, ijſq; non habentibus laminas aureas vel argenteas aut gemmeas; *non exempti* verò ſimplicibus, planis & albis, *d. c. vt Apoſtolica d. priuilegijs in 6.* alijs in locis, ijs vſuntur pro priuilegij ſui tenore

De iure mitra, ſandal.

Digitized by Google

nore *d.c.vt Apoſtolicæ. Zecch. d. repub. eccleſ.c.de Abbat. 25. n. 3. in fin.* Vnde quando Collegia Monaſtica ſine vlla ſimilium reſtitutione vel reſtitutionis ſpe iuridica pereunt, & priuilegium mitræ ijs conceſſum, periiſſe dicendum eſt.

Obiectio. 8. §. Nec obſtat, quòd priuilegium perſonale non tranſmittatur ad ſucceſſorem, *Dd. in d.l.priuilegia ff. d. R. I.* At ius mitræ tranſmittatur. Igitur, &c.

Reſponſio. Nam RESPOND. Hunnius *in ſua Encyclopæd.p.1.tit.6.d.priuileg.c.9.n.2.& ſeqq* Maiorem *ordinariè* veram eſſe; in aliquot tamen caſibus fallere, quos inter numeratur, ſi certo generi perſonarum priuilegium conferatur. Nam & hoc quandoque tranſmitti poteſt ad ſucceſſorem eiuſdem qualitatis, non tamen ad alios, neque etiam alijs cedi poteſt ceſsione propriè dicta, vel tradit Ioannes Igneus *in repet. d.l.neceſſarios §.non aliàs ff. ad ſe. Syllan.* adeoque differt hoc *perſonale* priuilegium à *reali*, quod *hoc* tranſmitti & cedi; *illud* verò tranſmitti quidem ſubinde poſsit, non tamen ad quemcunque ſucceſſorem, ſed eiuſdem qualitatis perſonam, neque etiam cedi. Ita Igneus *d.§. non alias & Hunn. d. c.9.n.7.*

Hinc ſecundo RESPOND. *Ad Minorem.* Extincto alicubi certo hominum genere ſine vlla ſpe iuridica ſimilis reſtituendi, cui inhærebat ius mitræ, hoc ſimul eſſe extinctum, cum acceſſorium ſequatur naturam ſui principalis *d.R.I.in 6.*

De *Iure electionis* videbitur infra *qu.13.*

Concluſionis collectio. Vnde relinquitur vera noſtra aſſertio, quòd in Eccleſia non numerata, Collegio ſine ſpe iuridica ſimilis illi reparandi extincto, iura ipſius ac priuilegia perſonalia & corporalia perierint.

CAPVT.

CAPVT QVARTVM.

Vtrum omnibus de Collegio Religioſo mortuis dominium & poſſeſſio Collegii illius ſint extincta? vel vtrum locus bonaque monaſtica collegii Religioſi emortui, &c. Reſpectu domini immediati ficti vacent?

1. Dominium & poſſeſſio dupliciter accipiuntur, nim. formaliter & terminatiue ſeu obiectiue.
Bona vacantia quid ſint?
2. Dominus alius immediatus, alius mediatus, &c.
3. Vacare quotupliciter in iure accipiatur. Et quid hic propriè ſignificet?
4. F. Romani acceptio refutatur.
5. Mortuis omnibus de Collegio Religioſo Monachorum ſolitariorum, bona fiunt vacantia, reſpectu Domini immediati veri, ficti, mediati.
Vbi lex non diſtinguit, nec noſtrum eſt diſtinguere.
6. Bona emortuorum monaſteriorum iuris intellectu vel fictione non ſubſunt dominio loci vel parietum. Quomodo à glo. & Dd dicantur ſubeſſe. n. 7.
Quodnam ſit ſubiectum dominij, ſeu quis dominij capax?
Non locus, non paries, ſed vtens libero arbitrio eſt ſubiectum Dominij, &c.
8. Eccleſia particularis quæ & qualis hic intelligatur?
Non Entis nulli ſunt effectus aut qualitates.
9. Eccleſia particularis an & quomodo non moriatur?

VAria Collegij Religioſi emortui iura examinauimus, nunc eiuſdem Dominium & poſſeſsio ſeu iura in re, veniunt diſcutienda

Vtrum omnibus Collegis religioſis mortuis, dominium & poſſeſſio eorum ſint extincta, ſeu quod in idem incidit? Vtrum bona Collegij religioſi emortui ſint vacantia? *Quaſtion. explicat.*

Idque vt intelligatur, Notandum eſt, dominium & poſſeſſionem *dupliciter* poſſe accipi. 1. formaliter pro facultate ipſa diſpoſitionis domini vel poſſeſsionis poſſeſſoris. 2. Terminatiuè ſeu obiectiuè pro rebus ipſis diſpoſitis ac poſſeſsis. *Quoad*

Digitized by Google

prius ita formatur quæſtio. Vtrum dominium & poſſeſſio Collegij Religioſi emortui, ſint extincta? *Quoad* Poſterius, Vtrum bona Collegij Religioſi emortui vacent? Attamen vtraque quæſtio eodem redit, vt patet ex bonorum vacantium definitione, ex qua ipſa ſunt, quorum nec dominus nec poſſeſſor datur. *v. infr.*

F Romani dyſtinctio inter dominos.

F. Roman. *q. 1. n. 48. & ſeqq. vſque 50.* RESPOND. diſtinguendo, bona, inquiens, Collegij Monaſtici emortui, verè vacantia cenſeri debent *reſpectu domini immediati*, qui ſit Abbas & Monachi intitulati, *Non* verò *reſpectu domini immediati*, qui *iuris intellectu* eſt ipſa Monaſterialis Eccleſia; *nec reſpectu mediati*, qui eſt Chriſtus, Eccleſia vniuerſalis; S. Benedictus, Ordo, Vnio, &c.

Vnde duplex eſt diſcutienda quęſtio. *Prior* Vtrum bona Religioſi Collegij emortui reſpectu domini immediati etiam ficti, ſint vacantia? *Poſterior*, Vtrum reſpectu Domini mediati vacent? *Prior* hîc pertractabitur, ſicut & *poſterior*, quatenus dicit reſpectum ad Chriſtum, Eccleſiam vniuerſalem, S. Benedictum; quatenus verò dicit reſpectum ad Ordinem & Vnionem *ſequenti q. 2.* diſcutietur.

3. NOTA, Vacare in Iure *tripliciter* potiſsimum capi, vt *docet gloſſ. in pragmat. ſanct. de coll. §. 1. in verb. vacare* I. ſignificat *intendere* & operam nauare *l. non diſtinguemus §. ſacerdotio ff. d. arb.* II *deficere*, ad quam ſignificationem citat. *l. 1. ff. de vacat. munerum.* quæ tamen eam non probat. III. *Ceſſare.*

In *ſecunda* ſignificatione res vacare dicitur 1. quando quidem rei dominus eſt, ſed non comparet, vt ſi quis rem habeat pro deſerto *l. -. l. 8. ibi ſi vacanti & deſtituto ſolo C. d. omni agro deſert.* aut quando poſſeſſor poſſeſsionem relinquit vacuam *l. 37. ff d. vſucap.* vel domum *l. penult. §. 1. ff. d. vſu & hab.* 2. quando nec eſt dominus nec poſſeſſor, adeſt tamen hæres, qui hæreditatem necdum adierit *l. 30. ff. de vulg. & pupill. ſubſt.* 3. quando & Dominus & poſſeſſor, tum hæres deficit *l. inter quatuor 10. ff. d diuerſ. & temp. præſcript.* vel quando neque Dominus neque poſſeſſor neque hæres extat. *l. 2. in fin ff. ad SC. Tertull. l. 38. ff. de Iure fiſci gloſ. in l. 4. l. vlt. C. de bon. vacant. Bart. in l. ſi bona ff. d. acq. poſſ.* Atque in hac vltima ſignificatione bona propriè ſolent dici vacare, aut eſſe vacantia *ex dd. ll.* Prout hîc quoque accipimus.

4. Frater Romanus *qu. 1. nu. 48.* Vacans propriè eſſe, definit, quod à nemine eſt occupatum ſeu poſſeſſum, idque ex *gloſſ. in rub. text. ne ſed. vacant. ab ipſo num. 40 & 48.* citata, quæ tamen ne verbo quidem eam definitionem attingit, vel inſinuat. *Adhæc* illa definitio non eſt proba; quia hæreditas iacens ſeu non adita, nec eſt occupata nec poſſeſſa, vt manifeſtum eſt ex terminis, & tamen hæredi- *Romani definitio.* *Refut.*

tas.

tas iacens etiam ſecundùm ipſum fratrem Romanum *d.q. 1, n 49.* non eſt propriè vacans, igitur, &c.

Concl. 1. 5. Ego ad ipſam quæſtionem RESPONDEO I. Mortuis omnibus de Collegio ſine ſpe iuridicâ, certa & proxima Collegij ſimilis reparandi; eius bona etiam reſpectu domini immediati ficti, ſunt vacantia, PROBATVR ex Albert. Brun. *in tract. de Interi. concluſione 5. num. 13. verſ. ſi. & mortuis omnibus.* & ex Eraſmo Chokier *de iurid. ord. in exem. part 3. q. 19. n. 2.* qui aſſerunt, mortuis omnibus de Collegio, bona eius fieri vacantia, idque ſine ylla *diſtinctione* reſpectus habendi ad *immediatum* dominum *verum* vel *fictum*, (quaſi nimirum reſpectu veri vacent, non verò reſpectu ficti.) Aiunt enim abſolutè. Item mortuis omnibus de Collegio, ius Collegij extinguitur, pereuntque eius Priuilegia, fiuntq; bona vacantia. & citant eum in finem. Abb. *in c. recolentes num. 7 d. ſtat. mon. Archid. in c. in nullo 18. qu. 2. gloſſ. Dd. in l. ſicut §. fin. ff. quod cuiuſque vniuerſ. Dd. in c. cum ex iniuncto de noui operis nunci. Dd. in l. ſeruitutes, §. ſi ſublatum ff. d. ſeruit. vrb. præd.* Bald & Ang. *in l. proponebātur. ff d. Iud.* Bart. *in l. vlt. n. 22. ff. de coll. illicit.* Igitur nec noſtrum erit diſtinguere *l. de precio ff d. publ. in rem act. cum ſim.* quaſi mortuis omnibus de Collegio, bona fiant vacantia *reſpectu* domini immediati veri, non verò ficti; maximè cum & verba Dd. ſint generalia, adeoque generatim intelligenda. *Deinde* probatur ex definitione ſuperius allata. Tunc bona dicuntur propriè vacantia, quando nec eorum legitimus dominus, nec poſſeſſor, nec hęres extat, Atqui mortuis omnibus de Collegio, nullâ relictâ ſpe iuridicâ, certâ & proximâ illi ſimilis reparandi, ipſum Collegium, non eſt bonorum Collegij dominus verus vel fictus, nec poſſeſſor, nec ſui ipſius hæres, *vt ex reſponſione ad F. Romani patebit argumenta.* Igitur mortuis omnibus de Collegio, nullâ relictâ ſpe iuridicâ, certâ & proximâ Collegij ſimilis reparandi, eius bona reſpectu domini immediati ſiue veri ſiue ficti, erunt vacantia.

6. Sed ait Frater Romanus *q. 1. n. 50.* Nullus dominus immediatus, qui ſit Abbas vel Monachus intitulatus, adeſt, adeoque reſpectu illius bona ſunt verè vacantia; *ſecus* tamen eſt reſpectu domini immediati, qui *iuris intellectu* eſt ipſa ſingularis vel monaſterialis Eccleſia, quæ numquam moritur, nec vnquam eſt nulla *Innoc. in c. cum ſuper n. 4. d. cauſ. poſſ. & propr. Alb. ibid. n. 18 Bald. in l. ſicut §. in decurionibus, ff. quod cuiuſq; vniuerſ. q. 2* Singularis autem Eccleſia *F. Rom. d. q. 1. n 48.* eſt I. vel Eccleſia ipſa ſeu locus conſecratus. Hic enim dicitur ius habere ac poſſidere ac vindicare *l. iubemus, § ſcienter & §. ſanè. verſ. ſi quando igitur, C. d. SS. Eccleſijs,* ſicut & loci parietes dicuntur poſſidere, etiam durante Collegio & per prælatum vindicare, *Obiect.*

ſicut quilibet priuatus per procuratorem vel colonum *gloſſ. in d. l. ſicut 7. §. in decurionibus ff. quod cuiuſq; vniv. nom. Maſcard. d. prob. vol. 3. concl. 1323. n. 19. Menoch. 13. recup. poſſ. n. 74.* *II. Vel* eſt Monaſterium ipſum titulis antiquis affectum. *Rom. d. qu. 1. n. 48. 61. 62. & q. 3. n. 5.* Vnde patet, quod mortuis omnibus de Collegio, bona eius reſpectu Domini immediati ficti, non ſint propriè & verè vacantia.

Reſp. I. RESP. I. *Negando*, quod mortuis omnibus de Collegio Eccleſiaſtico vel religioſo, *iuris intellectu* vel *fictione*, bona ſubſint Dominio loci aut parietum, quia vt aliquod ſubiectum ſit Dominus aut Dominij capax, requiritur vt habeat arbitrium ſuum, & voluntatem; patet tum ex definitione Dominij, quod eſt ius diſponendi de rebus ſuis, prout ipſe vult, tum ex *l. in re mandata C. mandati.* vbi dicitur; quiſquis eſt rei ſuæ moderator & arbiter Atqui non locus ſacer, religioſus, ſed Collegium ipſum perſonarum religioſarum, locum illum inhabitantium ad vnum finem illic congregatarum *Molin. tract. d. iuſt. diſp. 142. n. 7.* habet arbitrium vel voluntatem; immò locus non eſt illius capax: cum locus ſacer vel religioſus ſit res inanima. *Igitur* non locus ſacer vel religioſus, ſed Collegium perſonarum religioſarum locum ipſum inhabitantium ad vnum finem congregatarum eſt Dominus, imò nec locus ipſe eſt Dominij capax. *Conſequenter* nomine Eccleſiæ intelligendus eſt cœtus ſeu Collegium perſonarum religioſarum, locum illum inhabitantium & ad vnum finem illic congregatarum.

7. Quando autem *gloſſ. & Dd.* locum ſacrum & religioſum faciunt Dominum, agunt nec Theologos nec Iureconſultos, ſed Rhetores per proſopopœiam, locis & lapidibus ſacris vitam affingendo, vt bonorum Eccleſiaſticorum inuaſores à ſcelere deterreant & réuocent, quemadmodum citati ſuperius autores oſtendunt.

8. RESPOND. 2. Quando *iuris fictione* vel intellectu, particularis Eccleſia conſtituitur Domina bonorum Collegij emortui, tunc intelligitur de eo caſu, quo ſpes eſt iuridica ſimilis Collegij reparandi, *ſecus* quando illa ſpes abeſt. Oſtenditur à ſimili; nam ita hæreditas iacens intelligitur Domina, quamdiu ſpes iuridica eſt hæredis proprij; qua ſpe ſublatâ hæreditas non dicitur Domina, ſed vacans. Atqui nos hic agimus de bonis emortui Collegij Monaſtici, quando nulla ſubeſt ſpes iuridica, certa & proxima Collegij ſimilis reparandi; *Igitur* eo caſu, bona Collegij monaſtici emortui, non poſſunt dici Collegij aut Eccleſiæ particularis eſſe; cum illud neq; actu neque habitu ſuperſit; ideoque nec poſſit dici Domina: Nam non entis nulli ſunt effectus aut qualitates, *l. eius qui in prouinciam ff. ſi cert. pet. l. quidam referunt ff d. iur. cod.* Reſp. 2. *Oſtenditur à ſimili.*

9. Quod verò additur à Dd. Eccleſiam particularem, non mori, verum

rum eſt per ſe; *ſecus* per accidens: quatenus illius Eccleſiæ (quæ eſt plurium in vnum finem, ſcilicet Deum hymnodiâ laudandi, ſub certa regula ab Apoſtolica ſede Approbata, congregatio) membra omnia, nullo omnino ſuperſtite moriuntur & extinguuntur.

Ex hactenus traditis RELINQVITVR, Bona monaſtici Collegij emortui reſpectu domini immediati non tantum VERI ſed etiam FICTI eſſe verè vacantia.

APPENDIX.

De Dominio Mediato Chriſti, Vniuerſalis Eccleſiæ, S. Benedicti, &c.

1. Dominium Chriſti quà hominis, eſt creatum & dependens à diuino, ſuperius omni humano, ac directum in omnes omnino res creatas, æternum.
Alia Dominia humana & Monarchia pereunt.
An etiam Romanum tempore Antichriſti?
2. Dominium Chriſti non impedit, quo minus dentur aliqua bona vacantia.
3. Qui nimium probat, nihil probare dicitur in iure.
Dominium Eccleſiæ vniuerſalis quibuſdam Dd. eſt directum & abſolutum in bona Eccleſiaſtica.
Ex communiore Dd. eſt tantum ſuperioritatis ſeu iuriſdictionis.
Neutrum impedit, quo minus dentur aliquando bona Eccleſiaſtica vacãtia.
4. Multa Monaſteria tenentur à Benedictinis, quæ initio fundationis non ſunt S. Benedicto dicata.
5. Animæ ſeparatæ in cœlis non habent Dominium rerum ſublunarium.
Ad eſſe DOMINI duo requiruntur.
Monaſterij S. Maximini prope Treuiros Dominium quomodo in Benedictinos tranſlatum?
6. Relictum alicui ſancto, quomodo intelligatur?

Quæſtio. Vtrum bona illa vacent? QVAERITVR, Vtrum quia in bonis emortui Collegij monaſtici datur dominus mediatus, ſcil. Chriſtus, Eccleſia vniuerſalis, *& vt vult F. Rom.* S. Benedictus, ideo bona illa non vacent?

Reſp. F. Rõ. negãs. Negat F. Rom, *q.1. n.40. n.48. & ſeqq.* quia quod eſt occupatum aut poſſeſſum, non verè vacat. Atqui bona emortuorum monaſteriorum, adhuc occupata ſunt & poſſeſſa à Chriſto, Eccleſia Vniuerſali, *Inn. in c. cum ſuper n.4. d. cauſa poſſ. & prop. Abb. ibid n.18.* Ig.

R. 1. Dominiũ Chriſti non impedire, quo minus bona emortui *Refut. 1. Dominio Chriſti nõ obſtante.*

monaſterij ſint & verè dicantur vacantia. Nam alias ſequeretur hoc *abſurdum*, quòd nulla omnino bona ſiue viuorum ſiue mortuorum quorumcunque ſint futura vnquam vacantia. cum Chriſtus quà homo, habeat ſemper directum dominium excellens in omnes omninò res creatas, quod dominium eſt creatum & dependens à diuino, ſuperius omni humano, idque 1. origine, vt quod à Deo ratione vnionis hypoſtaticæ dimanet; non ab vllo homine, cũ etiã ſuprema aliorũ dominia humana, vel ſucceſſione, vel electione hominum acquirantur, vt patet in Imperatoribus & Regibus alijſque dominis Superioribus. 2. firmitate, vt quod Chriſti dominium ſit æternum, non caducum; cæterorum etiam pereant, vt patet ex Monarchijs Aſſyriorum, Perſarum & Græcorum, quin & Romanum aliquando peribit, quando veniet Antichriſtus. *Dan.* 2. *&* 7. *Apoc.* 15.2. *Theſ.* 2. *v.* 2. *& ibid. S. Amb. Vid. S. Iren. lib.* 5. *c.* 21. *S. Auguſt. lib.* 20. *d. ciuit. Dei c.* 19. 3. Obiecto, vt quod Chriſti dominiũ extendatur ad omnes res creatas, etiam Angelos. Vnde Chriſtus *Apoc.* 1. nuncupatur princeps Regum terræ, *& cap. decimo nono* Chriſtus dicitur habere in femore (id eſt in humanitate) ſcriptum, REX REGVM ET DOMINVS DOMINANTIVM. *Act.* 10. perhibetur *hic* (*Chriſtus*) eſſe OMNIVM DOMINVS 1. *Corinth.* 15. dicuntur omnia ei ſubiecta. At Dominia cœtera humana non pertinent ad res omnes creatas, &c. vt manifeſtum eſt;

§. Ex quibus RELINQVITVR, quod Chriſtus quà homo directum quoddam dominium in omnes omninò res creatas nullo non tempore habeat.

2. Vnde contra ADVERSARIVM ita concluditur; quando emortuis dominis immediatis, datur aliquis bonorum illorum dominus directus ſuperior, tunc bona illa non poſſunt dici verè vacantia. At omnium omninò bonorum creatorum, etiam temporalium, emortuis eorum dominis immediatis, nunquam non datur aliquis directus dominus ſuperior, nimirum Chriſtus quà homo. *Igitur* omnia bona creata etiam temporalia emortuorum non poſſunt dici vnquam verè vacantia. Quæ concluſio cum ſit euidenter falſa, ex *l.* 4. *&* 8. *C. d. bon. vacant.* arguit vel vtramque vel alterutram præmiſſarum, vnde ipſa infertur concluſio, eſſe falſam; At cum minor non ſit nec poſſit eſſe falſa, *ſequitur* maiorem, quæ eſt ad verſarij *fundamentum*, eſſe falſam, *Ab abſurdo.*

§. *Vnde* porro infero, quod ſi dominium Chriſti quà hominis directum ſuperius non impedit, quo minus deficiente hærede domino inferiore, eius bona dicantur verè vacantia *l.* 4. *&* 8. *C. d. bon. vac.* etiam nec *Illatio.*

domi-

dominium Chriſti quà hominis & capitis Eccleſiæ directum ſuperius impediet, quo minus deficientibus vel mortuis omnibus bonorum Monaſticorum dominis immediatis inferioribus, bona eorum dicantur verè vacantia.

Refut. 2. Dominio Eccleſiæ vniuerſalis non obſtante.

3. Quod *de dominio Eccleſiæ vniuerſalis* à Fr. Rom. *adfertur Argumentum.* RESPOND. Illud ſicut & primum nimium probare, ideoque nihil probare *gloſſ. in auth. vt deter. ſit num. cler. circ. princip. coll. 1. cum ſuis alleg.* Nam ſi quicquam probaret, efficeret Eccleſiaſtica bona nunquam verè vacare; cum Fratri Romano *q. 1. nu. 51.* Eccleſiæ vniuerſalis & caput eius Chriſti vicarius, ſuperior Eccleſiaſticorum bonorum dominus *c. cuncta per mundum 9. q. 3. Archid. in c. fin. 16. qu. 7. apud Zecch. in rep. Eccleſ. d. ſtat. ſum. Pont. ſub nu. 24.* perpetuo maneant, nec vnquam deficiant *Abb. in c. cum ſuper d. cauſ. poſſ & prop. ſub n. 18. Fr. Rom. qu. 1. num. 48.*

Ab abſurdo.

4. Vnde rurſus contra F. Romanum ſiue ipſe ex ſententia Innocentij aliorumque Dd. deſignet Eccleſiam Romanam Eccleſiaſticorum bonorum dominum abſolutum & directum; ſiue ex communiore Dd. calculo conſtituat dominum tantum ſuperioritatis ſeu iuriſdictionis, non vero proprietatis, ita concluditur Quando bonorum Eccleſiaſticorum datur dominus ſuperior, tunc illa non poſſunt dici verè vacantia eſſe. At ſemper datur bonorum Eccleſiaſticorum dominus ſuperior, nimirum Eccleſia vniuerſalis, vel eius caput Chriſti Vicarius, *Igitur* nūquam poſſunt bona Eccleſiaſtica dici eſſe verè vacantia. Quæ concluſio eſt manifeſtè falſa, cum eius *contradictoria* (nimirum aliquando bona Eccleſiaſtica verè dicuntur eſſe vacantia) ſit vera, vt hoc oſtenditur Syllogiſmo. Bona Templariorū aliquando fuerunt verè vacantia: Bona Templariorum fuerūt bona Eccleſiaſtica. Ergo aliqua bona Eccleſiaſtica fuerunt aliquando verè vacantia. *Maiorem* huius ſyllogiſmi veram concedit F. Rom. *qu. 1. n. 50. iuncto 51.* & manifeſtè declarat his verbis Bart. *in l. vlt. n: 22. ff. d. Coll. illic.* Si Collegia ſunt, quæ poſſunt habere bona in communi & non in particulari, vti ſunt bona Religioſorum, in iſtis diſſoluto Collegio remanent bona apud ſuperiorem, vel cui ipſe conceſſerit, & *ita* fuit obſeruatum, quando fuit deſtructum Collegium Templariorum per ſummum Pontificem, ſunt enim bona vacantia *l. 1. C. d. bon. vac. & l. 1. ff. d. Iur. fiſci. Illi ſubſcribit Pan. in c. recolentes nu. 3. d. Stat. monach. & alij.* Minor quoque (quod bona Templariorum fuerint Eccleſiaſtica) eſt certa & vera ex Bart. *d. l.* cum non fuerint ſæcularia; alias. n. pertinuiſſet ad fiſcū temporalē, & nō Eccleſiaſticū, quod eſt cōtra Bart. *in d. l. vlt n. 22. ff. de coll. ill.* Vnde ſequitur, eiuſdem proximè allati ſyllogiſmi

Contradictoria cōcluſionis abſurdæ oſtenditur vera.

concluſionem (nimirum quod aliquando aliqua bona Eccleſiaſtica ſint verè vacantia.) veram eſſe, adeoque illius propoſitionem *contradictoriam*, (quod bona Eccleſiaſtica nunquam ſint aut dici poſſint vacantia) quæ erat prioris Frat. Rom. ſyllogiſmi concluſio, eſſe falſam, *Conſequenter* illa concluſio, minimũ alterutram illius pręmiſſarum de falſitate arguet. Non Minorem ipſius, quæ eſt, quòd ſemper detur bonorum Eccleſiaſticorum dominus ſuperior, nimirũ Eccleſia Vniuerſalis, vel eius caput Chriſti Vicarius; Hæc enim propoſitio ſi intelligatur ex ſententia Innocentij aliorumque Dd. de Dominio proprietatis, à F. Romano negari non poterit, cum illorum Dd. ſequatur ſententiam *qu. 1. n. 48.* ſin verò accipiatur ex communiore Dd. traditione, de Dominio non proprietatis, ſed iuriſdictionis, eſt veriſsima, nec eam niſi ACatholicus negat. *Card. in Clem. 1. d. SS. Trinitate. Igitur* prædicta concluſio Maiorẽ ipſius, (quod quando datur bonorum Eccleſiaſticorum dominus ſuperior, tunc illa non ſunt, aut non poſſunt dici verè vacantia) *quæ eſt ipſa* FR. ROMANI *Propoſitio*, coarguet falſitatis.

Illatio. Vnde RELINQVITVR, non obſtante Dominio ſuperiori Eccleſiæ Vniuerſalis, vel eius capitis Vicarij Chriſti, bona Monaſtica, deficientibus vel emortuis Collegis Dominis immediatis ſine ſpe iuridica Collegij ſimilis reſtaurandi, dici poſſe & eſſe verè vacantia.

4. Ad tertium, quod *Bona Monaſtica Benedictinorum emortuorum, ſint in prima fundatione dicata S. Benedicto. Igitur hic illorum habeat dominium.* RESPOND. 1. Antecedens nec *vniuerſaliter* eſſe verum; cum multa Monaſteria principio fundationis non fuerint S. Benedicto dicata, ſed alijs ſanctis etiam pro ſæcularium clericorum vſu, vt Andecenſe B. Mariæ prope Landreſium, Ita Haſnonium apud Valencenas, Paringenſe, Oſterhouienſe; de quibus Miræus in Chronico Belgij. &c. ſed quicquid ſit de antecedente. *Refut. 5. Non obſtante, quod S. Benedicti anima in cœlis viuat.*

5. RESPOND. 2. Negando conſequentiam. Nam animę beatorum ſeparatæ in cœlis, non habent dominium rerum temporalium hic in terris *S. Mant. lib. 8. d. coniect. vlt. vol. tit. 6. n. 2.* quia ipſæ non poſſunt, 1. De bonis illis tanquam ſuis. 2. Nec in ſuũ commodum diſponere: quæ duo requiruntur in ſubiecto diſponente ex veri dominij ratione: *Valent. tom. 3. diſput. 5. q. 10. punct. 1. §. 3. Sot. lib. 4. d. Iuſt. q. 1. art. 6.*

Igitur nec ſancti Benedicti anima ab eius corpore, quod aſſeruatur in monte Caſsino, ſeparata, mortuis omnibus de Collegio, habet bonorum Monaſticorum (quæ ſunt res temporales) Dominium.

Deinde Animæ ſanctorum ſeparatæ vel

tæ vel habent Dominium rerum ſibi in cœlis commorantibus aliquando dedicatarum, vel non habent. ſi habent, quomodo illud poſtea in alios transferetur? vel enim facto ipſorum vel citra ipſorum factum, dicetur transferri. Si *prius*, vnde hoc tibi conſtabit? nec enim citra reuelationem, in cœlis facta translatio tibi conſtabit. Si *poſterius*. Igitur neceſſe eſt vt aſſeras, vel ſanctorum alterum inuaſiſſe ius alterius, vel alterum negligentia illud perdidiſſe, & alterum præſcriptione Dominium acquiſiuiſſe. V.C. pono Monaſterium S. Maximini propter Treuirorum Mœnia, à Conſtantino magno Imperatore, S. Helenæ matris efflagitatu, S. Agritij Treuerorum Archiepiſcopi tempore ſub Ann. 333. (Antequam S. Benedictus in rerum eſſet natura) excitatum, ac S. Maximino præſuli in perpetuam hæreditatem, collocatis in eo S. Baſilij, aut ſub regula Orientalium Monachorum viuentibus Monachis, traditum. poſtea Anno 764. ab Hildulpho Treuirorum Archiantiſtite Benedictinis cõceſſum, vt author eſt Miræus *in originibus Benedictinis vel in Chronico Ordinis Bened. c. 14.* Nunc quæro à te F. Romane, quomodo hoc Monaſterium iuſtè ac legitimè à S. Baſilio (ſi hic illius, vt tu iactas, eſt Dominus aut habet Dominium) in S. Benedictum ſit translatum? Nam vel facto S. Basilii erit ipſum in S. Benedictum translatum vel citra illius factum. Si illius facto, vnde id conſtabit tibi, vel quando tibi reuelauit? per quem? Si citra factum S. Baſilij: *Igitur* vel S. Benedictus inuaſit S. Baſilij patrimonium, vel certè Baſilius negligentia ſua illud perdidit, ac S. Benedictus præſcriptione acquiſiuit. Vtrumque autem vtrique S. iniurioſum eſt & pudendum; ideoque reijciendum.

Adhæc ſi Sancti in cœlis habent Dominium rerum temporalium, timere poteris, qui res eorum tenes, vt iuſtè eas detineas.

Quid enim ſi ſanctus in cœlis V.C. Benedictus bona ſibi deuota, alij S. V.C. Norberto tranſcripſiſſet, velletque vſibus aliorum V.C. Norbertinorum applicata, & tu Bona illa contra S. Benedicti, qui ea tranſtulit, voluntatem, licet mutatæ voluntatis ignarus, retineres, profectò ſaltem materialiter iniuſtus fores, vtpotè qui aliter, quàm S. Benedictus conſtituiſſet, bonis vtereris, ni in furtis illud numerandum ex doctrina ICtorum *in §. placuit. Inſt. d. oblig. quæ ex delict. naſcuntur*, maximè cum contra te aliena re vtentem præſumptio ſit iuris, Credendum enim tibi, Dominum non permittere nec permiſſurum rei illius vſum, *l. qui vas §. vetare ff. d. furt.* Recenſita autem, abſurda eſſe facilè agnoſcis; *Proinde* & abſurdum erit principium illud tuum, (quod ſeparatæ in cœlis animæ habeant rerum temporalium hic in terris dominium) ex

quo ea abſurda proficiſcuntur: adeoque illud reijciendum. Quod ſi illud reieceris, neceſſe eſt vt alteram contradictionis ſupra allatæ partem, (nimirum Beatas hominum mentes non habere rerum temporalium hîc in terris Dominium) veram eſſe concedas At tunc te ipſe conficies, vel quod tibi malo, in noſtram ibis ſententiam, bonaque Collegiorum Monaſticorum emortuorum, ſine ſpe illa iuridica, agnoſces eſſe verè vacantia, etiamſi Sancti Benedicti anima in cœlis ſuperſit.

6. Nota. Quando relictum dicitur aliquid alicui Sancto, V. C. S. Benedicto, intelligitur relictum Eccleſiæ, vel cœtui huius Sancti Benedicti; quoniam legata relinquuntur Eccleſijs Sanctorum & non ipſis Sanctis, quorum conuerſatio eſt in cœlis, vt inquit Mantica, *lib. 8. d. coniect. vlt. vol. tit. 6. num 2. ex Bart. in l. 1. §. ad municip. num. 1. ff. ad L. Falicd. per text. in §. ſi quis in nomine magni Dei. Auth. d. Eccleſ. tit. & Matth. de Afflict. d. 244. num. 2. & inf*: Quomodo autem hic Eccleſia ſit accipienda, iam ſuprà *qu. 1. c. 4. in Reſponſione ad primum membrum* oſtendi; quæ acceptio nihil contra nos facit. *Notabil.*

RELINQVITVR ergo ex hactenus dictis, bona Collegiorum Monaſticorum ſine ſpe iuridica emortuorum eſſe verè vacantia, etiamſi eorum detur Dominus ſuperior Christus, Eccleſia vniuerſalis.

* * *

QVAE-

QVÆSTIO II.

Vtrum bona Emortuorum Monaſteriorum ſint ab Ordine, vel Vnione aliqua, occupata vel poſſeſſa, Adeoque nec vere vacantia?

1. *Bona, quorum datur Dominus & poſſeſſor, ſunt occupata vel poſſeſſa, non vacantia.*

PErgit vlterius FR. ROMANVS *qu.1.n.50.51.55.* probare, Bona Monaſteriorum emortuorum non eſſe vacantia, quia adhuc datur eorum Dominus & poſſeſſor mediatus, Ordo ſcilicet & Vnio. Ideoque hac quæſtione illud examinandum eſt, idque tribus ſectionibus; in quarum.

I. Proponuntur Fr. ROMANI Argumenta ex iure Dominij vel poſſeſſionis Ordini aut Vnioni competente petita.

II. Patris *Laymanni* ſententia late propugnatur atque à Fr. Rom. impugnatione defenditur.

III. Demum Fratris Rom. Argumentis, ordine reſpondetur.

SECTIO PRIMA.

Proponuntur Fr. Romani Argumenta petita ex iure Dominij vel poſſeſſionis Ordini aut Vnioni aſſerto.

HAec tribus abſoluitur capitibus; quorum *primo* fundamenta fratris Romani pro occupatis ab Ordine vel Vnione emortuorum Monaſteriorum bonis proponuntur. *Secundo* ſoluuntur ab eodem oppoſitę quædam obiectiones, *Tertio* demum poſſeſſio Monaſteriorum emortuorum Ordini vel Vnioni aſſeritur.

F 3 CAPVT

CAPVT PRIMVM.

Fundamenta F. Romani pro occupatis Emortuorum Monaſteriorum ab Ordine vel vnione bonis proponuntur?

1. *Qui habet actionem ad rem recuperandam, rem ipſam habere videtur.*
2. *Ad heredem omnia iura transferuntur.*
   Num Ordo S. Benedicti ſit heres Monaſterij emortui?
   Senſu vulgi ſtandum eſt.
3. *Genitiuus caſus importat dominium.*
   Ex illo videtur Ordo S. Benedicti in Monaſterijs habere Dominium.
4. *Ordo Præmonſtratenſis videtur habere Dominium in bonis Monaſteriorum ſuæ Religionis.*
   Præmonſtratenſes ſine Capituli Generalis, vel Domni Præmonſtratenſis aut Patris Abbatis, vel in eius abſentia, ſine Vicarij ſiue Viſitatoris ad hoc ſpecialem poteſtatem habentis non poſſunt bona abalienare.
5. *Ordo Ciſtertienſis videtur habere dominium Monaſteriorum omnium eiuſdem Ordinis.*
   Eius ordinis bona ſunt communia.
   Nihil ex eis poteſt alienari vel ſupprimi ſine peculiari Generalis conſenſu.
6. *Pontificis reſponſum pro congregatione vnita.*
   Quot ſint Congregationes vnitæ in Germania.
7. *Quid iuris Congregatio vnita videatur habere in bonis Monaſteriorum ſuæ Vnionis.*
8. *Aliud priuilegium pro congregatione Burſfeldenſi citatur.*
   Appropriari quid ſit.
9. *Imperatoris Ferdinandi II. reſcripta pro Ordine, &c.*

Aſſertio F. Rom. 1. AFfirmat Fr. ROMANVS HAIVS *qu. 1in. 50. 51. & 55.* Monaſteriorum Benedictinorum emortuorum bona ab Ordine S. Benedicti & vnione eſſe occupata. RATIO eius *eſt n. 55.* quia Ordo

Illius Ratio. S. Benedicti, vel Vnio aliqua habet Dominium ſeu ius in ijs bonis. *Ergo* bona illa ab Ordine S. Benedicti vel Vnione ſunt occupata. *Conſequenter* bona illa non vacant. Antecedens

prob. 1. hoc Syllogiſmo. Is qui actionem habet ad rem recuperandam, ipſam rem habere videtur *l. 15. ff. de R. Iuris.* Ita Fr. Rom. *n. 55.* Atqui Ordo Sancti Benedicti vel Vnio habet actionem, &c. *n. 13, Igitur* Ordo Sancti Benedicti vel Vnio rem ipſam habere videtur. *Conſequenter* Dominium & ius in re ipſa. *Minorem* fusè probat *Anteced. prob. 1.*

probat. quod enim mihi debetur, ad illud proſequendum habeo ius, *l. 178. ff. d. VS.* id eſt, actionem. Nam actio definitur à Iuſtiniano *in princ. Inſt. d. act.* ius perſequendi quod ſibi debetur. *F. Haius n. 23.* Atqui bona Monaſteriorum emortuorum, quin & ipſa Monaſteria debentur Ordini S. Benedicti, vel Vnioni, vt *n. 58 & alibi* pluribus probat. (ſed quia *ad. q. 3. & 5. &* non huc ea ſpectant, ideo illuc reijcimus, vt ſuo quæque tractentur loco) *Igitur* Ordo S. Benedicti vel Vnio habet actionem ad bona emortuorum Monaſteriorum Benedictinorum.

Prob. 2. 2. Prob. Antecedens, quia ad hæredem omnia iura & actiones tranſmittuntur *l. cum hæres ff. d. diuerſ. & temp. præſcrip. l. nihil eſt aliud hæreditas 24. ff. d. V. S.* Atqui Ordo ſancti Benedicti eſt hæres, quia quotquot ſunt de Ordine S. Benedicti, ſunt filij S. Benedicti. *Ergo* & ijdem hæredes, *Gal. 4. F. Rom. q. 1. n. 17. 24. & 58.* Et hic eſt ſenſus vulgi, quo ſtandum eſt, *n. 56.* Vnde Monaſteria quoque vocantur patrimonium ſancti Benedicti *d. c. 17.*

Prob 3. 3. Idem Antecedens *probat* ex vulgi ſermone, quo Monaſteria emortua dicuntur eſſe S. Benedicti; *Igitur* Ordo S. Benedicti in illis Monaſterijs habet dominium; Conſequentia probatur. nam caſus genitiuus ſemper dominium importat *l. ſi domus 71. §. 5. ff. d. leg. 1. l. ſeruus communis, l. item ſi ſeruus ff. d. ſtipul. ſeruo. l. Iulianus ff. d. R. V. text. in l. 2. §. 1. ff. d. Relig. & ſump. fun. Rebuff. in l. luctus §. prædia. ff. d. V. S. Duen. in Reg. genitiuus. §.*

4. Adhæc F. Romanus PROBAT *q. 1. n. 76.* ORDINI & quidem Præmonſtratenſi competere dominium in bonis Monaſteriorum ſuæ Religionis; *conſequenter* & in bonis Monaſteriorum ſuæ religionis emortuorum. *Prob. 4. Ordine Præmonſtratenſi.* Antecedens *probat*, Quia Præmonſtratenſes ſine Domni Præmonſtratenſis, vel Capituli generalis vel patris Abbatis vel in eius abſentiâ, Vicarij ſiue Viſitatoris ad hoc ſingularem poteſtatem habentis, conſenſu, non poſſunt bona abalienare, Nam ſtatuta Ordinis Præmonſt. Anno 1618. renouata & edita *diſt. 4. c. 30. n. 129.* ſic habent. Nullus Prælatorū Ordinis noſtri aliqua immobilia primæ fundationis vel quæ ad Eccleſias ſuas longo tempore ſpectauerunt, ſine Domni Præmonſtratenſis vel Capituli generalis, vel patris Abbatis vel ſi is ſit nimis longè diſſitus, Vicarij ſiue Viſitatoris ad hoc ſpecialem poteſtatem habentis, conſenſu, in ſcriptis obtento vendat aliquatenus, vel alienet. *in Marg.* citatur in hunc finem Bulla Innoc. 4. *quæ incipit. cum à nobis*, & Clementis v. *quæ incipit. Religioſam vitam eligentes, & n. 183.* SIC PERGVNT STATVTA, Quicunque autem Prælatorum, ſine debitâ autoritate ex conſenſu aliquid prædictorum præſumpſerint attentare, autoritate Capituli generalis ſint & maneant ipſo facto depoſiti, & eorum

rum obedientia penitus abſoluti &c. & omnia taliter acta nullius ſint efficaciæ, & valoris, *hæc ibi.* Vnde colligit F. *Rom. q. 1. n. 76.* Ordinem Præmonſtratenſem, vel ipſius Domnum & Generalem habere ius in bonis Monaſteriorum ſuæ Religionis. *Conſequenter* bona Monaſteriorum ſuæ religionis ab Ordine ipſo vel ipſius prælato eſſe occupata, adeoque nec mortuis omnibus alicuius Monaſterij collegis bona eſſe vacantia.

Prob. 5. De Ordinis Ceſtertienſi.

5. Idem PROBAT de Ordine Ciſtertienſi *q. 1. n. 72.* & quidem ex eo, quod eius bona ſint communia 2. quod nihil ex eis ſine peculiari Generalis conſenſu poſſit alienari, ſupprimi &c. *Vnde* conſequitur, quod bona Monaſteriorum ſuæ Religionis etiam emortuorum, ab Ordine illo ſint occupata, adeoque nec mortuis omnibus de aliquo illius Ordinis Monaſterio vacantia, Probat F. Rom. *ex Eman. Rodriq. qq. Regul. in tom. 1. q. 27. art. 1. 2.* antecedentis *partem priorem*, quod illi Ordini bona omnia ſint communia iuxta Bullam Pij. II. datam Mantuæ *Anno 1459. pridie Nonas Auguſti, quæ incipit. ſuper gregem Domini cum nobis licet immeritis.* Vbi inter cætera hæc habentur. Nos hoc perpetuæ conſtitutionis edicto & autoritate Apoſtolica, & ex certâ ſcientiâ ſtatuimus, decernimus, & declaramus, quod omnia bona Monaſteriorum, & aliorum locorum dicti Ordinis ſint communia &c, *Partem poſteriorum* antecedentis de requirendo peculiari in illo Ordine Generalis conſenſu ad alienationem, oſtendit ex Pij IV. ampliſſimo priuilegio eidem Ordini conceſſo, *Romæ dato apud S. Petrum Anno 1565. ſexto Kalend. Oct. incip. in Eminenti dignitatis Apoſtolicæ ſpecula.* Vbi ſtatuitur nullas ab Ordine Ciſter: Monaſteriorum diſmembrationes aut alienationes fieri poſſe abſque ſpeciali conſenſu ipſius Generalis, Verba Pontificis ſunt iſta. "Vniones autem, annexiones, & incorporationes ac ſuppreſſiones & extinctiones Monaſteriorum & Prioratuum eiuſdem Ordinis, aut fructuum, Redituum, aut prouentuum, illorum diſmembrationes, & locis alijs quorumlibet piæ applicationes & aliæ quæuis perpetuæ illorum alienationes, cuicunque alteri loco ex quauis cauſa quantumcunque honeſtâ, vrgente & neceſſariâ, abſque ſpeciali & expreſſo eiuſdem Abbatis Generalis pro tempore exiſtentis cõſenſu in ſcriptis cauſaq; prius in Capitulo præfata vel alias rite cognita etiã per Nos & ſedem prædictam, etiã de Fratrum conſilio, ac ad quorumuis etiam Imperatorum, Regum, Reginarum Ducum & aliorum Principum inſtantiam, deinceps nullatenus fieri poſſint, & ſi aliter fiant, nullius omnino ſint roboris, neque Ordo eiuſque ſuperiores & perſonæ, præfatis literis deſuper conficiendis obedire debeant &c. Et ita per quoſcunque iudices & Commiſſarios quauis autoritate fungentes, etiam S.R.E. Cardinales ac cauſarum Palatij Apoſtolici

" lici Auditores, ſublata eis & eorum
" cuilibet quauis aliter iudicandi & in-
" terpretandi authoritate & facultate,
" iudicari, definiri & interpretari debe-
" re, & quicquid ſecus à quoquam qua-
" uis autoritate ſcienter vel ignoranter
attentari contigerit, irritum & inane
" decernimus. Non obſtantibus &c.

Vnde apparet minimè verum eſſe, mortuis omnibus Collegis alicuius Monaſterij Ciſter. bona illius non eſſe occupata, adeoque eſſe vacantia.

Probat 6. Ex reſpōſo Pontificis pro Congregatione vnita.

VI. Idem oſtendere conatur F. Romanus *q.3.nu.8.* ex eo, quòd ſummus Pontifex Anno 1623. (verbis vtor authoris) REQVISITVS mandato Imperatoris per Patrem Martinum Becanum P. M. Vtrum
" poſsit bona Palatinatus, quæ iam pri-
" dem alienata, prophanata, & Mona-
" chis ac Monialibus orbata ſunt, con-
" uertere in pios vſus pro ſpirituali bo-
" no Eccleſiæ, præſertim ad extirpan-
" dam hæreſin & reponendam fidem
" Catholicam, in quo opus erit viris
" probis & Doctis, qui populum & iu-
" uentutem inſtruant: ſua Sanctitas RE-
" SPONDIT. Quod ſi bona illa, redi-
" tus erant alicuius Religionis Regula-
" rium, quæ modo extat in Congrega-
" tione vnita; quod illi particulari de-
" beant reſtitui; quia res iniuſtè ablatæ
" & de facto debent reſtitui.

- Ita Pontifex, qui ſi per vocem (*particulari*) intellexiſſet Congregationem ſeu Conuentum Monaſterij Monachis aut monialibus non orbati, non reſpondiſſet ad propoſitam ſibi quæſtionem de Monaſterijs iam pridem orbatis ſua congregatione. Hoc verò fuiſſet abſurdum.

6. Quare ad euitandum illud abſurdum, Pontifex non de extantis Monaſterij Congregatione intelligi poteſt, ſed de alia plurium Monaſteriorum particulari Congregatione, vt eſt Congregatio BVRSFELDENSIS, in Saxonia; MELICENSIS in Auſtria; CASTELLENSIS in Palatinatu ſuperiori *vid.q.3.n.8.qu. 6.nu.10.* Notandum eſt bene, quòd Pontifex bona reſtituenda ſcribat non Congregationi extanti, ſed Religioni Regularium, quæ extat in Congregatione & quidem in congregatione vnita. Vnio autem eſt inter plura: Cum igitur plura Monaſteria recuperata ſint in congregatione *Burſfeldenſi*, illi particulari erunt reſtituenda, & non ad alios vſus applicanda.

Vnde videtur colligi, ſummum Pontificem agnoſcere Vnionem Burſfeldenſem, V.C. vel ſimilem; adhuc bonorum Collegij Emortui dominam, ac conſequenter bona Emortui ex Vnione Burſfeldenſi Monaſterij non eſſe vacantia.

7. Confirmatur *1.ex c.ea quæ.de ſtat. Monach.* Vbi Congregationis Prouincialis Viſitatoribus executio mandatur, non tantum in *ſpiritualibus*, ſed & in *temporalibus*: *ergo* multò magis ea executio permiſſa Congregationis Burſfeldenſis Præſidi, idq; ex vi ipſius priuilegij. *F. Rom.q.6. n.11. & ſeq.* *Confir.1.*

F 4

& ſeq. iunctn. 19. 31. Atque adeo Congregatio ipſa vel ipſius Præſes, habebit aliquam in bonis Monaſteriorum Congregationis ſuæ etiam emortuorum poteſtatem; ac conſequenter bona illa non erunt vacantia.

Confir. 2. 2. Confirmatur 2. a. F. Romano *qu. 6. nu. 11.* ex autoritate Pij Pontificis Rom. qui *Anno 1458. Pontificatus ſui primo, pridie nonas Mart. in diplomate ſuo Incip. Regis pacifici, cuius inſcrutabili prouidentia, &c.* Vnionem Burſfeldicam confirmat, ita inter alia inquit. „Omnes & ſingulas incorporationes & annexiones Monaſteriorum quorumcunque, Præpoſiturarum, Prioratuum, Parochialium Eccleſiarum, Capellarum, & altarium, vobis & obſeruantialibus vt præmittitur vnitis & vniendis. Inſuper & omnes poſſeſsiones, grangia & Molendina, piſcinas, reditus, penſiones & decimas ac iura quæcunq; &c. eaque de nouo vobis & ijdem vnitis & vniendis Monaſterijs appropriamus, ac immunitati & Eccleſiaſticæ libertati ſupponimus, &c. In quibus verbis videntur omnes poſſeſsiones; non vnius ſed plurium vnitorum Monaſteriorum ſubijci Dominio; cum dicat, *& ijſdem vnitis appropriamus* ſcilicet *omnes poſſeſsiones.* Nam illud verè alicui appropriatur, cuius proprietas ſeu Dominium, illi tribuitur, *F. Rom. qu. 1. n. 58.* Proinde cum omnes poſſeſsiones ac iura quæcunq; non vni Monaſterio, ſed vnitis approprientur, nec vnum ſed vnita Monaſteria ijs in poſſeſsionibus, bonis ac iuribus Dominium acquiſiuerint.

3. Confirmatur 3. a F. Rom. *q. 1. n. 57. & alib. q. 4. n. 50.* ex reſcriptis Auguſtiſsimi Imperatoris FERDINANDI II. quibus referuntur Monaſteria ad ſuum ſpectare Ordinem. *Confir. 3.* *Igitur* Imperator Ordini Dominium Monaſticorum illorum bonorum competere aſſeuerat.

* * *

CAPVT

CAPVT SECVNDVM.

Soluuntur à F. Romano quædam obiectiones.

1. Deſtrui de iure, de facto.
Ordo videtur poſtliminio reſtituendus in Monaſteria emortua ab hæreticis olim occupata, nunc recuperata.
2. Succeſſores poſtliminio reſtituendi.
3. Turpiter amiſſa non gaudent poſtliminio.
Delictum perſonæ non redundabit in damnum Eccleſiæ.
Hæretici negant poſtliminio reſtituenda bona Eccleſiaſtica.
4. Monaſteria Ordinis S. Benedicti collata alijs alterius Ordinis Religioſis, Fortè quia non contradixerunt, vel aliud exegit neceſſitas.

Obiectio. OBIECTIO I. Non eſt, quod quis obijciat, Monaſteria fuiſſe deſtructa, ideoque Monachis aliorum Monaſteriorum eiuſdem Ordinis vel ipſi Ordini non relictum Dominium, ſeu ius ſuum antiquum in Monaſterijs emortuis. Nam RESPOND. Ipſa quidem Monaſteria fuiſſe *de facto* ab hoſtibus & hæreticis inuaſoribus deſtructa; non verò *de iure*, nec authoritate Superioris *q. 1. n. 36. 37.* Adeoque Monachos, vel Ordinem aut Vnionem POSTLIMINIO iura ſua recuperare, *q. 1. nu. 20. & n. 41.* Illisque hæc reſtituenda, quibus fuere ablata. *Reſponſio.*

Replica. 2. REPLICABIS, Monaſteria eorumque iura poſtliminio reſtitui, ſi adhuc illi ſuperſint, qui illa prius occupauerant & poſſederant; non autem ſi mortui ſint, vt hoc caſu accidit; vbi Monachi nulli ex ijs amplius ſuperſunt. DVPLICATVR etiam hoc caſu Monaſteria ſuis ſucceſſoribus reſtituenda, cum alij eiuſdem Ordinis Monachi ſint ſubſtituendi, qui ſuccedant in vniuerſum ius defunctorum, *l. nihil eſt aliud hæreditas ff. d. V. S. Fr. Rom. qu. 1. n. 41. 42.* ERGO & in ius Dominij, quod poſtliminio recuperant, *numero. 43.* *Duplica.*

3. INSTABIS, Quòd non omnia Monaſteria Monachis ſint erepta, ſed multa voluntariè per ipſorum Monachorum à fide Catholica Apoſtaſiam, aut obſeruantiæ Regularis neglectum, hoſtibus ceſſerint. *Inſtantia.*

RESPOND. F ROMAN. *qu. 1. nu. 99.* Delictum perſonæ non debere redundare in damnum Eccleſiæ vel Or- *Reſponſ. 1.*

dinis *c.delictum d.R.1.in 6.* cum nemo alterius odio prægrauari debeat, *d.R.I.in 6.* Et falſum eſt dictum Opponentis, quod Monachi non regulariter viuentes, debeant per alterius Ordinis inſtitutionem puniri, Neq; Alexander III. iſtud ibi (in Concilio Lateranenſi III.) decreuit, neque in textu habetur, ſed in indiculo, *q.7.n.5.F.Rom.*

RESPOND.II. *Ex quaſt.1.n.86.nu.95.& q.13.n.10.* Hoc argumentum patrocinari hæreticis. Nam qui negat poſtliminium bonorum Eccleſiaſticorum, negat eorum reſtitutionem, quam & hæretici negant.

Obiect. 2. 4. OBIECT.2. Quod ſi obijcies praxim, quâ plurima S. Benedicti familię alicubi emortuæ, Monaſteria etiam alijs alterius Ordinis religioſis, ſunt donata vel collata *q.2.n.8.& 19.* quaſi ideo Ordo S. Benedicti non habuerit ius in illis Monaſterijs. RESPOND. Donationem & collationem illam valuiſſe, quia Ordo S. Benedicti non contradixit *qu.2.num.8.12.19.&c.* vel ſi contradixit, aliud poſtulauit neceſsitas, *qu.2.n.8.& 19.* Nunc autem & Ordo contradicit *q.3.n.5.§. quocirca.f.158.* nec aliud exigit neceſsitas, *tota q.2.num.12.* Igitur nunc collatio vel donatio Monaſteriorum emortuorum, alijs alterius Ordinis Religioſis facta vel facienda non valebit, tanquam in Ordinis, eiuſque iuris præiudicium facta.

§. Atque hinc patet, Ordini ſuum ius in bonis emortuorum Collegiorum Monaſticorum manere integrum. adeoque cum illorum bona ab Ordine adhuc ſint occupata, non eſſe ea vacantia.

CAPVT

CAPVT TERTIVM.

Proponuntur Argumenta F. Romani, quibus oſtenditur ab Ordine vel Vnione bona Monaſteriorum illius Ordinis emortuorum eſſe adhuc poſſeſſa.

1. Aliquis dicitur ibi habitare, vbi eius familia habitat.
2. Ordini videtur poſtliminium emortuorum Monaſteriorum concedendum.
3. Ordo agere poteſt de ſpolio,
Hoc enim videtur ſupponere Edictum Imperatoris reſtitutorium bonorum Eccleſiaſticorum.
4. Ordo videtur poſſe agere ex c. reintegranda 3. q. 1.
In hoc remedio intentando ſufficit oſtendere agentis antiquiorem fuiſſe poſſeſſionem & poſſeſſoris recentiorem.
Hoc vtitur, qui ingreſſurus ad poſſeſſionem non admittitur.
Nec opus eſt in eo, oſtendere, vi ſe deiectũ. Competit etiam ſpoliati ſucceſſori.
5. Pro ſpoliata Eccleſia agere poteſt; quilibet de Clero 2. Prælatus,
Etiam ſine literis de rato.
Abſq; mandato agere poteſt perſona coniuncta.
Cum ſatisdatione.
Etiam contra voluntatem Principalis in certis caſibus.
Coniunctis perſonis annumerantur Clerici.
3. Ordinarius loci.
4. Sedes Apoſtolica.
6. An in Ordinem continuetur poſſeſſio.
In ſucceſſorem continuatur ius.

Aſſertio F. Romani. ASſerit F. ROMANVS Hay *q. 1. n. 40. vſq; ad 100. & q. 4. n. 50.* ab Ordine adhuc bona emortuorum Monaſteriorum poſsideri.

Eius Rat. 1. Rationem *qu. 1. n. 80.* hanc adfert, quod quis dicatur habitare, vbi familia ſua habitat, & poſſeſsionem acquirere, & retinere per familiam ſuam. *Bart. in l. Municipes ff. d. acq. poſſ. & l. ſi mulieri, ff. quibus modis vſuſfr. amitt. n. 2.* Vnde F. Romanus. *q. 1. n. 85.* citat authoritatem eminentiſsimi Electoris Treuirenſis Ioannis Chriſtophori, affirmantis Ordinem ſemper retinuiſſe Ciuilem poſſeſsionem.

2. Idem probat, ex poſtliminio. *Ratio 2.*

 Quia

Digitized by Google

Quia Ordini reſtituuntur bona emortuorum Monaſteriorum poſtliminio, *q. 1. nu. 80.* Igitur Ordo habet eorum poſſeſsionem, *qu. 1. n. 80.*

Ratio 3. 3. Ex Interdicto de ſpolio. Nam Ordo agere poteſt de ſpolio, *q. 1 num. 86. 92. 93. 94. 95. 96.* Igitur Ordo habuit poſſeſsionem ſaltem ciuilem *q. 1. num.* 85. Conſequentia eſt manifeſta. Antecedens prob. *1. qu. 1. num.* 8. Ex Edicto Imperatoris reſtitutorio, quod ſpolio nititur ſeu ſupponit Ordinē Religioſum poſſeſsione ſpoliatum, *q. 1. nu. 98.* Ideoq; vult & illum ſupplicantem reſtitui poſſeſsioni. Quod Edictum, Ordo *vel* IVSTE impetrauit, atque Imperator decreuit, *vel* NON IVSTE *q. 2. nu. 7.* NON certè INIVSTE. Aliàs.n. haud modicâ iniuriâ affeceris Ordinē & Imperatorē, qui antehac Ordinē ſæpius poſſeſsioni Monaſteriorum ac bonorum, vnde exciderat, reſtituit. *Igitur* IVSTE Ordinem poſſeſsionis Monaſteriorum emortuorum ab hæreticis occupatorum, reſtitutionem impetraſſe, atque eandem Imperatorem IVSTE decreuiſſe, neceſſariò aſſerendum eſt; adeoq; Ordo, ſupponitur poſſeſsione ſpoliatus; ac *conſequenter* Monaſteria ante poſſediſſe.

4. Antecedens 2. prob. *q. 1. nu.*
Prob. 2. Anteced. *94. 95.* Ex c. redintegranda. 3 *q. 1.* in quo remedio intentando ſufficit oſtendere *Antiquiorem* agentis fuiſſe poſſeſsionem, *&* poſſeſſoris *recentiorem.* Nam probatâ antiquiore poſſeſsione, illa, quæ eſt iunior & ſine titulo, clandeſtina præſumitur *c. licet de prob:* vel violenta: Atqui Ordo habuit *Antiquiorem* poſſeſsionem; Reliqui, qui non ſunt ex Ordine, habent *recentiorem*; Ergo. Deinde *q. 1. num. 96.* illi datur hoc remedium, *d. c.* Redintegranda, qui ingreſſurus non admittitur ad poſſeſsionem; cum dicatur ſpoliari *ex l. 1. §. 24. ff. de vi & vi armata, l. clam poſſidere §. qui ad nundinas, in fin. vbi gloſſ. & omnes Dd. ff. d. acq. poſſ. Menoch. 1. recup. poſſeſſ. nu. 149. (malè 80. E Romanus.) Maſcard. vol. 3. prob. concluſione 1329. n. 7.* Atqui Ordo Benedictinus ingreſſurus Monaſteria ſub regulâ ſuâ emortua, non admittitur ad eorum poſſeſsionem. Ergo Ordo eſt ſpoliatus.

Denique *quæſt. 1. numero 94.* ex d. c. redintegranda: vel ipſi ſpoliato venit reſtituenda poſſeſsio, vel ipſius ſucceſſori. At Monachi aliorum Monaſteriorum eiuſdem regulæ, vel Ordo ipſe, eſt ſucceſſor in bonis Monaſteriorum emortuorum. Igitur, &c.

Neque opus eſt, vt ex iure Canonico de ſpolio acturus, fuerit vi, poſſeſsione ſuâ deiectus; Nam etiam ex illo iudex ſpoliare cenſetur, ſi ſententiam contra ius ferat, aut exequatur. & taliter ſpoliatus ante omnia reſtituitur *c. conquerente d. reſt. ſpoliat. & ibi Abb. & Can. omnes. vide Frat. Rom. q. 1. n. 93.*

5. Antecedens 3. probatur. *ex Fel. in c. dilecti n. 2. de Maioritate & obedientia.* Vbi dicitur; quod quilibet de *Probat. 3. Anteced.*

Clero

Clero auditur in concernentibus intereſſe Eccleſiæ,& ſic in concernentibus intereſſe populi,*Ita dicunt Dd. hic poſt Hoſt*:Et iterum *n. 3.* ſubijcit, pro executione piæ voluntatis auditur quilibet de populo, negligente Epiſcopo *text.in § ſi autem locorum, Auth. de Eccleſ. tit.quem allegat. Speculat. de Inſt.edit.§.nunc aliqua, verſ. ſed nonne quilibet.Bart.in l.nec quicquam §. fin.ff. de off. proconſ. Aretin. pulchrè in c.cum olim.5.col.de teſt.allegans text. & Bald. in l ciuitatibus ff.de leg.1.* hæc ille.

Et quidem poteſt Prælatus vel quilibet de Eccleſia, agere pro Eccleſia,etiam ſine literis de rato, *Gloſſ. in c.ſi quis presbyterorum,de rebus Eccleſ. non al.verb. alienata.* Quin etiam ſi conſtet expreſsè de non habito mandato,poteſt agere perſona coniuncta. Hæc enim admittitur cum ſatisdatione,niſi appareat de contraria voluntate. *ff.de procur.l. Pomponius §.fin. l. ſed & hæ perſonæ*; interdum tamen in certis caſibus admittitur etiam contra voluntatem, vt *primo* pro libertate, *ff. de lib.cauſa l.1.2.& 3. Secūdo* pro defenſione condemnati. *ff. de Appell. l. non tantum*,NB.Inter coniunctas perſonas referuntur etiam Clerici. *Argumento 12.q.2.c.non liceat.*Ita Fr.Romanus,*qu. 1.num.86.*

§. Poteſt quoque pro Eccleſia agere Ordinarius loci,*q.1.n.32.* tum Sedes Apoſtolica,*qu. 1.nu.* 33

6.Quartò & Vltimo prob.Anteced. *q.1.n.89.* quia in Ordinem continuatur poſſeſsio,ſicuti hæreditas in hæredem, eò quod iura continuentur in hæredem, *l. nihil aliud. ff. de verb. ſignif.* Poſſeſsio autem eſt etiam aliquod ius. Proinde cum poſſeſſio bonorum emortuorum, continuetur in Ordinem tanquam in hæredem, non poterunt dici bona non eſſe poſſeſſa; *Conſequenter* nec poterunt affirmari,ea bona eſſe vacantia. *Prob.4. Anteced.*

Digitized by Google

SECTIO SECVNDA.

Patris Laimanni ſententia late propugnatur atque à F. Romani Impugnatione defenditur.

1. *Ordini ſeu monaſterijs vt vniuerſis non competit dominium in bonis emortuorum Monaſteriorum ſui inſtituti.*
2. *Bona emortuorum Monaſteriorum non ſunt Ordinis in communi, ſeu vt vniuerſalis, ſed ſingulorum.*
Acceptio illa Ordinis refutatur.
Ordo conſideratur hic vt à parte rei exſiſtens, adeoque vt ſingulare quid.
Actiones ſunt ſingularium.
3. *Bona nec ſunt Ordinis, vt totius integri, nec vt ſuppoſiti.*
Acceptio eiuſmodi, Ordinis refutatur.
Suppoſitum quid dicat?
Ordo Religioſus eſt aggregatum quid per accidens.
4. *Dominium ſubalternum bonorum huius Monaſterij non eſt penes hoc Monaſterium, nec ſubalternans penes Ordinem.*
Subalternatio quotuplex?
Subalternatum quomodo à ſubalternante dependeat?
5. *Ordo non habet dominium huius v. c. Monaſterij, viuis ipſius Collegis Monachis, nec etiam ijs mortuis.*
Dominium aliud ſuperioritatis ſeu iuriſdictionis, aliud proprietatis,
Hoc vel eſt plenum, quando proprietas ſtrictè accepta, eſt coniuncta cum vtilitate.
Vel ſemiplenum, ſcilicet directum, vel vtile &c.
Vnius rei domini duo in ſolidum eſſe nequeunt.
Exules religioſi citra iuſtitiæ læſionẽ nõ potuerunt excludi à monaſterijs, ſi & horum ipſi ſunt domini.
6. *Dominium hic aliud priuatum rerum, aliud ſuperius perſonarum.*
An Abbas in Abbatem habeat iuriſdictionem,
An Præſides & Viſitatores habeant iuriſdictionem aliquam etiam extra Capitulum Generale vel Prouinciale.
Et ſi haberent, non tamen haberent dominium rerum ſingulorum Monaſteriorum.
Vnus Abbas vni tãtũ præeſt Monaſterio.
Iuriſdictio ſine modicâ coercitione eſt nulla, vel præter vim directiuam, includit etiam coactiuam.
Iuriſdictio interdum accipitur pro Notione aliquâ.
7. *Non dantur Monachi certi, quibus in emortuorum monaſteriorum bonis dominium competat ſtatim ab obitu huius Monaſterij monachorum.*
Dominium non in incerto vagatur.
8. *Qui prius ex collatione acquirit alicuius rei dominium, non poteſt dici ante colla-*

collationem illius habere dominium.

9. *Dominium non continuatur niſi in hæredes ſuos.*

Monachi vnius monaſterij etiamſi ponerentur hæredes alterius in eodem Ordine monaſterij emortui, non tamen eſſent ſui.

10. *Monachi vnius monaſterij non poſſunt oſtendere vllum iuridicum modũ, quo ſine facto Superioris, Pontificis aut Epiſcopi, ad ipſos deriuetur alterius monaſterij independentis emortui dominium.*

11. *Monachi huius monaſterij, non poſſunt dici habere poſſeſſionem ciuilẽ, naturalem aut vtramq; ſimul alterius monaſterij independentis.*

Nec ipſi illud poſſident per ſe, in ſolidum, vel pro parte.

Ciuilis poſſeſſio quomodo acquiratur? retineatur? quando extinguatur?

Duo eiuſdem rei in ſolidum non dantur poſſeſſores etiam ciuiles.

Quis dicatur iuris fictione idem cum ciuiliter poſſidente.

12. *Monachi huius Monaſterij non poſſunt dici per alios alterius Monaſterij ex eodem Ordine monachos poſſidere.*

13. *Dominus bona, ſuo, non alterius nomine poſſidet.*

14. *Quis dicatur alterius nomine poſſidere.*

15. *Monachi aliorum monaſteriorum, bona huius Monaſterij non poſſident pro parte.*

Quod quis etiam pro parte poſſidet, non eſt opus, vt ad illud transferatur.

16. *Poſſeſſor etiam pro parte, ſi ſpolietur, poteſt proprio nomine agere de ſpolio.*

17. *Poſſeſſor etiam pro parte, dicitur ſpoliari, ſi pro parte prohibeatur vti ſuo arbitrio.*

18. *Ad apprehendendam poſſeſſionem quæ & quot ſint neceſſaria?*

Conc. P. Laym. Bimemb. CONTRA *P. Laimannus* contendit Ordini nullum in dictis Monaſteriorum emortuorum ſui inſtituti bonis eſſe ius, *ſiue* Ordinem non habere eorum dominium aut poſſeſſionem.

Pars. I. Concl. de dom. &c. prob. I. PArs prior *Concluſionis*, quòd Ordini dominiũ in emortuorum Monaſteriorum bonis non competat, probatur. I. ſi Ordini ius competeret in Monaſterijs ſui inſtituti emortuis, vel *igitur* toti Ordini ſeu omnibus Monaſterijs, illius inſtituti collectiue ſumptis ſeu vt vniuerſis, vel aliquibus ſaltem Monaſterijs ius in eorum bonis erit; Non omnibus collectiue ſumptis, ſiue vt vniuerſis, quia alias aliorũ Monaſteriorũ eiuſdem inſtituti Monachi ſine grauiſſimâ iuris læſione, adeoq; ſine maximâ iniuſtitiâ non potuiſſent nuper exules ſui Ordinis in illa collectione, ſeu inter vniuerſos comprehenſos, maioreque neceſſitate labo-

 rantes

rantes ſuis Monaſterijs excludere vel prohibere; ſed obligati fuiſſent, & quidem ſub mortali peccato, vtpote in graui materia, eos hoſpitio & conuictu excipere; quod tamen factum eſt nuſquam. Deinde ſi omnia monaſtica bona quoad Dominium ſubeſſent omnibus monaſterijs collectiuè ſumptis, ſeu vt vniuerſis, quomodo igitur aliquorum monaſteriorũ eiuſdem Ordinis bona dicuntur huic vel illi monaſterio eiuſdem Ordinis vniri, in ijſq; acquiri dominium? *c. quia Monaſterium de religioſ. domibus.* An quod meum eſt, meum amplius fieri poteſt? *Vide nos infra.* Nec etiam aliquibus ſaltem Monaſterijs dominium illud in Emortuorum bonis competit, quia nec huic nec illi ius ipſum adſcribi poteſt; quare enim huic potius quam illi, vel illi quàm huic tribueretur? Et ſi huic vel illi dominium bonorum, alterius Monaſterij eiuſdem Ordinis competit, *Igitur* poterit hoc vel illud Monaſterium de bonis alterius Monaſterij eiuſdem Ordinis, liberè diſponere; Atqui hoc falſum eſt, *Igitur* non poterit dici, huic vel illi Monaſterio competere in alius Monaſterij eiuſdem Ordinis bonis dominium.

Diſtinctio 1. F. Rom. in termino Ordinis

Irretortam huius Argumenti lucem, ſuo F. Romanus exiſtimat Aſtri obſcurari & offundi lumine, quare vndique rationum conquirit radios, quibus illius ſplendorem perſtringat; ſed fruſtra: Nam vt bene Seruius in *2. Aeneidos*, Lux claritatem nouit & ſplendorem, nihil fumi; contrà, lumen, fumi aliquid habet permixtum; At bone Deus? quantũ in reſponſionibus ſuis fumi nobis vendit F. Rom. vt vix ſplendoris aliquid videatur reliquiſſe. Age rem ipſam aggrediamur.

Refutatur.

Diſtinguit *F. Romanus* in Argumento noſtro *Terminum* Ordinis, *& ait*: Nec toti Ordini, nec aliquibus ex Ordine, ſed Ordini in *communi*, vel Ordini *vt vniuerſali*, ius eſſe in dictis Monaſterijs emortuis, *q. 1. n. 27. 28. 58. 60. 61. 67. 68. 80. 82. 83. &c.* Atque ita Ordinem accipit, prout ipſe Ordo, à quibuſdam tantum mente concipitur à ſingularibus Monaſterijs, vel Monachis abſtractus; non verò prout à parte rei exiſtit. Sic enim Ordo eſt quid ſingulare, & non aliquid in communi. Atqui (quicquid ſit de abſtractione illa, vtrum eiuſmodi hoc in caſu dari poſſit necne) nos hic agimus de Ordine, prout eſt quid à parte rei capax huius vel illius actionis realis &c. quã à parte rei ſeu re ipſa in Iudicio, ipſe apud iudicem proponat, vt F. Romanus, licet inuitus, fatetur, *tota hac q. 1.* & maximè quãdo vult, Ordinẽ agere poſſe de ſpolio; Actiones autẽ ſunt ſingulariũ, *q. 1. aſtri. n. 80. Igitur* Ordo non poteſt hîc conſiderari, vt quid in communi ſeu prout à ſingularibus fingitur abſtractus; adeoque fratris Rom. Reſponſio in fumos hîc reſoluitur.

Diſtinctio 2. F. Rom. Refutatur.

2. Ait *F.* Rom. *q. 1. n. 82.* bona Monaſteriorum eſſe Ordinis conſiderati non iam communi vel vt vniuer-

uerſalis, ſed *vt totius integri* vel *vt ſuppoſiti*. At nihil hic lucis, ſed meræ offunduntur tenebræ; Hicque eſt (vt
» verbis F. Rom. *q. 3. n. 23.* vtar) finis
» finalis nouitatum, ac ſubtilitatum
» eiuſmodi, quando Regiam deſerimus
» viam, ac ſacris canonibus, & omni-
» bus bonis nos opponere denique ſit
» neceſſe. Immo ſi propriè loqui ve-
» limus, non iſta ſubtilitas, ſed proprij
» Ingenij ruſtica fiducia, nouitatiſque
» libido, quales in cauſis eccleſiaſti-
» cis, ſummopere reprobari docetur
» *c. dilecti 6. d. Iud. & ibi gloſſ. verb. ſubtiliter*, quia ad perniciem reuertun-
» tur. C. *ad Trebell. l. penult. &c. Alciat.*
» *Reg. 2. præſump. 30. n. 1.* ſed his o-
» miſſis, oſtendamus, acceptionem præmiſſam hic locum non obtinere.]

Imprimis Ordo Reſpectu Monaſteriorum, non habet ſe vt totum Integrale; alias enim ſublato vno Monaſterio, futurus eſſet Ordo mancus; vel adiecto illi alio Monaſterio, dicendus monſtroſus, *vt patet.* quippe ſi toti integro ſubtrahatur pars integrans, verb.) cauſ. manui digitus vnus, ipſa manus iam non integra, ſed manca nuncupabitur; ſin verò pars integrans adijciatur, vt ſi quinque digitis, in vnâ manu adijciatur ſextus, manus tota erit monſtroſa; Vtrumque autem dicere de Ordine, nihil omnino de rationis lumine participat; Cimmerias ſecum trahit caligines; *Deinde* idẽ de Suppoſito ſtatuendum. Nã ſi Ordo ſe habet vt ſuppoſitum; Igitur Ordo erit & ſubſtantia prima individua, dicetque intrinſece & formaliter excluſionem communicationis cũ pluribus; adeoque plures ſi vellent adoptari ab Ordine, ſeu recipi in Ordinem, non poſſent: Conſequentia probatur. Quia ſuppoſitũ in concreto & ſubſtãtia prima conuertuntur, & ſuppoſitum creatum dicit intrinſece & formaliter excluſionem communicationis cum pluribus; Dicit enim intrinſece ſubſiſtentiã, per quã conſtituitur aliquid per ſe ſubſiſtẽs, & quidem ita, vt ſit alteri incommunicabile; Ordinem autem ſiue *Materialiter*, ſiue *formaliter* ſumptum, nemo definiet eſſe ſubſtantiam Indiuiduam, & alteri incommunicabilem; niſi forte denſiſſimis errorum tenebris, aut potius fumis ſit inuolutus, cũ nouerint omnes, Ordinem Religioſum eſſe aggregatum per accidens, inſtar Exercitus, cum quo non inuenuſte cõponitur ab Odone Tuſculano & Brunone *apud Patrem Lopez. de Menſa ſpiritali in verb. Religio n. 13. & 74. ex illo Gen. 32. Caſtra Dei ſunt hæc*;

4. Hinc F. Rom. prioribus Acceptionibus non ſatis ſiſus, nouos cõminiſcitur accipiendæ vocis dominij radios; Dominium inquiens ſubalternum eſt penes Monaſterium *q. 1. n. 71.* Penes Ordinem verò eſt ſubalternans; eo quod Immediatum Monaſterij dominium dominio Ordinis ſubalternatur. *q. 1. n. 60.* At hi vt deprehendantur, num veri

Diſtinctio de dom. ſubalterno & ſubalternante.

H an

Refutatur. an fucati ſint radij, Quæro à F. Rom. qualis hîc intelligẽda ſubalternatio? Num *vt eſt poſitio vnius ſub aliâ*, vel in genere Entis *Metaphyſica*, per rationem conficta (quæ cernitur in ſubordinatione ſpeciei reſpectu generis, aut indiuiduorum reſpectu ſpeciei) vel in ratione prædicandi *logica*, ita vt ſint duæ propoſitiones cõſtãtes eodem prædicato & ſubiecto, eiuſdem qualitatis, ſed diuerſæ quantitatis, id eſt, vt vtraq; ſit affirmatiua vel negatiua, ſed vna Vniuerſalis, ſcil. ſubalternans, Altera particularis, ſcil. ſubalternata? An *vt eſt realis dependentia vnius ab alia?* Nulla harum ſubalternationum hîc locum habet;

Nam Reſpectu primæ, deberet dominium Immediatum Monachorum mortuorum poni ſub dominio vt ſic, vel vt ſolum per mentis conceptũ abſtracto. At hæc ſubalternatio dominij eſt tantũ conficta, nihil ponẽs à parte rei; adeoq; nihil ad rẽ facit; Cũ nos hîc quæramus de dominio, de quo in Iudicio apud Iudicẽ competentem diſceptari ſolet. *Conſequenter* huiuſmodi dominium debet eſſe verum Reale à parte rei exiſtens, eo quod Iudex non de conceptibus Mentis, ſed de rei veritate, prout illa ſe habet à parte rei, Iudicare debeat, *l. verbum oportere ff. d. V.S. l. 3. C. d. ſent. q. fine. cert. quant. §. curare. 33. Inſt. d. act. & ibi Dd.* Igitur dominium Ordinis ſubalternans per Metaphyſicos conceptus effictum, omnino ab hoc loco, & caſu propoſito alienum eſt, nec vllum radij, ne quidem apparentis, veſtigium Aſtro ſuppeditabit. Adeo vt planè ex hoc, Aſtri lumen non eſſe extinctum, ſed ne vnquam quidem accenſum aut illuminatum, neceſſe habeas confiteri.

Deinde nec ſecunda ſubalternatio LOGICA, hîc locum obtinet; Nam alias hæ duæ formandæ eſſent propoſitiones, quarum altera vniuerſalis ſubalternans, hæc foret, *Omne dominium Monaſteriorum eſt penes Ordinem; ſeu penes omnes Monachos omnium omnino Monaſteriorum eiuſdem Regulæ:* Et altera particularis ſubalternata, nimirum *aliquod dominium Monaſteriorum, eſt penes horum locorum Monachos.* At vniuerſalis falſa eſt, quod omne Dominium Monaſteriorum ſit penes Ordinem; Cum Imprimis non vtile eorum dominium, immo nullum ſit penes Ordinem, vt mox oſtendẽ. *Proinde* hîc nulli rationũ radij, quibus dominiũ Ord. ſubalternans illuſtretur, comparent.

§. *Denique* nec tertia realis ſubalternatio, hîc locum habet. Nam ita ſubalternatum ſolet dependere à ſubalternante, vel in eſſe principiorum, vel finis. Nam quæ ſubalternatio, in eſſe ſubiecti dependet, eſt vel *Metaphyſica*, quatenus ſubalternatum, ſubiecto Alternãtis tantum addit per conceptum noſtrum, differentiam ſpecificam aut Indiuidualem, per quam illud contrahatur; Vel *logica*, quatenus particularis ſubijcitur vniuerſali propoſitioni, quarum ſubalternationum Neutra huc conuenit, *vt paulo*

Digitized by Google

ante oſtendi. Reliquum eſt igitur, vt ſi hîc danda ſit aliqua ſubalternatio, illa, vel ratione principiorum ſit, vel ratione finis; At neutra hîc obtinet, Non *prior*, Nam non poſitis vel etiam ſublatis omnibus alijs Monaſterijs, Monachi huius Monaſterij nihilominus obtinerent Dominium, quod nunc habent. Igitur hoc dominiũ huius Monaſterij ab illo Ordinis non dependet in ratione principij. *Nec poſterior* ſubalternatio dominij, ratione finis hîc obtinet, Nam ratione dominij, quis finis Monaſterij excogitari poteſt, niſi vtilitas? At alia Monaſteria, non habent ex dominio huius Monaſterij eiuſdem Ordinis, vtilitatem, vt ratione ſecunda comprobatur. Igitur &c.

Anteocc. Si dixeris finem eſſe cultum diuinum. At hic finis dominio plane extrinſecus eſt, nec dominiũ importat. alias enim quotquot cultui diuino vacarent, eſſent domini omnium bonorum eccleſiaſticorum, religioſorum &c. ſubalternantes; quod certè abſurdiſſimum eſt aſſeuerare.

2. Prob. Pars. prior. Cõc. de domin. &c. per Syllogiſm. 5. Pars prior Concluſionis, de emortui Monaſterij dominio, Ordini vel Vnioni nõ competente probatur. Vel enim Monachi ex alijs Monaſterijs habebunt dominium bonorũ collegij in eodẽ Ordine emortui, *viuentibus* adhuc ipſis collegis, vel ipſis *mortuis*. Neutrum dici poteſt, igitur.

Minoris prius mẽbrũ prob. Probatur prius membrum *Minoris*, quod ipſis collegis religioſis adhuc viuentibus Monachi ex alijs eiuſdem Ordinis Monaſterijs non habeant dominium bonorum emortui Collegij Nam hoc dominium erit apud collegas illos, & apud alios eiuſdem Ordinis Monachos, vel vnũ ac idem, vel diuerſũ; Non vnum, quia illud dominiũ, vel in ſolidum competet illis collegis, & alijs quoque Monachis d. Ordinis in ſolidum, vel vtriſque pro parte Indiuiſa; adeoque erit dominiũ commune. Non dici poteſt dominiũ vtriſque competere in ſolidũ; Nam vnius rei duo in ſolidũ domini eſſe nequeunt, *l. ſi inter me & te, ff. d. Except. rei Iud. l. Pomponius §. ſed & is in fin. ff. d. procur. l. 3. ſ. ex Contrario ff. d. acq. poſſ. l. ſi vt certo §. fin. ff. commod.*

§. Neq; aſſeri poteſt, quod vnum idemq; dominium bonorum vtriſque competat pro parte indiuiſa, adeoque vtriſq; ſit commune. Nam alias ſi exules aliorum Monaſteriorum, ad viuos adhuc huius in eodem Ordine Monaſterij collegas acceſſiſſent, debuiſſent illi ab his viuis ſuſcipi & ali, nec potuiſſent citra iuris Naturalis læſionem reijci; Hoc autem falſum eſſe, vſus & experientia quotidiana, in ſimilib. Monaſterijs cõprobauit Cũ citra vllius iuris naturalis, aut diuini læſionẽ, exules religioſi, ab alijs eiuſdem Ordinis non ſuſcepti fuerint Monaſterijs. Vnde Manifeſtum eſt, alios aliorũ Monaſteriorũ Monachos in his Monaſt. eiuſdẽ Ord. non habere vllũ dominiũ. Neque

etiam Collegis huius Monaſterij & alijs aliorum eiuſdem Ordinis Dominium diuerſum aſsignari poteſt. Nam vel eſt diuerſum ſecundum partem; ita vt apud Collegas huius Monaſterij ſit Dominium directum & apud alios aliorum Monaſteriorum, eiuſdem Ordinis Monachos ſit vtile, aut contrà; vel omnino ac toto genere diuerſum, ita vt apud Collegas huius Monaſterij ſit Dominium ſuperius ſeu Iuriſdictionis, & apud alios eiuſdem Ordinis inferius, ſeu priuatum rerũ, aut contra; Nihil horum aſſeri poteſt. Nam primo apud alios aliorum Monaſteriorum, non eſt vtile Dominiũ, cũ ipſimet Collegæ huius Monaſterij in eodem Ordine bonis illis vtantur fruantur, *vt patet*, & alioquin exules illius Ordinis, potuiſſent iure ex bonis illis vtilitatem ſibi vindicare, quę abſque graui iniuſtitia ipſis non fuiſſet negata; Neque apud alios eſt directum Dominium; tum quia alias proprietas, eſſet penes aliorum Monaſteriorum Monachos, & non penes dictos Collegas huius Monaſterij in eodem Ordine, contra text. *in c. inter dilectos, d. fid. Inſt. &c.* Et cõtra auth. *ingreſſi C. d. SS. Eccl.* qua quicquid Monachus acquirit, ſuo acquirit Monaſterio etiam quoad proprietatem; tum quia ita vnumquodque Monaſterium ab alio dependeret, contra text. *in c. cum ſingula §. prohibemus de prabend. in 6. in verbis; quorum vnum non dependet ab alio, &c.*

5. Vnde colligitur, quod vtraque Dominij proprietatis, & vtilitatis pars, ſeu plenum Dominium, ſit tantum penes Collegas huius Monaſterij.

6. Quod ſi aſſeratur Ordini Dominium planè ac toto genere diuerſum, diuerſæ rationis, Nimirum Dominiũ ſuperius ſeu Iuriſdictio, huc planè Impertinens eſt, atque à noſtro Dominio propriè dicto, directum & vtile comprehendente, ſeparatum? Nam nos agimus de dominio, & quidem priuato bonorum, ac rerum, non perſonarum. At Iuriſdictio (quam Frat. Rom. *q. 7. n. 31.* Capitulo Generali, aut eius Pręſidibus vel Viſitatoribus *ex c. in ſingulis c. ea quæ d. ſtat. Mon. c. fin. d. regular. c. 8. Concil. Trid ſeſſ. 25. d. regul.* aſſerit) eſt ſpiritalis perſonarum ſuperiorum in perſonas religioſas, haſque reſpicit, tum eis & non locis terminatur, vt arguit præſtitutus Concilio Prouinciali finis; Nimirum intenta diſciplinæ regularis, regularumue obſeruantia, aut diſciplinæ lapſæ reformatio, *d. c. in ſingulis.*

Et patet ex eo, quod Superior in ſuos extra clauſtrum exiſtentes iuriſdictionem exercere poſsit, &c. *F. Rom. d l. ex d. c. fin. d. regular.*

Quamuis nonnemo dominium ſuperioritatis ſeu Iuriſdictionem Præſidum in Abbates S. Benedicti, extra Capitulum Generale ſeu Prouinciale, negare poſsit; Eò quod nullus Abbas in Abbatem habeat Iuriſdictionem *d. c. in ſingulis*, ibi, ita tamen quod

Digitized by Google

» quod ex hoc nullus eorum ſibi autoritatem prælationis aſſumat. *d. ſtat. Monach.* nec vnum Monaſterium Ordinariè ab altero dependeat, *c. cum ſingula. §. prohibemus d. prabend. in 6.* vnde etiam iure cautum, vt vnus Abbas vni, non duobus Monaſterijs præficiatur *c. clericus 21. qu. 1. c. ne nimia d. relig. dom. Zecchus in tract. de republ. Eccleſiaſt. c. 25. d. Abbat. n. 3. verſ. VII. vt vnus tantum Abbas. iuncto nu. 4. verſ. quo vero ad author. iuriſdictionis, & n. 8. verſ. III. Non poteſt vnire ſuum Monaſterium vel alteri ſubijcere ſine conſenſu Epiſcopi, c. ſicut & vnire vbi Dd. de exceſſ. prala.* Tum idem videtur colligi ex ſacra Cardinaliũ cõgregatione; Hęc enim *in c. 8. Concil. Trid. ſeſſ. 25. d. Regularibus. apud Fratrem Rom. q. 6. n. 19.* declarauit, Abbates legitimè congregatos requirere poſſe & monere, non verò compellere quęcunque Monaſteria Prouinciæ. Vnde cum Abbatibus legitimè Congregatis negetur vis coactiua, & concedatur tantum directiua; non habebunt ipſi Iuriſdictionem, quæ ſine Modica coercitione ſeu vi coactiuâ nulla eſt, *l. 1. §. fi.. & l. fin. ff. d. offic. eius. cui Mand. eſt Iuriſd.* ſed tantum Notionem aliquam, quæ etiam ſubinde latè accepto vocabulo Iuriſdictio appellatur, *l. ait prætor 5. ff. d. re Iud.* Siue autẽ ponatur Notio ſiue Iuriſdictio aliqua præſidũ, ac Viſitatoris, ea tamen cum ſit perſonarum, non bonorum, aut rerum, (nec enim Iuriſdictionem territorialem Præſidi aut Viſitatori vllo modo cõpetere oſtendi poteſt) adeoque hoc Dominium perſonarum diuerſum & ſeparatum ſit à Dominio rerum ac bonorum, de quò nobis eſt quæſtio, ideo ex illo ad hoc noſtrum, rerum Dominium non poteſt fieri illatio, *per regulam vulgatam*: quòd ex vno ſeparatorum ad aliud non fiat illatio, *Euerh. in loc. à ſepar.*

Relinquitur ergo, viuis adhuc huius Monaſtici Collegij fratribus, Dominium bonorum ſeu rerum, non eſſe penes alios aliorum Monaſteriorum Abbates, vel Præſides vel Viſitatores.

7. POSTERIVS *Minoris noſtræ*, MEMBRVM, in ſecunda probatione partis prioris cõcluſ. quod COLLEGIS Religioſis, huius Monaſterij EMORTVIS in ipſorum bonis, alij aliorum Monaſteriorum eiuſdem Ordinis Abbates, Præſides vel Viſitatores, non habeant Dominium, PROBATVR I. quia non poſſunt aſsignari certi, quibus illud Dominium rerum, ſtatim ab obitu Collegarum, huius Monaſterij competat, vt *ratione prima* oſtendi; Dominium autem non in incerto vagatur *princip. Inſt d. vſucap.* *Minoris poſterius memb. prob.* *Prob. 1.*

8. 2. Probatur ex ipſius fratris Romani fundamentis, & primo quidem ex eo, quod ipſe *quaſt. 1. n. 12. & ſeqq.* velit alios aliorum Monaſteriorum, eiuſdem tamen Religionis, defunctis huius Monaſterij Monachis ſubſtituendos eſſe, iiſque conferenda bona Collegarum Religioſorum defunctorum. Vnde ita contra fratrem Romanum concluditur. *Prob. 2. Ex duplici fundamento F. Romani.*

Qui Dominium defunctorum Collegarum Religioſorum, ex ſubſtitutione aut collatione Superioris neceſſe habet prius acquirere, ille Dominium in bonis illorum defunctorum, ab ipſorum obitu, non dici poteſt ſtatim habere, aut obtinere; Si enim ſtatim ab alicuius obitu, ipſius bona ſunt mea, ad quid tum ſubſtitutione tum collatione opus? cum quod meum eſt, amplius meum fieri nequeat, *§. ſed ſi rem 10. Inſt. d. leg.* ATQVI ex fratris Romani Doctrinâ, alij aliorum Monaſteriorum, eiuſdem religionis, opus habent, Dominium defunctorum Collegarum Religioſorum, tum ex ſubſtitutione, tum collatione ſuperioris prius acpuirere. IGITVR alij aliorum Monaſteriorum non poſſunt dici ex Fr. Roma. Doctrinâ, Dominium in bonis defunctorum Collegarum Religioſorum eiuſdem religionis ab ipſorum obitu ſtatim obtinere vel habere.

Altero q. 1. n. 24. 9. DEINDE idem probatur ex eo, quod Fr. Rom. *qu. 1. nu. 24.* tradat, alios ex alijs eiuſdem Ordinis Monaſterijs eſſe Defunctorum huius Monaſterij hæredes. Vnde ita contra ipſum colligitur; Dominium in bonis defuncti non continuatur, niſi in ijs, qui ſunt hæredes Sui, *l. in ſuis ff. d. lib. & poſth. §. ſui autem, & ibid. Dd. Schneid. Inſt. d. hæred. qual. & differ.* Atqui Monachi ex alijs Monaſterijs, ſi eſſent defunctorum religioſorum eiuſdem Ordinis hęredes, non forent hæredes Sui, cum venturi eſſent ad hæreditatem, vt fratres, adeoque, vt collaterales, de quo fundamento videbitur *inf. q. 3.* Igitur Dominium in bonis defunctorum Monachorum non continuatur in alios aliorum eiuſdem Ordinis Monaſteriorum religioſos.

RATIO NOSTRA eſt, quia Monachi ex alijs eiuſdem Ordinis Monaſterijs non poſſunt oſtendere vllum legitimum modum, aut Iuridicũ, quo ſine facto Superioris, Põtificis aut Epiſcopi ad ipſos à morte Collegarũ, huius Monaſterij à ſe independentis bonorum Dominium tranſierit; Vel ſi poſſunt, oſtendant illum modum legitimum ac iuridicum. Atque hęc de Dominio bonorum emortui Collegij ad alios eiuſdem Ordinis Monachos non translato dicta ſufficiant.

Pars poſterior Cõcluſionis prob. Per duo membra. II. PARS POSTERIOR CONCLVSIONIS, quod nec poſſeſſionem bonorum emortui Collegij Religioſi, habeant alij ex alijs eiuſdem Ordinis Monaſterijs, PROBATVR. Vel enim Monachi ex alijs eiuſdem Ordinis monaſterijs habent huius Monaſterij independẽtis poſſeſsionem VIVENTIBVS huius Monaſterij Collegis religioſis, vel ipſis EMORTVIS. Neutrum dici poteſt. *Prius mẽbrũ prob. ſyllogiſmo* NON VIVENTIBVS IPSIS, habuerunt alij eiuſdem Ordinis Religioſi poſſeſſionem. Nam illi alij vel per ſe vel per Collegas huius Monaſterij, & quidem ſi per ſe; tunc vel in ſolidum vel pro parte, bona illa poſſedиſ-

ſediſſent. Nihil autem horum aſſeri poteſt, Igitur, &c. *Minoris huius* membrum PRIMVM, quod ipſi alij per ſe in ſolidum non poſſederint, PROBATVR, Vel enim ita ipſi alij poſſediſſent ciuiliter vel naturaliter, vel vtroque modo ſimul, NON vtroq; modo ſimul; quia alias duo in ſolidũ darẽtur poſſeſſores *contra l.3.§. ex cõtrario ff. de acq.poſſ.* Cum etiã viui adhuc Collegæ huius Monaſterij, bona illa ciuiliter & naturaliter in ſolidum poſſederint. NEC alterutro modo tantùm, Non enim naturaliter iure ſuffragante, alij ex alijs Monaſterijs bona huius Monaſterij eiuſdem Ordinis poſſederunt, vt patet ad oculum; quia ſic bona detenta fuerunt corporaliter, ab ipſiſmet viuentibus huius Monaſterij Collegis. NEQVE etiam ciuiliter alij ex alijs eiuſdem Ordinis Monaſterijs poſſederunt dicta bona; quia cum ipſimet huius Monaſterij Collegæ adhuc viui, Ciuiliter ſeu animo ea bona poſsidendi, ſemper tenuerint, ſequeretur duos dari in ſolidum eiuſdem rei poſſeſſores Ciuiles; quod tanquam in iure abſurdum, non eſt admittendum, *text. in l. ita vulneratus 51.§.2.verſ. quod ſi quis abſurde, ff. ad l. Aquil. Vide fratrem Rom. q.1.n.62. vbi citat Bart in l poſsideri §. ex contrario nu.9.ff.de acqu. poſſ. & l. ſicut certo, §. ſi ex duobus vehiculum eod.* Deinde licet Ciuilis poſſeſsio, ſolo retineatur animo; tamen vt acquiratur, ſupponit naturalem poſſeſsionem *ex l.2.l.8.l.49.ff.de acq.poſſ.* in ipſo poſſeſſore, vel alio, qui Iuris fictione idem cum ipſo ciuiliter poſsidente ſit, qualis eſt vel ſeruus, vel filius, vel Procurator, ſi hic nomine alterius rem apprehendat, *Inſt. per quas per.nob. acqu. dom.* AT in hoc caſu Monachi ex alijs eiuſdem Ordinis Monaſterijs, nunquam vel ipſi per ſe, vel per alios apprehenderunt corporaliter, vel naturaliter bona huius Monaſterij; Nec ſe apprehendiſſe vnquam, poſſunt legitimè docere; Igitur Monachi ex alijs eiuſdem Ordinis Monaſterijs, non poſſunt dici habere aut retinere Ciuilem poſſeſsionem bonorum huius Monaſterij, Collegis ipſius adhuc viuis.

Minoris ſyllogiſmi membrum primum prob.

12. Neque quis dicat, Monachos huius Monaſterij poſſediſſe bona, nomine aliorum Monaſteriorum: Hoc enim falſum eſſe, inde oſtenditur, quòd vti Monachi bona acquiſiuerunt, ita & ea poſsideant, *l.3.ff.de acqu. poſſ.* Atqui quidquid bonorum, acquiſiuerunt Monachi, ſuo Monaſterio & non alij nec alterius nomine acquiſiuerunt, *Auth. ingreſſi C. de SS. Eccl.* Ergo etiam quicquid bonorum poſſederunt Monachi huius Monaſterij, nomine ſui Monaſterij, & totius Conuentus non verò aliorum Monaſteriorum detinuerunt.

Minoris ſyllogiſmi membrum tertium prob.

13. CONFIRM.1.ex eo, Quod Dominus ſoleat ſuo & non alterius nomine res ſuas poſsidere. At Religioſi Collegæ huius Monaſterij adhuc viui fuerunt Domini Bonorum huius Monaſt. vt probaui. Igitur ſuo & non alterius nomine ea bona poſſederunt.

 14.Con-

14. CONFIRMATVR 2. Qui alieno nomine poſsidet, Is vel alterius ſeruus, vel filius vel Procurator vel ſocius in bonis Indiuiſis erit. At Collegæ huius Monaſterij adhuc viui, nec aliorum ſunt ſerui, nec filij, nec procuratores, nec ſocij in bonis indiſis, vt probatum eſt. Igit.&c.

Tertium Minoris ſyllogiſmi membrū prob.

§. Vnde patet, tertium propoſitionis Minoris noſtræ membrum quod alij ex alijs Monaſterijs Monachi bona huius Monaſterij, per illius Monachos non poſſederint.

Minoris ſyllogiſmi membrum ſecundum prob.

15. Alterum quoque Minoris membrum nunc probatur, quod dici nequeat, alios ex alijs eiuſdem Ordinis Monaſterijs, bona huius Monaſterij, pro parte poſſediſſe; Nam patet; id exulum Religioſorum, in Monaſteria alia eiuſdem Ordinis non receptorum, experiētia; Et PROBATVR idem Membrum, *ex c. cum ſingula. §. probibemus, de preb. in 6.* Vnde ſic argumentor; Quod quis facto, ſiue in totum ſiue pro parte poſsidet, & animo tenet, non eſt opus ad illud poſsidendum, prius vt Canonicè transferatur; ATQVI *ex d. c. cum ſingula §. prohibemus* opus eſt, vt Monachi ex alijs Monaſterijs ad poſſidenda bona huius Monaſterij licet eiuſdem Ordinis, ſi ſint illa legitimè adminiſtraturi, Canonicè transferantur. IGITVR Monachi ex alijs Monaſterijs nec in totum, nec pro parte bona huius Monaſterij, licet eiuſdem Ordinis, poſsident & animo tenent.

16. CONFIRMATVR I. quia ſi alij ex alijs Monaſterijs poſsiderent etiam pro parte bona huius Monaſterij, & quidem Collegis ipſius adhuc viuentibus, poſſent illi alij, caſu, quo viuentes huius Monaſterij eſſent ſua poſſeſsione ſpoliati, de ſpolio, ſuo proprio nomine agere, petereque ſibi poſſeſsionis reſtitutionem; Hoc autem nemo ICtorum aſſeruerit, nec ipſe F. Rom. *vt videre eſt quaſt. 1. nu. 63.* Igitur nec illud. *Confir. 1.*

17. CONFIRMATVR II. Quia ſi alij ex alijs Monaſterijs poſsiderent etiam pro parte bona huius in eodem Ordine Monaſterij & quidem viuis adhuc Collegis, Ergo nuper exulibus ad Monaſterium hoc ſui Ordinis non admiſsis, iniuſtitia fuit irrogata, & vis facta, quòd re poſſeſſa prohibiti fuerint ſuo vti arbitrio; Nam vt Fr. Rō. *q. 1. in reſp. ad 7. n. 92.* docet, vim patitur qui re poſſeſſa prohibetur vti arbitrio ſuo, *l. 10. de Municip. ff. de vi & vi Arm.* vbi tamen hæc regula non probatur. *ſed in l. 11. ff. de vi & vi arm.* Atqui Exulibus ad alia ſui Ordinis Monaſteria non admiſsis, factam iniuſtitiam & vim, Fr. Romanus non admittit, Igitur Fr. Romanus concedere debebit, alijs Aliorum Monaſteriorum, non competere poſſeſsionem, etiam pro parte, huius in eodem Ordine Monaſterij, viuis illius Monachis. *Confir. 2.*

Poſterius poſterioris partis Concl. membrum de poſſeſſione probatur.

18. POSTERIVS Poſterioris Concluſ. noſtræ membrum, quod alij ex alijs Monaſterijs Monachi, DEFVNCTIS huius in eodem Or-

Ordine Monaſterij Monachis, horum bonorum POSSESSIONEM, nec obtineant nec habeāt, eſt manifeſtum. Quia cum alij ex alijs Monaſterijs, bonorum huius in eodem Ordine Monaſterij Viuis adhuc illius COLLEGIS poſſeſsioné non habuerint, opus fuit, vt illi alij mortuis huius Monaſterij COLLEGIS, bonorum ipſorum poſſeſsionem acquirerent, & quidem legitime, ſi legitimi eſſent futuri poſſeſſores. At quiſquis legitimus eſt aut haberi vult bonorum aliquorum poſſeſſor, neceſſe eſt *primò* vt apprehenderit illorum poſſeſsionem, corpore & animo ſimul, *l.3.§.adipiſcimur ff.d.acq.poſſ.* II. vt legitimo modo & viâ ea apprehenderit, quæ in Eccl. eſt inueſtitura à Superiore ad id ſufficientem habente autoritatem, facta *Menoch.15.recup.poſſ.n. 222.per c.ex frequentibus c. adhac §. in quadam d.off. Archidi. c.1. de eo qui mitt. in poſſ.* III. Vt iuſtè, iuſto Titulo poſſeſsionem obtinuerit, ne habeatur intruſus *c.veniens de accuſ.* At Monachi ex alijs Monaſterijs bona Monachorum huius in eodem Ordine Monaſterij defunctorum, *primò* nec corpore nec animo ſimul apprehenderunt; *Secundò* nec de ijs à Superiore inueſtiti. *Tertiò* nec titulum iuſtum apprehendendæ poſſeſsionis oſtendere poſſunt. *Igitur* Monachi ex alijs Monaſterijs, bonorum & rerum Monachorum huius in eodem Ordine Monaſterij defunctorum, nec acceperunt, nec habent poſſeſsionem.

Concluſ. collectio.

Ex dictis efficitur, alios ex alijs Monaſterijs Monachos, nec Dominium bonorum huius in eodem Ordine Collegij emortui habere, nec poſſeſsionem; Proinde vides Fr. Romane, quàm Aſtri tui radij, quibus noſtræ huius veritatis lucem, ac ſplendorem obſcurari putabas, adeo euaneſcant, vt ne vllum quidem eorum veſtigium liceat reperire. Ad alios ignis Errantis (Aſtri tui nolebam dicere) radios me conuerto, quid in ijs deliteſcat virtutis, exploraturus. Sit Igitur.

Digitized by Google

SECTIO TERTIA.

Qua fratris Romani Argumentis Initio quæſtionis ſecundæ ſect. I. Propoſitis reſpondetur.

CVm Frater Romanus Sect. I. huius II. Quæſtionis tribus Capitibus ſua propoſuerit Argumenta, ijs ex Ordine totidem Capitibus reſpondendum erit.

CAPVT PRIMVM.

Propoſitis Fratris Romani Cap. I. Argumentis quod ad Dominium ſatisfit.

1. *Recuperare quid in iure ſignificet, Habere quid in iure ſignificet.*
2. *Actio ad rem, habet ſe vt genus ad actionem ad rem noſtram in petitorio recuperandam.*
3. *Ius ad rem & Ius in re, ſunt ſeparata. Ab vno ad aliud non licet argumentari.*

Vindicatio directa datur pro rebus corporeis; vtilis pro Eccleſiaſticis incorporeis.

5. *In hæreditatis petitione quæſtio, Vtrum aliquis ſit hæres, eſt præiudicialis, ideoq; prius oſtendenda.*

Eccleſiaſticorum bonorum Dominium & poſſeſſio acquirenda per titulum Canonicum.

Ordo adhuc agit pro titulo obtinendo.

6. *Iura realia tranſeunt ad hæredem, non vero perſonalia ſaltem ordinariè.*

Ordo non eſt hæres.

In Eccleſiaſticis non datur ſucceſſio hæreditaria.

Ordo ſi eſſet hæres Monaſteriorum emortuorum, non tamen foret Suus.

In hæredem Suum continuatur ipſo iure Dominium.

Non vero in hæredem extraneum.

Hic opus habet aditione legitima.

Poſſeſſio bonorum quomodo ab hærede ſiue ſuo ſiue extraneo acquiratur.

Bona

Bona Eccleſiaſtica qui acquirantur.

7. *Locus Gal. 4. perperam à F. Romano adducitur.*

8. *Ex Genitiuo quando inferatur Dominium.*
Re penitus deſtructâ, manet ſæpe eius appellatio.
Locus PP. de Obſeruantia Coloniæ fuit olim Templariorum.

9. *Priuilegia Ord. Præmonſtratenſis.*
Licet Præmonſtratenſes ſine Generalis conſenſu non poſſint bona ſua alienare, non tamen ideo ipſe Generalis aut Ordo habet Dominium bonorum.
Pupillus, Minorennis ſine Iudicis & Tutorum vel Curatorum authoritate nihil poſſunt alienare, non ideo tamen Iudices & tutores vel Curatores habent Dominium bonorum.

10. *Cuius in alienatione non requiritur conſenſus, non eſt illius Dominus, eſt propoſitio vera.*
Contrà falſa eſt hæc, cuius in alienatione requiritur conſenſus, eſt rei illius Dominus.

11. *A genere ad ſpeciem licet argumentari negatiue, non verò affirmatiuè.*

12. *Generalis Ordinis Præmonſtratenſis non habet Dominium proprietatis bonorum, nec Dominium Iuriſdictionis.*
Poſito etiam, quod haberet Generalis Præmonſtratenſis Iuriſdictionem, hæc non foret territorialis, & aliquo in loco per accidens deficere poſſet.

13. *Statuta dant formam futuris negotijs; obligant eos, qui in ea conſenſerunt.*
Statuta Præmonſtratenſium de prohibita alienatione rerum ſui Ordinis, huc impertinenter adferuntur.

14. *c. recolentes. de ſtat. Monach.*
dignum eſt. vt qui ſimilem cum alijs vitam ſuſcipiunt, ſimilem ſentiant in legibus diſciplinam.
Qui relictis originalibus Ordinis inſtitutis ad communia volunt aliorum Monaſteriorum iura diuertere, oportet eos iure communi cenſeri.
Quæ ſit paupertas Ordinis Ciſtertienſis quoad res temporales.

15. *Priuilegia Ord. Ciſtert.*
Non poſſunt bona Monaſteriorum illius Ordinis alienari ſine Generalis, &c. conſenſu,
Nec vniri.
Non ideo tamen Generalis habet Dominium in bonis ſingulorum illius Ordinis Monaſteriorum.
Vbi verba legis adaptari nequeunt, ibi nec legis diſpoſitio obtinet.

16. *Quomodo bona Monaſteriorum Ordinis Ciſt. dicantur communia.*
Vnio bonorum ſupponit ea ante diviſa fuiſſe.

17. *Pontifex ſummus reſcribit R. P. Becano.*
Bona emortuis Monaſterijs, ſed tempore reſcripti reſuſcitatis eſſe reſtituenda; ſecus de bonis non reſuſcitatorum Monaſteriorum, n. 18.
Religio notat cœtum Religioſorum Deum ſub certa aliqua Regula à ſummo Pontifice approbata peculiariter colentium,
Religio Dupliciter accipitur, latè prout infert vniuerſos illius Ordinis cœtus.
2. Strictè, prout certum illius Ord. cœtum ſignat.

18. Con-

Digitized by Google

18. *Congregatio Burſfeldica vt ſic, non habet bona.*
Nec bona Monaſteriorum Congregationis Burſfeld. ſunt Vnioni Burſfeld. communia.
19. *Viſitatores ſiue ex Ordine Religioſo, ſiue ab Epiſcopis conſtituti licet in Viſitatione habeant notionem aliquam circa bonorum temporalium adminiſtrationem non tamen Dominium.*
20. *Pius II. anno 1458. prid. Non. Mart. Bullam, quam citat F. Rō. non ſcripſit. Si ſcripſiſſet, non ea obeſſet.*
Numerus pluralis reſoluendus in ſingularem vt euitetur abſurdum.
Vox indefinita interdum æquipollet ſingulari, interdū vniuerſali, & quomodo, an ſēper collectiuè, vel etiā diſtributiuè.
21. *Quæſtio iuris ſi moueatur circa bona Eccleſiaſtica, non pertinet ad Imperat. Reſcripta Imperatoris data ſunt ad narrata Ordinis.*
Hæc autem nec ſunt probata, nec probari poſſunt ab Ordine, eſſe vera.
22. *c. quod Clericis, & c. cum ſit. de for. compet. malè à F. Rom. adducuntur.*
Diſtinctio F. Romani, quod quæſtio Iuris Canonici conditi, non verò condendi ſpectet etiam ad Imperatorem euertitur.
Quando dicitur, quæſtionem iuris in cauſis Eccleſiaſticis non ſpectare ad Imperatorem, quid per nomen Iuris intelligatur.
Ius hic potius pro legis obiecto, ſeu iuſto legali Canonico accipitur, &c.
Quæ dicantur quæſtiones iuris & quomodo à quæſtionib. facti diſcernantur?
23. *Quæſtio, Vtrum Ordini ſint reſtituenda bona emortuorū Monaſteriorū, eſt præiudicialis & pendet ab hac, Vtrum Ordo habeat titulum Canonicum, ratione cuius illi ea debeantur Monaſteria.*
Neglecta quæſtione præiudiciali ſi procedatur in cauſa, committitur nullitas.

Ad 1. Arg. reſponſio. Ad illius Anteced. probat.

AD primum Resp. Negando Antecedens, quòd Ordo S. Benedicti vel Vnio habeat ius, aut Dominium in bonis Collegij Monaſterij ſine ſpe iuridica emortui.

Notatio 1.

Ad Prob. eius I. priuſquam RESPONDEAM. Notandum eſt. Vocem recuperare *in Maiore* poſitã, dupliciter accipi, I. prout propriè ſignificat ius priſtinum, quod quis ante habuit, & poſtea perdidit, recipere *l. poſtliminium, ff. d. capt. & poſtl. reuerſ. Rebuff. ad l. ſi cum nulla ff. d. re Iud. & in l. verbum reddendi 94. ff. de V. S.* II. Prout interdum recuperari dicitur id, quod nobis erat debitum, licet id nūquam ante habuerimus *l. cum poſſeſſ. in princ. ff. d. cenſib. ibi, Tametſi fiſcus pecuniam ſuam recuperauit. Rebuff. in d. l. verbum reddendi. ff. d. V. S.*

Notat. 2.

Deinde. Notandum vocem habere, Ambiguam eſſe. Nam I. propriè ipſa accipitur, cum effectu, *vt in l. ſtipul. iſta §. habere ff. d. V O.* Vbi eū, inquit, Vlp. etiam habere dicimus, qui rei Dominus eſt, & eum, qui Dominus quidem non eſt, ſed tenet. II. Impropriè & fictè, prout tantum habetur in cauſa, ex qua per actionem peti, atq; ita haberi poteſt *vt in cit. à Fr. Rom. l. is*

qui

qui actionem 15. ff. d. R. I. l. Id apud ſe quis habere videtur 148. ff. d. V. S. DIXI *Improprie* & FICTE, vt oſtendit vox videtur in *cit. Ll.* allata, & ibi Cagnol. & Dd. notant. Ita verò dicta lex, Id apud ſe quis, habere videtur, de quo habet actionem, Habetur enim, quod peti poteſt. *& d. l. 15*, qui actionem habet ad rem recuperandam ipſam rem habere videtur.

Ad prob. arg. 1. Reſp.

2. Hinc nullo negocio ad F. Rom. Syllogiſmum reſpōdetur, quod vel ipſe principium petat, vel in circulum eat, vel imperitè argumentetur, vel nihil ad rem adferat. *Principium* quidem petet, ſi in Maiore & Minore actionem intelligat realem ſingularem, eamq; directam, pro rebus corporalibus, & vtilem pro incorporeis, & Eccleſiaſticis. Gomes in *§. actionem n. 12. Inſt. de act. & ibi. Dd. cit.* Nam tunc *in Minore* cum ſupponat, Ordinem eſſe dominum bonorum controuerſorum, quod tamen probandum erat, *§. 4. Inſt. de act. Treutl. vol. 1. diſp. 15. theſi. 2. lit. a. & ibi. Dd. cit. Schneid. in §. omnium. n. 61. Inſt. de act.* nec probatur, niſi idem ponendo; dicendus eſt petere principium. *In circulum* ibit F. Romanus, ſi probaturus Ordinem eſſe dominum d. bonorum, aſſerat illud ex eo, quia Ordo habet actionem realem ſingularem, eamque directam pro rebus corporalibus, vtilem pro incorporeis; &c. hanc.n. vt probet, neceſſe eſt, vt prius oſtendat, Ordinem eſſe dominum d. bonorum aut rerum ex *d. §. 4. Inſtitut. de act. & ibi Dd.* adeoque in circulum eat. Porrò *imperitè* argumentari ſatis oſtenditur, ex cōmuni Dd. apud Cagnolum *in d. l. 15. ff. de R. I.* & Hœnon. *diſp. 4. in Reg. Iur. in d. l. 15.* qui intelligūt ita *Maiorem*, vt is, qui actionem ſiue perſonalem, ſiue realem habet ad rem recuperandam (hac voce, prout paulo ante monui, propriè vel impropriè accepta) rem ipſam habere videatur, ſcilicet improprie & in cauſa proxima, dominij, vel remota alterius alicui' obligationis. Nam tunc præterquam quod minor ſit falſa, vt hîc & q. 3, q. 6. 7. demonſtratur, inſcitè ex Maiore infertur, quod Ordo habeat actionem realem ſingularem & quidē directā pro rebus corporeis, vtilē pro incorporeis; & Eccl. cum poſitâ ratione generis actionis, non ſequatur præciſe poſitio vnius ſpeciei. Nec enim valet conſequentia. Animal eſt; igitur homo eſt; cum poſſit eſſe Aſinus; nec recte ſequitur, eſt creditum, ergo eſt mutuum. quia poteſt depoſitum eſſe vel contrà, vel commodatum. *Euerſ. in loc. à ſpeciè ad genus n. 2.* proinde nec poſitâ ratione actionis ad rem genericâ in *d. l. 15. ff. de R. I.* perſonalem & realem comprehendente, ſequetur præciſe poſitio Actionis ad rem noſtram propriè recuperandam ſpecialis &c. *Deniq;* nihil ad rem affert.

Reſp. 3. ad minoris prob.

5. F. Romanus ex Iure ad rem, ſiue ſibi debito, *de quo quæſt. noſtra tertia.* infert ius in re. Nam Actio ad rem prius petendam, vel alicui dandam, ſupponit ius ad rem; Actio vero ad

rem noſtram in petitorio propriè recuperandam, ſupponit ius in re; Atqui jus ad rem ſiue debitũ, eſt diuerſiſſimum à iure in re, vt ipſe fatetur F.Rom. *Quæſt.1.n.49.* vbi ita ex *Panorm. in Clem. Auditor n. 4. d. reſcript.*
» Inquit, differentia eſt, An beneficium ſit meum, an mihi debitum; eodem modo, An habeam ius in beneficio, An ad beneficium; Poſt prouiſionem enim mihi factam & acceptam, ſeu Collationem, beneficium dicitur Mevm, & per conſequens habeo Ivs iN beneficio. Ante vero Collationem, ſeu prouiſionem, ſi habeo aliquod ius ad beneficium obtinendum, dicitur mihi debitum, & habeo ius ad beneficium; *vid. gloſſ. cum ſuis alleg. ab ea. in d. clem. Auditor, in verb. debitum.*

Proinde ex eo, quod quis habet Actionem, ad rem prius petendam, vel ſibi dandam,&c. malè infertur, quod etiã habeat actioné realé ad rẽ tanquã ſuam propriè recuperandam; Ac *conſequenter* non niſi ineptè & erroneè ex eo, quod quis habet ius ad rem, Infertur,quod etiam habeat ius in re ſeu dominium, ſed hæc non niſi errantes ignis fatui ſcintillas produnt. Vtrum autem ordo habeat actionem ad rem, etiam prius ſibi petendam, vel dandam, non huius eſt loci diſquirere, ſed examinabitur in *quæſt. noſtra tertia.*

Effug. Quod ſi dicas, actionem realem alijs ex Ordine competere pro ipſis bonis Monaſterij emortui; Actionem verò perſonalem pro ipſis iuribus Collegij, vt dicunt titulos *ex q. 1. c. 2.* Contra est. 1. quod vel loquaris de actione reali vniuerſali, nim. petitione hæreditatis, vel ſpeciali, vindicatione &c. ſi de priori, iam prius quæſtio præiudicialis. Vtrum Ordo ſit hæres, definienda eſt ex noſtra *q. 3. & 6.* ſi de poſteriori, per ſupradicta vel petes principium, vel in circulum argumentaberis. Deinde refutabere ex eo, quod bonorum Eccleſiaſticorum dominium & poſſeſſio legitima ſupponant titulum Canonicum, per not. VVeſembec. *conſ. 21. n. 46. 47.* Baldi *in l. proprietatis n. 4. C. de prob. per c. licet cauſam de probat.* Menoch. *15. remed. 2. recup. poſſ. n. 458. & ſeq.* gloſ. *in Clem. Vn. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. per. c. 1. de eo, qui mittit. in poſſ.* Proinde ſi alij ex Ordine necdum habent reipſa Monaſt.emortui titulũ,ſed vt inſinuat *F. Rom.*&c.pro eo obtinendo ipſi agunt,necdum poſſunt aſſeri bonorum, titulis connexorum aut eos conſequentium Dominium & poſſeſſionem legitimam habere, Dd. *paulo ante cit.*

6. Ad Antecedentis prob. 2. ſuppoſito, Maiorem illius, quod omnia Iura tranſeant ad hæredem, verã eſſe de Iuribus realibus, non verò de perſonalibus, vt in quæſt. noſtra 24. *9. c. 2. &* 3. ſufficienter probatũ eſt) reſpondeo negãdo *Minorẽ*, quod Ordo ſit hæres, vt videre licet quæſtione noſtra *1 c. 4. in reſponſ. prima, ratione 2.* Eo quod in Eccleſiaſticis, non detur ſucceſſio hęreditaria; Deinde posito *Ad antecedentis probatio. ſecundam Reſp.*

mini-

minimè tamen conceſſo, quod Ordo eſſet hæres, non ideo ſequetur, Dominium & poſſeſsionem bonorum Monaſteriorum emortuorum, ab ipſo Ordine iam in effectu teneri, vel ad ipſum iure ipſo eſſe translata, quod aduerſario probandum erat, nec tamen ab ipſo probatur; quin immo Contrarium ex ipſius fundamento demonſtratur. Nam cum ipſomet Fr. Romano Authore, omnes ex Ordine Sancti Benedicti ſint filij reſpectu S. Benedicti, *Conſequitur*, ipſos reſpectu habito ad ſe inuicem eſſe fratres, adeoque reliquos ex Ordine S. Benedicti reſpectu Emortuorũ Monaſteriorum, non eſſe hæredes ſuos, ſed extraneos *per §. ſui autem, Inſt. de hæred. qual. & differ. & §. Cæteri, Inſt. eod. & ibi Dd.* Atqui hæredes non ſui ſed Extranei non acquirunt Iure ipſo Dominium, ſed requiritur in illis aditio legitima *l. in ſuis 7. ff. de li. & poſth.* nec vllo modo poſſeſsionem ipſo iure acquirunt, ſed opus habent apprehenſione naturali. Cum hæredes etiam ſui teneantur poſt Parentis obitum naturaliter poſſeſsionem apprehendere *l. cum hæredes ff. de acq. poſſ.* Atqui hoc in caſu, nec *Primò* aditio legitima, (quæ in Eccleſiaſticis collationem ſuperioris inuoluit, *per not. Fr. Rom. q. 1. n. & ſeqq. n. 49.*) intercesſit vt patet; cum ſuperior alijs, aliorum Monaſteriorum Monachis, Monaſteria eiuſdem Ordinis Emortua, necdum contulerit. 2. nec ſecuta eſt legitima Apprehenſio naturalis, qua ab Intruſione diſtinguitur, Igitur Dominium & poſſeſsio bonorum Monaſteriorum Emortuorum in Ordine S. Benedicti, ab eodem non legitimè tenentur, ſed ipſa bona vacant, ex principio Fr. Rom. *q. 1. n. 51.* allegantis Bart. *in l. ſicut §. vlt. ff quod cuiuſque vniuerſ. nom.* tanquam hæreditas, Adeoque ex proprio ipſius Fratris Romani principio bona illa ab obitu Monachorum, defunctorum in Ordine Sancti Benedicti, ab alijs eiuſdem Ordinis, nec ſunt legitimè occupata, nec poſſeſſa, quæ eſt propoſitioni à F. Romano probandæ, *(quod bona ſtatim ab obitu, religioſi conuentus ſint ab Ordine occupata & poſſeſſa.)* è diametro Contradictoria, Vnde viderit Fr. Rom. quomodo hac ſe contradictione expediat.

7. *Ex dictis* Colligitur, locum *Gal. 4.* Planè huc impertinentem eſſe. Cum in eo de filiorum, non fratrum ſucceſsione agatur. Sed de hoc pluribus. *Inf. quæſt. 3.*

8. Ad III. Antecedentis prob. RESPOND. Negando. *Conſequentiam* Quia denominatio Extrinſeca vniuerſalis, qua vulgo Monaſterium Ordinis, appellatur, non ſemper ſecũ trahit aut ſupponit Dominium, cum vt ſupra *quæſt. 1. c. 2.* oſtendi, re etiam deſtructâ, maneant ſæpè denominationes eiuſmodi extrinſecæ, Non igitur ex genitiuo ſemper infertur Dominium; Conſecutio patet. Ecquis enim affirmauerit, quia locus Patrum *Ad 3. Anteced. prob. Reſp.*

 deOb-

Digitized by Google

de Obſeruantia hîc Coloniæ ſubinde nuncupatur etiamnũ Templariorum, Ideo etiam penes hos, illius adhuc eſſe Dominium? Apage ſis cum iſtis *λόγοις*. Nunquid & liber vocatur, v.c. Ariſtotelis, Nicolai, &c. iam pridem mortuorum, An Ideo hi aſſerentur habere illius Dominium? Vides Igitur ex genitiuo in oratione poſito, non ſemper denotari Dominium, vt & Bart. notat *in rubr.d.No.Op.Nunciat.* & ibi Anton.d.Pomat. *in additione lit. C.* Interdum tamen Genitiuus in oratione collocatus Dominium ſignat; Quando autem & vbi, colligi debet ex materia, in qua ponitur *Gloſſ. & text.in l quoties in ſtipulatione ff. de V. Oblig.Bart.d.l.n.5.* Non igitur, *vt perperam vult Fr.Rom.* Materia ipſa (ſeu Monaſterium) ſuam ex Genitiuo (Ordinis) accipiet ſignificationis determinationem. Atque vt ex poſito Dd.principio ſubſumam; Materia in noſtro caſu, ſcilicet Monaſterium ſine ſpe Iuridicâ &c. emortuum, talis eſt, vt verum illius Dominium Priuatum ac propriũ ſignificet nullum adeſſe, Adeoque extinctum. *vid.ſup.qu. 1.c.4. eiuſq; appendicem, & qu.hac ſecunda ſect.* 2. Igitur & genitiuus (Ordinis) in hac Materia, nimirum Monaſterio ſine ſpe Iuridicâ extincto, nec ſignificat nec ſignificare poteſt Dominium.

Ad IV. de Præmonſtratenſib. ab Reſp. Antecedentis prob.

9. Ad IV. De Præmonſtratenſibus RESPOND. Negando ANTECED. Ad Probationem eius RES. ſuppoſito illo ſtatuto, nihil inde contra nos concludi. Quia EX EO, quod Religioſi conuentus Præmonſtratenſium, non poſſint bona ſua ſine Generalis conſenſu, alienare, NON SEQVITVR, Ordinẽ aut illius Generalem, habere ius in bonis Religioſorum ſui inſtituti Conuentuum Emortuorum. Nam & pupilli & minores non poſſunt bona ſua alienare ſine authoritate Iudicis & tutorum ac curatorum, *Inſt.& ff.d.auth.Tut.C.d.Auth. præſtand.* Inde tamen non efficitur, Iudicem & tutores tum Curatores habere ius in bonis pupillorum ac Minorennium. Deinde nec Religioſi Conuentus non-Exempti olim ſine licentia Epiſcopi poterant quicquam alienare *Ex Concil.Aurelianẽſi III.c.23.aliiſque apud Ant.Auguſtinum, in Iuris Pontif. Epitome, lib.15.tit.42.c.5.vid.& cap. Abbatibus.12.q.2.c.in Venditionibus 13.q.4. c.nulli d.reb.Eccleſiæ non alienandis.* Inde tamen, nemo concludit, Epiſcopos habere Dominium & ius in bonis Religioſorum.

10. Illud Notandum eſt. *Primò*, Quod hæc Propoſitio ſit bona; Domini conſenſus in alienatione rei requiritur, non verò eius conuerſa ſimpliciter; Cuius conſenſus req... ritur in rei alienatione, eſt illius Dominus. Quia prædicatum prioris propoſitionis latius ſeu generalius, aut communius eſt ſuo ſubiecto, Ideoque hæc duo non poſſunt dici ad conuertentiam: & Iuriſconſulti hac regulâ confirmant, quod poſita ſpecie bene ponatur genus, non contrà *l.ſi quid earum §.Interemptum & ibi gloſſ.in verb.paratum Bart. & Dd.ff.de leg.3.vide Euerh.in loc.à ſpecie ad genus, num.2.*

num. 2. Idem patet; Nam ſic bene dicitur, Homo eſt animal, non tamen contra; animal eſt homo.

Notan. 2. 11. *Secundò* NOTANDVM eſt, quod liceat à genere ad ſpeciem argumentari NEGATIVE; ſeu ita, vt à quocunque remouetur genus ſeu magis commune, ab eodem remoueatur ſpecies ſeu minus commune *text. in l. ſi cauſa cognita iunct. gloſſ. ſuper verb. peremiſti. quam ibidem ſequuntur Bart. Paulus Caſtrenſis, & alij Doct. C. de tranſact. text. in c. concupiſcentiam, vbi Ioannes de Imola, d. conſt. t, Euerb. in loc. à genere ad ſpeciem nu* 1. Non vero vllo modo liceat à genere ad ſpeciem Argumentari, AFFIRMATIVE, ſeu vt poſito genere ponatur præciſe hęc ſpecies, vt paulò ante notaui. Hinc bene dicitur, Non requiritur ipſius conſenſus in alienatione. Igitur ipſe non eſt Dominus; Non vero valet, Requiritur eius conſenſus, &c. Igit. eſt eius Dominus.

Vlterior refutatio F. Roman. 12. Porrò, quod nec alij aliorum Monaſteriorum Monachi vel ipſorum Generalis ſint Domini huius Collegij, in eodem Ordine Emortui, iam ſuprà probaui, & quidem *prius* de alijs aliorum Monaſteriorum religioſis, EX EO, quod aliàs illi alij citra Iniuſtitiam exules ſui Ordinis & quidem in maiori neceſsitate conſtitutos, quàm ipſi verſabantur, non potuiſſét ſuis excludere Monaſterijs. *Poſterius* de ipſorum Generali probatur ex eo, quod Generalis, nec habeat Dominium rerum Immediatum, ne duo dentur in ſolidum eiuſdem rei Domini; Nec Mediatum & ſuperius Iuriſdictionis, ſi detur (quamuis negari poſſet ex eo, quod Generalis eorum non habeat VIM compellendi & coercendi, eſſentialiter iuriſdictioni incluſam; cum hæc ſine modica coercitione & coactione nec ſit nec eſſe poſsit, *l. 1. & vlt. d. offic. eius, cui Mand. eſt Iuriſd.*) huc impertinens eſt. Cum ſit perſonarum, non verò rerum; nec enim Territorialis eſt ipſorum Generalis Iuriſdictio, reſpectu aliorum Monaſteriorum, in quibus non reſidet. Cum reſpectu illorum ſit illa Iuriſdictio tantum ſpiritualis. Vnde deficientibus alicubi illius Ordinis perſonis, illic quoque Iuriſdictio per accidens deficiet.

13. Quin & ipſa Præmonſtratenſium ſtatuta, ſi Anno demum 1618. condita ſunt, nihil contra nos faciunt, I. quia ſtatuta dant formam futuris negocijs, non præteritis, *per notata Cuiacij ad Nou. 22. princ. & per l. leges C. d. Leg.* II. Quia ſi ea obligāt, obligabunt illos, qui in ea cōſenſerunt, cum quod omnes tangit, ab omnibus debeat approbari *d. reg. iur. in 6.* Atqui Religioſi, de quibus nos in præſentiarum, non poſſunt dici in ea cōſenſiſſe. Cum ipſi multò ante condita ſtatuta fuerint defuncti. III. Quia ſtatuta illa agunt, de alienatione & quidem à Religioſis illius Ordinis, in alios prorſus faciēdâ. At nos nihil hìc de alienatione Religioſis illius Ordinis in alios faciēda, vt patet, 1. quia ex quo capite eſſet hic aliqua alienatio, nec enim vllum aſsignari poteſt. *Secundo* nec Religioſi illius Ordinis in Monaſte- *Ad ſtatuta Præmonſtrat.*

K rio E-

rio Emortuo ſuperſunt, Igitur nec ab ipſis Religioſis, poteſt dici, fieri alienationem ſeu Dominij translationem in alios, cum non entis nulli ſint effectus, *l.eius qui in Prouinciam, ff. ſi cert. pet. l.quidam referunt. ff.d. Iure Codicill.*

Illatio. Relinquitur Igitur, dicta ſtatuta Ordinis Præmonſtratenſis nihil ad rem noſtram præſentem facere; nec concluſionem noſtram, de Dominio & poſſeſſione Bonorum Monaſteriorum Emortuorum Ordini negatis euertere.

Ad V de Ordine Ciſtertienſ. 14. Ad Quintum de Ordine Ciſtertienſi RESP. Non ego, ſed ſummus Pontifex ALEXAND. III. *in c.recolentes.de ſtat.Monach.* Vbi ipſe ita, Abbatibus & conuentibus Ciſtertienſis Ordinis reſcribit, Dolentes dicimus, quod & ſi non ab omnibus, à pleriſque tamen, & in pluribus ab illa ſancta Inſtitutione dicitur Declinatum, in tantum, vt aliqui ex vobis patriæ inſtitutionis obliti, CONTRA ORDINIS VESTRI REGVLã, villas, Eccleſias, & altaria poſſidēt, fidelitates & hominia, benignè ſuſcipiunt, Iuſtitiarias & Tributarias tenent, *& infra*, Ideoque precibus & Monitis exhortamur, quatenus domus illæ, quæ à prima ſui Origine in ipſo Ordine ſunt fundatæ, Conſtitutis terminis ſint contentæ, *& infra*, ſi enim relictis Originalibus Ordinis Inſtitutis ad Communia volueritis aliorum Monaſteriorum Iura diuertere, Oportebit vos Communi Iure cenſeri, quia dignum eſt, vt, qui ſimilem cum alijs vitam ſuſcipiunt, ſimilem ſentiant in legibus diſciplinam. Cœterum Domus illæ, quæ de alijs Inſtitutionibus, ad veſtrum Ordinem ſe tranſtulerint, veſtris omnino ſe ſatagant vſibus conformare, & relictis poſſeſsionibus vel etiam commutatis, quas Inſtitutio veſtra non recipit, ſic ſe in omnibus religioni veſtræ, coaptentur, vt quemadmodũ gaudent ſe in ſocietatem Ordinis & habitus identitatem aſſumptos; ſic etiam in paupertate ſæcularium rerum, ſe lætentur veſtris Inſtitutionibus conformatos. *Hæc Pontifex de Ordine Ciſtertienſi*; At noſter Frater Romanus Contra hanc Pontificis Romani Conſtitutionem, contra ipſius Ordinis Ciſtertienſis regulam, aſſerit ipſi Ordini bona, villas earumq; Dominium. Num fortè huic Pontificis conſtitutioni aliqua alia poſteriore derogatũ? Sed quanam illa? edatur. Quæ enim non correcta Inuenitur, quare ſtare prohibebitur, *l.ſancimus C.de teſta.* Nũ verò Ordinis Ciſtertienſis regula immutata, vt Dominium bonorum, villarum &c. habeant, ac poſſeſsionem? (At reſpondet Pontifex) ſi relictis originalibus Ordinis inſtitutis ad cõmunia volueritis aliorum Monaſteriorum iura diuertere, Oportebit vos communi iure cenſeri; quia dignum eſt, vt qui ſimilem cum alijs vitam ſuſcipiunt, ſimilem ſentiant in legibus diſciplinam. Ex quibus liquet, Ordinem Ciſtertienſem, nihil peculiare, circa bona emortuorum

rum Monaſteriorum ſibi iure aſſerere poſſe.

Reſp. ad Bullas pro Ord. Ciſt. allatas.

15. Sed quicquid ſit de bonis, villis Ordini Ciſtertiẽſi aſſerendis, Ego aio, allata à F. Rom. Pontificum ſummorum diplomata nihil nobis aduerſari.

Et quidẽ ad Bullã Bened. XII.

Nam *primo* quòd ex Bullâ Benedicti XII. datâ *apud pontem Sorgiæ Auiolenſis Diœceſis. tert. Idus Iulij, Pontificatus ſui Anno primo Chriſti 1334. n. 26. Incip. fulgẽs ſicut ſtella*; bona nõ poſſint ſine Generalis Abbatis & Generalis capituli conſenſu, alienari, non ſequitur, Generalem aut Capitulum, Generale habere bonorum illorum Dominium priuatum, vt in Ordine Præmonſtratenſi oſtendi, ſicut ex eo, quod ſine curatoris & Iudicis ſuperioris conſenſu, & autoritate non poſſint Minorennis bona alienari, non ſequitur, Tutorem, Curatorem vel Iudicem habere Dominium rerum ſeu bonorum pupilli vel Minorennis.

Ad Bullã Pij IV.

Quod additur in Bulla Pij IV. Vniones alijs ex quacunque neceſſariâ cauſâ, interueniente Autoritate Pontificis factas ſine approbatione Generalis, illius Ordinis, vel Generalis capituli, nullas eſſe ac irritas; nihil ad dominium rerum & bonorum Monaſteriorum emortuorum, Ordini Ciſtertienſi aſtruendum facit. Quia irritat vniones, fratrum tantum illius loci conſilio factas. *Igitur* illic fratres adhuc ſupponuntur ſuperſtites, Generalis Directioni quoad hoc ſubiecti, ne quas vniones ſine ipſius Generalis approbatione faciant. At nos agimus de dominio bonorum & quidem Collegij emortui, vbi nulli dantur Amplius Fratres; Proinde hic caſus noſter, non comprehenditur ſub diſpoſitione Pij IV. Nam vbi verba legis adaptari nequeunt, illic nec legis diſpoſitio obtinet *l. 4. §. toties ff. d. dam. infect. l. quod conſtitutum ff. de mil. teſt.*

16. *Secundò* quod bona Monaſteriorum Ciſtertienſium in d. bulla Pij II. perhibẽtur eſſe communia, nõ hic eſt ſenſus, quod omnium illius Inſtituti Monaſteriorum bona, toti Ordini, eiuſque Religioſis omnibus ſint communia, ſed quod vnumquodque Monaſterium in illo Ordine, teneat cum Abbate ſuo Bona indiuiſa & communia. *Pars prior prob.* ex eo, 1. quia alias ſequeretur, nuperos religioſos exules ſine grauiſſimâ Iniuſtitiâ ab alijs eiuſdem Ordinis Monaſterijs, non fuiſſe tantum Domicilio &c. excluſos, ſed & bonis ſpoliatos, qui enim vt Argumentatur F. Rom. *q. 1. in reſp. ad ſeptimum; n. 96.* ad ſua ingreſſurus, non admittitur, ipſe dicitur ſpoliari. *2. prob.* Si omnia omnium Monaſteriorum bona, ex Ordine Ciſtertienſi eſſent communia, quomodo poſſent ea, ex Pij II. conſtitutione dici vniri; cum vnio fiat ex bonis diuiſis, & non communibus, ſeu indiuiſis, vt patet ex terminis.

Pars Poſterior ex ſequentibus in ipſa Bulla Pij II. clare patet, Pontificem loqui de ſingularibus Monaſterijs, adeoque hic illius eſt ſenſus,

Digitized by Google

ſus; Vniuſcuiuſque Monaſterij ex d. Ordine Ciſtertienſi bona debent eſſe communia, ſcilicet vt Abbas cum conuentu habeat omnia bona communia; non verò, vt in quibuſdam alijs fit Monaſterijs, habeat bona ſui Tituli diſtincta, de quibus Zecchus *d. repub. Eccleſ. c. 25. d. Abbatibus n. 6. §. tertium ſit dictum.* At hæc quid ad Dominium rerum, Emortuorum Monaſteriorum, Ordini aſſerendum faciunt?

Illatio. Reliquum Igitur eſt, ex allatis bullis, nec vllum ius Ordini Ciſtertienſi in bonis Emortuorum ſui Inſtituti Collegiorum attribui, nec bona illorum Monaſteriorum ab Ordine eſſe occupata.

Ad VI. De Reſp. Pontificis dato R. P. Becano p. m. ratione monaſt. emortui in vnione Burſfeld. 17. Ad *Sextum* de Reſponſo Pontificis ad Patrem Becanum P.M. RESP. Nihil illud facere ad rē, nec illic oſtendi, Vnioni Burſfeldenſi in Emortuorum Monaſteriorum, bonis competere dominium. Nam ſenſus Pontificis clarus eſt, nihilque nobis officit; agit quippe de collegio Religioſorum olim emortuo, ſed nunc reſuſcitato, & quidem in congregatione vnitâ, illique collegio vult reſtitui bona. Verba Pontificis ita ſe habent. Quod ſi bona illa, reditus erant alicuius Religionis Regularium, QVAE MODO EXTAT in cōgregatione vnitâ, quod illi particulari debeant reſtitui, quia res iniuſtè ablatæ & de facto, debent reſtitui. Vbi nota bene verba, quæ modo extat, referri non ad congregationem, ſed ad aliquam religionem regularium, quæ hîc non late accipitur, prout ſignificat in communi ſtatum & conditionem totius cœtus ſub certâ regulâ Deum colentis, *Card. in Clem. primam. notab.* 4. *d. teſt.* ſed ſtricte, quatenus notat certum aliquem illius ſtatus cœtum in loco determinato, ſub certa illa regula militantem *c. ſignificatum & ibi Dd. d. Regularibus. Dd. in c. fin. d. renunciat.* quod & vox (particularis) in bullâ Pontificis adiecta arguit; alias ſi hîc religio ſignificaret totum omnino Cœtum omnium locorum, quomodo diceretur eſſe illa religio in congregatione vnitâ, cum illa hæc latius pateret ex Fratris Rom. opinione; Ad hoc Igitur abſurdum euitandum, religio particularis Regularium idem hîc erit, quod Collegium Religioſum. De illa ſtatuit Pontifex, *in cit. bull.* quod ſi ipſa fuerit, nunc hoc in loco inſtaurata, illi bona ſint reſtituenda. At hic caſus *prior* Pontificis eſt, vt paulo poſt videbitur, à noſtro diuerſus; ſiquidem nos hic Agimus de caſu Pontificis *poſteriori* ſeu de bonis Collegij ſimilis re ipſa non inſtaurati, vel vbi non ſubeſt ſpes Iuridica, certa, & proxima ſimilis Collegis religioſi reſuſcitādi, vt ex hactenus dictis patet. Igitur locus *cit. Bullæ*, à noſtro caſu ſeparatus & diuerſus, nihil contra nos concludit. *Euerb. in loc. à ſeparatis.*

18. Atque hinc errare oſtenditur F. Romanus, quando *q. 3. n. 8.* tradit, quod *Ad Inſtantiam.*

quòd ſi Pontifex, per vocem, particulari, intellexiſſet, congregationem ſeu conuentum Monaſterij Monachis, aut Monialibus non orbati, non reſpondiſſet ad propoſitam ſibi quæſtionem de Monaſterijs iam pridem orbatis ſuâ congregatione.

Reſpond. Nam licet Pontifex rogatus ſit de Monaſterijs ſuâ Congregatione orbatis; tamen ſub diſtinctione ad ipſam quæſtionem ita reſpondet, Monaſteria olim orbata, vel ab Epiſcopis redonata nunc ſunt, Monachorum Congregatione; vel non ſunt; *ſi prius*; ipſi congregationi vel Collegio etiam bona reſtituenda ſunt; *ſin poſterius*; poſſunt bona conferri in vſus Seminariorum, &c. *Deinde* vox (particularis) non poteſt commodè referri ad congregationem Bursfelcam. Hęc enim vt ſic, non habet bona; & bona alioquin alicuius ex illâ Congregatione Bursfeldica Collegij emortui, pluribus illius Collegijs venirent diſtribuenda, quod foret abſurdum. Hoc autem vt euitetur, neceſſe eſt aſſerere, bona Collegij alicuius ex dicta congregatione Bursfeld. emortui, eorumque Dominium non Congregationi Bursfeldenſi, ſed certo & particulari illius Vnionis ac congregationis Monaſterio antehac emortuo, ſi ipſum nunc ſit Canonicè reſuſcitatum, competere, Quod nihil contra nos, *per not. qu.1.c.2.in reſponſ. ad ſecundi Argum. confirmationem.*

Ad Conf.1. ex c. ea qua de ſtat. Mon. Reſp. 19. Ad Confirmationem *Ex cap. Ea, quæ de ſtatu Monach.* deſumptam, Resp. Ex illa viſitatione, Visitatoris. nihil acquiri vel competere iuris in rebus temporalibus Monaſteriorum, ſed tantū committi notionem cognoſcendæ adminiſtrationis; vt vice Pontificis attendant, vtrū res temporales probè adminiſtrētur. Quod ſi diſsipentur, moneant Viſitatores de Abbatis non exempti diſsipatione, Epiſcopum; de Exempti verò, Pontificem. Atqui hoc non eſt acquirere ius aliquod in bonis Monaſteriorum; Nam alias & Viſitator, de quo Concilium Trid. *ſeſſ.24.d.ref.c.3.* Vice Epiſcopi conſtitutus (quia in rerum Parochialium inquirere debet Adminiſtrationem, Vtrum hæc proba ſit, necne) dicendus eſſet acquirere ius in dictis rebus Parochialibuš; & Iudices, quia ad curatorum & tutorū attendunt adminiſtrationem, in rebus pupillaribus &c. acquirerent ius ac Dominium; Hæc autem quàm longiſsimè à veritate abire, nemo eſt, qui non videat. Plura de Viſitatoribus, vt & de Præſide, vide *ſup ſect. noſtra 2.*

Ad Conf.2 Reſp.1. Ad Confir.2. Reſpond. Primo. Illam Bullam nec à me, nec ab alijs in Bullario repertam; Deinde citatam Bullam à Pio II. Pontifice non emanaſſe. Siquidem ipſa data eſt anno 1458. *prid. Non. Mart.* vti eam allegat F. Romanus. *Reſp.2.* Atqui tunc temporis non Pius II. ſed Calixtus IV. adhuc Pontifex fuit; cum demum hic *1458.6. Aug.* obierit, vt teſtis eſt Schultetus in Chronographia ſua, ac poſtmodū ſucceſſerit Pius II. Igitur, &c. Et eſto ſit ea alicuius Pontificis; Oporteret tamen totam Pontificis Conſtitu-

K 3 tio-

tionem videre, vt ex Antecedentibus & Conſequentibus, quid ſentiendum ſit, concludatur.

Reſpõd. 2. RESPOND.2. In illa bulla Pontificis non aſſeri, omnes omnino poſſeſsiones, omnibus ſimul Monaſterijs, ſed indefinite Monaſterijs eiuſdem Ordinis Vnitis & vniendis appropriari. *Prius* enim Manifeſtè falſum eſt. Quia alioquin exules Religioſi, nuper ab alijs Monaſterijs eiuſdem Ordinis, non ſine graui iniuſtitia fuiſſent excluſi, quin & ab his ſpoliati, ex Principio F. Rom. *q.1.num.96 fol. 69.* Hoc autem non admittet Vnio Burſfeldenſis, Igitur nec illud. *Poſterius* verum eſt, ſi vox Monaſterijs, indefinita ſtatuatur æquipollere ſingulari *ex l.nominatim ff.d. liber. & poſth.* & numerus pluralis (Monaſterijs vnitis & vniendis) reſoluatur in ſingularem, vt euitetur abſurdum paulò antè allatum, hoc enim caſu numerus pluralis in ſingularem reſoluendus eſt, *per l.falſa demonſtratio §. fin. ff. de cond.&dem.ibi, ſi mei erũt, l.1.C.de cond. inſer. princ. Inſt. de iur.perſon.& ibi gloſſ. Ioan.Fab.Ang.c.vt priuil. §. illud & ibi Pan.& Dd.de priuil.§.ait ſi libellario, & ibi Bald.quibus mod.feud.amitt.Euerard. in loc.à vi num.n.6.7.* cũ alijs, &c. Quòd ſi ponatur vox (Monaſterijs vnitis) indefinita, æquipollere vniuerſali; tunc non collectiuè, ſed diſtributiuè accipienda eſt, vt hic ſenſus euadat; Omnes poſſeſsiones non omnium ſimul Monaſteriorum, ſed huius Monaſterij, appropriantur huic Monaſterio Vnito, & ſic conſequenter. Quæ omnia nihil contra nos faciunt.

21. Ad Tertiam Confirm. Ex reſcriptis Imper. Ferdinandi II. p. m. petitam RESPOND. eius quæſtionis deciſionem non ſpectare ad Imperatorem. Quia quando quæſtio Iuris mouetur circa bona Eccleſiaſtica, Vtrum hæc illi Ordini vel alijs Eccleſiaſticis debeantur vel ſint ſua; non ſpectat ad Iudicem ſæcularem, ſed Eccleſiaſticum, *Secundum* Dd. apud Cæuall. *p. 1. communium opinionum q.43.* Gail. *l.1.obſeru.38.* Aufrer. *d. poteſt ſæculari ſuper perſonas Eccleſiaſticas. Regula quarta.* Neque hæc inficias it Fr. Rom. ſed approbat *qu. 4. nu.50.* *Ad Conf. 3 Reſp.*

Quod verò ex Fr. Rom. *d. quaeſt.4.* ſuppoſitione, iteratò Imperator reſcripſit, Monaſteria Emortua, debere Ordini reſtitui, quia illi debita ex fundatione, vel quia bona illorũ Monaſteriorum, ſunt ipſius Ordinis, aut ad eum ſpectant, vtique reſcripſit ad narrata Ordinis illi Supplicantis, vt fatetur F. Rom. *qu.1 n.92.q.7.n.17.* Vide *inf. c.3.* Proinde cum inter narrata, haberetur, quod bona Emortuorum Monaſteriorum, ſint Ordini ex fundatione debita, ſint ſua, &c. Neque hæc ab ipſo Ordine doceantur eſſe vera, nec talia eſſe, oſtendi poſsint, ſequitur reſcriptum Imperatoris defectu veritatis narratorum, ab ipſo Ordine ſub, & Opreptitie fuiſſe obtentũ. *Obreptio in reſcriptis Imp. vnde?*

Nec credibile eſt, quod Pius Imperator Ferdinandus II. motu proprio reſcripſerit ad quæſtionem Iuris

in cau-

Digitized by Google

in cauſa bonorum Eccleſiaſticorum, Iuriſdictionis ſuæ terminos Egrediente, *Secundum cit. Dd.* Igitur Imperatoris reſcriptum, hoc in caſu nihil prçiudicabit, per Not. Fr. Romani *q. 4. num. 51. §. quæ omnia.* Atqui hoc caſu, ſi *vt vult Fr. Rom.* Imperator ſine conditione abſolutè & quaſi definitiuè reſcripſit pro Ordine, quod ipſi bona Monaſteriorum ab hæreticis occupatorum, ſint reſtituenda, ex eo quod Monaſteria illi debeantur, ſint ſua, Religioſorum Modernorum; vtique reſcripſiſſet in cauſa Eccleſiaſtica ad quæſtionem Iuris in petitorio agitandam, vel agitatam, adeoque in cauſa ſuæ Iuriſdictionis terminos egrediente. Conſequenter ex hoc capite; Imperatoris reſcriptum foret nullum.

Obiectio. " 22. At Fr. Romanus *d. q. 4. nu. 50. §. taceo.* obijcit, Taceo, inquiens, falſum " eſſe, quod à tribunali Cæſareo omnes " iuris quæſtiones (vt iſti volunt) ex- " cludantur. Nam aliàs fruſtra manda- " ret ſummus Pontifex in loco tempo- " ralis Iuriſdictionis cauſas aliquas cle- " ricorum Iure Canonico decidi, *c. quod* " *Clericis d. foro Compet.* & Malefactores " Eccleſiarum in vtroque foro conue- " niri poſſe, *c. cum ſit de for. compet.* Aliæ " quippe ſunt quæſtionis Iuris Cano- " nici conditi, & aliæ Iuris condendi; " hæ ad ſolum ſummum Pontificem " ſpectant, illæ ad alios Iudices compe-

Reſp. tentes quoſcunque. Sed hæc rurſum patefaciunt, Fr. Romani in Iure vel infantiam, vel inſignem ipſius arguunt fallaciam.

Infantiam quidem, dum quod *in d. c. quod Clericis,* agitur de cauſâ pecuniaria, ob quam Clericus conueniebat laicos, & quidem coram Epiſcopo Pariſienſi, qui & temporalem eo in loco habebat Iuriſdictionem, *vt not. ibid. gloſſ.* Adeoque de cauſâ facti; Nihilominus Fr. Romanus, cenſeat illic agi de quæſtione Iuris, & non facti, ſicut & altero caſu maleficij ſeu delicti, *in d. c. cum ſit.* Fallaciam vero prodit, dum quæſtionem facti regulandi accipit, ac ſi eſſet quæſtio ipſius regulæ, ſeu iuris ſeu legis, & ita argumentatur; Epiſcopus Pariſiẽſis, qui & ſæcularem habet Iuriſdictionem, iubetur à Põtifice, facti quæſtionem inter Clericum & laicum ſecundum Iuris Canonici præſcriptum dirimere. Igitur Iudices ſæculares decidunt etiam quæſtiones Iuris Canonici iam conditi, licet non condendi; Prçclara Conſequentia & diſtinctio!

Vt autem facilius fallacia Fratris Romani deprehendatur, ſciendum eſt, illum nomine Iuris Canonici, accipere legem ipſam Canonicam, ita vt condita lex Canonica, etiam ad Iudicem ſpectet ſæcularem, non verò condenda; Verum quidem eſt quod ius ſignificet interdum legem ipſam ſeu regulam. Ita Iure dicitur quid fieri, quod lege fit approbante. Attamen poſitâ illâ ſignificatione, diſtinctio illa Fratris Romani vniuerſim vera non eſt, cum poſsit eſſe quæſtio de legis conditæ naturâ, vtrum ea iuſta ſit, aut quomodo in dubio accipienda,

pienda, quæ quæſtio ſanè ad Sæcularem non ſpectat Iudicem, ſed ad Eccleſiaſticum.

Queſt iur. §. Deinde hæc iuris ſignificatio hîc locum non obtinet,ſed Iuris vocabulum hîc potius pro legis obiecto ſeu Iuſto legali Canonico, accipiendum eſt, quod *dupliciter* ſe habere poteſt, *priori modo* LATE, vt etiam quæſtionem facti iuſti includit; *Secundò* SRICTE & Antonomaſticè, quatenus de iuris ſeu iuſti legalis Canonici natura vel circumſtantiâ ex parte ſubiecti, ſe tenente, vtrum in hoc vel illud ſubiectum, tale ius ſeu iuſtum cadat, quæſtio mouetur.

Queſt. facti. Huic oppponitur quæſtio facti, nimirum quatenus ſuppoſitâ iuſti naturâ, vel circumſtantiâ, de nudâ eius tantum obſeruatione vel executione controuertitur. Exemplis res fiet manifeſtior; De natura iuſti Canonici quæritur, cum cõtrouerſia eſt. Vtrum hoc vel illud ſit Iuramentum, vel Iuramentum legitimũ, Vtrum hoc vel illud Matrimonium ſit validum, ſit ius Patronatus Eccleſiaſticum, titulus Canonicus obtinendi beneficij, Conſtituendi Iuris Patronatus Eccleſiaſtici, Teſtamentum ad pias cauſas, ſacrilegium, hæreſis, blaſphemia. De circumſtantia verò, ex parte ſubiecti ſe tenente quæritur in his, Vtrum ius Patronatus Eccleſiaſticum, decimas percipiendi, beneficia, Monaſteria Conferendi vel Canonicè obtinendi, cadat in talem vel talem, hanc vel illam perſonam V.C. Laicam, hanc vel illam Eccleſiaſticam perſonam, Congregationem, vtrum Religioſi alicuius Teſtamentum ſit validum, ſeu vtrum Religioſus validè teſtetur. Atque hæ vocantur quæſtiones Iuris. Quæſtiones verò facti ſunt, quando ſuppoſitâ naturâ & dictâ circumſtantiâ iuſti agitur, vt Iuramentum, Matrimonium, Teſtamentum ad pias cauſas obſeruentur; in Iuris Patronatus Eccleſiaſtici poſſeſſione, poſſeſſor non turbetur, non ea ſpolietur; Vel ſpoliatus ante omnia reſtituatur, ſacrilegus deponatur, hæreticus poſſeſſione beneficij Eccleſiaſtici priuetur.

23. Ex dictis patet, hanc quæſtionem noſtram ſupponere aliam Iuris Canonici *Antonomaſtice ſumpti*; nimirum Vtrum Ordo habeat titulum Canonicum, Ratione cuius debeantur illi Monaſteria emortua; Hac enim tanquam præiudiciali nititur Altera quæſtio facti, Vtrum Ordini ſint reſtituenda bona Monaſteriorum emortuorum, *per not. Menoch. 15. recup. poſſ. num. 222. per c. ex frequentibus c. adhac §. in quadam d. off. Arcbid. c. 1. d.*

eo, qui

eo, qui mittitur in poſſ. Ideoque prius quæſtio Iuris, de Ordinis titulo, Vtrum ille Canonicus ſit reſpectu Monaſterij emortui, &c. apud Iudicem Eccleſiaſticum diſceptanda eſt, quàm agatur apud Sæcularem, de bonis eorundem Monaſteriorum, Ordini reſtituendis; Barboſ. *de off. Epiſcop. alleg. 84. num. 16. Hon. ſum. decret. lib. 2. tit. 10. de ordine cognitionum num. 9. per c. tuam d. ord. cognit. c. 2. d. Iud.* Vel certè præiudiciali hac quæſtione neglectâ, Ordo nulliter apud ſęcularem Iudicem experietur de bonis Emortuorum. Monaſteriorum ſibi reſtituendis, per not. Caſt. *in l. 1. C. de Ord. cognit.* Atqui Ordo neglecta hac præiudiciali quæſtione, apud Imperatorem egit, vt Monaſteriorum Emortuorum bona ſibi reſtituerentur. Igitur nulliter. Conſequenter ipſum Imperatoris reſcriptum pro Ordine, eſt nullum.

Illud hic Notandum, quod quæſtio facti poſsit etiam dici quæſtio iuris ſeu iuſti obiectiui latè accepti, At hæc acceptio nihil nobis aduerſatur.

Ex hactenus dictis reliquum *Illatio.* eſt, nec Ordini nec Vnioni alicui, qualis, eſt Bursfeldica, competere ius in bonis Monaſteriorum ſui inſtituti Emortuorum, ſicut nec Confœderatorum Vnioni competit Dominium in bonis Confœderatorum etiam defunctorum.

L CAPVT

Digitized by Google

CAPVT SECVNDVM.

Occurritur ſolutionibus à Fr. Romano ad quaſdam Obiectiones datis.

1. *Vacare ſupponit de facto eſſe, deſtructum proprie negat de facto eſſe, aliàs impropriè ſignificat perditum vel amiſſum.*
Bona Monaſtica an & quomodo ſint deſtructa.
Bona Eccleſiaſt. hoſtili incurſu amiſſa, quibus poſtliminio reſtituenda.
Quæ poſtliminio veniunt alicui reſtituenda, non poteſt ipſe nunc dici de facto poſſidere.
2. *Poſtliminium aliud eſt perſonarum, aliud rerum.*
Monachis alicuius loci omnibus defunctis datur poſtliminium rerum, non verò perſonarum.
Hæretici negant prædicto caſu etiam poſtliminium rerum.
3. *Turpiter qui rem amiſit, non gaudet illius poſtliminio.*
Monachi qui aut hæreſi aut Apoſtaſia perdiderunt Monaſteria, non gaudent poſtliminio bonorum Monaſterij.
4. *Delictum perſonæ non debet redundare in damnum Eccleſiæ.*
Secus delictum totius Conuentus cum conſenſu Capitis commiſſum.
Turpe eſt Doctori, ius, in quo verſatur, ignorare.
Can. Monachi non regulariter viuentes per alterius debent Ordinis inſtitutionem puniri. In appendic. Concil. Lateran. III. ſub Alexandro III. Ne Cler. vel Mon.
Habetur tom. 3. Concil. part. 2. vlt. edit.
Erronea minimum hæc propoſitio Fr. Romani, Falſum eſſe hoc dictum, quod Monachi non regulariter viuentes, &c.
Et quæ propoſito erronea?
Falſa eſt propoſitio F. Romani, quod Alexander III. d. Can. decreto non approbarit.
Qui in re manifeſta falſus eſt, quid in alijs à ſenſu magis reconditis illi accidere credendum eſt.
5. *Alius agendi locus de iure in re; & alius de iure ad rem.*
Si Ordo contendit ſibi Monaſteria conferenda, Igitur necdum habet illorum Dominium, ſeu ius in re.
Ius in re poſt collationem prius naſcitur.

AD

Ad 1. Obi. ſolut. Reſpond.

1. AD Primæ Obiect. ſolutionem, quod Monaſteria, à morte omnium de facto & non de Iure ſint deſtructa, RESPOND. Fr. Rom. nomine Monaſteriorum intelligit vel Collegium, vel titulos vel iura; & diſtinctio hæc iam ſupra quæſtione prima refutata eſt; neque huc ſpectat, Quod ſi intelligat nomine illorum, bona; Huc itidem impertinens eſt, quia Morte omnium Monachorum Collegarum huius loci, bona eorum neque iure neque de facto deſtruuntur. Cum bona adhuc maneant, ideoque hæc tantũ ob obitum Monachorum dicuntur vacare, vt probaui *qu.1.c.4.eiuſque appendice, & q.2.ſect.2.* Vacare enim, ſuppon it de facto eſſe, *Fr.Rom.q.1.n.47.* deſtructum verò nequaquam, *gloſſ.in l.6.ff.d.ope pub. verb. extruantur. per l.45. ff. d. dam. infect.* Quod ſi tamen velis deſtructum, idem eſſe, quod perditũ vel amiſſum; ita Monaſtica bona, ab hæreticis occupata, de facto poſſunt dici deſtructa. Amittitur enim res vi fluminis, graculorum, ſturnorum, vredine, gelu, *l.ex conducto §.ſi vis.ff.locati.* Incurſu hoſtium, piratarum, latronum, *§. item is cui Inſt. quibus mod. re. contrah. obl. & c.Vid.Rebuff.in l.Impenſæ neceſſar. 72.in l.lata culpa finis 225.ff.d.V.S.* Ideoque veniunt bona illa poſtliminio reſtituenda, ſed ijs, qui ea antè obtinuerant, Monachis, *ff.d.capt.& poſtli. reuerſ.* Cum vero ij ſint mortui; veniunt illa bona, poſtliminio reſtituenda, à ſuperiore ſubſtitutis. Qui porrò illi ſint, videbitur *quæſt. noſtra quinta.*

Retorquetur Argu. contra F. Rom.

Nota, quod hic aſſerit Fr. Rom. bona poſtliminio reſtituenda Ordini, potius ipſi Fratri Romano aduerſatur. Nam ſi Monaſteria emortua, ab hæreticis occupata, & poſtea recuperata dicuntur poſtliminio reſtitui, & quidem, vt vult Fr. Rom. Ordini. Igitur verum eſt, Monaſteria, antequam ita reſtituantur Ordini, non eſſe ab Ordine occupata vel poſſeſſa. Quæ eſt propoſitio CONTRADICTORIA F.Romani aſſertioni, *q.1. nu. 50 & alibi,* qua perhibebat, Monaſteria emortua ab Ordine eſſe occupata & poſſeſſa. Vnde ſequitur neceſſariò, alterutram propoſitionem eſſe falſam. Quod ſi *prior* de poſtliminio eſt vera, iam *poſterior* hæc, quod bona emortuorum Monaſteriorum ab Ordine ſint occupata, erit falſa. Videat F.Romanus, quomodo ſe expediat.

2. Deinde nota, aliud eſſe poſtliminium rerũ, *de quo conſtat apud omnes;* aliud perſonarum, *ex l.19.§ fi. ff.de capt. & poſtl. re verſ vt videre licet apud Dd. & VVeſembec.n.5.in parat.ff.de capt. & poſtl.reuerſ.* At quando Monaſteria ab hæreticis quondam occupata, nunc verò recuperata, poſtliminio gaudere dicuntur, datur poſtliminium rerum, vt patet, & pluribus infrà, *ex q.noſtra 3.* videbitur.

Vtrum verò detur hic etiam poſtliminium perſonarum, quæſtionis eſt? Aſſerit quidem Fr. Romanus *q.1.nu.33.* ſed non probat, & refutatur ex eo, quod Monachi,

Digitized by Google

qui erant ante Domini , ſint omnes extincti, ideoq; nec poſsint dici perſonæ , illorum poſtliminio reſtitui. Cum non entis nullæ ſint qualitates, *d.l eius qui in prouincia ff.ſi certum petatur. cum ſimilib.*

Reſp. 2. ad Inſtantiã Refutat. Atque hinc collabaſcit F.Rō. Reſponſio 2. ad inſtantiam de hæreticis allata,qui poſtliminium rerum Eccleſiaſticarum negant.NAM NOS poſtliminium rerum Eccleſiaſticarū & Monaſticarum quondam ab hereticis occupatarum non negamus , ſed potius vrgemus:tantum hoc caſu, quo omnes perſonæ Monaſterij alicuius rerum illarum Domini , mortuæ ſunt, cum Dd.tradimus , non dari poſtliminium perſonarum.

3. *Denique* poſitis etiam in Monaſterijs aliquibus,Monachis adhuc viuis,quomodo poſtliminio perſonarū ea fruentur Monaſteria, quæ turpiter ab ijs per hæreſin aut Apoſtaſiam amiſſa ſunt?Cum re turpiter ab aliquo amiſſâ,ipſius ratione,perſona non habeat poſtliminium,*arg.l poſtlim. 19. §. Transfuga ff.de captiu.& poſtl.reuerſ.*

Reſp.1.ad inſtantiã datã. *Refut.Dd. diſtinctio proponitur.* 4. Neq; huic ſufficienter occurrit F.Rom.Reſp.1.ad inſtantiam data *q. 1.n.99.100.*qua aſſeritur delictum perſonæ non debere redundare in damnum Eccleſiæ vel Ordinis , cum nemo alterius odio prægrauari debeat, *de regul.Iuris in 6.* NAM allegata regula tantum locum habet in delicto vnius vel alterius perſonæ,vt oſtendit locus Felini *in c.cum præſentia 2. col. verſ.in ea el ibid.teneat Monach de prob.* & aliorum à F.Romano,*q.1.n.59*,citatorum; NON verò in delictis totius Conuentus. Antonius de But.*in c.dilecta,n.24.& 25.de exceſſ.prxl:* vbi ait: Delictum capituli poteſt nocere Eccleſiæ *vt notatur de Ord.cognit.c.cum dilectus & de reg.iuris.delictum,in 6.* & delictum Prælati non nocet Eccleſiæ; ſecus eſt , quando totus Conuentus negligit,quod nota & benè tene mēti, &c. *ex d.c.Abbate de verb.ſig.*Ita & Bal. *in l.iubemus C.de SS.Eccleſijs n.10.12.*vbi aſtruit , quòd Prælati delictum cum totius conuentus conſilio commiſsū, Eccleſiæ noceat, &c. Idem concedere cogitur F.Rom. *d.q 1.num.59.§.ſed quid ſi Prælatus.*Et PROBATVR ex appendice Concilij Lateranen.*3.*ſub Alexandro *3*;celebrati *tit. ne Clerici vel Monachi* , vbi his verbis conceptis & formalib.ſtatuitur; Monachi non regulariter viuentes per alterius debent Ordinis inſtitutionem puniri.Quæ verba F. Rom.*q.7.nu. 5.* temerè negat, d. Concilij eſſe formalia,niſi fortè ipſum à temeritate ſua,& ſacrorum Canonum & d.Concilij excuſet ignorantia , hanc enim prodere videtur ;cum citata Concilij verba *in c.relatum.ne Cler.vel Mon.*quæſierit, quæ poſt dictum *c.relatum* in d.Concilij Lateranenſis s.appendice,vti bene citauit Pater Laymānus, quærenda erant , prout videre licet in tom. 3. Conciliorum *part.2.vlt.edit.* Sed hæc ipſius F.Romani,tanquam ſacrorum Canonum Profeſſoris, ignorātia,vtrū tolerāda ſit,ipſe audierit;*ex l.2.§. Seruius autem Sulp.ff.de orig.iur.* & ſe ipſe conſulat *qu.ſua 4. aſtri n. 50. §. Proh nefas*

Digitized by Google

neſas, & l. ſi fur. ff. de vſu. c. ignor. & ibid. Dd. de reg. iuris. Certè illa eò intolerabilior eſt, quò audacius Fr. Romanus *d. q. 7. n. 5.* ita pronũciat: Vnde apparet falſum eſſe dictum opponentis, quod Monachi non regulariter viuẽtes per alterius debeant Ordinis inſtitutionem puniri, neq; Alexandrum III. iſtud ibi decreuiſſe. Quæ ſententia condẽnatoria F. Rom. duas continet propoſitiones, quarum altera minimum erronea, altera falſa eſt. Erronea hæc eſt, falſum eſſe hoc dictum, quòd Monachi non regulariter viuentes per alterius debeant Ord. inſtitutionem puniri. Cum tamẽ hoc dictum, ſit decretum vniuerſalis Eccleſiæ, & Concilij generalis legitimè ſub Alexandro III. cõgregati, atq; ab eodem approbati. Adeoq; hæc Propoſitio F. Rom. repugnat doctrinæ morum Eccleſiæ, certè atq; ab vniuerſa Eccleſia receptæ, vt iam vidimus. *Conſequenter* hæc Propoſitio Fr. Romani minimum eſt erronea. Nam quando aliqua propoſitio aſſerit falſum, quod definit Eccleſia eſſe verum, ſaltem in genere moris, dicitur minimum erronea, ſi abſit contumacia, vt docent Theologi *in 2. 2.* ex S. Auguſtino *Enchirid. c. 17. & contra Academicos. c. 4.*

Altera F. Romani propoſitio, Alexandrum III. iſtud ibi non decreuiſſe, eſt apertè falſa, cum expreſſe in d. appendice d. Concilij Lateranenſis (prout videre eſt *in tom. 3. Concil.*) habeatur, Alexandrum illud ibi decreuiſſe. Si igitur F. Romanus in re tam manifeſta falſus eſt, quid in alijs à ſenſu magis reconditis illi accidiſſe credendum eſt. Sed illud ego prudentis cuiuſque iudicio relinquo ac permitto.

Hæc de ſolutione I. Obiect. à Fratre Romano allatæ ſufficiant.

Solutionis ad 2. obiect. Reſp. remiſſiue. 1. Obiect. eiuſque reſponſ.

5. Quæ ſecundo loco ſibi obijcit Fr. Romanus, ijſque reſpondet, non huc ſed *ad q. 5.* ſpectant, vbi agetur de ijs, quibus bona Monaſteriorum emortuorum ſint conferenda. Hæc enim Obiectio eiuſque reſponſio, vt ex terminis patet, ab hoc loco, vbi agitur de iure in re, eſt aliena. Cum ipſa verſetur circa ius ad rem. per notata Fr. Rom. *q. 1. n. 49. fol. 57.*

Miror autem Fr. Romanum, quòd hîc *q. 1 n. 12. & ſeqq.* contendat, Ordini conferenda eſſe emortua Monaſteria. Nam per hanc propoſitionem ipſe euertit Ordini ius in re vel Dominium in bonis dictorum Monaſteriorum, quòd Ordini aſſerebat, cùm ius in re prius poſt collationem naſcatur, ipſo F. Romano fatente *quæſt. 1. num. 49.*

Proinde ſi Ordo agit, vt ipſi emortua Monaſteria prius conferantur, ipſe Ordo ante collationem neque habet, neque habuit ius in re, quod tamen F. Romanus illi adſcribebat.

* * *

Digitized by Google

CAPVT TERTIVM.

Reſpondetur argumentis F. Rom. *c. 3. ſect. 1.* allatis pro poſſeſſione bonorum emortuorum Monaſteriotum Ordini aſſerenda.

1. *Sibi contradicens non eſt audiendus.*
Reſpondens contraria eſt & habetur ſuſpectus de falſitate,
F. Romanus probaturus, Ordinem poſſidere, bona emortuorum monaſteriorum, probat, eum iſta non poſſidere.
Spoliatus, interdicto recuperandæ poſſeſſionis agens, non poſſidet.
Poſtliminio res perditas recuperaturus, non poteſt dici nunc ante eas poſſidere.

2. *Bartolus malè à F. Romano citatus.*
Regula, quod quis habitare dicatur, vbi familia ipſius habitat, explicatur.
De qua familia intelligatur?
F. Romanus tranſit à vera ſignificatione familiæ ad manifeſtè falſam.
Cauillatio eſt, quando quis à vera ſignificatione tranſit ad manifeſtè falſam.

3. *Bonorum & Collegiorum Societatis Ieſu alia eſt ratio, ac rerum vel locorum Religionis ſolitariæ.*
Societas Ieſu eſt vnum corpus politicũ, prout hoc diſtinguitur à Corpore œconomico, aut familia.
Eius Caput Generalis habet iuriſdictionem præcipuam,
Etiam quaſi territorialem, terris & non ſolis perſonis terminatam.
Vnde poteſt bona Collegij vi occupata, etiamſi tempore inuaſionis præſentes eſſent mortui, repetere.
Non tamen habet dominium rerum.
Aliud eſt iuriſdictio, aliud dominium rerum.
Monachorum ſolitariorum conuentus omnes ſimul ſumpti non conſtituunt corpus politicum, ſed familiam δεσπωτικὸν.
Nec habent vnum caput, quod cum iuriſdictione præſit.

4. *Societas Ieſu 4. modis accipitur*
1. Strictiſſimè, vt Profeſſos ſolos includit.
2. Strictè, vt Coadiutores formatos comprehendit.
3. latè, vt & Scholaſticos approbatos continet.
4. Latiſſimè, vt etiam Nouitios, &c. plectitur.
Societas latè accepta, eſt domina bonorum & rerum ſuorum Collegiorum eaque poſſidet.

5. *Scholares Societatis indiſcriminatim ſunt domini & poſſeſſores bonorum & rerum*

rerum Collegiorum Societatis.
Profeſſi habent dominium in communi earum domorum, quarum membra ſunt.
Bona Collegij Societatis vi occupata, poſſunt à Societate latè accepta, etiam defunctis, tempore inuaſionis in illo collegio perſonis præſentibus, repeti.

6. *Profeſſi Ordinis S. Benedicti voto ſe obligant ad ſtabilitatem clauſtri illius, vbi profitentur.*
Formula illorum Profeſſionis allata idem arguit.
Tranſituris ad aliud monaſterium danda ſunt literæ abſolutionis à primo.
Tranſiturus ad aliud monaſterium eiusdem Ord. vt illic officium aliquod adminiſtret, aut ius acquirat, debet de nouo profiteri.
Inter profeſſos in illo Ordine & Monaſterium contrahitur matrimonium ſpiritale.
Hinc Monachi ex alijs Monaſterijs, non poſſunt bona huius monaſterij in eodem Ordine vi occupata, & nunc recuperata, defunctis huius loci Collegis omnibus, repetere.

7. *Eminentiſſimus Dominus Archiepiſcopus Treuirenſis erat pars collitigans.*
Parti collitiganti in iudicio, non plus creditur, quam probauerit.
Qui rem adhuc poſſidet ciuiliter, non agit recuperandæ interdicto, ſed ne in poſſeſſione turbetur.
Ciuilis poſſeſſio decennio perditur
Vel ſi abſente poſſeſſore tertius rem occupet, & poſſeſſorem reuertentem nolit admittere.

8. *Mortuis omnibus alicuius loci Monaſtici Collegis, non datur poſtliminium perſonarum, licet rerum detur.*

9. *Ordo agere poteſt actione populari, non tamen propria pro bonis Monaſteriorum occupatis, nec vt ſibi tanquam ſpoliato reſtituantur. n. 17.*
Ex ordine ſubſtituti vel ſpem iuridicam habentes à ſuperiori, agere poſſunt pro bonis occupatis, non tamen nomine ſuo, ſed defunctorum Collegarum.

10. *Reſcriptum principis habet hanc clauſulam, ſi preces veritate nitantur.*
Reſcriptum impetrans debet narrata docere eſſe vera.
Ordo narrata in reſcripto nec docet, nec docere poteſt eſſe vera.
Reſcriptum Imperatoris ex parte Ordinis in ſupplicatione, non vera narrantis, & non ex parte aulicorum Cæſareorum, eſt obreptitium.
Tota quæſtio IV. F. Romani eſt fruſtranea.

11. *Reſcriptum principis vt valeat, debet fieri in cauſa iuri non contraria, nec iuriſdictionis ſuæ terminos egrediente.*
Termini iuriſdictionis ſæcularis principis in cauſa bonorum Eccleſiaſticorum, circumſcribuntur iudicio poſſeſſorio contra laicum.
Si contra Clericum, vel alias de proprietate ac titulo eorum agitur, termini iuriſdictionis principis ſæcularis exceduntur.

12. *Monaſteria ex reſcriptis Imperatorum reſtituta vel ijs religioſis qui inde eiecti erant, vel alijs tacitè vel expreſſè à ſuperiore ſubſtitutis vocabulo reſtitutionis etiam impropriè acceptio. n. 13.*

Digitized by Google

Ita & Receſſus imperij intelligendi, vel generatim de reſtitutione bonorum Eccleſiaſticorum facienda.

14. *c. Redintegranda 3. q. 1. impertinenter à F. Romano adfertur, & n. 15.*

15. *F Romanus in circulum it.*

16. *Alij ex alijs Monaſterijs, non ſunt defunctorum ſucceſſores, niſi à ſuperiore ſubſtituantur.*

17. *Vide ſuprà n. 9.*

18. *Poſſeſſio non continuatur in hæredem.*

Poſſeſſio defuncto poſſeſſore dicitur extingui.

Poſſeſſio plurimum facti habet.

Iura quando actiuè & paſſiuè transeant in hæredem.

Reſp. Gen.

1. RESPOND. 1. Generatim, F. Rom. valde ſibi contradicere, ideoque non eſſe audiendum *ex l. 1. C. de furtis* vel, vt F. Romani *q. 1. n. 46.* verbis vtar, reſpondentem contraria, eſſe & haberi ſuſpectum de falſitate, vt ait Abbas *in c. vt noſtrum vt Eccleſ. beneficia ſine dim. confer. n. 12.* atque ex varietate reſponſionis, præſumi fraudem, iuxta Alciatum *tom. 4. reg. 2. præſump. 31.* Antecedens noſtrũ probatur. Nam F. Rom. *q. 1. n. 85. fol. 77. q. 6. n. 50. §. præterea nulli auferenda eſt poſſeſſio fol. 196.* probaturus, Ordinem adhuc poſſidere, oſtendit *q. 1. n. 25. 26. fol. 40. & n. 80. cum ſeqq. fol. 74. & ſeqq.* eius CONTRADICTORIAM Prop. Ordinẽ nõ poſſidere, ſed poſſeſſione ſpoliatum eſſe; adeoque agere poſſe interdicto recuperandæ poſſeſſionis. At quiſquis ſpoliatus agit interdicto recuperandæ, non poſſidet *§. recuperandæ Inſt. de interdictis.* igitur &c. DEINDE oppugnatur F. Romanus ex principio paulò ante *capite 2. huius ſect.* allato, Quod ad quem prius res reuertetur poſtliminio, antè non poſſit dici eam poſſidere, idque ex natura poſtliminij *tit. ff. de captiu. & poſtlimi. reuerſ.* Atqui F. Romanus *q. 1. n. 20. 33.* &c. ait, ad Ordinem bona emortuorum monaſteriorum poſtliminio eſſe reuerſura. Igitur antè Ordo bona illa non poſſidet. cuius tamen contradictoriam Fr. Rom. receperat ſe comprobaturum, vt oſtenderet bona monaſteriorum emortuorum non eſſe vacantia *q. 1. n. 48.*

Reſp. ſpec. ad arg. 1. F. Rom. pro poſſeſ. adduct.

2. Nunc ſpeciatim ad ſingula F. Romani argumenta RESP. & ad primum quidem; 1. malè citari Bartol. *in l. municipes ff. de acq. poſſeſ.* cum citandus ſit *in l. 2. §. municipes ff. de acq. poſſeſ.* vbi tamen nihil ad rem noſtram præſentem aſſertur. *Secundò* Bartolũ *in cit. l. ſi mulieri ff. quemadmodum vſuſf. amitt.* aſſerere quidem, quod quis habitare dicatur, vbi familia ſua habitat, ſed familiam illic intelligi domeſticam *d. l. ſi mulieri, Bald. in l. conſentaneum. n. 41. C. quomodo & quando Iudex ſentent.* vel quæ in domini eſt miniſterio *Bald. in l. cum quis de dolo.*

Alex.

Digitized by Google

Alex. in d. l. ſi mulieri. In qua ſignificatione propoſitio Bartoli eſt vera & iuridica. Verum ab hac ſignificatione F. Romanus *q. 1. n. 80.* tranſit ad aliam, qua familia iure iam non proprio ſed communi appellatur, de qua *in l. inter donum & munus §. familia ff. de verb. ſig.* & ſic manifeſtè falſam conſtituit propoſitionem Bart. allatam.

Nam manifeſtè falſum eſt, quod quis illic etiam dicatur habitare, vbi alius ex diuerſa linea, ipſius tamen familiæ habitat. Vnde viderit F. Romanus, quomodo à cauillationis nota, quam quis incurrit, quando à vera ſignificatione tranſit ad manifeſte falſam, *l. natura cauillationis ff. de verb. ſig.* vt in propoſito facit F. Romanus, ſeſe expediat.

3. Alia eſt ratio rerum aliquando poſſeſſarum à Societate Iesv, tum ex parte admodum R. P. Generalis, tum ex parte ipſius Societatis. *Ex parte* quidem Generalis, quod ipſe tanquam Caput vnius veri corporis politici (diſtincti contra corpus Oeconomicum aut familiæ planè δεσπότου) in ſingula collegia iuriſdictionem habeat, tum præcipuam, quod illam per Rectores &c. *ex part. 9. Conſtit. Soc. c. 3. §. 3.* exerceat *per tradita à Caval. com. opin. contra com. q. 757. n. 61. & multis ſequentib.* tum etiam quaſi territorialé, *per not. Caval. com. opin. q. 897. n. 5. 6. ex Bald. in l. ſi quis ex conſenſu n. 9. C. de epiſcopali audient. & com. Dd. in c. cum Epiſcopus de off. ord. in 6.* Nam ipſius Iuriſdictio non per-ſonis ſolum, ſed etiam terris, rebus, bonis Collegiorum terminatur; cum res & bona Collegiorum, ipſius gubernationi poteſtatiuæ ſubſint *ex p. 9. Conſtitut. c. 3. §§§. 3. 4. 5.* adeoque eius muniantur iuriſdictione, quæ eo nomine quaſi territorialis habetur, *ſecundum Dd. iam ſupra citatos.* Vnde ratione huius iuriſdictionis ipſi Generali Societatis tanquam Capiti vnius veri corporis politici, licet non bonorum competat Dominium *per notata Aluari Valaſc. de iur. emphyt. q. 8. n 38.* (quia aliud eſt iuriſdictio, aliud dominium *Valaſc. cit. loc.*) tamen competet bonorum Collegioruũ ab hoſte occupatoruũ vel etiã perſonalis Collegioruũ illoruũ tẽpore inuaſionis præſentibus poſt defunctis, repetitio; quæ in eiuſmodi caſu negatur alijs aliorũ Ordinũ non mendicantiũ Præſidibus, Viſitatoribus, quod illi, iſtiuſmodi deſtituantur juriſdictione, Cum nec verum, illorum religioſi, corpus conſtituant politicum, ſed tantũ familiæ aliquod planè δεσπότου.

4. Ex *parte* verò Societatis non *ſtrictiſſimè* acceptæ, vt dicit tantum Professos; nec etiam *ſtrictè*, prout præter illos includit Coadiutores Formatos, ſed *latè*, prout præter Profeſſos ac Coadiutores Formatos comprehendit etiam Scholaſticos *ex p. 5. Conſtitut. c. 1. in declar. lit. a.* hæc ratio diuerſitatis eſt, quare ipſa poſſit bona Collegiorum ab hæreticis occupata etiam præſentibus, pro tempore occupationis Collegis, poſt de-

M fun-

pienda, quæ quæſtio ſanè ad Sæcularem non ſpectat Iudicem, ſed ad Eccleſiaſticum.

Quæſt. iur. 5. Deinde hæc iuris ſignificatio hîc locum non obtinet, ſed Iuris vocabulum hîc potius pro legis obiecto ſeu Iuſto legali Canonico, accipiendum eſt, quod *dupliciter* ſe habere poteſt, *priori modo* LATE, vt etiam quæſtionem facti iuſti includit; *Secundò* SRICTE & Antonomaſticè, quatenus de iuris ſeu iuſti legalis Canonici natura vel circumſtantiâ ex parte ſubiecti, ſe tenente, vtrum in hoc vel illud ſubiectum, tale ius ſeu iuſtum cadat, quæſtio mouetur.

Quæſt. facti. Huic oppponitur quæſtio facti, nimirum quatenus ſuppoſitâ iuſti naturâ, vel circumſtantiâ, de nudâ eius tantum obſeruatione vel executione controuertitur. Exemplis res fiet manifeſtior; De natura iuſti Canonici quæritur, cum cõtrouerſia eſt. Vtrum hoc vel illud ſit Iuramentum, vel Iuramentum legitimũ, Vtrum hoc vel illud Matrimonium ſit validum, ſit ius Patronatus Eccleſiaſticum, titulus Canonicus obtinendi beneficij, Conſtituendi Iuris Patronatus Eccleſiaſtici, Teſtamentum ad pias cauſas, ſacrilegium, hæreſis, blaſphemia. De circumſtantia verò, ex parte ſubiecti ſe tenente quæritur in his, Vtrum ius Patronatus Eccleſiaſticum, decimas percipiendi, beneficia, Monaſteria Conferendi vel Canonicè obtinendi, cadat in talem vel talem, hanc vel illam perſonam V. C. Laicam, hanc vel illam Eccleſiaſticam perſonam, Congregationem, vtrum Religioſi alicuius Teſtamentum ſit validum, ſeu vtrum Religioſus validè teſtetur. Atque hæ vocantur quæſtiones Iuris. Quæſtiones verò facti ſunt, quando ſuppoſitâ naturâ & dictâ circumſtantiâ iuſti agitur, vt Iuramentum, Matrimonium, Teſtamentum ad pias cauſas obſeruentur; in Iuris Patronatus Eccleſiaſtici poſſeſſione, poſſeſſor non turbetur, non ea ſpolietur; Vel ſpoliatus ante omnia reſtituatur, ſacrilegus deponatur, hæreticus poſſeſſione beneficij Eccleſiaſtici priuetur.

23. Ex dictis patet, hanc quæſtionem noſtram ſupponere aliam Iuris Canonici *Antonomaſtice ſumpti*; nimirum Vtrum Ordo habeat titulum Canonicum, Ratione cuius debeantur illi Monaſteria emortua; Hac enim tanquam præiudiciali nititur Altera quæſtio facti, Vtrum Ordini ſint reſtituenda bona Monaſteriorum emortuorum, *per not. Menoch. 15. recup. poſſ. num. 222. per c. ex frequentibus c. adhac §. in quadam d. off. Archid. c. 1. d. eo, qui*

Digitized by Google

eo, qui mittitur in poſſ. Ideoque prius quæſtio Iuris, de Ordinis titulo, Vtrum ille Canonicus ſit reſpectu Monaſterij emortui, &c. apud Iudicem Eccleſiaſticum diſceptanda eſt, quàm agatur apud Sæcularem, de bonis eorundem Monaſteriorum, Ordini reſtituendis; Barboſ. *de off. Epiſcop. alleg. 84. num. 16. Hon. ſum. decret. lib. 2. tit. 10. de ordine cognitionum num. 9. per c. tuam d. ord. cognit. c. 2. d. Iud.* Vel certè præiudiciali hac quæſtione neglectâ, Ordo nulliter apud ſecularem Iudicem experietur de bonis Emortuorum. Monaſteriorum ſibi reſtituendis, per not. Caſt. *in l. 1. C. de Ord. cognit.* Atqui Ordo neglecta hac præiudiciali quæſtione, apud Imperatorem egit, vt Monaſteriorum Emortuorum bona ſibi reſtituerentur. Igitur nulliter. Conſequenter ipſum Imperatoris reſcriptum pro Ordine, eſt nullum.

Illud hic Notandum, quod quæſtio facti poſsit etiam dici quæſtio iuris ſeu iuſti obiectiui latè accepti, At hæc acceptio nihil nobis aduerſatur.

Ex hactenus dictis reliquum eſt, nec Ordini nec Vnioni alicui, qualis, eſt Burſfeldica, competere ius in bonis Monaſteriorum ſui inſtituti Emortuorum, ſicut nec Confœderatorum Vnioni competit Dominium in bonis Confœderatorum etiam defunctorum. *Illatio.*

L CAPVT

CAPVT SECVNDVM.

Occurritur ſolutionibus à Fr. Romano ad quaſdam Obiectiones datis.

1. *Vacare ſupponit de facto eſſe, deſtructum proprie negat de facto eſſe, aliàs impropriè ſignificat perditum vel amiſſum.*

Bona Monaſtica an & quomodo ſint deſtructa.

Bona Eccleſiaſt. hoſtili incurſu amiſſa, quibus poſtliminio reſtituenda.

Quæ poſtliminio veniunt alicui reſtituenda, non poteſt ipſe nunc dici de facto poſsidere.

2. *Poſtliminium aliud eſt perſonarum, aliud rerum.*

Monachis alicuius loci omnibus defunctis datur poſtliminium rerum, non verò perſonarum.

Hæretici negant prædicto caſu etiam poſtliminium rerum.

3. *Turpiter qui rem amiſit, non gaudet illius poſtliminio.*

Monachi qui aut hæreſi aut Apoſtaſia perdiderunt Monaſteria, non gaudent poſtliminio bonorum Monaſterij.

4. *Delictum perſonæ non debet redundare in damnum Eccleſiæ.*

Secus delictum totius Conuentus cum conſenſu Capitis commiſſum.

Turpe eſt Doctori, ius, in quo verſatur, ignorare.

Can. *Monachi non regulariter viuentes per alterius debent Ordinis inſtitutionem puniri. In appendic. Concil. Lateran. III. ſub Alexandro III. Ne Cler. vel Mon.*

Habetur tom. 3. Concil. part. 2. vlt. edit.

Erronea minimum hæc propoſitio Fr. Romani, Falſum eſſe hoc dictum, quod Monachi non regulariter viuentes, &c.

Et quæ propoſito erronea?

Falſa eſt propoſitio F. Romani, quòd Alexander III. d. Can. decreto non approbarit.

Qui in re manifeſta falſus eſt, quid in alijs à ſenſu magis reconditis illi accidere credendum eſt.

5. *Alius agendi locus de iure in re; & alius de iure ad rem.*

Si Ordo contendit ſibi Monaſteria conferenda, Igitur necdum habet illorum Dominium, ſeu ius in re.

Ius in re poſt collationem prius naſcitur.

AD

Ad 1. Obi. ſolut. Reſpond.

1. AD Primæ Obiect. ſolutionem, quod Monaſteria, à morte omnium de facto & non de Iure ſint deſtructa, RESPOND. Fr. Rom. nomine Monaſteriorum intelligit vel Collegium, vel titulos vel iura; & diſtinctio hæc iam ſupra quæſtione prima refutata eſt; neque huc ſpectat, Quod ſi intelligat nomine illorum, bona; Huc itidem impertinens eſt, quia Morte omnium Monachorum Collegarum huius loci, bona eorum neque iure neque de facto deſtruuntur. Cum bona adhuc maneant, ideoque hæc tantũ ob obitum Monachorum dicuntur vacare, vt probaui *qu.1.c.4.eiusque appendice, & q.2.ſect.2.* Vacare enim, ſupponit de facto eſſe, *Fr.Rom.q.1.n.47.* deſtructum verò nequaquam, *gloſſ.in l.6.ff.d.ope. pub. verb. extruantur. per l.45. ff. d. dam. infect.* Quod ſi tamen velis deſtructum, idem eſſe, quod perditũ vel amiſſum; ita Monaſtica bona, ab hæreticis occupata, de facto poſſunt dici deſtructa. Amittitur enim res vi fluminis, graculorum, ſturnorum, vredine, gelu, *l.ex conducto §.ſi vis.ff.locati.* Incurſu hoſtium, piratarum, latronum, *§. item is cui Inſt. quibus mod. re. contrah. obl.& c.Vid.Rebuff.in l.Impenſa neceſſar. 72.in l.latæ culpæ finis 225.ff.d.V.S.* Ideoque veniunt bona illa poſtliminio reſtituenda, ſed ijs, qui ea antè obtinuerant, Monachis, *ff.d.capt.& poſtli. reuerſ.* Cum vero ij ſint mortui; veniunt illa bona, poſtliminio reſtituenda, à ſuperiore ſubſtitutis. Qui porrò illi ſint, videbitur *quæſt. noſtra quinta.*

Retorquetur Argu. contra F. Rom.

Nota, quod hic aſſerit Fr. Rom. bona poſtliminio reſtituenda Ordini, potius ipſi Fratri Romano aduerſatur. Nam ſi Monaſteria emortua, ab hæreticis occupata, & poſtea recuperata dicuntur poſtliminio reſtitui, & quidem, vt vult Fr. Rom. Ordini. Igitur verum eſt, Monaſteria, antequam ita reſtituantur Ordini, non eſſe ab Ordine occupata vel poſſeſſa. Quæ eſt propoſitio CONTRADICTORIA F.Romani aſſertioni, *q.1. nu. 50 & alibi,* qua perhibebat, Monaſteria emortua ab Ordine eſſe occupata & poſſeſſa. Vnde ſequitur neceſſariò, alterutram propoſitionem eſſe falſam. Quod ſi *prior* de poſtliminio eſt vera, iam *poſterior* hæc, quod bona emortuorum Monaſteriorum ab Ordine ſint ocupata, erit falſa. Videat F.Romanus, quomodo ſe expediat.

2. Deinde nota, aliud eſſe poſtliminium rerũ, *de quo conſtat apud omnes*; aliud perſonarum, *ex l.19.§ fi. ff.de capt. & poſtl. reverſ vt videre licet apud Dd. & VVeſembec.n.5.in parat.ff.de capt. & poſtl.reuerſ.* At quando Monaſteria ab hæreticis quondam occupata, nunc verò recuperata, poſtliminio gaudere dicuntur, datur poſtliminium rerum, vt patet, & pluribus infrà, *ex q.noſtra 3.* videbitur.

Vtrum verò detur hic etiam poſtliminium perſonarum, quæſtionis eſt? Aſſerit quidem Fr. Romanus *q.1.nu.33.* ſed non probat, & refutatur ex eo, quod Monachi,

qui erant ante Domini, ſint omnes extincti, ideoq; nec poſſint dici perſonæ, illorum poſtliminió reſtitui. Cum non entis nullæ ſint qualitates, *d.l eius qui in prouincia ff.ſi certum petatur. cum ſimilib.*

Reſp.2. ad Inſtantiã Refutat. Atque hinc collabaſcit F.Rō. Reſponſio 2. ad inſtantiam de hæreticis allata, qui poſtliminium rerum Eccleſiaſticarum negant. NAM NOS poſtliminium rerum Eccleſiaſticarũ & Monaſticarum quondam ab hęreticis occupatarum non negamus, ſed potius vrgemus: tantum hoc caſu, quo omnes perſonæ Monaſterij alicuius rerum illarum Domini, mortuæ ſunt, cum Dd. tradimus, non dari poſtliminium perſonarum.

3. *Denique* poſitis etiam in Monaſterijs aliquibus, Monachis adhuc viuis, quomodo poſtliminio perſonarũ ea fruentur Monaſteria, quæ turpiter ab ijs per hæreſin aut Apoſtaſiam amiſſa ſunt? Cum re turpiter ab aliquo amiſſâ, ipſius ratione, perſona non habeat poſtliminium, *arg.l poſtlim. 19. §. Transfuga ff. de captiu.& poſtl.reuerſ.*

Reſp.1.ad inſtantiã datã. 4. Neq; huic ſufficienter occurrit F.Rom.Reſp.1.ad inſtantiam data *q.1.n.99.100.* qua aſſeritur delictum perſonæ non debere redundare in damnum Eccleſiæ vel Ordinis, cum nemo alterius odio prægrauari debeat, *de regul. Iuris in 6.* NAM allegata regula tantum locum habet in delicto vnius vel alterius perſonæ, vt oſtendit locus Felini *in c. cum præſentia 2. col. verſ.in ea el ibid.teneat Monach de prob.* & aliorum à F.Romano, *q.1.n.59*, citatorum; NON verò in delictis totius Conuentus.

Refut.Dd. diſtinctio proponitur.

Antonius de But. *in c.dilecta, n.24.& 25. de exceſ.prael:* vbi ait: Delictum capituli poteſt nocere Eccleſiæ *vt notatur de Ord.cognit.c.cum dilectus & de reg.iuris.delictum, in 6.* & delictum Prælati non nocet Eccleſiæ; ſecus eſt, quando totus Conuentus negligit, quod nota & benè tene mẽti, &c. *ex d.c. Abbate de verb.ſig.* Ita & Bal. *in l.iubemus C.de SS.Eccleſijs n.10.12.* vbi aſtruit, quòd Prælati delictum cum totius conuentus conſilio commiſſũ, Eccleſiæ noceat, &c. Idem concedere cogitur F.Rom. *d.q 1.num.59.§.ſed quid ſi Prælatus.* Et PROBATVR ex appendice Concilij Lateranen. *3.* ſub Alexandro *3*; celebrati *tit. ne Clerici vel Monachi*, vbi his verbis conceptis & formalib. ſtatuitur; Monachi non regulariter viuentes per alterius debent Ordinis inſtitutionem puniri. Quæ verba F. Rom. *q.7.nu. 5.* temerè negat, d. Concilij eſſe formalia, niſi fortè ipſum à temeritate ſua, & ſacrorum Canonum & d. Concilij excuſet ignorantia, hanc enim prodere videtur; cum citata Concilij verba *in c.relatum.ne Cler.vel Mon.* quæſierit, quæ poſt dictum *c.relatum* in d. Concilij Lateranenſis s. appendice, vti benè citauit Pater Laymãnus, quærenda erant, prout videre licet in tom. 3. Conciliorum *part.2.vlt.edit.* Sed hæc ipſius F.Romani, tanquam ſacrorum Canonum Profeſſoris, ignorãtia, vtrũ tolerãda ſit, ipſe audierit; *ex l.2.§. Seruius autem Sulp.ff.de orig.iur.* & ſe ipſe conſulat *qu.ſua 4. aſtri n. 50. §. Prob nefas*

nefas, & l.ſi fur.ff.de vſu.c.ignor.& ibid. Dd.de reg.iuris. Certè illa eò intolerabilior eſt, quò audacius Fr. Romanus *d.q.7.n.5.* ita pronũciat: Vnde apparet falſum eſſe dictum opponentis, quod Monachi non regulariter viuẽtes per alterius debeant Ordinis inſtitutionem puniri, neq; Alexandrum III. iſtud ibi decreuiſſe. Quæ ſententia condẽnatoria F.Rom. duas continet propoſitiones, quarum altera minimum erronea, altera falſa eſt. Erronea hæc eſt, falſum eſſe hoc dictum, quòd Monachi non regulariter viuentes per alterius debeant Ord. inſtitutionem puniri. Cum tamẽ hoc dictum, ſit decretum vniuerſalis Eccleſiæ, & Concilij generalis legitimè ſub Alexandro III. cõgregati, atq; ab eodem approbati. Adeoq; hæc Propoſitio F.Rom. repugnat doctrinæ morum Eccleſiæ, certè atq; ab vniuerſa Eccleſia receptæ, vt iam vidimus. *Conſequenter* hæc Propoſitio Fr. Romani minimum eſt erronea. Nam quando aliqua propoſitio aſſerit falſum, quod definit Eccleſia eſſe verum, ſaltem in genere moris, dicitur minimum erronea, ſi abſit contumacia, vt docent Theologi *in 2. 2.* ex S.Auguſtino *Enchirid.c.17.& contra Academicos.c.4.*

Altera F.Romani propoſitio, Alexandrum III. iſtud ibi non decreuiſſe, eſt apertè falſa, cum expreſſe in d.appendice d. Concilij Lateranenſis (prout videre eſt *in tom.3. Concil.*) habeatur, Alexandrum illud ibi decreuiſſe. Si igitur F.Romanus in re tam manifeſta falſus eſt, quid in alijs à ſenſu magis reconditis illi accidiſſe credendum eſt. Sed illud ego prudentis cuiuſque iudicio relinquo ac permitto.

Hæc de ſolutione I. Obiect. à Fratre Romano allatæ ſufficiant.

Solutionis ad 2. obiect. Reſp. remiſſiue. 1. Obiect. eiuſque reſponſ.

5. Quæ ſecundo loco ſibi objicit Fr. Romanus, iiſque reſpondet, non huc ſed *ad q.5.* ſpectant, vbi agetur de ijs, quibus bona Monaſteriorum emortuorum ſint conferenda. *Hæc enim* Obiectio eiuſque reſponſio, vt ex terminis patet, ab hoc loco, vbi agitur de iure in re, eſt aliena. Cum ipſa verſetur circa ius ad rem. per notata Fr. Rom. *q.1.n.49.fol.57.*

Miror autem Fr.Romanum, quòd hîc *q.1 n.12.& ſeqq.* contendat, Ordini conferenda eſſe emortua *Monaſteria.* Nam per hanc propoſitionem ipſe euertit Ordini ius in re vel Dominium in bonis dictorum Monaſteriorum, quod Ordini aſſerebat, cùm ius in re prius poſt collationem naſcatur, ipſo F.Romano fatente *quæſt. 1. num.49.*

Proinde ſi Ordo agit, vt ipſi emortua Monaſteria prius conferantur, ipſe Ordo ante collationem neque habet, neque habuit ius in re, quod tamen F.Romanus illi adſcribebat.

* *
*

Digitized by Google

CAPVT TERTIVM.

Reſpondetur argumentis F. Rom. *c. 3. ſect. 1.* allatis pro poſſeſſione bonorum emortuorum Monaſteriorum Ordini aſſerenda.

1. *Sibi contradicens non eſt audiendus. Reſpondens contraria eſt & habetur ſuſpectus de falſitate,*
F. Romanus probaturus, Ordinem poſſidere, bona emortuorum monaſteriorum, probat, eum iſta non poſſidere.
Spoliatus, interdicto recuperandæ poſſeſſionis agens, non poſſidet.
Poſtliminio res perditas recuperaturus, non poteſt dici nunc ante eas poſſidere.
2. *Bartolus malè à F. Romano citatus. Regula, quod quis habitare dicatur, vbi familia ipſius habitat, explicatur. De qua familia intelligatur?*
F. Romanus tranſit à vera ſignificatione familiæ ad manifeſtè falſam.
Cauillatio eſt, quando quis à vera ſignificatione tranſit ad manifeſte falſam.
3. *Bonorum & Collegiorum Societatis Ieſu alia eſt ratio, ac rerum vel locorum Religionis ſolitaria.*
Societas Ieſu eſt vnum corpus politicū, prout hoc diſtinguitur à Corpore œconomico, aut familia.
Eius Caput Generalis habet iuriſdictionem præcipuam,
Etiam quaſi territorialem, terris & non ſolis perſonis terminatam.
Vnde poteſt bona Collegij vi occupata, etiamſi tempore inuaſionis præſentes eſſent mortui, repetere.
Non tamen habet dominium rerum.
Aliud eſt iuriſdictio, aliud dominium rerum.
Monachorum ſolitariorum conuentus omnes ſimul ſumpti non conſtituunt corpus politicum, ſed familiam δεσποτικὴν.
Nec habent vnum caput, quod cum iuriſdictione præſit.
4. *Societas Ieſu 4. modis accipitur*
1. Strictiſſime, vt Profeſſos ſolos includit.
2. Strictè, vt Coadiutores formatos comprehendit.
3. latè, vt & Scholaſticos approbatos continet.
4. Latiſſimè, vt etiam Nouitios, &c. plectitur.
Societas latè accepta, eſt domina bonorum & rerum ſuorum Collegiorum eaque poſſidet.
5. *Scholares Societatis indiſcriminatim ſunt domini & poſſeſſores bonorum & rerum*

rerum Collegiorum Societatis.
Profeſſi habent dominium in communi earum domorum, quarum membra ſunt.
Bona Collegij Societatis vi occupata, poſſunt à Societate latè accepta, etiam defunctis, tempore inuaſionis in illo collegio perſonis præſentibus, repeti.

6. *Profeſſi Ordinis S. Benedicti voto ſe obligant ad ſtabilitatem clauſtri illius, vbi profitentur.*
Formula illorum Profeſſionis allata idem arguit.
Tranſituris ad aliud monaſterium danda ſunt literæ abſolutionis à primo.
Tranſiturus ad aliud monaſterium eiuſdem Ord. vt illic officium aliquod adminiſtret, aut ius acquirat, debet de nouo profiteri.
Inter profeſſos in illo Ordine & Monaſterium contrahitur matrimonium ſpiritale.
Hinc Monachi ex alijs Monaſterijs, non poſſunt bona huius monaſterij in eodem Ordine vi occupata, & nunc recuperata, defunctis huius loci Collegis omnibus, repetere.

7. *Eminentiſſimus Dominus Archiepiſcopus Treuirenſis erat pars collitigans.*
Parti collitiganti in iudicio, non plus creditur, quam probauerit.
Qui rem adhuc poſſidet ciuiliter, non agit recuperandæ interdicto, ſed ne in poſſeſſione turbetur.
Ciuilis poſſeſſio decennio perditur
Vel ſi abſente poſſeſſore tertius rem occupet, & poſſeſſorem reuertentem nolit admittere.

8. *Mortuis omnibus alicuius loci Monaſtici Collegis, non datur poſtliminium perſonarum, licet rerum detur.*

9. *Ordo agere poteſt actione populari, non tamen propria pro bonis Monaſteriorum occupatis, nec vt ſibi tanquam ſpoliato reſtituantur. n. 17.*
Ex ordine ſubſtituti vel ſpem iuridicam habentes à ſuperiori, agere poſſunt pro bonis occupatis, non tamen nomine ſuo, ſed defunctorum Collegarum.

10. *Reſcriptum principis habet hanc clauſulam, ſi preces veritate nitantur.*
Reſcriptum impetrans debet narrata docere eſſe vera.
Ordo narrata in reſcripto nec docet, nec docere poteſt eſſe vera.
Reſcriptum Imperatoris ex parte Ordinis in ſupplicatione, non vera narrantis, & non ex parte aulicorum Cæſareorum, eſt obreptitium.
Tota quæſtio IV. F. Romani eſt fruſtranea.

11. *Reſcriptum principis vt valeat, debet fieri in cauſa iuri non contraria, nec iuriſdictionis ſuæ terminos egrediente.*
Termini iuriſdictionis ſæcularis principis in cauſa bonorum Eccleſiaſticorum, circumſcribuntur iudicio poſſeſſorio contra laicum.
Si contra Clericum, vel alias de proprietate ac titulo eorum agitur, termini iuriſdictionis principis ſæcularis exceduntur.

12. *Monaſteria ex reſcriptis Imperatorum reſtituta vel ijs religioſis qui inde eiecti erant, vel alijs tacitè vel expreſſè à ſuperiore ſubſtitutis vocabulo reſtitutionis etiam impropriè acceptio. n. 13.*

Digitized by Google

Alex. in d. l. ſi mulieri. In qua ſignificatione propoſitio Bartoli eſt vera & iuridica. Verum ab hac ſignificatione F. Romanus *q. 1. n. 80.* tranſit ad aliam, qua familia iure iam non proprio ſed communi appellatur, de qua *in l. inter donum & munus §. familiæ ff. de verb. ſig.* & ſic manifeſtè falſam conſtituit propoſitionem Bart. allatam.

Nam manifeſtè falſum eſt, quod quis illic etiam dicatur habitare, vbi alius ex diuerſa linea, ipſius tamen familiæ habitat. Vnde viderit F. Romanus, quomodò à cauillationis nota, quam quis incurrit, quando à vera ſignificatione tranſit ad manifeſte falſam, *l. natura cauillationis ff. de verb. ſig.* vt in propoſito facit F. Romanus, ſeſe expediat.

3. Alia eſt ratio rerum aliquando poſſeſſarum à SOCIETATE IESV, tum EX PARTE admodum R. P. Generalis, tum ex parte ipſius SOCIETATIS. *Ex parte* quidem Generalis, quod ipſe tanquam Caput vnius veri corporis politici (diſtincti contra corpus Oeconomicum aut familiæ planè δεσπότου) in ſingula collegia iuriſdictionem habeat, tum præcipuam, quod illam per Rectores &c. *ex part. 9. Conſtit. Soc. c. 3. §. 3.* exerceat *per tradita à Caval. com. opin. contra com. q. 757. n. 61. & multis ſequentib.* tum etiam quaſi territorialẽ, *per not. Caval. com. opin. q. 897. n. 5. 6. ex Bald. in l. ſi quis ex conſenſu n. 9. C. de epiſcopali audient. & com. Dd. in c. cum Epiſcopus de off. ord. in 6.* Nam ipſius Iuriſdictio non per-ſonis ſolum, ſed etiam terris, rebus, bonis Collegiorum terminatur; cum res & bona Collegiorum, ipſius gubernationi poteſtatinæ ſubſint *ex p. 9. Conſtitut. c. 3. §§§. 3. 4. 5.* adeoque eius muniantur iuriſdictione, quæ eo nomine quaſi territorialis habetur, *ſecundum Dd. iam ſupra citatos.* Vnde ratione huius iuriſdictionis ipſi Generali Societatis tanquam Capiti vnius veri corporis politici, licet non bonorum competat Dominium *per notata Aluari Valaſc. de iur. emphyt. q. 8. n 38.* (quia aliud eſt iuriſdictio, aliud dominium *Valaſc. cit. loc.*) tamen competet bonorum Collegiorũ ab hoſte occupatorũ vel etiã perſonalis Collegiorũ illorũ tẽpore inuaſionis præſentibus poſt defunctis, repetitio; quæ in eiuſmodi caſu negatur alijs aliorũ Ordinũ non mendicantiũ Præſidibus, Viſitatoribus, quod illi, iſtiuſmodi deſtituantur iuriſdictione, Cum nec verum, illorum religioſi, corpus conſtituant politicum, ſed tantũ familiæ aliquod planè δεσπότου.

4. Ex *parte* verò SOCIETATIS non *ſtrictiſſimè* acceptæ, vt dicit tantum PROFESSOS; nec etiam *ſtrictè*, prout præter illos includit Coadiutores Formatos, ſed *latè*, prout præter Profeſſos ac Coadiutores Formatos comprehendit etiam Scholaſticos *ex p. 5. Conſtitut. c. 1. in declar. lit. a.* hæc ratio diuerſitatis eſt, quare ipſa poſſit bona Collegiorum ab hæreticis occupata etiam præſentibus, pro tempore occupationis Collegis, poſt de-

functis repetere, quia SOCIETAS ita latè accepta eſt domina bonorum & rerum ſuorum Collegiorum, eaque poſſidet, cum illi ſint bona incorporata.

Obi. 5. Nec obeſt, quod fortè perſonæ Scholares tempore occupationis illic exiſtentes, ſint poſtea mortuæ. *Reſp.* Quia Scholares indifferenter atque indiſcriminatim ſe habent ad omnia Collegia Societatis. nec enim vouent huius vel illius loci ſtabilitatem, ideoque ad nutum admodum R.P. Generalis ex vno in aliud transferuntur Collegium *d. part. 9. Conſtitut. c. 3.* Cóſequenter Scholares Societ. indiſcriminatim bonorum Collegiorum Domini ſunt & poſſeſſores. Profeſſi quoque habent dominium in communi bonorum earum domorum, quarum membra ſunt P. Valent. Mãgin. *in opuſc. de religioſ. paup. part. 1. n. 11.* Vnde nec mirum, ſi etiam defunctis ijs, qui tempore occupationis Collegium hoc vel illud incoluerant, reliqui Scholares habeant ius bona huius vel illius collegij ab hoſte occupata recuperandi.

6. SECVS res habet in Ordine S. Benedicti &c. quia Profeſſi illius, voto ſe obligant ad ſtabilitatem clauſtri, Ant: de Butr. *in c. ſicut ex literis. de iureiur: n. 2.* & quidem illius, vbi profitentur, Speculat. *l. 4. de regular. & tranſeunt. n. 1.* vbi hanc pro-*Ratio diuerſitatis.* feſſionis monaſticæ formulam deſcribit:

Ego N. promitto Deo & Sanctis eius & VOBIS DOMNO Abbati vel Priori coram vobis & conuentu veſtro, me perpetuam continentiam ſeruaturum IN HAC DOMO VEL MONASTERIO, quantum Deus fragilitati meæ permiſerit, & renuncio proprijs, & vobis debitã ſecundum regulam talis Ordinis obedientiam & reuerentiam ac ſtabilitatẽ, & conuerſionem morum promitto. Poſt recipit habitũ, & talis profeſſio facit Monachum *c. vidua 20. q. 1.* Hactenus Speculator. Illi ſubſcribit Bartholomæus à S. Fauſto Ordinis Ciſtert. *l. 6. theſ. relig. q. 158. n. 1.* vbi „ tradit, quod omnes Regulares emittẽ- „ tes profeſſionẽ, vouent ſuã ſtabilitatẽ „ & permanſionem in monaſterio, ſub „ obedientia talis vel talis Prælati, vt „ conſtat ex forma profitendi, quam „ omnes ferè religiones obſeruant. Ita „ & Nauarr. *com. 4. de regul. ſuper cap. ſtatuimus* 19. *q. 3. n. 30.* Innocentius *in d. c. ſicut.* probat idem per *c. ſi. cupis. c. placuit c. ſi quis 16 q. 1.* Honorius *l. 3. ſum. decret. tit. 35. de ſtatu Monachor. n. 8.* Ita verò Innocentius *in d. c. ſicut ex literis*, infert, nunquam, inquiens, Abbas debet dare literas abſolutionis ſuo Monacho. niſi prius habeat aliud monaſterium vel aliam Eccleſiam, ad quam vadat, ſed tunc bene licet, & ex tunc nihil habet facere in primo monaſterio. *58. diſt. c. 2. & 3. 19. 3. ſtatuimus. 16. q. 1. ſi quos &c.* quæ illatio Innocentij Papæ nulla eſſet, ſi Monachus ad hoc monaſte-

naſteriũ,ſeſe voto, licet accidentario, non obſtrinxiſſet. (quorſum enim alias literæ darentur abſolutionis niſi â voto ſtabilitatis loci abſolueretur? Et quia ab illo abſolutus, ideo nihil habet facere, vt ait Innocentius, in primo monaſterio. *Deinde* profeſſus in illo Ordine quaſi matrimonium ſpiritale init cũ hoc monaſterio, adeoq; ipſe ſe huic & hoc ſe ipſi viciſſim tradendo obligat, vt docet ex communi Panormitanus in *c.non eſt.n.3.de regularibus.* Igitur &c.3. Tũ quia Monachi trãſituri ad aliud Monaſteriũ eiuſdem Ordinis & inſtitutionis debẽt in illo alio nouam emittere profeſſionẽ *per c.præterea de præb.* ibi, & in vtraq; Eccleſiâ regulariter profeſſus, vbi Abbas & Decius *n.2.* plures pro hac ſententia contra alios affert Dd. authoritates,, & probat â ſimili militis ex vna cohorte ad aliã tranſeũtis Frid. de Senis. *q.5. per l.ex eo ff.de milit.Teſt l.pẽ. ex quib. cauſis maiores, & vtrobiq; Dd.* Militi enim] tranſeũti ex vna cohorte in aliam, de nouo iurandũ eſt ſuo Capitaneo, & ſigno, ſicut & alijs, qui ſũt eiuſdem cohortis; quamuis ipſe Fridericus & contrariam illic proponat ſimul Dd. opinionẽ. quã Panormitã. & Decius *cit.loc.* & maximè Nauar. *in comm.4.de regularib.n.22.* refutant, ac noſtram allatam ſententiam latè propugnant. RATIO PRAECIPVA petitur, ex *c.Abbate* & ibi Panormit. *n.4.de verb.ſign.* vbi Guarinus profeſſus Alciatenſis electus in Abbatẽ monaſterij S.Bertini, nõ admittitur, nec vllũ illius monaſterij obtinet ius, niſi in monaſterio S. Bertini prius aliquamdiu hæreat, & profeſſionem nouam illic emittat, licet in alio monaſterio eiuſdem Ordinis & inſtitutionis fuerit profeſſus. Igitur hoc ſignũ eſt, quod & monaſterium Profeſſo & profeſſus monaſterio ſuo, in quo profeſſus eſt, per vota ſit tantum obligatus, ac *conſequenter* Monachi aliorũ monaſteriorum indiſcriminatim in huius monaſterij bonis ius non acquirant, adeoque nec de ſpolio, ſuo nomine, poſſint experiri.

Ad auth. eminent. Archiep. Treuer.

7. Ad authoritatem eminentiſſimi Domini Treuirenſis Archiepiſcopi *Reſp.* ipſam ſua ſponte collabaſcere. Nã 1. ipſe erat pars aduerſa in iudicio contendens. IGITVR ipſius aſſertioni non ſtatur, niſi etiam probetur *l.non nudis C. de probat.* *Reſp.1.* *Reſp.2.*

DEINDE ipſius aſſertio ita eneruatur. Si Ordo adhuc ciuiliter poſsidet bona emortuorum monaſteriorum, non poterit is agere de ſpolio; ſed tãtum, ne in ſua turbetur poſſeſsone, *per not. Menochij in prælud. recuperand. poſſeſ. num.21.22.36.& ſeqq.* Atqui F. Romanus vult, Ordinem poſſe agere de ſpolio *d.q.1.n.80.* Igitur Ordo bona emortuorum monaſteriorum nõ poſſidet ciuiliter, quæ eſt propoſitio contradictoria ſuperiori Archiepiſcopi aſſertioni. TVM FALSVM EST, quod Ordo adhuc habeat ciuilem illorum monaſteriorum poſſeſſionem: Nam hæc licet animo ſolo reti-

retineatur, tamen decennio elapſo eſt perdita Menoch. 7. *rem. recup. poſſeſ. n. 25.* Dynus *in c. fine poſſeſſione n. 32 de reg. iuris* quam ſententiam ferè omnes Dd. ſunt ſecuti, ex quibus multos congeſſit Tiraq. *tract. de iure conſtit. in 3. p. limitatione 21.* & latè Crauet. *conſ. 235. n. 1. 2.* proinde hoc in caſu, etiam poſito, quod adhuc Monachi illorum Monaſteriorum ſupereſſent, tamen quia non decennio tantum, ſed aliquot decennijs, bona ſua neglexerunt recuperare, non interpellando aut impetendo detentatores, ciuilem eorum perdiderunt poſſeſſionem. *Denique* ciuilis poſſeſſio perditur, quando abſente poſſeſſore tertius aliquis rem illius occupat, poſſeſſorem reuertentem non vult admittere *l. 1. §. deijcitur. iuncto §. ſiue autem corpore meo ff. de vi & vi armata* Ioannes Schneidevv. *in §. recuperandæ n. 21. Inſt. de interdictis.* Atqui ex F. ROMANI mente *n. 96. d. q. 1.* abſentibus viuis adhuc Monachis illorum monaſteria occuparunt hæretici, & Monachos ad ea reuerſuros noluerunt admittere. Igitur Monachi ETIAM VIVI illorum monaſteriorum poſſeſſionem ciuilem amiſerunt.

Ad ſecūda ratio Anteced. Reſp. 8. Ad ſecundæ rationis antecedens, quod Ord. monaſticorum collegiorum emortuorũ bona ab hæreticis occupata, poſtliminio veniant reſtituenda, RESP. 1. illud negando, quia hoc caſu domini immediati ac veri poſſeſſores ſunt mortui omnes; Ideoque nec hoc caſu datur poſtliminium perſonarũ, licet detur poſtliminium rerũ, id eſt, bona monaſtica ab hæreticis quondam occupata & nunc recuperata, veniant reſtituenda Religioſis ac ſacris vſibus; non tamen ipſe Ordo venit reſtituẽdus in bona recuperata. quia Ordo ille nec fuit bonorũ illorũ dominus nec poſſeſſor, nec habuit ſpem iuridicã illa obtinendi.

RESP. 2. poſito antecedente, non tamen conceſſo, potius contra F. Romanũ ex eo concluditur, quod Ordo dicta bona non poſſideat. NAM ſi Ordini reſtituerẽtur poſtliminio bona, facto ſuperioris, vtiq; Ordo, antequã ipſi dicta bona poſtliminio reſtituãtur, ea non poſſidet, quod tamen F. Rom. probaturo ea vacantia nõ eſſe, oſtendendum erat. *Reſp.*

9. Ad 3. rationẽ *Reſp.* 1. diſtinguẽdo antecedens, Ordo agere poteſt actione populari, vt quiuis alius de ſpolio, cõcedo, vid. Felin. *in c. dil. n. 2. & 3. de maioritate & obed.* & ibi Dd. poſt Hoſt. *per text. in §. ſi autem locor. auth. de Ecc. tit.* quẽ allegat Specul. *de inſt. ed §. nũc aliqua. verſ. ſed nonne quil.* Bart. *in l. ne quicquã §. fin. ff. de off. proconſ.* Aretin. *pul. brè in c. cum. olim 5. col. de teſt.* alleg. tex. & Bald. *in l. ciuitatib. de leg. 1. Vide* & ipſũ F. Rom. *q. 1. n. 26.* Nõ tamẽ Ordo agere poterit actione propria, vt ſibi tanquã ſpoliato reſtituãtur illa bona. cũ ipſe ordo illa ante non poſſederit. Quod ſi vel à ſuperiore legitimo ſubſtitutus Ordo in collegio extincto vel etiã ſpẽ iuridicã & proximã reſtituẽdi haberet, ipſe agere poſſet, nomine tamen nõ ſuo ſed anteceſſorũ Monach. *Ad tertiã rationem Reſp.*

Poſte-

Posterius diſtinctionis noſtræ membrum probandum erat F. Romano, nec tamen probatur, ſed ipſe vel ad alia digreditur, vel probat Prius membrum, vt videre licet ex locis Dd. ab ipſo F. Romano citatis. De Priori verò nobis cum illo non eſt controuerſia.

Ad reſcriptũ Imp. Reſpond. 10. Neque nobis officit reſcriptum & mandatum Imperatoris de bonis monaſticis Ordini religioſo reſtituendis. Nam 1. omne reſcriptum & mandatum Principis habet vel expreſsè vel tacite hanc clauſulam & conditionem, ſi preces veritate nitantur, vel ſi qui reſcriptum impetrarit, doceat eſſe, vera omnia, quæ retulit in preces, quippe aliàs reſcriptum & mandatum Principis cenſetur ſub, & obreptitium *l. vlt. C. de diuerſis reſcriptis & prag. Sanction. & ibi Dd.* Vide & Fr. Romanum, *q. 4. n. 51. §. qui omnia verſ. vide ait Alphonſ. Soto fol. 210.* Atqui Ordo teſte F. Romano ſupplicauit Imperatori pro Monaſterijs occupatis & emortuis recuperandis *q. 1. n. 92.* ibi ſupplicationib. ad Imperatorem diuerſimodè factis, *q. 7. nu. 15. & ſeqq.* ac impetrauit reſcriptum Imperatoris *d. q. 7. n. 17.* & quidem quaſi ipſe poſſeſsione Monaſteriorum emortuorum eſſet ſpoliatus, *q. 1. nu. 98.* & alibi; Igitur neceſſe eſt, vt Ordo doceat eſſe vera, quæ retulit in preces de ſua poſſeſsione eiuſque titulis & cauſis Imperatori exhibitis, At cùm Ordo hæc nec oſtendat nec oſtendere poſsit vera, ideò Imperatoris reſcriptum cenſebitur ſub, & obreptitium ex doctrina F. Romani *q. 4. n. 51. d. §. qua omnia.* & quidem ex parte Ordinis in libello ſuo ſupplici falſas cauſas ſuggerentis veraſque ſupprimentis, vt videre licet ex toto hoc tractatu; non verò vt ratiocinabatur F. Romanus *qu. 4. n. 51. 52. q. 7. n. 13. & 22.* ex parte aulicorum Conſiliariorum Imperatoris. Proinde tota illa diſputatio à F. Romano *q. 4.* ſuſcepta eſt fruſtranea, ſi non calumnioſa. *Ad quæſt. 4. F. Rom. Reſp.*

II. F. Rom. petit princip. Ex dictis patet, malè à F. Romano ex ipſo reſcripto Imperatoris probari, quod Ordo poſſeſsione Monaſteriorum emortuorum ſit ſpoliatus, cum reſcriptum Imperatoris ſupponat ab Ordine illam ſpoliationem priùs probandam eſſe. *ex tit. C. de prec. Imp. off.* Quòd ſi F. Rom. Imperatoris Rescriptũ & quidem in cauſa poſſeſsionis & proprietatis vult eſſe Definitivvm, vtiq; vult Imperatorem non legitimè reſcripſiſſe. Nam vt reſcriptum Principis ſit Legitimvm, debet illud dari in cauſa iuri non contraria, nec iuriſdictionis ſuæ terminos egrediente, vt notatur *in tit. Cod. de prec. Imp offer. & de quib. reb. precari lic.* Termini autem Iuriſdictionis ſæcularis Principis in cauſa bonorum Eccleſiaſticorum circumſcribuntur iudicio poſſeſſorio, & quidem inſtituto contra Laicum (id eſt quando Clericus, qui reipſa bona eiuſmodi vel poſsidet ac à Laico turbatur in poſſeſsione illorum bonorum, redituum &c. vel ſi ea ante poſ-

ſedit ſed à laico inde deiectus) agit, ne amplius à Laico turbetur in poſſeſsione, vel deiectus reſtituatur. *Gail. lib.1. obſ.38.* Cæual. *p.1.com.opin.q.403.* Aufrer. *de poteſtate ſecul. ſuper perſon. Eccleſ. reſp.* 4. Termini verò Iuriſdictionis ſæcularis exceduntur, ſi quando Laicus contra Clericum vel Clericus contra Clericum etiam in poſſeſſorio coram Principe ſeculari agit. Gail.1.*obſ.38.n.*1.2.*vſq; ad 5.* Aufrer.*d. reg.4.n.23.* Couarruv. *var.reſ.c.3.verſ. rurſus.* Cacheran.*deciſ.137.n.11.* Atqui hoc caſu ſi, vt vult F.Romanus, Imperator ſine conditione abſolutè & quaſi definitiuè reſcripſit pro Ordine, quòd ipſi bona Monaſteriorum emortuorum ab hæreticis occupata, ſint reſtituenda; exinde quòd Monaſteria illi debeantur, ſint ſua Religioſorum modernorum; vtique reſcripſiſſet in petitorio iuris ſeu iuſti Canonici, adeoque in cauſa ſuæ iuriſdictionis terminos egrediente. *Conſequenter* ex hoc capite reſcriptum Imperatoris foret nullum ex proprijs principijs F. Romani *d.q.4.n.51.§. quæ omnia.*

Inſtantia F. Rom. refellitur.

12. Quod à F.Romano additur, Ordini ſæpe ex Imperatorum reſcriptis reſtituta Monaſteria & quidèm iuſte, RESPOND. tunc legitimi eorum incolæ, qui fuerant atque ea poſſederant adhuc viuebant. Atque de hoc caſu intelligendæ ſunt etiã TRANSACTIONES AC RECESSVS IMPERII vel certè tantum IN GENERE de reſtitutione bonorum Eccleſiaſticorum iniuſte occupatorum non autem ipſarum perſonarum Eccleſiaſticarum defunctarum. Nec contrariũ prolixo ſuo diſcurſu ex allatis tranſactionibus probat F. Romanus *q.1.n.98.& ſeqq.* quia vt dixi IN GENERE tantum volunt bona Eccleſiaſtica iniuſtè occupata &c. eſſe reſtituenda. Adeoque de reſtitutione agunt rerum Eccleſiaſticarum, non vero ipſarum perſonarum defunctarũ.

13. Quod ſi defunctis huius loci Monachis, alij eiuſdem Ordinis eorum bonorum reſtitutionem impetrauerint; Illud ideo factũ, quia ſuperiores legitimi illos vel expreſsè vel tacitè (nimirum ſcienter tolerando) Gloſſ. *pragm.ſanct.de collationibus, §.Fruſtra enim. verb.tolerandas.* in defunctorum Monaſt. ſubſtituerant. Cæval. opin. *com.q.757.n.107.* vel reſtituerant, accepta hac voce non in PROPRIA & STRICTA ſignificatione, vt ſupponit ante habuiſſe ac poſſediſſe, prout malè arguit F.Rom *qu.1.n.81.82.83.88.& ſeqq.* ſed LATA, vt ſignificat etiam dare id, quod ante quis non habuit, vt ſupra *in reſp. ad 1. in verb. recuperare* notaui. Adeoque ratione huius ſubſtitutionis alij eiuſdem Ordinis petebant bonorum, anteceſſoribus ablatorum reſtitutionem. Atqui hoc caſu noſtro alij aliorum Monaſteriorũm Monachi ex eodem Ordine in emortua eiuſdem Ordinis Monaſteria à ſuperioribus legitimis non ſunt ſubſtituti. Igitur, &c.

14. Atq; hæc ad Antecedentis probatio- *Ad alterã anteced.*

probationē ex c. redintegrāda 3. qu. 1. Reſpond. bationem primā ex reſcripto Imperatoris deſumptā reſpondiſſe ſufficiāt: NVNC AD ALTERAM EIVSDEM ex c. redintegrandam 3. *q.* 1. petitam. RESPONDETVR eſſe eam manifeſtiſsimam principij petitionem. Nam Fr. Romanus oſtenſurus, Ordinem poſſediſſe aut etiam poſsidere bona emortuorum Collegiorum Monaſticorum, illud ita probat *ex d.c. redintegranda*. Quia Ordo habuit antiquiorem poſſeſsionem. Si hoc eſt probare, neſcio quid non poſsit probari.

Inſt. 15. *Fortè dices*: Frater Rom: ita argumentatur: Ordo ſpoliatus poteſt agere remedio *d.c. redintegranda*. Igitur Ordo ante poſſedit. ANTECED. PROBATVR, quia Ordo habuit poſſeſſionem & ingreſſurus ad ſua Monaſteria non admittitur. Igitur Ordo fuit ſpoliatus, poteritque agere dicto remedio. F. Romanus, *q. 1. n. 90. 92. 93. 94. maximè nu. 6* Præclarè ſanè. Nunquid hoc eſt in circulum ire?

16. Quod addit Fr. Romanus *q. 1. n. 24.* alios ex alijs Monaſterijs eſſe defunctorum eiuſdem Ordinis collegarum ſucceſſores; PER HOS vel intelligit ipſe Fr. Romanus, qui hæreditario iure ſucceſsionem obtendere volunt, vt *d. n. 24. & 41.* vel qui ſunt à ſuperioribus legitimis ſubſtituti in emortuis Monaſterijs *vt n. 15. 16.* SI PRIVS, iam fundamentum ſuum (quod alij iſti fuerint & ſint poſſeſſores bonorum Monaſteriorum in eodem Ordine emortuorum) euertit. Nam ſi ſunt defunctorum ſucceſſores, quomodo iam ante illorum bona poſſederunt? SIN POSTERIVS, non hic caſus eſt noſter, de quo in præſenti agitur, ſed ſpectat infra *ad q. 5.*

17. DE TERTIA ANTECEDENTIS PROBATIONE iam ſupra, RESPONDI, nihil eam ad rem facere, cum tantum oſtendat, quemuis poſſe de ſpolio Eccleſiarum agere actione populari; de qua hic non controuertitur. Nam quæſtio noſtra eſt, vtrum poſſit Ordo SVO nomine agere de ſpolio, vt SIBI tanquam poſſeſſori antiquiori bona Monaſteriorum emortuorum reſtituantur, quam affirmat quidem Fr. Romanus, ſed non probat. *Ad tertiam anteced. probat. Reſp.*

18. AD IV. ANTECEDENTIS PROBATIONEM de continuato ipſius poſſeſsionis iure in hæredem, RESPONDETVR. Inde iterum argui F. Romanum ſuæ in iure imperitiæ, Quo enim iure, quauè Dd. authoritate fultus aſſerit, poſſeſsionem ipſo iure in hæredem continuari? Quia licet adita hæreditate, (quod ſolo fieri poteſt animo *§. fin. Inſt. de hæred. qual. & diff.*) omnia iura actiuè ac paſsiuè tranſeant, non tamen ipſa poſſeſſio, niſi naturaliter ſit apprehenſa *l. cum hæredes in princ ff. de appreh. poſſeſſ.* Nam poſſeſsio quidem eſt quid iuris, verum plurimum habet facti, ideoque non continuatur, niſi animo & corpore *l. licet. C. de acquir. poſſeſſ.* & ſic oportet hoc factum interueniat, vt præterquam animo quis etiam corpore ingre- *Ad IV. Anteced. probat. Reſp.*

Digitized by Google

diatur bona *d. l. licet* &c. CONFIRMATVR ex eo, quia per mortem poſſeſſoris dicitur extincta voluntas *l. 4. ff. locati.* & ipſe poſſeſſor, qui fuit, poſt obitum corpore amplius inſiſtere nequit bonis, adeoque poſſeſsio illa eſt exſtincta. Vnde neceſſe eſt vt realis fiat per hæredem apprehenſio poſſeſsionis, cum exſtincta prioris poſſeſsio non poſsit dici continuari in hæredem: *Conſequenter* in illa apprehendenda requiritur hæredis & animus & corpus *leg. 3. in princ. ff. de acquirend. poſſeſſ. §. poſſidere Inſtitut. de interdictis.* Schneidevvinus *in §. retinendæ, numero 34. & 35. Inſtitut. de interdictis.* Proinde cum in hoc caſu poſſeſsio mortuorum Collegarum Religioſorum ſit exſtincta, non ipſa poterit dici continuari in hæredes (ſi darentur, qui tamen IVRE non dantur) adeoque nec ipſi alij ex aliis Monaſterijs poſſunt aſſeri dictorum poſſeſſores bonorum, maximè cum ipſa poſſeſsio ab illis putatitijs hæredibus animo ſimul & corpore non ſit apprehenſa.

Relinquitur igitur bona Emortuorum Collegiorum Monaſticorum nec eſſe ab Ordine aut Vnione aliquâ occupata vel poſſeſſa; adeoque ex principio ipſius Fratris Romani *qu. 1. num. 48.* eſſe vacantia. *Concluſ. colleċt.*

QVÆ-

QVÆSTIO III.

Vtrum Ordo vel Vnio habeat ſpem Iuridicam certam ac proximam bona Monaſteriorum Emortuorum occupandi?

Status quæſtionis proponitur.
1. *Spes quotupliciter hic accipiatur.*
Spes hic obiectiuè accipitur
Spes iuridica quæ?
Spes Vana ſeu non iuridica quæ?
2. *Vtrum hic detur ſpes iuridica 1. ex parte ſubiecti.*
2. *Vtrum ex parte tituli ſeu cauſa acquirendi dominij &c.*
3. *Non datur hic ſpes iuridica ex parte ſubiecti.*
4. *An detur ex parte tituli, controuertitur.*

IN præcedente quæſtione oſtendi, ex rationis à Fr. Romano allatæ (quod bona vacantia dicerentur, quæ nec occupata eſſent nec poſſeſſa) obiectu & interpoſitione, maximam oriri aſtri Hayani eclipſin; attamen quia ſunt nonnulli, qui nube aquilæ pennis ſuperatâ exiſtimant ſe aliquot ſubtiliores aſtri illius videre & obſeruare radios, (quaſi bona vacantia non tantum ſint, quæ nec occupata ſint, nec poſſeſſa, ſed nec ſperentur, vt ab aliquo hærede occupentur aut poſſideantur, aut non ſpes vlla ſit recuperationis illorum bonorum, F. Romanus *q.1.num.53.*) ideò ab ijs illos non verè ſed imaginariè tantum viſos fuiſſe oſtendam, Et licet bona excluſo Domino, eiuſque hærede ab hæreticis occupari & teneri poſſint, ita vt nulla eorum ſpes recuperationis affulgét; nec ſint propter ea dicenda vacantia; attamẽ fortè dixeris, de bonis te agere nunc ex A catholicorũ manu receptis; quæ ſi nec occupata ſint nec poſſeſſa, nec ſperentur ab aliquo tãquã Domino aut eius hærede repetitum iri, eſſe vacantia.

Status quæſt. proponitur.

Quare quæſtio mouetur, (Vtrum detur Ordini hoc caſu SPES ALIQVA reſtitutionis aut recuperationis bonorum Monaſteriorum emortuorum) Eaq; dependet à ſequenti notabili.

1. NOTANDVM enim eſt, SPEM non hic conſiderari, vt eſt paſſio appetitus ſenſitiui, ſed vt eſt vel habi-

N tus

Digitized by Google

tus appetitus rationalis; vel formaliter, vt eſt actus ipſe ſperantis ſeu deſiderium efficax boni ardui abſentis obtinendi. Vel etiã obiectiuè, vt res eſt ipſa ardua obtinẽda. Ita *Rom. 8. v. 24.* vbi not. id P. Tir. Quòd ſi res illa ſit debita vel ratione ſubiecti, vt quia ex Collegio adhuc vna ſupereſt perſona, ideoque adhuc ſpes eſt reſtituendi Collegij: vel ſi ſit debita ex aliqua cauſa aut titulo pariente ius ad rem illam, dicitur SPES IVRIDICA. Si verò non ſit debita ſubiecti exigẽtiæ aut conuenientiæ, vel ex eiuſmodi titulo; ſed directo pendeat ab alterius voluntate & diſpoſitione, dicitur ICtis SPES VANA. Atq; de hac obiectiue, qua formalis vel habitualis nituntur, nos agimus.

Ea igitur duplex ICtis eſt, vt ſupra *q. 1. c. 1. in reſp. ad 1. Arg. minorem* inculcaui: Alia IVRIDICA fundata vel in exigentia ſubiecti vel in iure ad rẽ, ſeu in præuia aliqua legitima cauſa aut titulo præſente: Bald. *in proœm. ff. col. 2. ex Bart. in l. ſi vxor. §. 1. ff. ad l. Iul. de adult.* ALIA VANA, nõ iuridica. Petrus Anto. de petra *in tract. de iure quæſito non tollend. c. 30. n. 35. 36. 37. 38. & c. 32. in princ. n. 74. ex Aretin. conſil. 7. incip. procedendum eſt breuiter col. 2. in fin. Rom. conſ. 256. incip. approbo ſententias, per l. ſi ita ſcripſiſſet de leg. 2.* hæcque eſt communis Dd. approbata à Rota *deciſ. 25. de reſcript. in nov.*

1. *Duplex quæſtio.* 2. Hoc poſito fundamento DVPLEX formari poteſt quæſtio. 1. Vtrum hic ex parte ſubiecti ſeu Collegij emortui competat alijs eiuſdem Ordinis Monachis ſpes Iuridica Collegij reparandi & bona eiuſdem Collegij emortui occupãdi? 2. Vtrum ex parte ipſius tituli, vt eſt cauſa acquirendi Dominij & poſſeſſionis, detur ſpes illis iuridica & Collegij reparandi & dicta bona obtinendi?

3. De PRIORI palam eſt, quòd nulla Ordini ampli⁹ ſuperſit ex parte ſubiecti ſpes iuridica, cum ne vnus quidem ex Collegis illis religioſis ſuperſit, per quem poſſit reparari Collegium, perinde ac nullo ex gregis legato ſuperſtite, ſpes illius inſtaurandi eſt nulla & extincta *§. Grex legatus Inſt. de leg.* Conſequenter nec ex parte ſubiecti erit Ordini ſpes iuridica, bona illa occupandi. *Prior decidit negatiue.*

4. De poſteriori manet difficultas, Vtrum Ordo vel Vnio habeat ex parte tituli aut cauſæ, ſpẽ Iuridicam, an vanam de bonis Monaſteriorum emortuorum. *Poſterior eſt ceteros.*

5. IVRIDICAM SPEM Ordini vel Vnioni aſſerit Fr. Rõ. *q. 1. n. 53.* VANÃ illi negat, quo videntur omnia illius argumenta (licet ea ipſe pro Dominio aſſerendo afferat, ſed malè, vt vidimus) tendere. Nos CONTRA Ordini SPEM IVRIDICAM negamus, VANAMQVE illi concedimus. *Diuiſio quæſt.*

Vt autem tota controuerſia facilius dirimatur, TRIBVS ea capp. proponetur, ita vt *Primo* Capite Fr. Rom. afferantur argumenta; *Secundo*, adducantur noſtra; *Tertio* denique F. Romani argumenta diſſoluantur.

CAPVT

CAPVT PRIMVM.

Afferuntur F. Romani argumenta, pro ſpe Iuridica Ordini vel Vnioni ex parte tituli vel cauſæ aſſerenda.

1. *Ordini videntur bona Monaſteriorum emortuorum competere titulo fundationis.*
2. *Fundatio eſt facta pro familia S. Benedicti.*
   Quid notet familia S. Benedicti.
3. *Ex clem. quia contingit de rel. dom. legata pia ad vnum vſum, non ſunt conuertenda ad alium.*
   Verba illa, ſalua ſedis Apoſtolicæ authoritate, F. Romano ſunt conditio & reſeruatio.
4. *Mortuis omnibus alicuius loci Religioſis an ſint alij eiuſdẽ Ordinis ſubſtituendi.*
5. *Ex c. alterius 7. q. 1. Eccleſia ſponſo defuncto, nubet alij homini ſuæ profeſſionis.*
6. *Pontifex eſt obligatus beneficia ſæcularia dare ſecularibus, & regularia regularibus.*
   C. Trid. ſeſſ. 14. de refor. c. 10.
   Non eſt in boue arandum & aſino, nec debet quiſquam veſtem induere de lana lin oque contextam.
7. *Mortuis omnibus de Collegio, prouiſio deuoluitur ad Superiorem,*
   Quando deuolutio locum habeat.
   Tempus prouidendi Monaſterio de Abbate currit à die non vacationis, ſed notitiæ,
   Eſtque trimeſtre, quo lapſo, deuoluitur ad ſuperiorem, eumque qui habet ius confirmandi electum.
   Deuolutio fit cum eodem onere, quo primus prouiſor obligabatur, idque ex natura ſurrogationis.
8. *Rō. 8. Gal. 4. Quod ſi filij. Ergo & hæred.*
   Quotquot ſunt de Ordine S. Benedicti, ſunt eius filij.
   Videntur patrimonij S. Benedicti eſſe hæredes.
   Patrimonium S. Benedicti ſunt bona S. Benedicto dicata.
9. *Ex iure Canonico vult F. Romanus oſtendi, quod Monaſteria, quamdiu potuerint, per Regulares eiuſdem Ordinis perpetuo debeant manere ordinata.*
   Eidem quid reformatio ſignificet.
   Vis Verborum, Oportet, debent, quæ?
10. *Abbatia Caſtri Moſabin erigitur in Epiſcopatum, ita tamen, vt à Monaſterio Monachi non excludantur.*
    In ſanctionibus Canonicis ſtatuitur, vt quæ ſemel Deo dedicata Monaſteria, ſemper maneant Monaſteria.
    Ordo Monaſticus, qui in aliquo Mona-

ſterio ſecundum Deum & D. Benedicti regulam.eſt inſtitutus, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter ſeruetur.
Indultum à Iure beneficium, non eſt alicui auferendum.
Poſſe petere beneficium, ex Canone vel fundatione ſibi competens, in confuſo toti Ordini debitum, & alicui de familia Ordinis in particulari concedendum, eſt habere ius ad rem.
11. *Vt aliquid dicatur conſtitutum & ordinatum, quot requirantur.*
Inſtitutus & Conſtitutus toto cœlo differre videntur.

Concl.F. Rom.

I. ORdini vel Vnioni ex parte TITVLI ſeu CAVSAE, competere ſpem Iuridicam in bona emortuorum Monaſteriorum.

Prob.

PROBATVR I. quia Ordo vel Vnio habet ius in dicta bona, ſeu hæc illi ſunt debita ex titulo fundationis alicuius PIAE F.Rom.*q.1.n.58. 60.* factæ in Teſtamento per inſtitutionem vel legatum F.Rom. *q. 1. n.* 58. *q.2. nu. 22.in fi.q.3.n.3.q 4.n.51.§.praeterea*, AVT ex titulo alius donationis. Nam vt ait F.Rô.*q.1.n.*60, fundator Monaſterij transferendo rerum ſuarum Dominium in Abbatem & conuentum „ introductum, non fecit illud intuitu „ ſtêmatis perſonarũ in Indiuiduo, vel „ natalium ipſorum Monachorum, neq; „ intuitu prioris Monaſterij, in quo e„ rant profeſsi (alias incorporatio facta „ fuiſſet ſtemmati vel priori Monaſte„ rio &c.) nec in quantũ erant purè cle„ rici duntaxat, quia ſi hoc voluiſſet „ donator, debuiſſet purè Clericos ſæ„ culares nô Monachos introducere. Iã „ aût fundator bona ſua in eos tranſtu„ lit immediatè in quantũ erant Mona„ chi ſiue mêbra huius illiuſuè regulæ „ vel Ordinis prout erga quêlibet Ordinem ſeſe inſpirari vel affici sẽſit) & „ ſic Monaſterium, cum omnibus bonis „ fuit incorporatum Ordini. Adeoq; „ hinc INFERTVR à Fr. Rom. Ordini „ ius in bonis illis acquiſitum; cùm tamen potius colligendum eſſet, Ordini ius in d. bona fuiſſe acquiſitum.

2. Confirmat Antecedens 1. quia facta eſt fundatio pro familia S. Benedicti, *q.1.n.80.* id eſt, tota congregatione viuente ſub regula S. Benedicti, *d.numero 80.* Atqui tota Congregatio viuens ſub Regula S. Benedicti comprehendit etiam Monachos aliorum eiuſdem Ordinis Monaſteriorum *q.1. n.67.68. fol.67.* Ergo & pro his, & non alijs alterius Ordinis hæc Monaſteria emortua ſunt fundata.

3. CONFIRMATVR 2. ex Clem. *Quia contingit de relig. dom.* vbi ſtatuitur, quod ea quæ ad certum vſum, „ largitione ſunt deſtinata fidelium, ad „ illum debeant, non ad alium (ſalua „ quidem Sedis Apoſtolicæ authoritate „ conuerti. F. Romanus *q.7 n.5. III. eod. modo fol. 254.* quæ conditio incluſa „ parentheſi tametſi non exprimeretur „ ſemper tamen ſubintelligeretur; ne- „ que eſt illa diſpoſitio ſed reſeruatio Generalis, Vnde patet eidem „ *Conf. Anteced.*

Ordini

Ordini ex fundatione ius eſſe in d. bona monaſteriorum ſuæ regulæ emortuorum.

Prob. 2. Concl. 4. Probatur 2. quia deficientibus ſeu mortuis omnibus Collegis alicuius loci religioſis, alij eiuſdem Ordinis ſunt ſubſtituendi, nec monaſteria ſunt ad alios alterius, ſed eiuſdem Ordinis religioſos transferenda Hoſtienſ. *ex c. cum ex iniuncto* 2. *ſub. n. 9. verſ. & in hoc caſu: de noui oper. nunciatione* & ibi Butr: *n. 4. verſ. & dicit quod omnibus* Ancharan. *n. 9. verſ. per hoc etiam poteſt inferri*, & Socin. *n. 12. verſ. imò alij* gloſſ. *in c. ſtatutum. de electione in 6. verb. collegiatas* Vid. Aſtri *fol. 38. 39. q. 1. n. 20. & ante eadem q. 1. n. 13. 14. 15.* 16. *fol. 34. 35. 36.*

Conf. 1. 5. Confirmatur 1. *ex c. alterius 7. q. 1.* vbi dicitur, ſimiliter & ſponſa Epiſcopi (quia ſponſa vxorque eius dicitur Eccleſia) eo viuente ei eſt alligata, eo verò defuncto ſoluta eſt, & cui voluerit, nubat, tantum in Domino (id eſt regulariter) vbi gloſſa *in verbo. regulariter.* ait, i. e. homini ſuæ profeſſionis *28. q. 1. caue* vid. Aſtri *q. 1. n. 43.* fol. *35.*

Conf. 2. ex Cōc. Trid. 6. Confirmatur *2. q. 1. n. 43. fol. 52. 53. & num. 12. fol. 34.* quia Pontifex obligatur, vt beneficia ſæcularia det ſæcularib.; regularia regularibus; Lelius Zechus *de rep. Eccleſ. tractat. de beneficiatis ſub n. 3.* ex text. Concil. „ Trid. *ſeſſ. 14. de reformat. c. 40.* vbi „ prohibet beneficia (inter quæ computantur ibi *n. 2.* & apud Leſſ. *lib. 2.* „ *de inſtit. c. 41. dub. 12. n. 95.* Abbatiæ, prioratus) dari in titulum ſæculari, „ imò nec regulari, niſi ſit illius Ordinis, eò quod non ſit in boue arandum & aſino, nec quiſquam debet veſtem induere de lanâ linoque contextam, vt ait Concil Trid. & habetur *c. cum cauſam 27. de elect.* Nec enim ſuperior, poteſt aliter conferre beneficium (vacans etiam obitu) quam natura ipſius beneficij requirit. Innocent. *in c. fin. de Cleric. nō reſid.* Abbas *in c. cum acceſſiſſent de conſtit. n. 5. & in c. fin. de confirmatione vtili vel inutili n. 10.* facit, quod notatur *in c. Et ſi Clerici. de iudicijs in §. de adulterijs.* Ioan. Selua. *de benef. in 3. parte q. 49.* vide Romanū *q. 1. n. 43. fol 53. n. 14. fol. 35. & n. 43.* Vnde videtur reliquis ex ordine in mortua emonaſteria ius tribui. „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „

7. Confir. 3. *q. 1. Aſtri n. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. &c.* ex iure deuolutionis. Nam vacante monaſterio, Monachi ſi Prælatum eiuſdem Ordinis intra trimeſtre temporis ſpatium *c. cū Vintonienſis 25. c. ne pro defectu 41. & ibi gloſ. de elect.* eligere neglexerint, vel etiam omnes mortui fuerint, ius eligendi prælati cum onere ſuo deuoluitur ad immediatum ſuperiorem, ita vt â die non vacationis; ſed notitiæ *c. quia diuerſitatem. de conceſſione prabenda c. vnico, de iure patronatus in 6. c. licet de ſupplenda neglig. prælatorum.* Rota deciſ. *263. ſi propter. in antiq.* teneatur intra trimeſtre tempus aliquem ex eodem monaſterio, ſi dignus habeatur; ſin minus, ali- Conf. 3. ex iure deuolut.

Digitized by Google

unde ex eadem familia in Prælatum
cooptare Rebuf. *in tract. de deuolut.*
numero. 18. & c. quamquam de elect.
in 6. in fin. & ibidem Canoniſta. Archi-
diac. *in c. hoc tantum 18. q. 2.* Panormi-
tan. *in c. nullus in Eccleſ. de elect. n. 10.*
" vbi ait: quæro 3. quod ſi omnes de
" collegio ſint mortui, ad quem tunc
" ſpectabit prouiſio? Dd. *in Clem. in ple-*
" *riſque. de elect.* & Archidiac. *in d. c. hoc*
" *tantum 18 q. 2. & in cap. cum ſimus 9.*
" *q. 3.* dicunt, quod ad Epiſcopum, qui
" eliget nomine collegij; Sed tu limi-
" ta hoc dictum, quando ad ipſum per-
" tinet ius confirmandi electum à col-
" legio, Vnde in hoc pono meliorem
" regulam, quod propter negligentiam
" Collegij VEL MORTĒ OMNIVM DE
" COLLEGIO ius prouidēdi deuoluitur
" ad eum, qui habet poteſtatem confir-
" mandi electum, ſiue ſit Epiſcopus,
" ſiue alius Prælatus. *hæc ibi,* & *in. c. quia*
" *regulares Clem: de ſupplenda negligentiâ*
" *Prælat. n. 3. & in c. cum Eccleſia. de e-*
" *lect. ſub n. 9. & 15.* inquit: Quid au-
" tem ſi eſſent mortui omnes de Eccle-
" ſia collegiata, dic quod ſuperior
" immediatus prouidebit de prælato,
" vt notat Compoſtel. *in d. c. ne pro de-*
" *fectu.* Frid. de Senis *conſ.* 34. Facit
" quod notatur *18. q. 2. c. 1.* Hæc om-
nia procedunt, niſi contrarium ha-
" beret conſuetudo, quæ in prouiſione
" beneficiorum præfertur. Hactenus
" Abbas. Quod ſi & ipſe Prælatus in
eligendo negligens fuerit, nec intra
trimeſtre illud, aliquem ex ea fami-
lia deſignauerit, ius eligendi ſpecta-
bit cum d. onere (ſcilicet ex natura
ſurrogationis ad mediatum ſuperio-
rem, qui ex eadem familia dignum a-
liquem cooptabit vid. *q. 1. à n. 1. vſ-*
que ad n. 15. â fol. 29. vſque ad 36. Hinc
ſi Prælatus eiuſdem familiæ &
Ordinis, ab omnibus etiam ſu-
perioribus eligendus eſt, conſe-
quitur Ordinem ius in d. mona-
ſteria obtinere.

8. Probatur 3. ex iure diuino. *Rō. 8.* *Prob. 3. ex iure diuino.*
n. Gal. 4. *vid. q. 1. n. 58. fol. 61.* Quod ſi
ſunt Filij, ergo & hæredes. At
quotquot ſunt de Ordine S. Benedi-
cti, ſunt huius filij. Ergo & eius pa-
trimonij (qualia ſunt bona S. Bene-
dicto dicata) hæredes. Conſequen-
ter quotquot ſunt de Ordine S. Be-
nedicti habent, ius in dicta bona. *iun-*
ge q. 1. n. 24. fol. 40. n. 17. fol. 38.

9. Probatur 4. ex ſacrorum cano- *Prob. 4. ex iure Canonico.*
num diſpoſitione *c. inter quatu-*
or. c. cum venerabilis. de relig. domibus c.
relatum. Ne Clerici vel Monachi. c. quæ
ſemel ſunt dedicata 19. q. 3. ibi oportet
&c. Quibus canonibus iuncta gloſſa
ſtatuitur, vt monaſteria, quamdiu
potuerint, per regulares eiuſdem Or-
dinis perpetuo debeant manere ordi-
nata; Cum gloſſ. conſpirat Panormi-
tan: *in c. Abbas 18. q. 2.* vbi ita inquit:
Nota quod eccleſia ſēper debeat refor
mari per homines eiuſdē profeſſio-
nis *vid. q. 1. Aſtri n. 16. fol. 36. 37.* No-
mine autem Reformationis ſigni-
ficatur & inſtitutio & prouiſio ſeu
ordinatio, vt oſtendit titulus *in c. in-*
ter quatuor. de relig. domib. collatus cū
ipſo

Digitized by Google

ipſo textu *in d. c. inter quatuor*. Atque in ea ſignificatione accipitur ab Abbate *in c. conquerente de off. iud. ordinar. ſub n. 2. & in c. cum Eccleſia de elect in 6.* vid. *d q. 1.* Aſtri *n. 16. fol. 36.*

Illatio Vnde videtur colligi, mortuis omnibus huius monaſterij monachis, alios eiuſdem Ordinis in illud habere ius. Cum verba OPORTET, DEBENT, quibus vtuntur Canones & Dd. non ad facultatem iudicis, ſed ad veritatem debiti referantur, & omnem omnino actionem cõprehendãt *l. 37. iuncta gloſſa l. 108. l. 178. ff. de verb. ſignif.* vid. *q. 1.* Aſtri *n. 23. fol. 40.* Adeoque monaſteria quamdiu poterunt per eiuſdem familiæ perſonas ordinari, illis erunt debita, nec poterunt de iure communi monaſteria, de quibus loquimur, transferri in Collegia Societatis & ſeminaria. Vnde porro ſequitur, quod Monachi ex alijs monaſterijs ius habeant monaſteria ſui Ordinis emortua recuperandi. *Cõſequenter* etiam ſibi petendi *vid. Aſtri fol. 28. §. Sed contra eſt. ante deciſionem quæſtionis.*

Prob. 5 ex Breui Inn. III. 10. PROBATVR 5. ex Breui Innocentij III. ad VVilh. Archiep. Remenſ. dato *Romæ 5. Id. Maij. Anno Chriſtiano 1198.* Nos, ait, Papa vt in Abbatia caſtri Moſabin Epiſcopatum erigere valeas, vel ſi malueris in eodem caſtro cathedralem Eccleſiam, cui præficiatur Epiſcopus, fabricare liberam tibi concedimus facultatem, ita tamen, quod ab eodem monaſterio Monachi nullatenus excludantur, ne fortè venire contra ſanctiones canonicas videremur, quibus prouidã fuit deliberatione ſtatutum, vt quæ ſemel Deo dedicata ſunt monaſteria, ſẽper maneant monaſteria, cũ & hodie generaliter ſtatuatur, vt Ordo monaſticus, qui in aliquo monaſterio ſecundum Deum & S. Benedicti regulam dignoſcitur inſtitutus, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter ſeruetur. Hoc ergo ſtatutum pro Ordine S. Benedicti cum non ſit priuilegium contra ius commune indultum, ſed ſit priuilegium Canonis, adeoque ius peculiare ſpecifice expreſſum, & in corpore iuris generice contentum *d. c. quæ ſemel 19. q. 3. c. priuilegia 25. q. 2. c. inter quatuor de relig. domibus c. relatum. ne Clerici vel Monachi. alijsque plurib.* Nec hactenus vnquam legatur in communi fuiſſe reuocatum aut annullatum, videtur Ordini tribuere ius & actionem ad ſua monaſteria repetenda, vt vbicunque dignoſcitur aliquando fuiſſe inſtitutus, & per fortuitas cauſas vel caſus fatales eiectus, remoto obice, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter poſthac obſeruetur. Indultum enim à iure beneficium, non eſt alicui auferendum *de reg. iur. in 6.* nec debet quiſquam iure ſuo ſine propriâ culpâ fraudari *c. Iordan. de conſanguinitate & affin.* gloſſa & Dd. *ibid.* Iam autem ex Canone vel fundatione poſſe petere beneficium ſibi competens, in confuſo toti Ordini debitum, & alicui de familia Ord. in particulari

Digitized by Google

culari concedendum, eſt habere ius ad rem. Gloſ. *in c. vnico de conceſſ. præb. extra. Ioan. XXII. verbo ius ad rem* & ſic datur actio ſiue ius agendi. Quod idem ſecundum Canones vniuerſales dicendum de alijs Ordinibus Religioſorum. Hactenus Fr. Romanus *q. 1. §. ſed contra. præcedente deciſ quæſt.*

P. Foreri reſp. impugnat F. Roman.

11. Nec eſt quod P. Forerus *ſect. 5. n. 6. Antanatomiæ* obijciat, Pontifici ſermonem non eſſe, niſi de Monaſterijs, quæ vt Canones loquuntur, reipſa per regulares ſunt ritè conſtituta & ordinata. adhoc autem DVO neceſſaria eſſe; ALTERVM, vt in cœnobio ſit tantus Religioſorum numerus, quantus congregationem ſeu conuentum ex præſcripto iuris ſolet cóficere: ALTERŨ vt ijdem religioſi, approbatæ regulæ conuenienter viuant. Quòd ſi alterutrum horum deeſſe contingat, ita vt nullus amplius Religioſus in cœnobio ſuperſtes ſit, aut illi ipſi, qui adſunt, ab inſtituti formula deceſſerint &c. Tunc transferre in alios illicitum non eſt. Nam ita RESPOND. F. Rom. *q. 7. n. 4. §. 2. alter locus eſt, &c.* Theologo fas eſt Canones allegare, non fingere. Quod Ordo Monaſticus in Monaſterio perpetuò debeat obſeruari, in quo dignoſcitur inſtitutus, Canones rectè pronunciant. Quod autem ibi ſermo non ſit niſi de Monaſterijs, quæ reipſa per regulares ſunt conſtituta, figmentum eſt, non Canon. Inſtitutus & reipſa conſtitutus toto cælo differunt. In omnibus enim deſolatis Monachorum cœnobijs Ordo Monaſticus per primam fundationem & introductionem dignoſcitur eſſe inſtitutus, in quibus tamen Ordo reipſa non eſt conſtitutus. Nec Innocentius III. vnquam dixit, Ordinem Monaſticum in Monaſterijs reipſa per regulares conſtitutis, ſed in Monaſterijs, in quibus Ordo dignoſcitur inſtitutus (ad quod prima fundatio & introductio ſufficit) perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruari debere. Proinde figmentis veros Canones tranſuerſim agere, aut per principij petitionem id quòd demonſtrandum eſſet, pro medio demonſtrationis vſurpare non oportet; præſertim cum binæ illæ recens affictæ conditiones vt iacent, ab ipſiſmet ſacris Canonibus eorumq; Interpretibus reijciantur, quemadmodum ſupra fusè demonſtratum fuit, vbi docuimus, omnibus de Collegio mortuis alios eiuſdem profeſsionis & familiæ homines, ſicut in fundatione fuit expreſſum, & natura beneficij requirit, ſubſtituendos eſſe, &c. Hæc F. Romanus *q. 7. num. 4. §. 5. II. Alter locus eſt, &cæt.*

Relinquitur igitur alios ex alijs Monaſterijs Monachos in Monaſteria ſui Ordinis emortua ius, adeoque ſpem Iuridicam habere.

CAPVT

CAPVT SECVNDVM.

Proponuntur contrariæ ſententiæ noſtræ negantis Argumenta.

1. *Ordo non habet ſpem iuridicam aut ius aliquod in bona emortuorum Monaſteriorum ex fundatione teſtata.*
De caſu, quo omnes huius Monaſterij Monachi inſtituti morerentur, nihil in literis fundationum proſpectum.
Inſtituti & ſubſtituti quomodo differant, quid inſtitutio & ſubſtitutio.
Monachi ex alijs Monaſterijs eiuſdem Ordinis non ſunt primo gradu inſtituti.
Nec vlteriori gradu directò ſubſtituti.
Vel Subſtitutio hac foret vulgaris.
Ipſa expirat quando directò inſtitutus adit hæreditatem.
Nec illi alij ſunt mortuis ſubſtituti obliquè.
2. *Neque veniunt ex fideicommiſſo familiæ.*
Varia Dd. ſententia de fideicommiſſo familiæ propoſita.
Ad quotum gradum ſe extendat illud fideicommiſſum familiæ.
Quo ordine videatur relictum.
3. *Hoc caſu noſtro non datur fideicommiſſum familiæ ſimpliciter, ſed limitatum.*
Vnius incluſio, eſt alterius excluſio.
Cauſa limitata, limitatum producit effectum.
4. *Poſito etiam hic fideicommiſſo familiæ ſimpliciter, tūc vocarentur, qui haberēt ſe tanquā deſcendentes Inſtitutorum, non verò tanquam collaterales.*
5. *Collegatarij qui & quot modis ſint.*
Ipſorum alij ſunt coniuncti verbis, alij re, &c.
6. *Legatum familiæ habet ſe ſecundum proportionem aliquam vt fideicommiſſum familiæ.*
Legatum familiæ ſimpliciter factum intelligitur de his, qui ſunt in domo, non de alijs, ſeu factum Familiæ iure proprio conſiderata.
Ita Teſtatores oſtenduntur fundaſſe Benedictinos in hac vel illa domo, loco, &c. ex varijs fundationum literis.
7. *F. Romanus non videtur agnoſcere fundationem inteſtatam.*
Donatione inter viuos bona huius Monaſterij, nunc emortui, non ſunt tranſlata ad alios alterius Ordinis Religioſos.
Donatio inter viuos duplex, verbalis & realis & quid ſint?
Qui vtriuſq; effectus.
Verbalem oſtendere nequeunt Monachi aliorum Monaſteriorum.
Realem multò minus.
Nec etiam donationem mortis cauſa.

O Quis

Quis huius effectus.
8. Ordo pro ſe nullum habet Canonem aut legem.
Ordo in concreto quid dicat.
Vnio in concreto hic quid dicat?

Concluſio Negans. QVod Ordini vel Vnioni non competat ius ad Monaſteria emortua, adeoque nec ſpes iuridica.

Ratio dilemmate proponitur. I. RATIO EST, quia Ordini vel Vnioni nec ex fundatione teſtatâ vel inteſtata, nec ex ſacris Canonibus, nec aliunde competit ius in dicta bona emortuorum Monaſteriorum. Igitur nullum Ordini vel Vnioni in ea bona ius competit. Conſequenter nec ſpes iuridica.

Anteced. pars I. quoad fũdationem teſtatam Prob.1. Antecedens de fundatione teſtata probatur 1. Quia in literis fundationũ nihil eſt cautũ, quid in caſu, quo omnes in Monaſterio inſtituti nullo ſubmiſſo morerentur, ſit de bonis emortui Monaſterij faciendum. 2. *Prob.2.per tria membra.* Si alij alterius Monaſterij monachi in emortuorũ huius Monaſterij Monachorum bona haberent ius ex fundatione teſtata, eſſet ideo, quia alij alterius Monaſterij Monachi eſſent ſimul in vltima teſtatoris volũtate inſtituti, vel quia emortuis huius Monaſterij Monachis eſſent ipſi ſubſtituti vel Collegatarij. Nihil horum à F. Romano probari poteſt. *Primum membrum non ex vi inſtitutionis.* Non primum, quia inſtitutio propriè eſt ſucceſsionis primo gradu à teſtatore facta deſignatio & vlteriori quæ fit gradu in locum deficientis ſucceſſoris, vocatur ſubſtitutio. Treutl. *vol.2.diſp.11.th.1.lit.b.* Proinde primo gradu à teſtatore deſignatus ſucceſſor, dicitur inſtitutus; vlteriori verò gradu in locum deficientis ſucceſſoris nuncupatus aut ſcriptus, dicitur ſubſtitutus. Atqui alij aliorum Monaſteriorum monachi non ſunt cum emortuis primo gradu à teſtatore deſignati ſucceſſores, ex ipſius F. Rom. principio, quo vult ipſe illos deficientibus huius Monaſterij Monachis prius ſuccedere. IGITVR illi alij aliorum Monaſteriorum Monachi non ſunt cum emortuis, etiam ex F. Rom. doctrina, inſtituti.

Secundũ membrũ eſt, nec ex vi ſubſtitutionis. Non ſecundum; quia ſi alij aliorũ Monaſteriorũ Monachi eſſent ſubſtituti, eſſent vel ſubſtituti directò vel obliquè. Neutrum. non ſubſtituti directò, patet, quia ſi eſſent directò ſubſtituti, vtique ſubſtitutione vulgari. Non enim alia hic ſibi ſubſtitutio locum vindicare poteſt. At non ſubſtitutione vulgari. Hãc enim quęſo nobis Fr. Rom. exhibeat. Quin & ſi exhiberet, non hîc tamen ea ipſis aliorũ Monaſteriorum Monachis ius aliquod exhiberet. Quia ſubſtitutio vulgaris expirat, quando directò inſtitutus adit hæreditatẽ, *l. poſt aditã ff. de impub. & alijs ſubſtit.* At eo caſu, quo alij ex alijs Monaſterijs eſſent vulgariter ſubſtituti, ipſi Monachi directò inſtituti adiuiſſent hæreditatem, eamque

Digitized by Google

que hucuſque ad omnium mortẽ tenuiſſent & poſſediſſent. Igitur alij ex alijs Monaſterijs Monachi erunt perpetuò ab huius Monaſterij hæreditate excluſi. *Conſequenter* nec habebunt ius ex ſubſtitutione vulgari ad Monaſterium emortuũ. Neq; etiã alij aliorum Monaſteriorum Monachi sũt mortuis huius Monaſterij monachis ſubſtituti obliquè, ſeu per fideicõmiſſum, contra ac voluit Fr. Rom. *q.3.n.5. §. quorcirca ſub fi. fol. 158.* quia ſic directò inſtituti monachi non potuiſſent hæreditatem ſibi retinere, ſed debuiſſent eam alijs reſtituere, ſaltem pro parte *§.2. & 5. Inſt. de fideicom. hered.* Quod patet experientia eſſe falſum.

Obiect. 2. II. Fortè dices, Fideicõmiſſum familię eſſe factum. At priuſquã reſpondeã

Nota, Variè à Dd. fideicommiſſũ familiæ accipi, 1. vt ex illo veniunt, qui minimum mortis tempore Forſter. *li. 4. de ſucceſſ. c. 23. n. 2.* in domo teſtatoris fideicommittentis fuerũt. Vnde poſt propinquos dicuntur etiam venire gener ac nurus *l. fin. C. de V. S.* quamuis *ibid.* Albericus de Roſate velit generum ac nurum venire, eo quod nõ apparerent illic alij propinqui, quibus familiæ nomen poſſet applicari.

2. Vt ex illo admittuntur, qui nominati ſunt, poſt eos verò extinctos, hi qui ex nomine defuncti eo tempore cum moreretur, fuerunt, & hi qui ex his primo gradu procreati ſunt, niſi ſpecialiter defunctus ad vlteriores voluntatem ſuam extenderit, *l. cum ita §. in fideicom. ff. de legat. 2.* Cuiac. *15. obſ. 2.* Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 8. tit. 18. n. 19.* Menoch. *4. praſ. 71. nu. 27. & ſeqq.* Baſileenſ. *tom. 5. diſp. 34. theſi 28. lit. a.*

3. Vt Fideicõmiſſũ familiæ ſimpliciter relictũ Ordine quidẽ ſucceſsiuo relictum videtur, ſed ita, vt vulgari tantũ modo reliqui de familia ſubſtituti eſſe videantur. Cũ etiam in fideicõmiſſis vulgariter ſubſtitutio facta intelligatur, Mantica *l. 8. de coniect. vlt. vol. tit. 12. n. 11.* Simon de Prætis. *l. 3. de interpr. vlt. vol. fol. 9. per l. vt hæredibus ff. de leg. 2. l. vn. §. ſin autem aliquid ſub conditione. C. de Caduc. toll.* Verum ab hac opinione diſſentiũt ferè cõmuniter Dd. Volunt, n. in fideicommiſſo familiæ ſimpliciter omnes de familia, nõ per modum vulgaris, ſed fideicõmiſſariç ſubſtitutionis Ordine ſucceſsiuo vocari. Diſsident tamen inter ſe, Vtrũ Ordo ille ſucceſsiuus, tantũ ſeruãdus in lineã rectã, an etiã in reliquis lineis. Et quidem ſunt, qui in linea recta nonniſi vſque ad quartum gradum etiam cum prohibitione alienationis extra familiam, extendi putant, text. expr. *in Nouell. 159.* His poſitis.

RESP. 1. Hoc caſu ſi oſtendatur fideicommiſsũ familiæ relictũ; ego demonſtrabo, illud familiæ non ſimpliciter, ſed pro hoc tantũ loco relictum. *Reſponſ. 1.* Igitur reliqui aliorum locorum erunt excluſi; Conſequentia probatur, quia limitata pro hoc loco teſtatorum voluntas, tanquam cauſa limitata, limitatum producet effectum, ſeu fideicõmiſſariam ſubſtitutionem ad hunc locum limitatam. 2. quia vnius incluſio eſt alterius excluſio, *l. cum prætor ff. de iudic.* Vnde reliqui fideicommiſſo ex-

Digitized by Google

cluſi habentur perinde ac ſi de familiæ numero non eſſent. Cephal. *conſ. 614.n.12.per l.1.§.quibus ff.de ſucc. edict.*

Reſp.2. 4. Quin etiam poſito, dari hoc caſu fideicommiſſum familiæ ſimpliciter; non ideo tamen ex veriori & cõmuniori Dd.ſententia, alij aliorum Monaſteriorum Monachi fideicommiſſariâ ſubſtitutione erunt ſubſtituti, ſed hi, qui in hoc Monaſterio inſtitutis ſubſtituti, tanquam deſcendentes eorum habebũtur: nõ verò alij collaterales arg. *l. cum ita §. in fideicommiſſo* & notat. *ibi.* à Cumano *ff de leg.2. Nouell.159.* Simon de Prætis *in tract.de interpret.vlt.vol.lib.3.ſolut.9.* Intrigliol. *de ſubſtitut.cent.3.q.830.n.5.* Menoch. *4.præſumpt.88.n.2.* Collaterales autem hoc caſu cenſebuntur, quotquot ex alijs Monaſterijs erunt Monachi. *Vid. nos inf.q. 6. c. 2.* vbi ex profeſſo hanc tractamus difficultatem. Igitur &c.

Tertium membrũ nec ex vi Legati. 5. DENIQVE nec TERTIVM, quod alij ex alio Monaſterio Monachi ſint huius loci defunctorum Monachorũ COLLEGATARII, probari poteſt, quia ijs nec coniunctim nec diſiũctim eadẽ res eſt legata. Non coniunctim cum ipſi nec ſint coniuncti verbis, nec re, quales oportebat eſſe, ſi ſimul illis eadem res legata eſſet *§ ſi eadem res & ibi Dd.not. Inſt.de legat* Quòd verò alij aliorum Monaſteriorum eiuſdẽ Ordinis Monachi non ſint *cõiuncti verbis,* patet quaſi *à priori* ex ipſis fundationum literis, ex quibus contrarium oſtendere nequit F. Romanus. Quodq; nec *re ſint coniuncti*, patet quaſi *à poſteriori* ex ipſa experientia. Cũ alij aliorũ Monaſteriorum Monachi viuentibus adhuc huius Monaſterij in eodem Ordine Monachis, nullum vnquam ius in huius Monaſterij bona oſtenderint, ſicut nec exules in alia viuorũ ſui Ordinis Collegiorum Monaſteria hoc bellicoſo tempore ius vllũ prætenderint, & licet ad ea petiuerint admitti; non tamen ſint admiſsi, qui haud dubie, ſi ipſis aliquod ius in aliorum ſui Ordinis Monaſteriorum bona fuiſſet, citra grauem iniuſtitiam inde excludi non potuiſſent, *vt ſuprà q.2.* pluribus inculcaui. At cum citra vllam iniuſtitiam exules non ſint admiſsi ad alia Monaſteria ſui Ordinis, ſequitur ipſos non habuiſſe ius ad illa Monaſteria, *Conſequenter* nec alios ex alijs Monaſterijs eiuſdem Ordinis habere ius in huius Monaſterij nunc emortui bona.

Quod ſi dixeris, ex fundatione apparere, eſſe legatũ familiæ, Ideoq; reliquos ex Ordine tanquam ex familia, ius ad illud ſibi quæſiuiſſe, *Inſtantia*

RESPOND. ego ad Antecedens, illo caſu idem ſtatuendũ eſſe, quod de fideicõmiſſo familiæ. Vide Graſſ. §. *Legatum q.41.* Huc accedit, quod quãdo teſtator legat aliquid ſimpliciter familiæ, intelligatur de his, qui ſunt in domo, non verò de alijs. Mantic. *d. l.n.5 & n.11.12.& ſeqq.* Vnde ſi teſtatores legarunt aliquid ſimpliciter familiæ S Benedicti, vtique intelligendi ſunt legaſſe ijs, qui ſunt in hac domo, nõ verò alijs, maximè cũ literæ fũdationũ doceãt eiuſmodi legata pro fratrib. ſub regula S. Benedicti eo in loco procu- ***Reſponſio ad Inſtãtiam.***

Digitized by Google

procurandis vel famulantibus facta fuiſſe, vt videre licet apud F. Rom. *q. 1. n. 58.* vbi ait, id ipſum loquuntur literæ fundationum. Nobis occurrit diploma Henrici IV. Imperatoris apud Mart. Mager. *c. 9. de advoc. arm. n. 624. & 625.* aſſerentis, quod Comes Adelbertus Monaſterium Hirſaugienſe reſtaurauit pro fratribus ſub regula S. Benedicti IBI procurandis. & apud D. Gelenium in S. Engelberto, vbi VVichmannus Comes Eltinenſis Abbatiæ fundator Ludgardi filiæ ſuæ cæteriſque Virginibus Deo eo in loco famulantibus bona legat &c. Vide literas Ottonis I. de anno 968. Ind. XI. Anno eius regni 33. Imperij 7. &c. Vnde ſequitur fundationes teſtatas pro alijs aliorum licet eiuſdem Ordinis Monaſteriorum & locorum Monachis non fuiſſe factas. Ac conſequenter alijs aliorum eiuſdem Ordinis monaſteriorum monachis non eſſe ex fundatione teſtata in emortuorum monaſteriorum bona ius acquiſitum.

Anteced. part. prima coll.

Antec. pars ſec. quoad fūdat. inteſt. prob. 1.

7. Deinde alij ex alijs monaſterijs nec ex fundatione inteſtatâ vllum ius obtendere queunt. Nam 1. F. Romanus hanc non videtur agnoſcere, dum vbique in aſtro ſuo & inter alia totâ fere *q. 2. n. 17. q. 3. n. 5. §. quocirca &c.* clamat, contra vltimas teſtatorum voluntates veniri, ſi monaſteria emortua non eiuſdem Ordinis Religioſis reſtituantur. Igitur vbique teſtatam vult eſſe fundationem, adeoque inteſtatam non agnoſcit.

Quod ſi tamen F. Romanus velit etiam dari fundationem inteſtatam, illa haud dubie facta erit vel per *donationem inter viuos*, vel *mortis cauſa*. Non per donationem inter viuos. Nam hæc eſt actio, qua quis rem aliaſ ſuam nullo iure cogente licitè in alium transfert, vt ſit eius propria Hoſt. *in ſumm. decret. de donat. n. 1. per l. donationes 1. l. donari 29 ff. de donat. l. donari ff. de R. I.* Illa autem actio eſt vel ſtipulatio aut promiſſio proprie dicta ex liberalitate promittentis profecta, cum intentione ſe ex iuſtitia obligandi alteri, ſeu pactum veſtitum iure Novell. *162. c. 1.* de re liberaliter in aliquem transferenda. Laym. *lib. 3. theol. mor. tract. 4. c. 12. n. 1.* Leſſ. *lib. 2. de iuſt. c. 18. dub. 2.* Azor. *tom. 3. inſtit. mor. lib. 11. de donat. cap. 1.* Treutl. *vol. 2. diſp. 14. theſ. 1. & theſ. 7.* & ibi Bacch. Vel eſt realis datio doni gratuiti *§. per traditionem Inſt. de rer. diuiſ.* Treutl. & Bach. *d. l.* Vnde duplex Theologis datur donatio, *Altera verbalis & imperfecta, quæ incipit à promiſſione*, vt ſi dicatur dono tibi equū meū, vel donatus ſit tibi equus meus, qui tamen abſens eſt, *Leſſ. Laym. dd. loc. Bacch. d. l.* vbi ait hanc metonymicè dici donationem; Altera REALIS & perfecta, in qua res, quæ donatur, etiam traditur, vt ſtatim fiat accipientis Leſſ. Laym. Bacch.

dd. loc. Prior Verbalis licet rei donatæ dominium non transferat (eo quod traditionibus & non pactis, rerum dominia transferantur *l. Traditionibus. 20. C. de pact.*) parit tamen obligationem & conditionẽ ex lege Nov. *162. c. 1.* ad rem donatario reipſa dandam. Laym. & Bacch. *dd. loc.* VVeſemb. *de donat. n. 7.* Poſterior realis, rei dominium ſtatim in donatarium transfert. *d. §. per traditionem. Inſt. de rer. diuiſ.* Atqui donationem verbalem alijs aliorum monaſteriorum monachis à fundatoribus factam, F. Romanus nuſquam probat, nec probare poteſt, quam tamen, ſi ea facta eſſet, probare tenebatur *ex l. cum de in debito 25. in pr. verſ. qui enim fecit. ff. de prob. &c.* |Vid Hunn. *in Encyclopad. iur. part. 3. tit. 26. cap. vlt. n. 1. & 2.* Nec etiam donationem realem ijsdem factam, patet experiẽtia. Nam per donationem realem trãsfertur ſtatim rei donatæ dominium. *§. Per traditionem Inſt. de Rer. diuiſ.* Layman. *l. 3. theol. mor. tract. 4. c. 12. n. 2. Leſſ l. 2. de iuſt. c. 18. dub. 2.* Atqui in alios aliorum monaſteriorum monachos non fuiſſe vnquam translatum dominium, experientia comprobatur & ego *ſupra q. 2.* fuſe oſtendi. Igitur in alios aliorum monaſteriorum monachos bona emortuorum eiuſdem Ordinis Collegiorum non ſunt à fundatoribus donatione inter viuos translata.

Nec etiam fundatio inteſtata facta eſt per donationem mortis cauſa, pro alijs aliorum eiuſdem Ordinis monaſteriorum monachis. Nam alias illa donatio iiſdem argumentis, quibus inſtitutio, ſubſtitutio, legatum fideicommiſſum ſupra fuerunt impugnata, conficietur, per not. Schneid. *in princ. Inſt. de donat. & tot. tit. de don. cauſ. mort. verſ. in quibus conueniunt. & differunt legatum & donatio cauſa mortis n. 24.* Et quidem ex eo, quod in donatione cauſa mortis dominium à die mortis donatoris ipſo iure transferatur in donatarium abſque traditione *l. 1. in fin. iunct. l. ſeq. ff. de Publician.* Atqui à die mortis donatoris in alios aliorum eiuſdẽ Ordinis monaſteriorum monachos, bonorum illorum donatorũ dominium non tranſijt, vt probatum eſt *q. 2.* Igitur &c.

Vnde relinquitur, alijs aliorũ Monaſteriorum monachis aliquod ius ad dicta emortuorum eiuſdem Ordinis Monaſteriorum bona nec ex fundatione teſtata nec inteſtata competere.

8. Denique ex nulla lege vel Canone poteſt oſtendi, quod alij vel omnium ſimul, vel aliquorum ſaltem monaſteriorum monachi habeant ius in emortuorum eiuſdem Ordinis non mendicantis Collegiorum à ſe inuicem non dependentium bona, vt ex Canonum & iurium allegatorum ſolutione patebit. Igitur nec Ordo nec Vnio non mendicans poteſt dici habere ius in Collegiorum eiusdem regulæ emortuorum à ſe inuicem non dependentium bona. Conſequentia *Ant. pars tert. de lege Can. prob.*

pro-

probatur; quia Ordo concretè ſumptus nihil aliud dicit, quam omnia ſimul monaſteria eiuſdẽ regulæ, & Vnio, quàm aliqua ſaltem monaſteria eiuſdem Ordinis. IGITVR ſi nec omnia ſimul, nec aliqua monaſteria habent ius in emortua eiuſdem regulæ monaſteria, etiam nec Ordo nec Vnio in illa eadem ius habebit.

CAPVT TERTIVM.

Soluuntur F. Romani argumenta cap. I. propoſita.

1. *Alijs aliorum monaſteriorum monachis non competit ius in bona huius monaſterij emortui ex fundatione teſtata.*
Quæ ſit fundationis ratio formalis aut finalis mouens proxime.
Aliqua monaſteria fundata intuitu ſtematis perſonarum.
An fundatio monaſteriorum monachis in quantum erant monachi, facta. n. 2.
F. Romanus ſibi contrariatur.
Quod Clericorum officium?
Quod Monachorum?
2. *F. Romanus terminis valde abutitur, Monachos appellando membra regulæ, & regulam cum Ordine confundendo.*
Cuius intuitu fundatio ſit monaſterij, illi incorporantur bona.
Eiuſmodi Bona non incorporantur toti Ordini, ſed huius loci conueutui.
Ordo in concreto ſumptus quid dicat?
3. *Monachus ſuo acquirit monaſterio, & non alij, multo minus toti Ordini.*
Legatum Monacho tranſeunti ad aliud monaſterium eiuſdem Ordinis, illi & non priori Monaſterio dicitur incorporari.
4. *Fundatio facta Monachis huius illiusue Ordinis, quomodo intelligatur.*
Certi ex Ordine veniunt ab Epiſcopo deſignandi.
Epiſcopus eo caſu gratificari poteſt, cui vult.
A communi opinione in conſulendo & iudicando non eſt recedendum.
Iudex contra communem iudicans, litem facit ſuam.
5. *Fundatio pro Monachis facta quomodo intelligatur?*
6. *De Fundatione pro familia S. Benedicti quid ſentiendum.*
7. *Ad Clem. quia contingit. de rel. dom. reſpondetur remiſſiue ex q. 6.*
8. *Ad Dd. authoritatem, quod omnibus alicuius loci monachis mortuis alij ex eodem Ordine ſit ſubſtituendi, reſpondetur remiſſiue ex q. 7.*
9. *Gloſſ ſicut alterius 7. q. 1. verſ. regulariter, & regula hac, quod beneficia regularia, regularibus, ſecularia ſecularibus ſint danda, à F. Romano huc impertinenter allegantur.*
10. *Conc. Trid. ſeſſ. 14. de refor. c. 10.*

Eccleſiam decet de virtute in virtutem progredi, & nu. 20.

20. De hac propoſitione Monaſterium manebit ordinatum ex religioſis eiuſdem profeſſionis, quamdiu poteſt, quid ſentiendum.

Legatum gregis quomodo intelligatur.

Benedictini quid reſpondebunt Hieronymianis, Auguſtinianis, Guilielmitis, Eremitis, &c. quorum Monaſteria occuparunt. & n. 26.

Ratio illa, quod quæ ſemel Deo dicata ſunt, non ſunt amplius ad humanos vſus transferenda, nihil concludit contra Clericos ſæculares.

Vitam mixtam agentes ſunt præferendi ijs, qui vitam agunt merè contemplatiuam.

21. c. Cùm venerabilis de rel. domib. nihil ad rem præſentem facit, vt patet ex ipſius caſus propoſitione & deciſione.

22. c. relatum. ne Cler. vel Mon. breuiter diſcutitur.

23. c. Quæ ſemel ſunt dedicata, 19. q. 3. diſcutitur.

F. Romanus illius textum immutauit.

Diſtinctio quæ ſit inter maneant, & debent manere.

Vox Maneant dicit neceſſitatem legis. At debent manere, dicit omnem neceſſitatem, ſiue ex natura rei, ſiue ex lege ortam.

Quod per ſe perpetuo manſurum erat, per accidens aliquando non manet.

d. c. quæ ſemel, nihil ad rem præſentem.

Nec enim agitur de re ſacra profananda.

24. c. peruenit. il. 2. 18. q. 2. proponitur & diſcutitur.

F. Romanus omittit ex Canone, quæ ipſius euertunt intentionem.

Quod non eſt, non poteſt deſtrui.

25. Breue Innocentij III. oſtenditur nihil pro Fr. Romano facere.

Quando dicitur, quod Ordo Monaſticus, qui in aliquo Monaſterio ſecundum Deum, & S. Benedicti regulam dignoſcitur inſtitutus, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur, intelligitur, per ſe loquendo, ſecus per accidens.

Perpetuitas ſæpe per accidens impeditur.

Vox perpetuo quomodo accipienda.

Omnis diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtantibus, & in eodem ſtatu permanentibus.

26. Regula, indultum à iure beneficium, non eſt alicui auferendum, quomodo intelligatur.

27. Ordo Religioſus quot modis accipiatur.

P. Forerus à Fratre Romano defenditur.

Vox Inſtitutus in Iure quot modis accipiatur.

F. Romanus affingit P. Forero, quod ipſe non docuit.

Inſtitui & inueſtiri quomodo differant?

P RESPOND.

Digitized by Google

Aſſumptũ F Rom. negatur. RESPONDEO negando Fr. Rom. aſſmptum, quod Ordini vel Vnioni competat ex parte tituli ſpes iuridica, aut vllum ius in dicta bona ex fundatione.

Ad prob. 1. Reſp. 1. I. Et primo quidem Ad probat. I. nego illis alijs deberi Monaſteria eiuſdem Ordinis emortua ex fundatione teſtata, vt *c. 2.* oſtendi: eò quod nec titulo inſtitutionis, nec ſubſtitutionis aut alio aliquo ad ea vocẽtur: ſicuti omnibus Collegiatæ alicuius Eccleſiæ Canonicis & Vicarijs ex fũdatione inſtitutis ac poſt mortuis, alij aliarum Eccleſiarum Collegiatarum Canonici & Vicarij eiuſdem licet Vrbis & diœceſis ad emortuam Eccleſiam nec titulo inſtitutionis, nec ſubſtitutionis, aut alio quopiam vocantur. Igitur, &c.

Ad ea, Quæ Fr. Romani probationi coniungit; RESPON. Nihil contra allata facere, ſed petere ſolum rationem formalẽ aut finalẽ mouentẽ proximè (vt patet ex membrorũ à F. Rom. allegatorum oppoſitione, licet alias videatur etiam innui cauſa finalis non tam mouens quam impulſiua) fundationis primæ, ſub qua primi, qui adiere hunc locum, ſint inſtituti. Quicquid ſit, nos ad ſingula reſpondebimus.

NEGAT I. F. Rom. fundationem & donationem factam fuiſſe intuitu ſtẽmatis perſonarum in indiuiduo, vel natalium ipſorum Monachorum. RESPOND. ego, hoc in multis eſſe falsũ, quia cõplures fundationes factæ ſunt à principibus, Comitibus intuitu liberorum ſuorum, (vt patet ex fundatione Gerenrodenſi in ſylua Hercinia à Gerone Comite intuitu filiæ ſuæ Haduidis, de qua Dithmar. Merſpurgenſis Epiſcopus *in Chronici ſui lib. 2.* Eltinẽſi ad Rhenum à VVichmanno Comite reſpectu filiæ ſuę Ludgardis, &c. Heslingenſi diœceſis Bremẽſis ab Heddone Comite reſpectu filię ſuæ VVendilgerdis; Heruordienſi Quedlinburgenſi, &c. factis. Igitur, &c. Atque huic noſtræ reſponſioni ſubſcribunt ICti Dilingani *in tract. de compoſ. pacis. cap. 7. q. 51. n. 29.*

Hinc II. Colligitur, Fr. Romanum falli, quando negat fundationes factas intuitu illuſtrium perſonarum; cum quotidianus vſus contrariũ oſtendat.

III. NEGAT F. Romanus fundationem factam religioſis, intuitu prioris Monaſterij, ex quo ad hunc nouũ locum euocati erant profeſsi, qui nunc ſunt mortui. RESPOND. bene ſentire F. Romanum. Sed hinc ego contra ipſum ita argumentor: ſi fundatio facta eſt, vt vult F. Romanus, intuitu totius Ordinis, Igitur & fundatio erit facta intuitu ſimul prioris illius Monaſterij, Vnde euocati profeſsi. Cum & illud prius Monaſterium comprehendatur, in Ordinis aggregato. At non hoc, vt hic concedit F. Rõ. Igitur nec illud. Vnde palã eſt, vel F. Rõ. ſibi cõtradicere; vel propoſitionẽ paulò ante ab ipſomet allatam omnino euertere.

IV. NEGAT F. Rõ. Fundationẽ factã Religioſis, in quantũ erant purè Clerici RESP. ſi de prima agit F. Rõ. fundatio-

datione, non eam in omnibus obtinere Monaſterijs. Nam multæ Eccleſiæ principio pro purè Clericis ſæcularibus fuerunt fundatæ, quæ poſtea translatæ ſunt ad Regulares, vt ipſe F. Romanus teſtatur *q. 2. in reſp. ad 3 n. 6.*

V. Denique aſſerit & ait F. Romanus Fundationem factam Monachis, in quantũ erãt Monachi, ſiue mẽbra huius illiusve Regulæ, vel Ord. Resp. hanc F. Rom: aſſertionem tacitè videri contrariam alteri, quã voluit fũdationem non fuiſſe factam Monachis vt purè Clericis; adeoq; videri innuere, fundationem ijs factam, vt mixtim Clericis. Cum Religioſus quà etiam Clericus, & religioſus in quantum Monachus ſibi videantur opponi apud S.Thom. *2.2.q.187.art.1.* Vide F.Rom. *q.2.aſtri n.36*, Igitur, &c. Deinde ſi ex fundatione inſtituti Monachi, in quantũ Monachi, qua ratione Fr.Romanus *q.2.n.36.& ſeqq. ac q. 8.n. 10.&c.* aſſerit, Monachos S.Benedicti poſſe ſuſcipere animarum curam, docere, vel ad ea ſe offerre? Niſi velit neglectam aut mutatam fundatorũ voluntatem; Cum Monachorum quà Monachorum ſit non docere, ſed ſua aliorumuè peccata plangere, teſte ipſomet F.Rom. *d.q.2.n.36.* ex S.Thom. *2.2.q.187.art.1.* Quod ſi Fr. Romanus vult Monachos non neglecta nec mutata fundatorum ſuorum voluntate, poſſe docere; neceſſe eſt, cõſequenter adſtruat, Monachos non qua ſeu in quantum Monachos, eſſe in fundatione inſtitutos: quæ eſt propoſitio quintæ ipſius aſſertioni repugnans.

2. Tum etiam Nota, quod Fr. Rom. terminis valdè abutatur, quando Monachos vocat membra regulæ, & regulam cum Ordine confundit. Quis ita vnquã locutus eſt? Sed hac omiſſa logomachia, quomodo F. Romanus probat, Monachos, in quantum ſunt membra Ordinis, in fundatione eſſe inſtitutos. Hactenus ego eiuſmodi nec dũ audiui nec vidi. Ex ijs; quæ audiui, ita F. Rom. oppugno. Si facta fuiſſet fundatio pro Monachis, quatenus sũt membra huius Ordinis abſolutè conſiderati, nec ad hunc locum limitati, adeoque pro ipſo toto Ordine; conſequenter facta fuiſſet incorporatio huius Monaſterij toti Ordini. Cum *ex princip. F. Rom. q.1.nu.60.* Cuius congregationis intuitu fundatio fit, illi donatorum bonorum fiat incorporatio. Atqui non facta eſt incorporatio bonorum toti Ordini. Ergo nec fundatio toti Ordini eſt facta.

Minor ſyllogiſmi probatur. Quia alias facta fuiſſet incorporatio omnibus eiuſdem inſtituti Monaſterijs, quod falsũ eſſe ſuperius demonſtraui. Igitur nec toti Ordini facta fuit illa bonorũ incorporatio. *Cõſequẽtia* probatur. Nã vt ſuprà oſtenſum eſt, Ordo in concreto ſumptus nihil aliud eſt, quã aliquod totũ ex omnibus eiuſdẽ regulæ Monachis & Monaſterijs per accidẽs aggregatũ, ſicuti exercitus, cui SS.Patres Ordinem religioſ. cõparãt.

3. Deinde ſi fundatio Monaſteriorũ dicitur facta toti Ordini; quę ratio eſt cur monachus huius Monaſterij dica-

S. Benedicti hoc in loco habitante, prout ipſæ fundationum literæ declarant, non autem pro toto Ordine.

Reſponſ. 2. RESPON. 2. Etiam poſito, quod facta ſit fundatio pro familia S. Benedicti ſimpliciter, non tamen tunc omnium & ſingulorum eius Ordinis Monaſteriorum monachi cenſebuntur inſtituti per tradita *c. 2.* ſed ab Epiſcopo deſignandi aut deſignati, vt paulo ante oſtendi.

Inſtant. *Reſponſio.* Si dixeris, monachis huius loci mortuis, reliquos ex fideicōmiſſo vocari, iam tibi *q. 6.* reſpondebitur; à ſuperiore legitimo ſubſtitutos ex fideicommiſſo vocari, non verò alios aliorum Monaſteriorum, licet eiuſdem Ordinis. Cum illi velut deſcendẽtes, hi verò velut collaterales ſe habeant. In fideicommiſſo autem familiæ, veniunt deſcendents, non verò collaterales *l. cum ita §. in fideicommiſſo. ff. de leg. 2.* vide ſupra *c. 2. hic & inf. q. 6.* Et ſi ex fideicōmiſſo familiæ veniũt collaterales qua ratione tui Benedictini excluſis Hieronymianis, Auguſtinianis Guilielmitis, horum Monaſteria obtinuerunt?

Ex ſuperius dictis falſa oſtenditur Maior propoſitio Fr. Rom. ſi in ea accipiatur familia S. Benedicti pro omni Congregatione ſub S. Benedicti regula viuente; vera autem erit, ſi familia accipiatur pro Congregatione aliqua particulari, ab Epiſcopo vel ſuperiore legitimo deſignanda vel deſignata, eiuſque ſubſtitutis, &c.

Ad Conf. 1. *Reſponſio remiſſiua.* 7. Ad Confirm. 2. ex Clem. *quia contingit de rel. domib* infra *quaſtione noſtra 6. cap. 2.* reſpondebitur, vbi vide.

8. Ad probationem 2. qua aſſerit F. Rom. ex Dd. authoritate, emortuis omnibus alicuius Monaſterij Monachis, alios ex alijs eiuſdem Ordinis eandem regulam profitentibus eſſe ſubſtituendos, Reſpondetur infra *q. noſtra 7.* *Ad proc 2. Reſponſio.*

9. Ad Confirmationem eius 1. ex glo. *in c. ſicut alterius 7. q. 1. verb. regulariter deſumptam,* RESPOND. Eam nihil ad rẽ noſtram facere. Nàm illic apud gloſ. ſtatuitur, vt Eccleſia viduata ſuo Epiſcopo nubat alij in Domino, ſeu regulariter, id eſt, vt ait. *ibi.* gloſ. homini ſuæ profeſsionis *per c. caue 28. q. 1.* quæ ſunt aliena à noſtro caſu, vbi non tantum caput Congregationis, ſed & ipſe cœtus mortuus eſt. Apud gloſ. verò cœtus Eccleſiæ adhuc ſupererat. Cum dicatur nubere poſſe alij ſcilicet prælato & capiti, quod præcedens ſuum caput obijſſet. Mortui autem non nubunt. DEINDE quòd ſi Eccleſia vidua ante habuiſſet Prælatum & Epiſcopum religioſum, num & illius ſucceſſor erit eiuſdem profeſsionis religioſæ poſtulandus, cuius fuit anteceſſor? Sẽſus illius gloſ. eſt, vt vacantia beneficia regularia dentur regularibus, & ſæcularia ſæcularibus, quemadmodum prudentiſsimè conſtituit Concil. Trident. *ſeſſ. 14. de reform. c. 10.* At hæc nihil contra nos pugnant; quia nos agimus non de beneficijs & titulis vacantibus, ſed extinctis, Igitur, &c. *Ad illius Confirm. 1.*

10. AD CONFIRM. 2. RESP. Eam nihil ad rem facere; quia loquitur

de Collegio adhuc exſiſtente; non verò emortuo, de quo noſtra eſt diſceptatio, vt palam eſt. PRIVS probatur ex ſubiecta Concilij Trid. *ſ. 14. de refor. c. 10. & c. cum cauſam. 27. de elect.* ratione, quâ aſtruitur, quod „ non ſit in boue arandum & aſino, nec „ quiſquam debeat veſtem induere de „ lana linoque contextam *d. c. cauſam 27. de elect.* Velle autem arare in boue & aſino, ſupponit vtrumque iumentum exſtare & viuere; ita velle indui veſte ex lana linoque contexta, ſupponit lanam linumque illic extare. Nam alias ſi alterutrum vel vtrumque iumentum, bos vel aſinus, eſſet extinctum ſeu mortuum, non poſſet quis dici, velle illic arare in boue & aſino; nec ſi alterutra vel vtraque veſtis materia, lana vel linum, eſſet deſtructa, poſſet dici veſtis ex lana & lino ſimul fieri. Quare quando Concilium Trid. & ius Canonicum cauent, ne vno in loco aretur in boue & aſino, aut ne veſtis ex lana linoque conficiatur, illud agunt, ne, quando alterum iumentũ, aſinus v. c. adhuc illic extat ac viuit, alterum, bos, iſthic illi adiungatur, hoc eſt, quando vno in loco religioſi alicuius Ordinis adhuc adſunt & viuunt, ne ijs quis alios ſæculares adjungat. Vnde formatur hæc regula Iuris, quod beneficia ſæcularia danda ſint ſæcularibus, regularia regularibus.

Adhæc miror hic F. Romani ingenium, quod cum *q. 1. n. 34.* Canoniam monachalem ex Azorio neget eſſe beneficium, nihilominus pro Canonia defuncti Monachi extincta argumentetur, ac ſi verum eſſet beneficium & quidem vacans. Adeoque ſibi multifariam contradicat.

11. Ad Confir. 3. ex iure deuolutionis petitam RESPOND. 1. Nihil contra nos concludere; quia vel agitur de Canoniis Monachalibus, vel de prælatura Monaſterij. Si de Canonijs Monachalibus; iam deuolutio hic non obtinet. Nam licet in Eccleſijs Collegiatis & quidem numeratis ſtrictè acceptis locum habeat deuolutio; non tamen in Eccleſijs nõ numeratis *c. ex parte de conceſſ. præb.* Anton. de Butr. *de elect. in c. vacante n. 3.* ibi; in non numeratis non habet locum *c. 2. ne ſed vac. ſeu* Concilium Lateranenſe. *& num. 16. ibid.* Atqui monaſteria emortua fuerunt Eccleſiæ non numeratæ, vt probaui ſupra *q. 1. cap. 1. & 2.* IGITVR in moaſterijs emortuis locum non habet deuolutio, adeoque ex iure deuolutionis nulli rationum radij peti poſſunt, qui aſtrum efficitum colluſtrent. Nam vbi nulla deuolutio eſt, nec vllum deuolutionis ius, qualitates ac effectus locum obtinere poſſunt, cum non entis nullæ ſint qualitates, nulli effectus. *l. eius qui in prouincia. ff. ſi cert. pet. l. quidam referunt. ff. de iure Codic. l. 1. Comm. præd. l. item eorum. §. ſed ſi ita ff. quod cuiuſque Vniuerſ.* *Ad quod Conf. 3. Reſp.*

§. Quod ſi agatur de Prælatura monaſterij, iam iterum non habet hic locum deuolutio; quia omnibus omnino de Collegio cum ipſo Prælato

lato emortuis, illic nec eſt nec datur electio actiua vel paſſiua, directa. IGITVR nec poteſt illic electio dari obliqua ſeu deuoluta. Antecedens patet de directa electione actiua, quia hæc penes monachos illius monaſterij eſſet *c. 1. de elect. c. congregato 16. q. vlt.* id eſt, electores iure proprio eſſent monachi illius monaſterij congregati. At non ſunt; cum ponantur omnes mortui. Igitur non datur directa electio actiua. Nec etiam paſſiua datur iſtic electio. Nam hæc itidem iure proprio *ex c. Abbate de V. S.* eſſet penes Monachos illius Monaſterij, vt citati docent Dd. id eſt, monachi illius monaſterij eſſent eligendi, modo digni ſint; vel ſi aliunde aſſumantur, tum hi illic de nouo vt profitentur, neceſſe eſt. *d. c. Abbate.* At hic nulli omnino monachi dantur; cum ponantur omnes mortui, nemine omnino ſuperſtite. IGITVR nec electio paſſiua hic locum habet. CONSEQVENTIA probatur. quia electio deuoluta ſupponit ius proprium directum. Nam electio deuoluta non datur, niſi perſona intermedia, (cui iure proprio ac directo competit eligere,) vel iure non potuit *v. c. propter delictum*; vel ſi potuit, tempus electioni præſcriptum neglexit, vel ſi non neglexit, indignum elegit. Gonzalez *in prom. ad reg. 8. Cancell. glo. 5. n. 144.* Et arguit ipſe titulus de ſupplenda negligentia prælatorum, vnde deuolutionis conditiones Dd. deſumpſerunt. Proinde cum hoc in caſu noſtro non detur electio propria & directa; nec dabitur electio deuoluta ſeu obliqua, cum conditionibus electionis directæ.

12. Et quamuis verbum deuolui ſit commune, ſeu nunc directum, nunc obliquum Bart. *in l. centurio in 54. ff. de vulg. & pupill. ſubſtit.* Felin. *in c. in præſentia n. 2. de probat.* tamen hac in materia eſt verbum obliquum; non directum, per rationem modo allatam. Cum verbum directum ſit, cuius virtute aliquid alicui ſine intermedia perſona præcedente defertur; Verbum verò obliquum ſit, quando res illa defertur intermedia perſona præcedente. Felin. *in c. in præſentia n. 2. de probat.* *Inſtant.* *Reſp. 1.*

Et poſito quod verbum deuolui, acciperetur tanquam verbum directum, ita vt directa prouiſio, ſeu quæ iure proprio cómpetit, dicatur ſpectare ad ſuperiorem Epiſcopum, vel Papam, quid inde? *Reſp. 2.*

Quod ſi illi conditiones deuolutionis, prout hæc notat verbum obliquum, attribueris, de quibus ſupra; non niſi ineptiſſime egeris, vt patet ex terminis. Cũ oppoſitorũ oppoſita ſolat eſſe ratio *l. fin. §. fin. ff. de legat. 3.* Atqui deuolui directo ſeu deferri iure proprio; & deuolui oblique, ſeu deferri iure deuoluto ſunt oppoſita. IGITVR. &c.

13 Panormitanus *in c. nullus in Eccleſia de elect. n. 10.* & Rebuff. *de deuolut. n. 18.* aguni 1. de prouiſione beneficiorum, vt oſtendunt ipſorum verba ſuperius allegata. Atqui Cano-

probatur; quia Ordo concretè ſumptus nihil aliud dicit, quam omnia ſimul monaſteria eiuſdē regulæ, & Vnio, quàm aliqua ſaltem monaſteria eiuſdem Ordinis. IGITVR ſi nec omnia ſimul, nec aliqua monaſteria habent ius in emortua eiuſdem regulæ monaſteria, etiam nec Ordo nec Vnio in illa eadem ius habebit.

CAPVT TERTIVM.

Soluuntur F. Romani argumenta cap. I· propoſita.

1. *Alijs aliorum monaſteriorum monachis non competit ius in bona huius monaſterij emortui ex fundatione teſtata.*
Quæ ſit fundationis ratio formalis aut finalis mouens proxime.
Aliqua monaſteria fundata intuitu ſtēmatis perſonarum.
An fundatio monaſteriorum monachis in quantum erant monachi, facta, n. 2.
F. Romanus ſibi contrariatur.
Quod Clericorum officium?
Quod Monachorum?

2. *F. Romanus terminis valde abutitur, Monachos appellando membra regulæ, & regulam cum Ordine confundendo.*
Cuius intuitu fundatio fit monaſterij, illi incorporantur bona.
Eiuſmodi Bona non incorporantur toti Ordini, ſed huius loci conuentui.
Ordo in concreto ſumptus quid dicat?

3. *Monachus ſuo acquirit monaſterio, & non alij, multo minus toti Ordini.*
Legatum Monacho tranſeunti ad aliud monaſterium eiuſdem Ordinis, illi & non priori Monaſterio dicitur incorporari.

4. *Fundatio facta Monachis huius illiusue Ordinis, quomodo intelligatur.*
Certi ex Ordine veniunt ab Epiſcopo deſignandi.
Epiſcopus eo caſu gratificari poteſt, cui vult.
A communi opinione in conſulendo & iudicando non eſt recedendum.
Iudex contra communem iudicans, litem facit ſuam.

5. *Fundatio pro Monachis facta quomodo intelligatur?*

6. *De Fundatione pro familia S. Benedicti quid ſentiendum.*

7. *Ad Clem. quia contingit. de rel. dom. reſpondetur remiſſiue ex q. 6.*

8. *Ad Dd. authoritatem, quod omnibus alicuius loci monachis mortuis alij ex eodem Ordine ſit ſubſtituendi, reſpondetur remiſſiue ex q. 7.*

9. *Gloſſ ſicut alterius 7. q. 1. verſ. regulariter, & regula hac, quod beneficia regularia, regularibus, ſecularia ſecularibus ſint danda, à F. Romano huc impertinenter allegantur.*

10. *Conc. Trid. ſeſſ. 14. de refor. c. 10.*

Eccleſiam decet de virtute in virtutem progredi, & nu. 20.

20. De hac propoſitione Monaſterium manebit ordinatum ex religioſis eiuſdem profeſſionis, quamdiu poteſt, quid ſentiendum.

Legatum gregis quomodo intelligatur.

Benedictini quid reſpondebunt Hieronymianis, Auguſtinianis, Guilielmitis, Eremitis, &c. quorum Monaſteria occuparunt. & n. 26.

Ratio illa, quod quæ ſemel Deo dicata ſunt, non ſunt amplius ad humanos vſus transferenda, nihil concludit contra Clericos ſæculares.

Vitam mixtam agentes ſunt præferendi ijs, qui vitam agunt merè contemplatiuam.

21. c. Cùm venerabilis de rel. domib. nihil ad rem præſentem facit, vt patet ex ipſius caſus propoſitione & deciſione.

22. c. relatum. ne Cler. vel Mon. breuiter diſcutitur.

23. c. Quæ ſemel ſunt dedicata, 19. q. 3. diſcutitur.

F. Romanus illius textum immutauit.

Diſtinctio quæ ſit inter maneant, & debent manere.

Vox Maneant dicit neceſſitatem legis. At debent manere, dicit omnem neceſſitatem, ſiue ex natura rei, ſiue ex lege ortam.

Quod per ſe perpetuo manſurum erat, per accidens aliquando non manet.

d. c. quæ ſemel, nihil ad rem præſentem. Nec enim agitur de re ſacra profananda.

24. c. perunit. il. 2. 18. q. 2. proponitur & diſcutitur.

F. Romanus omittit ex Canone, quæ ipſius euertunt intentionem.

Quod non eſt, non poteſt deſtrui.

25. Breue Innocentij III. oſtenditur nihil pro Fr. Romano facere.

Quando dicitur, quod Ordo Monaſticus, qui in aliquo Monaſterio ſecundum Deum, & S. Benedicti regulam dignoſcitur inſtitutus, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur, intelligitur, per ſe loquendo, ſecus per accidens.

Perpetuitas ſæpe per accidens impeditur.

Vox perpetuo quomodo accipienda.

Omnis diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtantibus, & in eodem ſtatu permanentibus.

26. Regula, indultum à iure beneficium, non eſt alicui auferendum, quomodo intelligatur.

27. Ordo Religioſus quot modis accipiatur.

P. Forerus à Fratre Romano defenditur.

Vox Inſtitutus in Iure quot modis accipiatur.

F. Romanus affingit P. Forero, quod ipſe non docuit.

Inſtitui & inueſtiri quomodo differant?

Digitized by Google

Aſſumptũ F Rom. negatur. RESPONDEO negando Fr. Rom. aſſimptum, quod Ordini vel Vnioni competat ex parte tituli ſpes iuridica, aut vllum ius in dicta bona ex fundatione.

Ad prob.1. Reſp.1. 1. Et primo quidem Ad probat. 1. nego illis alijs deberi Monaſteria eiuſdem Ordinis emortua ex fundatione teſtata, vt c.2.oſtendi: eò quod nec titulo inſtitutionis, nec ſubſtitutionis aut alio aliquo ad ea vocentur: ſicuti omnibus Collegiatæ alicuius Eccleſiæ Canonicis & Vicarijs ex fũdatione inſtitutis ac poſt mortuis, alij aliarum Eccleſiarum Collegiatarum Canonici & Vicarij eiuſdem licet Vrbis & diœceſis ad emortuam Eccleſiam nec titulo inſtitutionis, nec ſubſtitutionis, aut alio quopiam vocantur. Igitur, &c.

Ad ea, Quæ Fr. Romani probationi coniungit; RESPON. Nihil contra allata facere, ſed petere ſolum rationem formalẽ aut finalẽ mouentẽ proximè (vt patet ex membrorũ à F. Rom. allegatorum oppoſitione, licet alias videatur etiam innui cauſa finalis non tam mouens quam impulſiua) fundationis primæ, ſub qua primi, qui adiere hunc locum, ſint inſtituti. Quicquid ſit, nos ad ſingula reſpondebimus.

NEGAT I.F.Rom.fundationem & donationem factam fuiſſe intuitu ſtẽmatis perſonarum in indiuiduo, vel natalium ipſorum Monachorum. RESPOND. ego, hoc in multis eſſe falsũ, quia cõplures fundationes factæ ſunt à principibus, Comitibus intuitu liberorum ſuorum, (vt patet ex fundatione Gerenrodenſi in ſylua Hercinia à Gerone Comite intuitu filiæ ſuæ Haduidis, de qua Dithmar. Merſpurgenſis Epiſcopus *in Chronici ſui lib.* 2. Eltinẽſi ad Rhenum à VVichmanno Comite reſpectu filiæ ſuę Ludgardis, &c. Heslingenſi diœceſis Bremẽſis ab Heddone Comite reſpectu filię ſuæ VVendilgerdis; Heruordienſi Quedlinburgenſi, &c. factis. Igitur, &c. Atque huic noſtræ reſponſioni ſubſcribunt ICti Dilingani *in tract. de compoſ. pacis. cap.7.q.51.n.29.*

Hinc II. Colligitur, Fr. Romanum falli, quando negat fundationes factas intuitu illuſtrium perſonarum; cum quotidianus vſus contrarii oſtendat.

III. NEGAT F. Romanus fundationem factam religioſis, intuitu prioris Monaſterij, ex quo ad hunc nouũ locum euocati erant profeſsi, qui nunc ſunt mortui. RESPOND. bene ſentire F. Romanum. Sed hinc ego contra ipſum ita argumentor: ſi fundatio facta eſt, vt vult F. Romanus, intuitu totius Ordinis, Igitur & fundatio erit facta intuitu ſimul prioris illius Monaſterij, Vnde euocati profeſsi. Cum & illud prius Monaſterium comprehendatur, in Ordinis aggregato. At non hoc, vt hic concedit F. Rõ. Igitur nec illud. Vnde palã eſt, vel F. Rõ. ſibi cõtradicere; vel propoſitionẽ paulò ante ab ipſomet allatam omnino euertere.

IV. NEGAT F. Rõ. Fundationẽ factã Religioſis, in quantũ erant purè Clerici RESP. ſi de prima agit F. Rõ. fundatio-

datione, non eam in omnibus obtinere Monaſterijs. Nam multæ Eccleſiæ principio pro purè Clericis ſæcularibus fuerunt fundatæ, quæ poſtea translatæ ſunt ad Regulares, vt ipſe F. Romanus teſtatur *q. 2. in reſp. ad 3 n. 6.*

V. Denique aſſerit & ait F. Romanus Fundationem factam Monachis, in quantũ erãt Monachi, ſiue mẽbra huius illiusve Regulæ, vel Ord. Resp. hanc F. Rom: aſſertionem tacitè videri contrariam alteri, quâ voluit fũdationem non fuiſſe factam Monachis vt purè Clericis; adeoq; videri innuere, fundationem ijs factam, vt mixtim Clericis. Cum Religioſus quà etiam Clericus, & religioſus in quantum Monachus ſibi videantur opponi apud S. Thom. *2.2. q. 187. art. 1.* Vide F. Rom. *q. 2. aſtri n. 36.* Igitur, &c. Deinde ſi ex fundatione inſtituti Monachi, in quantũ Monachi, qua ratione Fr. Romanus *q. 2. n. 36. & ſeqq. ac q. 8. n. 10. &c.* aſſerit, Monachos S. Benedicti poſſe ſuſcipere animarum curam, docere, vel ad ea ſe offerre? Niſi velit neglectam aut mutatam fundatorũ voluntatem; Cum Monachorum quà Monachorum ſit non docere, ſed ſua aliorumuè peccata plangere, teſte ipſomet F. Rom. *d. q. 2. n. 36.* ex S. Thom. *2.2. q. 187. art. 1.* Quod ſi Fr. Romanus vult Monachos non neglecta nec mutata fundatorum ſuorum voluntate, poſſe docere; neceſſe eſt, cõſequenter adſtruat, Monachos non qua ſeu in quantum Monachos, eſſe in fundatione inſtitutos: quæ eſt propoſitio quintæ ipſius aſſertioni repugnans.

2. Tum etiam Nota, quod Fr. Rom. terminis valdè abutatur, quando Monachos vocat membra regulæ, & regulam cum Ordine confundit. Quis ita vnquã locutus eſt? Sed hac omiſſa logomachia, quomodo F. Romanus probat, Monachos, in quantum ſunt membra Ordinis, in fundatione eſſe inſtitutos. Hactenus ego eiuſmodi nec dũ audiui nec vidi. Ex ijs; quæ audiui, ita F. Rom. oppugno. Si facta fuiſſet fundatio pro Monachis, quatenus ſũt membra huius Ordinis abſolutè conſiderati, nec ad hunc locum limitati, adeoque pro ipſo toto Ordine; conſequenter facta fuiſſet incorporatio huius Monaſterij toti Ordini. Cum *ex princip. F. Rom. q. 1. nu. 60.* Cuius congregationis intuitu fundatio fit, illi donatorum bonorum fiat incorporatio. Atqui non facta eſt incorporatio bonorum toti Ordini. Ergo nec fundatio toti Ordini eſt facta.

Minor ſyllogiſmi probatur. Quia alias facta fuiſſet incorporatio omnibus eiuſdem inſtituti Monaſterijs, quod falsũ eſſe ſuperius demonſtraui. Igitur nec toti Ordini facta fuit illa bonorũ incorporatio. *Cõſequẽtia* probatur. Nã vt ſuprà oſtenſum eſt, Ordo in concreto ſumptus nihil aliud eſt, quã aliquod totũ ex omnibus eiuſdẽ regulæ Monachis & Monaſterijs per accidẽs aggregatũ, ſicuti exercitus, cui SS. Patres Ordinem religioſ. cõparãt.

3. Deinde ſi fundatio Monaſteriorũ dicitur facta toti Ordini; quę ratio eſt cur monachus huius Monaſterij dica-

Digitized by Google

S. Benedicti hoc in loco habitante, prout ipſæ fundationum literæ declarant, non autem pro toto Ordine.

Reſponſ. 2. RESPON. 2. Etiam poſito, quod facta ſit fundatio pro familia S. Benedicti ſimpliciter, non tamen tunc omnium & ſingulorum eius Ordinis Monaſteriorum monachi cenſebuntur inſtituti per tradita *c. 2.* ſed ab Epiſcopo deſignandi aut deſignati, vt paulo ante oſtendi.

Inſtant. Reſponſio. Si dixeris, monachis huius loci mortuis, reliquos ex fideicómiſſo vocari, iam tibi *q. 6.* reſpondebitur; à ſuperiore legitimo ſubſtitutos ex fideicommiſſo vocari, non verò alios aliorum Monaſteriorum, licet eiuſdem Ordinis. Cum illi velut deſcendẽtes, hi verò velut collaterales ſe habeant. In fideicommiſſo autem familiæ, veniunt deſcendents, non verò collaterales *l. cum ita §. in fideicommiſſo. ff. de leg. 2.* vide ſupra *c. 2. hic & inf. q. 6.* Et ſi ex fideicómiſſo familiæ veniũt collaterales qua ratione tui Benedictini excluſis Hieronymianis, Auguſtinianis Guilielmitis, horum Monaſteria obtinuerunt?

Ex ſuperius dictis falſa oſtenditur Maior propoſitio Fr. Rom. ſi in ea accipiatur familia S. Benedicti pro omni Congregatione ſub S. Benedicti regula viuente; vera autem erit, ſi familia accipiatur pro Congregatione aliqua particulari, ab Epiſcopo vel ſuperiore legitimo deſignanda vel deſignata, eiuſque ſubſtitutis, &c.

Ad Conf. 2. Reſponſio remiſſiua. 7. Ad Confirm. 2. ex Clem. *quia contingit. de rel. domib* infra *quæſtione noſtra 6. cap. 2.* reſpondebitur, vbi vide.

8. Ad probationem 2. qua aſſerit F. Rom. ex Dd. authoritate, emortuis omnibus alicuius Monaſterij Monachis, alios ex alijs eiuſdem Ordinis eandem regulam profitentibus eſſe ſubſtituendos, Reſpondetur infra *q. noſtra 7.* *Ad proc 2. Reſponſio.*

9. Ad Confirmationem eius 1. ex glo. *in c. ſicut alterius 7. q. 1. verb. regulariter deſumptam*, RESPOND. Eam nihil ad rẽ noſtram facere. Nam illic apud gloſ. ſtatuitur, vt Eccleſia viduata ſuo Epiſcopo nubat alij in Domino, ſeu regulariter, id eſt, vt ait *ibi.* gloſ. homini ſuæ profeſsionis *per c. caue 28. q. 1.* quæ ſunt aliena à noſtro caſu, vbi non tantum caput Congregationis, ſed & ipſe cœtus mortuus eſt. Apud gloſ. verò cœtus Eccleſiæ adhuc ſupererat. Cum dicatur nubere poſſe alij ſcilicet prælato & capiti, quod præcedens ſuum caput obijſſet. Mortui autem non nubunt. DEINDE quòd ſi Eccleſia vidua ante habuiſſet Prælatum & Epiſcopum religioſum, num & illius ſucceſſor erit eiuſdem profeſsionis religioſæ poſtulandus, cuius fuit antecſſor? Sẽſus illius gloſ. eſt, vt vacantia beneficia regularia dentur regularibus, & ſæcularia ſæcularibus, quemadmodum prudentiſsimè conſtituit Concil. Trident. *ſeſſ. 14. de reform. c. 10.* At hæc nihil contra nos pugnant; quia nos agimus non de beneficijs & titulis vacantibus, ſed extinctis, Igitur, &c. *Ad illius Confirm. 1.*

10. AD CONFIRM. 2. RESP. Eam nihil ad rem facere; quia loquitur

P 3 de Col-

Digitized by Google

de Collegio adhuc exſiſtente; non verò emortuo, de quo noſtra eſt diſceptatio, vt palam eſt. PRIVS probatur ex ſubiecta Concilij Trid. *ſ. 14. de refor. c. 10. & c. cum cauſam. 27. de elect.* ratione, quâ aſtruitur, quod non ſit in boue arandum & aſino, nec quiſquam debeat veſtem induere de lana linoque contextam *d. c. cauſam 27. de elect.* Velle autem arare in boue & aſino, ſupponit vtrumque iumentum exſtare & viuere; ita velle indui veſte ex lana linoque contexta, ſupponit lanam linumque illic extare. Nam alias ſi alterutrum vel vtrumque iumentum, bos vel aſinus, eſſet extinctum ſeu mortuum, non poſſet quis dici, velle illic arare in boue & aſino; nec ſi alterutra vel vtraque veſtis materia, lana vel linum, eſſet deſtructa, poſſet dici veſtis ex lana & lino ſimul fieri. Quare quando Concilium Trid. & ius Canonicum cauent, ne vno in loco aretur in boue & aſino, aut ne veſtis ex lana linoque conficiatur, illud agunt, ne, quando alterum iumentũ, aſinus v. c. adhuc illic extat ac viuit, alterum, bos, iſthic illi adiungatur, hoc eſt, quando vno in loco religioſi alicuius Ordinis adhuc adſunt & viuunt, ne ijs quis alios ſæculares adjungat. Vnde formatur hæc regula Iuris, quod beneficia ſæcularia danda ſint ſæcularibus, regularia regularibus.

Adhæc miror hic F. Romani ingenium, quod cum *q. 1. n. 34.* Canoniam monachalem ex Azorio neget eſſe beneficium, nihilominus pro Canonia defuncti Monachi extincta argumentetur, ac ſi verum eſſet beneficium & quidem vacans. Adeoque ſibi multifariam contradicat.

11. Ad Confir. 3. ex iure deuolutionis petitam RESPOND. 1. Nihil contra nos concludere; quia vel agitur de Canoniis Monachalibus, vel de prælatura Monaſterij. Si de Canonijs Monachalibus; iam deuolutio hic non obtinet. Nam licet in Eccleſijs Collegiatis & quidem numeratis ſtrictè acceptis locum habeat deuolutio; non tamen in Eccleſijs nõ numeratis *c. ex parte de conceſſ. præb.* Anton. de Butr. *de elect. in c. vacante n. 3.* ibi; in non numeratis non habet locum *c. 2. ne ſed vac. ſeu* Concilium Lateranenſe. *& num. 16. ibid.* Atqui monaſteria emortua fuerunt Eccleſiæ non numeratæ, vt probaui ſupra *q. 1. cap. 1. & 2.* IGITVR in moaſterijs emortuis locum non habet deuolutio, adeoque ex iure deuolutionis nulli rationum radij peti poſſunt, qui aſtrum effictum colluſtrent. Nam vbi nulla deuolutio eſt, nec vllum deuolutionis ius, qualitates ac effectus locum obtinere poſſunt, cum non entis nullæ ſint qualitates, nulli effectus. *l. eius qui in prouincia. ff. ſi cert. pet. l. quidam referunt. ff. de iure Codic. l. 1. Comm. præd. l. item eorum. §. ſed ſi ita ff. quod cuiuſque Vniverſ.* *Ad quod Conf. 3. Reſp.*

§. Quod ſi agatur de Prælatura monaſterij, iam iterum non habet hic locum deuolutio; quia omnibus omnino de Collegio cum ipſo Prælato

lato emortuis, illic nec eſt nec datur electio actiua vel paſſiua, directa. IGITVR nec poteſt illic electio dari obliqua ſeu deuoluta. Antecedens patet de directa electione actiua, quia hæc penes monachos illius monaſterij eſſet *c. 1. de elect. c. congregato 16. q. vlt.* id eſt, electores iure proprio eſſent monachi illius monaſterij congregati. At non ſunt; cum ponantur omnes mortui. Igitur non datur directa electio actiua. Nec etiam paſſiua datur iſtic electio. Nam hæc itidem iure proprio *ex c. Abbate de V. S.* eſſet penes Monachos illius Monaſterij, vt citati docent Dd. id eſt, monachi illius monaſterij eſſent eligendi, modo digni ſint; vel ſi aliunde aſſumantur, tum hi illic de nouo vt profiteantur, neceſſe eſt. *d. c. Abbate.* At hic nulli omnino monachi dantur; cum ponantur omnes mortui, nemine omnino ſuperſtite. IGITVR nec electio paſſiua hic locum habet. CONSEQVENTIA probatur. quia electio deuoluta ſupponit ius proprium directum. Nam electio deuoluta non datur, niſi perſona intermedia, (cui iure proprio ac directo competit eligere,) vel iure non potuit *v. c. propter delictum*; vel ſi potuit, tempus electioni præſcriptum neglexit, vel ſi non neglexit, indignum elegit. Gonzalez *in prom. a reg. 8. Cancell. glo. 5. n. 144.* Et arguit ipſe titulus de ſupplenda negligentia prælatorum, vnde deuolutionis conditiones Dd. deſumpſerunt. Proinde cum hoc in caſu noſtro non detur electio propria & directa; nec dabitur electio deuoluta ſeu obliqua, cum conditionibus electionis directæ.

12. Et quamuis verbum deuolui *Inſtant.* ſit commune, ſeu nunc directum, nunc obliquum Bart. *in l. centurio in 54. ff. de vulg. & pupill. ſubſtit.* Felin. *in c. in præſentia n. 2. de probat.* tamen *Reſp. 1.* hac in materia eſt verbum obliquum; non directum, per rationem modo allatam. Cum verbum directum ſit, cuius virtute aliquid alicui ſine intermedia perſona præcedente defertur; Verbum verò obliquum ſit, quando res illa defertur intermedia perſona præcedente. Felin. *in c. in præſentia n. 2. de probat.*

Reſp. 2. Et poſito quod verbum deuolui, acciperetur tanquam verbum directum, ita vt directa prouiſio, ſeu quæ iure proprio cо́mpetit, dicatur ſpectare ad ſuperiorem Epiſcopum, vel Papam, quid inde?

Quod ſi illi conditiones deuolutionis, prout hæc notat verbum obliquum, attribueris, de quibus ſupra; non niſi ineptiſſime egeris, vt patet ex terminis. Cũ oppoſitorũ oppoſita ſolet eſſe ratio *l. fin. §. fin. ff. de legat. 3.* Atqui deuolui directo ſeu deferri iure proprio; & deuolui oblique, ſeu deferri iure deuoluto ſunt oppoſita. IGITVR &c.

13 Panormitanus *in c. nullus in Eccleſia. de elect. n. 10.* & Rebuff. *de deuolut. n. 18.* aguni 1. de prouiſione beneficiorum, vt oſtendunt ipſorum verba ſuperius allegata. Atqui Cano-

Digitized by Google

probatur; quia Ordo concretè ſumptus nihil aliud dicit, quam omnia ſimul monaſteria eiuſdē regulæ, & Vnio, quàm aliqua ſaltem monaſteria eiuſdem Ordinis. IGITVR ſi nec omnia ſimul, nec aliqua monaſteria habent ius in emortua eiuſdem regulæ monaſteria, etiam nec Ordo nec Vnio in illa eadem ius habebit.

CAPVT TERTIVM.

Soluuntur F. Romani argumenta cap. I· propoſita.

1. *Alijs aliorum monaſteriorum monachis non competit ius in bona huius monaſterij emortui ex fundatione teſtata.*
Qua ſit fundationis ratio formalis aut finalis mouens proxime.
Aliqua monaſteria fundata intuitu ſtẽmatis perſonarum.
An fundatio monaſteriorum monachis in quantum erant monachi, facta. n. 2.
F. Romanus ſibi contrariatur.
Quod Clericorum officium?
Quod Monachorum?

2. *F. Romanus terminis valde abutitur, Monachos appellando membra regulæ, & regulam cum Ordine confundendo.*
Cuius intuitu fundatio fit monaſterij, illi incorporantur bona.
Eiuſmodi Bona non incorporantur toti Ordini, ſed huius loci conuentui.
Ordo in concreto ſumptus quid dicat?

3. *Monachus ſuo acquirit monaſterio, & non alij, multo minus toti Ordini.*
Legatum Monacho transeunti ad aliud monaſterium eiuſdem Ordinis, illi & non priori Monaſterio dicitur incorporari.

4. *Fundatio facta Monachis huius illiusue Ordinis, quomodo intelligatur.*
Certi ex Ordine veniunt ab Epiſcopo deſignandi.
Epiſcopus eo caſu gratificari poteſt, cui vult.
A communi opinione in conſulendo & iudicando non eſt recedendum.
Iudex contra communem iudicans, litem facit ſuam.

5. *Fundatio pro Monachis facta quomodo intelligatur?*

6. *De Fundatione pro familia S. Benedicti quid ſentiendum.*

7. *Ad Clem. quia contingit. de rel. dom. reſpondetur remiſſiue ex q. 6.*

8. *Ad Dd. authoritatem, quod omnibus alicuius loci monachis mortuis alij ex eodem Ordine ſit ſubſtituendi, reſpondetur remiſſiue ex q. 7.*

9. *Gloſſ ſicut alterius 7. q. 1. verſ. regugulariter, & regula hac, quod beneficia regularia, regularibus, ſecularia ſecularibus ſint danda, à F. Romano huc impertinenter allegantur.*

10. *Conc. Trid. ſeſſ. 14. de refor. c. 10.*

Eccleſiam decet de virtute in virtutem progredi, & nu. 20.

20. De hac propoſitione Monaſterium manebit ordinatum ex religioſis eiuſdem profeſſionis, quamdiu poteſt, quid ſentiendum.

Legatum gregis quomodo intelligatur.

Benedictini quid reſpondebunt Hieronymianis, Auguſtinianis, Guilielmitis, Eremitis, &c. quorum Monaſteria occuparunt. & n. 26.

Ratio illa, quod quæ ſemel Deo dicata ſunt, non ſunt amplius ad humanos vſus transferenda, nihil concludit contra Clericos ſæculares.

Vitam mixtam agentes ſunt præferendi iis, qui vitam agunt merè contemplatiuam.

21. c. Cùm venerabilis de rel. domib. nihil ad rem præſentem facit, vt patet ex ipſius caſus propoſitione & deciſione.

22. c. relatum. ne Cler. vel Mon. breuiter diſcutitur.

23. c. Quæ ſemel ſunt dedicata, 19. q. 3. diſcutitur.

F. Romanus illius textum immutauit.

Diſtinctio quæ ſit inter maneant, & debent manere.

Vox Maneant dicit neceſſitatem legis. At debent manere, dicit omnem neceſſitatem, ſiue ex natura rei, ſiue ex lege ortam.

Quod per ſe perpetuo manſurum erat, per accidens aliquando non manet.

d. c. quæ ſemel, nihil ad rem præſentem. Nec enim agitur de re ſacra profananda.

24. c. peruenit. il. 2. 18. q. 2. proponitur & diſcutitur.

F. Romanus omittit ex Canone, quæ ipſius euertunt intentionem.

Quod non eſt, non poteſt deſtrui.

25. Breue Innocentij III. oſtenditur nihil pro Fr. Romano facere.

Quando dicitur, quod Ordo Monaſticus, qui in aliquo Monaſterio ſecundum Deum, & S. Benedicti regulam dignoſcitur inſtitutus, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur, intelligitur, per ſe loquendo, ſecus per accidens.

Perpetuitas ſæpe per accidens impeditur.

Vox perpetuo quomodo accipienda.

Omnis diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtantibus, & in eodem ſtatu permanentibus.

26. Regula, indultum à iure beneficium, non eſt alicui auferendum, quomodo intelligatur.

27. Ordo Religioſus quot modis accipiatur.

P. Forerus à Fratre Romano defenditur.

Vox Inſtitutus in Iure quot modis accipiatur.

F. Romanus affingit P. Forero, quod ipſe non docuit.

Inſtitui & inueſtiri quomodo differant?

P RESPOND.

Digitized by Google

Aſſumptũ F Rom. negatur. RESPONDEO negando Fr. Rom. aſſmptum, quod Ordini vel Vnioni competat ex parte tituli ſpes iuridica, aut vllum ius in dicta bona ex fundatione.

Ad prob.1. Reſp.1. I. Et primo quidem Ad probat. I. nego illis alijs deberi Monaſteria eiuſdem Ordinis emortua ex fundatione teſtata, vt *c.2.* oſtendi: eò quod nec titulo inſtitutionis, nec ſubſtitutionis aut alio aliquo ad ea vocētur: ſicuti omnibus Collegiatæ alicuius Eccleſiæ Canonicis & Vicarijs ex fũdatione inſtitutis ac poſt mortuis, alij aliarum Eccleſiarum Collegiatarum Canonici & Vicarij eiuſdem licet Vrbis & diœceſis ad emortuam Eccleſiam nec titulo inſtitutionis, nec ſubſtitutionis, aut alio quopiam vocantur. Igitur, &c.

Ad ea, Quæ Fr. Romani probationi conlungit; RESPON. Nihil contra allata facere, ſed petere ſolum rationem formalē aut finalē mouentē proximè (vt patet ex membrorū à F. Rom. allegatorum oppoſitione, licet alias videatur etiam innui cauſa finalis non tam mouens quam impulſiua) fundationis primæ, ſub qua primi, qui adiere hunc locum, ſint inſtituti. Quicquid ſit, nos ad ſingula reſpondebimus.

NEGAT I. F. Rom. fundationem & donationem factam fuiſſe intuitu ſtēmatis perſonarum in indiuiduo, vel natalium ipſorum Monachorum. RESPOND. ego, hoc in multis eſſe falsũ, quia cõplures fundationes factæ ſunt à principibus, Comitibus intuitu liberorum ſuorum, (vt patet ex fundatione Gerenrodenſi in ſylua Hercinia à Gerone Comite intuitu filiæ ſuæ Haduidis, de qua Dithmar. Merſpurgenſis Epiſcopus *in Chronici ſui lib. 2.* Eltinēſi ad Rhenum à VVichmanno Comite reſpectu filiæ ſuę Ludgardis, &c. Heslingenſi diœceſis Bremēſis ab Heddone Comite reſpectu filię ſuæ VVendilgerdis; Heruordienſi Quedlinburgenſi, &c. factis. Igitur, &c. Atque huic noſtræ reſponſioni ſubſcribunt ICti Dilingani *in tract. de compoſ. pacis. cap. 7. q. 51. n. 29.*

Hinc II. Colligitur, Fr. Romanum falli, quando negat fundationes factas intuitu illuſtrium perſonarum; cum quotidianus vſus contrariũ oſtendat. III. NEGAT F. Romanus fundationem factam religioſis, intuitu prioris Monaſterij, ex quo ad hunc nouũ locum euocati erant profeſsi, qui nunc ſunt mortui. RESPOND. bene ſentire F. Romanum. Sed hinc ego contra ipſum ita argumentor: ſi fundatio facta eſt, vt vult F. Romanus, intuitu totius Ordinis, Igitur & fundatio erit facta intuitu ſimul prioris illius Monaſterij, Vnde euocati profeſsi. Cum & illud prius Monaſterium comprehendatur, in Ordinis aggregato. At non hoc, vt hic concedit F. Rõ. Igitur nec illud. Vnde palā eſt, vel F. Rõ. ſibi cõtradicere; vel propoſitionē paulò ante ab ipſomet allatam omnino euertere. IV. NEGAT F. Rõ. Fundationē factā Religioſis, in quantū erant purè Clerici RESP. ſi de prima agit F. Rõ. fundatio-

datione, non eam in omnibus obtinere Monaſterijs. Nam multæ Eccleſiæ principio pro purè Clericis ſæcularibus fuerunt fundatæ, quæ poſtea translatæ ſunt ad Regulares, vt ipſe F. Romanus teſtatur *q. 2. in reſp. ad 3 n. 6.*

V. Denique aſſerit & ait F. Romanus Fundationem factam Monachis, in quantũ erãt Monachi, ſiue mẽbra huius illiusve Regulæ, vel Ord. Resp. hanc F. Rom: aſſertionem tacitè videri contrariam alteri, quã voluit fũdationem non fuiſſe factam Monachis vt purè Clericis; adeoq; videri innuere, fundationem ijs factam, vt mixtim Clericis. Cum Religioſus quà etiam Clericus, & religioſus in quantum Monachus ſibi videantur opponi apud S. Thom. *2. 2. q. 187. art. 1.* Vide F. Rom. *q. 2. aſtri n. 36*, Igitur, &c. Deinde ſi ex fundatione inſtituti Monachi, in quantũ Monachi, qua ratione Fr. Romanus *q. 2. n. 36. & ſeqq. ac q. 8. n. 10. &c.* aſſerit, Monachos S. Benedicti poſſe ſuſcipere animarum curam, docere, vel ad ea ſe offerre? Niſi velit neglectam aut mutatam fundatorũ voluntatem; Cum Monachorum quà Monachorum ſit non docere, ſed ſua aliorumuè peccata plangere, teſte ipſomet F. Rom. *d. q. 2. n. 36.* ex S. Thom. *2. 2. q. 187. art. 1.* Quod ſi Fr. Romanus vult Monachos non neglecta nec mutata fundatorum ſuorum voluntate, poſſe docere; neceſſe eſt, cõſequenter adſtruat, Monachos non quà ſeu in quantum Monachos, eſſe in fundatione inſtitutos: quæ eſt propoſitio quintæ ipſius aſſertioni repugnans.

2. Tum etiam Nota, quod Fr. Rom. terminis valdè abutatur, quando Monachos vocat membra regulæ, & regulam cum Ordine confundit. Quis ita vnquã locutus eſt? Sed hac omiſſa logomachia, quomodo F. Romanus probat, Monachos, in quantum ſunt membra Ordinis, in fundatione eſſe inſtitutos. Hactenus ego eiuſmodi nec dũ audiui nec vidi. Ex ijs; quæ audiui, ita F. Rom. oppugno. Si facta fuiſſet fundatio pro Monachis, quatenus ſũt membra huius Ordinis abſolutè conſiderati, nec ad hunc locum limitati, adeoque pro ipſo toto Ordine; conſequenter facta fuiſſet incorporatio huius Monaſterij toti Ordini. Cum *ex princip. F. Rom. q. 1. nu. 60.* Cuius congregationis intuitu fundatio fit, illi donatorum bonorum fiat incorporatio. Atqui non facta eſt incorporatio bonorum toti Ordini. Ergo nec fundatio toti Ordini eſt facta.

Minor ſyllogiſmi probatur. Quia alias facta fuiſſet incorporatio omnibus eiuſdem inſtituti Monaſterijs, quod falsũ eſſe ſuperius demonſtraui. Igitur nec toti Ordini facta fuit illa bonorũ incorporatio. *Cõſequẽtia* probatur. Nã vt ſuprà oſtenſum eſt, Ordo in concreto ſumptus nihil aliud eſt, quã aliquod totũ ex omnibus eiuſdẽ regulæ Monachis & Monaſterijs per accidẽs aggregatũ, ſicuti exercitus, cui SS. Patres Ordinem religioſ. cõparãt.

3. Deinde ſi fundatio Monaſteriorũ dicitur facta toti Ordini; quę ratio eſt cur monachus huius Monaſterij dica-

S. Benedicti hoc in loco habitante, prout ipſæ fundationum literæ declarant, non autem pro toto Ordine.

Reſponſ. 2. RESPON. 2. Etiam poſito, quod facta ſit fundatio pro familia S. Benedicti ſimpliciter, non tamen tunc omnium & ſingulorum eius Ordinis Monaſteriorum monachi cenſebuntur inſtituti per tradita *c. 2.* ſed ab Epiſcopo deſignandi aut deſignati, vt paulo ante oſtendi.

Inſtant. Reſponſio. Si dixeris, monachis huius loci mortuis, reliquos ex fideicómiſſo vocari, iam tibi *q. 6.* reſpondebitur; à ſuperiore legitimo ſubſtitutos ex fideicommiſſo vocari, non verò alios aliorum Monaſteriorum, licet eiuſdem Ordinis. Cum illi velut deſcendétes, hi verò velut collaterales ſe habeant. In fideicommiſſo autem familiæ, veniunt deſcendents, non verò collaterales *l. cum ita §. in fideicommiſſo. ff. de leg. 2.* vide ſupra *c. 2. huc & inf. q. 6.* Et ſi ex fideicómiſſo familiæ veniūt collaterales qua ratione tui Benedictini excluſis Hieronymianis, Auguſtinianis Guilielmitis, horum Monaſteria obtinuerunt?

Ex ſuperius dictis falſa oſtenditur Maior propoſitio Fr. Rom. ſi in ea accipiatur familia S. Benedicti pro omni Congregatione ſub S. Benedicti regula viuente; vera autem erit, ſi familia accipiatur pro Congregatione aliqua particulari, ab Epiſcopo vel ſuperiore legitimo deſignanda vel deſignata, eiuſque ſubſtitutis, &c.

Ad Conf. 2. Reſponſio remiſſiua. 7. Ad Confirm. 2. ex Clem. *quia contingit. de rel. domib* infra *quæſtione noſtra 6. cap. 2.* reſpondebitur, vbi vide.

8. Ad probationem 2. qua aſſerit F. Rom. ex Dd. authoritate, emortuis omnibus alicuius monaſterij monachis, alios ex alijs eiuſdem Ordinis eandem regulam profitentibus eſſe ſubſtituendos, Reſpondetur infra *q. noſtra 7.* *Ad proc. 2. Reſponſio.*

9. Ad Confirmationem eius 1. ex glo. *in c. ſicut alterius 7. q. 1. verb. regulariter deſumptam*, RESPOND. Eam nihil ad rē noſtram facere. Nam illic apud gloſ. ſtatuitur, vt Eccleſia viduata ſuo Epiſcopo nubat alij in Domino, ſeu regulariter, id eſt, vt ait. *ibi.* gloſ. homini ſuæ profeſsionis *per c. caue 28. q. 1.* quæ ſunt aliena à noſtro caſu, vbi non tantum caput Congregationis, ſed & ipſe cœtus mortuus eſt. Apud gloſ. verò cœtus Eccleſiæ adhuc ſupererat. Cum dicatur nubere poſſe alij ſcilicet prælato & capiti, quod præcedens ſuum caput obijſſet. Mortui autem non nubunt. DEINDE quòd ſi Eccleſia vidua ante habuiſſet Prælatum & Epiſcopum religioſum, num & illius ſucceſſor erit eiuſdem profeſsionis religioſæ poſtulandus, cuius fuit anteceſſor? Séſus illius gloſ. eſt, vt vacantia beneficia regularia dentur regularibus, & ſæcularia ſæcularibus, quemadmodum prudentiſsimè conſtituit Concil. Trident. *ſeſſ. 14. de reform. c. 10.* At hæc nihil contra nos pugnant; quia nos agimus non de beneficijs & titulis vacantibus, ſed extinctis, Igitur, &c. *Ad illius Confirm. 1.*

10. AD CONFIRM. 2. RESP. Eam nihil ad rem facere; quia loquitur

Digitized by Google

lato emortuis, illic nec eſt nec datur electio actiua vel paſſiua, directa. IGITVR nec poteſt illic electio dari obliqua ſeu deuoluta. Antecedens patet de directa electione actiua, quia hæc penes monachos illius monaſterij eſſet *c. 1. de elect. c. congregato 16. q. vlt.* id eſt, electores iure proprio eſſent monachi illius monaſterij congregati. At non ſunt; cum ponantur omnes mortui. Igitur non datur directa electio actiua. Nec etiam paſſiua datur iſtic electio. Nam hæc itidem iure proprio *ex c. Abbate de V. S.* eſſet penes Monachos illius Monaſterij, vt citati docent Dd. id eſt, monachi illius monaſterij eſſent eligendi, modo digni ſint; vel ſi aliunde aſſumantur, tum hi illic de nouo vt profitentur, neceſſe eſt. *d. c. Abbate.* At hic nulli omnino monachi dantur; cum ponantur omnes mortui, nemine omnino ſuperſtite. IGITVR nec electio paſſiua hic locum habet. CONSEQVENTIA probatur. quia electio deuoluta ſupponit ius proprium directum. Nam electio deuoluta non datur, niſi perſona intermedia, (cui iure proprio ac directo competit eligere,) vel iure non potuit *v. c. propter delictum*; vel ſi potuit, tempus electioni præſcriptum neglexit, vel ſi non neglexit, indignum elegit. Gonzalez *in prom. a reg. 8. Cancell. glo. 5. n. 144.* Et arguit ipſe titulus de ſupplenda negligentia prælatorum, vnde deuolutionis conditiones Dd. deſumpſerunt. Proinde cum hoc in caſu noſtro non detur electio propria & directa; nec dabitur electio deuoluta ſeu obliqua, cum conditionibus electionis directæ.

12. Et quamuis verbum deuolui ſit commune, ſeu nunc directum, nunc obliquum Bart. *in l. centurio in 54. ff. de vulg. & pupill. ſubſtit.* Felin. *in c. in præſentia n. 2. de probat.* tamen hac in materia eſt verbum obliquum; non directum, per rationem modo allatam. Cum verbum directum ſit, cuius virtute aliquid alicui ſine intermedia perſona præcedente defertur; Verbum verò obliquum ſit, quando res illa defertur intermedia perſona præcedente. Felin. *in c. in præſentia n. 2. de probat.* *Inſtant.* *Reſp. 1.*

Et poſito quod verbum deuolui, acciperetur tanquam verbum directum, ita vt directa prouiſio, ſeu quæ iure proprio competit, dicatur ſpectare ad ſuperiorem Epiſcopum, vel Papam, quid inde? *Reſp. 2.*

Quod ſi illi conditiones deuolutionis, prout hæc notat verbum obliquum, attribueris, de quibus ſupra; non niſi ineptiſſime egeris, vt patet ex terminis. Cũ oppoſitorũ oppoſita ſolat eſſe ratio *l. fin. §. fin. ff. de legat. 3.* Atqui deuolui directo ſeu deferri iure proprio; & deuolui oblique, ſeu deferri iure deuoluto ſunt oppoſita. IGITVR. &c.

13 Panormitanus *in c. nullus in Eccleſia. de elect. n. 10.* & Rebuff. *de deuolut. n. 18.* aguntur de prouiſione beneficiorum, vt oſtendunt ipſorum verba ſuperius allegata. Atqui Cano-

Digitized by Google

niæ Monachales non ſunt F. Romano beneficia *q. 1. ſub n. 33. in reſponſ. ad 1. argumentum in princ.* IGITVR Panormitanus & Rebuffus non agunt de Canonijs Monachalibus, earumque inſtitutione; adeoque impertinenter huc â F. Romano adducuntur.

2. Poſito etiam, quod Canoniæ Monachales ſint beneficia; tamen nihilominus magis nobis obeſt Pan. ſicut nec Rebuffus. Nam vterque agit de eo caſu, quo Epiſcopus nomine Collegij eligit Prælatum; adeoque agit de prouiſione Collegij, quod vel adhuc actu eſt, vel habitu. Actu quidem Collegium intelligitur, ſupereſſe, & quidem ſi illud ſit numeratum, quando omnibus de Capitulo mortuis, ſuperſunt alij Canonici admiſſi tantum ad reſidentiam, non ad Capitulum. Sin vero illud ſit Non numeratum; quando mortuis omnibus, qui ius eligendi Prælatum habent; ſuperſunt alij, quibus iura eligendi non competunt &c. Boer. *de elect.*

Habitu Collegium eſſe intelligitur ſi mortuis omnibus de Collegio ſpes iuridica adſit ſimilis Collegij reparãdi, vt quia adhuc nouitij ſubmiſſi ſuperſunt, qui ius eligendi nõ habent Boer *de tract.* quemadmodum matrimonium in ſpe dicitur, eſſe, quando ſponſalia ſunt inter ſponſum ſponſamque celebrata. Bart. *in l. ſi vxor. §. 1. ff. ad l. Iul. de adult.* Vnde Bald. *in proœm. ff. col. 2.* bene definit ſpem inſtaurationis tunc adeſſe, quando illa fundatur in aliqua cauſa exſiſtente de præſenti, ex qua poſſit ſequi reſtaurario; vel ſi nec Nouitij ſuperſint, à ſuperiore legitimo, ipſi Ordini per promiſſionem ſpes inſtaurationis iuridica iniecta eſt.

Atqui in hoc caſu noſtro nec actu supereſt Collegium, nec habitu; cum non adſit vlla ſpes iuridica ſimilis omnino Collegij reparandi, fundata in cauſa exſiſtentè de præſenti. Igitur. &c.

Et licet Panorm. *d. l.* proponat caſum, quo mortui omnes de Collegio, intelligitur tamen vel de morte omnium Capitularium; (cum collegium & Capitulum quoad electionem videantur æquipollere gloſſ. *pragm. ſanct. de election. cap. ſicut. §. quanta. in verb. Collegium. pag. mihi 110.*) vel etiam de morte omnium Collegarum de Collegio decedentium cum d. ſpe iuridica. Nos verâ agimus de omnibus omnino mortuis ſine ſpe iuridicâ, adeoque hic caſus noſter à præcedentibus eſt ſeparatus. Ab vno verò ſeparatorum ad aliud non fit illatio Euerard. *à ſeparat.* CONSEQVENTER illatio confirmationis 2. *ſupra cap. 1.* propoſita eſt nulla, ſuaque ſponte ruit.

14. At inſtabis. Viuis adhuc monaſterij nunc emortui monachis, ante deſolationem ſi inter eos dignus non reperiebatur prælatus, ex alijs monaſterijs erat is poſtulandus. *text. & glo. in c. ne pro defectu. de elect. c. cum ſingula de preb. in 6.* Igitur mortuis etiam poſt deſolationem huius monaſterij monachis, ex alijs erit quis poſtu- *Inſt.*

poſtulandus Prælatus; adeoque habebunt illi alijſius ſaltem paſsiuę electionis; quod cum nec per mortem, nec per deſolationem ijs ſit ablatum, imò nec auferri poſsit; Cum id quod noſtrum eſt, ſine facto noſtro, ad alium transferri nequeat nec alicui per alterum iniqua inferri debeat conditio *ff. de R. I.* IGITVR adhuc penes illos alios erit ipſum ius paſsiuæ electionis.

Si quæras, penes quos? RESPONDES Non quidem penes ſingulos, ſed penes omnes ſimul & coniunctim. Fr. Rom. *d. q. 1. n. 6. 42. maximè n 59.*

Reſponſio Ego RESP. Negando conſequentiam. Nam inde tantũ ſequitur, quòd alius in alia Eccleſia ſit ſubiectum capax electionis paſsiuæ, ſicuti quando in vacante Eccleſia Cathedrali vel Metropolitana dignus non inuenitur, qui eligatur in Prælatum vel Epiſcopum aut Archiepiſcopum, aliunde aliquis poſtulatur Prælatus ex Capitularibus, qui tamen propterea nec vt ſinguli, nec vt coniuncti, dicuntur habere ius electionis paſsiuæ in Eccleſiam hanc vacantem.

Confir. *Reſponſio.* 17. Et Confirmatur ex eo, quod Abbas vel Prior aliunde poſtulatus vt ius aliquod habeat in hoc Monaſterio independente, ad quod euocatur, de nouo debeat illic ante profiteri *per text. expreſſ. in c. Abb. de V. S.* Vnde ſequitur, non morte omnium alicuius loci Collegarum, in alios aliorum Monaſteriorum eiuſdem Ordinis Monachos ius aliquod eſſe translatum; quia alias non eſſet opus, vt illud ius nouâ in hoc Monaſterio profeſsione trãsferendi acquirerent, ſi ipſum ante haberent. Cum quod ſemel alicuius eſt, amplius ipſius fieri nequeat. *§. ſed ſi rem. 10. Inſt. de legat.*

Atq; hinc patet, commentitium omnino eſſe Dominium paſsiuum, quod ex ſuperiori fundamento Fr. Romanus *ſup cit. loc.* Ordini conatus eſt aſſerere.

16. Quod affertur ex text. & gloſ. *in c. ne pro defectu. de elect.* de poſtulando aliunde prælato, ſi alicubi dignus nõ reperiatur; planè huc impertinens eſt. Cum illic ſupponatur Collegium adhuc exiſtere, quod hîc amplius non adeſt. Ideoq; hic fruſtra quæritur de poſtulando aliunde prælato, vt ſupra ex Baldo *in proœm. ff n. 2.* notaui. Antecedens probatur. Nam gloſſa illic aſſerit, quod licet electio actiuè ſũpta, propter negligentiam eorum, qui in Eccleſia viduata Paſtore ſuo ſeu Epiſcopo, eligendi poteſtatem habebant, nec infra tres menſes elegerunt, deuoluatur ad ſuperiorem; tamen electio paſſiuè ſumpta penes ipſam Eccleſiam viduatam maneat, eò quod bene ex ipſa poſsit eligi Prælatus vel Epiſcopus. Ita enim ait gloſ: Sed quare dicitur hic, quod Metropolitanus eligat de eadem Eccleſia, cũ ipſi perdiderint ius eligendi? Reſpondeo. Ipſi perdiderunt ius eligẽdi actiuè, id eſt, quia ipſi non poſſunt eligere: ſed non paſſiuè; quia bene poſſunt eligi: Et ſatis puniũtur in hoc, & non debẽt propter hoc dupliciter puniri; quia pœnę reſtringendæ ſunt. *de pœnit. diſt. 1.* Vn-

de patet illic agi de Eccleſia adhuc exſiſtẽte, licet vidua; & in qua adhuc ſit, qui poſsit eligi. Cũ ipſa illic dicatur, electionẽ quidem perdidiſſe actiuam, atque ita puniri; non tamen paſsiuam, ne dupliciter puniatur. Igitur ipſa Eccleſia debuit adhuc exſiſtere; Quomodo enim aliàs, ſi non amplius extaret, ipſa diceretur, non debere dupliciter puniri, & retinere electionem paſsiuam, ſeu vt ex ipſa eadem eligatur Prælatus. Num non Entis erunt aliquæ qualitates vel effectus?

Deinde quænam, quæſo, hæc eſt conſequentia? Eccleſia, electione actiuâ propter negligentiam priuata, retinet adhuc electionem paſsiuam. Ergo Eccleſiâ aliquâ Religioſorum emortuâ, alij aliorũ eiuſdem Ordinis Monaſteriorum Monachi ſeu totum aggregatum Monachorum illius Ordinis habebit adhuc ius in dictorum Religioſorum defunctorum bona. Scopæ profectò diſſolutæ.

Ad prob.3. ex iure diuino. Reſponſ.

17. Ad prob.3. ex Gal.4. deſumptam Respond. Ex illo loco oſtendi; Fr. Romanum nihil ad rem dicere vel afferre, ſed tantum iuribus abuti; ſicuti hoc loco Scripturæ Sacræ abutitur. Nam Apoſtolus ex hoc antecedente, quod Chriſtiani probi ſint filij Dei, concludit, Ergo & hæredes ſalutis æternæ. Atq; hic non agimus de hæreditate ſalutis æternæ, ſed de hæreditate bonorum temporaliũ Monaſterij emortui. Igitur locus ille nihil ad rem. Nam alioqui ſimili modo argumentarer. Omnes omnino Chriſtiani ſunt filij Chriſti, Ergo omnes omnino Chriſtiani ſunt & hæredes bonorum temporalium, in quæ Chriſtus habet Dominiũ. Quod conſequens cum ſit falſiſsimum, ideo cũ vero antecedente nullam poteſt habere connexionem. Nec enim ex vero in bonâ formâ poteſt vnquam ſequi aut concludi falſum, nedum falſiſsimum. Multo minus ex eo, quod omnes Monachi Ordinis S. Benedicti, ſint filij, S. Benedicti, ſcilicet ſpirituales; ſequetur, Igitur omnes Monachi Ordinis S. Benedicti ſunt etiam hæredes bonorũ temporalium, quę habuerunt alij filij ſpirituales S. Benedicti. Nam conſequens hoc nullam cum antecedente habet connexionem. Adhaec in bonis Eccleſiaſticis ſucceſſio hæreditaria non habet locum, vt probaui *ſup.q.1.c.4.* Ergo nec in bonis emortuorum Monaſteriorum, de quibus hic agimus, datur ſucceſsio hę reditaria; adeoque eam Monachi eiuſdem Ordinis prætexere nequeũt. Deinde conſiderato hoc dicto S. Apoſtoli, prout à ICtis vſurpari ſolet, ac poſito etiam, non conceſſo, quod detur in bonis Monaſteriorum emortuorum ſucceſsio; non ea tamen ſucceſsio hoc caſu noſtro foret tanquam filij. Quia monachi aliorum Monaſteriorum reſpectu Monaſterij eodem in Ordine emortui, cui ſuccedere volunt, non ſunt filij, ſed potius fratres, aut quaſi ex his deſcendentes, adeoq; collaterales. Igitur monachi aliorum Monaſteriorum non tanquam filij ſuccederent monachis monaſterij emortui. Vnde Conſequenter

ter infertur, locum Gal. 4. tanquam ad rem præſentem non facientem, hic à Fr. Rom. allegari.

Ad prob. IV. Reſp. 1. 18. Ad Prob. 4. Ex ſacris Canonibus deſumptam Resp. 1. Generatim ex allegatis ſacris Canonibus, ſiue cõiunctim, ſiue diuiſim ſumptis nõ poſſe oſtendi, Ordini vel alijs aliorum Monaſteriorum monachis competere vllum ius in bona emortui in eodem Ordine Monaſterij. Et quidem quod cit. Canones coniunctim ſumpti illud non oſtendant, probatur ex eo, quia ipſi agunt de ſeparatis & diuerſis materijs, vt patebit ex reſponſione ad ſingulos allegatos Canones, adeoque nec diuiſim nec coniunctim ſumpti Canones Ordini ius ad rem tribuunt. Quod vt manifeſtius euadat, ad ſingulos me conuerto Canones.

Ad c. inter quatuor. de rel. dõ. Ad c. inter quatuor, *de relig. domib.* vbi ſtatuitur, vt quamdiu Monaſteria per regulares remanere potuerint ordinata, non ſint ad ſæculares Clericos transferenda, priuſquam reſpondeam, pro ſolutione.

Notab. Ordinare quid ſignificet. Notandum eſt, quod verbum Ordinare variè in iure accipiatur, vt videre licet apud Rebuff. *in rubr. de regia ad prælat. nomina. facienda. §. 1. in verb. Ordinemus. lit. b.*

Nam ſignificat 1. Diſponere & quaſi in Ordinem redigere, *per illum text.* Ita dicitur Ordinari lis, iudicium, &c. 2 Conſecrare *c. quia diligentia. de elect.* 3. Benedicere *c. 2. de teſta.* 4. Ordines conferre, *c. Epiſcopus de præb. c. Epiſcopus 24. diſt.* 5. beneficium conferre *c. ſi tibi abſenti, de præb. in 6. c. nulla c. pen. de conceſſ. præb. glo. in c. ſuper eo. de off. delegat.* 6. Inſtituere *c. 1. 16. q. 5. & ibi glo.* 7. Vel prouidere *c. nullam 18. q. 2.* licet gloſſa ibi exponat eligere, ſed reijcitur à *Rebuffo d. l.* 8. eligere *c. cum in illis. & ibi Arcbid. de præb. in 6.* 9. Inſtitutionem confirmare *c. 2. de arbitr. c. poſtquam, & ibi Præpoſ. 50. diſt.* Vnde dicit gloſſa in verb. ordinationem, *in extrav. vn. de off. delegat. in commun.* Verbum hoc multum eſſe generale comprehendens quemuis modum, quo quis habet de re propriâ diſponere iure ſuo, quod eſt notandum. vide text. & glo. *in l. ſancimus 2. §. perſonis. C. de administrat. tutor.*

Hinc facilè ad d. can. inter quatuor. Respondetur ſi verbum Ordinare accipiatur, in 1. 5. 6. 7. ſignificationibus, licet tantum in 6. vel 7. accipiatur à Fr. Romano, (reliquæ enim huc non ſpectant) dictum Canonem noſtro à ſcopo alienum & ſeparatum eſſe, quia ille agit de Monaſterio ordinato, ſeu diſpoſito, collato, vel etiam inſtituto, prouiſo; nos autem de Monaſterio non ordinato, ſeu non diſpoſito, non collato, nec etiam inſtituto, prouiſo, ſed potius ordinando, diſponendo, conferendo, inſtituendo, prouidendo, &c. Igitur, &c. *Reſponſio.*

Fortè inquies, Monaſteria, de quibus eſt in dictis verbis quæſtio, fuere olim, licet nunc non ſint, ordi- *Inſtantia. Reſponſ.*

nata. At huic obiectioni occurrunt allata verba *d. cap. inter quatuor.* Quamdiu Monaſteria per Regulares remanere potuerint ordinata,&c. quæ inculcant perſiſtentiam & durationem ordinatorum Monaſteriorum. Nam remanere in propriâ & potiſsimâ ſignificatione (à qua in dubio non eſt recedendum *l. non aliter 69.in princ.ff.de leg.3.l. ſi is qui de exercit. act.*) ſignificat perſiſtere, perdurare *l.aliud eſt capere §. fin. ff.de V.S.l.tale pactum §.fin.ff.de pact. Rebuff. ad l.67.& l.verbum reddendi ff. de V. S.* At quomodo poteſt dici remanere ordinatum,quod ordinatum non eſt, imò ne amplius quidem eſt?

19. Ais *q.1.n.16.* Titulum illius *c. inter quatuor.* aliud ſignificare. Nam is *Inſtãtia 2.* » ita ſe habet; Locus religioſus debet re- » formari de religioſis duntaxat, non » de ſæcularibus, niſi in defectum reli- » gioſorum. Vbi nomen reformationis ſignificat inſtitutionem,prouiſionem ſeu ordinationem,prout idem eodem in ſenſu vſurpat Abbas *in c.conquerente.de off.iud.Ord.ſub n.2.& in c. cum Ecclesia.de elect.n.6.* & communiter ita intelligunt Can.& gloſ.*19.q.3.c.ſtatuimus.verb.quæritur.* quem ſenſum confirmat textus ipſe,dum ait, Quamdiu Monaſteria remanere potuerint ORDINATA,id eſt,prouiſa,inſtituta &c. Nam ordinare Monachos , eſt illos creare;ordinare Abbates , eſt illos eligere, &c. 18.*q:2. cap. Abbas.* Quamdiu (inquit Pontifex *in d.c. inter quatuor*) Monaſteria per regulares remanere potuerint ordinata, non ſunt ad ſæculares Clericos transferenda. Sed ſi regulares defuerint , propter eorum defectum in eis ſæculares Clerici poterunt ordinari. In quem locum dicunt hic glo.& Abb.quod quærebatur à Domno Papa , Vtrum Eccleſiæ regulares poſsint fieri ſæculares. Et nota,quod Eccleſia debet ſemper reformari per homines eiuſdem Profeſsionis ait glo. cum communi. Itemque *7. qu. 1.ſicut alterius.verb.regulariter & c.quæ ſemel 19.q.3. in titulo c. poſſeſsiones de reb.Eccleſ.non alien.* quamdiu inueniri poſſunt regulares, nunquam ponendi ſunt ſæculares. Hæc F.Romanus *cit.loc.*

Pro ſolutione notandum eſt,quod *Notab.* verbum reformari,quo vtitur inſcriptio ſeu titulus *d.c.inter quatuor,* non ſignificet, vt vult Fr.Romanus, inſtitui. Id enim ex nullo locorum ab ipſo Fr. Romano citatorum probari poteſt. Nec contrarium oſtenditur ex Pan. *in c.conquerente ſub n. 2 de off.iud. Ord.*per hæc verba , inſtitutio ſeu reformatio,&c.quia particula (ſeu) illic ampliatiuè debet accipi , vt loquitur gloſſa *ad pragm.ſanct.de collationibus.§. videlicet in verb.ſeu,* per illum textum; ibi Magiſtris ſeu licentiatis. *c. nullus de tempor.Ord in 6.*non vero expoſitiuè, licet ita aliquando accipiatur , vt d. gloſſa *pragm.ſanct.*oſtendit. Nam hoc modo apud Pan.dicta particula (ſeu) nequit accipi. Aliàs oporteret dicere, quod vox inſtitutio explicaretur per vocem informationis, quod eſſet abſurdum. Nam ita vocabulum inſtitutionis ſatis notum explicaretur per igno-

ignotam reformationis ſignificationem, quam illi F. Romanus affingit.

Apud authores varie accipitur verbum REFORMARI; nemo tamen illud eâ, qua F. Romanus, accepit ſignificatione. Nam apud alios

Reform. quid ſignificet.

1. REFORMARE idem eſt, quod reſcindere *ex l. interpoſitas. C. de transact.* vbi dicitur pactum reformari, id eſt, reſcindi, ſecundum glo. & Barboſ. *in collect. ibid.* Ita & penſio dicitur reformari, id eſt, nulla declarari apud Rebuff. *tract. de pacif. poſſeſſor. n. 121.*

2. ABROGARE vel amouere aliquẽ aut aliquid, alio tamen ſubſtituto. Ita dicitur quis reformari in officio, quando illi abrogatur officium, *v. c. centurionatus, prælatura. &c.* & alius in eius locum ſurrogatur. Corſet. *de poteſt regia. q. 2. &c.* Ita dicitur actio reformari, quando ſublatâ primâ actione, noua ex pacto ſecundo producitur. Fortun. Garc. *in repet. l. iurigentium. §. quinimo n. 6. de pact.* Ita dicitur cœtus reformari, quando ille amouetur, atque alius illi ſubſtituitur.

3. Diſpoſita tollere non in totum, ſed pro parte, vt ait gloſ. *in c. ſtatutum in verb. reformandum. de reſcript. in 6. ibid. à Franc. & Dd.* approbata. *l. iuriſgentium. §. adeo. ff. de pact.* Dec. *conſ. 174. ſub n. 3. & in c. 1. in 2. lectur. de conſtit. n. 4. Rochus de viſitat. ad Bullam Gregorij Papæ in verb. reformatorem.*

4. Quodammodo quaſi innouare *l. iuriſgentium. §. adeo. ff. de pact.* ſiue in materia *l. lectà ff. ſi cert. pet & ibi Dd.* ſiue in forma *l. vectigalia ff. de public. & vectigal.* Et hæc eſt præcipua apud Legiſtas ſignificatio. Vide glo. *in d. l. vectigalia.* Iaſon. *in d. l. iurigentium. §. adeo. & in d. l. lecta. n. 2. ff. ſi cert. pet.* & ibi *in illius repetitione n. 2.* Hieronymus Burigellan. gloſ. *pragm. ſanct. c. frequens. de auct. gener. Concil. in verb. reformat.*

5. Rei veteri aliquid addere. ita enim apud gloſſam *pragm. ſanct. d. c. frequens. verb. reformat.* reformatio definitur, quod ſit rei veteri facta additio. *arg. l. 3. §. pen. ff. de itin. actuq; priuat.* Vbi reficere ita diſtinguitur à facere; igitur à pari, reformare à formare diſtinguetur *gl. pragm. ſanct. d. l.* Vide & Rebuff *in rubr. de regia ad prælatu nominat. facienda. §. 1. in verb. reformatis.* Rochus *in d. tract. de viſitat. ad Bullam Gregorij Papæ. verb. reformatorem.*

6. Emendare, ſcilicet deformata *pragm. ſanct. d. c. frequens. de auct. gen. Concil. in verb. deformata reformat.* Vel etiã mores, atque ita frequẽtius in iure Canonico accipitur Ant. de Butr. *in pr. c. ſicut olim. c. 1. olim. de accuſat.* Pan. *in d. c. conquerẽte, ſub n. 2. de off. Ord.* Hac ſignificatione dicuntur Monaſteriorum fieri reformationes tum in capite, tum in membris. *Gregorius Papa in d. Bulla ſua apud Rochum de viſitat.* Et hoc ſenſu diſtinguitur verbum reformare à corrigere, quod reformare reſpiciat mores; corrigere verò defectus, exceſſus, vicia. Roch. *d. l.*

Digitized by Google

pragm. ſanctio. d. c. frequens. in verb. exceſſus corrigit, deformata reformat. &c. d c. conquerente. & ibi Pan. n. 2. de off. ord.

VII. Quam illi affingit F.Romanus, ſignificatio, nec ex *d. c. inter quatuor* nec aliunde oſtendi poteſt, vt paulò ante monui, & refutatur à glo. *pragm. ſanct. d.l.*

Atque hæ omnes germanæ ſignificationes verbi reformari, ſupponunt de facto aliquod eſſe reale. Nam quomodo aliquid reſcinderetur, abrogaretur, alio ſubſtituto; aut deformatum reformaretur, ſi de facto & reipſa non eſſet. Num non Entis erunt aliquæ qualitates vel effectus? DEINDE reformatio dicitur aliqua alteratio apud Gozadin. *in repetit. l. petens. C. de pact. n. 2. per d. l. lecta. ff. ſi cert. pet. l. vectigalia. ff. de publican. d. c. irrefragabili. de off. iud.Ord.* Omnis autem alteratio requirit actu ſubiectum reale, habens terminum à quo poſitiuum, non priuatiuum *1. phyſ. c. 7. & de gener. c. 4.* IGITVR & reformatio requiret actu ſubiectum reale (quod in caſu cit. canonis erunt Collegij monaſtici perſonæ) habebitq; terminum â quo poſitiuum, ſeu aliquam qualitatem realem, quæ pro varia reformationis ſignificatione varia eſt, non verò terminum priuatiuum, ſeu non Enſ. CONSEQVENTER vbi fiet reformatio, ponetur aliquod ſubiectum reale, ſeu perſonæ exſiſtentes &c. realis aliqua qualitas naturæ reformationis v. c. in officio moribus &c.reſpondens.

Hinc omnino ſequitur, *d. c. inter quatuor*, neque quod ad textum ipſum, neque quod ad inſcriptionem, contra noſtrum caſum militare. cum illic, vt notant ibidē Dd. quæratur, Vtrum cœtus regularis, qui in illo loco eſt poſſit abrogari, & illi ſubſtitui ſæcularis, ſeu nū Eccleſia regularis poſſit conuerti in ſæcularem? ET RESPOND. ſecundum Dd. ibid. non poſſe, quia monaſteria debent remanere ita Ordinata, non verò reformari per ſæculares, accepto verbo reformari in ſecunda ſignificatione, eo quod deceat Eccleſiam de virtute in virtutem progredi; non verò à virtute deſciſcere. Quod ſi *in 4. vel 5. ſignificatione* verbum reformari accipiatur, vti accipi videtur in inſcriptione *d. c. inter quatuor*, quæ vult monaſterium reformari per homines eiuſdem profeſſionis, iam iterum ſupponitur, monaſterium ſeu Collegium monaſticum extare, quod ſubſtitutione nouæ & nouæ perſonæ quodammodo quaſi innouetur in materia, vt patet *ex q. 1. noſtra c. 1.* eiq; fiat quædam acceſſio, adeoque ſupponat Collegium adhuc exſtare; quod in noſtro caſu non amplius exſtat, adeoque conſequenter Collegiorum tituli erunt extincti. Nam vt Bald. *in proœm. ff. n. 5.* affirmat; ſi a- "liqua ciuitas deſtruatur, eo quod e- "ius incolatus deſeratur, ibi deinceps "non eſt ponendus Epiſcopus; quia v- "bi amplius populus fidelium non eſt, "non poteſt eſſe Epiſcopus. Et conſe- "quenter ibi Titulus Epiſcopalis non vacat,

vacat, ſed extinctus eſt. Si denique verbum reformare in ſexta accipiatur ſignificatione, quis eſt, qui non videat, monaſterium, id eſt, monaſticum Collegium debere extare, quod quoad mores ſit emendandum; cum non tituli, iura, lapides dicantur in moribus reformari, ſed perſonæ religioſæ Collegiatæ; quæ hîc nullæ adſunt. Igitur, &c.

20 Ex dictis nullo negocio ſoluitur hoc F. Romani argumentum;

Arg. F. Rom. ſolu

Monaſterium manebit Ordinatum ex religioſis eiuſdem profeſſionis, quamdiu poteſt. At quamdiu ſupereſt in orbe terrarum monachus illius Ordinis, tamdiu poteſt. Igitur quamdiu ſupererunt in orbe terrarum Monachi illius Ordinis, tamdiu monaſterium manebit Ordinatum. Quæ concluſio haud dubiè abſurda eſt. Nam quis vnquam dixerit, quod quamdiu in orbe terrarum ſupereſt aliquis Religioſus alicuius Ordinis non Mendicantis, monaſterium hoc, in quo nullus religioſus ſupereſt, dicatur remanere Ordinatum. Ecquis eſt, qui non videat abſurditatem; nim. quod quæ monaſteria non ſunt ordinata, maneant ordinata. An aliquid, quod non eſt, perſiſtere ac perdurare poteſt? Hæc concluſio igitur abſurda ex abſurdo oreitur principio alterutrius præmiſſarum. Non MAIORIS, quæ eſt Canonis & gloſſæ. IGITVR ex MINORE, quæ eſt F. Romani principium. Quodque hæc MINOR ſit falſa, oſtenditur ex ſimili. Nam ſi fuiſſet diſpoſitum à teſtatore, vt grex ouium legatus, quamdiu potuerit, maneat per oues conſtitutus; nemo niſi abſurdus dixerit, quod quamdiu in orbe terrarum aliqua ouis reperiri poteſt, dicatur grex ouium manere conſtitutus. Næ ab omnibus rideretur. Cum grex legatus dicatur extingui, quando nulla ouis ex ipſo grege ouium huius loci ſupereſt, licet alibi adhuc mille & mille ſuperſint oues. Quomodo enim nulla huius loci ſuperſtite oue poteſt dici adhuc grex manere. Grex igitur dicitur poſſe manere conſtitutus, quamdiu ex ipſo reliqua eſt vel vna ouis, vnde reſtituatur, non verò quando nulla. Ita & monaſterium tamdiu ordinatum manet, quamdiu potuerit. Poteſt autem manere ordinatum, quamdiu vnus ex congregatione illius reliquus eſt, vnde reſtituatur, vel certè iuridica ſpes ſubeſt ex parte ſubiecti, vt quia adhuc illic vel conuerſi ſunt, vel alijs eiuſdem Ordinis promiſſio à Superiore legitimo facta ſimilis Collegij reparandi; non verò quando vel nullus ex congregatione illa ſupereſt vel non ſubeſt ſpes eiuſmodi iuridica.

Et quid reſpondebit F. Romanus Auguſtinianus, Hieronymianis, Guilielmitis, Eremitis alijſque, ſi idem ipſi Ordini Benedictino argumentũ objicerent; cũ hic ab illis plura obtineat monaſteria, *vt infra q. 6.* videbitur. Adhæc demus gratis, Canonem *inter quatuor. de rel dom.* agere etiam de ordinandis monaſterijs. At rurſum nihil contra nos. Quia tunc d. canon.

Digitized by Google

ſtatueret, vt monaſteria eſſent ordinanda per regulares eiuſdem profeſſionis, ſi aliquæ illic loci deficiant perſonæ, quod arguit verbum reformari, vt ſupra notaui: non autem ſi omnes omnino defecerint; hic POSTERIOR, non PRIOR eſt noſter caſus.

Denique poſito, quod agretur illic de monaſterio emortuo, adhuc nihil nobis officeret, quia nos non agimus de quibuſuis ſæcularibus Clericis introducendis in monaſteria emortua, ſed de alijs alterius Ordinis Religioſis vitam actiuam cum contemplatiua coniungentibus, ac Clericorum ſeminarijs, quorum diuerſa eſt conditio, & pro quibus militat ratio. *d. c. inter quatuor*, tum illa aliquorum, quod quæ ſemel dedicata Deo, non ſint amplius ad humanos vſus transferenda, (quamuis hæc ratio contra ſæculares Clericos non cõcludat, quo minus ad illos fieri poſſet monaſteriorum translatio, cum & ſæculares Clerici deputati ſint ad cultum diuinum, Card. *in d. c. inter quatuor.*) tum illa vera apud Card. *d. l.* nim. quod in via Dei de virtute in virtutem fieri deceat aſcenſum, non verò deſcenſum. *c. licet. de translat. prela.*. At quando religioſi, vitam contemplatiuam & actiuam degẽtes, tum per ſe pirmò intendentes lucro animarum, in locum religioſorum monachorum vitam ſolum contemplatiuam agentium ſubſtituuntur, fit de virtute in virtutem aſcenſus. Et vitam mixtam viuentes, docet S. Thomas. *2. 2. q. 188. art. 7. O.* præferendos ijs, qui vitam merè contemplatiuam degunt, eo quod ad plura bona, vita eorum ordinetur, atque ipſorum actio ex plenitudine contemplationis proficiſcatur. IGITVR &c.

Pro ſeminarijs iam ſatis ſuprà egi, quæ hic non repeto.

Ex dictis relinquitur neque ex textu *d. c. inter quatuor.* neque ex gloſ. eius oſtendi, ullum ius aliis aliorum monaſteriorum ex eodem Ordine in dicta emortua monaſteria competere. *Illatio.*

21. Ad cit. *c. cum venerabilis, de relig. domib.* RESPOND Illud cap. nihil ad rem facere. Cum illic Abbas Farbienſis & conuentus adhuc viuant, & quæſtio ſit, vtrum Epiſcopus Sabinenſis non tantum in ſpiritualibus, ſed etiam in temporalibus, puta decimis, penſionibus contra dictum Abbatem, & conuentum Farbienſem obtinere debeat.

Ad c. cum vener. de rel. dom. Reſp. RESPOND. Epiſcopum in ſpiritualibus contra Abbatem & Conuentum obtinere; non vero in temporalibus. Vid. gloſſ. hîc *& ibid.* Collectar. Iuris. Innoc. Card. & alios. At nos agimus, quando nec Abbas, nec Conuentus loci alicuius religioſi viuit. Igitur *d. c. cum venerabilis.* nihil contra noſta aſſerta facit.

22. Ad *c. relatum, ne Cler. vel Monach.* RESP. Illud agere de monaſterijs adhuc ordinatis per monachos incorrigibiles. At nos de Monaſterijs emortuis, vtrum tunc alij aliorum eiuſdem Ordinis monaſteriorum monachi in ea habeant ius, quæ *Ad c. rel. ne Cler. vel mon. Reſp.*

præ-

quæſtio *in d. c. relatum.* non attingitur, ideoque illud cap. nihil in rem præſentem.

Ad c quæ ſemel. 19. q. 3. 23. Ad cit. *c. quæ ſemel ſunt dedicata 19. q. 3.* vbi dicitur, quæ ſemel ſunt dedicata Monaſteria Conſilio Epiſcoporum, maneant perpetuo monaſteria, & res, quæ ad ea pertinent, monaſterijs reſeruari oportet.

Reſp. 1. Resp. 1. Hunc textũ à F. Romano in ſententiis operi ſuo pręmiſſis nõnihil eſſe immutatum. Nam iſthic ita eum recitat. Quæ ſemel dedicata ſunt monaſteria cum conſilio Epiſcoporum, perpetuo Debent manere monaſteria. Atqui hæc duo maneant (quo verbo vtitur textus *d. c. quæ ſemel*) & debent manere (quæ F. Romanus loco prioris ſubſtituit) ſenſu differunt. Nam ex priori infertur tantum neceſſitas orta ex lege; Cum, maneant, ſit verbum imperatiui modi inducens obligationem ex lege; At ex poſteriori infertur omnis omnino neceſſitas, ſiue ea ex natura rei, ſiue ex lege oriatur. Nam deberi dicitur, quod vel naturali vel ciuili vel honorario iure peti poteſt. *l. 1. l. 3. ff. de conſtit. pec.* & ab inuito exigi *l. 108. ff. de V. S.* Proinde cum F. Romanus verbum imperatiui modi, maneant, immutarit in hæc verba, debent manere; ſequitur ab ipſo textum iuris eſſe immutatum.

Reſp. 2. Respond. 2. Hoc caput nihil contra nos facere. Quia per monaſteria Deo dicata, illic intelliguntur Collegia Religioſa. iis enim ſeruãtur res ac bona. Prohibet autem *d.* canon, ne Collegia Religioſa aboleantur & ſubſtituantur homines ſæculares, atq; ita monaſteria fiant ſæcularia habitacula, adeoq; ad vſus cõuertantur profanos, vt ex totius apparet Canonis cõtextu, qui pro eius intellectu ſemper eſt inſpiciendus. *l. inciuile. ff. de LL.* Deinde Collegia religioſa perpetuo manebunt per ſe talia; per accidens tamen morte omnium Collegarum pereunt, atque exſtinguuntur, vt *q. 1. c. 23.* oſtendi. Conſequenter inferri non poteſt, quod mortuis omnibus alicuius monaſterij Collegis, alij ex alijs monaſterijs eiuſdem Ordinis habeant ius ad d. monaſterij emortui bona. Ne alias non Entis dentur aliquæ qualitates aut effectus, aut ſine ſubiecto detur qualitas, contra *l. 4. in fin. de act. empt. l. 1. de hered. vendit.*

Denique retenta etiam *in d. c. quæ ſemel,* verba, *debent manere,* ſicut & in alijs Canon. *oportet,* intercedente, ex F. Romani ſuppoſitione, omnium Collegarum religioſorum huius loci obitu, imponent quidem neceſſitatem Superioribus, ne monaſteria aut loca Deo peculiariter dedicata transferant ad ſæculares, nec ex ijs faciant ſæcularia habitacula. Sed nihil contra nos. Nec enim nos agimus, vt loca pia transferantur ad vſus profanos, aut fiant ſæcularia habitacula &c.

24. Ad *c. peruenit il. 2. 18. q. 2.* vbi ita ſcribentem inducit F. Romanus *q. 1. n. 16.* Pontificem. Peruenit ad me, quod in Eccleſia fraternitatis " tuæ aliqua bona dudum monaſterijs " *Ad c. peruenit. il. 2. 18. q. 2.*

conſecrata, nunc habitacula aut Clericorum aut etiam Laicorum facta ſunt. Et paulo poſt. Proinde fraternitas tua hoc quolibet in loco factum ſit, emendare feſtinet, quia ego nullo modo patior, vt ſacra loca per Clericorum ambitum deſtruantur.

Reſp. RESPOND. Nihil illum Canonem pro alijs aliorum monaſteriorum eiuſdem Ordinis contra nos facere. Quia in hoc Canone S. Gregorius agit de Monaſticis Collegijs, quæ ambitu Clerici volebant deſtruere. Ait enim S. Gregorius, Peruenit ad me, quod in Eccleſijs fraternitatis tuæ aliqua loca dudum monaſterijs conſecrata, nunc habitacula Clericorum aut etiam Laicorum facta ſunt (NB. ſequentia verba, quæ omiſit F. Rom. quia euertebant ipſius ſcopum) dumque, hi qui ſunt in Eccleſijs, fingunt ſe religioſe viuere, monaſterijs præponi cupiunt, & per eorum vitas, Monaſteria deſtruuntur. Nemo enim poteſt Eccleſiaſticis officijs &c. & infra. Proinde (eſt nota illationis ex præcedentibus) fraternitas tua, ſi hoc quolibet in loco factum eſt, emendare feſtinet, quia ego nullo modo patiar, vt ſacra loca pro Clericorum ambitu deſtruantur. Hæc ILLE. Vnde patet illic adhuc extitiſſe monaſticum Collegium; cum illi ſæculares Clerici cupiebant præponi, ſeu præfici. Ideoque illic de ambitu accuſantur. Summus autem Pontifex illud fieri prohibet, & factum ſi alicubi, irritat, ne eiuſmodi malâ ſuâ vitâ, bonorum religioſorum mores corrumpant, atque ita monaſteria deſtruant. Vnde iterum concluditur, monaſticum Collegium illic adhuc extitiſſe, quia alias non poſſet dici deſtrui. Nam quod non eſt, non poteſt dici deſtrui *l. ſtipulatio 21. §. ſi quis autem in fin. ff. de nov. oper. nunc.* Proinde cum S. Pontifex agat de monaſterijs bene conſtitutis, pro Clericorum ambitu non deſtruẽdis, nihil contra nos facit.

25. AD PROBATIONEM V. ex Breui Innocentij III. ad Guilielmũ Archiepiſcopum Rhemenſem S. Sabinæ Cardinalem dato 5. Idus Maij, Anno Chriſti 1158. RESP. Illic S. Pontificem agere de Conuentuali Eccleſia efflagitatu Guilielmi Archiepiſcopi Rhemenſis in Cathedralem erigenda, vt conſtituatur illic Epiſcopus, relicto tamen, quod ibidem ante fuerat, Collegio religioſo, ita vt nuncà Priore regeretur, *vti in c. nouit. ne ſed. vac.* Cui prudentiſſimè timet ſummus Põtifex ab incommodis, quæ ex huiuſmodi Eccleſiæ religioſæ in Cathedralem erectione oriri ſolent, vt videre licet *in d. c. nouit*, & ibi Card. *n.* 5. Anton. *n.* 11. Innoc. *n.* 1. *ne ſed vac.* Ideòque ſubiungit Pontifex, ne fortè venire contra ſanctiones Canonicas videremur. At quid hæc ad præſentem quæſtionem, qua quæritur, vtrum in emortua monaſteria alij aliorũ eiuſdem Ordinis Monaſteriorum monachi habeant ius. *Ad prob. V. ex breui Innoc. Reſp.*

Inſtantia. Forte vrgebit F. Romanus, ſequentia il-

Digitized by Google

tia illic verba; quod ſanctionib. Canonicis prouidâ fuit deliberatione ſtatutû, vt quæ ſemel Deo dedicata ſunt monaſteria, ſemper maneât monaſteria cû & hodie generaliter ſtatuatur, vt Ordo Monaſticus, qui in aliquo monaſterio ſecûdû Deû & D. Bened. regulam dignoſcitur inſtitutus, perpetuis ibidē temporib. inuiolabiliter obſeruetur. VERû hinc data noſtra reſponſio ad ſanctionesCanonicas ſupra citatas confirmatur, quod illæ agant de Collegijs religioſis adhuc exſiſtētib. & inprimis *d.c.quæ ſemel 19. q.3.& d. c.int.quat. de rel.Dom.* in quib. omne robur ſuum F.Rom. collocarat.

Ad hodiernû generale ſtatutû RESP. Illud PER SE loquendo, perpetuò obſeruandû eſſe, nim. vt vbi Ordo S. Benedicti dignoſcitur inſtitutus, illic perpetuò maneat per ſe loquendo. Nã PER ACCIDENS interdû fit, vt Ordo illic deficiat & deſinat eſſe, nim. ſi perſonæ, quib adhęrebat perpetua inſtitutio, in hoc loco ſacro, emoriantur. Quippe vox PERPETVò, reſtringitur ad perſonas, quibus adhæret. Alciat. *reſp 95.* Mynſing. *decad.14.reſp.10.n.36.* Proinde ſi perſonæ, quib. inhærebat inſtitutio paſſiua Canonica, emorian-tur, deſinet etiã per accidēs eius inſtitutionis perpetuitas, vt ſupra *q.1.c. 2.* & *3.* ex emphyteuſi & feudo docui. Quin etiã, quod per accidēs ſæpe impediatur perpetuitas, docet Alb. Brû. *in tract. de perm conc. 10. & in tract. de interitu. Hunn. in Encyclopæd. iur. part. 1. de priuil.* Igitur mirû nô erit, quod Ordo Monaſticus, qui perpetuò hoc loci obſeruandus erat, per accidens morte omniû huius loci Collegarû nullo omnino ſuperſtite dicatur exſtingui. Accedit, quòd omnis diſpoſitio intelligenda ſit reb. ſic ſtantib, & in eodē ſtatu permanentib. Vnde mutatione côditionis vel ſtatus, vel noua cauſa ſecuta mutatur, & variatur etiã diſpoſitio, quantumuis hæc iurata fuiſſet. Barboſ. *in loc.comm.lit.C.nu. 59 & lit.B.n.28.* poſt Tuſchum *lit. D. concl. 502.* Albert. Brun. *in tract. de perman. concl.5.* Atqui hoc caſu mutata eſt côditio Monaſterij Perſonæ n. hîc inſtitutæ omnes ſût emortuæ. Igitur, &c.

26. Neq; huic contrariatur regula, Indultû à Iure beneficiû, nô eſt alicui auferendû. *de R.I.in 6.* Quia practicè loquendo, indultû fuit hoc priuilegium Ordini Monaſtico, hic, non verò alibi, inſtituto & habitanti. Ait enim ſtatutû, vt Ordo Monaſticus, qui in aliquo Monaſterio ſecundû Deû & D. Benedicti regulã dignoſcitur inſtitutus, perpetuis NB. ibidē temporib. inuiolabiliter obſeruetur, quę eſt diſpoſitio practica limitata ad perſonas Ordinis certo in loco inſtitutas, ideoque limitatum reſpectu harum perſonarum hoc in loco inſtitutarû producet effectum *l. in agru. ff. de acquir. rer.dom. l. cancellauerat ff. de his, quæ in teſtam.delent. l. 2. vbi Bald. de ſeru. export. l. cui pacto. eod.* Vnde mortuis huius loci inſtitutis perſonis alij aliorû monaſteriorû, licet eiuſdē religionis, monachi non poſſunt conqueri, quaſi ſibi priuilegium aliquod auferatur; cum illud idem numero huius loci *Ad reg. Indultum Reſp.*

R 2 non

non ſit alijs aliorum locorum Monachis indultum. Et quid F. Romanus, pro Benedictinis ſuis, Præmonſtratenſibus, reſpondebit, qui aliorum Ordinum Monaſteria obtinuerunt? Quicquid reſponderit, ſibi dictum exiſtimet. Annon & illi Ordines perpetuo inſtituti, & tamen nunc eorum habitacula ac bona habēt Benedictini, Præmonſtratenſes?

P. Forerus à F. Rom. defēditur. 27. Videamus nos, quæ circa hoc ſtatutum contra P. Forerum affert F. Romanus.

1. Tradit ipſe in d. ſtatuto vocem, *inſtitutum*, accipiendam de prima fundatione & introductione. 2. P. Forerum malè docere, inſtitutum idem eſſe, quod conſtitutum. 3. Eundem Canonibus affingere, quòd ad eum effectum, vt Ordo alicubi inſtitutus perpetuò ibidem maneat, requiratur, vt ritè ſit illic conſtitutus, & 1. quidem vt tantum habeat Religioſorum numerum, qui diuino obſequio ſufficiat 2. Vt ij religioſi congruenter regulæ approbatæ viuant.

Hęc F. Romanus, SED MALE Nam 1. Ordo prout dicit omnes vnius Regulæ approbatæ congregationes, non eſt inſtitutus, vt inſtitui ſignificat primo gradu hæredē ſcribendo deſignari, ex *l. 1. ff. de vulg. ſubſtit.* Quippe Ordo ita acceptus, non eſt primo gradu deſignatus hæres. vt ſupra *c. 2.* probauimus. & F. Rom. *q 3. n. 5. §. quocirca* approbat. Vult enim ipſum fideicommiſſariū eſſe: Ideoq; negat ipſū Ordinem primo gradu eſſe inſtitutum hæredem.

Nec etiam Ordo, ſi accipiatur pro omnibus Congregationibus ſub vnâ regulâ approbatâ viuentibus, eſt inſtitutus, vt verbum inſtitui, in materiâ Canonica & feudali accipitur à Dd. & Dyno *in reg. beneficium. de R. I. in 6* Hoſt Bern. in *c. auctoritate. de inſtit. verb. inſtituatur.* & quidē ab Hoſt. *in ſum. de inſtit.* pro præſentialiter poni & ſtatui in poſſeſſione, & vt diſtinguitur ab inueſtiri, quod etiam abſentē in poſſeſſionē introduci ſignificat. Hoſt. *d. l. ex c. adhac. §. in quadā verò. c. vt noſtrū. de off. Arcbi.* Ita. n. falſum eſt, quod Ordo (id eſt), omnes congregationes ſub vna regula viuentes) ſit præſentialiter in poſſeſſionem introductus. Quod ſi ordo accipiatur Synecdochicè pro congregatione religioſa huius loci; & verbum inſtitutus intelligatur, prout præſentialiter eſt in poſſeſſione poſitus; rurſus noſtra probatur ſententia, ac F. Romani opinio impugnatur. Nā nos aſſerimus, quod quando dicitur, vt Ordo, vbi dignoſcitur eſſe inſtitutus, illic ſit relinquendus, illud ſit intelligendum de Ordine, ſeu cōgregatione illius loci, iſthic pręſentialiter in poſſeſſione poſita. Atqui hoc caſu noſtro Ordo ſynecdochicè ſūptus nō eſt in poſſeſſione huius Monaſterij præſentialiter poſitus. Cum congregatio illius loci ſit omninò emortua. Igitur dictum ſtatutum nihil contra nos, ſed pro nobis contra F. Romanum militat.

Ad 2. RESP. falsò imponi P. Forero, quaſi velit, inſtitutum idem ſignificare, quod conſtitutum. Deinde *Ad 2. R*

RES-

ius loci inſtitutis perſonis alij aliorũ Monaſteriorum licet eiuſdem religionis Monachi non poſſunt conqueri, quaſi ſibi priuilegium aliquod auferatur, cum illud idem numero, hu- RESPONDEO, Etiamſi P. Forerus illud aſſeruiſſet; non tamen malè. Nam verbum inſtituo etiam ſignificat 1. conſtituo, vt videre licet apud Rebuff. *in l. verbis legis XII. Tabularum 120. ff. de V. S. ex l. qui luminibus. in fin. ff. de ſeruit. vrb. præd. l. fin. de in rem. verſ. d. l. vectigalia ff. de publican. & vectigal. Mozz. de feud. tit. de ſubſtantia, ſeu requiſitis feudi. n. 33.*

2. In Ordinem redigo *l. 3.* ibi, ſed & ſi quis Saligineas virgas inſtituendi Salicti cauſa defixerit. *ff. arbor. furtim cæſar.* Rebuffus *dict. l.*

Sed quicquid ſit de hac ſignificatione, aio, vt Ordo perpetuis alicubi temporibus obſeruetur, requiri. *Primum*, vt numerum Religioſorum diuino obſequio ſufficientem alat, Dd. in *c. 2. de Inſtit. & in c. cum Eccleſia. de elect.* Deinde vt congruenter Regulæ approbatæ viuat. *c. relatum. ne Cler. vel mon.* Quòd ſi verò illi non conformiter, ſed diſſolutè viuat, per alterius Ordinis inſtitutionem venit puniendus, vt ſupra ex Concilij Lateranenſis III. appendice vidimus. Vnde patet, P. Forerum à F. Romano falſo inſimulari fictorum Canonum, & ipſum Fr. Romanum ſuam vbique in iure prodere imperitiam atque inſcitiam. Sed illam præterire malo, quàm pluribus exaggerare.

Ex ſuperioribus relinquitur, Ordini & Vnioni in Monaſteria emortua non competere ius, ac conſequenter nec vllam ſpem Iuridicam ipſa Monaſteria emortua iure actionis perſequendi atque obtinendi.

QVÆSTIO IV.

Ad quem bona emortuorum Monaſteriorum ſpectent? Et quo modo?

CVm bona emortuorum Monaſteriorum non pertineant ad alios eiuſdem Ordinis Religioſos, vt præcedenti q.3. eſt demonſtratum, quæritur nunc; Vtrum igitur dicta bona cedant fiſco & quomodo? Abſoluitur autem ea tribus capitibus. 1. proponitur Opinio F. Romani 2. Traditur vera Dd. ſententia. 3. Opinio F. Romani refutatur.

CAPVT PRIMVM.

Proponitur Opinio F. Romani.

1. *Bona vacantia cedunt fiſco & fiunt de patrimonio principis.*
2. *Eccleſia habet etiam fiſcum.*
3. *Bona Eccleſia, Epiſcopo mortuo, remanent apud Superiorem velut in cuſtodia.*
4. *Ius vocis actiua qui tantum habet, non eſt verus Dominus bonorum, qua remotè reſpicit eiuſmodi ius. Ita Fr. Roman.*
5. *Qui habent ius vocis paſſiua, ſede vacante, ſunt veri Domini immediati in Eccleſiaſticis, non tamen vt ſinguli, ſed vt omnes ſimul & coniunctim ſumpti, F. Rom.*

Arg.1. F. Romanus, quia nouit bona vacantia cedere fiſco *tot. tit. C de bon. vac. & tot. tit. ff. de Iur. fiſc.* ideo ne cogatur concedere bona emortuorum Monaſteriorum eſſe verè vacantia, negat ea cedere fiſco *q.1. n.48. 49. 52. &c.* eò quod quæ cedunt fiſco, fiant de patrimonio principis *l.2. §.3. ff. ne quid in loc. publ.* At bona emortuorum Monaſteriorũ non fiunt de patrimonio Principis; cũ & in ijs alij ſint ſubſtituendi *q.1. n.52.* ſpectentq; ad Collegium, quod ſuperior loco prioris ſubſtituet. Bart. *in l.*

ſicut

Digitized by Google

ſicut. §. in decurionibus. ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom. F. Rom. *q. 1. n.* 40. *48. 52.* &c. Igitur eiuſmodi bona non cedunt fiſco.

F. Romani reſponſio ad Dd. auth.

2. Deinde idem F. Romanus *q. 1. n. 52.* concedit dicta bona cedere fiſco, ſi per fiſcum intelligatur ipſa particularis Eccleſia, quæ etiam fiſcum habere dicitur ſecundum Abb. *in c. quia diuerſitatem. de conceſſ. præb. n. 14.* Nam & Eccleſia comparatur fiſco in priuilegijs ſuis iuxta not. *in c. 1. de in integr. reſtit. & in l. fin. C. de SS. Eccleſ.* vt inquit idem Abbas *in c. potuit. de locat. & conduct. ſub n. 8.*

3. Tum *q. 1. d. n. 52.* F. Romanus reſpondendo ad Dd. oppoſitorum authoritatem, ait, dicta bona ſpectare quidem ad Superiorem & apud eum remanere velut in cuſtodia, iuxta glo. *in d. c. præſent. de off. iud. ord in 6. verb. cuſtodiam & verb. reſeruari*, quin & futuris debere ſucceſſoribus fideliter reſeruari. *in d. c. præſenti, & c. cum vos. de off. ord.* Faciunt illuc verba ſextæ Synodi *c. 35.* Non liceat alicui Metro- „ politano, mortuo Epiſcopo, qui ſub „ eo eſt, aut res eius, aut Eccleſiæ ſuæ „ auferre, ſed ſint ſub cuſtodiâ cleri Ec- „ cleſiæ defuncti Epiſcopi vſq; dum a- „ lius ordinetur Epiſcopus. Si verò „ Clerici in Eccleſia non fuerint (a- „ deoq; omnibus mortuis vacauerit E- „ piſcopatus & omnes tituli Collegij) „ tunc Metropolitanus illibata omnia „ Epiſcopo, qui ibi ordinabitur, reddat „ *12. q. 2. c. non liceat. il. 3.*

Concluſ. collectio.

4. Vnde concludit F. Romanus, Bona emortuorum Monaſteriorum non eſſe vacantia; *& nu. 59.* præmiſſâ diſtinctione inter vocem actiuam & paſſiuam, ſeu ius eligendi actiuè & paſsiuè, inquit; Ho- „ rum iurium natura eſt, vt qui habet „ ius vocis actiuæ tantùm, non ſit ve- „ rus Dominus bonorum, quæ remotè „ reſpicit eiuſmodi ius: ſed ſolùm offert „ illi poteſtatem aſsignandi aliquem v- „ num ex multitudine habentium ius „ vocis paſsiuæ: qui deinde virtute ta- „ lis electionis ſeu Ordinationis con- „ ſtituatur verus Dominus ſiue Admi- „ niſtrator plenarius rerum Dominij. „ Vnde is, ad quem fit deuolutio vocis „ actiuæ, non fit Dominus loci, ſed E- „ lector Sponſi Eccleſiæ duntaxat. Vbi „ vero eſt ius vocis paſſiuæ, ſede va- „ cante in Eccleſiaſticis, ibi eſt verum „ rei Dominium, non quaſi ſinguli ha- „ bentes electionem paſsiuam, ſint veri „ Domini, ſed quia in omnibus ſimul & „ coniunctim ſumptis reſidet immedia- „ tius Dominium. Vnde cõſequens „ eſt, bona emortuorum Monaſteriorum non cedere fiſco. Videat igitur P. Laymannus, quomodo falsò bona deferens fiſco, in pœnam legis non incidat.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT SECVNDVM.

Proponitur vera Dd. Sententia.

1. *Fiſcus quot modis accipiatur.*
Datur analogicè etiam fiſcus in bonis Eccleſiaſticis.
2. *F. Romanus P. Laymanno falsò impingit primam fiſci ſignificationem, quæ ſignat ærarium principis.*
Fiſcus ita acceptus in bonis Eccleſiaſticis locum non obtinet ex Concil. Turon.
3. *Fiſcus à P. Laymanno accipitur in ſecunda ſignificatione pro Superiore.*
Idq; ex Dd. Bart. Pan. Ripa, Nauarr. authoritatibus, quibus non ſatisfacit F. Romanus. &c.
Verba generalia generaliter ſunt intelligenda.
4. *Exempla non reſtringunt regulam.*
5. *F. Romani diſtinctio, quod bona emortuorum Monaſteriorum maneant apud Superiorem velut in cuſtodia, non verò tanquam vacantia, euertitur à Pan.*
6. *F. Romanus ſibi contrarius, noſtram probat ſententiam.*
7. *Bona Monaſteriorum emortuorum olim exemptorum pertinent ad Papam non tanquam ad Dominum proprietarium, ſed tanquam ad adminiſtratorem.*
Non exemptorum, ad loci Epiſcopum.
Bona eiuſmodi veniunt à Superiore ordinariè reſtituenda ijs, qui ſubſtituuntur.
8. *Vox Religio dupliciter accipitur.*
In vno Ordine S. Benedicti dantur alij Abbates exempti, alij non exempti.
9. *Deuolui eſt etiam verbum directum.*
10. *F. Romanus ſibi contradicit; illius reſponſio ad Nauarrum pro nobis, non contra nos facit.*
11. *Impugnatur F. Romanus ex Concordatorum verbis.*
Contractus ligant Papam, & Principes, imò Deum ipſum.
Ex Concordatis Germaniæ non aufertur Pontifici poteſtas prouidendi Monaſterijs vacantibus de Abbate, &c.
Ad eum deuoluitur Eccleſia vacantis prouiſio, cuius eſt electum confirmare.
Concordata agunt de Monaſterio exſiſtente, non extincto.
Electiones ſi in qua Eccleſia fiunt, ſupponunt illam adhuc exſiſtere.
Talia intelliguntur ſubiecta, qualia prædicata demonſtrant.
12. *Falſum eſt, quod ſi Pontifex prouideat Monaſterijs non exemptis, ipſe propterea ius prouidendi auferat Ordinarijs.*
Quod aliquis non habet, nec illi auferri poteſt.
13. *Pontifex ob plenitudinem poteſtatis poteſt concurrere cum Ordinarijs citra iniuſtitiam.*
Etiam in menſibus Ordinariorum.
Suo vtens iure, nemini facit iniuriam.

Concor-

Digitized by Google

Concordata tollunt tantum gratias præuentiuas.

14. *Paragraphus, Cæteris verò dignitatibus, in Concordatis Germaniæ agit de monaſterijs non exemptis &c.*

15. *Concordata Germaniæ agunt in locis citatis, de prouiſione deuoluta & obliqua, non directa, non verò de directa.*

Nota

ANtequam vera Dd. & P. Laymanni ſententia in medium afferatur, NOTANDVM EST, quod FISCVS varijs accipiatur modis; 1. Propriè prout à Græcis definitur, Cophinus, in quo proſcriptorum bona reponebantur; poſtea ærarium Cæſaris factum, in quo aſſeruabantur fiſcalia bona, & fiebant quæſtoria, atque hæc quæ olim erant populi, tranſlata ſunt in Regis ſubſtantiam.

2. Prout eo nomine ſignificatur Princeps. 3. Procurator fiſci. 4. Officium fiſcale 5. Statio fiſcalis. Vid. Cuiac. *ad rubr. C. de iur. fiſc.* Quæ omnes acceptiones licet in rigore locum ſibi in bonis ſæcularium temporalibus vendicare videantur; attamen ipſæ bonis Eccleſiaſticis analogicè applicantur. quandoquidem & ipſa Eccleſia dicitur fiſcum habere *c. quia diuerſitatem, & ibi glo. de conceſſ. præb.* Vid. Cuiac. *d. l.*

Quæſtiuncula. 1. De fiſco.

2. His poſitis QVAESTIO EST 1. quo ſenſu hic accipiatur, quando ob mortem omnium alicuius monaſterij monachorum, dicuntur eius bona vacantia cedere fiſco.

F. Rom. reſponſio falſa

F. ROMANVS *q. 1. n. 52.* &c. P. Laymanno impingit primam ſignificationem, quaſi hic vellet, d. bona monaſtica illo caſu deferri ad ærarium Eccleſiæ vniuerſalis, eique appropriari, ac fieri quaſi quæſtoria. SED FALSO. Nam ipſe P. Laymannus in iuſtæ defenſionis quæſtione præambula in altero fundamento, ita negat cedere fiiſco; ideoque fruſtra F. Romanus ipſum ex eo capite oppugnat; Cum fiſcus ita acceptus in his bonis emortuorum monaſteriorum locum non habeat ex Concil. Turonenſ. *can. 25.* Videatur Anton. Auguſtin. *lib. 15. in epitome iuris Canon. de benef. c. 34.* *Refutat:*

3. AT P. LAYMANNVS FISCVM accipit (vti accipiendum eſſe ſequētia demonſtrabunt) pro ſuperiore, adeoq; in ſecunda ſignificatione, quā illi & ipſe F. Romanus concedit. Vult enim mortuis omnibus de Collegio Eccleſiaſtico, bona pertinere ad Eccleſiam vniuerſalem, quæ eſt Romana, vel particularem & ſingularem ex Bald. *in Margarit. verb. mortuus,* id eſt, ad ſuperiorem Eccleſiæ vel vniuerſalis, qui eſt Papa, vel particularis, qui eſt Epiſcopus. Innoc. *in c. cum ſuper de cauſ. poſſ. & propriet. n. 4.* Cum Laymanno faciūt Dd. *P. Laym. reſponſio proponitur & probatur ex ipſo F. Rom. & Dd.*

S qui

qui in genere definiunt, eiuſmodi bona pertinere ad Superiorem; quos inter & Bart. *in l. vlt. n. 22. ff. de Coll. illic.* Hic enim præmiſſis varijs diſſoluendorum Collegiorum modis (nimirũ omnium de Collegio voluntate, aut MORTE, nullo ſuperſtite *l. ſicut §. vlt. ff. quod cuiuſq; vniu. nom.* aut authoritate Superioris ipſum ob Collegarum delictum deſtruentis) ſubijcit. Si Collegia, inquiẽ, ſunt, quæ poſſunt bona habere in communi, & nihil in particulari, vti ſunt bona religioſorum, in iſtis diſſoluto Collegio remanent bona apud SVPERIOREM, vel cui ipſe conceſſerit. VBI NOT. quòd Bart. húc effectum remanſionis bonorum apud Superiorem, indiſcriminatim tribuat diſſolutioni Collegij, quæ vtpotè generalis comprehendit & eam, quæ fit authoritate Superioris, & eam, quę morte omnium accidit. Ideoque diſſolutio Collegij, quoad prædictum effectum generatim & indiſcriminatim erit intelligenda; Cum verbum Generale generaliter quoque ſit intelligendum *per l. fin. in fin. C. de dot. promiſſ. l. 1. §. Generaliter. ff. de legat. præſtan.* Euerard. *à generalitate n. 2.*

4. Neque quod Bart. ſubijcit de deſtructione Corporis, vel Collegiorum Templariorum per authoritatem Superioris factâ exemplum, doctrinam & regulam Vniuerſalem reſtringit, quia exempla non reſtringunt regulam, vt not. Euerard. *in loc. à rat legis larga, n. 38. per l. 1. §. quod vulgo ff. de vi & vi armat. l. damni infecti ſtipulatio pertinet. ff. de damn. infect.* Huc facit, quod notatur *in l. 1. ff. vti poſſidet, & in c. 1. ne Cler. vel Mon. §. 5.* Bartolo ſubſcribit Pan. *in c. recolentes num. 3. de ſtat. mon.* Dic ergo, *inquiens*, generaliter, cum quæritur, quid fiendum eſt de bonis Collegij, diſſoluto Collegio. Nam quædam ſunt Collegia, quæ non poſſunt bona poſſidere in particulari, vt religioſorum, & in illis bona remanent apud Superiorem Collegij, qui diſponit de illis tanquam de vacantibus. *argum. l. 1. ff. de bon. damnat.* Ergo non tantum manent ea bona apud Superiorem tanquam in cuſtodia (vt vult Frater Romanus *quæſt. 1. numero 2.*) ſed tanquam verè vacantia.

Idem in terminis quæſtionis noſtræ docuit Ioan. Franciſcus Ripa *in l. quo minus, n 107. ff. de fluminib.* Deſtructo *inquiens*, Monaſterio, vt nunc (prô dolor) euenit in Alemania propter hæreſin Lutheranam amittuntur iura Monaſterij ſecundum Bald. *in proœm. ff. col. 1.* & bona applicãtur Superiori tanquam vacantia ſecundum Pan. *in cap. recolentes de ſtat. Mon.* & ſic Papæ ſecundum Geminian. *in c. 1. in ver. confirmatas per illum text. in c. no. de rel. dom. in 6.* Hactenꝰ Ripa. Approbat quoq; idẽ Nauar. *in tract. de ſpolijs Clericorum §. 15. i. n. 5. ſuper cap. non liceat. 12. q. 2.* Infertur, *inquiens*, omnium bonorum Eccleſiaſticorum & fructuum eorum adminiſtrationem,

" nem, quæ immediatè aut mediatè
" non eſt alij à Papâ conceſſa, pertinere
" ad illum.
" Ex quo ſubinfertu, bona Eccle-
" cleſiaſticorum & fructuum eorum,
" quæ nunc reperiuntur in Angliâ &
" Germaniâ, deſtituta Catholicis admi-
" niſtratoribus, pertinere ad ſacroſan-
" ctam eius Maieſtatem (id eſt ad Pa-
" pam) QVONIAM CERTVM EST,
illa non deberi alicui nunc, alij per
" conceſſionem eius immediatam aut
" mediatam.

Reſp. coll. 6. Ex dictis colligitur, Bona emortuorum Collegiorum Religioſorũ pertinere ad Superiorẽ Eccleſiæidq; ex ſentẽtia Dd. antiquorũ & recentiorum; imò ipſius F.Rom. *q.1.n.51.* & alibi, licet ſibi contrarius *ibidem n. 15. 52.* Bartolum alioſque citatos Dd. *& n.45.* Ripâ allatret, ſed fruſtra, atque inaniter.

Quare ſtante Dd. concluſione, quod bona emortuorum Monaſteriorũ pertineant ad Superiorem.

Quæſtiuncula 2. QVAERITVR 2. Ad quem Superiorem & quâ ratione bona illa pertineant?

7. P. LAYMANNVS *iuſta ſua defenſionis quæſtione ſua præambula in fundamento altero & in reſponſione ad V. argumentũ* RESPONDET, quod monaſteriorũ emortuorũ olim exemptorũ bona pertineant ad Papam, nõ tanquã ad Dominũ proprietarium, ſed tanquam ad adminiſtratorem: non exemptorũ verò monaſteriorum bona ad loci Epiſcopum. Ratio prioris eſt, *Ratio prioris* quia cum bona illa pertineant ad Superiorem, Et exemptorum Superior ſit Papa; non exemptorum verò, Epiſcopus, ſequitur bona exemptorum pertinere ad Papam; non exemptorum, ad loci Epiſcopum. Ratio poſterioris eſt manifeſta; quia mortuis omnibus de Collegio, bona veniunt reſtituenda ijs, qui pro Eccleſiæ bono atque vtilitate ab ipſo Superiore, ordinario iure ſubſtituentur, vt tradunt communiter Dd. *infra q. 7. cit.* Igitur ea bona non ſpectant ad Superiorem tanquam dominũ proprietarium. Alias enim ea iure Ordinario ſibi retinere poſſet.

Idem reſpondit ante ipſum P. Laymannum BONACINA *in tract. de clauſur. & pœnis, violatoribus ipſius, impoſitis. quæſt. 2. punct. 9. §. 4. difficult. 2. propoſ. 2. n. 4.* vbi ait, ſi obiter quæras, ad quem pertineant bona religionis, quæ à ſummo Pontifice deleta fuit, AVT CVIVS RELIGIOSI OMNES EXTINCTI FVERVNT nullo ſuperſtite; RESPONDEO, diſpenſationem huiuſmodi bonorum pertinere ad ſummum Pontificem, ſi loquamur de religione exempta: ſi verò loquamur de religione non exempta, ſed Epiſcopo ſubiecta, pertinẽt ad Epiſcopum, non tanquam dominum illorum bonorum, ſed tanquam diſpenſatorem bonorum vacantium. Ita Sanch. *l.7. moral. inſtit. cap. 32. n. 58.* Azor. *1.part. lib. 12. cap. 16. q.10. & alij.* *Conf. reſp. authoritate Bonacinæ.*

Nota. 8. Vbi notandum, quòd Religio illic accipiatur pro cœtu plurium vno aliquo in loco, in Ordine ad cultum Dei ſub certâ regulâ approbata congregatorum, & non pro omnibus per vniuerſum terrarum orbem ſparſis cœtibus ſeu conuentibus ſub eadem certâ regulâ ad cultum diuinum inſtitutis, vt ſupra oſtendi, *q.2.ſect.3.cap.1.* & arguit ipſa oppoſitio religionis exemptæ, & religionis non exemptæ, quæ oppoſitio nulla foret, ſi per religionem intellexiſſet totum Ordinem; Cum in vno eodemque Ordine S. Benedicti alia dentur Monaſteria exempta; alia non exempta; vt patet. Nã ex Benedictinis Abbates alij nuncupantur exempti, alij non exempti. Igitur religio illa abſolutè non poteſt vocari exempta, nec etiam non exempta. Deinde ſi Bonac. *in cit. loc.* religionem accepiſſet pro conuentibus omnibus vnius Ordinis per totum mundum ſparſis, iam Bonacina religionem non exemptam malè dixiſſet Epiſcopo ſubiectã. Cum religio ita accepta, non Epiſcopo, ſed Epiſcopis foret ſubiecta. Adhaec ſi Bonacina, vt modo dictum, eſſet accipiendus, quæſiuiſſet ipſe, de caſu metaphyſico. Cum vix accidat, vt omnes Religioſi eiuſdem Ordinis per vniuerſum mundum ſimul extinguantur. Quare vt hoc tanquam abſurdum euitetur, religio illic accipietur pro conuentu aliquo plurium vno in loco ad cultum Dei ſub certâ regulâ promouendum congregatorũ, eoque nunc per mortem extincto, qui caſus eſt ſecundus Bonacinæ à priore illo, quo à Pontifice deleta dicitur religio, diſtinctus, vt arguit particula disiunctiua AVT *l. Hac verba 124.ff.de V.S.l.ſi ii.13.§.vtrum ff.de reb. dub.* Redoan. *de reb. Eccleſ. non alien. quaeſt. 18. n.9.10. per c.1. de reb. Eccleſ. non alienin 6.*

Vnde hic ad duplicem quæſtionem, quarum *prior*, ad quem pertineant Bona religionis, quæ à ſummo Põtifice deleta fuit; *poſterior*, ad quem pertineant bona religionis, cuius Religioſi omnes extincti fuerunt, nullo ſuperſtite; Bonacina reſpondet; Bona religionis exemptæ ſpectare ad Papam; non exemptæ ad Epiſcopum. Et quidem ſpectare ad ipſos tanquam ad adminiſtratores, non tanquam Dominos proprietarios.

Idem ſentiunt Dd. quotquot mortuis omnibus de Collegio, tradunt prouiſionem illius deuolui (accepto hoc verbo, prout directum eſt) ad Epiſcopum, ſi Collegium non ſit exemptum; ſin exemptum, ad Pontificem. Pan. *in c. nullus in Eccleſia nu. 10. de elect. & in c. cum in cunctis §. Clerici ſanè n.6. de elect. & in Clem. quia regulares. de ſuppl. neglig. prael. & in c. cum Eccleſia de elect. ſub n.9. &* Rebuff. *in prax. benef. de deuolutionibus n. 18.* Bald. in *Margarit. in verb. mortuus.* Dd. *in Clem. in pleriſque de elect.* Archidiac. *in c. cum ſimus 9. qu. 3.* Frider. de Senis *conſ. 34. &c.* *Probatur vlterius concluſio.*

10. His non contrariatur, ſed potius conformis eſt F. Romani *qu.1. nu.54.* reſponſio ad authoritatem Nauarri allata, *prodeſt.* *F. Romani reſponſio ad authoritatem nihil nobis officit, ſed potius*

àllata, quod d. bona pertineant ad ſollicitudinem & adminiſtrationem ſuæ ſanctitatis. NAM idem & nos aſſerimus, nec vllo modo negamus. Profectò videtur F. Romanus tranſuerſim actus, ſi contrarium ſibi perſuaſerit. Quod mihi veroſimile fit ex eo, quia cum *d. q. 1. n. 54.* conceſsiſſet bona illa ſpectare ad Pontificis adminiſtrationem, idem tamen *q. 3. n. 5. §. ſed inſuper adhuc vrgentioribus, &c.* neget.

De Concordatis Germaniæ

11. Vult enim hic prouiſionem tam exemptorum, quam non exemptorũ deuolutam non ad Papam, ſed ad Ordinarios. idque ex ſubiectis Concordatorum verbis exiſtimat concludi. Verba ſunt hæc. Item placet, quod in
„ Monaſterijs immediatè ſubiectis ſedi
„ Apoſtolicæ, fiant electiones, &c. Cæ-
„ teris verò dignitatibus & beneficijs
„ quibuſcumq; ſæcularibus & regula-
„ ribus vacaturis &c. iure Ordinario
„ prouideatur per illos inferiores, ad
„ quos alias pertinet. Ex his F. Romanus concludit, prouiſionem Monaſteriorum Germaniæ tam exemptorum, quam non exemptorum, quomodocunque vacantium, non ad Papam, ſed ad inferiores Ordinarios, quibus prouidere incumbit, etiam iure ſpecialis tranſactionis deuolutam cenſeri. Ac CONSEQVENTER Pontificem Ordinarijs hoc ius diſpoſitionis actiuæ niſi in caſu grauiſsimæ & necdũ demonſtratæ neceſsitatis auferre non poſſe, eò quod fatente P. Paulo Laymanno *fol. 185.* Pontifex Concordatis Germaniæ circa beneficia ordinariè derogare non poſsit, cum ſint de iure naturali ac gentium, idque rectè, quia vt inquit Rebuff. *tract. de nomin. q. 18. n. 6.* Contractus ligant etiam Papam & Principes, imò Deum ipſum, *vt text. & ibi Bart.* Hæc Fr. Rom. *cit. loc.*

Fortè excuſabit quis F. Rom. quod ipſe propter tam varias inter *qu. 1. & 3.* interiectas materias, non ſufficienter *in d. q. 3. n. 5. ad d. quæſt. 1. nu. 54.* ſeſe reflexerit. Eſto, concedam hoc illi. At quare tunc hac eadem *q 3. n. 4.* immediatè ante *n. 5. præcedente. §. plenitudo præterea.* approbat gloſſam *in c. 2. de præb. in 6.* quæ ita habet. Nota primò, *Excuſatio F. Rom.*
quod Papa habet plenam diſpoſitio- „
nem beneficiorum in quacunque par- „
te Orbis ſitorum. Nam ipſe fuit voca- „
tus in plenitudinem poteſtatis, vt ip- „
ſe CONCVRRAT cum alijs Prælatis, „
ideo inter ipſos eſt locus præuen- „
tioni. „

Inquies; F. Rom. *d. q. 1. n. 54. & d. q. 3. n. 4.* aſſerere, hoc obtinere, ſi præcisè ſtetur iure communi. At *quæſt. 3. nu. 5.* negat illud ipſi competere iure ſpeciali Concordatorum. *Reſp. F. Roman.*

CONTRA. Hoc iure ſpeciali nihil Pontifici derogatur, quin potius oſtẽditur, prouiſionem in Monaſterijs exemptis, ſi quando deuoluitur, deuolui ad Pontificem. Nam cuius eſt electionem confirmare, ad illum caſu negligentię, &c. deuoluitur prouiſio; vt tradit F. Romanus *q. 1. n. 6.* ex Panorm. *in c. nullus in Eccleſia. de elect. n. 10.* Atque ex recitatis Concordatorum verbis, in Monaſterijs exemptis electos confirmare, eſt ſummi Pontificis. Igitur & ad illum caſu negli- *Refellitur.*

 gentiæ

gentiæ,&c. deuoluetur prouiſio Monaſteriorum exemptorum. Quæ concluſio directè contradicit F. Romani aſſertioni ſupra allatæ.

Argumentum F. Romani ex concordatis examinatur.

Sed nos modo videamus argumentum F. Romani, quod ex hoc iure ſpeciali Concordatorum eiuſmodi firmat.

In Monaſterijs exemptis ſecundum d. concordata fient electiones, Ergo prouiſio Monaſteriorum etiam non exemptorum caſu, quo nulli ſunt eligentes, deuoluta eſt non ad Papam, ſed ad inferiores Ordinarios. Ergo Pontifex non poteſt inferioribus auferre ius prouidendi, &c. Præclarę conſequentiæ! Quis non videt, cõcluſiones omninò à præmiſſo antecedente ſeparatas ac diuerſas eſſe? An ex ſeparatis & diuerſis vnquam bona fiet illatio?

Conſule mi frater Logicorum & Ictorum regulas. Rogo te, diſcas prius verè argumentari, quam erroneè ſcopas diſſolutas alijs obtrudere.

12. Nunquid vides antecedens loqui de Monaſterio exiſtente, non de omnino emortuo, nullo ſuperſtite? Quî enim aliàs in Monaſterio dici poſſent electiones fieri, ſi ipſius Collegiũ amplius non exſiſtat. Num nõ Entis aliquæ erunt qualitates vel effectus? Electiones in Monaſterio non dicuntur fieri, niſi vbi extat Collegium, idque Probatur 1. ex parte eligentium, quos oportet eſſe de Capitulo *c. 1. de elect.* 2. ex parte eligendi ad dignitatem, qui ibidem ex Collegio ſeu ex gremio ipſius Eccleſiæ erit. Si enim aliũde petatur, neceſſe eſt, prius nouum illic faciat profeſsionem *ex c. Abbate. de V. S. Vide ſupra.* Igitur ipſa electio, cum in hac propoſitionę In monaſterijs exemptis fiet electio teneat ſe ex parte prædicati, atque exſiſtentiam inuoluat, ſupponet ipſum quoq; Collegium religioſum ſeu Monaſterium exſiſtere, & non omnino emortuum. Nam talia intelliguntur ſubiecta, qualia prædicata demonſtrant. *l. 3. de fund. inſtruct. legat. l. fin. §. cum dulcia ff. de vin. tritic. oleo legat.*

Ex hoc antecedente illata à F. Romano concluſio, ſi ad rem noſtram erit, loquetur de caſu, quo Collegium Religioſum ſine ſpe iuridica emortuum eſt, adeoque extinctum. CONSEQVENTER ab antecedente omnino ſeparata & diuerſa. Quod ſi verba concluſionis, (ſi nulli ſint eligentes) intellexerit F. Romanus ita, vt reipſa ſint in Collegio, qui abſolutè loquendo poſſent quidẽ eligere, ſed impediti per cenſuras vel aliàs, pro præſenti non poſsint; iterum nihil ad rem noſtram. Cum nos agamus de caſu, quo nullum amplius exſtat Collegium neque actu neque habitu, vt *quæſtione 1.* probatum eſt. Igitur.

12. Adhæc poſito, quod & antecedens & concluſio prima agant de Collegio religioſo exſiſtente, nihilo magis ex antecedente ſequitur concluſio allata; quin potius, vt antè oſtendi, eius CÕTRADICtoria; nim. caſu, quo non ſunt eligentes legitimi, prouiſionem in Collegio Religioſo exempto deuolui non ad Epiſcopos Ordinarios,

Digitized by Google

rios, ſed ad ſummum Pontificem; cum huius ſit in illo Collegio electiones factas confirmare ex d. Concordatis Germaniæ iunctis Panormitano *in c. nullus in Eccleſia num. 10. de elect. vid. nos ſupra.* Hinc non niſi ineptiſsimè infertur hæc concluſio ſecunda Fr. Romani. Ergo Pontifex non poteſt inferioribus auferre ius prouidendi in eiuſmodi Collegio, ſicut nec in alijs Collegijs exemptis, quorum prouiſio citra dubium ad Ordinarios deuoluitur, ſi deuoluatur. Ratio eſt, quia in d. Collegio non exempto neglecta, vel impedita electio deuoluitur etiam ex Concordatis Germaniæ non ad Ordinarium, vt oſtendi, ſed ad ſummum Pontificem, ideoque ad hunc, non ad illum ſpectat ius prouidendi. CONSEQVENTER ſi caſu negligentiæ vel impedimenti Pontifex Collegio religioſo exempto de prælato prouideat, non video, quomodo Ordinario vel alijs inferioribus ius prouidendi auferat; cum hoc nullum ipſi habeant. Num verò aliquid alicui, quod nec habet, nec ad ipſum pertinet, poteſt quis ipſi auferre?

Ex hypotheſi argumentatio. 13. Quin etiam poſito, minimè tamen conceſſo, quod in Collegio religioſo exempto prouiſio deuoluta ex Concordatis Germaniæ ſpectaret ad Ordinarios inferiores, Et Pontifex illi Collegio de Prælato prouideret; non propterea ipſe ius prouidendi eiuſmodi Collegio, Ordinarijs inferioribus auferret, cum non obſtantibus Concordatis, Pontifex ob plenitudinem poteſtatis, (quæ penes ipſum remanet maior *c. dudum 14. §. nos igitur attendentes & ibi Can. de præb. in 6.*) poſset etiam in menſibus Ordinariorum conferre Monaſteria per not. *Fratris Roman. in d. reſponſ. 4.* ideoque nec propterea illis quippiam iuris auferret, vt malè aſſumebat Frater Romanus *ſupra cit. loc.* Cum ſuo tantùm vteretur iure Pontifex, adeoque nemini faceret iniuriam *l. dolo facere non videtur. ff. de Reg. Iur.* Nam concordata tantum tollunt gratias præuentiuas; nec impediunt, quò minus Papa concurrat cum Ordinarijs etiam in illorum menſibus. Chokier *in reg. 8. Cancellar. gloſſ. 11. n. 48. 16. 18.* Gonzalez *in eand. regulam 8 glo. 25. nu. 15. & ſeqq.* vbi deciſionibus Rotæ id confirmat. Adde Rebuff. *ad concord. in rubr. de collationib. §. ſi quis vero. verb. ad alium ſuperiorem*, vbi ita iudicatum adſtruit. Branden *in Concord. German. notab. 1.* vbi idem in terminis docet Caſſador. *deciſ. 1. de pact.* Simon. *de reſeruat. q. 2.* Et ita tenuit Rota in vna Metenſis Canonicatus, &c. Igitur &c.

Vnde licet prouiſio vel electio deuoluta ſpectaret ad Ordinarios inferiores, non tamen ſolos; ſiquidem

Digitized by Google

ſiquidem cum ipſis Pontifex ob plenitudinem poteſtatis concurrere poſsit. Vt modo probatum eſt. Igitur.

Ad alterum §. concord. Reſponſio.

14. Nec alter Concordatorum. §. ſupra allatus Fratri Romano patrocinatur; quia cum hic §. per particulam verò, aduerſetur præcedenti §. agenti de Monaſterijs exemptis, conſequens eſt, hunc §. non de exemptis, ſed de non exemptis Monaſterijs agere. Ideoque nec aſſertionem noſtram euertere.

15. Quamuis vt vno verbo concludam, Concordata ad rem noſtram nihil faciant. Quia ipſa agunt de prouiſione deuoluta & obliqua Superioris præſupponente directâ Collegij religioſi iure proprio competentem, prouiſioné ſed neglectam, &c. vt ſupra oſtendi. Atqui hoc caſu noſtro non datur prouiſio directa Collegij religioſi iure proprio competens; (cum Collegium religioſum ſit emortuum) multò minus dabitur prouiſio Collegij neglecta. Igitur nec dabitur hoc caſu noſtro prouiſio deuoluta & obliqua Superioris. Eo quod remoto antecedente, omne eius conſequens remoueatur, *l. veteres ff. de itiner. actuque priuat.* Atqui prouiſio directa Collegij habet ſe vt antecedens, & prouiſio deuoluta ſeu obliqua Superioris, habet ſe vt conſequens vt patet ex iurib., cit. & ſupra probauimus, Igitur remotâ, vel non datâ prouiſione directâ Collegij, remouebitur, vel non dabitur prouiſio deuoluta ſeu obliqua Superioris.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT TERTIVM.

Reſpondetur ad F. Romani Argumenta & allegata.

1. Bona emortuorum Monaſteriorum non cedunt fiſco, vt dicit ærarium Principis, cui bona temporalia ſolent incorporari.

2. F. Romanus pro nobis facit, Eccleſiam particularem faciendo fiſcum.

3. Bona emortuorum Monaſteriorum remanent apud Superiorem, non tantum velut in cuſtodia, ſed etiam quod ad adminiſtrationem & diſpenſationem.
Canon 35. Sexta Synodi agit de Eccleſia tantum vacante.
Verba, ſi Clerici in Eccleſia non fuerint, d. Canonis 35. ſexta Synodi examinantur.
Epiſcopus dicit relationem per ſe ad Clerum & populum.
Prælatus Religioſus dicit per ſe relationem ad Conuentum ſeu cœtum religioſum, per accidens ad populum.

4. Ex eo quod quis aliunde eligi poſſit aut poſtulari, non ſequitur, ſe habere ius vocis paſſiuæ.
Epiſcopi olim etiam ex Regularibus cooptabantur.
Qui habent ius vocis paſſiuæ, in Eccleſiaſticis, non ideo habent verum bonorum alterius loci Dominium.
Regulares olim ſi ex F. Rom. ſententia habuiſſent ius vocis paſſiuæ ad Epiſcopatum, non tamen ideo illius bonorum verum Dominium.
F. Rom. docet contradictoria, nim. ante electionem actiuam aliquem habere dominium, & illum idem non ante habere ſed poſt illam electionem acquirere.

EX hactenus traditis manifeſtum eſt, quid ad F. Romani argumenta & allegata ſit reſpondendum.

Ad 1. 1. Ad primum Concedimus, bona emortuorum Monaſteriorum non cedere fiſco, vt hic ſignificat ærarium Principis, cui bona vacantia temporalia incorporari ſolent. Nec contrarium vnquam alicubi aſſeruit P. Laymannus, quemadmodum ſupra *cap. 2.* monuimus.

2. AD 2. RESPOND. Accipiendo datam à Fr. Romano ſignificationem vocis Fiſci, quod per eã intelligatur Eccleſia particularis, quæ reſpectu Monaſteriorum non exemptorum ſimul referat Superiorem Epiſcopum; reſpectu verò exemptorum, dicat ipſius ſupremum caput, ſcilicet ſummũ Pontificem, ad quos ſub datâ *capite 2.* diſtinctione, bona monaſteriorum emortuorũ vacantia deferantur. Quod *Ad 2. Reſp.*

Digitized by Google

ſi aliter Fr. Romanus Eccleſiam particularem hoc in caſu intelligeret, pro ipſa Collegiali religioſorũ huius loci, haud dubiè malè acciperet. Cum ipſa hîc amplius non exſtet. vt *ſupra q.1.* demonſtraui. Igitur, &c.

Ad 3. Reſp. 3. Ad 3. Resp. Bona emortuorũ monaſteriorum remanere apud Superiorem, non tantum velut in cuſtodia, ſed etiam quod ad adminiſtrationem & diſpenſationem, vt ipſemet F. Romanus *q.1.n.54.* concedit.

Ad Canon. 35. ſextæ Synodi Reſp. Nec contrarium probat ſextæ Synodi Canon. *35.* quippe qui agit de Eccleſia tantum vacante, ſeu cuius Clerus adhuc viuit, ſed Epiſcopus „ mortuus, vt hæc oſtendunt verba. Res „ ſint ſub cuſtodia Cleri Eccleſiæ de- „ functi Epiſcopi. Ergo illic adhuc debet eſſe Clerus, ſub cuius cuſtodia ſint res Eccleſiæ.

Inſtantia. Quod ſi Fr. Romanus vltima illius Canonis verba vrſerit, quibus caſu, quo Clerici in Eccleſia non fuerint, prohibetur Metropolitano Epiſcopi ſibi ſubiecto, ne res Eccleſiæ illius inuadat, vt habet inſcriptio *in c.non licet 11.3.12.qu.2* & iubetur eas ſucceſſori, qui illic ordinabitur, reddere.

Respond. 1. Malum hic agere F. Romanum interpretem, quando verba Canonis, ſi Clerici in Eccleſia non fuerint, vult ſignificare idem, quod ſi ſint Clerici omnes mortui. Quid enim ſi Clerici propter pericula & hoſtiles incurſiones aliò conceſſiſſent, nunquid illic in Eccleſia Clerici non eſſe, rectè dicerentur, & tamẽ non eſſent mortui? Sed demvs F. Romano gratis, quòd illa verba obitum omnium ſignificent Collegarum Monachorum huius loci, quid inde contra præſentem noſtrum caſum? Num Epiſcopo per ſe correlatiuè & adæquatè reſpondent ſoli Clerici? Annon & populus Bald. *in proœm. ff. col.2.* Vide Rebuff. *praxi benef. de formula literarum dimiſſoriarum n. 5.* Quid igitur mirum, ſi Clero extincto, populo autem adhuc illius loci exſiſtente, Epiſcopatus non dicatur exſtinctus; ſed ibi alius ſurrogandus veniat Epiſcopus; cui omnia iura illibata reſtituantur, per not. Bald. *in proœm. ff. n. 5.* cum terminus correlatiuus adæquatus & per ſe, Epiſcopi, ſcilicet Clerus & populus, non ſit extinctus; licet Clerus eſſet defunctus Dd. *in Clem. in pleriſq. de elect.* At in noſtro caſu non tantum Prælatus, ſed & conuentus ipſe, totus & adæquatus per ſe terminus correlatiuus Prælati Monaſtici extinctus eſt. Igitur hic noſter caſus ab illo eſt diuerſus. Proinde hoc noſtro caſu diuerſimodè ab illo eſt reſpondendum. Quod ſi Prælatus religioſus ſubinde dicatur habere populum, id illi quà tali per accidens eſt. Ideoque nec per ſe reſpicit populum. Vnde nec venit populus reſpectu prælati religioſi quà talis, in conſiderationem.

4. Ad 4. & vltimum Reſpondeo, F. Romanum illic aberrare. Nam primò docet illic F. Romanus, Collegis huius Monaſterij exſtinctis penes alios aliorum Monaſteriorum eiuſdem Ordinis Monachos eſſe ius vocis paſſiuæ. At hoc ſupra *q. 3.* refutauimus. *Ad 4. Reſp.*

Cum

Cum viuo adhuc huius Monaſterij conuentu ius illud ijs alijs non competierit, licet ipſius electionis paſsiuæ eſſent capaces. Et quis vnquam aſſeuerauerit, quia olim etiam in regulares cadebat paſsiua electio ad Epiſcopatus, ſeu quia ipſi ad hos poterãt poſtulari, ideo ipſos habuiſſe ius electionis paſsiuæ? DEINDE poſito, non tamen conceſſo, quod vbi eſt capacitas electionis paſsiuæ, ſit etiam ius vocis paſsiuæ, iam peius errat F. Romanus, quando docet, quod vbi eſt ius vocis paſsiuæ, ſede vacante in Eccleſiaſticis, ibi ſit verum rei Dominium, &c. Nam ſecundum F. Romanum olim ſede Epiſcopali vacante penes Regulares fuit ius vocis paſsiuæ, cum olim fuiſſent capaces electionis paſsiuæ; Et tamen quis affirmauerit, quod regulares illi etiam coniunctim ſumpti, habuerint verum Epiſcopatus illius dominium. Vide mi Frater, in quas te conijcias abſurditates. Adhæc adeone tuæ oblitus doctrinæ, quâ *q. 1 num 49.* per electionem actiuam actu interpoſitam & confirmationem ſubſecutam, prius Dominium acquiri aſſeris, vt iam etiam ante electionem actiuam actu interpoſitam & confirmationem ſecutam, verè Dominium illis attribuas? Videris igne fatuo deluſus in omnia alia rapi. Sed tui me miſeret.

Saltem ex dictis relinquitur, Bona extinctorum obitu Collegiorum Monaſticorum pertinere ad Eccleſiæ Superiorem, non tanquam proprietarium, ſed tanquam adminiſtratorem & diſpenſatorem, & quidem Monaſteriorum non exemptorum, ad Epiſcopum; Exemptorum ad Summum Pontificem.

QVÆSTIO V.

Quibus bona Monaſteriorum emortuorum Superior conferre poſſit?

1. Status quæſtionis præſentis proponitur. Calumnia eſt, Societatem agere de fundatione Virginum Ieſuitiſſarum.

SVperiore quæſtione vidimus, dicta bona emortuorum Monaſteriorum pertinere ad Superioris diſpenſationem, nunc porrò inquirendum, quibus bona ea conferenda & diſpenſanda.

Nota ſtatum quæſtionis præſentis. 1. NOTANDVM eſt, quod F. Romanus & P. Laymannus conueniant in eo, quod bona ea non cedant Superioris patrimonio; Diſcrepent verò in eo, quibus ſint ea bona conferenda.

F. ROMANVS *q. 1. n. 20. & multis ſeqq.* aſſerit, alijs eiuſdem Ordinis Religioſis extinctorum Collegiorum bona neceſſariò eſſe à Superioribus conferenda.

NEGAT verò P. LAYMANNVS *in iuſta ſua defenſione*, aſſeritque ea etiam poſſe alijs alterius Ordinis Religioſis conferri, non tamen, vt illi inuidioſè, ſi non F. Romanus, ſaltem eius Ordinis mandatco Scioppius *q. 3. n. 1. fol. 147.* affingit, Virginibus Ieſuitiſſis cōferenda. Nā quiſquis nouerit Societatem IESV, eius S. Fundatorem IGNATIū, tū ipſius familiæ ſtudia, virtutes, prudentiam; tale quid haud vnquam à Societate cogitatum, nedum agitatum nouerit. Si lubet, potes F. Romane, omnes latebras ſuſpicionum peragrare ſcribendo; non cauſa, non locus, non facultas, non conſcius, non perficiendi, non cogitandi illius ſpes, non ratio vlla, non veſtigium tantæ à S. Fundatoris animo mutationis reperietur. Totum quod profertur, ex inimico, ex infami, ex Mæſonico Scioppij proficiſcitur calamo. Societas verò, quæ nouo illo auſu tentata dicitur, plena eſt integritatis, obſequij, obſeruationis erga ſuum S. Fundatorem ac religionis. Proinde illi ſimile quiſquis

Digitized by Google

quiſquis affinxerit, Pattæcione calumnioſior habendus erit. Quin etiam, vti calumniæ manifeſtæ, Societati illatæ reum arguet Calumniatorem Curia Romana; ita confido, vt & ipſa eandem calumniam ſit obtritura ac contuſura. Sed his omiſſis.

Nos P. Laymanni ſententiam *hac quæſtione* 5. capite vnico explicabimus & confirmabimus. Contraria verò F. Romani argumenta, cum ſint varia, *duabus ſequentibus quæſtionibus* diſcutiemus.

CAPVT VNICVM.

P. Laymanni ſententia, quod Pontifex bona emortuorum Monaſteriorum alijs alterius Ord. Religioſis, Seminariis conferre poſſit, proponitur.

1. *Superior nullo iure impeditur, quo minus poſſit bona emortuorum Monaſteriorum alijs alterius Ord. Religioſis conferre.*

Dictorum bonorum diſpoſitio Superiori libera eſt ex F. Romani principio ſumpto ex glo. in c. inter quatuor. de rel. dom.

Particula V E L alternatiuam conſtituit propoſitionem & diſpoſitionem.

In alternatiuis circa officia & beneficia huic vel illi conferenda, libera eſt Superioris electio, vt cui velit & expediat, ea conferre poſſit.

2. *Superiori idem ius competit ex fundationis cauſa finali.*

Cauſa finalis cum formali in moralibus coincidit.

Cauſa finalis duplex, Cuius & Cui, Vtraq; definitur.

Fundationis piæ Finis Cuius, eſt ipſa donatio liberalis rerum & bonorum in honorem Dei promouendum facta.

Finis Cui, ſunt perſonæ, quibus fit eiuſmodi donatio: vterque finis ad fundationem piam requiritur.

Alteruter poteſt magis principaliter intendi.

Quando magis principaliter intentus eſt finis Cuius, tunc deficiente cauſa finali Cui, ſeu perſonis deficientibus, poteſt donatio pia vel legatum, alijs religioſis à Superiore applicari.

Sin verò præcipuè intentus finis Cui, ſeu præcipuè perſonæ certi alicuius Ordinis, tunc deficientibus perſonis hoc in loco præſentibus, non ſine cauſa poſſunt alijs alterius Ordinis perſonæ à ſuperiore ſubſtitui.

3. *Ordinariè à fundatoribus magis principaliter intenditur ipſe Finis Cuius.*
A lege ad teſtatorem efficax ducitur argumentum.
Lex plus Eccleſiæ fauet, quam perſonæ.
Cauſæ adiectio oſtendit præcipuam fundatoris intentionem.

4. *Pontifex poteſt deficientibus huius loci religioſis ex cauſa neceſſitatis vel vtilitatis publicæ Chriſtianæ monaſteria certæ familiæ fundata; alteri familiæ religioſæ conferre.*
Ita Monialium monaſteria aliquando vniuntur.
Publicæ vtilitati & neceſſitati, priuatorum commoda cedunt.

5. *Poteſt illud Pontifex ordinaria poteſtate.*
Iure conceſſa poteſtas, ordinaria dicitur.

6. *Dinſtinctio Imolæ circa poteſtatem immutand' legata. &c.*

7. *Verba illa Salua ſedis Apoſtolicæ authoritate, in Clem. quia contingit. de rel. dom. non ſunt reſeruatio, ſed legis modificatio & exceptio.*
Vocis, ſalua, quæ vis?
In dubio ordinaria & communior ſignificatio præferenda.

8. *Deſtitutorũ Monaſteriorũ bona aliqua poteſt Pontifex ordinariâ poteſtate Seminarijs Clericorum applicare.*
Varia in eam rem præiudicia afferuntur.

9. *Iuſta Vnionis cauſa an hic intercedat.*

10. *Hoc caſu tnatũ fit interpretatio voluntatis vltimæ conſiderata formaliter, ſecundum intentionem; non verò mutatio voluotatis licet; conſiderata materialiter quoad circumſtantias fiat quædam mutatio.*
Epÿkia quando & in quibus caſibus locum habeat.

Ratio 1. fundam. I. PRIMA FVNDAMENTALIS RATIO pro P. Laymanni ſentẽtia ſumitur ex eo, quod Ordo vel Vnio aliqua religioſa non habeat ius, ſpemque iuridicam ad monaſteria emortua, de quibus controuerſia à F. Romano eſt ſuſcepta; nec aliunde ſuperior impediatur quo minus ea monaſteria poſſit alijs alterius Ordinis religioſis conferre, vt patebit ex contrariorum ſolutione. Igitur poterit Superior ea libere alijs alterius Ordinis religioſis conferre.

Confirm. CONFIRMAVVR ex Fratre Romano, qui *quæſt. 1. n. 16.* vult gloſſam. *in c. inter quatuor de religio. domib. in verb. per regulares.* agere de hoc etiam noſtro caſu, quo omnes ſunt

ſunt mortui. Ita verò ait gloſſa *cit.*
» In Eccleſia regulari non poteſt Epiſ-
» copus ponere Canonicos ſæculares,
» *vt hic patet & 19. q. 3. quæ ſemel*, *& 18*
» *q. 2. peruenit. & ſup. de reb. Eccl. alien.*
» *poſſeſsiones. ſup. de ſtat. monach. ea, quæ.*
» ſed homines diſtrictioris vitæ
» ſunt ibi ponendi, VEL alterius
» religionis. Vnde ſi hæc gloſſa agit de noſtro caſu, ſequitur ex F. Romano, quod Superior in monaſterijs emortuis nõ neceſſariò habeat ſubſtituere alios eiuſdem Ordinis religioſos, ſed liberum ſit illi iſthic collocare generatim homines diſtrictioris vitæ vel alterius religionis. Hoc enim arguit particula disiunctiua VEL, quæ alternatiuam conſtituit propoſitionem & diſpoſitionem. Euerard. *in loc. à natur. alterna. Barbos. de dictionib. vſu freq. in dict.* Vel *415. n. 1. 2. 3.* In alternatiuis aũt circa officia ac beneficia huic vel illi conferẽda, libera eſt Superioris electio, vt cui velit & expediat, ea conferre poſſit, per not. Euerard. *d. l. n. 7. verſ. 5. fallit. per text. in l. 2. C. de Caſtren. & miniſt. lib. 12.* quem text. ferè ad hoc notant Guil. Bal. & Angel. *in l. pen. ff. de Conſt. princ.* & Bald. *in l. Lucio ff. de leg. 2. & in l. qui duos ff. de legat. 1. & ibi Ioan. de Imola & Alex.*

2. Secunda Ratio fundamentalis petitur ex ipſius fundationis cauſâ finali ſeu ratione formali, hæc enim in moralibus cum finali coincidit *Ariſtot. 1. poſter. text. 43.* & attendenda eſt, monitu F. Rom. *q. 1. n. 60.*

Ratio 2. fund.

Atque vt melius hoc fundamentum intelligatur, ſciendum eſt, cauſam finalem hîc ſicut & in alijs, duplicem poſſe conſtitui, ſcilicet Cuius & Cui. *Ariſt. 2. de anima, c. 4.* FINIS CVIVS generatim ſumptus, eſt bonum, quod nobis alijſque comparare cupimus. FINIS CVI, eſt perſona, ſeu ſuppoſitum, Cui aliquod bonum appetitur; Vterque integer eſt, atque adæquatus finis, ſuâ perfectione informans ſubiectum, vt videre licet tum apud Philoſophos, tum apud Theologos, quando de hominis fine ſeu beatitudine agunt.

In hac materia piæ fundationis, FINIS CVIVS eſt ipſa donatio liberalis, &c. rerum & bonorum in honorem Dei promouendum facta. FINIS CVI ſunt perſonæ, quibus fit eiuſmodi donatio &c.

Et licet in pia fundatione requiratur, authore Bonacina *in tract. de contract. diſp. 3. q. 17. punct. 8. §. 2. propoſ. 1. n. 2.* Vterque finis, ſcilicet pietas cauſæ & pietas perſonæ; ex Bald. *in l. 1. C. de SS. Eccleſ.* Tamen in fundatione piâ poteſt nunc intendi magis principaliter Finis Cuius, ſeu ipſa donatio, vel legatum rerum ad cultum diuinum promouendum, ſcilicet quando fundator familiæ quidem alicui religioſæ, ſed vel pro illo tantum loco, vel etiam ſimpliciter aliquid legat, maxime ea ratione, vt ex donatione & legato, in illo loco ma-

magis Dei obſequium & cultus promoueatur. Nunc verò magis principaliter poteſt intendi ipſe finis Cui, ſeu Collegium religioſum vel illius perſonæ per not. Bart. *in l. pater. 38. § Tuſculanus. ff. de legat. 3.* vt ſi teſtator legatum extra familiam illam religioſam expreſſe prohibeat vllo vnquam tempore transferri; per not. Graſſi *§. Fideicommiſſum. q. 19. &c.* PRIORE CASV deficiente cauſa finali Cui, id eſt, deficientibus & extinctis illius loci perſonis religioſis, legatum relictum etiam alijs alterius Ordinis religioſis applicari poteſt Rebuff. *in praxi. benef. de collationibus §. Volumus in verb. Et conformitatem.* vbi ait; « Deficiẽtibus tamen monachis nigris poſſunt conferri beneficia illius Ordinis, monachis albis, vel Canonicis, quia iſti in iure æquiparantur *c. quod Dei timorem. de ſtat. mon. glo. in c. cum ſingula §. fin. de preb. in 6.* Idem confirmat Honorius *3. ſumm. decret. de relig. domib. c. 36. n. 9.* ſi loca, *inquiens* pia vel hoſpitalia ad certarum perſonarum genus ſuſcipiendum fuerint inſtituta, nec IBI ſimiles reperiantur, fructus illorum in alium vſum pium, qui illorum inſtitutioni proximior ſit, aut pro loco aut tempore vtilior, conuertit Epiſcopus adhibitis duobus de Capitulo, qui rerum vſu peritiores ſint per ipſum deligendis, NISI ALITER FORTE etiam in hunc caſum in eorum fundatione & inſtitutione fuerit expreſſum, vt expreſſe ſtatuit Concil. Trid. *c. admonet 8. §. quod ſi hoſpitalia ſeſſ. 25. de reform.* quo caſu, quod ordinatum fuit, obſeruari curabit Epiſcopus, aut ſi id non poſſit, ipſe prout ſupra, vtiliter prouidebit. Conc. Trid. *d. l.* » POSTERIORI verò CASV licet deficeret illic loci, cauſa finalis Cui, ſeu deficerent perſonæ illius loci religioſæ, nihilominus tamen alijs eiuſdem Ordinis Religioſis ordinariè legatum relictum per ſuperiorem veniret reſtituendum ex d. C. Trid. & per not. Graſſi *§. fideicommiſſum. q. 19.* Petr. de Petr. *de poteſt princ. c. 32. princ. n. 1. 10. & ſeqq.* niſi aliud ſuaderet neceſſitas vel vtilitas. C. Trid. *d. l.* & per not. Bart. *in d. l. pater 38. §. Tuſculanus ff. de legat. 3.* Petr. de Pet. *d. l. n. 12.* ibi; quod immutabile eſt ſine cauſa. Ergo à contrario, cum cauſa erit mutabile *Clem. quia contingit. de relig. domib. Concil. Aquigran. 2. ſub Gregorio IV. Pontifice & Ludouico Imperatore habitum. c. 18.*

3. NB. Ordinariè à fundatoribus magis principaliter intenditur ipſe finis Cuius, quàm Cui. VIDE NOS *infra q. 7. ad V. fundam.* Bart. *in d. l. pater 38. §. Tuſculanus.* per *c. 1. ne ſed vac.* ibi ne plus fauiſſe perſonæ, quã Eccleſiæ videremur. » Vnde à pari nec teſtator &c. plus perſonæ, quàm Eccleſiæ fauiſſe præſumendus eſt, argumento ducto à lege ad teſtatorem, quod in iure forte eſt ac efficax. Euerard. *in loc. à lege ad teſtatorem. n. 1. per l. ſi ita fuerit ſeruis duobus §. fin. verſ. conditionem n. & ibi Bart. Alber. de Roſat. & Benedict. de Plum. not. ff. de manum. teſtam.* Adhæc tum demum finis

nis Cui attentus, ſeu contemplatione perſonarum, legatum relictum videtur, quando Eccleſiæ illud relictũ eſt nullâ expreſsâ causâ Mantic. *l. 8. coniect. vlt. vol. tit. 6. n. 23.* Atqui ordinariè in omnib. legatis pijs relictis &c. adiecta eſt cauſa, vt iſthic honor diuinus promoueatur. IGITVR illa legata ordinariè non contemplatione perſonarum facta ſunt, adeoq; in ijs non intentus præcipuè finis cui, ſed Cuius.

Quæſtiu. 1. QVAERES I. An Pontifex Monaſteria certæ familiæ fundata, cum prohibitione ne extra illam familiam vnquam transferantur, poſſit ea deficientibus vel emortuis huius loci incolis, dare alijs alterius Ordinis religioſis.

Reſp. 4. RESPOND. Pontificem ex cauſa neceſſitatis vel vtilitatis publicæ Chriſtianæ id poſſe. Bonac. *de contract. diſp. 3. q. 17. punct. 8. §. 9.* glo. & Dd. communiter. *in Clem. quia contingit. de relig. domib.* *Ratio* RATIO EST, quia hæc translatio non excedit ipſius Pontificis facultatem, , nec rationabilem defuncti voluntatem. Nam publicæ vtilitati & neceſſitati, priuatorum cõmoda & voluntates ſunt poſtponenda. *l. 1. C. de primipilo. lib. 12. l. actionis. §. Labeo. ff. pro ſoc. c. bonæ. 1. de poſtul. prælat.* Atqui religio, ex fideicommiſſo, ſi detur in illo ſubſtituta, ad monaſterium ventura emortuum, reſpectu totius Eccleſiæ habetur in cauſa neceſſitatis vel vtilitatis vt priuata arg. *l. nihil intereſt. 15. ff. ad SC. Maced.* & text. expreſſ. *in l. eum qui vectig. ff. de. V S.* vbi ciuitas reſpectu ſuperioris aut maioris communitatis habetur tanquã priuata. Igitur &c. 2. Hinc etiam nemo priuatus facere poteſt, quin in ſuo teſtamento leges habeant locum *l. nemo poteſt. 55. ff. de legat. 1.* Leges autem Canonicæ propter neceſſitatem vel vtilitatem permittunt legatorum huiuſmodi cõuerſionem in alios pios vſus *d. c. 18. Concil. Aquisgran. II. d. Clem. quia contingit. de rel. dom.* 3. Huc facit declaratio Cardinalium, quę monaſteria monalium docet authoritate Papæ vniri poſſe, causâ legitimâ intercedente apud Zerol. *prax. Epiſcop. verb. vnio. ad 7. dub. 5.* Vid. & remiſſiones *lit. 3. ad Concil. Trident. ſeſſ. 21. de reform. c. 5.*

5. Quær. 2. Qua poteſtate eiuſmodi monaſteria alijs alterius Ordinis religioſis conferre poſſit Pontifex? RESP. ORDINARIA *Quæſtiu. 2.* *Prob. 1.* Prob. 1. quia de iure communi quãdo Pontifex mutat vltimas teſtatorum voluntates, ex quibus necdum eſt ius in re, ſeu dominium alijs in teſtamento inſtitutis aut ſubſtitutis acquiſitum, iuxta Dd. omnes *in d. Clem. quia contingit. de relig. dom. & ibi glo. verb. ſaluâ ſedis Apoſtolicæ authoritate.* et F. ipſũ ROMANVM *quæſt. 3. n. 5. §.*

V quo-

quocirca. ſeu quando in translatione alicuius rei alicui non aufert ius plene acquiſitum ſeu dominium, ſed tantum aliquod ius ad rem, tunc in tranſmutatione & translatione, ordinariâ tantum vtitur poteſtate. Petr. de Petr. *de poteſt.princ c.30.n.1.& ſeqq.* Atqui in caſu illo, quo mortui huius loci monachi, & monachi aliorũ monaſteriorum fideicommiſſarijs necdũ reipſa ſunt ſubſtituti in monaſterio emortuo, ſi Pontifex monaſterium emortuum familiæ certæ fundatum transferret ex cauſa in alios alterius Ordinis religioſos, non auferret ius plenè quæſitum ſeu dominium, ſed tantum ex cauſa ius aliquod ad rem; Cum per ſubſtitutionem actualẽ, prius illud dominium ſit acquirendum, *vt ſu. q.2.* demonſtraui. IGITVR Pontifex monaſteriũ emortuum familiæ certæ fundatũ transferẽdo ex cauſa in alios alterius Ord. Religioſos, ordinariâ vtitur poteſtate. CONF. ex Angel. de Peruſino *in l. ſi teſtam. C. de teſtam.* vbi ait, Papa non poteſt per ſuas literas in alium vſum conuertere pia legata de poteſtate ordinaria, niſi iuſta cauſa ſubſit; Ergo à contrario, quando iuſta ſuberit cauſa, poterit Pontifex de poteſtate ordinariâ conuertere pia legata in alium vſum piũ Eccleſiæ vtiliorem. Conf.

Prob. 2. ET PROB. 2. ex *Clem. quia contingit. de relig. domib.* vbi glo. *in verb. ſalua quidem ſedis Apoſt. auth.* vult eadem authoritate fieri Vniones Epiſcopatuũ *ex. c. quia translationem. de off. deleg.* Atqui Vniones Epiſcopatuum fiunt ordinaria pontificis poteſtate *c. ſicut vnire. de exceſſ. prælat.* vbi ponitur particula ITA, quæ arguit paritatẽ in genere ſuo Garc. *de benef. part. 12. c. 2. n. 60.* IGITVR legatum vel donatio facta in vnum vſum pium conuerti poterit poteſtate Pontificis ordinariâ in alium pium vſum ob Eccleſiæ vtilitatem vel neceſſitatem, cui tanquam bono publico, priuata legantis vel donantis prohibitio poſthabebitur. Conf. 1.

ET CONF. I. ex epiſtola decretali S. Innocentij III. Pontificis M. *lib. 2. ad Maſſil. & Agath. Epiſcopos, pag. mihi 429.* tum ex Couarr. *3. reſolut. 6. n. 8.* atque ex F. Romano *q. 7. n. 31.* Vnde ita argumentor. Iure conceſſa poteſtas, ordinaria dicitur, Couarr. F. Rom. *d. l.* Atqui poteſtas, quâ legatum ad vnum vſum pium, interueniente cauſâ conuertitur â Pontifice in alium pium Eccleſiæ vtiliorem, eſt iure *in d. Clem. quia contingit. & in d. decretal. S. Innocentij Pontificis,* conceſſa. IGITVR poteſtas, qua legatum ad vnum vſum pium v. c. Benedictinorum, interueniente cauſa conuertitur à Pontifice in alium pium Eccleſiæ vtiliorem, eſt ordinaria. Conf. 2. DENIQVE CONFIRM. ex eo, quod poſſit Pōtifex ordinaria ſua poteſtate ex iuſta cauſa mutare vltimas teſtatorum voluntates, etiamſi alijs ex ijs iam dominium eſſet acquiſitum, vt eſt ſententia expreſſa Imolæ *in l. 1. col. 3 ff. de cond. & demonſtrat.* apud Franciſcum Sarmient. *l. 1. ſelect. interpretat. cap. 8. n. 24. verſ. Ex his illis.* Ergo multò magis poterit Pontifex ordinaria ſua po-

poteſtate, ex iuſta cauſa variantibus circumſtantijs vltimas teſtatorũ voluntates in ijs, in quibus necdum dominium acquiſitum eſt, conuertere in alios vſus pios, idque in Eccleſiæ vtilitatem.

6. Nota ex Imola, & Sarmiento, quorum hic de illo tradit; Vult (ſcilicet Imola) *inquiens*, non ſolũ ſummum Pontificem, verum etiam Epiſcopum poſſe diſpoſitionem piam teſtatoris commutare nondum executioni mandatam; ſi verò executioni demandata ſit, Pontificem id poſſe ex d. *Clem. quia contingit de relig. dom.*

Reſp.F. Rom. 7. Nec ſuperioribus ſatisfacit F. Romanus *q. 3. n. 4. §. ſed obijcies. & q. 7. n. 5. §. III.* Eodem modo, *inquiens*, " quod verba *d. Clem. quia contingit*. " ſalua ſedis Apoſtolicæ authoritate, non diſpoſitio ſit, ſed tantum " reſeruatio generalis, quæ reſeruatio " non eſt lex, cum id referat, quod eſt " ſupra legem. Et ſic Papa mutando " voluntatem vltimam exerceret a" ctum conformem ſuæ reſeruationi, " non verò legi poſitiuæ ſeu Canoni.

Refutat. Nam licet recitata verba non ſint lex; ſunt tamen legis modificatio & exceptio, vt arguit vox Salva, cuius vocis vis eſt, vt ordinariè & ſemper modificet ac limitet præcedens, atque ab eo excipiat. Barboſ. *de clauſul. vſu freq. clauſ. 139. n. 1. 2. & de dict. vſu freq. dict. 256. n. 1. & 4. per l. ſi debitor §. in venditione ff. quib. mod. pign.*

Nec obest, quod illa interdũ ſit præſeruatiua ac reſeruatiua, vt *ibid.* Barboſ. notat. Nam ordinaria ipſius & communior ſignificatio eſt noſtra paulo ante allata, quæ in dubio potius eſt accipienda *l. librorũ §. quod tamẽ Caſſius vbi glo. de legat. 3. l. Labeo & ibi Bart. ff. de ſupell. legat.* vt ipſe F. Rom. *q. 1. n. 58.* approbat, vbi ait, quod communis vſus loquendi omni regulæ ſeu conſtitutioni præferendus ſit. Igitvr &c.

Quinimo reſeruatio generalis, qualis hæc dicenda eſſet ex mente F. Romani, habet vim conſtitutionis & legis, Dd. & Can. *in c. ſi à ſede. de præb. lib. 6.* apud Gomes. *in reg. Cancellar. de annal. poſſeſ. q. 23. §. pro parte negatiua. in fin.* Igitur &c.

8 Qvaeres 3. An & qua poteſtate poſſit Pontifex aliqua bona Monaſteriorum conuentib. deſtitutorum, ſeminarijs Clericorum ſecularium &c. applicare? *Quæſt.*

Ad prius Resp. 1. Poſſe id Pontificem. Ita Epiſcopo Herbipolenſi à Gregorio XIII. conceſſum fuit, vt monaſterium Monialium deſertum, ne in hæreticorum manus veniret, ſeminario ſuo vniretur idque fuit factum anno 1582. vt habet declaratio Cardinalium *in c. 18. Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reform. ver. 29. Vniones & applicationes &c.* Ita & Epiſcopo Auguſtano propter merita ſua fuit conceſſum, vt prioratum S. Viti, Vrbis Auguſtanæ Seminario applicaret, *ib in decl. Card.* Huc facit & decima deciſio Cardinaliũ relata in *remiſſionib.*

caſibus fit translatio Monaſteriorum emortuorum ad aliumOrdinem, vt hic iuuentutem in literis & pietate inſtruat; vel ad Seminaria Clericorum,vt illic probi educentur Eccleſiæ paſtores, hoc turbulento tempore valde neceſſarij,cenſeantur defunctorum voluntates mutari, vel verò per Epiikiam interpretari?

F. Rom.opinio. F.ROMANVS *q.2.n.22.q.3 n.3 &c.* cenſet mutari.

Reſp.P. Laymann. CONTRA P.LAYMANN. in rigore loquendo dicit, voluntatem quidem *materialiter* quoad circumſtantias quaſdam; non verò *formaliter* quoad ipſam intentionem mutari, ſed per Epiikiam tantum interpretari. ET BENE, deſumpto argumento à lege ad vltimam teſtatoris voluntaté, quod in iure fortè & efficax eſſe tradit Euerard *in loc.à lege ad teſtator.nu. 1.* Atqui in lege ſecundum S.Thomam *2.2.q.120.a.1.* EPIIKIA obtinet non tantum, quando caſus legis ob ſuperuenientem aliquam circumſtantiam fit illicitus,aut etiam pernicioſus bono communi,aut nimis difficilis,&ſuperans poteſtatem legislatoris, vt ſi reddatur impoſsibilis; ſed etiam quando occurrit caſus aliquis,qui ex circumſtantijs iudicatur à legislatore nō intentus,& quem legislator excepiſſet,ſi eum præuidiſſet.Quare bene docet Ariſtoteles, legem corrigi per Epiikiam, quatenus ſi legislator adeſſet,hoc modo reſpondiſſet, & ita legem ſuam moderaturus &interpretaturus fuiſſet. VID. BONAC. *de legib. in genere diſp.1.q.1.punct.vlt.§. 2 propoſ. 2.*& Dd. *ibi citat.* ERGO à pari Epiikia in vltimis voluntatibus locum obtinebit, non tantum, quando ob circumſtantiam, illarum diſpoſitio foret illicita,aut pernicioſa Reip.(VT MALE VOLEBAT F.ROM.*d.l.*) ſed etiam,eo caſu,quo prudenter à Superioribus aliter diſpoſituri præſumuntur teſtatores, ſi præuidiſſent Monachos à ſe inſtitutos, iiſque fideicommiſſariò ſubſtitutos hoc loco deficere;deinde neceſſarios tum Eccleſiæ operarios in Seminarijs præparandos, tum etiam alios religioſos probos iuuentutis inſtructores, &c. *per Superius* tradita. Igitur,&c. *F.Rom. opinio reſellitur.*

Hinc conſequens eſt, quod ſicut ſolius Supremi Principis eſt, legem dictis caſibus interpretari, *l. 1. & l.9. C.de LL.* ita etiam interpretari vltimarum voluntatum ordinariè, ſolius ſit ſupremi capitis Pontificis *argum.d. Clem.quia contingit. de relig. domib.* Adeoque nec à quouis priuato poſsint ipſæ interpretari, vt contrà malè argumentabatur F.Rom.*cit.locis.*

Et licet hæc ita de iure ſe habeant,tamen multa contra à F. Romano afferuntur, quæ ad duas claſſes commode poſſunt reuocari; Nimirum, Vtrum datæ Reſponſiones veniant contra iura. I.NATVRALe& DIVINū,2.CANONICVM, acſtatum Eccleſiæ ab ipſo præſcriptum,nec mutandum. De ſingulis Ordine agetur. *Tranſitus ad ſeq.qu.*

Digitized by Google

QVÆSTIO VI.

Vtrum Pontifex veniat contra ius naturale & diuinum, ſi Monaſteria deſtituta, aliis alterius Ordinis Religioſis, vel etiam aliqua eorum bona Seminariis ſæcularium Clericorum conferat?

QVæſtio Vniuerſa duobus capitibus abſoluitur. I. Argumenta F. Romani afferuntur. 2. Eadem ſoluuntur.

CAPVT PRIMVM.

Argumenta Fratris Romani proponuntur.

1. *Pontifex obligatus lege diuina & naturali ſeruare vltimam voluntatem nec alienare bona Eccleſiæ maximè ſideicommiſſo relicta. & n. 9.*
Iniuria ſit fundatoribus, & ijs, quibus relicta ſunt, ſi alienentur.
Damnum iniuria alicui illatum eſt reparandum.
Petri Abbatis Cluniac. ſententia.
2. *Angeli authoritas allegatur.*
3. *S. Gregorij Magni epiſtola decretalis affertur, & ipſius P. Laymanni ſententia.*
4. *Ius diuinum quid de legatorum piorum tranſlatione diſponat, ex mente Adriani.*
5. *Pontifex non poteſt Ordinaria poteſtate alterare vltimas voluntates, & n. 8.*
6. *Multo minus ſine cauſa.*
7. *Epikia Fr. Romano quid? hic videtur non habere locum.*
Quomodo à mutatione voluntatis vltimæ differat.
Fideicommiſſum quibus verbis inducatur.
Fideicommiſſum familiæ quomodo intelligendum.
8. *Vide ſupra n. 5.*
9. *Vide ſupra n. 1.*
10. *Alicui rem ſuam citra ſuum factum auferre, pugnat cum iure naturali.*

11. Con-

11. Concordata Germaniæ tanquam contractus obligant non tantum priuatos, ſed etiam ipſum Summum principem.
12. Extrauag. ad regimen. de præb. & dign. vt aſſumantur viri qualificati, &c.
13. §. Placet nobis, &c. ex Concorditis German. proponitur.
14. Princeps tenetur ſe opponere aduerſantibus pro conſeruando iure ſuorum ſubditorum.
15. Iniuria fit vel omiſſione vel commiſſione.
16. De læſione iuriſdictionis Epiſcopalis, Annatarum, &c.
17. Non concupiſces rem proximi tui, &c.
18. Epiſcopatum Mersburgenſem, Magdeburgenſi iuncturus diuinitus punitur.
VVernerus Argentinenſis ob Hirſaugienſe Monaſterium malè mulctatur.

ARgumenta, quibus F. Romanus oſtendere conatur, Pontificem atque Imperatorem contra iura naturale & diuinum acturos, ſi ille, hoc approbante, Monaſteria emortua alijs aliorum Ordinum Religioſis, vel etiam aliqua ex ijs bona Seminarijs Clericorum ſæcularium conferret, petuntur vel ex FVNDATIONE Monaſteriorum, vel CONCORDATIS Germaniæ, vel IVRE EPISCOPORVM, &c.

Ex fundatione Arg. 1.

1. EX FVNDATIONE petita.

F. ROM. *q. 2. n. 19. & 30. & q. 3. n. 5. §. quocirca fol. 158.* ex P. Filiucio *tract. 44. de alien. bon. Eccleſ.* docet, quod Summus Pontifex tam ex officio, quam quaſi ex contractu cum ijs, qui bona Eccleſiæ reliquerunt, obligatus eſt lege diuina & naturali tam illis (fundatoribus, F. Rom. *d. l nu. 19.*) quàm ijs (Ordinibus *d. n. 19.*) in quorum emolumentum relicta ſunt, non alienare, quam vt illorum voluntate permitti probabiliter præſumi poſsit, adeo vt ſi contrarium fiat (ait idem Filiuc. *c. 3. n. 20. & 43.* apud F. Rom. *q. 2. n. 30.*) iniuria fiat fundatoribus, quorũ voluntate legitima & rationabili non ſtatur: lædatur vtilitas publica, cultuſque religionis &c. cum inde reuocentur homines à ſimilibus legatis faciendis, dum rationabiliter metuunt, id ſibi ſuiſq; fundationibus olim futurum, quod alijs fieri vidẽt, &c. Fiat iniuria ſucceſſoribus Religioſorum, (pergit *n. 47.*) quæ tantò maior eſt, ſi præter iacturam bonorum fortunæ, famæ quoque periculum adſit, quod tunc accidit, quãdo bona ita ſine cauſa auferuntur, vt detur alijs occaſio probabilis ſuſpicandi, factum id eſſe vel propter ignorantiam, inertiam, inſcitiam, vel propter vitam flagitioſam ſucceſſorum. Vbi *n. 43.* adiungit. Teneri ſummum Pontificem ex iuſtitia reparare id, quod intereſt tam in fama & exiſtimatione, quàm bonis tempo-

temporalibus. Præſertim quando res eſt ſpecialiter obligata fideicommiſſo, vt eadem in ſpecie ſucceſſoribus tranſmittatur, vt ait *n. 26. ibid.* Cuiuſmodi ſunt loca religioſis Ordinibus fundata. At quando hæc Monaſteria emortua conferuntur alijs alterius Ordinis Religioſis vel Seminarijs clericorum, iam *l.* ipſa dicerentur alienari. Omnis quippe actus, per quem rei Dominium ab aliquo ad aliũ trãsfertur, eſt alienatio *l. 1. C. de fund. dotal.* Azor *part. 2. l. 9. inſt. mor. cap. 1.* Per *ſupra* dictã autem collationem, à Benedictinis ad alios alterius Ordinis Religioſos vel Seminaria Clericorum, transferretur Dominium monaſteriorum emortuorum. Igitur, &c. Dein de veniretur contra legitimam fũdatorum voluntatem, adeoque iniuria cum fũdatoribus, tum eorũm ſucceſſoribus, quin & fideicommiſſarijs fieret, hiſq; hæc nota inureretur, quaſi flagitioſi vixiſſent: Imò toti Ordini irrogaretur iniuria, ſecundùm tradita à Petro Abbat. Cluniac *lib. 2. Epiſtol. 11. ad Matt. S. R E. Card.* F. Rom. *q. 1. num. 16. fol. 57.* Igitur quando hæc Monaſteria emortua conferuntur à Pontifice, Imperatore approbante, alijs alterius Ordinis religioſis vel Seminarijs Clericorum, violatur lex naturalis ac gentiũ, tum diuina. Conseqventer tenetur Pontifex reſtituere Religioſo Ordini fideicommiſſario bona, quin & famam læſam reparare.

Arg. 2. 2. Quia Angelus *in conſ. 328. n. 5.* dicit Impium eſt & inhumanum, facere contra voluntatem teſtatoris, etiamſi fiat diſtributio in pios vſus, F. Rom. *q. 2. n. 17. & d. n. 5.* Petr. Anton. de Petra *d. tract. de poteſt. princ. c. 8.*

3. Quia Gregorius Magn. *lib. 7. epiſt.* 51. ita reſcribit Secundino Epiſcopo Taurominitano. Querimoniã Monachorum Monaſterij Caſtellienſis oblata ab eis petitio (quæ tenetur in ſubditis ſiue adiũctis) patefecit. Proinde fraternitas veſtra hæc quæ afferunt, ſolicitã perſcrutari curã ſtudeat. Et ſi ea inuenerit veritate ſubſiſtere, rationem tuitionis illis impendat, & Monaſterium, quòd Monaſterio eorum vnitum eſt, ſecundum conſuetudinem deputatis de congregatione eorum illic Monachis prouideat ordinari. Quia rationis Ordo non patitur, vt Monaſterium ipſum & maximè contra voluntatem fundatorum, ab eorum diſpoſitione ad arbitrium ſuum præſertim laica perſona ſubducat, aut aliquis ſibi in id ius debeat vendicare. F. Rom. *q. 2. n. 7.* Quinimo vltro fatetur P. Laym. *fol. 374. iuſtæ defenſionis*, violari ius gentium, atque eſſe contra naturalem æquitatem, quando pia legata aut quomodocunque à fundatoribus diſpoſita ad certum vſum pium, aliò ſine cauſã iuſtã applicantur F. Rom *q. 2. n. 19.* Adeoq; quiſquis ſuaſerit vt Pontifex alijs alterius Ordinis Religioſis Monaſteria emortua conferat, & Imperator in eam collationem, &c. conſentiat, vel non impediat, cum poſſit; ille Pontifici & Imperatori ſuaſerit, vt ius naturale & diuinum violet. Ita Fr. Roman. *q. 3. & 4.* *Arg. 3.*

4. Quod

Arg. 4. 4. Quòd per eiuſmodi voluntatum vltimarum mutationem ius diuinum lædatur, oſtendit F. Rom. *d. q. 3. nu. 5. §. quocirca, & q. 1. n. 60.* ex Adriano, qui *in 4. de reſtit. §. pro clariori*, Ita apud Ludouicum Molinam *tom. 1. de iuſt. diſp. 132.* diſcurrit; Quæ Eccleſiæ, Chriſti intuitu, collata ſunt, Chriſto ſunt collata, ſed in ſuis membris aut in ſuo myſtico corpore, eodemque modo facta, ſunt Chriſti, iuxta illud. *Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis*, Et illud Chriſti, ad Paulum. *Quid me perſequeris?* In membris videlicet meis. HAEC ADRIAN. Ita & de Monaſterijs argumentandum. Proinde qui aliquod Monaſterium alicui Ordini Religioſo ſubtraxerit, alijſque contulerit, ipſi Chriſto ſubtraxerit, &c. eumque in ſuis membris perſecutus fuerit, Idem docet Turrecremata *l. 2. de Eccleſ. cap. 113.*

5. Nec dicas Principem poſſe alterare vltimas teſtatorum voluntates, quia vt tradit Petr. Anton. de Petra *tract. de poteſt. princ. c. 8. nu. 20.* Non poteſt princeps de poteſtate ordinaria alterare vltimas voluntates. & *c. 17. n. 3.* Princeps non poteſt derogare teſtamentis, quia ſunt de iure gentium. Et licet multi velint, quod ex cauſa poſſit hoc facere Pontifex cum clauſula, non obſtante; tamen Fulgoſius rectius ſentit ibidem tenendo contrarium.

6. Inſtabis. Quotidie ſeruari contrarium iuſta cauſa ſubſiſtente &c. Dyn. *in reg. 23. de R. I. in 6.* vbi citat Panorm. *in c. ſignificaſti de elect. n. 8.* Felin. Ioan. Fab. CONTRA, hoc in caſu non dari iuſtam cauſam ſubſiſtentem, reſpondet F. Romanus *q. 2. n. 8. & c. qu. 3. n. 3.* &c. Quare hoc in caſu noſtro Pontifex non poterit Monaſteria Benedictinis fundata, alijs alterius Ordinis religioſis vel Seminarijs conferre Fr. Rom. *tota q. 2.*; cum nõ poſſit ſine iuſtâ cauſâ ſubſiſtente vltimas teſtatorum voluntates commutare. Quin etiam ſi commutaret ſolus Papa, de plenitudine poteſtatis commutaret. Roderic. *tom. 2. qq. regular. q. 126. art. 9.* Fr. Rom. *q. 2. n. 21.* Inſt. Reſp.

7. Quod ſi tradideris cum P. Laymanno, per eiuſmodi tranſlationes non fieri fundationum mutationem, ſed benignam tantùm interpretationem per Epiikiam, iam grauiter errabis *ex q. 2. aſtri nu 21.* quia Epiikia ſeu interpretatio hic locum non habet. Nam Epiikia ſeu æquitas eſt virtus inclinans ad recedendum à verbis legis, quando ob vniuerſale bonum lex deficit à recto, vt intentioni legislatoris nos accommodemus. Leſſ. *lib. 2. de iuſt. c. 47. dub. 9. n. 68.* Nam ſæpe caſus incidunt, vt ait idem *n. 63.* in quibus malum eſſet, verba legis ſequi, V. C. LEX EST; Depoſitum eſſe reddendum; accidat autem, vt quis gladium depoſitum repetat, cauſâ pugnandi cum inimico, non eſt parendum verbis legis, ſed contra faciendum. Hoc igitur eſt officium huius virtutis, quę Græcis ἐπιείκεια, Latinis æquitas dici poteſt. Hæc Fr. Rom. *q. 2. nu. 22.* At quis aſſerere audebit, Ad P. Laymannum de Epiikia reſp.

„ verba ſeu literas Fundatorum in mo-
„ naſterijs eidem Ordini religioſo fi-
„ deicommiſſario reſtituendis hodie
„ deficere à recto, ſeu vt loquitur S.
„ Thomas 2.2.q.120.a.1.in O. eſſe contra
„ æqualitatem iuſtitiæ & per receſſum à
„ verbis, intentioni fundatorum nos
„ melius accommodari? Igitur. &c.

„ 2. DEINDE quia interpretatio tunc locum habet, cum legis verba ambigua vel obſcura explicantur, vel ſi alias ex ea ſenſus abſurdus naſcatur, vel lex ſit neceſſario ad incommodum trahenda, vt docet Bart. *in l. Benignius ff. de LL.* Azor *part.1.lib.4.c.15. & 16.* Atqui fundatorum verba ſunt expreſſa, non obſcura, nec ambigua pro antiquis Ordinibus, &c. IGITVR illa coniecturis per interpretationem non euertenda per not. *q.2.n.17.* Nec tacitæ interpretationi fatente ipſomet P. Laymanno *fol.361.* locus eſt, ſi in contrarium adſint verba expreſſa *d.q.2.aſtri. nu.22.*

3. Tum quia quando legata ad vnum pium vſum facta, in alios vſus etiam pios conuertuntur, minimum voluntas teſtatoris obiectiua mutatur F. Rom. *q.3.n.3.* Ergo etiam quando Monaſteria vni Ordini ex fideicommiſſo obligata, dantur alteri Ordini vel Seminario Clericorum, voluntas teſtatoris ſaltem obiectiua mutatur; CONSEQVENTER vbi datur mutatio; interpretatio locum non habet; cum ſibi opponantur etiam à P. Laymanno *q.2. præambula fol.22.* Mutatio, *inquiente*, infert aliquid contrarium voluntati defuncti aut fundatoris: Interpretatio autem infert aliquid, quod d. voluntati non contrarium, ſed potius eſt conſentaneum.

De fideicommiſſo. Quod verò Monaſteria, mortuo eorum conuentu ex vltima teſtatorum voluntate & fideicommiſſo alijs eiuſdem Ordinis veniant reſtituenda, ſupra probatum *q.3.*

Confir. ET CONFIRMATVR. Quia hoc ipſum arguunt ipſa teſtatorũ verba, quibus Monaſtica bona Ordini reliquerunt. Nam verba trāſeant, deueniant ſeruētur. Cephal. *conſ.478. nu. 32.33.35.* Volo, Cephal. *conſ.477. nu.5.* aut nomen collectiuum, familiæ ſcilicet, cui relinquuntur Cephal. *d. conſ. 478. nu. 36.* ſignificant fideicommiſſum inductum. Cephal. *d.l.* & quidem, quando nomine collectiuo familiæ d. Monachis bona relicta ſunt, veniunt Monachi omnes gradatim & ordine ſucceſſiuo, ita vt quamdiu aliquis ex familia ſupereſt, illi ipſa debeantur, ſintq; reſtituenda. Dd. apud Simonem de Prætis. *de interpret. vlt. vol. li.3. ſolutione 9.* Vnde etiam reliqui de Ordine dicuntur habere ſpem probabilem. Petr de Petra. *de poteſt. princ. cap 32.n.1.* Adeoque quando Monaſteria emortua non reliquis ex eodem Ordine, ſed alijs alterius Ordinis conferuntur, vtique mutatur voluntas teſtatorum; ſiquidem venitur contra voluntatem teſtatorum, reliquos eiuſdem Ordinis Monachos ex fideicommiſſo vocantium.

Quæſtiuncula 8. 8. Quæres, qua poteſtate poſſit Pontifex teſtatorum voluntates mutare? RESP. F. ROMANVS

non

Digitized by Google

Non ordinaria, ſed abſoluta plenitudine tantum poteſtatis id poſſe. 1. Quia per iſtam translationem contra & ſupra ius (quo iubentur vltimæ teſtatorum voluntates eſſe ratæ:) ageret. 2. Quia alijs eiuſdem Ordinis ius ſuum & Dominium ſaltem ſubalternum auferret, quod facere nequit nuda interpretatione, vel Ordinaria poteſtate, ſuppoſitis noſtrorum locorum circumſtantijs. Rodriq. *tom. 2. qq. reg. q. 126. a. 9.* F. Rom *q. 3. n. 5.* ſed opus eſt grauiſsimâ cauſa. Cum Princeps ſine causâ contra ius naturale nihil facere poſſit. Innoc. IV. *in c. quia plerique. de immun. Eccleſ.* nec poſſit ius naturale aut diuinum relaxare, vel ſi relaxauerit, relaxatio nō valeat Azor. *I. Inſt. moral. lib. 5. nu. 15. Et par. 2. lib. 6. c. 12. qu. 7.* idque maximè in hoc caſu noſtro, vbi nulla ſubeſt cauſa, quæ alioqui debet eſſe vrgentiſsima, *d. n. 5. verſ. ſed inſuper ait.*

Obiect. Reſp. 9. Nec obſtat, quòd Pontifex liberam habeat in beneficijs adminiſtrationem. Nam licet ipſe non aſtringatur vllâ lege humanâ; diuinâ tamen & naturali manet alligatus. Ideoque & in his relictis familiæ Benedictinæ, Superior princeps aſtrictus eſt, lege diuinâ & naturali, licet humanâ eſſet exſolutus.

Collectio Priorum. 10. Ex dictis colligitur. Quod ſi Monaſteria huius Ordinis emortua transferãtur in alios alterius Ordinis, veniatur contra iūs naturale & gentium, cum iure naturali nemini citra ſuum factum & ſine cauſa Dominium F. Rom. *q. 3. n. 5.* & poſſeſsio *q. 4. aſtri n. 50.* ſint auferenda *per glo. in c. inter quatuor. de maior. & obed. verb. præiudicium, & tit. vt lit. pend. & l. ſi quis in tantam. C. Vnde vi. l. 2. C. ſi per vim vel alio modo.* Atqui Pontifex Monaſteria emortua alijs alterius Ordinis religioſis ſine iuſtâ cauſâ (quæ hic oſtendi nequit) citra factum Benedictinorum, vtpote qui reclamant, conferendo auferret Religioſis Benedictinis, pro quibus ea Monaſteria fundata ſunt, Dominium & poſſeſsionem. IGITVR Pontifex illa translatione Monaſterorum emortuorum, ageret contra ius naturale, &c.

11. EX CONCORDATIS GERMANIAE ſeu *ex contractu* d. bona emortuorum Monaſteriorum debentur Ordini, adeoque ex iure naturali ac gentium *l. iuris gentium. 7. ff de pact.* P. Layman. *fol. 185. iuſt. defenſ.* Atqui iusgentium non tantū priuatos quoad contractuū obſeruationem obligat *d. l. iuris gentium.* Sed etiam Papam & Principem, qui hoc in genere quaſi priuati habentur *d. q. 3. aſtri. n. 5.* ex Reginal. *lib. 13. c. 9. n. 168.* Azor. *tom. 1. lib. 8. cap. 11. q. 1.* Vnde Rebuff. *tract. nominat. q. 18. n. 6.* tradit, contractus ligare Papam & Principem, imò ipſum Deum, *vt text. & ibi Bar.* Ita F. Rom. *d. q. 5. n. 5.* PROINDE ſi Monaſteria emortua non alijs eiuſdem ſed alterius Ordinis Religioſis conferret Pontifex, veniret contra ius gentium ac naturale. *Ex Concord. Ger.*

12. CONFIRM. 1. quia in concordatis Germaniæ refertur totum *c. ad Regimen. Benedicti XII. extrauag. de præb. & dign.* *Conf. 1.*

& dign. ideoq; ſimul in conuentionem eſt deductum, vt ad quarumlibet Eccleſiarum & Monaſteriorum adminiſtrationem aſſumantur viri Idonei. Atqui alij eiuſdem Ordinis Religioſi ſunt viri idonei & habiles ex fundatione, non verò alij alterius Ordinis. Cum hi prius ſint qualificandi. F. Rom. *q. 4 n. 50. f. 192. q. 7. n. 22. fol. 277 & q. 3. n. 5. §. ex quibus fol. 162.* Igitur, &c.

13. CONF. 2. Quia in d. Concordatis conuenit Pontifex vt dicat; „ Placet nobis, quod in Monaſterijs immediatè ſubiectis ſedi Apoſtolicæ fiant „ Electiones &c. & ſi Canonicæ fuerint, „ eas confirmabimus &c. Cæteris verò „ dignitatibus, & beneficijs quibuſcunque ſæcularibus & regularibus vacaturis &c. iure Ordinario prouideatur per illos inferiores, ad quos aliàs „ pertinet. ATQVI inferiores non poſſunt Monaſterijs prouidere de alijs, quam qui iuxta fundationem idonei ſunt, quales ſunt Religioſi eiuſdem Ordinis; non verò alterius, cum hi prius ſint qualificandi. *q. 7. n. 22. & q. 3. d n. 5. §. ex quibus.* Ergo ſi inferiores non conferant Monaſteria idoneis ex fundatione, ſed alijs; venient contra d. Germaniæ concordata. Conſequenter ius naturale ac diuinum lædent, F. Rom. *q. 3. n. 5.*

Ilatio. 14. Hinc infertur, & à Pontifice & ab Imperatore ius naturale ac diuinum læſum iri; ſi alijs alterius Ordinis Religioſis Monaſteria emortua cõferrẽtur. A PONTIFICE quidẽ, ipſa collatione alijs alterius Ordinis Religioſis factâ F. ROM. *q. 3.* AB IMPERATORE verò, quod vti Aduocatus Eccleſiæ neglectâ fide datâ ac ſigillis, quin & iuramento à ſe præſtito, contra collationẽ & translationem eiuſmodi Monaſteriorũ non veniat; ſed permittat, contra *l. cum quis. ff. de dol.* vt iuſtæ fundationes ijs, quibus relictę ſunt, non cõferantur F. Rom. *q. ſua 4. n. 12. 50.* Cum princeps *ex d. l. cum quis.* debeat ſe opponere aduerſantibus pro conſeruando iure ſuorum ſubditorum. Viuian. *in c. in Eccleſia de maior. & obed.*

15. NEQVE DICAS, quòd Imperator hoc caſu nihil agat, quo alterius ius lędatur. Nam *dupliciter* iniuria alteri fieri poteſt 1. commiſsione 2. omiſsione F. Rõ. *q. 3. in princ.* ex Leſſ. *lib. 2. de iuſt. c. 7. dub. 1. n. 4.* Licet igitur Imperator nihil tunc committat, tamen quia omittit defenſionem Eccleſiæ debitam ex iure naturali; iniuriam illi contra ius naturale inferet. **Obi. Reſp.**

16. TERTIũ probationis principalis caput eſt, quod ſi alijs alterius Ordinis Religioſis conferantur monaſteria èmortua, læderetur ius iuriſdictionis Epiſcopi. F. Rom. *q. 4. n. 51. §. Reſpo. 3. verſ. ſanè.* Interuerterẽtur prouentus Epiſcopales, Annatæ, F. Rom. *q. 6. n. 4.* & maximè *n. 30.* &c. Conſequenter ius naturale læderetur.

17. DENIQ; ex his omnibus concludit F. Rõ. *q. 2. n. 25* & ait; illam translationem monaſteriorum emortuorum pugnare cũ illo Decalogi præcepto, *Non concupiſces rem proximi.* Annon, *inquiens*, rẽ proximi ſui deſiderat, qui hæreditatẽ proximo ſecundũ ſacra & **Collectio cum argum. repetitione.**

pro-

„ profana iura, fundationes & Cócordata, adeoq; ſecundum omnem iuſtitiã, debitam concupiſcit ? An non rem proximi concupiſcit, qui ius Epiſcopis alijſque *Prælatis* in Monaſteria, etiam per pacta ſpecialia & concordata quæſitũ; & annatas, adeoq; prouentus Epiſcopales concomitanter, quin (vt addit *q.6.n 27.*) ipſam Epiſcopis iuriſdictionem omnimodam auferre conatur ? Si neget, iam in Decalogi mutilationem conſentit. Si affirmet (vti debebit) certè hæc ipſa concupiſcentiæ labes eò grauior eſt, quò magis eę Monaſteriorum extinctiones, alijſq; falſis prætextibus contra natiuum veritatis colorem ferũtur. Sed neque maioris boni vel conuerſionis Germaniæ prætenſio delictum hoc attenuat: docentibus enim totum mundum non eſſe redimendũ vnica offenſione Dei veniali; exprobrandum meritò foret, ſi Germanicæ prouinciæ angulum, publicâ Decalogi violatione reſtituere vellent. Sicut igitur non licet adulterare, fornicari, vel furari ad maiorem Dei promouendam gloriam, ita neque concupiſcere rem alienam ”

Exempla vindictæ diuinæ.

18. Quin etiam Deo eiuſmodi Monaſteriorum translationem diſplicere oſtenditur exemplis. I. Nam quare Ottonis II. circa annum 982. à Sarracenis & Græcis, contra quos duxerat, deletus exercitus, occiſis Idib. Iulij Henerico Eccleſiæ Auguſtenſis Epiſcopo alijſque compluribus Epiſcopis & fortiſsimis militibus, Vdone Gebehardo, Gunthero, Bertholdo, Ottone Duce & VVernero Abbate Fuldenſi; vix ipſe Imperator enatans, à nautis ignaris captus, tandem Romã redux mœrore interijt, 7. *Id. Decemb. Anno 983.* niſi quod vindictam ſenſerit diuinam, eo quod nimio erga Hiſilarium alias Giſlerum Epiſcopũ Merſburgenſem (qui S. Adalberto Archiepiſcopo Magdeburgenſi circa annum *980.* defuncto, in Archiepiſcopatu ſuccenturiatus fuerat) placendi ſtudio, Epiſcopatus Merſburgenſis bona S. Laurentio à parente ſuo Ottone *I.* in victoriæ laudem & gratiarum actionẽ oblata & donata ad Magdeburgenſẽ Epiſcopatum tranſtuliſſet. Ita Lambert. Schafnab. ad ann. 981. Et Marian. ad ann. 98*2*. Et ſic S. Laurentius deſtinationem cathedrę ſuæ Merſpurgenſis vltus eſt, ſicut prius cuidam Epiſcopo ſecundũ quietem monſtrauerat, ſe vlturum, Idq; Ottoni II. narrari imperauerat, vt author eſt iſtius ætatis, qui S. Adalberti res geſtas conſcripſit apud Surium *tom. 2. die 23. Apr.* Quam translationem ideo poſterioribus annis correxerit S. Henricus Imperator, Epiſcopatumq; ſuo priori reſtituit loco, vt videre licet apud D. Cutſemium in ſua Saxon. Catholica edita Colon. *Ann. 1621. fol. 60.*

2. Deinde, vt in pia tradit P. Raderus Bauariâ, nonne VVernerus Argẽtinenſium Antiſtes irati numinis vindicem ſenſit manum, quod Hirſaugienſe Monaſterium inuaſiſſet. Ait enim P. Rader'; VII. VVilhelmi annò Hirſauiẽſis præfecturæ, Chriſti vero *1075.*

Cum Borbetomagi (VVormatiæ) a- » pud Vangiones Henricus IV. Cæſar, » iam à Gregorio III. Anathemate ful- » minatus, à piorum cœtu eſſet ex- » cluſus,conuentum Principum & 24. » Epiſcoporum indixiſſet, pleriſque » Cæſari obſequentibus,Et Pontificem » ipſum virum ſanctum & Innocentem » dãnantibus &exauctorantibus,VVil- » helmus (Abbas Hirſaugiẽſis)quamuis » Henrici regis literis euocatus,nec cõ- » paruit,nec dãnationi Pontificis,quem » ſciebat contra ius faſque omne, pro- » ſcriptum,ſubſcripſit,imo quoſcunq; » potuit,ab execrabili illo conuentu re- » traxit.ET INFRA;cum VVilhelmus » cum ſuis damnaſſet Henrici Cæſaris » ſchiſma,nullaque ratione poſſet ad- » duci,vt in illud conſentiret,à Cæſare » proſcriptus eſt,immiſſuſque Argenti- » nenſis Pontifex cum armatis in eius » cænobiũ,vt illud funditus euerteret, » qui cum loricatus equũ conſcẽdiſſet, & cum armatis Hirſaugiam tenderet, quamuis diſſuadentibus & tali faci- » nore abhorrentibus &dehortantibus, » ipſe tamen audaciſsimè & impuden- » tiſſimè perrexit, ſed vigilauit numi- » nis vindicta & equitantem occupa- » uit, ſtrauit, & vita ſacrilegum Anti- » ſtitem exuit. Ita vt VVernerus (hoc » illi nomen erat) priuſquam loricam » exueret, vita fuerit exutus, & viuens » vt author ait, deſcenderit in infer- » num, Qui tremendus ſchiſmatici » Præſulis exitus omnes alios deterru- » it, ne quid contra illud ſanctum cœ- » nobium tentarent aut molirentur. I- » ta F. Rom. *q. 3. in fin.* ſimilia alibi » &c.

Vnde timeant alij translatione monaſterium violare ius gentium ac naturale,aut principibus,vt violent,eſſe authores.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT SECVNDVM.

Satisfit argumentis à F.Romano ſuperiori cap. allatis.

1. Alij ex alijs monaſterijs monachi non poſſunt docere, pro ſe ſtare vltimas teſtatorum voluntates.
Cauſa limitata, limitatum producit effectum.
Vnius incluſio eſt alterius excluſio
Fideicommiſſum non extenditur ab vna perſona ad aliam.

2. Alienatio hic nulla datur. n. 11.
Alienatio quid? Et quæ eſſentialiter includat
Quando plura ad eſſe vnius requiruntur, non ſufficit vnum tantum interuenire.

3. Relictum familiæ quomodo intelligendum, varia Dd. ſententia introducitur. & n. 5.

4. l. cum ita. §. in fideicommiſſo. ff. de legat. 2. amplè explicatur.

5. Vltima voluntatis?
Interpretatio quid eſt duplex.
Omnis Diſpoſitio intelligitur rebus in eodem ſtatu permanentibus.

6. Mutatio vltimæ voluntatis ex cauſa vtilitatis publicæ fieri poteſt.
Vtilitati publicæ priuata cedit.
Aliquam hic iniuriam fundatoribus fieri, non poteſt oſtendi,
Nec ijs quibus relicta putantur.

7. Petrus Abba Clun. nihil contra nos.

8. Fama periculum hic nullum ſubeſt.

9. Cauſa iuſta oſtenditur hic adeſſe. & n. 12.

10. Damnum iniuria datum hic nullum oſtendi poteſt.
Ideo nec reparandum.

11. Bonorum vnius Eccleſiæ in aliam translatio an ſit alienatio.
In Symbolizantibus facilior eſt tranſitus.

12. Vid. Supra n. 9.

13. Ad Angeli authoritatem Reſp.

14. Ad S. Gregorij epiſt. Reſp.

15. Ius diuinum ex Adriano allegatum contra F.Romanum retorquetur.
Grauis cenſura F. Romani de ſummo Pontifice atque Imperatore.

16. Pontifex hoc caſu non alterat vltimas voluntates,
Et ſi alteraret, non opus foret abſoluta poteſtatis plenitudine & n. 18. 19.

17. Iuſta hic intercederet cauſa alterationis.

18. Epijkia non ſufficienter à F.Romano deſcribitur.
Verba teſtatorum non faciunt pro alijs aliorum monaſteriorum monachis.

19. Plenitudo poteſtatis duplex, ordinaria & abſoluta.

20. Contra ius eſſe dicitur aliquid dupliciter.

Pon-

Pontifex ſupra ius eſſe dicitur duplici modo.

21. *Catalogus Eccleſiarum & Monaſteriorum olim ſæcularibus Canonicis, Baſilianis, Hieronymianis, Auguſtinianis, Gulielmitis fundatorum, & poſtea translatorum ad Benedictinos, Præmonſtratenſes, Ciſtertienſ.*

22. *Concordata Germaniæ non agunt de monaſterijs emortuis.*
Locus notatus ex Cardinalium declarationibus ad Concilium Trid. ſeſſ. 23. cap. 18. n. 33. Et ſi reperiantur Ieſuitæ &c. contra F. Rom. defenditur.
Vocabuli cæterorum quæ vis!

23. *Ingratitudine enormi reuocatur donatio &c. amittitur feudum*

22. *Delictum totius conuentus illi obeſt &c.*

25. *Exemptus Succeſſor non exempti, ad quid teneatur.*

Exemptio à iuriſdictione Ordinarij an citra iniuriam fieri poſsit.
Vniuerſitatum exemptio.

26. *Prælatus quale vinculum cum Eccleſia contrahat.*
C. inter corporalia de translat. explicatur. Matrimonij ſpiritalis vinculum quomodo fortius, quàm carnalis.
Vinculi Regularium indiſſolubilitas eſt ex vi voti;

27. *Annata quid & quæ prohibita, quæ non.*

28. *Decimum præceptum translatione monaſteriorum, de qua nos agimus, non violatur.*
Quæ concupiſcentia illo præcepto prohibeatur.

29. *Exempla à F. Romano citata nihil ad rem præſentem.*

AD I. RESPOND. Negando Aſſumptum F. Rom. quod Monachis aliorum monaſteriorum eiuſdem Ordinis ex fundatione, Concordatis Germaniæ, & iure Epiſcopali teneantur Pontifex & Imperator monaſteria emortua reſtituere.

Ad argumenta ex fundatione petita Et quidem Ad I. RESP. illud ſupponere, quaſi in emortua monaſteria reliqui ex eodem Ordine habeant ius ex vltima teſtatorum voluntate. At hoc *ſup. quæſtione 3.* refutatum eſt, quia vel illi reliqui fuiſſent ſubſtituti vulgariter, adeoq; directè, quod tamen necdum probatum eſt, & tunc per aditionem inſtitutorum, qui nunc ſunt mortui, reliqui aliorum monaſteriorum ſubſtituti, fuiſſent excluſi *l. poſt aditam ff. de impub & al. ſubſtit.* Vel illi reliqui ſubſtituti fuiſſent ſubſtitutione fideicommiſſaria, adeoq; oblique. At non. Et ſi à F. Rom. oſtendantur teſtatores nominare RELIGIOSAM FAMILIAM; Ego probabo, eam ab ijs determinatam pro hoc loco, vt ſupra ex fundationum literis vidimus, & arguit particula IBI. in teſtamentis & fundationibus vſurpata. Vnde cum voluntas teſtatorum ſit quoad huius loci familiam determi-

nata

nata & limitata, ipſa etiam ſubſtitutio fideicommiſſaria ab illa voluntate profecta, erit quoad huius loci familiam religioſam limitata. Cephal. *lib. 3. conſ. 432. n. 26. & conſ. 383. n. 8.* Cum cauſa limitata, limitatum producat effectum *l. in agris ff. de acquir. rer. dom. l. 2. ff. de per. & comm. rei vend. l. cum ſeruo ff. de contrah. empt. c. licet de decim. c. multa de vot.* Cephal. *d. l. conſ. 432. n. 28.* Nec fideicommiſſum extendatur ab vna perſona ad aliam, niſi probetur Mantic. *lib. 6. coniect. vlt. vol. tit. 14. n. 22. & lib. 7. tit. 3. n. 1.* Proinde familia fideicommiſſariò pro certo hoc loco erit ſubſtituta. Et cum hæc ſit emortua & extincta, fideicommiſſum quoque extinctum erit *l. cum ita §. in fideicommiſſo. ff. de legat. 2.*

DEINDE vnius incluſio eſt alterius excluſio VVeſembec. *lib. 2. conſ. 94. de ſubintellecta in fideicomm. conditione, ſi ſine liberis, n. 34. & lib. 1. conſ. 25. n. 5. per l. cum prætor ff. de iudic.* Atqui in fideicommiſſo Monachi huius loci fuerunt incluſi. Igitur cæteri aliorum Monaſteriorum erunt ab illo excluſi. CONSEQVENTER fideicommiſſo excluſi, perinde habebuntur, ac ſi de familiæ numero non eſſent Cephal. *conſ. 614. nu. 12. per l. 1. §. quibus ff. de ſucceſſ. edict.* vbi eſt clarus caſus.

2. Quod ſi igitur reliqui aliorum Monaſteriorum de eadem familia à fideicommiſſo ſunt excluſi, non poterunt ipſi, quando bona Monaſteriorum emortuorum alijs alterius Ordinis dantur, conqueri, quaſi illis auferatur aliquod ius ex fideicommiſſo competens, cum nunquam illud habuerint, eò quod fideicommiſſo nihil eis fuerit relictum; adeoque quando d. bona monaſteriorum emortuorum alijs alterius Ordinis religioſis, idque in Eccleſiæ Catholicę vtilitatem, conferuntur, non poterit dici, tunc fieri alienationem, Vt malè aſſumebat Fr. Romanus *q. 2. n. 19. & q. 3. n. 5.* „ Cum alienatio nihil aliud ſit, quam „ tranſlatio eius, quod cuiuſque eſt, vt „ ſibi abſit, alteri verò adſit. Gœd. *in & per text. l. alienationis 28. ff de V. S. nu. 4. & per l. 1. C. de fund. dotal. l. fin. C. de reb. alien. non alien.* Vnde alienatio eſſentialiter duo includit. I. amiſsionem rei, alicui perſonæ vel congregationi exiſtenti debitæ, deinde eiuſdem rei ab alio acquiſitionem.

ATQVI hoc caſu, quo mortui omnes huius Monaſterij Monachi, non datur amiſsio rei, alicui perſonæ vel congregationi debitæ; cum nulla perſona vel congregatio eiuſmodi adſit, cuius vel illa res ſit, vel ipſi debeatur, vt *q. 1.* probatum eſt. Igitur nec hoc hoc caſu noſtro, quo omnes alicuius loci Collegæ religioſi exſpirarunt, datur alienatio. Nam quando plura ad eſſe vnius requirũtur coniunctim, non ſufficit, vnum tantum ex ijs interuenire; ideoque ex defectu cæterorum, actus dicitur in eſſe non productus.

Cum paria ſint nihil fieri, vel partem tantùm indiuidui fieri *l. fu-*

rioſum vbi gloſ. C. *qui teſtam. fac. poſſ.* Eucrard. *in loc. ab effectu eorum, quæ ſimul requiruntur n. 1. & 6.*

3. Quòd ſi relictum alicubi oſtendatur familiæ ſimpliciter; quod oſtenſum necdum eſt.

RESPONDEO ego, nomine familiæ contineri tantum deſcendentes teſtatoris, non autem tranſuerſales Intrigliol. *de ſubſtit. cent. 3. qu. 830 n. 5.* Menoch. *4. præſumpt. 88. n. 2.* Atqui Monachi huius loci legitimè à Superiore ſubſtituti, habent ſe vt deſcendentes; reliqui verò aliorum Monaſteriorũ, vt tranſuerſales. Igitur &c.

4. Huc facit, quod in relicto familiæ ſimpliciter, vocentur proximiores primo gradu quibus excuſſis vel mortuis vlteriores non admittũtur Raphael Cuman. *in l. Gallus §. quidam recte. de lib. & poſthum.* Simon. de Præt. *de interpret. vlt. vol. lib. 3 ſolut. 9. per tot.* Menoch. *conſ 85. nu. 97.* Cephal. *conſ. 80. n. 34. conſ. 269. n. 16.* Placentin. *conſ. 38. & conſ. 80. lib. 6. in mater. ex* Socin. iun. *conſ. 180. nu. 53. lib. 2.* per *l. cum ita §. in fideicommiſſo. de legat. 2.* Vbi proximiores primo gradu ad fideicommiſſum admittuntur, vlteriores verò excluduntur, niſi aliud teſtator expreſsiſſet *l. fin. C. de V. S.* At deſcendentes habent ſe vt proximiores primo gradu, reliqui verò tranſuerſales, vt vlteriores. Nam gradus licet ſtrictè acceptus ſignificet tantũ aliquod membrũ vnius lineę ex in ordine ſuccedentium; attamen in Materia fauorabili latè acceptus, vt ſignificat integrum aliquem Ordinem ſuccedentium ſecundum Rebuff. *in l. liberorum appellatione 225. §. Totiens ff. de V. S. l. 1. ff. de gradib.* prout hic accipitur, ita primus Ordo ſuccedentium, qui eſt deſcendentium, appellatur primus gradus; ſecundus ordo ſuccedentium, qui eſt aſcendentium; ſecundus gradus; tertius Ordo ſuccedentium, qui eſt tranſuerſalium, tertius nuncupatur gradus.

Vnde quando in *d. l. cum ita. §. in fideicommiſſo*, definitur, quod in fideicommiſſo familiæ, proximiores primo gradu admittantur, vlteriores verõ excludantur, efficitur, quod Monachi ex fideicommiſſo familiæ vocati, veniant, qui habent ſe vt deſcentes, non verò vt collaterales, niſi aliud teſtator expreſsiſſet. Atqui à Monachis hoc in loco inſtitutis ſubſtituti habent ſe vt deſcendentes, reliqui aliorum Monaſteriorum, vt collaterales, vt palam eſt, neque aliud teſtatorem hic expreſsiſſe oſtenditur, neq; oſtendi poteſt. Igitur, &c.

DEINDE ſi vt vult F. Romanus, ex fideicommiſſo familiæ veniunt, quotquot de illa ſunt familia, nec exſtinguitur illud fideicommiſſum familię, quamdiu aliquis de illâ familia in orbe ſupereſt, ſequitur etiam vlteriores primo gradu ad fideicommiſſum eſſe admittendos, quod repugnat *d. §. in fideicommiſſo*, &c Igit.

5. Quod ſi F Rõ. paratus ſit mordicus defendere contrariã Pariſij *conſ. 11. n. 23. per tot. vol. 2.* Mantic. *lib. 8. de coniect. vlt. vol. lib. 12.* aliorumque Dd. ſententiam; qui ad fideicommiſſum familiæ ſim-

ſimpliciter relictum tradunt *ex l. fin. C.de V.S.* venire, quotquot de illâ ſunt familiâ, gradatim tamen & ordine ſucceſsiuo, ita vt primò deſcendentes proximiores, deinde ijs deficientibus, vlteriores etiam collaterales ad illud fideicommiſſum admittantur, Illo ſicut & cæteris caſibus, Respondeo, Pontificem pro modernorum temporum circumſtantijs & hoc noſtro rerum ſtatu interpretaturum vltimam teſtatorum voluntatem, non verò mutaturum.

Nam interpretatio vltimarum voluntatum ICtis apud Manticam *lib.3. de coniect.vlt.vol. tit.2.n.7.* dupliciter fieri poteſt. I. quod teſtatores ita abſolutè ſenſerint. 2. Quod ſi teſtatores cogitaſſent de his illiſuè circumſtantijs, ex veroſimili illis conformiter diſpoſuiſſent, *l. pen.ff. de iur. codicill. l.vlt.ff.de hæred.inſtit.* vide & Manticam *lib.3 de coniect. vlt.vol.tit.19.* Nec enim teſtatores, mutatis rerum & temporum circumſtantijs præſumuntur idem diſpoſituri; cum omnis diſpoſitio intelligatur rebus in eodem ſtatu permanentibus Barboſ. *axiom.73. n.3. ex l.quod Seruius ff.de condict. ob cauſ. c. in parochia 16:q.1.* Ancharan. *conſ.394. n.3.in fin.* Vnde cum res fideicommiſſo obligata aliter ſe habeat, atq; ante, adeoq; quodammodo ſit mutata, cui mutationi ipſe teſtator de iure præſumitur cõformiter diſponere, nõ video quomodo Superior pro hac varietate circumſtantiarum vtilitatis vel neceſſitatis Eccleſiæ ex iure voluntatem teſtatoris interpretans & declarans, poſsit ipſe dici mutare teſtatoris voluntatem; Cum nihil voluntati teſtatoris in his circumſtantijs conſideratæ contrarium ſtatuat Superior. Nam vt quis teſtatoris voluntatem mutare dicatur, debet actum exercere contrarium illius voluntati ſupremæ, vt ipſemet fatetur F. Rom. *loc.cit.q.3.n.3. §.circa mutationem.*

6. Quin etiã poſito, non tamen conceſſo quod hoc in caſu mutanda veniret teſtatoris voluntas, tamen mutatio illa à Superiore ſufficientem habente authoritatem fieret, nec ſine cauſa rationabili vtilitatis publicæ, cui meritò cedet priuata teſtatorũ voluntas *l.1.C.de primipilo lib.12.circa fin.c.bonæ il. 1.de poſtul.prælat.* Vnde nec ius naturale, nec gentium aut diuinum dici poterit aut læſum aut lædendum; nec iniuria irrogari fundatoribus; Cũ priuata ipſorum voluntas cedere debeat vtilitati publicæ; Nec dici poſsit mutatione illa voluntatis læſa vtilitas publica, aut lædi; cum hæc potius promoueatur, vt cuique, non tamen igne fatuo deluſo, palam eſt.

Neque iniuria fiet ſucceſſoribus religioſorum, cũ religioſi aliorũ monaſteriorũ, monachis huius Monaſterij emortuis, necdũ ſint à Superioribus legitimis ſubſtituti, adeoque necdum bona illorum ex fideicommiſſo obtinuerint, vt ſint ſua. Conseqvẽter nec poterunt dici eorum tanquam ſuarum rerum facere iacturam. Ius verò in ſpe, ſeu ad rem, quod d. caſu poſito, non conceſſo, illi alij haberẽt, ex cauſa vtilitatis publicæ, poteſtate Ordina-

dinariâ à Superiore citra vllam iniuriam illis auferretur, vt tradit Petr. Anton. de *Petra de poteſt. princ. c.32.*

Ad Petr. Abbat. Clun ſet. Reſp.

7. Neque his contrariatur Petrus Abbas Cluniac. Agit enim de monachis alicuius loci viuis, atque inauditis ex monaſterio eiectis, quæ haud dubiè grauis iniuria eſt; Nihil igitur contra noſtrum caſum, quo omnes ſunt mortui, non verò viiui amplius illius monaſterij Collegæ; ipſe Petrus Abbas Cluniacenſis facit.

8. Quod additur, alios aliorum monaſteriorum eiuſdem Ordinis Religioſos famæ periculum ſubire, negatur. Cum illis hoc caſu noſtro, quo omnes alicuius loci monachi ſũt mortui, ſpes tantum, iuſta tamen interueniente cauſa præſcindatur, quæ nullum famæ periculum ſecum trahit. Num enim ideo alicuius domini agnatos vel cognatos vocabis in diſcrimen famæ ac honoris, quod is ſuas facultates donet religioſo aut pio alicui loco, vel deſtinet eas in publicam reip. vtilitatem?

9. Aſt ait F. Romanus *q. 2. n. 8. q. 3. n. 3. &c.* hîc non interuenit iuſta cauſa. Quî ſic F. Romane? Num pia iuuentutis inſtitutio &c. & publica reip. Chriſtianæ vtilitas, non tibi videtur iuſta cauſa? Si ignoras, abi & diſce à Gregorio Tholoſano *de inſtit. rei. benef. c.20. n.10. &c.*

10. Ad illud, quod ſubijcitur, Pontificem ex iuſtitiâ teneri reparare id, quod intereſt tam in famâ & exiſtimatione, quàm bonis temporalibus. Respond. Id verum eſſe, quando Collegiũ Religioſum adhuc exſiſtẽs ſine cauſa abrogatur, aliudq; illi ſubſtituitur, vt oſtendunt ipſa verba Filiucij à F. Rom. hoc caſu allata. Atqui hoc caſu noſtro necCollegiũ Religioſũ illic exſiſtjt, Ponitur enim omnino nemine ſuperſtite emortuũ Igitur &c.

11. Deniq; quod aſſerit F. Rom. *q. 2. n.19. & 30. q. 3. n. 5.* illo caſu dari proprie d. alienationem; id negat gloſſa *in d c. Eccleſia ad fin. 16. q. 1.* approbata à Petro Antonio de Petra *in tract. de iur. quaſ. nõ toll. c.24. n.80. 81.* Hic enim ait; « gloſſa *in d. c. Eccl.* loquitur in alijs ter- « minis, ſcilic. vtrum Papa dicatur alie- « nare, dando vni Eccleſiæ, & auferen- « do alteri, Et concludit, quod non. Et « eſt verum, argumento fratris donantis ſorori *l. voluntas C. de fidei comm.* vbi Dd. docent, quod ſi filijs à patre ſit prohibita alienatio rerum, non propterea impediatur vnus ex filijs, quo minus ipſe ſorori ſuę donet. Deinde probatur ex ipſius F. Rom. ratione, quod illo caſu noſtro non foret proprie alienatio. Nam hæc notat, actum quo transfertur ab vno ad aliũ, dominium *l. 1. C. d. fund. dot. F. Rom. cit. loc.* Atqui hoc caſu noſtro non transfertur ab alijs aliorum monaſteriorum monachis dominium. Cum hoc necdum obtinuerint. Necdum enim à Superiore legitimo ipſis illorum monaſteriorum collatio facta, vt ſupra noſtra *q. 1. c. 3.* oſtendi. Igitur. &c.

Attamen ſi alienatio genericè accipiatur pro translatione non ſolum

iuris

iuris plenè quæſiti & in re, ſed etiam in ſpe & ad rem, alicui facta vel facienda, poteſt concedi F. Romano, quod ita ſuppoſito, non conceſſo caſu foret alienatio. At tunc in eiuſmodi translatione ſufficit Eccleſiæ vtilitas, nec opus eſt vrgentiſſimis & maximè neceſſarijs cauſis; quia vt ait Tholoſanus *de inſtit. rei benef. c. 20. n. 10.* In ſymbolizantibus facilior eſt tranſitus *l. 1. C. non licere habitatorib. Metrocomiæ. lib. 11. tit. 55. l. cum pater 77. §. libertis ff. de leg. 2.* quæ regula & philoſophis nota eſt. Atqui religioſa familia, à qua ius ad rem transferretur, & altera religioſa familia, ad quam transferretur ius in re, ſunt ſymbolizantes propter tria vota ſubſtantialia paupertatis. &c. Igitur &c.

12. Porrò ſeminarijs Clericorum quando à Superiore conferuntur bona monaſteriorum emortuorum, quis eſt, qui negare auſit non adeſſe illic Eccleſiæ vtilitatem? Profectò is contra Concil. Tridentini definitionem *ſeſſ. 23. c. 18.* ſentiret, ſuumque iudicium iudicio totius Eccleſiæ præponeret; quod quam periculoſum ſit, nemo eſt, qui neſciat. Excogitet F. Romanus mille alios dotandorum ſeminariorum modos, nullus commodior, quam qui à ſuâ Sanctitate totius Eccleſiæ capite prudentiſſimè eſt conſtitutus. Cum ipſius Pontificis ſit tanquam capitis ad membra ſingula, alimenta transfundere *9. q. 1. cuncta & c. per principalem. de exceſſ. prælat.* Card. Zabar. *in Clem. quia contingit de rel. domib. n. 9.* Quare fruſtra laborat F. Romanus tanquam Eccleſiæ membrum inferius de alimentis ſeminario Clericorum hinc inde attribuendis. *Ad Coll.*

Ex dictis relinquitur, nec Pontificem conferendo, nec Imperatorem permittendo monaſteria emortua transferri in alios alterius Ordinis Religioſos vel ſeminaria Clericorum, agere contra ius naturale, gentium ac diuinum, vt ante demonſtratum eſt.

13. Ad Angeli locū RESP. 1. Negando hic aliquid fieri contra teſtatorum voluntatem. *Ad 1. arg. Reſp.*

RESPOND. 2. Poſito, non tamen conceſſo, quod factæ translationi contrariaretur voluntas teſtatorum, hæc tamen caſu, quo publicæ Eccleſiæ vtilitas ageretur, foret irrationabilis, ideoque nec curanda, & voluntas illa tanquam priuata publicæ poſtponenda erit Eccleſiæ vtilitati.

NB. Tamen propterea nos non aſſerimus, quod expreſſa teſtatorum voluntas prætextu alicuius pietatis poſſit mutari, ſed prudenter, neceſſitate vel euidente Eccleſiæ vtilitate publica id exigente. Ideoque Angelus nihil contra nos.

videatur contra illam veniri. At hæc priuata ſolum eſt voluntas, quæ vtilitati publicæ meritò cedit.

Ad reliqua de fideicommiſſo familiæ, quomodocunque hoc accipiatur, iam ſupra in reſponſione ad primum argumentum ſufficienter reſponſum eſt, ideoque hic non repeto. Oſtendi verò illic noſtram ſententiam illi contrariam de iure eſſe veriorem, vti eam etiam appellat Simon. de Prætis *cit.loc.* & communiorem Dd.

Ad quæſiti reſolut. reſp. 19. AD quæſiti Reſponſ. quod Pontifex id faciat poteſtatis plenitudine abſoluta, RESP. negando. Nam ita in terminis docet VVames. *tom.2.conſil. 410. num.2. & 3.* in confeſſo, *inquiens*, apud omnes eſt, relictum ad pium opus certum, in aliud diuerſum, pium tamen ex iuſta cauſa mutari poſſe à Papa, ſi plenitudine poteſtatis vtatur; nec de hoc quæritur, ſed id quæritur, quod conſtet S. D. N. Papam per huiuſmodi literas non voluiſſe dictam commutationem facere ex abſolutâ & ſupremâ ſuâ poteſtate, qua ſupra ius eſt, ſed ex ordinariâ, prout etiam in dubio cum Pontifex quid à iuris ratione aliquo modo exorbitans concedit, non cenſetur id facere ex illa abſolutâ poteſtate, ſed potius moueri ex cauſa rationabili, prout conuenit eius ordinariæ poteſtati, vt in his terminis decidit Baldus. Hæc ille. Vid. & Gail. *2.obſ.56.n.13.14.&c.*

Ad prob.1. Reſp. 20. AD PROBATIONEM EIVS I RESP. CONTRA ius poſſe aliquid eſſe *dupliciter*, I. Quod eſt contra legẽ adæquate ſumptam, ſeu cum ſua limitatione & exceptione 2. Quod eſt cõtra legem inadæquatè ſumptam, prout ſine ſuâ limitatione aut exceptione conſideratur. PRIORI MODO interpretatio, imo etiamſi ponatur mutatio, vltimæ voluntatis non eſt contra ſed ſecundũ ius expreſſum *in d. Clem. quia contingit.de rel.dom.* quæ eſt exceptio ad regulam à F. Romano ſupra citatam. POSTERIORI MODO dicitur mutatio illa contra ius ſeu regulam abſque d. limitatione conſideratam, licet alioquin abſolutè non poſteriori ſed priori modo dicatur aliquid contra ius eſſe. Atq; de hac poſteriore ſignificatione accipiendi ſunt Card. Zabarell. *in d. Clem. quia contingit.* & F. Rom; non de priore. Quando autem Dd. tradunt Pontificem contra ius agentem vti plenitudine poteſtatis abſoluta, intelligendi ſunt de priori modo, non verò de poſteriori. Vnde argumentum F. Romani à ſeparatis & diuerſis ſumptum, nihil concludit. DEINDE Nota Pontificem ſupra ius eſſe, poſſe etiam *dupliciter* accipi, I. vt ſuperior legibus dicatur Pontifex, quas poſſit mutare. II. Vt ſuperior poteſtate aliorum Ordinariorum, in ratione tamen poteſtatis ordinariæ. PRIORI MODO non poteſt hic caſu noſtro dici Pontifex eſſe ſupra ius, cum nullam legem immutet. DE POSTERIORI igitur modo intelligendi Card. Zabarell. & F. Rom. ac proinde nihil faciunt contra concluſionem.

AD argumenti repetitionem ex fũdatione RESP. Et quidem ad minorẽ. *Ad Arg repe. Reſp.*

RESP

RESPOND. Negando Ordini in emortuis Monaſterijs ex fundatione competere Dominium, vt ſupra *qu.2.* fusè demonſtratum eſt. Ideoq; nec poſſe aſſeri, illi auferri Dominium; Cum quod quis non habet, illud ipſi auferri nequeat. *l. nemo plus iuris ff. de R.I.* Conſequenter ex eo capite nec lædi ius diuinum, naturale, &c.

Et poſito, non tamen conceſſo, quod Ordo haberet Dominium, poſſet illud ei ex cauſa vtilitatis publicæ Eccleſiæ auferri. Vide nos ſupra. Atque ita falſum eſt, quod aſſumebatur, Confirmatione I. Pontificem ſine cauſa translaturum illorum Monaſteriorum Dominium.

22. Illud hic addo, ſi legatorum ad vnum vſum pium deſtinatorum trãslatione ad alium pium vſum, violatur ius diuinum, naturale ac gentium quoad bona & famam Religioſorum, vt hactenus voluit F. Romanus, quin etiam interueniente cauſa opus eſt in translatione, abſoluta poteſtatis Pontificiæ plenitudine, quomodo excuſabuntur Monachi Benedictini, Præmonſtratenſes, Ciſtertienſes, qui Eccleſias vel Canonicis ſæcularibus vel Regularibus, fundatas, etiam ab Epiſcopis obtinuere?

Nam ſi ſæculares inſpiciamus Eccleſias, quot ex ijs ſunt Religioſis Benedictinis traditæ.

Adelburgenſis Eccleſia ſecundo milliari ab Oſtenda Flandriæ oppido ſita, in Monaſterium conuerſa eſt Benedictinorum. Myr. *in Chron. S. Benedicti cap. 41.* ſub annum 1084.

Collegium Alnenſe ad Sabin fluuium in ditione Leodienſi olim Canonicorum fuit ſæcularium, poſt Regularium S. Auguſtini, demum opera D. Bernardi Ciſtertienſibus ceſsit. Myr. *in Chron. Ciſter. fol. mihi 135.*

1. Andecenſe montis S. ſeu auff dem H. Bergh in Bauaria prius ſæcularium fuit Canonicorum, poſt authoritate Summi Pontificis, Benedictinorum domicilium. Myr. *in Chron. S. Bened. c. 91.* Aventin. *fol. 135.*

2. Ardenſe anno 1144. Collegium Sacerdotum, conuerſum eſt in cœnobium Præmonſtratenſium Myr. *in Chron. Præmonſtrat. fol. 113.*

3. Bergenſe Collegium, pulſis Canonicis agente Bald. Barbato Flandriæ Comite datum eſt Benedictinis, & S. VVinoci reliquijs translatis. Myr. *in Chron. Belg. ad ann. 1028.*

4. Curia Cellæ Eccleſiaſtica à Petro Patauino Epiſcopo in Abbatiam Ordinis Ciſtertienſis commutata. Hund. *tom. 2. Metrop.* in Fürſten Cell *fol. 357.*

Haſſefeldenſis Præpoſitura diœceſis Bremenſis, ſub Præſule Libentio à Comite Henrico excitata, poſtea ſub Liemaro Archiepiſcopo Brem. conuerſa in Abbatiam S. Benedicti. Lindebrog. *in hiſtoria Archiepiſ. Brem. Libentij & Liemari.*

Horreum Treuirenſe olim Collegium Canoniſſarum, nunc monialiũ S Benedicti aſceteriũ Bruſch. *f. 75.*

S. Martini Treuiris prius fuit Oratorium S. Cruci anno 406. dicatũ, poſt an. 526. Benedictinorum domicilium à præſule Treuir. Magnerico conſti-

conſtitutum. Myr. in *Chron.Ord. S.Bened.c 8.*

S.Mariæ ad Martyres Treuiris Baſilica à Felice Treuir. Archiflamine circa n.380. excitata, poſtea circa an. *694.* agente S.VVilibrordo Epiſcopo Vltraiectino, Benedictinis ceſsit Myr. *ibid.c.32.*

Metenſe in Bauaria Canonicis à Carolo M.ann. 802. fundatum, Henrico Pio Auſtriæ Duce circa ann. *1155.* Benedictinis traditum. Myr. *ibid.c. 48.* Hund. *tom.2 fol.500.*

Matickhouen prius Canonicorum ſecularium, poſt Auguſtinianorum. Hund. *tom.2.fol.* 488.

S.Odolphi Staurienſe in Friſia occidentali Collegium Canonicorum à Præſule Vltraiectino B. Friderico fundatum, poſt ab Andrea Cuquenſi Epiſcopo Vltraiectino an.1132. Benedictinis traditum. Myr. *d.l.c.88. il.1.*

Deniq; Salefelt in Thuringia Canonicorum Collegium ab Annone Archiepiſcopo Colon. in Benedictinos eſt translatum. Schafnaburg. *ad ann. 1071.*

Quod ſi in Regvlarium,&c. inquiramus Eccleſias, quot ex ijs obtinuerunt Benedictini, Præmonſtratenſes, Ciſtertienſes?

S.Altonis Monaſterium, vulgo Altenmunſter ipſi S. Altoni eiuſque fratribus Eremitis à Rege Pipino circa annum 750. fundatū, poſtea ſub Guelphone Bauariæ duce, eâ calamitate, quam nunc Germania experitur, deſtructum, Benedictinis eſt datum, licet ſubſequentibus annis pari calamitate deſtitutum, in Ordinem S. Brigidæ ſit translatum. Hund. *tom.2.fol.81.*

Bornhemianum in Flandria Canonicorum Regularium in Benedictinos translatum ac Monaſterio Afflìgemienſi vnitum an.1120. Myr. *in orig.Canon.regular.cap.51.*

Einhamenſe ad Scaldin fluuiū prope Aldenardam Flandriæ oppidum, infra ipſum caſtrum Eiham, à Comite Godefrido ipſiuſque vxore Mathilde in honorem S.Mariæ, Canonicis Regularibus deputatum, poſtea ann. 1063. Benedictinorum vſui eſt attributum Myr. *in Chron.ord.S.Bened. c. 66.* ex Chron. Cameracenſi cōtra Meyer.

Grimberganum 2. à Bruxellis milliari diſsitum Collegium olim Canonicorum Regularium, pôſt ann. *1128.* Præmonſtratenſiū Myr. *in elench. ord. Premonſtr.fol.230.& in Chron. fol.64.*

Hulsbergenſe Collegium Hieronymianorum ſcholis ſeu Gymnaſio illuſtre apud Hattenū in Velauia Geldriæ oppidum ad Iſalam quarto Dauentriâ diſsitū milliari, ann. *1239.* inſtitutum. Benedictinis an. *1525.* fuit traditum, licet Hieronymiani poſt receperint. Myr. *Chrō. Ord.S.Bened.c.94.*

Horti & Vineæ B. Virginis, de quibus meminit Myræus *in Chron.Ciſtert. fol.107.* in maiore & minore Burloe Monaſterienſis diœceſis, olim Guilielmitarum Monaſterium, nunc Ciſtertienſium.

Laurishamenſe amotis Benedictinis anno 1246. traditum Præmonſtratenſibus. Myr. *in Chron. Belg.ad ann. 763.*

Z S.Leo-

Digitized by Google

S. Leonardi præpoſitura Canonicorum Regularium, poſt 350. annos quoad reditus Monachis in Sangallo Ordinis S. Benedicti ceſsit. Bruſch. *fol.116.*

Mariæ Cella à Nicolao Epiſcopo Ratiſpon. Eremitis Gothefrido & Alberto conceſſa, poſt anno. 1324. tranſlata in Ciſtercienſes Bruſchius *lit.Qq. f.467.*

Marchianenſe Cœnobium à S. Rictrude Adalbaldi Duacenſium Principis vidua, hortatu S. Amandi Tungrorum Epiſcopi excitatum, poſt annos 336. monialibus amotis, Leduino Abbati & Monachis Benedictinis ceſſit Præſule Gerardo Cameracenſi Epiſcopo, & Balduino Flandriæ Comite. Myr. *in notit. Eccleſ. Belgij. fo.70.c.41.*

Monaſterium Sancti Maximini iuxta Treuiros anno 333. à Conſtantino M. matris ſuæ D. Helenæ efflagitatu, regio ipſius D. Helenę palatio in templum conuerſo, præſule S. Agritio, Patriarcha Antiocheno Treuirim vocato (vt conſtat ex diplomate Dagoberti Galliarum Regis, Memiliano XIII. illius loci Abbate, dato ſub ann. 643) fundatum eſt primùm pro Ordine S. Baſilij & regulæ Oriẽtalis Monachis, cum illis temporis S. Benedictus necdum eſſet in rerum naturâ; pòſt varijs Barbarorum vaſtationibus euerſum, ſed reſtitutum, Monachis Benedictinis traditum ab Hildulpho Archiepiſcopo Treuir. ſub annũ 764. atq; à Normannis ſub Arnulpho Imp. ſolo æquatum, mox ab Ogone Abbate fuit reædificatum. Myr. *in Chron. Ord. S. Benedict. c. 14. fol. 49 & ſeqq.*

Middelburgi Zelandiæ metropoli Canonicorum Regularium olim Collegium, à Godefrido Vltraiectino Epiſcopo circa ann. 1129. Præmonſtratenſibus datum. Myr. *in Elench. Ord. Præmonſt. fol. 230 & in Chron. f. 701.*

Schyrenſe Monaſterium prius Cella Eremitica ab Ottone Comite Schyrenſi excitata, & Eccleſiola, pòſt Benedictinorum habitaculum. Myr. *in Chron. Ord. S. Benedict. c.67. pagin. mihi 280.*

Prępoſitura in Selden. prius habuit Ordinis Cluniacenſis Monachos; deinde incorporata fuit Monaſterio *S.* Petri Ordinis S. Benedicti in Sylua Hercinia.

Soretũ vulgò Schuſſenrietum diœceſis Conſtantienſis Prępoſitura, olim fuit Eremitarum ex Alba ſeu Augia Minore, poſtea Præmonſtratenſium. Myr. *in Chron. Præmonſt. fol. 158.*

S. Vedaſti Abbatia in vrbe Atrebatenſi apud Belgas, prius Cella Anachoretica Myr. *c. 5. Chron. Ord. S. Benedict.*

S. Vdalrici Monaſterium in vrbe Auguſtana prius Canonicorum Regularium, à S. Vdalrico poſt cæſos illic ab Imp. Ottone M. Hunnos Anno Dom. 965. inſtitutorum, quibus à Brunone Epiſcopo Henrici II. Imperatoris Germano fratre eiectis, ſubſtituti fuere Benedictini Anno 1012. Myr. *in Chron. Ord. S. Benedicti c. 59.* Bruſch. *fol. 136.*

VValderbach olim Canonicorum regu-

regularium, pòſt amotis Canonicis, Ordini Ciſtertienſi traditum. Andreas presbyter in Chron. *Bauar. in Monaſterio VValdſachſen.*

Has & ſimiles monaſteriorum ab Eremitis, Hieronymianis, Auguſtinianis, Baſilianis, Guilielmitis, Canonicis regularibus ad BenedictinūOrdinem translationes vel defendit IVSTAS F. Rom. vel concedit INIVSTAS. Si INIVSTAS concedit, ſuum ipſe Ordinem grauiſsimâ iniuriæ maculâ aſpergit. Si IVSTAS defendit, vbi iam Ius naturale, gentium & diuinū, quod eiuſmodi translationibus lædi affirmabat Romanus? vbi vltimæ voluntates fundatorum, quas ex ipſius Romani Doctrina, ſine grauiſsima & maximè neceſſaria cauſa mutare non licet? An in orbe terrarum non ſupererãt Hieronymiani, Auguſtiniani? Viden F. Romane, quomodo tuo ipſius laqueo captus tenearis.

Porrigis an victas ad tua vincla manus?

Ad Concord. 22. Hactenus ego ad argumēta ex fundatione petita reſpondi; nunc ad ea, quæ ex Cōcordatis Germaniæ petūtur. RESP. I. Illa agere tantū de Collegijs & cōuentibus exſiſtentibus viuis, vt probatū ſup. *q. 4.* nō verò de emortuis, de quib' hic agimus.

Ad *probationem 1.* RESP. In Concordatis Germaniæ generatim tantū tradi, viris idoneis conferenda beneficia, non autem ſpeciatim determinari, quinã præcisè ſint illi viri idonei, vt ipſemet F. Romanus *q. 1. n. 5. §. Ex quibus. q. 7. n. 22.* agnoſcit. Nam quorsū aliàs ipſe explicaret, quinam ſint viri idonei; ſi eos ſpeciatim Concordata determinaſſent. Et licet *Maior* Syllogiſmi Haiani in Concordatis comprehendatur, &c. Nō tamē *minor*, præcipuum F. Rō. fundamentū; Nec inde probari poteſt. Et poſito, quod ex Concordatis viri idonei ſint, qui iuxta ſacros Canones & fundationes qualificati ſunt ac habiles. At tūc negatur hæc aſſumptio, quod mortuis omnibus alicuius loci Monachis ſolitarijs, reliqui eiuſdē Ordinis in alijs Monaſterijs profeſsi, ſint poſitiuè habiles ex fundatione & Canonibus, & alij aliorū Ordinū ſint inhabiles. Qui verò ex fundatione & Canonibus ſint viri habiles, colligendum eſt ex cauſâ fundationis finali, de qua ſupra. Finis enim in omni diſpoſitione eſt attendendus Barboſ. *in tract. axiom. 99. n. 3.*

Ad probationem 2 partis ſecundæ, *Minoris* RES. illã arguere Fr. Romanū nihil ad rem loqui, quia ipſa probatio agit de electione actiuâ Monaſteriorum, adeoq; ſupponit Monaſticū Collegiū adhuc ſupereſſe, nō verò extinctum, vt ſupra *q. 2.* probatū, Igit. &c.

RESP. 2. Poſito etiam, illa agere de monaſterijs emortuis, adhuc poſſet Pōtifex ijs de digniorib' & vtiliorib' perſonis proſpicere. Chokier *in reg. 8. Canc. gl. 11. n. 22. & ſeq. maximè n. 26.* Adeoq; Pōtifex vtēdo hoc ſuo iure, nec ordinarijs, nec alijs Religioſis, qui sūt eiuſdem Ordinis vllã inferret iniuriã, contrà ac ſentit F. Rom. *q. ſua 1. n. 16.* In locis autem, vbi Seminaria ex vtilitate Eccleſiæ erigēda, an ſint vtiliores Societatis IESV Religioſi, audiat & diſcat F. Romanus ex ijs, quæ notantur ex Cardinaliū declarationibus *in ſeſſ. 28.* Conc. Trid. c. 18. *ad verb.* quod ſi

iudicio Epiſcopi. num. 33. vbi dicitur. Ante omnia in Seminarijs eſt conducendus Grãmaticus & muſicus, qui pueros inſtruant, & ſi reperiantur IESVITÆ, cæteris anteponendi ſunt. Cui loco minimè ſatisfacit F. Rom. reſpondendo, quod qui cæteris in Seminario vult anteponi, debeat eſſe Grãmaticus & Muſicus. At Monachi, vtpote qui cantui vacant, ſunt optimi Muſici; non autẽ Societatis homines, qui ex inſtitutione propriâ nunquam canunt. Ergo &c. Nam Maior ipſius propoſitio, quam vult F. Rom. ex ipſo Concilio Trid. & ad illud citato loco eſſe deſumptã, eſt falſa, vt oſtẽdũt paulo ante allegata verba. Nã non vnũ & eundem debere eſſe Grãmaticũ & muſicũ, prout malè aſſerebat F. Rõ. ſed diuerſos, arguit verbũ pluralis numeri, inſtruãt ſubiectũ, quod non vni, ſed pluribus reſpondet; Reſpondet aũt Grãmatico & Muſico, Igitur hĩc nõ vnus, ſed plures erunt, ſicut & ipſimet declararunt Cardinales, tum ad verba Concilij.
" *vt ſingula Cathedrales. in §. ſi dua Cathe-*
" *drales verſ.* ſi vero non poterit erigi
" in quaque erunt deputandi duo ma-
" giſtri, vnus Grammaticæ, alter Muſi-
" cæ, ſumptibus ſeparatis cuiuſque ciuitatis. *Et rurſus* ad verba Conc. *ſi verò in aliqua prouincia. §. in Eccleſijs.* vbi adeo ſunt tenues reditus, vt huiuſmodi Seminaria erigi non poſſint, prouideatur ſaltem expenſis beneficia obtinentium de duobus Magiſtris, altero Grammaticæ, altero Muſicæ. Vnde iterũ liquet, Cardinales de Grãmatico & Muſico tãquã de diuerſis loqui

Adhaec ex Societatis hominibus etiam multi ſunt Muſici: Et apud quos magis floret Muſica, quàm apud Societatis Religioſos? Deniqve eſto! ſint Monachi inſignes Muſici, adhuc IESVITAE illis præponendi, vt habent ipſa paulo ante citata verba; Et ſi reperiantur IESVITAE, cæteris anteponendi ſunt. Nam Caeterorũ appellatione omnes contineri ſcribit M. Teren. Clemens *in l. cum optio 17. ff. de opt. legat.* & Marcellus apud Vlpian. *in l. cæterorum ff. de V. S.* tradit incluſionis notam eſſe. Vnde ſi omnibus anteponendi ſunt, etiam Monachis Muſicis, quos vox (cæterorũ) includit, anteponentur, adeoque Societatis Religioſi magis idonei cenſebuntur. Vnde relinquitur Pontificem poſſe non obſtantibus Germaniæ Concordatis, Monaſterijs etiam non exemptis de vtilioribus proſpicere perſonis.

23. Quod ſi alicubi adſint Monachi malæ vitæ atque incorrigibiles, non eſt, quod magnopere de fundatione, Concordatis Germaniæ, alij aliorum Monaſteriorum eiuſdem Ordinis Monachi glorientur. Nam quod ad fundationem attinet; cum illa proceſſerit ex liberalitate fundantis, cenſetur data cum qualitate & cõditione, vt res donatæ deueniant ad ſubſtitutos, ſi non fuerint ingrati, *arg. l. cum quis. ff. de ſol. & l. ſtipulationum. ff. de iure dot.* At ſi ingratitudo ab ijs committatur contra Dominum, ſcilicet fundantem, rebus donatis excidant, *argu. l. 1. C. de donat. quæ ſub modo.* Vnde cum fundatio ſit quaſi initio hac conditione affecta, vt res donatas ad poſteros tranſmiſſuri, non ſint ingrati

ſit, vt

ſit, vt exſiſtentibus ingratis, per quos alij erant acquiſituri, tanquam indignis res donatæ auferantur *tit. ff. de his, quæ vt indignis. l. 1. & l. vlt. C. de reuoc. donat.* nec poſſint alij ſucceſſuri iuſtè conqueri, quaſi ita delictum & pœna non ſuos teneat authores *contra l. ſancimus C. de pœn.* & vnus ex delicto alterius prægrauetur *contra l. non debet. ff. de R. I.* Nam cum quilibet traditioni rerum ſuarum poſſit apponere legem quam vult *l. legem C. de pact.* & præmiſſa conditio ſit quædam lex tacita traditioni rerum donatarum appoſita, efficitur, vt pro eius conditionis euentu vel defectu diſpoſitio vel fundatio facta pro ijs vel ſuſtineatur, vel ab illis reuocetur *arg. c. 1. §. fin. quæ fuit prim. cauſ. benef. amittend.* per quem textum *in ſimili* Frãciſcus Curtius iunior *tract. de feud. in 5. part. concluſ. 1.* ex communiore Dd. ſententia *contra nõnullos* probat, vaſalli directò Dominum offendentis, agnatos, etiam qui in feudo antiquo ſucceſſuri erant, & quidem nõ iure ſucceſſionis, ſed virtute primæ inueſtituræ; tanquam vocati & prouidentia primi inueſtiti, ob ingratitudinem offendentis vaſalli, „ feudo excludi. Vnde relinquitur, „ quod quando Monachi alicubi non „ regulariter viuentes, ſunt incorrigi- „ biles, facta ijs donatio & fundatio ob „ ingratitudinem reuocetur. Viuian. „ *in c. delictum de R. I. in 6. & ibi* Franc. F. „ Rom. *q. 1. n. 59.* per *l fin. C. de reuoc. don.* „ Vbi hæc ratio ſubditur, ne ſcilicet cuiquam ſit licentia alienas res capere & frugalitatem irridere donatoris & ipſum donatorem ſuaſque res perdere *d. l. fin.* Cum liberalitas donantis magis ad obſequia inclinare donatarium, quam ad inſolentiam erigere deberet, *vt dicitur in l. 1. C. de reuoc. dom.*

Neq; in Concordatis contrarium definitur de Monaſterijs Monachorum incorrigibilium; vel oſtendatur locus contrarius.

24. Et licet vna vel altera perſona præiudicare nequeat Eccleſiæ; vel Collegio Eccleſiaſtico; ſecus tamen eſt, quando omnes Collegæ religioſi alicuius loci ſimul peccarũt, per quos alij eiuſdem Ordinis illud ius eſſent acquiſituri per can. Concil. Lateran. in append. Monachi non regulariter viuentes per alterius debent Ordinis inſtitutionem puniri. *tit. ne cler. vel mon. in 3. tom. p. 1. Conci.* De quo Canone plura quæſt. ſequẽti. *Ante occupatio.*

25. Ad tertium probationis principalis caput ex iure Epiſcoporũ petitum. Resp. vel Fr. Romanus loquitur de monaſterijs exemptis, vel de non exemptis. Si de exemptis, nõ video quid iuris, eorum ad alium Ordinem vel Seminaria translatione Põtifex Epiſcopis auferat. Si de non exemptis, iam Fr. Rom. non ſit ſollicitus, iura & Dd. determinabunt, quid obſeruandum eò caſu, quo non exempta monaſteria exemptis religioſis conferuntur. Videndi Dd *in c. quia Monaſterium de relig. domib.* Chokier. *de iuriſd. ordinar. in exempt. part. 4. q. 10.* Petrus Antibol. *tract. de munerib. part. 3. §. 4. n. 52. 53. 56. & ſeqq.* *De iure Epiſcopi.*

Porrò quid abſurdi ſequeretur, ſi Pontifex maximus ex cauſis in *Clem. dudum*

Digitized by Google

dudum de ſepult. recitatis, propter ſubſtitutos religioſos eximeret hunc locum ab Ordinarij iuriſdictione? Nunquid & Papa Scholarium Vniuerſitates ab Ordinariorum eximit iuriſdictione citra illorum iniuriam! Annon iurisdictio Ordinariorum ab ipſomet proficiſcitur Pontifice, quid mirum igitur, ſi ab ipſo Pontifice Ordinariorum iuriſdictio quoad bona & certa loca certarum perſonarum aut congregationum certis ex cauſis reſtringatur ac negetur. Audiat F. Rō. Auguſtinum Anconam ita *queſt. 61. in tractat. de poteſt. Eccleſiaſt. qu. 2. ad 2. & in queſtion. 5. Reſp.* loquentem. Resp. Dicendum, quod ordinatio ſubditorum ſub Prælato facta eſt in commodum ipſorum ſubditorum, & eorum vtilitatem potiſsimè, idq; quantū ad tria; Primò quantum ad delinquentiū correctionem, Secundò quantum ad bonorū promotionem & eorum quietam contemplationem. Tertiò quātum ad Collegiorum ſeu Monaſteriorum vel Eccleſiarum tutiorem gubernationem, quæ quidem tria contingit quandoq; impediri per immediatam iuriſdictionem ipſorum Epiſcoporum. Et ideo per Papam, cui cura debet eſſe de omnibus: congruum eſt aliqua Collegia & aliquas perſonas eximi: vt in his, quæ dicta ſunt, quietius & ſecurius poſsint promoueri. Nec in hoc debent Epiſcopi grauari vel perturbari, ſi ſine eorū culpa, perſonæ aliquæ vel Collegia ſubtrahantur à Iuriſdictione ipſorum: quia cum ſubditi non ſupponantur eis in eorū commodum, nullum præiudicium præſtatur eis: imò magnum beneficium, cum tales ſubditi ab eorum iuriſdictione ſubtrahuntur. Illis autē præſtatur præiudicium, qui non quærunt, quæ Ieſu Chriſti, ſed quæ ſua. Sicut enim dicit Gregor. ſuper illo Exod. 11. quid æmularis pro me, quis tribuat, vt omnis populus prophetet. Pia, inquit, mens paſtorum, qui non propriam gloriam, ſed auctoris quærit, ab omnibus vult iuuari quod facit. Nam fidelis prædicator optat, ſi fieri valeat, vt veritatem, quam ſolus loqui non ſufficit, ora cunctorum ſonent. Hæc doctiſsimus Anconitanus.

Fortè quis cum F. Romano *q. 1. nu. 43. in fin. & alibi*: ita obijciat; Vinculum contracti matrimonij eſt iuris diuini, in quo Pontifex ſine cauſa diſpenſare non poſsit. Proinde nec intitulatus Prælatus nec reliquus clerus ſua Eccleſia ſiue ſponſa citra cauſam à Pontifice priuari poterit. Vnde nec eſt tutus coram Deo ille, cum quo diſpenſauit, vt inquit Abbas Princeps Canoniſtarum. F. Rō. *d. l.* At Resp. Hac in argumentatione F. Romanū grauiter errare. I. quia ex antecedente inferendum erat. Ergo à pari, Prælatus Eccleſiaſticus vel Clerus contraxit cum ſuâ Eccleſiâ, vinculum matrimonij ſpiritualis iure diuino indiſſolubile, in quo Pontifex non poteſt diſpenſare. Quę concluſio eſt manifeſtè falſa; quia inter Prælatum & Eccleſiam non intercedit eiuſmodi vinculum, vt arguit titulus Iuris Canonici de *renunciatione*. Vnde iure communi poteſt Prælatus ſuâ ſe abdicare prælaturâ, & Clerus aut beneficiati, ſuis beneficijs

neficijs aut officijs, Igitur, &c. Atque ita ſentit Euerard. *in loc à matrim. carnal. ad ſpirituale n.10. differentiâ duodecimâ*, carnale, *inquiens*, „ matrimonium „ iure diuino introductum; ſpiritale, „ iure poſitiuo; quo & ſtatus Beneficio„ rum introductus eſt, vt bene declarat „ Panorm. *in c. poſtulaſti de reſcript.*

Quod ſi F. Rom. Prælatum & Clericos intelligat Regulares &c. iã Prælatus Regularis cum Conuentu Religioſo non contrahit vinculum iure diuino indiſſolubile, cum poſsit ſe ipſe abdicare, vel ab alijs Prælaturâ amoueri. At obijcies *c. inter corporalia. De translatione.* vbi dicitur, quod fortius ſit vinculum Matrimonij ſpiritualis, quàm matrimonij carnalis.

Resp. Vinculum Matrimonij ſpiritualis eſſe fortius vinculo matrimonij carnalis ſecundum quid, non verò abſolutè. Nam matrimonium carnale conſideratur vel vt RATŨ, vel vt conſummatum. Si vt RATVM; iam matrimonij ſpiritualis vinculum fortius ſecundùm quid, eſſe apparet ex eo, quod prçlatus vinculo illo ligatus neque ſe ſolo, neque cum conſenſu ſuæ Eccleſiæ poſsit prælaturæ ſuæ renunciare; ſed opus ſit conſenſũ Superioris, qui reſpectu Epiſcopi eſt Pontifex, ſicut idem Pontifex eſt Superior reſpectu prælaturarum & dignitatum primarum poſt Pontificalem in Cathedralibus & principalium in Collegiatis reſignandarum, idq; menſibus alternatiuis, Ianuario, Martio, Majo, Iulio, Septem. Nouembr. ex vi Cõcordatorum Germaniæ. Brand. *q. 12. in Concordat. Germ. n.1.* Reſpectu verò aliorum beneficiorum ſæcularium Epiſcopus; ac reſpectu regularium PONTIFEX. Dd. *in tit. de renunciat.* Atqui matrimonium Ratum non tantum vtriuſque contrahentis conſenſu, ſed & ſolâ vnius partis voluntate, ingrediendo religionem, ſolui poteſt, *c. ex parte 2. de conuerſ. coniug.* Igitur, &c.

Deinde Si Matrimonium, addo fidelium, conſideretur vt conſummatum, iam nihilominus Spiritualis matrimonij vinculum erit hoc fortius, ſaltem quoad effectum cohabitationis. Nam prælatus etiam cum conſenſũ ſuæ Eccleſiæ non poteſt ſine Papæ licentia deſerere Eccleſiam. Honor. *1. ſum decret. t.9. n.9.* At coniuges matrimonio carnali etiam conſummato, poſſunt non requiſitâ Pontificis M. diſpenſatione de vtriuſque conſenſu ingredi religionem, ibidemque profiteri. *c. dudum. de conuerſ. coniug.* Honor. *3. ſumm. decretal. tit. 32. num. 8.* Ergò, Matrimonij Spiritualis vinculum eſt fortius quidem ſecundùm quid, non verò abſolutè, vt plures canones, ne dicam, quotidiana experientia comprobat.

Anteoccupatio.

NB. Regulares prçcisè nõ vi tituli, ſed vi votorum ad certam Regulam ſe aſtringẽtes, cõtrahunt vinculũ iure diuino indiſſolubile. Inde tamen non ſequitur, quod mortuis contrahentibus Monachis, contractus Matrimonij ſpiritualis indiſſolubilis maneat.

Cum mors etiam matrimonium carnale dirimat. *§. deinceps. Authẽt. de nupt.* Proinde Prælato, vel Religioſis eius loci omnibus exſpirantibus, non poteſt dici, ipſos ſuo iure priuari. Si

bona

bona eorum alijs alterius Ordinis Religioſis vel Seminarijs conferantur. Nam cum & Prælatus & Religioſi eo in loco non ſint amplius, ſed extincti, non poſſunt ipſi dici priuari. Eò quod priuatio non detur, niſi exiſtente ſubiecto ad formam vel habitum contrarium apto, vel vt ICti loquuntur, priuatio dari nequit, vbi dari nequit habitus Euerard. *in loc. à priuat. ad habit. nu. 5. per l. decem. ff. de V. O. l. Iulianus ff. de diuort.* glo. *in l. 1. C. de arbitr.* Atqui mortuis omnibus alicuius loci religioſis cum Prælato, nemine omnino ſuperſtite, non poteſt illic dari habitus; quod non Entis nullæ ſint, nec eſſe queant qualitates *l. eius, qui in prouincia ff. ſi cert. pet.* IGITVR mortui Religioſi non poſſunt dici ſuo iure priuari, quãdo Monaſteria alijs alterius Ord. Religioſis vel Seminarijs Clericorũ cõferuntur. Atque hinc F. Romani argumentum nihil contra nos facit, cum agat de Monaſterio adhuc conſtituto, ſeu vbi datur intitulatus Prælatus, ac Regulares intitulati, qui in noſtro caſu non dantur. Cum conſtet, ipſos eſſe mortuos. Nec alij aliorum Monaſteriorum eiuſdem Ordinis Religioſi ſunt intitulati in hoc monaſterio, cum legitimè à Superiore huc non ſint tranſlati, vti opus erat *ex c. cum ſingula. §. prohibemus. de preb. in 6.* nec ſint in eo, de nouo profeſſi, vti *ex c. Abbate. de V. S.* requirunt communiter Dd. quemadmodum ſupra *q. 1.* oſtendi.

Illud miror, quod F. Rom. vrgeat ANNATAS tanquam prouentus Epiſcopales Epiſcopis non auferendas; At ſi monaſteria emortua conferrentur religioſis exemptis, annatæ Epiſcopis auferrentur. IG &c. Nã vel loquitur ipſe de monaſterijs exemptis, quorſum tunc annatę? vel de non exẽptis. At quid? An neſcit F. Rom. quod SS. Cõcil. Tridẽt. *ſeſſ. 24. c. 14. de refor.* & ſacra Cardinalium congregatio declaratione 422. in hæc verba reſpõderit; Epiſcopus non poteſt primi anni „ fructus alicuius beneficij ſibi retinere „ ſeu attribuere pro datione poſſeſsio- „ nis ei, qui legitimè prouiſus eſt. Zerol. „ *prax. Epiſc. part. 2. verſ. Bullæ qu. 3.* Annatæ autem ſunt eiuſmodi fructus primi anni ex beneficio legitimè prouiſi pro datione poſſeſsionis. glo. *pragm. ſanct. de annatis. verb. annatarum. vbi plurib: vide, & verb. conſuetudinis.*

Neque F. Romanus poteſt hic in contrarium adducere vllam conſuetudinem, (ex qua annata ſaltem media id eſt, medij fructus primi anni deberi poſſũt à beneficijs vacãtibus *extrau. Epiſc. de elect. Io. 2. 2.* Naua. *conſ. 3. de Simon.*) cum nulla in noſtro caſu detur vacatio ſed extinctio titulorũ. *v. q. 1.*

NB. Dixi media, Nam annatarum integrarum conſuetudo reprobatur à gloſſa *pragm. ſanct. verb. conſuetudinis.*

Neq; his obſtant Concordata Germanię. *§. de Eccleſijs Cathedralibus*, quin ea vel loquuntur de medijs annatis, *in verb. ſoluantur annatæ ſeu medij fructus* vel permittunt annatas niſi ipſæ in Concilio futuro de ipſius nationis conſenſu immutentur. Atqui in d. Concil. Trid. ſunt etiam ipſę, nationis conſenſu immutatæ, Igitur, &c.

28. Ex quibus omnibus & ſingulis argumentis à F. Romano, *q. 2. num. 25.* conglo-

Ad collectionem argumẽt. Reſp.. Num contra 10. præceptum agetur.

conglobatis apparet malè ab illo concludi, quaſi contra decalogi præceptum decimum à Superioribus legitimis in monaſterijs emortuis ſubſtituti vel ſubſtituendi alij alterius Ordinis Religioſi Eccleſiæ vtiliores &c concupiſcerent rem alienam. Cum bona monaſteriorum emortuorum ad alios aliorum monaſteriorum eiuſdem Ordinis non pertinere oſtenderim *q.* 1.2.3. Vel ſi dentur aliqua monaſteria, ad quæ ius illi alij habeant, ex cauſa vtilitatis Eccleſiæ à Superiori poſſe alijs alterius Ordinis religioſis conferri, citra d. præcepti decimi læſionem; imò etiam ab alijs alterius Ordinis religioſis illa bona, prout legitimæ Superioris Eccleſię vniuerſalis vtilitatem ſpectantis diſpoſitioni ſubiacent, deſiderari; quia bona illa ita conſiderata habent ſe reſpectu religioſorum alterius Ordinis, nec ex ſe, nec ex circumſtantiâ vt mala aut illicitâ, ſed vt bona. *Igitur* bona illa ita conſiderata appeti poſſunt. Nam appeti & concupiſci prohibetur vel obiectum in ſe, aut ex circumſtantia ob interpoſitam Superioris prohibitionem malum, vel quod deſiderium in ſe inuoluit inordinatum vt tradit Bayle *in explicatione huius præcepti.*

Concluſionis collectio.

Ex dictis relinquitur, translatione monaſteriorum emortuorum in alios alterius Ordinis Religioſos vel Seminaria Clericorum ex cauſa vtilitatis publicæ, Ius gentium, naturale ac diuinum non violari.

Ad exempla Reſp.

29. Ad exempla Resp. Et principio ad prius de Epiſcopatu Merſburgenſi, Illud non eſſe ad rem, quia Epiſcopatus Merſpurgenſis non erat extinctus, cum haberet adhuc Clerum & populum. Nos v. agimus de monaſterijs morte omnium & Prælati & Monachorum illic congregatorum extinctis. *Vid. nos ſuprà q.* 1.

Ad poſterius Resp. Illic monaſterium non fuiſſe extinctum; cum illius adhuc viueret Prælatus ac Conuentus, vt ipſamet refert hiſtoria. Deinde illic translationem violenter factam ab Imperatore non habente transferendi poteſtatem, & quidem Excommunicato. Ideoq; nihil ad rem noſtram, ſicut nec alia, quæ refert F. Romanus, & ego breuitatis cauſâ tacitus transeo, indigna, quæ huc transcribam. Ad cætera progredior.

* * *

A a *QVÆ-*

QVÆSTIO VII.

Vtrum ſi Monaſteriorum emortuorum bona alijs alterius Ordinis, Seminarijs Clericorum conferantur, veniatur contra Ius Canonicum, & ſtatus Eccleſiæ mutetur?

CAP. I.

F. Romani argumenta proponuntur.

F. Romanus *q. 1. n. 16.* aſſerit veniri contra Ius Canonicum, ſi monaſteria emortua alijs alterius Ordinis religioſis conferantur.

1. *Seruandi ſunt certi gradus ſubſtituendorum ex Iure Canonico.*
2. *Alij mortuis monachis ſubſtituendi, illi alij ſunt eiuſdem Ordinis.*
   Surrogatum ſapit naturam eius, cui ſurrogatur.
   c. ſicut alterius 7. q. 1. proponitur.
   Authoritas Franciſci Rubei allegatur.
3. *Ius deuolutionis repetitur.*
4. *c. quia monaſterium de rel. dom. &* ibi Panor. *proponuntur.*
   Vbi datur titulus Abbatis, dabuntur etiam ex natura correlatiuorum tituli Monachorum.
   Beneficia regularia danda regularibus, ſecularia ſecularibus, ex Concil. Trid.
5. *Clem. quia contingit de rel. domib. explicatur à F. Romano.*
   Non eſt diſcooperiendum vnum altare, vt alterum cooperiatur.
   Eletus vnius Ordinis, non debet eſſe riſus alterius.
6. *Status Eccleſiæ non eſt mutandus.*
7. *Decreta Imperatoris & Imperij pro reſtitutione bonorum Eccleſiaſticorum olim occupatorum.*
8. *Subſtitutis in Eccleſiâ, bona occupata ſunt reſtituenda.*
9. *Pontificis ſummi reſcriptum pro Ordine &c.*
10. *Quid de praxi tranſlatorum Monaſteriorum ſentiendum.*

1\. Funda. I. FVndamentum eius eſt, quia monaſteria defunctis omnibus ipſorum Collegis, debent per homines eiuſdem profeſſionis reformari, idq; probat,

1\. Ex glo. & Abbate cum communi Dd.

Dd. *in c. inter quatuor. de rel. domib.* vbi quærebatur à Domno Papa, vtrum Eccleſiæ Regulares poſſint fieri ſæculares; Et reſpondetur, Nota, quod Eccleſia DEBET SEMPER reformari per homines eiuſdem profeſſionis F. Rom. *d. n. 16. c. relatum. ne Cler. vel Monach.* vbi reformari ſignificat ordinari, & inſtitui, prout in eodem ſenſu vſurpat Abbas *in c. conquerente. de off. Iud. ord. ſub n. 2. & in c. cum Eccleſia. de elect. n. 6.* Vide nos ſup. *q. 3. c. 1.*

2. Ex Abbate *in d. c. inter quatuor.* Oportet, *inquiente*, prius ſeruari certos gradus. Cum iſta litera indiſtinctè dicat, Quamdiu per Regulares &c. vt prius reformetur locus de Regularibus eiuſdem monaſterij; ſecundò in defectum eorum, omnibus v. g. mortuis, de regularibus aliorum Religioſorum eiuſdem Ordinis. Tertiò deueniendum eſt ad regulares alterius Ordinis. Poſtremò in defectum omnium Regularium, poterunt inſtitui Clerici ſæculares. Hæc glo. Abb. Innoc. *ibid.*

[*Conf.*] Idem confirmat Abbas *in c. peruenit. 18. q. 2.* vbi ait, oportet prius ſeruari certos gradus, cum iſta litera indiſtinctè dicat, quamdiu per Regulares reformari poſſunt &c. F. Rom. *q. 1. n. 16.* Certos hos gradus deſignat Card. Zabarella ex Ioanne Andrea *in d. c. inter quatuor de rel. domib. in verb. ordinari*; ſeruatis his gradibus, inquiens. Namque locus ordinabitur 1. de religioſis illius Monaſterij, ſi fieri poteſt. 2. de alijs EIVSDEM ORDINIS. 3. de alijs alterius Ordinis. 4. De ſæcularibus Clericis &c.

[*Fundā. 2.*] 2. II. Fundamentum F. Romani *q. 1. n. 15. & 20.* eſt, quia Abbatibus & Monachis olim expulſis & poſt defunctis, alij EIVSDEM RELIGIONIS ET ORDINIS ſunt ſubſtituendi & ſubrogandi. Hoſt. *in c. cum ex iniuncto ſub n. 9. verſ. in hoc etiam caſu. de oper. nou. nunc.* Butr. *n. 4. verſ. & dicit quod omnibus.* Ancharan. *n. 9. verſ. & in hoc caſu.* Abb. *n. 5. verſ. & etiam eis mortuis.* Card. *n. 5. verſ. per hoc etiam poteſt inferri.* & Socin. *n. 12. verſ. imò alij* glo. *in c. ſtatutum. de elect. in 6. verb. collegiatas.* RATIO PETITVR [*Prob.*] ex voce, Alij, quâ vtuntur Dd. citati. Nam hæc dictio ſimilitudinem denotat, & eſt relatiua ſeu repetitiua ſimilium, facitque poſitionem eiuſdem qualitatis ad præcedentia *l. quidam relegatus. & ibi Bart. ff. de reb. dub. c. ſedes. de reſcript. glo. verb. alio &c. glo pragm. ſanct. de collationib. §. primo. in verb. de alio.* Proinde veniunt ſubſtituendi alij eiuſdem qualitatis, cuius fuerunt præcedentes. Bald. *in l. fin. C. de his qui à non domino &c.* Alciat. *in c. cum non ab homine. de iudic. n. 25.*

Et Confirm. 1. quia ſubrogatum [*Conf. 1.*] debet ſapere naturam eius, in cuius locum ſubrogatur *l. ſi eum. §. qui iniuriarum ff. ſi quis cautionib. q. 1. aſtri n. 19.* Confirm. 2. ex *c. ſicut alterius 7. q. 1.* [*Conf. 2.*] vbi dicitur, ſimiliter & ſponſa Epiſcopi, quia ſponſa vxorque eius dicitur Eccleſia, illo viuente, ei eſt alligata; eo verò defuncto,

functo, ſoluta eſt, & cui voluerit, nubat tantùm in domino, id eſt, regulariter, vbi glo. inquit, *in d. verb. regulariter*, id eſt, homini ſuæ profeſſionis, 28. *q.* 1. *caue.* Et ſic pariter Collegia & Conuentus Regularium Ordinis S. Benedicti, quoad Ius non defierunt eſſe in dictis Monaſterijs morte Abbatum & Monachorum olim ab hæreticis eiectorum, ſed illud ſemper integrum & illæſum permanſit, iuxta ſtatum antiquum, ita vt hodie recuperatis Monaſterijs, Iure poſtliminij alij Abbates & Monachi eiuſdem Ordinis ſubſtituendi ſint, vt ait Petrus Franc. de Rubeis ICtus & Aduocatus Rom. *in ſuo conſilio* hac de causâ iam ante ſexennium ſcripto.

Fundã. 3. 3. III. Fundamentum eâdem *q.* 1. *n.* 11. 12. 13. 14. *&* 23. quod vacantibus Monaſterijs, prouideri DEBEAT de perſonis eiuſdem Ordinis & religionis; ſumitur ex iure deuolutionis, eiuſque natura. Nam deuolutio fit cum eodem onere & qualitate ad Superiorem, cum quibus conferre habebat primus conferens. Rebuff. *in prax. benef. de deuolutionib.* & ante probatum eſt. Atqui mortuis omnibus de Collegio, deuolutio prouiſionis fit ad Superiorem. Rebuff. *d.l.n.*18. Pan. in *c. nullus in Eccleſia. de elect. n.* 10. *& in c. cum Eccleſia de elect. ſub. n.* 9. *&c.* Igitur cum iiſdem qualitatibus & onere fit deuolutio prouiſionis, cum quibus habebat conferre primus collator, ſeu monachi mortui &c.

4. IV. Fundamentum *q.* 1. *n.* 40. petitur ex *c. quia monaſterium. de relig. domib.* vbi legimus, quod Monaſterium quoddam ſitum erat in fundo Martiano hoſtilitate deſolatum, idq; Papa vniuit Monaſterio Agapiti Abbatis cum omnibus rebus & actionibus, quæ ei competebant, ſaluâ iuriſdictione Nucerini Epiſcopi, in cuius diœceſi ſitum erat, vt etiam videre eſt in Epiſtolarum S. Gregorij *lib.* 1. *epiſt.* 67. Et hoc Monaſterium, vt ait Abbas *cit. cap.* erat (non exſtinctum) ſed deſolatum ſeu deſtitutum à Religioſis, vbi pòſt. *n.*3. *Fundã. 4.*

Vltimò hic quæritur, *inquit*, vtrum «
in iſto Monaſterio vnito erit am- «
plius Abbas? DOCTORES videntur «
velle QVOD SIC. Dicunt enim, «
quod ex quo vnitur Monaſterium vt «
Monaſterium, debet CONSERVARI «
in ſtatu ſuo, & ſic debet habere con- «
gregationem Monachorum, & Ab- «
batem ſolitum; quia NON ALTE- «
RANTVR IVRA ECCLESIÆ «
per vnionem. Hæc vera intelligo, «
quando facultates Eccleſiæ vnitæ «
ſuppetunt ad conſeruandum eam in «
priori ſtatu. Hucuſque Pan. Ex quibus apparet, ipſum & Dd. communiter ſentire, quod in Monaſterio totaliter deſolato, ſuperſit titulus Abbatis & iura Collegialia omnia, quæ debent conſeruari in ſtatu ſuo, etiamſi Monaſterium tale alteri vniatur, nedum ſi ſeorſim maneat reformatum.

Hinc ſi titulus Abbatis adhuc ſupereſt, etiam tituli Monachorum mane-

" manebũt, ex naturâ correlatiuorum, " quorum vno poſito, ponitur & alte- " rum. Titulus autem Abbatiæ vel prio. " ratus Benedictini ex vnâ, & Monachi " S. Benedicti ex alterâ parte ſunt correlatiua. Et Eccleſia Monaſtica ſeu Titulus illius, habet ſe reſpectu intitulati Monachi, ſicut vxor reſpectu viri ſeu ſponſi, ſecundum glo.& Can. FACIT *c. ſicut alterius* 7.*q*.1. Vnde gloſſa.*verb. coniugiorum*.34.*q*. 1. *&* 2. *cap*.1. dicit, quod Eccleſia Clerico debet reſtitui de captiuitate redeunti; per quãtumcunque tempus detentus fuerit, ſi probat iuſtum impedimentum, Cum Eccleſia ſit vxor Clerici. 7. *q*. 1.*ſicut & paſtoralis*.13. *q*.2. *Vnaquæque*. Et in ſpecie de Monacho fatetur Opponens *fol*.8. Vid.Abb. *in c. dudum*.54. *de elect. n*.33. Iam ergo cum vxorem & ſponſum oporteat eſſe eiuſdem ſpeciei (aliter non erit matrimonium) Et aliorum Ordinum religioſi vel Clerici ſæculares &c. non ſint eiuſdem ſpeciei, cuius eſt prælatura, ſeu Titulus Benedictinus; ſequitur euidenter, quod monaſteria emortua eiuſdem Ordinis Religioſis debeantur, & pro comparanda ſeu deſponſanda ſibi huiuſmodi viduatâ Eccleſiâ, nemo ius habeat agendi præter Monachos Ordinis S.Benedicti; ſi qui alij pro Ordine egerint, paranymphi, non ſponſi eſſe poterunt Hæc F. Rom.*q*.1.*n*.43.

Confirm. Et Confirm. *d.q*.1. *num*. 43. ex L. Zecchio *lib. de rep. Eccleſ. tit. de beneficiat. ſub num*.3. vbi inquit; Duodecima " conditio eſt, vt beneficia ſæcularia " dentur ſæcularibus, regularia verò re- " gularibus, ſeu vt beneficium non aliter conferatur (nec iure enim poteſt) " quam natura beneficij requirat, vt ait " Ioan. Selua. & alij apud Innoc. *in c. fin.* " *de Cler. non reſid.* Eſtq; expreſſa ſententia Concilij Tridentini ſeſſ. 14. *de reform. c*.10. vbi prohibentur, beneficia " regularia (inter quæ cõputantur *ibid. n*.2 & apud Leſſ.*lib*. 2.*de iuſt. c*. 41. *dub*. 12.*n*. 95. Abbatiæ, Prioratus &c.) dari in titulum ſæculari, imò nec regulari, niſi ſit illius Ordinis, eò quod non ſit in boue arandum & aſino, nec quiſquam debet veſtem induere de lana linoque contextam, vt ait Concilium Trid.& habetur *c. cauſam* 27.*de elect*.

Anteoccupatio 5 Nec ſatisfacit Opponens *fol*. 456. huic argumento: dicens, primò Conciliũ non loqui de beneficijs ſiue Monaſterijs extinctis, ſed exſiſtentibus. Monaſteria verò reſtituenda, eſſe extincta. Secundò Concilium loqui de beneficijs Conuentus Regularis exſiſtentis, non mortui ſeu extincti. Non inquam, ſatisfacit; tum quia Monaſteria eorumq; tituli numerati, non ſunt extincti; tum quia Concilium nihil dicit de Conuentu Regulari exſiſtente vel non exſiſtente, ſed abſolutè loquens de beneficijs Regularibus (vt ex adiunctis declarationibus Cardinalium patet) etiam ea cõprehendit, quæ extra Conuentum Religioſis aliquando conferuntur; " ſicque pronunciat. Regularia beneficia in titulum Regularibus Profeſſis " prouideri conſueta; cum per obitum " aut reſignationem, vel aliàs illa in titulum obtinentis contigerit vacare, "

,,religio[illegible] VTVM illius Ordinis, vel ,, ijs, qui [illegible]m omnino ſuſcipere & ,, profeſſionem emittere teneantur, & non alijs,ne veſtem lino lanaque contextam induant,conferantur. Hæc F. ,, Rom.*q*.1.*n*.43.

Fundam. V. 5 V. Fundam. *ex Clem.quia contingit. de rel.dom.* vbi ſtatuitur,quod ea, quæ ad certum vſum,largitione ſunt deſtinata fidelium, ad illum debeant, non ad alium (ſalua quidem ſedis Apoſtolicæ authoritate) conuerti. F. Rom. *q*7.*n*.5.§.111. *Eodem modo,fol*.254. quæ ,, conditio parentheſi incluſa, tametſi ,, non exprimeretur, ſemper tamē ſub- ,, intelligeretur; neque eſt illa diſpoſitio,ſed reſeruatio generalis. Vnde patet,bona d.monaſteriorum vni Ordini ſemel deputata, non eſſe alij conferenda.

Confir. Et Confirm. Zabarell. *in d. Clem.quia contingit. de relig. domib. n.*3. *&* 9.vbi ait; Nono nota, quod res ordinatæ ad vnum vſum, non debent trahi ad alium ſimilem C.*de rei vx. act. l.vn.de conſecrat. diſt.*2.*reuera. &c.* Et dicit gloſſa, quod non debeant trahi ad alium vſum etiam pium. Pro hoc inducit Lauden.& Gen. quia non debent diſcooperire vnum altare, vt aliud cooperiatur.*de præb. cum cauſam, in Auth. quomodo oporteat Epiſc.* §.*ſi verò non fecerit, vbi de hac collat*.1. Matt. inducit, &c. Hæc ille. nec fletus vnius Ordinis, debet eſſe riſus alterius.*x.ne ſed vac.*F.Rom.*q*.1.*n*.100.

Fundam. VI. 6. VI.Fundamentum eſt,quia ſtatus Eccleſiæ ſeruandus eſt, nec mutandus *c.*2.*de ſuppl.negl.prel.* Ergo quæ Eccleſiæ regi ſolebant à Benedictinis,in poſterū etiā ab ijs regēdæ erunt, nec alijs tradendæ.F.Rom.*q*.1.*ſub n*.12. 15. Neque enim mutatur ſtatus Regularitatis,tametſi per plurimos annos deſinant Monachi,Eccleſiam ſeu Prioratum incolere, vt ait Caſparus Denichius *in aſſertionibus Canonicis.de benef. Ecclef.aſſert*.7.

7. VII. Fundamentū *q*. 1.*n*.57.ſumitur ex diuerſis decretis & reſcriptis Imperatoris Ferdinandi II. annis proximè ſuperioribus datis; in quibus prohibetur, ne vlla monaſteria alteri Ordini, quam cui dicata ſunt, reſtituantur. Idem patet ex literis eiuſdem Imperatoris ad Oratorem ſuum Romanum, *q*. 2.*n*. 14. tum etiam ex Conſtitutionibus Imperij, quibus iubentur monaſteria reſtitui illi Ordini religioſo,cui ablata ſunt. Fundam. VII.

8. Vnde loco VIII.Fundamenti ſequitur, Bona deſolatorum monaſteriorum pertinere ad religioſos eiuſdem Ordinis à Superiore ibidem ſubſtituendos *l.ſicut*. §. *in decurionibus ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom.* nec alijs alterius Ordinis religioſis conferenda eſſe, Facit, quod id, quod noſtrum eſt, ſine facto noſtro ad alium transferri nequeat. *de R.I. in* 6. F. Rom. *q*.1. *n*.59. Cui nequicquam officit delictū perſonarum ac conuentuum;quia delictum perſonæ non debet in damnum Eccleſiæ (vel Ordinis) redundare *c.delictum.de R.I.in* 6. Fundam. VIII.

9. IX. Fundamentū eſt,quia Pontifex Vrbanus VIII. ex relatione Reuerendiſs. Domini Hilarionis Abbatis S.Crucis Ord.Ciſtert.circa initium Decem- Fundam. IX.

Decembris anno 1630. apud ſuam ſanctitatem ſupplicantis, ne monaſteria ſui Ordinis pateretur alio transferri, Reſpondit; Principes aliquos
» Germaniæ inſtanter petere; vt ex re-
» ditibus Monaſteriorum, Academiæ
» & Collegia vel Seminaria exſtruan-
» tur, prætendentes, quod parentes,
» maiores & anteceſſores ſui pleraque
» illa Monaſteria fundauerint; ideoque
» rationabile videatur, eadem bona ad
» ipſorum inſtantiam transferre ad v-
» ſus tam vtiles & neceſſarios, quales
» ſunt Academiæ, Collegia & ſeminaria.
» Si igitur Ordines antiqui ſuppeditent
» viros doctos ad regenda huiuſmodi
» ſeminaria & Academias, & ad inſtitu-
» endam iuuentutem idoneos, æquè li-
» benter, imò LIBENTIVS ſe permiſſu-
» rum, Monaſteria Ordinibus antiquis,
» ita vt ipſi ædificent inde neceſſarias
» ſcholas & ſeminaria, ijsque præſint &
» doceant, quàm alijs quibuſcunq;. At
» ſiquidem Ordines antiqui docere
» non velint, oſtendant autem modos
» ſufficientes, quibus Academiæ & ſe-
» minaria ædificari poſſint, ſine talium
» Monaſteriorum translatione, etiam
» ſic Monaſteriorum fundationes mi-
» nimè ſe mutaturum. Hæc Pontifex
» apud F.Rom. *q.*1.*n.*106. Verum cum religioſi Ordines, qui prius fuerant inſtituti, ſint parati & ipſi docere, & aliunde ex aliorum ſæcularium bonis poſſint fieri fundationes; non erit iuſta cauſa transferendorum ad alios alterius Ordinis Religioſos monaſteriorum. *Conſequenter* nec credibile eſt, ſummum Pontificem proprio motu aduerſus Ordines pro Societate & Seminarijs reſcripſiſſe. *q.*1.*n.*107.

10. X. Fundamẽto *q.*2.*n.*5.6. Reſpondet F. Romanus, Translationes Monaſteriorum, quæ objiciuntur, fuiſſe factas vel ab vno ſexu in alterum, ta men intra eundem Ordinem; nec in Germania ſolum; vel certè factas ideo, quia Ordo non contradixit, nunc verò contradicit, Ideoque non poſſe nunc monaſteria transferri ad alios alterius Ordinis religioſos. Quin etiam oſtendi poteſt, plures prouiſiones monaſteriorum emortuorum, alijs eiuſdem Ordinis factas eſſe. Igitur &c.

10. Fundam. reſponſio pro trãslatis Monaſteriis.

Digitized by Google

CAPUT II.

Soluuntur F. Romani argumenta.

1. *Illi gradus ſeruandi præſcribuntur in reformatione monaſterij exſiſtentis.*
Idque probatur ratione & c. Relatum ne Cler.vel Mon.
Verba, In defectum eorum, quomodo accipienda.
Ex præcedentibus & ſequentibus ſcripturæ ſenſus cognoſcitur.
2. *Conuentus delinquens TER monitus poteſt eijci, atque illi ex alio Ordine poſſunt alij ſubſtitui.*
Iure ſuo vtens nemini facit iniuriam.
S Bonauentura reſponſum contra Monachos ob malam vitam alio translatos.
Illud conforme eſt Sacris Canonibus.
Priuilegium amittere meretur, qui conceſſa ſibi abutitur poteſtate.
3. *Ordo reformationis ſupra recitatus poteſt ex cauſa omitti.*
Particula VEL alternatiuam inducit.
Vtrum Ordo à F.Romano recitatus fuerit obſeruatus, quando ipſius inſtituti Monachi, aliorum Ordinum monaſteria acceperunt.
4. *Qui illi alij ſubſtituendi.*
Senioribus Doctoribus potius ſtandum, quàm iunioribus.
Vox, alius, quid ſenioribus Dd. ſignificet.
Omnium Ordinum religioſorum vota ſunt vna ſpecie eſſentiali.
Differunt vero accidentaliter.
5. *Vox omnibus, accipitur diſtributiuè & collectiuè.*
Card. Zabarellæ locus commendatur.
6. *Surrogatum ſapit naturam eius, cui ſurrogatur, ſi ipſum exſiſtat. Secus ſi non exſiſtat.*
7. *c. Sicut alterius 7. q. 1. non obtinet, niſi in Eccleſia exſiſtente.*
8. *Franciſci Rubei authoritas tantum valet, quantum ab ipſo citatæ leges & rationes oſtendunt.*
9. *Quid de iure deuoluto ſit ſtatuendum.*
10. *c. quia monaſterium. de rel.dom. explicatur contra F. Roman. ex ſubiecta ratione.*
Deſolatum quid.
Vocis, Amplius, quæ vis.
11. *Regula, quod beneficia regularia ſint regularibus conferenda, intelligitur de vacantibus, non extinctis.*
Tituli emortuorum monaſteriorum ſunt extincti.
12. *Clem. quia contingit. de rel. dom. explicatur.*
Qualibet religio debet principaliter ordinari ad cultum diuinum.
c. admonet. 8. § quod ſi hoſpitalia ſeſſ. 25. de reform. Conc. Trid. inculcatur.

13. Re-

Digitized by Google

13. *Regulæ illæ, non eſt diſcooperiendum vnum altare vt cooperiatur alterum, & Fletus vnius Ordinis, non debet eſſe riſus alterius, æquipollent huic, alteri per alterum non debet iniqua inferri conditio, quo caſu vera.*

14. *Status loci ſacri, hic non mutatur. An & perſonarum mutetur, vel ſit mutatus, diſquiritur.*
Denichius nihil ad rem præſentem.

15. *De decretis Imperatoris Reſp. remiſſiua.*

16. *Bona emortuorum monaſteriorum ſunt reſtituenda ſubſtitutis.*
At ſubſtituti non ſunt neceſſario ex eodem Ordine.

17. *F. Romano nudè aſſerenti, Breue Apoſtolicum pro Ordine datum, non creditur.*
Contrà, P. Laymanni aſſertio, pluribus literis confirmatur.
Particula (quatenus) quæ vis.
P. Laymannus à Melandri calumnia defenditur.

18. *Tranſlatio monaſteriorum ab vno ſexu in alium euertit F. Romani propoſitum.*

19. *Non negatur, Ordini poſſe reſtitui Monaſteria emortua, ſed aſſeritur, non id eſſe neceſſitatis.*

1. *Ad 1. Fundam. Reſp. Ad prob. 1. Reſp.*
AD 1. Fundamentum Resp. Negando eius aſſumptum. Ad probationem eius primam Respondeo, illam ſpectare monaſterium exiſtens, non verò extinctum, eò quòd reformatio ſit quaſi quædam alteratio, vel quædam quaſi quodammodo, non verò tota innouatio, vt ſupra *q.* 3. notaui. Igitur reformatio illa ac conſequenter canon de reformatione agens, ſupponit Collegium exſiſtere, (vt *ſup.* reſpondi ad *q.* 3.) non verò emortuum.

Ad prob. 2. Reſp. Ad probationem ſecundam Resp. Nihil ad rem noſtram facere, quia Dd. illic agunt de monaſterio reformando primùm ex religioſis eiuſdem monaſterij, deinde ex alijs &c. Vt verba habent Dd. Igitur apud citatos Dd. ſupponuntur religioſi illius monaſterij adhuc ſupereſſe; alioqui ſi omnes omnino illius monaſterij ponerentur mortui, fruſtra conſtituiſſent Doctores in primo gradu, religioſos eiuſdem monaſterij. *Deinde* quod Dd. citati agant de monaſterio reformando in vita & moribus, adeoque de exiſtente adhuc Collegio viuo, arguit allegatum ab ipſis *c. relatum. ne Cler. vel. mon.* Hoc enim agit de monachis alicuius loci incorrigibilibus reformandis, adeoq; adhuc viuis. Atqui Doctorum dicta & aſſerta intelligi debent ſecundùm legem, quam allegant. Euerard. *in loc. à rat. leg. ſtrict. n.* 3. *Conſequenter* Doctorum à F. Romano citatorum dicta ſunt accipienda de conuentu religioſo exſiſtente & viuo.

Vnde ſequitur, malè à F. Romano illa verba Doctorum & Canonum (in defectum eorum) accipi pro omnibus mortuis, cum hic ſit Dd. citatorum ſenſus; ſi non adſint illic idonei, per

quos poſſit monaſterium reformari, vt arguunt præcedentia & ſequentia illic Dd. verba. Ex præcedentibus autem & ſequentibus ſcripturæ ſenſus cognoſcitur. *l. ſi ſeruum plurium. §. fin. ff. de legat. 2.*

Refutatur F. Romani opinio ab abſurdo.

2. Atque hinc ſufficienter refutata oſtenditur F. Romani opinio, quæ & abſurdo laborat. Nā ſi, vt vult F. Romanus, Epiſcopus monaſterium reformaturus, prius debet ſingula totius orbis monaſteria inueſtigare, & inde monachos reformatores conquirere, aut ſi ipſe Epiſcopus, quamdiu ex priore Ordine ſuperſunt adhuc in orbe vniuerſo monachi, non poteſt in monaſterium deformatum alios alterius Ordinis religioſos ſubſtituere; imperatum erit illi aliquid moraliter impoſſibile; Quin etiam repugnans conſtitutioni Innocentij III. qui epiſt. ſuarum decretalium *lib. 1. Ambanino Epiſcopo* reſcripſit, vt, quod ſi Ter admonitus Abbas S. Martini de Gemellis non reformet Canonicos ſui Ordinis in domo Spiſſi Campi, ipſe Epiſcopus vel eiuſdem, vel arctioris Ordinis viris inſtituendi, appellatione poſthabitâ, liberam habeat facultatem &c. atque ita intelligendus Alexander III. quando *in Concilij Lateranenſis appendice* ſtatuit, vt Monachi non regulariter viuentes, debeant per alterius Ordinis inſtitutionem puniri. De quo canone plura ſup. *q. 3.*

Hinc patet, hanc propoſitionem; Conuentus delinquens de delicto ter monitus, nec ſe corrigens, poteſt eijci, alijq; alterius Ordinis ſubſtitui, veram eſſe. Contrà falſam eſſe hanc F Romani, quod quamdiu alij ex alijs monaſterijs eiuſdem Ordinis ſuperſunt, non poſſint alij alterius Ordinis illic ſubſtitui.

NB. Hoc caſu Epiſcopus ſuo iure vtēs, nec eiectis monachis, nec reliquis ex eodem Ordine iniuriam facit. Iure enim ſuo qui vtitur, nemini facit iniuriam, *l. iniuriarum §. 1 ff. de iniur. l. 3. §. is tamen ff. de libe. hom. exhib. l. qui iniuriarum §. is qui. ff. de iureiur. cum alleg.* à Barboſ. *in tract. axiom. verb. ius. 135. n 8.* Atque ita S. Bonauentura in *libello ſuo apologetico q. 11. tom. 7. oper. fol. 351. col. 2. Mogunt. edit. Anno* 1610. reſpondet eis, qui Ordini Fratrum Minorum aduerſabantur; Quid ergo dicitis ad hoc, quod in pluribus locis dicuntur Fratres noſtri alios Religioſos vel Clericos eieciſſe violenter de proprijs Eccleſijs vel monaſterijs, & ibidem ijs inuitis ſibi manſionem feciſſe, quomodo poteſt hoc excuſari ab iniuria & violentia. Responsio. Vbicumque hoc factum eſt, non eſt per Fratrum violentiam factum, ſed per Epiſcopum loci, vel ex iuſſu Domni Papæ, qui intelligens Clericos illos vel Religioſos ibi minus honeſtè ſe gerere, vel ad tantam paupertatem redactos eſſe, quod diuinum ſeruitium ibi ita eſſet dilapſum, quod per ipſos non erat ſpes reſtaurationis, authoritate Apoſtolicâ

man-

Digitized by Google

mandauit illos alibi locari, aſſigna- " tis ſibi certis reditibus, vnde poſſent " congruè ſuſtentari, & fratres noſtros " ibi habitare & diuina officia celebra- " re: cum ad ipſum ſpectet de omni- " bus locis religioſis ordinare, vt ſacra " illic religio inſtauretur, ſiue per il- " lius ordinis perſonas, ſiue per alias al- " terius Ordinis, ſicuti viderit expedire. " Hactenus S. Bonauentura, quem ſacris Canonibus conformiter ſcripſiſſe apertè fatetur ipſe F. Romanus *q. 2. n. 6.* Imò & F. Romani *q. 7. n. 27. §. Quapropter hoc aliquis vſurpauerit &c.* ratione fulcitur. Illic enim tradit, quòd priuilegium amittere mereatur, qui conceſsâ ſibi abutitur poteſtate, 11. *quæſt. 3. priuilegium.* Igitur &c.

Illatio. 3. Ex dictis patet, non ſemper opus eſſe, vt ordo reformationis ſupra recenſitus obſeruetur, ſed ex causâ à Superiore omitti poſſit, vt arguit particula VEL aut SIVE tum in Canonibus, tum apud S. Bonauenturam *d. l.* vſurpata, quæ alternatiuam inducit, Barboſ. *in tract. de diſtinctionib. vſu freq. dict.* SIVE 375. *n. 2.* cuius libera eſt electio apud Superiorem *vide nos ſup.* adeoque ſubſtitutio perſonarum ſubſtituendarum prudenti Superioris, non verò cuiuſuis permittitur arbitrio. Et quidem Papa Eccleſiaſticarum rerum fidelis diſpenſator, præter fidelitatem prudentiâ vtitur in ijs pro loco & tempore, tum Eccleſiæ vtilitate, ac perſonarum dignitate ac merito diſpenſandis, teſte Auguſtino Ancona *de poteſt. Eccleſ. quæſt. 68. q. 1. in reſponſione ad 3. & q. 66. q. 2. in reſponſ. ad 3.*

Ad reliqua iam ſuprà *q. 3.* reſponſum eſt. Porrò poſito, ordinem à Dd. præſcriptum omnino obſeruandum; Quæro ego à te F. Romane, vtrum tua Religio illum ordinem obſeruarit? Annon in orbe terrarum adhuc aderant Guilielmitæ, Auguſtiniani, Hieronymiani, Eremitæ, ac Canonici ſæculares, quando ipſorum Monaſteria & Collegia, Benedictini tui occuparunt? Quicquid reſponderis F. Romane, contra te militabit. Si enim occupationem improbaueris, Religionem tuam impugnabis; ſi iuſtam defendes, ijſdem te in hac monaſteriorum translatione conficiam argumentis. *Argum. F. Romani contra ipſum retorquetur.*

4. Ad II. Fundamentum RESP. 1. Authores citatos tradere, quod omnibus mortuis religioſis alij ſint ſubſtituendi, non verò quod ijs alij eiuſdem Ordinis ſint ſubſtituendi. Hæ enim duæ propoſitiones valde differunt. Nam ex priori propoſitione ſecundum Lapum, Zenzel, & Ioannem de Fannis antiquiores Doctores (quorum iudicio potius ſtandum eſſe tradit F. Romanus *q. 1. n. 54.* quàm iuniorum ſeu modernorum 16. *q. 1. c. ſic vim. glo. ibid.* prout firmant omnes *in c. Clerici. de iud. & in l. cum quid. ff. ſi cert. pet.* cum antiquior melius præſumatur ſcire veritatem, vt ait Alciat. *reg 1. præſumpt. 45. n. 3. 4. 5.*) ſequitur, in *Ad Fundam. 2. Reſp. 1.*

Bb 2 mona-

monaſterijs, ſi de emortuis illi Dd. agunt, ſubſtituendos à prædeceſſoribus debere ſubſtantia & qualitate eſſe diuerſos, eo quod voci (alius) hæc ſecundùm antiquiores Dd. inſit vis, vt planè diuerſum ab antecedente referat, quemadmodum patet ex iuribus & in ea Dd. authoritatibus; Et quidem *ex l. 3. C. de quib. munerib. vel praeſt. nomin. licet ſe excuſare*; ibi comparatione frumenti, aliarumque ſpecierum. *l. quidam. ff. de reb. dub. §. oportet. verſ. collatores. Auth. de mandat. princ. c. ſedes. de reſcript. c. ſi tibi abſenti, & ibi glo. in verb. alij. c. ei qui. de praeb. in6.* atque ex exemplo à gloſſa 3. *in d. c. ſedes. de reſcript.* allato, quo dicuntur Chriſtus & alij duo latrones cruci ſuffixi.

Reſp. 2. Resp. 2. Retentâ communi Dd. opinione, quòd vox (alius) ſit implicatiua & repetitiua ſimilium in ſubſtantia, in accidentibus verò, maximè in qualitate diuerſitatem ſignificet, *per l. ſi fundus ſub conditione. §. libertus ff. de leg.* 1. Pariſ. *conſ.* 78. *num.* 21. *vol.* 2. *& conſ.* 92. *n.* 5. *vol.* 1. *Socin. iun conſ.* 300. *col.* 3. *ver. tertiò principaliter. vol.* 2. *& conſ.* 107. *n.* 45. *&* 47. *vol.* 3. Menoch. *conſ.* 335. *n.* 10. *& ſup.* nihil ea, ſi citati Dd. de emortuis tractent monaſterijs, nobis officiet. Nam omnium Ordinum religioſorum vota ſunt vna ſpecie, differunt verò accidentaliter & qualitate ſecundùm diuerſa ſtatuta, vt author eſt Auguſtin. Ancona. *de poteſt. Eccleſiaſt. q.* 106. *quaeſt.* 4. « *in reſponſione ad primùm*; vbi ait; Ad primum ergo eſt dicendum, quod ſicut participatione ſpeciei omnes homines ſunt vnus homo; diſtinguuntur tamen proprijs qualitatibus & accidentibus. Sic profeſſione & obligatione illorum trium principalium votorum omnes religiones poſſunt dici vna religio; diſtinguuntur tamen proprijs habitibus (veſtibus) & ſecundum ſpecialia ſtatuta ipſorum. Hæc ille. Proinde ſi mortuis huius monaſterij Monachis omnibus, alij ſunt ſubſtituendi, venient ſubſtituendi Religioſi etiam accidentaliter ſecundùm qualitatem & habitum ſeu veſtitum &c. diuerſi.

5. Resp. 3. Dd. ſupra citati non loquuntur de noſtro caſu; ſed de eo, quo Collegium vel adhuc exſiſtit ac viuit, vel eius reſuſcitandi ſpes eſt certa ac iuridica, eaq; ex parte ſubiecti, vt quia adhuc ſupereſt Prælatus aut Nouitij, atque ita vox (omnibus) etiam pluralis numeri, à citatis auctoribus iuncta voci (mortuis) accipienda eſt diſtributiuè vt his emortuis illi ſubſtituantur, & illis alij eiuſdem Ordinis & ſic conſequenter per notata Rebuffi *ad l. nominis & rei appellatio ff. de V. S.* & Lucæ de Penna *in l. in omnibus C. de iur. public. lib.* 12. *glo. pragmat. Sanct. in verb. omnem §. ſtatuit. per l. 3. ff. de ſtat. homin. c. quia propter de elect. c. quod omnes de R. I. in 6.* Et Collegium apud authores citatos ſupponitur adhuc ſupereſſe, licet hic vel ille iſthic mortuus ſit, cui ſubſtituendi alij, vt debitò illic obſequium diuinum celebretur. Reſp. 3.

Quod

Quod ſi vox (omnibus) accipiatur collectiuè, quemadmodum ſæpius in iure accipi ſolet, vt notant citati Dd. *per l. ſi pluribus ff. de legat. 2. l. ita vulneratus ff. ad L. Aquiliam.* tunc omnibus de Collegio mortuis, vel adhuc illic nouitij ſuperſunt, qui necdum ſunt de Collegio, & hi veniunt ſubmittendi; vel certè adhuc Prælatus ſupereſt ac viuit, qui nomine Collegij non venit, vt oſtendi ſupra ex gloſſa *pragm. ſanct. de election. cap. ſicut. §. quanta. in verb. Collegium.* Proinde quando citati Dd. agunt de caſu, quo omnes de Collegio mortui ſunt; agunt de caſu, quo ſuper ſunt illic Nouitij à viuis adhuc monachis illius loci ſubordinati, aut certè quo ſupereſt adhuc illius loci Prælatus. Atque de hoc vltimo caſu Dd. agere, 1. Teſtis eſt omni exceptione maior Cardinalis Zabarella *in d. c. cum ex iniuncto. de nou. oper. nunc.* Quod ſi, inquiens, Vel Prælatus, Vel Canonici mortui, debent alij ſubrogari, vbi nota particulam diſiunctiuam Vel, quæ alternatiuam cõſtituit propoſitionem, de cuius vi, ſupra *q.* 5. egimus. Deinde idem confirmationes ſubiectæ probant, vt paulo poſt videbitur. Igitur &c. At nos agimus de monaſterijs, in quibus omnes omnino mortui, nullo ſuperſtite, etiam nec Prælato. Quare hic noſter caſus ab illo præmiſſo eſt diuerſus ac ſeparatus. Ex vno autem ſeparatorum ad alterum non fit illatio. Euerard. *in loc. à ſeparat.* Adhæc cit. Dd. agunt de Collegio numerato, vbi Canoniæ & præbendæ vacantes ſunt diſtinctæ, cum in ijs loco mortuorum ſint ſubſtituendi alij, &c. At nos agimus de Collegio non numerato, vbi non dantur diſtinctæ Canoniæ & præbendæ vacantes, eo quod in Collegio non numerato cum ipſis Collegis obeuntibus, tituli exſtinguantur. *Vid. nos ſuprà q.* 1.

6. Ad Confirmationem 1. Resp. Illam pro nobis contra Fratrem Romanum facere. Nam hęc regula, quod ſurrogatum ſapiat naturam eius, cui ſurrogatur; non obtinet, niſi vbi exſiſtit illud, cui aliud ſurrogabitur. Quod ſi exſtinctum ſit illud, cui ſurrogabitur, ſurrogatum vel ſurrogandum non ſapiet naturã eius, cui ſurrogabitur. Barboſ. *in tract. de axiom. ſurrogatum. n.* 5. Atqui nos agimus de caſu, quo Collegium religioſum omnino exſtinctum eſt, vt vidimus *quæſt.* 1. *Igitur* ſurrogati, vel ſurrogandi in monaſterio emortuo, non ſapient naturam eorum, quibus ſurrogabuntur. *Ad Conf. 1. Reſp.*

7. Ad Confirm. 2. ex *c. ſicut alterius 7. quæſt.* 1. Resp. ſicut ſupra q. noſtra 3. *cap.* 2. ad probationis 2. *Confirmationem* 1. nimirum illic Eccleſiam conſtitui viduam ac nubere alij; adeoque adhuc Eccleſiaſticum Collegium iſthic exſiſtere ac viuere. Nam ſi mortua vidua, quomodò nubet? Num nõ Entis aliqui erunt effectus? Atqui nos agimus vbi Eccleſiaſticum Collegium & quidem non numeratum eſt emortuum. Igitur. &c. *Ad Conf. 2. Reſp.*

Ex dictis efficitur, ſupràcitatos authores agere de caſu à noſtro diuerſo, ſiquidem illi agunt de caſu, quo Vel

Prælatus, VEL Canonici mortui; vt vidimus etiam ex Card. *in d. c. cum ex iniuncto. de nou. oper. nunc.* Nos verò, quo ET Prælatus, ET Collegæ religioſi omnes, nullo omnino ſuperſtite ſunt exſtincti. Igitur &c.

8. §. Ad authoritatẽ Franciſci de Rubeis RESP. illam tãtum probare, quãtum leges, Canones ac rationes ab ipſo adductæ probant. Euerard. *ab author. n. 12.* vbi citat Archid. *in c. nolite timere. 11. q. 3. per text. in c. ego ſolis. diſt. 9.* Atqui ab ipſo nec adductæ ſunt, nec adduci poſſunt leges, Canones, quibus contra nos aliquid ſtatuatur. Igitur &c.

Ad 3. Fund. de iure deuolutionis Reſp. 9. Ad 3. Fundam. de Iure deuolutionis RESP. ſufficienter *d. q. noſtra 3 c. 3.* illud prout propriè & ſtrictè ſumitur, non habere hic locũ. Deinde in ſyllogiſmo F. Romani ſupra allato, quatuor conſtituuntur termini. Nam deuolutio in *maiore* accipitur ſtrictè, & obliquè, vt ſupponit inſtitutionem aut prouiſionem directam immediati Superioris, ſed neglectam. In *Minore* verò deuolutio apud citatos authores accipitur latè & directè, vt dicit inſtitutionem directam Superioris immediati, adeoque hic quartus in ſyllogiſmo eſt terminus. Quippe ſecundus terminus eſt, fit (ſcilicet deuolutio) cum onere & qualitatibus, cum quibus habebat conferre primus & immediatus collator. Tertius verò eſt, mortuis omnibus de Collegio &c.

Ad 4. 10. Ad 4. Fundam. RESP. nihil ad rem facere. Nam citatus textus illius *c. quia monaſterium. de relig. domib.* agit de monaſterio hoſtilitate deſolato, non verò de emortuo. Hoſtilitate autem deſolatum monaſterium dicitur, quando monachi illius viui ob perpetuam hoſtium inuaſionem aliò commigrarunt. Innoc. *in c. cum ex iniuncto. n. 2. de nou. oper. nunc.* Card. *in d. c. quia monaſterium col. 1.* vbi deſolatum accipit pro deſerto, vt apparet ex oppoſitione derelicti & non penitus deſtituti, Ait enim illic intelligi derelictum à monachis, ſed non penitus deſtitutum, adeoq; derelictum non accipit ſtrictè, prout in titulo pro derelicto accipitur, ſed latè pro deſerto à monachis. Atque à Cardinale faciunt Tan. Goffr. & Vinc. *per c. fin. §. hoſtilitate 25. quaſt. 2. c. & temporis, cum c. ſeq. poſtquam 16. q. 1. vbi glo. 1.* vt ipſe Cardinalis teſtis eſt locupletiſſimus. Vnde *d. c. quia monaſterium*, & in illud Panormitanus agunt de monaſterio adhuc exſiſtente. CONFIRMATVR ex ipſa quæſtione, quam iſthic Panormitanus format, nim. Vtrum intercedẽte vnione deſolati cum alio eiuſdem Ordinis monaſterij, in ipſo futurus ſit amplius Abbas? Hæc enim inuoluit, ſeu implicite quærit de continuatione Abbatis; *Conſequenter* ſupponit Abbatem monaſterij vniti adhuc vel actu adeſſe, vel habitu, ſcilicet in Collegio ſeu Eccleſia. Viuian. *in c. 2. §. 32. de reſcript. per c. ſcire 7. queſt. 1. l. ciuibus. ff de reb. dub. Antecedens* probatur, quia vox amplius poſita ſine pronomine hoc, eſt continuatiua *Fund. Reſp.* *Reſp. Confir. 1.*

tinuatiua, non repetitiua præcedentium. Barboſ. *de dictionib. vſu freq. dict.* 32. *num.* 4. *per l. ſi à pluribus* 110. §. *ſi ita ſcriptum. & ibi Paul. Caſtr. nu.* 2. *& ſeq. ff. de leg.* 1. Igitur & vox (amplius) poſita in dicta quæſtione & addita Abbati, dicet eiuſdem continuationem, non verò repetitionem.

Confir. 2. CONFIRMATVR 2. ex ipſa ſubiecta Doctorum reſponſione, quod monaſterium vt monaſterium vnitum alteri debeat conſeruari in ſtatu ſuo. Ergo ſupponit ſtatum eius adhuc eſſe. At ſi illic mortui omnes omnino fuiſſent nullo ſuperſtite, fuiſſet ſtatus illius monaſterij mutatus. Barboſ. *in tract. de axiom. iuris. axiom.* 73. *num.* 3. Rebuff. in *l. mulieris appellatione* 13. §. *Res abeſſe videtur ff. de V. S.* Nam mortuis omnibus alicuius Monaſterij Collegis ac Prælato, fit tranſitus ab eſſe Collegij monaſtici ad ipſius non eſſe, adeoque ipſius Monaſtici Collegij ſeu Monaſterij ſtatus mutatur ſaltem negatiuè.

Illatio. Atque hinc patet, caſum *d. c. quia monaſterium.* & *in illum Panorm.* eſſe à noſtro, quo omnes ſunt mortui, nulluſque reliquus, diuerſum ac ſeparatum, Vnde ab vno ad alium non poteſt fieri illatio.

Ad Conf. ex Conc. Trid. Reſp. 11. Ad Confirm. ex L. Zecchio & Concilio Tridentino deſumptam RESP. illic agi de beneficijs vacantibus adeoque exſiſtentibus, vt patet ex ratione ſubiecta, ne alioqui in boue & aſino aretur, ne veſtis ex lino lanaque ſit contexta, vt ſupra *q. noſtrâ* 3. *c.* 3. *in reſponſ. ad confirm.* 2. *probationis* 2. oſtendi. Quomodo enim diceretur quis arare in boue & aſino, niſi hi exſiſtant? Atqui nos hic agimus de monaſterijs ſeu eorum titulis non vacantibus, ſed extinctis, vt probatum ſupra *d. q.* 1. *cap.* 2. 3. Igitur &c.

F. Romani deſponſio contitur. Atq; hinc collabaſcit reſponſio F. Romani, quod L. Zecchius & Concilium Tridentinum non diſtinguant inter Collegium exſiſtens & non exſiſtens. quia hoc ipſo, quod loquuntur de beneficijs vacantibus, oſtendunt ſe agere de beneficijs exſiſtentibus. Quod enim non eſt, aut non exſiſtit, non poteſt dici vacare; per vulgatam regulam, Non entis nullæ ſunt qualitates. Vnde ex aurea Logicorum regula, ab oppoſito conſequentis ad oppoſitum antecedentis argumentãdo, quod dicitur vacare, debebit eſſe, aut exſiſtere. Ac proinde quando Zech. & Conc. agunt de beneficijs vacantibus, agũt de exſiſtentibus. Cõſequenter licet ipſi in actu ſignato nõ diſtinguant, inter beneficia exſiſtentia & non exſiſtentia; tamen in actu exercito per ipſius actus naturam, illam diſtinctionem inferũt. NB. Hanc deſolationem eſſe vnionis cauſam ſufficientem, ſecundum omnes Dd. Goffr. *de rel. dom. num.* 5. *&* 8. Barboſ. *lib.* 3. *de iur. vniu Eccleſ. cap.* 16. *de vnionib. benef.* §. 2. *n.* 38. Tholoſan. *de inſtit. rei benefic. c.* 20. *n.* 14. Falſum quoque eſſe, Titulos emortuorum monaſteriorũ non eſſe exſtinctos, vt oſtendi *q.* 1. *c.* 2.

Ad 5. Fundam. Reſp. 12. Ad 5. Fundam. ex Clem. *quia contingit. de rel. dom.* vbi ſtatuitur, vt *dam.* quæ ſunt ad certum vſum largitione fide-

Digitized by Google

fidelium deſtinata, ad illum debeant, non ad alium, ſaluâ quidem ſedis Apoſtolicæ authoritate, conuerti, RESPONDEO, Illic vſum accipi prout ordinatur ad finem verum, quemadmodum ait Ioannes Altenſtaig in lexico ſuo theologico; adeoque cum duplex finis in legato ac fideicommiſſo pio detur, ſcilicet Cuius, ſeu res cultui diuino dicata; & Cui, ſeu perſonæ, quibus res ea legata vel fideicommiſſo relicta eſt, ad duplicem finem Cuius & Cui vſus ille ordinatus erit. Bonac. *de cōtractib. diſp* 3.*q.* 17.*punct.*8.§.2.*propoſ.* 1.licet inæqualiter. Poteſt enim nunc magis principaliter intendi finis Cui, ſeu ratio haberi perſonæ; nunc verò magis principaliter finis Cuius, ſeu rei legatæ aut fideicommiſſo relictæ in honorem Dei & cultum diuinū promouendum. Bart. *in l. pater* 38. §. *Tuſculanus ff. de legat.* 3. Auguſtin. de Ancon. *de poteſt. Eccleſ. q.* 72. *q.* 1. *Reſponſione.* Vide nos ſupra. *q.* 5. *ratione* 2.3 *fundam.* Atqui d. Clementina *quia contingit.* vtrumque finem Cuius & Cui, tanquā adæquatum adæquatè reſpicit, vultq; vt vſus eiuſmodi rei legatæ in honorē Dei, quamdiu legatarius vel fideicommiſſarius ſupereſt, non conuertatur (ſaluâ quidē ſedis Apoſtolicæ authoritate) in aliū vſum pium. At nos agimus.t. de caſu, quo magis principaliter intentus finis Cuius, Nam vt ait Auguſtinus Ancona. *de poteſt. Eccleſiaſt q.* 71. *q.* 3. *in Reſponſione*, quælibet religio
" debet principaliter ordinari ad cultū
" Dei & ad promotionem Eccleſiæ. Vnde legatum vel fideicommiſſum religioſis relictum principaliter erit relictum & ordinatum ad cultum Dei & ad promotionem Eccleſiæ. adeoque principaliter magis intentus finis Cuius. *Deinde* nos agimus de caſu, vbi finis Cui, ſeu perſonæ legatariæ aut fideicommiſſariæ deficiunt, ſolo fine Cuius ſuperſtite, quo caſu argumento Concilij Trid. *c. admonet.* 8. §. *quod ſi hoſpitalia ſeſſ.* 25. *de reform.* monaſteria poterunt alijs alterius Ordinis religioſis pro Eccleſiæ vtilitate conferri, Nam ita Concilium Trid. ait; ſi loca "
pia vel hoſpitalia ad certarum perſo- "
narum genus ſuſcipiendum fuerint "
inſtituta, nec IBI ſimiles reperiantur, "
fructus illorum in alium vſum "
pium, qui illorum inſtitutioni pro- "
ximior ſit, aut pro loco & tempore "
vtilior, conuertit Epiſcopus, ad- "
hibitis duobus de Capitulo, qui re- "
rum vſu peritiores ſint, per ipſum de- "
ligendis, niſi aliter fortè etiam "
in hunc caſum in eorum fundati- "
one & inſtitutione fuerit expreſ- "
ſum.

NB. Quod ſi dentur fundationes etiam æquè principaliter perſonas omnes religioſas certi Ordinis quæ reſpiciant, vnde mortuis huius loci monachis, reliquis ius ad illas fundationes competat, illo caſu aio ex principijs quæſtionis noſtræ quintæ, Pontificem ex cauſa vtilitatis publicæ Eccleſiæ poſſe illis alijs ius ad illas fundationes auferre, atque alijs alterius Ordinis Religioſis conferre; cum publicæ vtilitati priuata debeat poſtponi ac cedere *l.* 1. *C. primipilo. lib.* 12. *circa fin. l. actiones* §. *Labeo ff. pro ſocio. c. bona.* 1. *extrà. de poſtul.* Vel ſi neget *Ante occupatio.*

F.Ro-

Digitized by Google

F. Romanus, quæro ab ipſo, quâ ratione Ordo ipſius Benedictinus acceperit Monaſteria Auguſtinianorum, Hieronymianorum, Guilielmitarum, Eremitarum, &c.? Quicquid reſponderit, ſibi reſponderit.

De clauſula hac, ſaluâ ſedis Apoſtolicæ authoritate, iam ſupra *q.* 5. *gl.* 2. oſtendi, nō eſſe eam reſeruationem, vt malè aſſerebat F. Romanus, ſed diſpoſitionis Clementinæ, *quia contingit. de rel. dom.* limitationem.

Ad Confirm. Zab. Reſp. 13. Ad Confirmationem ex Zabarell. *in d. Clem. quia contingit.* deſumptam. Resp. Ipſum agere de Collegio aut beneficio exſiſtente, non exſtincto, vt arguit ipſa ratio huic propoſitioni (res ordinata ad vnum vſum pium) non debet trahi ad alium vſum etiam pium, ſubiecta; ne videlicet vnum altare diſcooperiatur, vt cooperiatur alterum, quæ ratio idem importat, quod hæc regula; alteri per alterum non debet iniqua inferri conditio Barboſ. *in tract. de axiom.* 22. *n.* 1. *&* 2. quæ ſupponit & agentem & patientem in rerum exſiſtere natura, vti etiam exſiſtere ſupponit ratio à F. Romano allata, quod fletus vnius, non debeat eſſe riſus alterius. Si enim vnus ille non exſiſteret, quomodo fleret, aut illius daretur fletus, quippe cum non Entis nullæ ſint qualitates, aut effectus.

Atqui nos agimus de caſu, quo mortui omnes illius loci monachi nullo ſuperſtite, tituliq́ue eorum exſtincti. Igitur, &c.

Deinde regula illa, quod vnum altare nō ſit diſcooperiendum, vt cooperiatur alterum, vel ne vni per alterum iniqua inferatur conditio, obtinet, quando id fieret auctoritate priuata; Nam quādo auctoritate publicâ Superioris ius aliquod, ab vno ad alium ex vtilitate Reipubl. & Eccleſiæ transfertur, non infertur vni illi iniqua conditio. Cagnol. *in d. l. non debet alteri, ff. de R. I.* Vnde quando auctoritate ſuæ Sanctitatis ex vtilitate publicâ Eccleſiæ vnum monaſterium & quidem emortuum tranſfertur ad alios alterius Ordinis Religioſos, non infertur vlli conditio iniqua. Aliàs quomodo F. Romanus ſuum Ordinem defendet, quando ipſe Hieronymianorum, Auguſtinianorū, Guilielmitarum, Eremitarum monaſteria accepit?

14. Ad VI. Fundamentum, *Ad VI fundam. Reſp.* Resp. Vel F. Romanus loquitur de ſtatu ipſius loci ſacri, vel de ſtatu perſonarū. NB. Certum eſt, quod mortuis omnibus Collegis huius loci ſacri, non propterea ipſius loci ſacri ſtatus ſit mutatus, nec ab Epiſcopo in profanum vſum conuerti poſſit. Neque de hoc nos agimus, ſed de ſtatu perſonarum, quem morte omnium illius loci religioſorum cum Prælato mutari ſaltem negatiuè, videre eſt. Nam mutatio negatiua eſt, quando fit tranſitus ab eſſe alicuius, ad illius non eſſe. Atqui mortuis omnibus omnino alicuius loci religioſis Collegis, fit tranſ-

Digitized by Google

itus ab eſſe Collegij ad illius non eſſe. Igitur, &c.

Quærimus autem, vtrum ſtatu perſonarum religioſarum negatiuè mutato, poſſit illarum locus pius, vtilitate Eccleſiæ exigente, dari alicui Ordini religioſo Eccleſiæ magis vtili? Quod ſi hoc neget F. Romanus, qua ratione ipſe ſuum defendet Ordinem, quando à ſæcularibus Canonicis Eccleſias accepit Collegiatas, & ab Eremitis, &c. monaſteria? Iura à F. Romano allegata agunt de ſtatu & conditione ipſarum rerum piarum nó mutanda. Quibus nos quoq; aſſentimur. Et ipſa nihil contra nos. Cum ex ſuppoſitione noſtrâ, bona illa translata ad alios alterius Ordinis Religioſos, ac Seminaria Clericorum, ad vſus transferantur Eccleſiæ magis vtiles. Igitur, &c.

Denichius loquitur de caſu fundamenti quarti, ideoque nihil hîc repetimus.

Ad 7. fundament. Reſp. remiſ. 15. Ad VII. fundamentum de decretis Imperialib. iam ſupra *q. 2. & 3.* abundè ſatisfactum eſt. Ideoque eò beneuolum lectorem remitto.

Ad 8. fundam. Reſp. 16. Ad VIII. fundamentum Resp. Ex dictis apparere aſſumptum eſſe falſum, Et ſecundum authores citatos, bona monaſteriorum emortuorum, eſſe eorum, qui in defunctorum locum ſubſtituuntur. Vide nos ſupra *quæſt. 1. cap. 4. appendice, & quæſt. 2.* Quod ſi igitur religioſi eiuſdem Ordinis à Superiore legitimo ſubſtituantur in emortuorum monaſteriorum bonis, hæc illorum erunt; ſin verò alij alterius Ordinis religioſi à Superiori legitimo ſubmittantur, in eiuſmod monaſterijs, hæc ipſorum, & non religioſorum eiuſdem Ordinis erunt, ex ſuprapoſita regulâ generali. Nam quod conuenit generi, conuenit & omnibus ſpeciebus ſub ipſo poſitis. *arg. gloſſ. in l. 2. ff. de reb. cred. & inſtit. de iur. nat. gent. §. plebiſcitum. in verb. plebs autem. l. 4. C. de præſcript. 30. vel. 40. ann.*

Ad rationem eius Reſpondeo Negando, quod monaſteria emortua ſint aliorum eiuſdem Ordinis, vt ex ſupradictis *quæſt. 2.* videre licet.

Quod ſpectat ad delictum perſonarum, conſtat inter omnes, delictum totius conuentus, illi præiudicare, vt oſtendi ſupra *quæſt. 2. & alibi.*

17. Ad IX. fundamentum Reſpondeo, F. Romanum allegare quidem S. D. N. Vrbanum VIII. Papam ita reſcripſiſſe, at non probare. Perinde autem eſſe, nihil allegare, vel allegatum non probare Barboſ. *axiom. 20. num. 2.* Ideoque nuda F. Romani allegatio & quidem tantùm ex relatione Abbatis ſeu partis, cuius negocium ſimul agitur, non poteſt infringere aſſertionẽ P. Laymanni de motu proprio ſanctiſsimi D. N. Vrbani VIII. primo procemio *n. 6.* allatum. *Ad 9. fundam. Reſp.*

Et quare potius F. Romano credetur nudè aſſerenti, quam P. Laymanno, etiamſi hîc nudè contrarium aſſeueraret? Num authoritas eius, qui retulit F. Romano mentem & voluntatem Pontificis? At non, quia illa allata à F. Romano eſt partis collitigantis, nimirũ Abbatis Benedictini; Verũ allata à P. Laymanno authoritas reſcrip-

Digitized by Google

ſcriptorum non eſt vllius partis colli-tigantis. Cum ſit Eminentiſs. D. Cardinalis Barberini, qui an. 1630. 24. Ian. Illmo tunc Nuncio Apoſtolico Vienneſi, nunc Em.^mo Card. Ioanni Baptiſtæ Pallotto *q. 1. preamb. fol. 5.* quin & ipſius S.^mi D. N. Vrbani VIII. Papæ, qui anno 1629. in æſtate eidem Illmo nunc Em.^mo Cardinali reſcripſit, vt S. C. M.^ti intimaret; non omnia monaſteria, quæ recuperantur, eorundem Ordinum religioſis eſſe reſtituenda, ſed aliqua pro Collegijs & Seminarijs eſſe ſequeſtranda. *defenſ. proæm. 1. n. 6.*

Adhæc pro P. Laymanno contra F. Romanum aſſerentẽ faciunt ſubiectæ Ill.^mi Principis Pauli Sauelli Oratoris S.C.M.^tis apud Sanctiſsimum 26. Ian. 1630. datæ. Addo V.M.C. Officiales illos mihi affirmaſſe, ſtante ſupradictâ inſtantiâ factâ ex parte V. M. C. circa bonâ Eccleſiaſtica Germaniæ, nunquã illa cuipiam concedenda in Commendam, nec penſione aliquâ grauanda: ſed circa reſtitutionem eorundẽ prioribus Ordinibus poſſe ſe dubitare ob difficultates, quæ inde in contrarium orituræ videantur. Præterquam .n. quod ex ijſdẽ monaſterijs, alijsve bonis Eccleſiaſticis fundari poſsint & erigi Seminaria Religioni plus vtilitatis allaturæ, aiebant ſe inueniſſe, multa ex illis, antequam ab hæreticis occuparentur, non fuiſſe vnita & incorporata Ordini alicui religioſo, ſed per ſe ipſa fuiſſe gubernata. Quare ſi hæc ijs Ordinibus applicarentur, à quibus prætendẽtur, nõ reſtitutio foret, ſed donatio. Addebant de his omnib. ſcribi ad Nuncium, vt ea V.M.C. referat, & circa hoc particulare mentẽ V.M.C. exquirat, vt huic, in quantum ſeu quatenus fieri poterit, ſatisfiat; affirmantq; ipſi, non cupere ſe ab illa mente deflectere. Ego quoq; ea exſpecto, quæ M.V.C. circa hoc negocium occurrunt mandanda, vt exſequar. Deus conſeruet V.M.C. maximũq; ei tribuat felicitatis & gloriæ incrementum. Romæ 26. Ian.

D. V. M. Cæſareæ

Humiliſsimo & obligantiſsimo Seruitore

PAOLO SAVELLO.

Vnde patet 1. Monaſteria emortua non eſſe Ordinum antiquorum, nec in illa ius habere, quia illis aliàs non dicerentur ea donari, cum propriè dicatur donatio, quæ nullo iure cogente fit, ſed ex ſolâ liberalitate donantis proficiſcitur *l. 1. in princip. ff. de donat.*

2. Adeſſe cauſam vtilitatis & neceſsitatis Eccleſiæ, vt ex monaſterijs erigantur Seminaria.

3. Officiales Romanos ſatisfacturos voluntati S C.M.^tis non abſolutè, ſed quatenus, ſeu in quantum fieri poſſit. Particula verò quatenus, quando idem valet, quod, in quantum, eſt limitatiua Barboſ. *de diction. vſufreq. dict. 312. quatenus. n. 3 per l. ſi quis crediderit. vbi gl. ff. de pact. & in c. placet. de conuerſ. coniugat. &c. & ibi cit. Dd.* Vnde benè P. Forerus *part. 2. cap. 2. Antimelandri, n. 11. 12.* P. Paulum Laymannum contra Melandrum *fol. 8* defendit, oſtenditque Melandrum falſarium eſſe.

Digitized by Google

4. Ex d. epiſtola conſtat, P. Paulum Laymannum à F. Romano *q.* 4. *n.* 32. *f.* 186. atque à Melandro malitioſè inſimulari criminis falſi, quaſi *iniuſta defenſ. fol.* 416. omiſerit, quæ contra ipſum facerent; cum ex ipſius Illuſtriſſimi Principis Sauelli epiſtolis manifeſtum ſit, nihil aliud à P. Laymanno omiſſum, quam quod Romani Officiales monaſteria emortua nec in Commendas dare, nec penſionibus onerare cogitent. At hæc nihil contra P. Paulum Laymannum, quippe qui agit, vt monaſteria aliqua emortua dentur in vſum vel Collegiorum Societatis, vel Seminariorum. Vnde ex duplici capite Melander crimen falſi incurrit, altero, quod aſſerit P. Laymannum agere, vt monaſteria dentur in commendam; altero, quod aſſeueret, P. Laymanno contrariari epiſtolam Illuſtriſs. Principis Sauelli, quæ tamen maximè cum ipſo P. Laymanno contra F. Romanum fecit.

Ad X. Fundam. Reſp. 18. Ad X. Fundamentum RESPONDEO, Falſum eſſe, translationes monaſteriorum tantum ab vno ſexu in alium, intra eundem Ordinem factas eſſe. Cum ex catalogo translatorum monaſteriorum ſuperius allato, ſufficienter conſtet, monaſteria etiam ab vno Ordine religioſo in alium eſſe translata, vt teſtantur quotquot ab alijs vnius Ordinis Religioſis, ad monaſteria alterius Ordinis ſunt translata. Deinde poſitâ etiam F. Romani hypotheſi, ipſe F. Romanus omnia ſua euertit principia ſuperius poſita, de voluntate teſtatorum non interpretandâ, nedum mutandâ, eo quod deſtinatâ ad vnum vſum pium, non ſint etiã ad ſimilẽ vſum transferenda, &c. Denique ſi iuris naturalis & diuini obligatio eſſet monaſteria emortua reſtituendi alijs eiuſdem Ordinis, vtique non tantum in Germania, ſed & vbiuis locorum ea obſeruanda eſſet. Proinde immeritò carpit P. Laymañum F. Romanus *cit. loc.* Cætera iam *q.* 3. *&* 5. ſufficienter ſunt refutata.

Ex hactenus dictis concluditur, Monaſteria diu emortua non pertinere ad alios eiuſdem Ordinis Religioſos, neque ex eo, quòd alijs alterius Ordinis Religioſis aſſignetur aliquod monaſteriũ, ſtatum Eccleſiæ euerti.

19. Neque, quod alijs eiuſdem Ordinis Religioſis ſubinde monaſteria emortua fuerint collata, negatur, ſed id tantùm, quod neceſſitatis ſit & quidem ex iure Canonico, &c. vt alijs eiuſdem Ordinis Religioſis Superior habeat monaſteria emortua conferre. Cum illud ipſum F. Romani reſponſum ſupra *q.* 3. *&* 5. refutauerim. *Ad praxim oppoſitam Reſponſio.*

Atque ita propitio Deo omnia F. Romani argumenta, etiam ex iure Canonico petita, quibus aſtrum ſuum orbi vniuerſo lucere exiſtimabat, ex ordine diſſoluta agnoſcent, quotquot hunc tractatum diligenter peruolutarint. Nec enim placuit nobis argumenta F. Romani centies recantata, toties totidem in locis & quidem alienis refutare.

QVAE-

Digitized by Google

QVÆSTIO VIII.

De Monaſterio VVoltigerodenſi.

1. *Caſus facti de Monaſterio VVoltigerodenſi recenſetur.*
2. *Calumnia eſt, Monialem per R. P. Superiorem Goslarienſem eiectam.*
3. *Translationis Canonica requiſita. ſicut & Egreſſus Monialis extra Monaſterij ſui ſepta.*
   Alia requirit ingreſſus externorum in parthenonem.
   Vbi maius periculum, illic cautius agendum.
4. *Beneficium ſine Canonica inſtitutione obtineri nequit, nec poßideri.*
   Verbum, non poteſt, denotat legis reſiſtentiam.
   Intruſio non impedit, quo minus beneficium aliquod alicui alteri dari queat.
   Non praſtat impedimentum, quod de iure non ſortitur effectum.
5. *Indignitas Monialis inuadentis Monaſterium à viris occupatum explicatur.*
6. *Translatio Canonica & mutatio localis ſecundum Canones vtrum differant. & num. 8.*
7. *Translatio duplex, perſonarum & rerum.*
   Perſona iterum duplex, perpetua & temporalis.
8. *Refellitur F. Romani diſtinctio inter translationem Canonicam & mutationem localem.*
9. *F. Romanus falsò citat Rebuffum.*
10. *Abſoluta translationis requiſita quatuor conditiones.*
11. *Temporaria translationis requiſita.*
    Monachus profeſſus non poteſt inuitus à ſuo Superiore ad alium locum etiam Euangelij prædicandi causâ mitti.
12. *Monialis ex Toſtienburg translatio non fuit Canonica, ſed intruſio.*
13. *De Monialis, iuſſu Dominorum exportatione.*
    Nouitius in Odioſis non venit nomine Religioſi.

F. Romanus operi ſuo nonnullas quæſtiones de Monaſterio Woltigerodenſi, promiſsione Abbatum, Societati facta, ac textu S. Lucæ corrupto inſpergit, quarum duæ cum noſtra quæſtione præcipuâ videtur habere quandam affinitatem; tertia verò omninò ſeparata eſt, ſingulas ſingulis quæſtionibus pertractabo. Ac primam hac quæſtione 8.

Digitized by Google

Relatio F. Romani.

F. Romanus in indice litera W. ait:
Woltigeroda Monaſterium Ordinis Ciſtertienſis Monialium in inferiori Saxonia, Sabbatho Palmarum Anno 1631. violenter per manus quorundam Ieſuitarum è templo & Monaſterio eiectis Monialibus à Patre Rectore Goslarienſi occupatur, qui mirabilis fuit proceſſus. *q.* 1. *num.* 97.

REFVTATVR.

ERAT. Romanus aſſerit quidem dictum Monaſterium Woltigerodenſe violenter eiectis Monialibus à P. Superiore Goslarienſi fuiſſe occupatum, at id nec literis, nec teſtibus, nec vllo probabilis argumenti indicio docet, nec docere poteſt, ideoque calumniari dicendus eſt ex *l.* 1. *ff.* & *t.t. C. de calumn. tot. tit. C. de mreiur. propter cal. dand.* Vt autem veritati ſuus ſit locus, rem geſtam ab ouo retexam, ita vt ſimul F. Romani fabulam refellam, aut potius calumniam.

1. Superiore ſæculo ab anno 1519. vſque ad annum 1523. miſerum ſanè & fatale inter Ioannem Hildeſiorum Epiſcopum Ducem Lavvenburgicum, & Ericum Seniorem, Henricum Iuniorem, VVilhelmum Duces Brunſuicenſes gerebatur bellum, quo capti Brunſuicenſes Ericus Senior & VVilhelmus; ipſe verò Epiſcopus Ioannes ſuis ferè terris à Duce Henrico iuniore exutus fuit, qui Henricus iunior finito bello & ipſe anno 1541. à Ioanne Friderico Saxoniæ Electore ac Philippo Haſſiæ Landgravio, vt author eſt Pomarius *in Chron. Saxon. ad illum ann.* ſuis quoque prouincijs ac terris deiectus fuit. Priori bello Hildeſienſi Monaſterium VVoltigerodenſe, à Ducibus Brunſuicenſib. inter alia fuit occupatum, vt author eſt Dauid Chytræus *in ſua Saxon. fol. mihi.* 185. ac deinceps ipſum domicilium Deo dicatum, contra ius diuinum *Pſal.* 78. *Matt.* 21. *v.* 12. 13. *Ioan.* 2. 16 & ſacros Canones *c. quæ ſemel.* 19. *q.* 3. *c. ſemel. de R. I. in* 6. in profanam Præfecti ſæcularis domum, ſicut & alia complura Monaſteria à ſæculari Principe conuerſum fuit.

Hoc Monaſterium diœceſis Hildeſienſis ita à ſuperioris ſeculi anno 1523. deſolatum, atque in medijs ſyluis ſitum, à ſua Sanctitate per Imperatorem p. m. Ferdinandum II. Societati noſtræ proximis ſuperioribus annis donatum, vt reiciuere Patres Ciſtertienſes; atque inprimis ex ijs Abbas in Val-

Valtenried, qui ex ſuperiore Germania in Saxoniam inferiorẽ commigrarat; Hic monialem quandam diœceſis Moguntinæ ex TOSTIENBVRG, Eichsfeldiæ monaſterio contra voluntatem ſuæ Antiſtitæ, atque Eminentiſſimi Electoris Moguntini, ordinarij prohibitionem, cum aliquot puellis Nouitijs ac vnâ ſæculari eductam, comitatus, in dictumMonaſteriumWoltigerodenſe diœceſis Hildeſienſis Societati iam ante donatum atque ab eadem acceptatum, militarium quoque incurſionũ & libidinum periculis expoſitum, inſcio priùs, pòſt etiam inuito Sereniſſimo Electore Colon. Hildeſienſium Ordinario introduxit atq; inuaſit. Quæ poſtea cum ſuis Nouitijs ac vna ſæculari puella, ex Monaſterio, neſcio quibus de cauſis, deſerto, Goſlariam in Parthenonem Franckenberg ſeſe recepit. Ita deſerti à Moniali & ſuis Nouitijs, Monaſterij Woltigerodenſis vacuam poſſeſſionem: admodũ Reuerendus, Nobiles, ac Clariſsimi DD. Hermannus Eilinck tunc temporis Officialis Hildeſienſis nunc Colonienſis, atque Erneſtus Mack I. V. D. Cancellarius Hildeſienſis, Sereniſſimi Electoris Colon. atque Hildeſienſium Antiſtitis, Commiſſarij ſubdelegati, Societati eiuſque nomine Superiori Goſlarienſi anno 1631. die Sabbathi *Dominicam Lætare* antecedente dederunt, quam & ipſemet Superior, Societatis nomine, præſente Burchardo Lap monaſterij procuratore apprehendit, pacificeque obtinuit, donec poſt aliquot dierum interuallum profuga Monialis cum ſuis Nouitijs ſub diluculum mentito ancillarum ruſticarum habitu, tranſcenſis monaſterij legitimè à Societate occupati, adeoq; non amplius vacui, ſeptis, hortum & templum ingreſſa, ipſam Societatem in poſſeſſione ſua turbauit. Quâ de cauſa cum monialis & benignè humaniterque à Societate rogaretur, & à DD. Commiſſarijs propoſito decreto iuberetur à turbatione deſiſtere, atque cum ſuis intra certos dies exceſſe; imò & ab Eminentiſſimo Moguntino Ordinario ſuo ad ſuum reuocaretur monaſterium; ipſa nihilominus in turbatione pertinax, authore D. Abbate in Valtenried perſtitit, donec præſtitutis diebus elapſis abſenteq; Superiore Goſlarienſi, Monialis vna cum ſuis Nouitijs ex commiſsione DD. Commiſſariorum, iuſſu Prænobilis D. Henrici Boriſtorff Satrapæ in Widelag, honeſtè decenterq; ſedibus impoſita, atque è monaſterio, ſabbatho Palmarũ elata, Hildeſium (nec enim ad ſuũ auſa redire monaſterium, cenſuram Ordinarij ſui pertimeſcens) commigrauit, vbi ſuo malo periculũ, quod Ordinarius Moguntinus illi prudenter timebat, incurrit, atque ab vrbe occupatâ, vna ex ijs, illicitis militum amoribus capta, prô pudor! virginitatis ac caſtitatis fecit iacturam.

Quæ omnia Admodũ Reuerendus ac Nobiliſs. Dñi Commiſſarij conteſtabuntur; cum etiã Eminentiſs. Dñs Elector atq; Archiepiſcopus Moguntinus palã faciet, quod ipſo inuito dicta Monialis Monaſterio Toſtienburg

diœ-

& diœceſi ſuâ egreſſa, atque Sereniſſimus Elector Colon. Ordinarius Hildeſienſis teſtabitur, quod eadem Monialis ipſo prius inſcio, pòſt etiam inuito Monaſterium Woltigerode ſuæ diœceſis Hildeſienſis fuerit ingreſſa. Reliqua quoque teſtari poterunt iam laudati Domini Satrapa Henricus Boriſtorff & Burchardus Lap, qui actibus ſupra recenſitis interfuere.

§. Vnde patet 1. Meram calumniam eſſe, quando ait F. Romanus à Patre Superiore Goſlarienſi monaſterium Woltigerodenſe eiectis violenter per manus Ieſuitarum Monialibus fuiſſe occupatum. Cum ex facto ipſo & DD. citatorum teſtimonio conſtet, d. Monialem cum ſuis Nouitijs, antequam cum DD. Commiſſarijs. R. Pater Superior Goſlarienſis Woltigerodá veniret, ex monaſterio Goslariam in monaſterium Franckenberg diſceſſiſſe. Num fortè potuit d. Monialis cum ſuis Nouitijs, per manus Ieſuitarum violenter eijci non præſens? Num actio Phyſica dabitur in paſſum non præſens, ſed omnino abſens & diſtans?

II. Patet quam mirabilis fuerit Patrum Ciſtercienſium proceſſus, ac non canonica Monialis translatio. Proceſſus quidem ex eo mirabilis, quod dictum monaſterium Societati donatum atque ab eadem acceptatum, adeoque plene acquiſitum quoad ius in re, licet necdum eius obtenta poſſeſſio, per not. Garc. *p.* 4. *de beneſ. c.* 2. *n.* 1. *& c. ſi tibi abſenti. de præb. in* 6. ipſa Monialis cum ſuis Nouitijs & D. Abbate in Valtenried inuaſerit contra *c. eum qui. de præb. in* 6. & ibi Viuian. *in ratio-nal.* §. 1. Deinde nec Canonica fuit ea translatio. Nam ſicut ad Canonicam alicuius monachi ad aliud monaſterium translationem, vt illud adminiſtret, vel in eo officium aliquod gerat, requiritur (1) Authoritas illius ſedis ſeu loci Epiſcopi *c. cum ſingula §. prohibemus de præb. in* 6. ita etiam vt monialis licet exempta, poſſit ſuo egredi monaſterio, & ad aliud monaſterium rectè transferri, quò ibidem religionem ſuam aut introducat aut reformet, aut reſuſcitet; requiritur præter licentiam ſui Prælati Ordinis, etiam licentia Epiſcopi & quidē (2) ea in ſcriptis obtenta. Nauar. *con.* 57. *n.* 6. *de Regular. & conſ.* 5. *num.* 3. *&* 6. *de ſtat. mon.* Pius V. *in extra. ſeu conſtit. Decori.* Atque ita declarauit in Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de regular. c.* 5. Sacra Cardinalium congregatio; Monialibus, *inquiens*, poſt profeſſionem exire non licet, etiam cum cauſa probabili, niſi adſit communis cōſenſus Superioris Regularis ET Epiſcopi illius. Vide Eman. Rodriq. *qq. regul. tom.* 1. *q.* 49. *art.* 6. quamuis in Hiſpania ex vſu & conſuetudine contrariâ Mirandula *tract. de monial. q.* 3. *n.* 6. exiſtimet alterius ſufficere conſenſum *arg. Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de regular. c.* 5. *ibid.* Nemini liceat ingredi ſepta monaſterij, cuiuſcunque generis aut conditionis, ſexus vel ætatis fuerint, ſine Epiſcopi vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta, ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda. *Et paulò poſt*,

Requiſ. 1.

Requiſ. 2.

Obiect. mirand.

Date

Dare autem tantum Epiſcopus vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſarijs. Verum ad hoc ipſius Mirandulæ argumentum Respondeo, aliud eſſe de *ingreſſu aliorum externorũ* in Monaſterium virginum, aliud de *egreſſu monialium* ex ſuo monaſterio; hic enim periculoſior, ideoque in eo cautione opus fuit maiore. Nam vbi maius periculum, ibi cautius eſt agẽdum *l. 1. §. ſed ſi quis ff. de Carbon. edict. c. vbi periculum de elect. in 6.* Atqui locus *Concilij Trid.* à Mirandula allegatus agit de ingreſſu aliorum externorum in monaſterium, *vt patet.* Nos verò de egreſſu Monialium extra Monaſterium & quidem ad locum remotum alterius diœceſis, militariũ quoq; incurſionum & libidinum periculis expoſitum, Igitur. &c.

Aliorum diſtinctio Suarez *de rel. tom.* 4. *l. 1. c. 9. n. 13.* Bonac. *de legib. diſp.* 1. *& de clauſurâ & pœnis eam violantibus impoſitis q. 1. punct. 8. n. 1.* Sanch. *d. l. 6. c. 15. n. 28.* tradunt quidem in Hiſpania ſolam Superioris licentiam ſufficere, tamen extra Hiſpaniam inter vtramque Dd. ſententiam ita intercedunt, vt velint tunc Epiſcopalem requiri à cauſâ cognitâ approbationem, quando moniales exire volunt è monaſterijs Epiſcopo ſubiectis, vel ita exemptis, vt ſoli Papæ ſubſint; non autem ſi alijs Regularibus immediatè ſubſint. Hoc enim vltimo caſu ſufficere exiſtimant Superioris Ordinis licentiam & facultatem. Dd. *ap. Barbos. de off. Epiſc. alleg.* 102. *n.* 28. *Refellitur.* At Barboſ. *ibid. num. 2. & lib. 1. de iur. vniu. Eccleſ. c. 44. de Monialibus & ſacris Virginibus n. 89.* ab ipſorum diſcedit opinione, propter expreſſa verba prædictæ conſtitutionis Pij V. de anno 1569. ſic diſponentis; quæ tamẽ (cauſa) præter alios Ordinum Superiores, quibus cura Monaſteriorum incumberet, etiam per Epiſcopum ſeu alium loci Ordinarium, etiamſi prædicta monaſteria ab Epiſcoporum & Ordinariorum iuriſdictione exemta eſſe reperiantur; cognita expreſsè & in ſcriptis approbata ſit.

Quod ſi illæ, quæ poteſtati Regularium ſubiectæ ſunt, ſine Bullâ vt ait Barbos. *d. lib. 1. de iur. Vniu. Eccleſ. c.* 44. *n.* 89. & licentiâ Ordinarij egreſſæ fuerint; per cenſuras Eccleſiaſticas & alia iuris remedia debent ipſæ & earũ Superiores (de quorum licentiâ è monaſterio fuerint egreſſæ) ab eodẽ Ordinario puniri, non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs, vt referunt deciſum Campan. *in diuiſ. iuris Canon. rub. 12. c. 16. n. 22. prope fin.* Armend. *in add. ad recop. leg. Nauarra lib. 2. tit. 18. l. 7. de relig. n. 103.* Barboſ. *d. lib. 1. de iur. vniu. Eccleſ. c. 44. n. 89. & in Collectan. c. periculoſo. de ſtatu regular. n. 17.*

Zerola *in praxi Epiſc. p. 1. verb. moniales* §. 16. aſſerit, ſacrã cenſuiſſe Cardinaliũ Cõgregationem, in his caſibus etiam ad ſedẽ Apoſtolicam recurrendũ eſſe, vt ſignanter in Nanatenſ. 16. *Ian.* 1615. & in Redonenſi 31. *Ian.* 1612. deciſũ eſt.

3. Ad Canonicum Monialis ex monaſterio egreſſum, requiritur, vt Mo- *Requiſ. 3*

Digitized by Google

nialis cum ſocia exeat, & vtraque ſit quadraginta annorum, tum probatæ vitæ. L. Zecchius *de rep. Eccl. tit. de rel. ingred.c.3.n.15.verſ.IX.E monaſterijs moniales egredi non poſſunt.*

Req.4. 4. Quin etiã, quando transferuntur Moniales Canonicè ex vno loco in alium, translatio illius debet fieri in aurora, vt à paucis conſpici poſſint, atque à perſonis grauibus & honeſtis tum ſanguine coniunctioribus rectâ viâ abſque diuerticulo deducentur, ac nullibi pernoctabunt, niſi causâ hoſpitij, idq; non niſi apud honeſtas perſonas, ex Declarat. Card. *in Concil. Trid. ſeſſ.25.de regularibus.cap.5.in verb. Extra mœnia vrbis §. monaſteria monialium. verſ. quando verò.* Barbos. *d. l. 1. de iur. vniu. Eccleſ. c.*44.*de Monialib.n.*74. Hæc autem omnia in d. Monialis ex diœceſis MoguntinenſisMonaſterio Toſtienburg. in aliud Woltigerodenſe diœceſis Hildeſienſis translatione interueniſſe ego nego, & contrarium F. Romanus nec probauit, nec vnquam probaturus eſt. Et quo modo probabit F. Romanus hic authoritatem & licentiã EminentiſſimiArchiepiſcopi Mog. interueniſſe, cũ ipſe dictã Monialem voluerit anathematis gladio ferire, niſi ad ſuũ reuerteretur monaſterium? Idq; rectè. Nam ſi vigore Concilij Trid. *ſeſſ.25.de regularib. c.*5. & ex declarationibus. Card. *d. §. monaſteria monialium.* Ordinarijs demandatur, vt monaſteria ſanctimonialium extra mœnia vrbis vel oppidi " ſita, etiamſi eſſent exempta & imme- " diate ſedi Apoſt. ſubiecta, ſi ſint malo- rum hominum prędæ aut alijs facino- " ribus expoſita, transferant intra vr- " bem vel oppidum; Quod ſi qui im- " pediant, vel ſanctimoniales non obe- " diant, per cenſuras Eccleſiaſticas or- " dinarij parere cõpellant. Quanto magis potuit Ordinarius Moguntinus d. Moniali ex Toſtienburg prohibere, ne ipſa in monaſterium Woltigerodenſe à tanto tempore deſertũ, ac medijs in ſyluis extra vrbis Goslarienſis mœnia ſitum, militum incurſibus & libidini expoſitum ingrederetur idq; interpoſitis grauiſſimis cenſuris, quo maiora illius pudicitiæ (cui conſultũ voluit Bonifacius VIII. Papa in *c. periculoſo de ſtatu regula.*) impendêrent pericula. Adhæc quomodo Nouitias F. Romanus aſſeret in religione probatas 40. fuiſſe annorum? Taceo reliqua de ſociabus, tempore, loco hoſpitij, itineris.

Vnde concluditur, quod trãslatio illius Monialis non fuerit vllo modo Canonica, ſed mera intruſio, Rebuff. *in prax. benef. tit. de ſubrog. collitig. glo.4. n.5. per* notata Gomezij *in reg.33. de triennal. q.* 10. §.2. *caſu.q.* 27. *Cancell. de triennal. poſſeſſor. q.* 47. *verſ.4. per textum in c. quia diuerſitatem. & ibi Panor. in 2. not. de conceſ. præb.* Adeoq; ipſa Monialis non canonicè inſtituta, monaſteriũ illud ſibi acquirere nequiuerit *c. beneficiũ & ibi Dd. de R. I. in 6.* nec eius poſſeſſionẽ. Oldrad. *Conſ.1 n.4. Panorm. in c. paſtoralis n.* 27. *de cauſ. poſſeſ.* Coſmas *in Pragm. Sanct. tit. de pacific. poſſeſſor. §. Ordinarij verb. inquirunt, & verb. poſſideat.* Ratio huius eſt. Concl. 4.

Digitized by Google

eſt, quia vbi ius reſiſtit, poſſeſſio dari nequit *l. qui vniuerſas. 30. §. 1. verſ. namq́; locum ff. de acquir. poſſeſ.* Atqui ius reſiſtit & prohibet, ne beneficiũ Eccleſiaſticum ſine canonicâ inſtitutione obtineatur *ex d. c. beneficium in verb. non poteſt.* quod verbum denotat manifeſtam legis reſiſtentiam, Igitur cum d. Monialis non detur canonica inſtitutio, ſed mera intruſio, hæc impedire non potuit, quo minus Societas in eodem monaſterio emortuo & deſolato ac penitus deſerto à legitimo Superiore inſtitueretur. Non enim præſtat impedimentũ, quod de iure non ſortitur effectũ *l. pactum C. de collat. ſpecul. in tit. de teſtib. verſ. quid ſi compertum.*

5. Hinc ſequitur, minimè ferendũ, quod Societate in monaſteriũ emortuũ à Superioribus legitimis inueſtitâ & introductâ, ipſa Monialis cũ ſuis Nouitijs poſſeſſionem Monaſterij nõ vacuam, ſed plenam, & quidem à viris occupatam, ſuâ propriâ authoritate, fuerit ingreſſa: quia ex ſolo hoc capite, ſi aliquod ius habuiſſet in illud monaſterium, ipſum perdidiſſet. Rebuff. *in prax. de modis amitt. benef. n. 28.*

Obi. 6. Fortè inquiet F. Romanus *ex q. 7. n. 27.* hoc caſu noſtro nõ translationẽ Canonicam, ſed tantum localem (quę non eſt appellanda translatio, ſi loquamur vt ſolent iura, ſed vt ibidem in margine notatur, mutatio localis) interueniſſe; ſiquidem Canonica trãslatio in eo conſiſtit, vt Monachus vel Monialis deſinat eſſe membrum prioris monaſterij, vel ordinis, & incipiat eſſe membrum poſterioris, requiratque conſenſum Epiſcopi; At tranſitus nudus Monachi vel monialis ex vno loco in aliũ, ſeu mutatio ipſius localis, non requirit conſenſum & licentiã Epiſcopi, nec inuoluit animũ aut volũtatem prius monaſterium penitus deſerendi, etiamſi ab illo 20. annis abeſſet. Rebuff. *de translat. Monach. n. 17. 18.* Dd. *in c. cum ſingula §. prohibemus. de preb. in 6. verb. Canonice transferantur.*

Reſp. Resp. F. Romanum hic ſuã in iure oſtendere imperitiam & fallaciam. Imperitiã quidẽ in eo, quod exiſtimet tranſitum nudum Monachi vel Monialis ex vno loco in aliũ, de iure non appellandam translationem Canonicam, ſed mutationẽ localem, adeoq; trãslationem & mutationẽ localem differre. Fallaciam verò in eo manifeſtare, quod modò allata duo mẽbra tradat à Rebuff. *de translat. mon. n. 17. 18.* & Dd. *in d. c cum ſingula. §. prohibemus de preb. in 6.* doceri ac proponi.

Verum quod attinet ad F. Romanĩ in iure imperitiam, oſtẽditur 1. manifeſtè ex iure & Dd. falsũ eſſe, quod tranſitus nudus ex vno loco in alium, in iure non appelletur translatio Canonica Nam in iure cũ ciuili, tum Canonico transferri dicitur, quãdo perſona vel res locum ſuum mutat; & in vtroq́ue iure, translatio & mutatio in hac materia æquivalent, vt patet ex iure ciuili & quidẽ ex *l. ſi cui. ff. de ſeruitutib. l. ſi mandato. §. 1. ff. mandat. &* notat Rebuff. *in l. mulieris appellatione 13. §. res abeſſe ff. de V. S. in verb. mutare. & in l. vinaria vaſa. 202. verb. transferre. ff. eod. per l. cum hi §. in cauſa ff. de tranſact. l. prætor.*

tor. in fin ff. de edend. l. fin. §. 1. *Ad L. Rhod. de iact.* Atq; ex iure Canonico translatio definitur eſſe ex vna Eccleſia in aliã legitima trãſmutatio. Rebuff. *in l. vinaria vaſa.* 206. *ff. de V. S. in verb. transferri poſſunt verſ.* 25. *ex rubric. de translat. Epiſcop. d. c. cum ſingula* §. *prohibemus. de præb. in* 6. *& c. ſi quis iam translatus* 22. *q.* 2. Barboſ. *lib.* 1. *de iure Vniuerſ. Eccleſ. cap.* 19. *de elect. prælat. in genere n.* 28. Vnde ſequitur, quod hæc duo translatio & mutatio localis in hac materia cõuertantur, vt definitum & definitio & cõtrà. Euorard. *in loc. à definitione n.* 1. 2. *per l.* 1. §. 1. *& ibi Bart. not ff. de dolo.* Atque hinc fit, vt hæc duo idem ſignificent apud Barboſ. *d. l.* 1. *de iur. Vniuerſ. Eccleſ. d. l. n.* 28 *ex d. c. mutationes* 7. *q.* 1. Hoſt. de *translat. n.* 1.

7. NB. Translatio hæc duplex eſt, perſonarum ſcilicet & rerum. Perſonæ translatio rurſus duplex, altera abſoluta perpetua & κατ' ἐξοχὴν, quando perſona translata ab vna Eccleſia ad aliam, deſinit eſſe primæ Eccleſiæ, à qua transfertur *c. in apibus.* §. *ecce* 7. *q.* 1. Rebuff. *prax. benefic. de translat. Epiſcop. n.* 16. Altera Secundum quid & temporari, quando non deſinit eſſe primę Eccleſiæ membrum v. c. cum tempore hoſtilitatis Epiſcopus ad aliam Eccleſiam transfertur. Nam ceſſante hoſtilitate ad illam primam Eccleſiam redire cogitur *d. c. in apib. in fin.* 7. *q.* 1. vel ſi quis metu belli vel alio periculo compulſus fuerit relinquere Eccleſiam primam; illo ceſſante ad primam redire poterit *c. paſtoralis* 7. *q.* 1. *Clem.* 1. *de for. Competente.* Rebuff. *d. l. num* 14. Translatio Rei eſt, quando res ipſa v. c. monaſterium, Eccleſia, transfertur ab vno loco in alium *l. fin.* §. 1. *ad L. Rhod. de iact. l. ſi cui. ff. de ſeruitutib. &c.* Rebuff. *de translat. Epiſc. n.* 4. 5. 6.

8. Vtraque perſonarum translatio eſt canonica, cum iuxta Canonũ fiat præſcripta. De priori non eſt dubiũ, quin ſit canonica; De poſteriori, quod etiam ſit canonica, probatur per *text. expreſſum in d. c. paſtoralis* 7. *q.* 1. *F. Romanus diſtinctio Refellitur.*

Vnde imperitè dixit F. Romanus *q.* 7. *n.* 27. quod translatio canonica conſiſtat in eo, vt quis animũ habeat ad primũ v. c. monaſteriũ non redeũdi. Cũ hoc trãslationi perſonali abſolutæ & perpetuæ quidẽ conueniat, nõ verò trãslationi perſonali ſecundum quid & temporariæ. Deinde nec vt iuriſperitus loquitur F. Romanus, quãdo trãſitum Monachi vel monialis ex vno loco in alium cũ animo ad priorem locum redeundi, negat in iure appellari translationem, cum eius contrarium ex iure ſit demonſtratum.

9. Fallacia quoq; F. Romani deprehenditur ex eo, quod velit Rebuffũ *de translat. Monach. n.* 17. *&* 18. aſſerere, mutatione locali non deſeri priorem locũ; ſecus translatione Canonicã. At nihil de his Rebuffus. Nam hic *n.* 17. dicit tantũ, quod translatus Papæ authoritate ex vno monaſterio ad aliud eiuſdem Ordinis, ſit recipiendus in fratrem, & *num.* 18. quod translatus ex vno monaſterio ad aliud diuerſi Ordinis, debeat recipi in fratrem. Igitur &c.

Nec

Digitized by Google

Nec vera eſt diſtinctio F. Romani, quod in translatione abſolutâ & perpetuâ tantum ſit opus Epiſcopi licentiâ, non verò in translatione ſecundum quid & temporariâ, quam vocat ipſe mutationem localem.

Quod vt melius oſtendatur, prius proponam, quæ ad abſolutam tranſlationem & perpetuam requirantur, deinde quæ ad temporariam.

Translationis abſolutæ requiſita 1. 10. Certum eſt ad abſolutam requiri 1. authoritatem & licentiam Superioris *c. cum ſingula. §. probibemus. de præb. in 6.* qui ſuperior eſt Prælatus religioſus, quando fit translatio ad monaſterium ab ipſius Prælati monaſterio dependens vel cum priori connexum *d. §. probibemus.* vel etiam Epiſcopus, quando Monachus ex Monaſterio vno non exempto in aliud ſimile à priori non dependens transfertur *d. §. probibemus.* Anton. de Butr. in *c. fin. n. 13. de renunc.* licet *in c. ſignificatum num. 10. de regular.* videatur contra ſentire. *Ratio.* Ratio eſt, quia Abbas non poteſt diſpenſare in ijs, quæ ſunt quaſi de ſubſtantiâ Regulæ *c. Deus. de vit. & honeſt. Cler.* Zecchus *de rep. Eccleſ. tit. de Abbatibus c. 35. n. 5. verſ. 26.* Atqui ſolui obedientiâ Prælati & ſtabilitate loci in perpetuum, eſt diſpenſare de ijs, quæ ſpectant ad ſubſtantiam Regulæ &c. *Vide nos ſuprà.* Igitur &c.

Sin verò Monachus ſit transferendus ex vno Monaſterio non exempto ad aliud non exemptum alterius Diœceſis reformandum, vel nouam congregationem introducendam, præter licentiam Ordinarij ſui loci, vnde exit. Anton. de Butr. *in c. ſignificatum. n. 10. regularib.* etiam opus habet authoritate & licentiâ Epiſcopi alterius Diœceſis, in qua ſitum monaſterium, ad quod transferetur reformandum, &c. *c. cellulas. 18. q. 2. c. relatum & ibi Dd. ne Cler. vel. Mon.*

2. Ad abſolutam translationem Monachi alicuius ex vno loco in alium requiritur, vt transferendus prius habeat aliud monaſterium vel aliam Eccleſiam, quo vadat, quàm ab Abbate obtineat literas abſolutionis. Innoc. *in c. ſicut ex literis. de iureiur.* Et quidem ſi Monialis ſit transferenda, antequam è primo monaſterio egrediatur, aliud habebit paratum, in quo beneuolas habeat receptrices, atque in eo capitulariter per ſecreta ſuffragia recipiatur. Adhæc dotem à cæteris Monialibus præſtari ſolitam perſoluet, priorem tamen priori relinquit monaſterio, vt refert deciſum Armend. apud Barboſ. *lib. 1. de iur. vniu. Eccleſ c. 44. de Mon. n. 74.* 2. *Requiſ.*

3. Atq; hinc 3. ſequitur, opus eſſe, vt in translatione abſolutâ ſpes illi auferatur ad primum monaſterium redeundi; cum deſinat eſſe membrum primi monaſterij. Ancharan. *in c. ſicut ex literis. n. 3. de iureiur.* ex Ioan. Andr. *per. c. ſtatuimus 19. q. 3. c. 2. & 3. 48. diſtinct. c. ſi quis translatus 21. q. 2.* Innoc. *in d. c. ſicut ex literis. de iureiur. per. c. ſi quos 16. q. 1.* Ratio eſt, quia ex quo quis ritè translatus eſt abſolutè ad ſecundum monaſterium, renunciauit omni iuri ſibi competenti in primo *c. ne pro*- 3. *Requiſ.* *Ratio.*

cuiuslibet 16. *q.* 1. *c.*1. 18. *q.*1. *d. c. ſi quis iam translatus* 21. *q.* 2. *c. conſtitutus. de elect. c fin. de relig. dom.* Vnde illud repetere nequit *c. quam periculoſum* 7. *q.* 1.

Conf. Confirmatur, quia nemo profeſſus Religioſus poteſt in duobus eſſe monaſterijs *d. c. cum ſingula* §. *probibemus. de preb. in* 6. Ergò ſi eſt religioſus profeſſus in ſecundo, iam non erit amplius in primo &c. *Conſequenter* primo renunciare debuit.

4. *Requiſ.* 4. Denique in Monialis translatione quacunque opus eſt comitatu honeſto fœminarum &c. vt iam *ſupr. ex l.* Zecch. oſtendi.

Translat. tēporaria requiſita. 11. Nunc videamus, quæ in tranſlatione ſecundùm quid requirantur.

Requiſ. 1. 1. Neceſſe eſt, vt ſi Monachus non exemptus ad aliud Monaſterium non exemptum ex causâ iuſta ſit pro tempore transferendus, interueniat authoritas Epiſcopi, nec enim ſola ſufficit authoritas Prælati ipſius Religioſi, ſi ipſe Religioſus ſit inuitus, etiamſi iubeatur ire ad ſeminandum inter hæreticos Euangelium. Ratio eſt, quia ſuperior Religioſus non habet ius imperandi ſuo ſubdito Religioſo, niſi ea, ad quæ ipſe Religioſus per ſuam profeſſionē ſe obligauit. Vnde D. Bernardus *in lib. de diſpenſat.* » Nihil præcipiat mihi Prælatus eorum, » quæ non noui, nihil prohibeat eo» rum, quæ non promiſi; non augeat, » nec minuat votum meum. Et Ri» chardus de S. Victore ait, debi» tum eſſe id quod præcipitur ſecundum ordinem & ſecundum regulam; « indebitum autem, quod ſupra profeſ« ſionem &c. Ita Bartholomæus à S. « Fauſto *lib.* 6. *theſauri Religioſorum q.* 85. *per tot.* qui & *q.* 108. negat, Religioſum à Superiore cogi poſſe, vt adeat hęreticos prædicandi illis Euangelij causâ. Atqui Religioſus Profeſſus Ordinis ſolitarij non mendicantis, obligauit ſe per profeſſionem ad ſtabilitatem & permanſionem, eamque non niſi in monaſterio ſub tali vel tali Prælato, vt conſtat ex forma profitendi, ſupra *q.* 2. *ſect.* 3. *cap.* 3. allata, quam omnes ferè Religiones obſeruant. Ita Nauarr. *com.* 4. *de regular. ſuper. c. ſtatuimus* 19. *q.* 3. *n.* 30. Bartholomæus à S. Fauſto *lib.* 6. *theſauri Religioſorum q.* 158. *n.* 1. non verò ſub alio alterius Monaſterij Prælato. Ergò Prælatus Religioſus non habet ius ſuo ſubdito Religioſo imperandi, niſi pro hoc Monaſterio; Ac *conſequenter* quando imperat illi, vt ad aliud Monaſterium independens, etiam ad tempus eat; tunc ſupra id, quod Religioſus vouit, imperat; cum plus loco imperet. §. *ſi quis agens in intentione ſuâ plus complexus fuerit.* 23. *verſ. loco plus petitur. Inſtit. de actionib.* Igitur ad hoc non tenetur. Dd. *in d. verſ. loco plus.* Bartholom. à S. Fauſto *lib.* 6. *theſauri Religioſorum. q.* 158.

Huc faciunt tradita Bartholomæi à S. Fauſto, qui fuit Ordinis Ciſtertienſium *in lib.* 6. *theſauri Religioſorum quæſt.* 98. vbi ita quærit: An Superior poſſit cogere ſibi ſubditos ad ſuſcipiendum beneficium

cium Regulare alterius Monaſterij ſeu Ordinis ? ET AIT, RESPONDEO, NON POSSE. Ratio eſt, quia id eſt prohibitum. *c. cum ſingula §. prohibemus. de preb. in 6.* tum quia tantum poteſt cogere ad pertinentia NB. ad ſuum Monaſterium, quale non eſt hoc. Ita Nauarr. *comm. 4. de reg. n. 23.*

Coroll. 1. Ex dictis ſequitur contra F. Romanum, Superiorem Religioſum Ordinis ſolitarij, nec mendicantis, non poſſe imperare ſuis ſubditis, vt inuiti ad monaſterium aliud alterius diœceſis tranſeant, etiam pro tempore; cum ille imperij actus ſit ſupra Religioſi profeſſionem, eò quod plus illi imperetur, quàm ipſe vouerit per *d. §. ſi quis agens verſ. loco plus petitur. inſtit. de action.* Vide nos ſupra.

Vt verò ad lineam redeamus, ex *hactenus dictis.*

Concluſ. 12. Relinquitur, Monialis illius translationem ex defectu licentiæ & facultatis Epiſcopi minimè fuiſſe Canonicam, ſed meram intruſionem, quæ nullum ei Ius, nullo aliunde accedente ſubſidio, tribuere potuit. Ac Societatem legitimè ac Canonicè per DD. Commiſſarios in d. Monaſterium eſſe inſtitutam.

Obiect. 13. Inquies, Moniales ſedibus impoſitæ ſunt ac ex d. Monaſterio elatæ per manus Ieſuitarum. Igitur violenter Societas d. Monaſterium occupauit.

Reſp. RESP. ANTECEDENS eſſe falſiſſimum & calumnioſè ab indicis authore Scioppio confictum, nec vllo vnquam tempore ab illo vel vllo alio probandum, vt ſuprà oſtenſum eſt. Ideoque videat calumniarum ſtructor, quomodo calumniatoris pœnâ ſeſe exſoluat. Nam vt ſupra commemoraui, quando Societas d. Monaſterij poſſeſſionem à DD. Commiſſarijs accepit, Monialis cum ſuis Nouitijs Goslariam profecta, d. Monaſterium deſeruerat, proinde non potuerunt illæ, quæ non erant illic præſentes, ſedibus imponi, & per manus Ieſuitarum efferri.

Quod ſi Scioppius loquatur de eo actu, quo Monialis Societatem in ſua turbauit poſſeſſione, adeoq; aliquâ vi oppugnauit, per tradita à *Menoch. l. remed. 3. retinend. poſ. n. 370. per l. extat ff. quod met. cauſ. l. creditores ff. ad L. Iul. de vi.* quam propulſare potuit Societas, non video, quid culpet Scioppius. An enim vim propulſare, (quod omni Iure, etiam pro reſeruatione bonorum Abb. *in c. olim n. 5. de reſt. ſpol. l. vt vim. 3. & ib. Dd. omnes not. ff. de iuſt. & iur.* ac contra Clericos & Religioſos *Innoc. in c. olim de reſt. ſpol. n. 7. ibid.* Pan. *d. c. olim n. 19.* conceſſum eſt,) Societati non licuiſſet? Volunt nonnulli, quod alterius rem ac poſſeſſionem inuadens, etiamſi Clericus vel religioſus eſſet, ſiquidem nec verbis ſuauibus nec comminatorijs repelli queat aut domo exire nolit, poſſit etiam ſine vllo metu excommunicationis, fuſtibus vel baculo, non tamen grauiter percuti,

Digitized by Google

cuti, ac eijci, idque etiam à Clericis vel religioſis vim paſſis? Abb. *in c. ſuſ. epi-mus n. 3. in fin. de homicid.* Innoc. *in d. c. olim n. 8. de reſt. ſpol. & in c. non dubium fallent. 4. de ſent. excomm. per c. ſi verò de ſent. excomm.*

Attamen (licet Monialis nec verbis ſuauibus nec comminatorijs repelli ſe paſſa fuerit, ideoque potuerit fuſtibus & baculo eijci.) Societas Chriſtianæ memor manſuetudinis & charitatis, maluit legitimi magiſtratus authoritate, d. Monialem à turbatione poſſeſſionis Monaſterij cohiberi & domo, vnde diſcedere nolebat, honeſtè amoueri. Vti etiam magiſtratus legitimè à P. Superiore Goslarienſi Hildeſij imploratus decreuit, vt à Prænobili D. Satrapa Henrico Boriſtorff d. Monialis cum ſuis Nouitijs, ſi Monaſterio, in cuius poſſeſſione Societatem turbabat, diſcedere monita nollet, omni meliori modo amoueretur. Quis autem à D. Satrapa commodior ac honeſtior modus excogitari potuit, quàm vt monialis cum ſuis reluctans, ſedi honeſtè impoſita, monaſterio, quod turbabat, efferretur. Elationis actui R. P. Superior Goslarienſis nequaquam, vt calumniatur Sciop-pius indicis author, interfuit, cum ipſe tunc mihi Hildeſij adfuerit, ſed nouitius frater. Hic autem, quod Monialem ex Monaſterio in cuius poſſ. ſſione Societatem ipſa turbauerat, præſens efferri viderit; non video, in quo culpetur. Quod ſi ipſe fortè manum admouit, id iure & licitè interueniente magiſtratus authoritate, vt ſupra oſtenſum, potuit, vtpote qui ſuorum iniuriam propulſaret, Innoc. & Abbas *cit. loc.* quin & Legiſtæ. *in l. vt vim 3. ff. de iuſt. & iur.* approbant. Quare non ipſe & multominus Societas propter ipſum in inuidiam, niſi malitiosè, rapi poſſunt. Quin etiamſi nouitius peccaſſet, id vlli religioſo, vtpote cuius appellatione ipſe nouitius in odioſis non veniat Barboſ. *de appell. verbi vtr. Iur. verb. Religioſus 233. n. 21. & ſeqq.* Dec. *in c. in preſ. n. 20. de preb.* Ægid. *in rep. l. 1. C. de SS. Eccl. p. 4. §. 2. n. 19. in princ. p. c. porrectum d. c. regularib.* non eſt imputandum.

* * *

Multas alias proponit F. Romanus QVAESTIONES, quæ cum non ſint huius loci, vno quaſi digito intendam in authores, vnde earum peti poſsit ſolutio.

PAREXC.

PARERG. QVAESTIVN.

QVÆSTIVNCVLA I.

1. *De concurſu Epiſcopi & Generalis Ordinis quoad Iuriſdictionem.*
Controuerſia inter Humiliatos & Archiepiſcopum Mediolanenſem refertur.
Vnius corporis bene ordinati non poſſunt eſſe duo capita.

DE CONCVRSV EPISCOPI ET GENERALIS ORDINIS QVO AD Iuriſdictionem?

AN religioſi, qui Generalem Ordinis ſui habent, ſint exempti? Negat F. Romanus *qu.* 7. *num.* 28. ex Eraſmo Chokier *de Iuriſd.ord.part.1.q* 17.*num.22.& ſeqq. &c.* Iaſon. *in l. quod in rerum.§.ſi quis poſt.n.6.& ſeqq.de leg.1.& ibi Franciſc.Aretin.*

At affirmat Bald. *in l. quod in rerum § ſi quis poſt.ff.de legat.1.* per illum text. & ibi Raphael Cuman. & Paul. Caſtr. Bald. *in l.1 ff.de off. Conſul. & in Auth. habita in 5. colum. C.ne fil. pro patre.* Angel. *in l.Teſtamenta omnia C.de teſtam.* Menoch. 2.*praſ.*18.*n.*17.*& ſeqq.* Iacob. de Arét. Oldrad. *conſ.* 204. Lauden. Albericus de Roſate *in d. l. quod in rerum &c.* vbi Iaſon. *num. 6. & ſeqq.* vocat hanc quæſtionem arduam, quæ viguit inter fratres Ordinis HVMILIATORVM & ARCHIEPISCOPVM Mediolanenſem, vtrum dictos fratres (qui impetrarant à Summo Pontifice vnum ex Ordine ſuo Generalem, qui haberet viſitare & corrigere totum Ordinem) poſſet adhuc ſolito more Archiepiſcopus viſitare & corrigere. Et concludunt Dd. allati, quod non. *ex d. l. quod in rerum. §. ſi quis poſt. d. legat. 1.* vbi quod vni conceſſum eſt ex legato alterius, videtur alteri

Digitized by Google

„legatario ademptum ſeu diminutum. *Ergo à pari*, quando vni Generali conceſſa eſt Iuriſdictio ex diſpoſitione Superioris, videtur alteri Epiſcopo adempta, Euerard. *ab vltima volunt. ad legem, ſtatutum, conſuetudinem. 2. Ex c. ſtuduiſti. de off. legat.* vbi vnus ſpeciatim Iudex datus in vna cauſa, derogat Iudici dato cauſarum vniuerſitati. *Proinde à pari*, quando datus à ſua Sanctitate Generalis Ordinis in vna quaſi cauſa Ordinis, derogat Epiſcopo dato Iudici quoad cauſarum totius diœceſis vniuerſitatem. *Cuius antecedentis* textui nequaquam ſatisfacit Iaſon. *d. l.* vt ipſemet agnoſcit, vnde articulum ait diſputabilem & valde diffuſum. Noſtram autem ſententiam probant Dd. hac ratione, quod vnius corporis bene ordinati non poſſint eſſe duo capita non ſubordinata, vt argumentatur Oldrad. *d. conſ. 204. incip. primæ quæſtio eſt.* Igitur nec vnius Ordinis, vt eſt corpus aliquod politicum, poſſunt eſſe duo capita non ſubordinata; niſi quis velit corpus eſſe monſtroſum.

Ex dictis apparet, quam vehementer erret F. Romanus *q. 7. n. 28.* dum aſſerit, P. Laymannum *c. 9. refutat. fol. 363.* nullius Doctoris authoritate fultum, noſtram ſententiam propoſuiſſe.

QVÆSTIVNCVLA II.

Varia Reſponſa Dd. circa Abbatis Iuriſdictionem in ſuos Monachos.

QValem & quantam Abbas in ſuos Monachos habeat Iuriſdictionem? an etiam criminalem?

Alij negant apud Chokier. *de Iuriſd. ord. part. 4. q. 67. num. 4.* Innoc. *in c. vt fame. num. 3. verb. Prælatorum. de ſent. excomm.* Alij affirmant, quos inter L. Zecchius *de rep. Eccleſ. tit de Abbatib.*

batib. c.25. n.4. §. Quo verò ad authoritatem. ALII diſtinguunt inter grauia & leuia Monachorum delicta; ALII inter delicta iudicialiter punienda & ea quæ extraiudicialiter proponuntur, ALII inter ea, quæ non contra regulam, & quæ contra regulã ſunt admiſſa, ita vt ex Innoc. *in c. quanto. de off. ord. n.2.* in prioribus Epiſcopus, *in poſterioribus* Abbas ſit ſuperior competens. Vide Chokier *d. tr. p.4. c.88. per tot.* Innoc. *in d. c. quanto, de off. ord. num.2.* Barboſ. *de off. Epiſ. allegat.105.* vbi diſtinguit inter Ius antiquum & nouum, quod ſecundùm antiquum, & ciuilis & criminalis Iuriſdictio ſpectauerit ad Epiſcopum, Iure verò nouo, ad Abbatem, niſi in quibuſdam caſibus exceptis. Sed hæc nos miſſa faciemus, cum nihil ad rem noſtram faciant. Nos enim verſamur in caſu, quo & Prælatus & Monachi alicuius loci ſunt mortui omnes nullo ſuperſtite. Proinde inanis eſt illa F. Romani *q.7. n.20.28. & ſeqq.* diſputatio.

QVÆSTIVNCVLA III.

De eſu carnium.

VTrum Monachi in Monaſterio, vbi non ſeruatur regulâ de abſtinentia eſus carnium, profeſſi, poſtea ad illarum abſtinentiam cogi poſſint.

Videndi ſunt Dd. & inter alios Rebuff. *in rubr. de regia ad Prælat. nominat. §.1. in verb. reformatis.* vbi tradit, quod ſi in monaſterio à tanto tempore, cuius initij memoria non extet, comederint carnes, poſtea ad earum abſtinentiam non teneantur.

Vide & de carnium abſtinentiâ Barthol. à S. Fauſto. *l.6. theſauri religioſorum. q.80.81.118. q.147.148.149.* Auguſtin. de Ancon. de poteſt. Eccleſiaſt. *q.97. qu.6. per. tot.* Ee 2 *QVAE-*

QVÆSTIO IX.

De promiſſione ab Abbatibus Societati facta.

An RR. DD. Fridericus Archi-Abbas Haſsefeldenſis & Iacobus Abbas Cæſarienſis Commiſſarij Congregationis Burſfeldenſis cum poteſtate pleniſſimâ miſſi, in præſentiâ Reuerendiſs. D. Antonij Cremiſanenſis Abbatis, Epiſcopi Viennenſis promiſerint aliquid Societati circa quorundam parthenonum translationem?

NEGAT F. Romanus *q. 7. n. 12. & multis ſeqq.* ex confeſſione illorum publico conceptâ inſtrumento. At contrà atteſtatus id fuit ipſemet ſemper Auguſtus & Inuictiſſimus Imperator FERDINANDVS II. f. r. in ſuis ad R. P. N. Ioannem Copperum *p. m.* id temporis Prouincialem. Et probatur contrarium ex propria ipſorum Dominorum confeſſione publica. Nam licèt id verbis negent, tamen Archi-Abbatis Herſefeldenſis confeſſio longe aliud indicat. Nam *primò* ex illa certum eſt, Patrem Lamormaini egiſſe cum DD. Abbatibus in præſentiâ Reuerendiſs. Domni Abbatis Cremiſanenſis, Epiſcopi Viennenſis, vt ad Societatem Collegia aliquot Virginum & Virorum approbantibus DD. Abbatibus transferrentur, Nam ita inter reliqua, „Sondern hette (P. Lamormaini) das begeret / Es wolten ſie (die HH. Commiſſarij) vnd jhre Superiores ſeiner Societet mit möglighſten dienſten vnd rathſchlägen ſuccurriren / vnd dieſelbe jhnen ſubminiſtriren / damit Collegia ſæcularia Virginum & Canonicorum vulgò Weltliche Stiffter / Societati in vſum Collegiorum & Seminariorum aſſignirt / vnnd zugeeignet werden möchten / dann das wehre der Röm. Käyſ. Mayeſt. meinung ꝛc. id eſt, Verum (P. Lamormaini) petiuiſſe, vt ipſi (DD. Commiſſarij) ipſorumque Superiores omni ope & conſilio Societati ſuccurrerent, & ipſi huic ſubminiſtrarent, quò Collegia Virginum ſæcularia & Canonicorum, vulgo ſæcularia Collegia Societati in vſum Collegiorum & Seminariorum aſſignarentur atque applicarentur; hanc enim eſſe S. C. Maieſtatis voluntatem &c. Vnde licet in inſtrumento dicatur, habitam fuiſſe tractationem de Collegijs Virginum non religioſis, ſed ſæcularibus; attamen re penitius inſpectâ, non eſt veroſimile, Patrem Lamormaini cum DD. Abbatibus“

” tibus acturũ de Collegijs ſæcularibus ” Virginum & Canonicorum, Cum ad ” Abbates Ordinis S. Benedicti illa non ” ſpectarent, nec in illis ipſi quicquam ” poſſent, nec ipſorum operâ aut inter- ” ceſſione indigeret P. Lamormaini. I- ” deoque haud dubie cum ipſis egerit ” de alijs Virginum Collegijs, in quę ipſi ” aliquod ius obtendebant. Hæc autem ” erant Monaſteria Virginum.

Deinde idem oſtenditur manifeſte ” ex ipſius Domni Archi-Abbatis re- ” ſponſione in d. inſtrumento insertâ ” his verbis. Hierauff ſagten ihre Woll- ” Ehrwerden/ daß ſie geantwortet hetten/ ” dafern ſie oder ihre Oberen in dieſen ” oder andern/ welches die Religion pro- ” mouiren könte/ vnd der Röm. Käyſ. ” Mayeſt. nicht zuwieder wehre/ einige ” Officia ſiue ſeruitia der Societet Jeſu ” præſtiren vñ beweiſen konten/ das ſie in ” ſolchen Gott angenehmen ſachen nicht ” zuwieder/ ſondern vielmehr befürdelich ” zu ſein erzeigen/ vnd denſelbigen nicht ” abgeneigt ſein worden/ id eſt, ad propo- ” ſitam quæſtionem aiebat admodum R. D. Archi-Abbas, ſe reſpondiſſe, ſi vel ipſe vel ipſius Superiores Societati Iesv in hac vel ſimili causâ, quæ religionem promouere poſſet Catholicam, nec Cæſaris repugnaret voluntati, vllo modo prodeſſe, vel vt ſonant verba, vlla officia vel ſeruitia præſtare & exhibere poſſent, non obfuturos, ſed potius declarare ſe profuturos nec ab ea vnquam futuros alienos. Hinc arguitur inter DD. Abbates & Patrem Lamormaini interceſſiſſe tractationem de monaſterijs Virginum. Quare enim alias ipſe Archi-Abbas ſuam ſuorumq; Superiorum operam ac ſtudium Patri Lamormaini addixiſſet, ſi non de ipſorum Ordinis, ſed aliorum ſæcularium Collegijs fuiſſet inter ipſos tractatum? Ecquid Collegia ſæcularia ad Monachos? Ecquid in Collegijs ſæcularibus obtinendis Monachorum ad quos nihil ea pertinebant, operâ vſus fuiſſet Pater Lamormaini. Quid quęſo F. Romane tui Abbates, eorumque ſuperiores in ijs poterant? Chimæræ ſunt F. Romane, & Entia phantaſtica, quæ rudibus vendites, non ſapientibus, non prudentibus. In ijs Pater Lamormaini tuorum Abbatum efflagitabat operam & charitatem, in quibus illi fauere poterant. Poterant autem in monaſterijs S. Benedicti emortuis, Nam in ea ius ipſi obtendebant. Quare de his tractationem inter ipſos ſuſceptam fuiſſe nemo eſt, qui prudenter negare poſſit, ac conſequenter de ijs interpoſitam DD. Abbatum promiſſionem, quæ vtrum valida fuerit, necne, non eſt meum hic exquirere. Sufficit mihi oſtendiſſe, quod promiſſio à DD. Abbatibus R. P. Guilielmo Lamormaini de quibuſdam Monaſterijs monialium fuerit interpoſita, in qua ego conquieſco.

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO X. ET VLTIMA.

DE

R.P. Ioanne Deckerio S.I.

Vtrum R. P. Ioannes Deckerius corruperit Scripturas ſacras.

1. *Veritatis quæ vis?*
2. *Varia loca ſcripturæ conciliantur.*
3. *Libellatici qui ſint.*
4. *Chriſti natiuitas quo anno acciderit.*
5. *Deſcriptio Auguſti Cæſaris apud S. Lucam c.2.v.2. quoto acciderit anno.*
6. *Quomodo dicatur πρώτη vel prima.*
7. *Luc. cap. 3. v. 1. explicatur ὡσεὶ vocis quæ vis?*
8. *Vox ἀρχόμενος apud S. Lucam quò referatur?*
9. *Quid de cenſura Eminentiſſimi Cardinalis Baronij ſentiendum.*

AFfirmat illud F. Roman. *q.1.n.23.fol.109.* vt Societati inuidiam tantùm conflet. Contra Reſpondeo, F. Romanum vel ex ſimplicitate vehementer falli, vel quod abſit, malitiâ grauiſſimè perturbatum eſſe, quando tradit; à P. Ioanne Deckerio theſes de anno Chriſti primum in hanc lucem editi conſcriptas, quæ à Sysloga Polono, Præſide tantum P. Ioanne Deckerio ſcriptæ & defenſæ ſunt. *Deinde* ijſdem corrumpi ſacras ſcripturas, idq; Cardin. Baronij teſtimonio. Quod ſi ex malitiâ hic peccauit F. Romanus, non video quomodo ſe à crimine falſi expurget per *l. pen. C. de probat.*

Verum ipſemet Cardinalis ad annum 109.*n.*51. Cardinali à F. Romano « citato reſpondet, iura, inquiens, veritatis ſunt ampliora omni antiquitate, quippe quæ nullâ plurimorum ſæculorum valeant præſcriptione lædi, nec innumerâ teſtium multitudine obrui atque labefactari: ſic de his agendum nobis proponimus, vt rei dignitati ac veritati ſit omni pariter ex parte conſultum; cū alioqui nullus ſit reliquus fidei locus, niſi ipſi in omnibus veritas ſuffragetur. Quamobrem noſtræ narrationis argumentum illud erit, accuratius perueſtigare, num quæ ab ijs obijciuntur, qui contrarium nitûtur adſtruere, eiuſmodi ſint, quæ à maiorum ſententiâ diſcedere prorſus cogant: quandoquidem haud æquanimiter pati poſſumus, quę ſunt tot tantiſque teſtibus obſignata, leuibus quibuſdam coniecturis conuelli, & non niſi certis firmiſq; atque adeo veriſſimis in rationibus irrita reddi.

2. Et

Digitized by Google

2. Et ad annum 34. *num.* 171. 172. illa
Matth. 28 v.1. verba *Matth.* 28. *v.* 1. ὀψὲ veſpere au-
tē Sabbathi, quæ luceſcit in pri-
ma Sabbathi, venit Maria Mag-
dalene, videre ſepulchrum &c.
conciliaturus Cardinalis cum contra-
Marc. 16. *v.* 2. rijs illis *Marc.* 16. *v.* 2. Valde mane
vna Sabbathorum veniunt ad
Luc. 24. *v.* 1. monumentum, & *Luc.* 24. *v.* 1. per
vocem veſpere intelligit veſperugi-
nem ſtellam ſeu ἕσπερον, qui quod et-
iam manè luceat, Lucifer nuncupa-
tur. Et ſubdit ibidem Cardinalis.
» Cæterum hæc noſtra ſic afferimus:
» non vt ita eſſe pertinaciter affirme-
» mus, ſed quod nihil modo, quod per-
» tinet ad hiſtoricam conciliationem,
» verius poſſe dici videatur. In huiuſmo-
» di autem difficultatibus & coniecturis
» interdum, præſertim ijs, quæ ita veri-
» ſimiles ſunt, vt veritatem ipſam quo-
» dammodo neceſſariò præ ſe ferant,
» magna ſolet ad indagandam verita-
» tem aſſertio fieri. Et licet in Græco
textu habeatur vox ὀψὲ, quæ nunquā
ſignificat ſtellam veſpertinam, atta-
men non Græcè, ſed Hebraice ſuum
Euangelium ſcripſit S. Matthæus, te-
ſte S. Hieronymo.

» Quod ſi inſtiteris, S. Hieronymū
» Hebraicæ linguę peritum, haud dubiè
» vocem illam Hebraicam fideliter
» tranſtuliſſe, Reſp. Ita etiam fideliter
» tranſtuliſſe, vt ſignificet idem, quod
» ſerò vel veſpere. Videndum tamen,
» vtrum S. Hieronymus verum, germa-
» numque habuerit S. Matthæi exem-
» plum, an viciosè deſcriptum.

3. Atq; ex his ipſius F. Romani prin-
cipijs Epiſcop. Cardinalis, an. 253. *n.* 24.
cōtra omnes authores aſſerit ac defen-
dit, Libellaticos eſſe, non qui pecunia
redimeant abnegationem Chriſti, ſed "
qui olim Chriſtū in literis negarant, "
publicâ abnegatione pecunijs redem-
pta. Ita ipſe Cardinalis ad *an.* 106. *n.* 23.
Maxentium ab omnibus antiquiori-
bus & recentioribus creditum Maxi-
miani filium, ex vnico nuper reperto
nummo, aſſerit Maximiani generum.

4. Atque ex his & ſimilibus, ſub-
ſumere poteſt D. Sysloga Polonus,
Præſide P. Deckerio defendens, con-
ſtare certiſſimâ ratione, Chriſtum nec
Lentulo & Meſſalino Coſſ. nec vllis
poſterioribus, ſed anterioribus aliqui-
bus 25. Dec. natum eſſe. Cum certum
ſit ex Euangelio, Chriſtum natum eſſe
viuo Herode, non verò mortuo. An-
no verò, quo Cornelius Lentulus &
Valerius Meſſalinus. Coſſ. præfuêre,
iam in paſchate defunctus erat Hero-
des, & filij eius Archelaus, Herodes &
Philippus de regno Romæ coram Au-
guſto & optimatibus Romanorum &
pluribus quam 6000. Iudæorum in
templo Apollinis diſceptabant. Igitur
nec illo nec ſequentium vllo ſed ante-
riori aliquo anno Chriſtus fuit natus.
Antecedens probatur. Nam Herodes
obijt in paſchate anno 40. Auguſti,
Ioſeph. 17. *antiq.* 10. & anno 37. poſt-
quam ipſe à Romanis declaratus fuit
Rex, Ioſeph. 17. *antiq.* 10. & *lib.* 1. *de
bell. iudaic. c.* 21. Ipſe verò fuit declara-
tus Rex olympiade 184. C. Domitio
Caluino II. & C. Aſinio Pollione Coſſ.
Ioſeph.

Digitized by Google

Ioſeph. 14. *antiq.* 25. qui eſt vltimus annus Olympiadis 184. Vnde deſcendendo ad annum 37. Herodis, efficitur is, quo Cornelius Lentulus & Valerius Meſſala fuere Coſſ. Neq; hic Ioſepho errandi locus eſſe potuit, quippe qui illa tunc ſcripſerit, quando plurimi adhuc viuebant, per quos hæc certiſſima & apertiſſima eſſe oſtẽderentur, ſi in litem forte veritas vocaretur, vt in ſimili ſcribit S. Auguſtinus *epiſt.* 84. *ad Vincentium.* 2. quod Ioſephus in teſtimonium ſeruatæ veritatis hiſtoricæ, publicâ in Romano foro ſtatuâ ſit honoratus à Veſpaſiano & Tito Impp. 3. quod tabulæ authenticæ tum vbique extarent, præcipuè verò Romæ, vbi ſuam Ioſephus hiſtoriam conſcripſit, vt nullo negocio coargui poſſet falſitatis, ſi non vera Ioſephus ſcripſiſſet. 4. quod qui mendacia componunt, non aliorum ſcriptis conſona ſcribant, ſed quæ ipſis lubent, confingant. Atqui ſupracitata Ioſephi aſſertio conſentanea reperitur clariſſimis veterum monumentis & vſque adeo non repugnat hiſtoriæ Euangelicæ, vt illam etiam mirè illuſtret.

5. Nã inde 1. oſtenditur, deſcriptionem Augusti Imp. vniuerſalem, cuius meminit S. Lucas *c.* 2. *v.* 2. pertinere ad mediam, quam ipſe Auguſtus ſolus ſine Collega, cum nulla fiat Collegæ in Euangelio mentio, C. Marcio Cenſorino & C. Aſinio Gallo Coſs. intercedentem inter primam, quam in Conſulatu ſuo ſexto cum Collega genero ſuo M. Agrippâ, & vltimam, quam cum Collega Tiberio, itidem genero ſuo, duobus Sextis Coſſ. vicenis ſemper interpoſitis annis, adornauerat. Ter enim tantum Auguſtus in omni ſuo Imperio indixiſſe luſtrum generale, tum Lapis Ancyranus apud Gruterum in *antiquitatibus pag.* 250. *& ſeqq.* tum Sueton. in Auguſto *c.* 27. teſtantur. Hæc autem deſcriptio vniuerſalis non vno abſoluta anno, quia ſicuti priuati bellici motus impedimento fuere, ne tertia Iani Clauſura eo fieret, quo decreta erat, anno; ita deſcriptionem pariter impedierunt, ne primo ſtatim anno in vniuerſo potuerit agi, nedum peragi in Romano imperio, tum vel maximè, quia deſcriptio illa plures actus ſupponit ſucceſſiuos, nimirum edicti Cæſarei ad loca remotiora tranſportationem, promulgationem, inſinuationem, ſubditorum ex varijs & remotis locis proficiſcentium comparitionem, ac demum ipſam omnium & ſingulorum nominum, notationem, qui actus in vniuerſo Imperio non vno videntur commodè potuiſſe expediri anno, prout etiamnum hoc tempore in Imperio noſtro Romano videmus pluſculũ temporis requiri, & ferè medium annum, ſi ſoli ſtatus ſint conuenturi, vt de contributionibus agant. Quãtum igitur temporis requiretur, ſi non ſoli ſtatus, ſed ſingulorũ ſubditi prius euocandi, eorum nomina ſignanda? Certè non vno videtur anno concludi poſſe. Quare ad vnum alterumue annum aut etiam vltra

hæc media deſcriptio Auguſti vniuerſalis & ſingulorum capitum durauerit, Atque initio indicta M.Cenſorino & C. Aſinio Gallo Coſſ. fuerit, inde continuata Cla.Tiberio Nerone & Cn.Calpurnio Piſone, L. Balbo & C.Antiſtio Vetere, ſub quibus Chriſtũ natum aſſerit Keplerus, etiam vſque dum ipſe Auguſtus XII. cum L. Cornelio Sylla conſulatu fungeretur, ſub quo Chriſtum in hanc lucem editum Sysloga Pręſide P.Deckerio defendebat.

Cæſaris deſcriptio quomodo appelletur prima.

6. Quod illa deſcriptio dicatur *Luc.* 2.*v.*2. πρώτη, non intelligenda eſt abſolutè, ſed more Hebræorum comparatiuè, videlicet quod ſit prior, ſeu quod præceſſerit deſcriptionem ſub Quirino Præſide factam. Nam aliàs hanc Lucæ deſcriptionem pluribus annis præceſſerat alia vniuerſalis Auguſto VI. & M. Agrippa Coſs. Vnde hæc Lucæ deſcriptio non poteſt accipi pro abſolutè prima. Adhæc vox πρῶτος vel πρώτη in Scripturis Sacris ſignificat ſæpe idem, quod prior, vt oſtendunt ſequentia loca Matt. 12. v.45. ibiq; S.Hieron. Et fiunt nouiſſima hominis illius peiora τῶν πρώτων prioribus. Matth. 21. v.34. iterum miſit alios ſeruos plures prioribus τῶν πρώτων. Matth. 27. error peior priore τῆς πρώτης, 1. Ioan. 4. v. 19. Deus prior πρῶτος dilexit nos. Ioan. 1. v. 15. & 30. πρῶτος prior me erat. Ioan. 20. v. 4. & 8. Luc. 6. v. 42. eijce prius πρῶτον trabem ex oculo tuo. Luc. 9. v. 59. permitte mihi primum vel prius πρῶτον ire & ſepelire patrem meum. Vide plura loca apud Hervvartum in Chronolog. c. 241. Atque ita apud S. Lucam. c. 2. v. 2. vocem πρώτη accipiendam oſtendit ac notat interpretatio Eccleſiæ Syriaca; cum eam per vocem קדמיתא reddat, ac exprimat, quæ vi originis ſuæ prioritatem temporis denotat. Deſcendit enim à radice קדם quæ in piel קדם & Syr. קדם Arabicè קדם ſignificat idem, quod prior fuit tempore, præceſsit, anteceſsit, anteiuit, Vnde קדם Chaldaice קדם קדים prioritas temporis, קדמה & Chaldaice קדמות ante, priuſquam, קדמוני anteriores deriuantur. Vide Schindleri Lexicon. Retéta hac ſignificatione nihil omnino video, quod in textu S.Lucæ mutetur, quin potius ſenſus ipſius colluſtretur, nim. duob genitiuis textus Græci ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου ad vocem πρώτη relatis. Vt ſignificetur deſcriptio Auguſti prior illâ, quæ facta eſt Præſide Cyrenio. Ita & in Latina verſione ablatiuis, præſide Syriæ Cyrenio, interuenieinte præpoſitione a vel ab, relatis ad vocem, primæ, non ad verbum, facta eſt, more & phraſi Hebręorum deſignabitur prior deſcriptio deſcriptione *Præſidis Cyrenij* factâ. ſeu deſcriptio, quę præceſſerit deſcriptionem Præſide Syriæ Cyrenio factam. Nam apud Hebræos præpoſitio מן à vel ab inter adiectiuum & nomen ſubſtantiuum, poſita conſtituit adiectiuum in gradu comparatiuo; ita Eſai. 12. 1. רבים מבני multi quàm filij, id eſt, plures quàm filij.

Ff Eccl.

Eccl. 7. 1. טוב משמן ab oleo, id eſt melius oleo bonum. Ita & hic Luc. 2. vox prima, interueniente præpoſitione à accipietur pro comparatiuo: Cum etiam apud latinos Authores præpoſitio à notet comparationem. Nam ita apud Gellium dicitur, *Friget ab illo*, id eſt, comparatus ad illum, friget vt aduertit Druſius *libro 2. de Moſche vechaleb.*

7. Neque eſt, quod quis huic ſententiæ contrariari exiſtimet S. Lucam *c. 3. verſ. 1. iunct. 23.* Anno, inquiens, *15.*
„ Tiberij Cæſaris, procurante Pontio
„ Pilato Iudæam, Tetrarcha autem Ga-
„ lilææ Herode, &c. Ipſe Ieſus erat in-
„ cipiens quaſi annorum triginta; Tum quia annus 15. Imperij Tiberij computatur non ab obitu Augusti, ſed biennio ante ipſum obitum, quo Tiberius ab Auguſto in Imperij conſortem, Germanico & Fontejo Capitone Coſſ. adſcitus fuit *Suet. in Tiber. c. 20. 21.* tum quia vox ὡσεὶ, vt notat Henricus Stephani in Lexico ſuo, frequentius ſignificat illic ferè, circiter, id eſt, plus minus, Ita *Luc. 1. 56* Manſit autem Maria cum illa ὡσεὶ circiter, vel quaſi menſibus tribus. *& c. 22. v. 41.* auulſus eſt ὡσεὶ circiter iactum lapidis.

Vnde & in hoc & in alijs intelligitur, quod anno 15. Imperij Tiberij Cæſaris Chriſtus fuerit circiter 30. annorum, qui verus manet ſenſus, etiamſi dicatur Chriſtus fuiſſe vnius & triginta annorum.

8. Neq; huic officit vox ἀρχόμενος, incipiens, quia ipſa non refertur ad ætatem Chriſti, ſed ad ipſius doctrinam & prædicationem. ita vt quando Chriſtus cœpit docere populum, fuerit circiter 30. annorum, vt patet ex Lu. 23. v. 5. vbi Ieſus accuſabatur, quod commoueret populum, docens per vniuerſam Iudæam, incipiens, à Galilæa vſque huc.

Ex quibus palam eſt, locum Euangeliſtæ S. Lucæ, doctrinę ſuperius traditæ, nihil officere, quin potius ex eo mire colluſtrari, vt pluribus Heruartus & Keplerus comprobarunt.

Relinquitur ergo, retento S. Lucæ ſupra citato epiphonemate non illum cum S. Luca pugnare, ſed ſumme hunc cum ipſo conſpirare. Et quis dicet, contra fidem Eccleſię eſſe, quod ab Eccleſia vniuerſa non eſt vſu receptum. Annon olim Calendariū Gregorium nó erat vſu Eccleſiæ receptū, nec tamen ideo quis ipſum aſſeret, contra fidem eſſe. Annon Libellaticos aſſerit ipſe Cardinalis eſſe, qui clam, ſcripto, non palam in omnium conſpectu Chriſtum negaſſent; Hæc tamen aſſertio ante ipſum in Eccleſia non fuit vſu comprobata, vt ipſemet cit. loc. atteſtatur. Et tamen nihil ideo contra fidem Eccleſiæ ſenſiſſe eſt dicendus.

9. Quod ad cenſuram attinet, notandū eſt, quod Syslogæ aſſertio contraria eſſet principio ipſius Chronologiæ, ipſūq; euerteret, Quare eam Cardinalis oppugnat. At Cardinali oppugnanti. Reſp. eminentiſſimus Cardinalis ad ann. 48. n. 12. Condonandū illi, (ſi quod & alijs ſanctiſsimis atq; eruditiſsimis viris ſæpe accidiſſe re- *Reſp.*

peri-

Digitized by Google

periturdú ardétiori ſtudio in(aduerſarios)inuehitur, vehementiori impetu in contrariam partem actus, lineã videatur aliquantulũ eſſe traſgreſſus.

Hæc & ſimilia F. Romanus religioſus Sacerdos, velut apis argumentoſa tum ex Eminentiſsimi Domini Cardinalis, cum aliorum Dd. ſcriptis tanquã optimis floribus delibaſſet, vtiq; haud vllũ venenũ ceu araneus animo hauſiſſet, nec haultũ vlli mortaliũ propinaſſet. EPILOGUS. Verũ vt cócludã; conſiderauimus hactenus aſtri illius portentoſi à Scioppio, & F. Romano in orbem hunc ſublunarem inuecti errores, fœdaſque eius defectiones, quas in omni curſu ſuo patitur, digito quaſi monſtrauimus. Reliquum nunc eſt, quale dicendum tandem ſit, ex ijs quæ dicta ſunt, conficiamus. Lunaticum profectò qui compellarit, neſcio an propinquiore naturam eius magiſque cognatâ voce poſsit explicare; Eccentrico quippe Lunare Corpus voluitur circulo, & alieno prorſus lumine illuſtratur, atque vt Poeta,

Cum medios Phœbi radios intercipit orbis,
Nec trahit in ſe, tum quo fulget Delia lumen,
ANNON ſigna ſuo pariter cum ſidere languent, &c.
Et veluti elatam Phœben in funere lugent,
AN NON Luna ſuo tunc tantum deficit orbe,
Cum phœbum aduerſis currentem non videt aſtris, &c.

Et quis Scioppianum perinde ac Hayanum aſtrũ, alienis quæſtionibus inuolutum, ac rationibus firmatũ peregrè ſumptis, eccentrico negat circulo lunatice oberrare? Negabit ſanè ille, qui aut R.P. Laymãni cenſuras nó examinarit, aut R.P. Valentini Mangioni Theoricas non fuerit ſpeculatus. Iam & alieno aſtrum hoc lumine eſſe illuſtratum, eodemq;, terrarum interpoſitu, emortuorum, inquam, Monaſteriorum ſpoliari; deliquium etiam, dum aduerſũ ſoli, id eſt, veritati, iter tenet, triſte pati, adeoq; luminis nihil, ſed falſitatis tenebras in orbem refundere, ex hactenus diſputatis ad liquidum, oſtenditur. Et qua tandé ratione tenebrio iſte Scioppius, à quo F. Romanum deceptum mihi perſuadeo, animi perperam ſentientis caligine occœcatus, qua ratione intueri, aut iuſtam R. P. Laymanni defenſionem, aut cenſuram eius, quã examinare mentis lubricæ ſtatera poterit? At non ſuſtinet ſupercilium illud proponi quenquam, à quo diſcendum ſit aliquid; eandem præoptaret in cœcitatem omnes inuolui: Ideoq; ne iuſtam videatur P. Laymannus ſuæ ſanctitatis ac S.C. Maieſtatis in transferendis alios ad Religioſorum Ordines, aut Clericorum Seminaria, Monaſteriorum emortuorum bonis, ſuſcepiſſe defenſionem, obtrudere palpum oculis eorum, ac mentito quodam falſitatis faſcino illudere, vt in rem ſuam aduerſus veritatem cæcè iudicent, adnititur. Sed inuoluitur ipſe nebulis ſuis cœc⁹, è quib⁹ ſiquidé

emergere eſt animus, Ariadnæ filo nequaquam eſt opus, manum propius porrigo; viam præit, ſi modo ſequi non detrectet, P. Laymannus. Verum quis iſte, *inquit*, Laymannus tuus, aut quid tandem adferre lucis, ignorans ipſe huic controuerſiæ poteſt? PARVM ſanè aut legiſſe eum, aut conſideraſſe videris, quiſquis ignorantem auſus es Virum iuris ſcientiſsimum nominare. Quod ſi verò perſpicacitatem eius, hebes tuum ingenium non aſſequitur, tuum iſtuc vitium, non alienum ſecurius putabis. Legum ille ſtudioſus, multis ante annis, quàm in Societatem IESV adlegeretur, Ingolſtadianâ in Academiâ nauus aſsiduuſque extitit. In ea deinde, vbi & per ætatem idoneus, & iiſdem fuit diſciplinis ſatis eruditus, ipſos ſedecim annos, practicam quam appellant Theologiam, eâ cum laude non vulgi modo literarij, ſed hominum eruditorum tradidit, vt vulgari typis digna fuerit æſtimata, & recudi ſæpius (adeo multos inuenerat æſtimatores) fuerit neceſſarium. Inde ad ſacros canones Dilinganâ in Academia explanãdos adhibit' fuit: quâ in prouinciâ, eâ breui nominis ac famæ cõſecutus eſt celebritatem, vt viris eãdẽ in facultate principibus ac primario etiam eadem in Academia Iurium Doctori prælectiones eius dignæ ſint habitæ, quas ſibi ſuis impenſis quotidie curarent deſcribendas. Quin & ſi quid incideret multis perplexum difficultatibus, quæſtionis, ad ipſum potiſsimum allatum eſt, eius iudicio arbitrandum, à quo velut oraculo aliquo religioni ſibi ducebant deinceps alterius ad arbitrium appellare.

Quo iterum profeſsionis in genere adeo proceſsit longè, alijs iam in arenis præclarè exercitatus, vt illuſtrare commentationibus ſuis Canones ſuos ſit aggreſſus, quas iam copioſiſsimas verſaremus, niſi manum de tabulâ, fata peſte præcipitata iuſsiſſent. Veſtigia certè etiam conſideraremus, niſi ea bellici tumultus, bonis artibus infeſti, diſturbaſſent. Et hunc virum tam præclarè de omni retro poſteritate, eruditione ſuâ promeritum, Doctorem adeo perſpicacem, malè oculatus iſte Aſtrologus non erubeſcit è Cathedra ad ſubſellia deuocare, & Magiſtrum etiam offerre ſe, ducemque eidem, eo in genere, in quo vix eſſe diſcipulus cœpit, audebit? Darem id eius cœcitati, paterer habere veniam iſtam ignorantiæ, niſi omnium rectè ſentientium relamaret conſenſus, bene docentium retraheret authoritas. Quatuor illi quidem neceſſaria iudicant ei, qui ius ſibi ſumit explicãdum, vt vera, vt re non aliena, vt Ordine, vt ſtylo ad docendum appoſito doceat. Age verò Palęphate homo noue, Aſtrologe, inquam, Vide quam tu temere in iſtam tuam docendi prouinciam, vide quàm inconſultò inuoles, vide quam parum vera, imo etiam quàm manifeſtè falſa, quàm ab inſtituto aliena, quàm nullo Ordine, quam ſtylo ad criminandum quàm docendum aptiore doceas. Oppone verò tibi Laymannum iſtum meum,

Muret. in Orat.

Digitized by Google

meum , Nihil in eo offendes non verum, nihil iurium & Legum præſidijs contra calumnias & impoſturas tuas, non firmum; nihil cum inſtituto eius non coniunctum; nihil optimo ordine non digeſtum atque ad docendum accommodato. Quæ tu ſi negaris, ex ingenio tuo ages, veritatisque ad lucem, falſitatis tuæ nebulâ inuolutus perges obſcurari. E qua te (de fratre n. Romano mihi meliora promitto) quando deſperata ſunt humana, eripiat ille, qui in tenebris & vmbra mortis ſedentes illuminare ſolus poteſt. Quem ego tibi (ne ſerò fruſtra:) tempori propitium voueo precorque.

Omnia ad Maiorem Dei Gloriam.

ERRA-

Digitized by Google

ERRATA.

Pag.	Col.	Linea	Grauiora	ſic Corrige
1		5	paritio	partitio
5	1	17	poſt religioſa; adde	His poſitis 2.Reſpond.
	2	27	illic.	dele.
16	2	7	Atqui	Atque
17	2	20. 26.	habiles	ſtabiles
25	2	23	delinquentium, ad	delinquentium amiſſa, ad
		24.	Religios	Religioſos
32	1	24	vel tradit	vt tradit
46	1	vlt.	poſteriorum	poſteriorem
54	1	9	bona emortuorum monaſteriorum non ſunt Ordinis in communi, ſeu vt vniuerſalis, ſed ſingulorum	Bona ſingulorum monaſteriorum non ſunt Ordinis in communi, ſeu vt vniuerſalis.
70	2	34. 35.	noſtra 24.9·c.2.	noſtra 1.c.2.
86	2	23	vt Coadiutores	vt & Coadiutores
		28	plectitur	complectitur
87	1	20	debet de nouo	debet illic de nouo
89	2	19. 20.	perſonalis	perſonis
92	1	2	poſſeſſorem	& poſſeſſorem
97	2	15	affulgēt	affulgeat
113	2	4	c. perunit	c. peruenit.
114	1	3	aſſmptum	aſſumptum
117	2	11	à fin. antecſſor	anteceſſor
118	2	24	moaſterijs	monaſterijs
120	2	22	verà	verò
121	1	13	RESPONDES	RESPONDET
128	1	9	agretur	ageretur
	2.	vlt.	pra	qua
133	1.		lin.2.cum 5.ſeqq. vſq; Reſp.	dele
141	2	24	aſſerere	aſſerit
150	2	5	à fin. CONFIRMAVVR	CONFIRMATVR
157	2	23	interpretari	interpretatio
163	2	15	Monaſtertorum	Monaſteriorum
170	1	4	à fin. ex	dele
172	1	11	viiui	viui
	2	12	notat, actum	notat actum,
173	2	6	à fine. teſtarorum	teſtatorum.
184.	2.	10.	à fin. quin	quia

Reliqua leuiora, vt & quæ in numeris occurrunt, ſtudioſa beneuoli lectoris emendabit charitas & induſtria.

Digitized by Google

INDEX PRIOR GENERALIS inſtar locorum communium deſeruiens.

De Abbatis electione q. 3. c. 1. & 3.
inſignibus q. 1. c. 3. n. 7.
iuridictione q. 2. ſ. 2. n 6.
Actione q. 2. ſect. 1. c. 1. n. 1. & ſ. 3. c. 1.
populari q. 2. ſ. 3. c. 3. n. 8.
propriâ ibid.
ad rem. directa 1. vtili q. 2, ſ. 3. c. 1. & ſeqq.
Extinctæ reuiuiſcentia q. 1. c. 3. n. 5.
Alienatione rerum Eccleſiaſticarum q. 2. ſ. 3. c. 1. n 9. & ſeqq. q. 6. c. 2. n. 2. &c.
Alternatiuis q. 3. c. 2. q. 7. c. 2. n. 3.
Annatis q. 6. c. 2. n. 27. &c.
Beneficijs Eccleſiaſticis q. 2. ſ. 3. c. 1. n. 5. q. 7.
Eorum acquiſitione q. 2 ſ. 3. c. 1. n. 5.
Titulis ibid.
Bonis vacantibus q. 1. c. 4. q. 2. ſ. 3. c. 2. n. 1.
Burſfeldenſi Congregatione q. 2. ſ. 3. c. 1. n. 18.
Canonijs abſolutis & regularibus q. 1. c. 2. &c.
Carnium abſtinentia in Ordine S. Benedicti poſt. q. 8. quaſt. 3.
Ciſtercienſi Ordine q. 2. ſ. 3. c. 1. n. 15. & ſeqq.
Clauſulâ ſalua ſedis apoſtolica authoritate q. 6.
Clauſula ſi preces veritate nitantur q. 2. ſ. 3. c. 3. n. 10.
Clericis regularib. q. 1. c. 2. n. 4. q. 3. c. 3. n. 1
Collatione q. 5.
Collegijs eorumque iuribus q. 1. c. 1. 2. 3.
Concordatis Germaniæ q. 6.
Concupiſcentia prohibita q. 6. c. 2. n. 28.
Coniunctis perſonis in iudicio admittendis q. 2. ſ. 1. c. 3. n. 5.
Correlatiuis q. 3. c. 1. & 3.
Delicto Prelati & Conuentus q. 2. ſ. 3. c. 2. n. 4. q. 7. c. 2. n. 2.
Deuolutionibus q. 3. & 4. 7.
Dignitatibus q. 1. c. 2.
Dominio q. 1. append. q. 2. maxima ſect. 2.
Donationibus inter viuos, q. 3. c. 2. n. 7. q. 6.
mortis cauſa q. 3. c. 2. n. 7. q. 6.
Eccleſiis q. 1. c. 2. n. 7. c. 4. n. 8. 9. q. 4. c. 3. n. 2.
Electionibus q. 3. c. 1. & 3. q. 4. c. 2.
Emphyteuſi q. 1. c. 2.
Epijkia q. 5. q. 6 c. 1 & 2.
Epiſcopo q. 4. c. 3. n. 3.
Exemptione q. 7. c. 2. n. 25.
Facto q. 1. c. 1. n. 7. q. 2. ſ. 1. c. 2. n. 1.
Feudi amiſſione &c. q. 1. c. 2. n. 15.
Fideicommiſſo q. 5. q. 6. q. 3. c. 3 n. 2. & ſeq. familiæ ibid.
Fine q. 3. q. 5. & q. 6. q. 7
Fundationibus pijs q. 3. c. 3. q. 5. q. 6. q. 7.
Genitiuo q. 2. ſ. 1. c. 1. & ſ. 3. c. 1. n. 8.
Habitatione q. 1 princ. n. 2.
Hereditaria ſucceſſione in Eccleſiaſticis. q. 2. ſ. 3. c. 1. n. 6.
Indefinitis q. 2. ſ. 3. c. 1. n. 20. 4. 1. c. 2. n. 10.
Inſtitutione hæredis q. 6.
Iniuria q. 6 c. 1. n. 15.
Inſtitutione Canon. feudali q. 3. c. 3. n. 27.
Iudice Ordinario in cauſis Eccleſiaſticis q. 2. ſ. 3. c. 1. n. 21. & ſeqq. & c. 3. n. 11.

Iu-

Iuriſdictione q.2.ſ.2.n.6.ſ.3.c.3.n.11.
Illius concurſu poſt q.9.
Iuribus Collegiorum q.1.c.2.3.q.2.ſ.3.c.1. n.6.
Iure ad rem q.2.1.3.c.2.n.5.q.3.
Iure in re q.2.per tot.
Legato q.3.c.1.n.6.q.5.q.6.
familia q 6.
Locis quibuſdam ſcripturæ ſacræ q. 10. & q.3.n.3.
Monachis q.1.c.2.q.3.c.3.n.1.
Eorum vt & Monialium tranſlatione & mutatione locali q.1.princ. Monaſterijs c.1.& ſeqq.q.4c.2.
Notione q.2 ſ.2.n.6.
Ob- & ſubreptione reſcriptorum q.2.ſ.3.c. 1.& 3.
Ordine Religioſo q.2.ſ.2.n.1.& ſeqq. q.3. c.3.n.27.c.2.n.8.
Perſonatu q.1.c.2.n.3.
Pijs cauſis q 5 q 6.
Pontificis poteſtate plenaria q 4.c.2. q. 5. q.6.
circa vltimas voluntates ibid. dominij translationem ibid.
Poſſeſſione, eiuſque remedio recuperanda q.2.ſ 2.n.11.& ſeqq.ex c.retindegranda 3.q.1.q.2.ſ.3.c.3.
Poſtliminio q.2 ſ.3.c.2.n.1.& ſeqq.c.3. n.18.
Præbendis.q.1.c.2. n.3.
Præiudiciali quæſtione q.2.ſ. 3.c.1.n.5.& 23.
Præmonſtratenſi Ordine q.1.2.ſ.3.c.1.n.9. & ſeqq.
Præſidibus Congregationum q.2.ſ.2.n.6.ſ. 3.c 1.n.19.&c.
Priuilegijs q 1.c.3.
Promiſſione Abbatum q.9.
Quæſtionibus iuris & facti q.2.ſ.3.c.1.n. 21.& ſeqq.
Receſſibus Imperij circa reſtitutionem bonorum Eccleſiaſticorum q. 2.ſ.3.c.3.n. 13.
Reformatione monaſteriorum q. 7. c.2.q. 3.c.3.nu.19.
Relatiuis
Religione q.2.ſ.3.c.1.n.17.q.4.c.2.n.8.
Renunciatione Prælatorum q.6.
Reſcriptis Imperatorum in cauſa reſtitutionis bonorum Eccleſiaſticorum q. 2. ſ. 3.c.3.n.10.& ſeqq.
Seminarijs Clericorum, q.5.q.6.
Significatione vocis, q.1.pri.n.1.
Societate Ieſu q.2.ſ.3.c.3.n.3.4.& ſeqq. q.1.c.2.n.4.
Spe q.3.c.1.n.12.& tot.q.3.
Spolio q.2.ſ.1.c.3.n.4.5.ſ.3.c.3.
Statutis q.2.ſ.3.c.3.n 13.
Statu Eccleſiæ ſeruando q.7.c.2.n.14.
Statutis q.2.ſ.3.c.1.n 13.
Subſtitutione q.6.Vulgari q 6.
Fideicommiſſaria q.6.
Canonica q.1.c.2.n.10.q.7.c.2.n.4.&c.
Surrogatis q.7.c.2.n. 6.
Titulis q.1.c.2.& q.3.
Tranſitu & Tranſlatione Monachorum q.2.ſ.3.c.2.n.6.q.8.
Monialium q.8.
Verbis communibus, directis, obliquis q.7.c. 3.n.12.Vindicatione directa utili, q.2.ſ.3. c.1.n.3.Virginibus Anglicanis.q.5.princ.
Viſitatoribus, q.2.ſ.2.n.6.ſ.3.c.1.n.19.&c.
Vltima Voluntate, q. 3.6.
Vniuerſitatum exemptione, q.6.c.2. n. 25.
Voce actiua, paſſiua q.4.c.9.n. 4.
Votis Religioſorum, q.7.c.2.n.4.
Vtilitate publica, q.7.
VVoltigerodenſi Monaſterio q.8.

INDEX

Digitized by Google

INDEX POSTERIOR
RERVM ET VERBORVM

Vbi Nota, q. *denotare* quæſtionem, *ſ.* ſectionem, *c.* caput *n. numerum, margini, non paginis aſcriptum.*

A.

Abbas in Monaſterio eſt vel actu vel habitu, *q. 7. c. 2. n. 10.*

Abbatis Titulus vbi datur, illic ex natura correlatiuorum dabuntur etiam tituli Monachorum, *q. 7. c. 1. num. 4.*

Abbatis Electio In Monaſterio fiet intra trimeſtre tempus, *q. 3. c. 1. n. 7. c. 3. n. 11.*

Aliàs deuoluitur ius prouidendi ad ſuperiorem *d. loc.*

Abbas eligendus ex gremio Eccleſiæ, ſi illic adſit idoneus, *q. 3. c. 1. n. 7. c. 3. num. 11.*

Aliàs aliunde eligendus, *q. 3. c. 1. n. 7. c. 3. nu. 11.*

Abbates alij exempti, alij non exempti, etiã in vno Ordine, *q. 4. c. 2. n. 8.*

Abbas in Abbatem non habet iuriſdictionem, *q. 2. ſ. 2. n. 6.*

Vnus Abbas vni tantum preeſt monaſterio, *q. 2. ſ. 2. n. 6.*

Abbas in monachos qualem habeat iuriſdictionem, *poſt q. 8. quæſtiuncula 2. q. 2. ſ. 2. n 6.*

Abbas inuitum monachum non poteſt transferre ad alium locum etiam ſeminandi Euangelij cauſa, *q. 8. n. 11.*

Abbas Caſsinenſis poteſt actione populari, non propriâ agere pro reſtitutione monaſteriorum Ordinis S. Benedicti emortuorum, *q. 2. ſ. 3. c. 3. num. 9.*

Abbates Cæſarienſis & Haſſefeldenſis ex inſtrumentis allatis non defenduntur. *q. 9.*

Abbas Ciſtertienſis quid iuris habeat in alia monaſteria ſui Ordinis *q. 2. ſ 3 c. 1. n. 4. & ſeqq.*

Abbas Cluniacenſis. *vide Petrus.*

Abbas Præmonſtratenſis quid iuris in monaſteria ſui Ordinis habeat, *q. 2. ſ. 1. c. 1. nu. 4. & ſ 3. c 1 n 9. & ſeq.*

Abbatum Cæſarienſis, Haſſefeldenſis promiſsio. *q. 9.*

Abſtinẽtia Carniũ in ordine S. Benedicti

Gg

dicti

dicti *poſt q. 8. quæſtiuncula 3.*
Abſurda quæ ex F. Romani doctrina ſequũtur, *q.7.c.2.n 2. in præf.* vid. F. Rõ.
Actio phyſica non datur in diſtans, *q. 8.n.1.*
Actio quid, *q.2.ſ.1.c.1.n.1.*
Actiones ad rem recuperandam & ad rem prius petendam differunt, *q.2 ſ. 3.c.1.n.3.*
Actionem qui habet ad rem recuperandam an & quomodo rem ipſam habere videatur, *q.2.ſ.1.c.1.n.1. & ſ. 3 c.1.n 2.*
Actio ad rẽ quotuplex, *q.2.ſ.3.c.1 n.2.*
Actio pro recuperandis bonis Eccleſiaſticis vel monaſterijs Ordini quę competit, popularis eſt non propria quâ ſibi ea petat, *q 2.ſ.3.c 3.n.9.*
Actiones ſunt ſingulariũ, *q.2.ſ.2. n. 2.*
Actio ſemel extincta nõ reuiuiſcit ſc. directa, ſecus vtilis, &c. *q. 1.c.3.n. 5.*
Adelburgenſis Eccleſia, *q.6 c.2.n. 22.*
Alnenſe Collegium, *ibid.*
S. Altonis Monaſterium, *ibid.*
Andecenſe, *ibid.*
Ardenſe, *ibid.*
Adriani locus, *q.6. c.1.n.4. & c.2.n.15.*
Agere, coniuncta perſona poteſt abſque mandato, *q.2.ſ.1.c 3,n.5.* vide plura *infra in perſona.*
Alexander Tertius à P. Laymanno bene citatus, *q 2.ſ.3.c.2. n 3.*
Alienatio quid propriè? *q.6 c.2.n.2.*
Quæ eſſentialiter includat, *ibid.*
In alienatione alicuius reis, cuius conſenſus non requiritur, non eſt Dominus, non tamen contrà eſt Dominus, cuius in alienatione conſenſus requiritur, *q.2.ſ 3.c.1.n.10.*
Alienari res Eccleſiæ maximè fidei-commiſſo relictæ, à Pontifice an poſſint, *q.6.c 1 n 1.*
Alienatione rerum eccleſię vtrum iniuria fiat fundatoribus, *q.6.c. 1. numero 1.*
Num in tranſlatione bonorum vnius Eccleſiæ in aliã, vel nũ in trãſlatione monaſterij emortui ad alios alterius Ordinis religioſos, interueniat alienatio, *q.6.c.2.n.2.11.*
Alius, quid ſignificet, *q.7.c. 1.n, 2. & c.2.n. 4.*
Altare vnum non eſt diſcooperiendum, vt cooperiatur alterum, *q.7. c.1.n.2. & c.2. n.5 & n.13.*
Alteri per alterum non debet inferri iniqua conditio, *q.7.c.2.n. 13.* & quomodo hęc regula vera tum, cui ęquipolleat *ibid.*
Alteratio requirit terminum à quo poſitiuum, *q.3.c.3.n.19.*
Alternatiua propoſitio conſtituitur ex particula vel, aut æquipollente, *q.5.c.vn.n.1.*
In alternatiuis circa officia & beneficia, huic vel illi conferenda, libera eſt ſuperioris electio, vt cui velit & expediat, ei conferre poſsit, *q.5. c.vn.n.1.*
Ambigua vocis ſignificatio vnde terminanda, *q.1. in prin.n.1.fol.3.*
Amplius vocis, quæ vis, *q. 7.c.2. numero 10.*
Angeli authoritas, *q.6 c.1.n.2: & c. 2. n.13.*
Animæ ſeparatæ in cœlo non habent Dominium rerum ſublunarium, *q. 1. append. nu. 5.*

An-

Annatæ quid? quæ licitæ? *q.6.c.* 1.*nu.* 16.*cap.* 2.*n* 27.

Antoniū S.R.Imp.principem & Epiſcopum Viennenſē perſtringi falſum eſt,*q.2.ſ.3.n.10.*Vid.Conſiliarij Imperatoris.

Appropriari quid ſit,*q.2.ſ.1.c.1.n.8.*

Archiepiſcopi Treuirenſis aſſertio, *q.* 2.*ſ.3 c 3 n.7.*

Ἀρχόμενος vox apud S.Lucam,*c.3.v.1.* Quo modo accipienda,*q.10.n.8.*

Auguſti Cæſaris deſcriptio, cuius meminit S. Lucas *cap 2.v.2.* quota fuerit,*q.10.n 5.* Eiuſdem tres deſcriptiones & luſtra,*q.10.n.5.*

B

Baronij Cardinalis cenſuram in P. Deckerium,malè apprehendit, F.Rō.& quid de ea ſentiendum, ex ipſo Cardinali oſtenditur,*q 10.n.9.*

Benedictini habēt multa monaſteria, quæ illis initio non ſunt fundata, *q.1.append.n.4.q.6.c.2. n. 22.*

Benedictini quæ reſponderint Hieronymianis, Auguſtinianis, VVilhelmitis,Eremitis, quorum monaſteria poſtea acceperūt, idem illis nunc reſpondebitur,*q 3.c.3.n.* 3.6.& 20.

Beneficium an ſit meum aut mihi debitum,differunt,*q.2.ſ 3.c.1.n.3.*

Beneficium ſine Canonica inſtitutione obtineri nequit, neč poſsideri, *q.3.n.4.*

Beneficium an dicaturpoſsidere bona particularia ipſius beneficij, *q 1.c.* 4.*n.6.*

Beneficia ſęcularia danda ſęcularibus, & regularia regularibus etiam à Pontif.*q.3.c.1.n 6.c.3.n 9 q.7.c.1. n.* 4.& *c.2.n.11.* intellige de vacantibus non extinctis, *ibid*

Benigna interpretatio, vid Epiikia.

Bergenſe Collegium,*q 6.c.2.nu.22.*

Bona Eccleſiæ Epiſcopo mortuo, remanent apud Superiorem velut in cuſtodia,*q.4.c 1 n.3* ſed non tantum,*q.4 c 2.n.5.*

Bona Eccleſiaſtica hoſtili incurſu amiſſa,quibus poſtliminio reſtituenda,*q 2.ſ.3 c.2 n.1.*

Bona emortuorum monaſteriorum an ſint Ordinisán communi,*q.2.ſ.* 2.*u.2.*

An vacantia,*q.1.c.4.n.5.*

Non cedunt fiſco, vt hic dicit ærarium Principis,*q.4.c.3.n.1.*

Remanent apud Superiorē nec tantum in cuſtodia, ſed etiam quoad adminiſtrationem,*q.4.c 3.n.3.*

Bona emortuorum Monaſteriorum olim exemptorum, pertinent ad Papam, non tanquam Dominum proprietarium,ſed tanquam adminiſtratorem. Non exemptorum, ad loci Epiſcopum *q. 4. cap 2 numero 7.*

Bona einſmodi veniunt,ordinariè reſtituenda ijs,qui ſubſtituuntur, *q.* 4.*c.2.n.7.q 7.c.1.n.8.& c.2.num.16. vid.ſubſtitutio,&c.*

Non tamen neceſſariò alijs eiuſdē Ordinis religioſis, ſed poſſunt etiam alijs alteriusOrdinis conferri,

q.5 c.vn.n.1.& ſeqq.
Eorum diſpoſitio libera eſt ſuperiori,*q.5.c.vn.n.1.*ex prin.F.Rō.*ib.*
Ex fundationis cauſa finali, *ib.n.2.*
Bona monaſteriorum S. Benedicti vtrum illius patrimonium,ſint,*q. 3. c.1.n.8. cap. 3.nu. 17.q.1. append. n 5.*
Bona Monaſtica an & quomodo dicantur deſtructa, *q.2.ſ.3.c.2.n.1.*
Bonorum & Collegiorum Societatis Ieſu alia eſt ratio,ac monaſteriorũ ſolitariorum,*q.2.ſ.3. c.3.n.3.*
Bornhemiũ monaſteriũ *q.6.c.2.n.22.*
Sancti Bonauenturæ dictum contrariatur F.Romano , nec ab hoc ad illud quicquam ad rem reſpondetur;*q.7.c.2.n.2.*
Breue Apoſtolicum. Vid.Pontifex an reſcripſerit pro Ordine.
Burſfeldenſis congregationis priuilegia,*q.2.ſ.1.c.1.n.7.*8.*& ſ.3.c.1.n.17.*
Burſfeldenſis congregatio vt ſic, non habet bona,*q.2.ſ 3.c.1.n.18.*
Illi ſingulorum Monaſteriorum bona non ſunt communia,*ibid.q.2. ſ.3.c.1.n.18.*

C.

CAeterorum vocis quæ vis, *q.6.c. 2.n.22.*
Canonia quid,*q.1.c.2.n.3.5.*
Quotuplex,*ibid.*
Abſoluta & Regularis,*ibid.*
Num detur propria Canonia Monachalis,*q.1.c.2.n.4. an ſit beneficium q.3.c.3.n.10.*
Canonici olim Regulares fuerunt,poſteà etiam aliqui abſolutè canonici dicti & quinam ; *q.1.c. 2.numer.4.*
Canon 35. Synod. 6. agit de Eccleſia vacante & verba illius, ſi clerici non non fuerint, examinantur, *q.4.c.3. num.3.*
Cap. redintegranda, *3.q.1.* remedium recuperandæ poſſeſsionis,*q. 2.ſ.1. c 3.nu.4.& ſ.3.c.3.n.14.*
In illo remedio quæ probanda, *ibid.*
Cui competat,*ibid.*
competit etiam ſpoliati ſucceſſori *q.2.ſ. 1.c.3.nu.4.*
Cap.peruenit *il. 2.18.q.2.* vid. *q.3.c.3. nu.24.*
Cap.ſicut alterius,*7.q.1.vid.q.3.c.1.nu: 5.& cap.3.n.7.q.7.c.2.n.7.*agit de Eccleſia exiſtente,*q.7.c.2.n.7.*
Cap.quæ ſemel,*19.q.3.vid.q.3.c.3.n.23.*
Cap.*20.25. q.2.vid.q.1.c.3.n.6.*
Cap.ne pro defectu & ibi gl. de elect. *q.3.c.3.n.16.*
Cap.cum cauſam 27.de elect. *q.3.c.3. nu.10.*
Cap.inter corporalia,de tranſlat. *q.6. c.2 n.26.*
Cap. quod Clericis.&
Cap.cum ſit. de foro competenti, *q.2. ſ.3.c.1.n.22.*
Cap.Recolentes.de ſtat.mon.*q.2.ſ.3.c. 1.n.14.*
Cap. quia monaſterium & ibi Pan. de rel.dom.*q.7.c.1.n 4.c.2.n.10.*
Cap. cum venerabilis. de religioſis domibus.*q.3.c.3.n,21.*
Cap.inter quatuor.de rel.dom.*q.3.c.3. nu.18.*

Cap.

Cap. Relatum. ne clerici vel Monach. *q.3.c.3.n.22.q.7.c.2.n.1.*
Clem. quia contingit. de rel. Dom. *q.3. c.1.n.3.q.5.c.vn.n.5. 6.q.7.c.1.n.5.& c.2.n.12.*
Cap. Monachi non regulariter viuentes per alterius debent Ordinis inſtitutionem puniri, in append. cōcil. Lateranenſis 3. ne cler. vel Mon. *q.2.ſ.3. c.2.n.4.*
Cap. 10. Concil. Trident. ſeſſ. 14. de reformat. *q.3.c.3.n. 10.*
Cap. admonet 8. §. quod ſi hoſpitalia ſeſſ. 25. de refor. *q.7.c.2.n.12.*
Cardinalium declaratio in Cōc. Trid. ſeſſ 23.*c.18.n.33.q.6.c.2.n.22.*
Cardinaliū declarationes à P. Laymāno defendūtur, at à F. Rō. impugnātur, *in praf.* vtrū vim legis habeāt, *ib.*
Catalogus Eccleſiarum & Monaſteriorum ad Benedictinos translatorum, *q.6.c.2.n.21.*
Cauillatio quid, *q.2. ſ.3.c.3.n.2.*
Cauſa iuſta intercedit in noſtra translatione monaſteriorū *q.6.c.2.n.9.12.*
Cauſa limitata limitatū producit effectum. *q.3.c.2.n.3.q.6.c.2.n.1.*
Chriſtus quà homo habet dominium omnium rerum creatarum. *q.1.append.n. 1.*
Chriſti Dominium eſt dependens à diuino, creatum, ſuperius omni humano, *ibid.*
Chriſti natiuitas quo anno acciderit, *q.10.n.4.*
Ciſtertienſis Ordinis priuilegia, *q.2.ſ. 1.c.1.n.5. & ſ.3.c.1.n.15.*
Eius bona quomodo communia. *q.2.ſect.1.c.1.n.5.& ſect.3.c.1.n.16.*
Ordinis eius paupertas, *q.2.ſ.3.c.1.n.14*
Ciuitas reſpectu Superioris habetur priuata, *q.5.c.vn.n. 4.*
Clauſula, in defectum aliorum, quomodo accipienda, *q.7.c.2.n. 1.*
Clauſula (ſalua Sedis Apoſtolicæ authoritate) in Clem. quia contingit. de rel. dom. quid notet, *q.3. c. 1. n. 3.q.5.c.vn.n.7.*
Non eſt reſeruatio, ſed legis modificatio & exceptio *ibid.*
Clericorum quodnam officium, *q. 3. c.3.nu.1.*
Clerici Regulares quinam dicantur, *q.1.c.2.n 4.*
Clericorum Regularium Ordo quomodo per ſe requirat clericatum, *q.1.cap.2.n.4.*
Non omnes clerici Regulares ſūt etiam Canonici regulares, *ibid.*
Collegium quid, *q.1.c.1.n.12.*
Quot ad eius eſſe vel conſeruari requirantur, *q.1.c.1.n.5.7.16.*
Quæ eius materia, *nu.13.* quæ formà *ibid.*
Dicitur actu vel habitu durare & quando, *ibid.n.8.*
Collegium actu quid.
Item Collegium habitu quid, *q.3. c.3.num.13.*
Collegium aliud numeratum, aliud non numeratum *vid. Eccleſia.*
Collegij iura quæ & quot. *q.1.c.2. n. 1.*
Collegiorum fauor & inſtitutio iuuentutis, eſt iuſta cauſa vnionis beneficiorum, prioratuum, capellaniarum, *q.5 c.vn.n.9.*
Collegium quando dicatur dormire, *q.1.c.1.n.9.10 11.*

Digitized by Google

Quando extingui, deſinere eſſe vel diſſolui, *ibid. n. 2. & ſeqq.*

Quot diſſoluendi Collegij modi, *ibid.*

Diſſolutio alia de iure, alia de facto *ibid n. 7.*

Quot modis deſinat eſſe, *ibid. numero 4.*

Collegio deſtructo vtrum eius iura perſonalia, corporalia, realia pereant, *q. 1. c. 3. n. 4.*

Non eſt indiſcriminatim verum, eius iura non perire, *ibid.*

Collegatarij qui & quot modis ſint, ipſorum alij coniuncti verbis, alij re, *q. 3. c. 2. n. 5.*

Commendæ reijciuntur, *q. 7. c. 2. numero 17.*

A Communi opinione in conſulendo & iudicando non eſt recedendum, & iudex ab ea recedens, litem facit ſuam, *q. 3. c. 3. n. 4.*

Concordata Germaniæ non auferunt Pontifici ius prouidendi Monaſterijs vacantibus de Abbate, *q. 4. c. 2. num. 10.*

Agunt de Monaſterio exiſtente, non extincto, *ibid.*

Nec agunt de monaſterijs emortuis, *q. 6. c. 2 n. 22.*

Agunt citatis à F. Rom. locis de prouiſione deuolutâ, obliquâ, non directâ, *q. 4. c. 2. n. 15.*

Tollunt tantum gratias præuentiuas, *q. 4. c. 2. n. 13.*

§. cæteris verò dignitatibus in concordatis Germaniæ, agit de Monaſterijs non exemptis, *q. 4. c. 2. numero 14.*

§ placet nobis. eorundem concordat, *q. 6. c. 1. n. 13.*

Concordata Germaniæ ligant ipſum ſummum principem, *q. 6. c. 1. numero 11.*

Concupiſcentia decalogo quæ prohibita, *q 6. c. 1. n. 17. & c. 2. numero 28.*

Concurſus Pontificis cum alijs collatoribus beneficiorum *q. 4. c. 2. n. 11. 12. 13. q. 6. c. 2. n. 22.*

Conferens beneficium, ordinariè non poteſt aliter conferre, quam natura ipſius requirat *vid. beneficia ſæcularia danda ſæcularibus &c.*

Congregatio Burſfeldenſis conſtituit vnum corpus familiæ, non politicum, *quæſt. 2. ſ. 3. cap. 3. numero 3.*

Congregationes vnitæ in Germania quæ & quot ſint, *q. 2. ſ. 1. cap. 1. numero 6.*

Pro ijs reſcriptum Pontificis, *q. 2. ſ. 1. c. 1. n. 6. & ſ. 3. c. 1. n. 17. & ſeq.*

Conſiliarij Imperatoris à ſub & obreptione reſcriptorum Imperatoriorum defenduntur, *q. 2. ſ. 3. c. 3. num 10.*

Conſtitutum & ordinatum vt quid dicatur, quæ requirantur? *q 3. c. 1. num. 11.*

Contractus ligant Papam & Principes, imò Deum ipſum, *qu. 4. c. 2. nu. 11.*

Contradicens ſibi, non eſt audiendus, *quæſt. 2. ſ. 3. cap. 3. numero 1.*

Contrária reſpondens, habetur ſuſpectus de falſitate, *quæſt: 2. ſ. 3. cap. 3. n. 1.*

Digitized by Google

3. numero 1.
Corporis vnius bene ordinati non poſſunt eſſe plura capita, niſi quis velit corpus monſtroſum. poſt *q.8. quæſtiuncula 1.*
Curia Cellæ, *q.6.c.2 num. 22.*

D.

Damnum iniuriâ illatum eſt reparandum, *quæſt. 6. cap.1.numero 1.*
Damnum nullum illatum in d. monaſteriorum translatione, *q. 6. c .2. num.10.*
De Decalogi præcepto decimo, *q. 6.c 1 n.17 & c.2.n 28: & præfat.n,23.*
Debet *vid. verbum debet.*
Delictum perſonæ an redundet in damnum Eccleſiæ, *q.2.ſ 1.c.2. n.3. ſ.3.c 2.nu.4.*
Delictum totius conuentus illi obeſt, *q.6.c.2.nu.24. qu. 2.ſ.3.cap.2. numero 4.*
Delinquens conuentus, & ter monitus, nec ſe emendans, poteſt eijci, atque illi alius ex alio Ordine ſubſtitui, *q.7.c.2.n.2.*
Derelictum, *quæſt. 7. cap. ſecundo, numero 10.*
Deſolatum quid, *quæſt. 7. cap. ſecundo num.10.*
Deſtrui de iure, de facto quid, *q.2.ſ. 1. c.2 n 1.*
Deſtructum eſſe quid ſignificet propriè vel impropriè, *q 2.ſ.3, c.3.numero 1.*
Deuolui eſt verbum commune, ſeu nunc directum. nunc obliquum, *q. 3.c. 3.num.12.*
Quod ſit verbum directum, *q. 4.c. 2.nu.9.*
Deuolutio prouiſionis & electionis, quid & quando locum habeat, *quæſt.3.cap.primo,num.7.& cap 3. numero 11.*
Non habet locum in Eccleſia non numerata, *q.3.cap.3.n.11.*
Non in Canonijs Monachalibus, nec in prçlatura monaſterij, omnibus illius loci collegis mortuis, *q. 3.c.3.n.11.*
Pan. & Rebuff. loci difficiles explicantur, *ibid n 13.*
Deuolutionis ius, *q.7.c.1.n.3. cap.2.numero 9.*
Deuolui quando eſt verbum directum, malè illi affinguntur conditiones deuolutionis obliquæ, *q.3.c. 3.n.12.*
Deuoluitur, caſu negligentiæ, prouiſio ad eum, cuius eſt electionem confirmare, *q.4.c.2.num.11.*
Dignitas quid, *q.1.c.2, n. 3.*
Vt dicit abſolutè officium perſonæ certę cum iuriſdictione, eſt perſonalis; vt dicit officium cum iuriſdictione perſonæ in Collegio cõſtitutæ, eſt etiã perſonalis; vt verò dicit beneficiũ diſtinctũ, habens annexam iuriſdictionem, eſt realis, *ib.*
Quæ complectatur, *ibid.nu. 15.fol. 26.*
Dicit relationem & qualem, *q. 1. c. 2.nu.* 8.
Quando vacet, *ibid.n.*14.
Dormiat, *n.*13.
An aliquando pereat, *ibid.n.*13.

In

In recreatione dignitatis ſecundũ priorem formam, an requiratur Papæ authoritas, *q.1.c.2.n.13.*
Directum verbum quid, *q.3.c. 3. n. 12.*
Diſpoſitio bonorum monaſteriorum emortuorum libera eſt ſuperiori *q.5.c.vn.n.1.2.vid bon.monaſt.emor.*
Omnis diſpoſitio intelligitur, rebus in eodem ſtatu permanentibus *q.6.c.2.n.5.*
Doctori turpe eſt ignorare ius, in quo verſatur, *q.2.ſ.3.c.2 n.4*
Doctoribus ſenioribus ſtandum potiùs quàm iunioribus, *q.7.c.2 n.4.*
Dominium quotupliciter accipiatur, *q.1.c.4.n.11.*
Ad eſſe Domini, duo requiruntur, *q.1.append.n.5.*
Dominij ſubiectum quod ſeu quis capax Dominij, *q.1.c.4.n 6.*
Non partes, non locus; ſed utens libero arbitrio, *ibid.*
Animæ ſeparatæ non habent Dominium rerum ſublunarium, *vid. animæ ſeparatæ.*
Dominium aliud priuatum rerum ſeu proprietatis, aliud ſuperius perſonarum ſeu iuriſdictionis *q.1.append. n.3.q.2.ſ. 2.c.1.n.5.6.*
Aliud plenum, aliud ſemplenum.
Hoc directum vel vtile, *ibid.*
Quid de Dominio ſubalterno ſentiendum, *ibid.nu.4.*
Dominium aliud mediatũ, aliud immediatum. *q.1.c.4.n.2.*
Dominium paſsiuum F.Rõ. eſt commentitium, *q. 3.c.3.n. 15.*
Dominium non in incerto vagatur, *q. 2.ſ.2. n.7.*
Dominium Chriſti quale, *q.1. append. n.1.*
An impediat, quò minus dentur bona vacantia, *ibid.n.2.*
Dominiũ Eccleſiæ vniuerſalis quod,
Et an impediat, quo minus dentur bona vacantia, *q.1.append.n.3.*
Dominium non continuatur niſi in hæredes ſuos; *q.2.ſ. 2.n.9. & ſect.3. c.1.nu.6.*
Dominium bonorum Eccleſiaſticorum quando acquiratur, *q.2.ſ.2.n. 8.10.* &
Quomodo, *q.2.ſ.3.c.1.nu.5.*
Dominium Ordinis, *vid.q.2.ſ.2.n.1.2. & ſeqq.*
Dominia humana pereunt, *q 1.append. n.12.*
Etiam Romanorum, *ibid.*
Dominus alius mediatus, alius immediatus; immediatus alius verus, alius fictus, *q.1.c.4.n.2.*
Dominus bona ſuo, non alieno nomine poſsidet, *q.2.ſ.2.n.13.*
Domini duo vnius rei inſolidum eſſe nequeunt, *q.2. ſ.2.n.5.*
Donatio quid, *q 7.c.2.n.17.*
Donatio inter viuos duplex, verbàlis & realis; & quid vtraque ſit, qui vtriuſque effectus, *q.3 c.2.n.7.*
Donatio reuocatur ingratitudine, *q. 6.c.2.n.23.*
Donatio mortis cauſa, qui eius effectus; *q.3 c.2.n.7.*

E.

Eccleſię nomine quid intelligatur *q.1.c.4 n.6.8.9.*
Eccleſia numerata quę, *qu.1.c.2. n. 7.*
Quæ non numerata, *ibid.*

Eccleſia particularis quæ, *q.1.c.4.numero 8.*
Quomodo non moriatur, *ibid.n.9.*
Eccleſia habet fiſcum analogicè acceptum, *q.4.c.1.n.2.*
Eccleſiam decet de virtute in virtutem progredi, *q.3.c.3.n.19. 20.*
Pro Eccleſia ſpoliata poteſt agere quilibet, *q.2.ſ.1.c.3.n.5.*
Prælatus etiam ſine literis de rato, *ibid.*
Eccleſia vniuerſalis quale habeat dominium bonorum Eccleſiaſticorum, *q.1.append.n.3.*
Eccleſiaſticorum bonorum Dominium ante collationem ſuperioris non acquiritur, *q.2.ſ.2.n.8.*
Acquiritur per titulum Canonicũ, *q.2.ſ.3.c.1.n.5.& 6.*
Sicuti & poſſeſsio, *ibid.*
Egreſſus Monialis, *Vid.Monialis egreſſus.*
Einhamenſe monaſterium, *q.6.c.2. numero 22.*
Electio actiua & paſsiua quæ? item directa & obliqua quæ? *q.3.c. 3. numero 11.16.*
Eligi poſſe in Prælatum ex alio monaſterio, non ſupponit ius ad rem, ſed conditionem tantum requiſitam, ſeu ſubiectum capax, *q. 3. c.3. n.10 q.4.c.3.n.4.*
Electiones vbi fiunt in Eccleſia, ſupponunt eam exiſtere, *quæſt.4.cap.2. num 11.*
Eltinenſis Abbatiæ ad Rhenum fundatio, *q.3.c.3.n. 1.*
Non Entis nulli ſunt effectus, *q. 1. c.4.n.8.*
Ad eſſe vnius quando plura requiruntur non ſufficit vnum tantum interuenire, *q.6.c.2.n.2.*
Emphyteuſis quomodo amittatur, *q.1.c.2.n 15.*
Aut aliquando finiatur, *ibid.*
Epikia ſeu interpretatio quid, quando, & quibus in caſibus detur, *q. 5. c.vn.n.10.*
Datur illa hic etiam circa volũtates ſed conſideratas formaliter, non materialiter, *ibid.*
Circa eam error F.Romani, *q.6,c.1. n.7.& c.2 n.18.*
Epiſcopus dicit relationem ad Clerum & populum, *q.4.c.3.nu.3.*
Ideoq; ſi nec clerum habeat; nec populum, Epiſcopatus erit extinctus, *q.3.cap. 3.n.19.*
Epiſcopus olim ex regularibus cooptabatur, non tamen ideo illi habebant ius & dominium in Epiſcopatum, *q.4.c.3.n.4.*
Epiſcopine, & cuiuſnam, licentia neceſſaria in translatione Monachorum & Monialium, *q. 8.n.3. 10.*
Epiſcopus ſecundum Imolam poteſt mutare legatum non executioni datum, *q.5.c.vn.n.6.*
Erronea propoſitio quæ, *q.2. ſ.3.c. 2. nu.4.*
Eslingenſe Monaſterium nunc Zeuenſe, *q.3.c.3.n.1.*
Exempla non reſtringunt regulam, *q. 4.ſ.2 n.4.*
Exempla à F.Romano citata nihil ad rem faciunt, *q.6.c.2.n.29.*
Exemptio à iuriſdictione Ordinarij

Epiſcopi an citra illius iniuriam fiat, *q. 6. c. 2. n. 25.*
Exemptio vniuerſitatum, *ibid.*
Exemptio Regulariũ in Epiſcopi bonum fit, *q. 6. c. 2. nu. 24.*
Exemptus ſucceſſor non exempti ad quid teneatur, *quæſt. 6. cap. 2. numero 25.*
Exules religioſi an ſint Domini bonorum Monaſterij in alio loco ſiti, *q. 2. ſ. 2. n. 5.*
Extinctum quid, *q. 1. c. 1. n. 5.*
Extinctum aliud de iure, aliud de facto, *ibid. & n. 6. 7.*

F.

De Facto quid dicatur fieri, *q. 1. c. 1. n. 7.*
Famę periculum nullum adeſt in monaſteriorum emortuorum translatione, *q. 6. c. 2. n. 8.*
Familia accipitur vel iure proprio vel iure communi, *q. 2. ſ. 3. c. 3. n. 2.*
Familia alicuius vbi habitat, dicitur quis ipſe illic habitare, *q. 2. ſ. 1. cap. 3. n. 1.* Si Familia accipiatur iure proprio, non communi, *q. 2. ſ. 3. c. 3. n. 2.*
Familia S. Benedicti quid dicat, *q. 3. c. 1. n. 2. & c. 3. n. 6.*
Familiæ legatum, *vid. Legatum familia.*
Familiæ relictum quomodo intelligatur, *q. 6. c. 2. n. 3.*
Feudum quomodo amittatur, *q. 1. c. 2. nu. 15. q. 6. c. 2. nu. 23.*
Amittitur etiam ingratitudine, *q. 6. c. 2. n. 23.*
Feudum quomodo aliquando finiatur, *q. 1. c. 2. n. 15.*
Ferdinandus II. Imp. defenditur à P. Laymanno, at vehementer à F. Romano impugnatur, *in præfat. n. 22.* Vide plura *Imperatoris reſcripta.*
Fideicommiſſum quibus verbis inducatur, *q. 6. c. 1. n. 7.*
Fideicommiſſum non extenditur ab vna perſona ad aliam, *qu. 6. c. 2. numero 1.*
Fideicommiſſum familiæ quid, & quomodo intelligendum, *q. 6. cap. 1. nu. 7.*
Et quo ordine videatur relictum & ad quotum gradum ſe extendat, *q. 3. c. 2. n. 2.*
Vtrum ad deſcendentes ſolum pertineat, an verò etiam ad collaterales, *q. 3. c. 2. nu. 4.*
Finalis cauſa eſt duplex, cuius & cui; & quid vtraque, *q. 5. cap. vn. numero 2.*
Finalis cauſa cum formali in moralibus coincidit, *quæſt. 5. cap. vn. numero 2.*
Fiſcus quot modis accipiatur, *qu. 4. c. 2. n. 1.*
Fiſcus vt ſignificat ærarium principis, in Eccleſiaſticis locum non habet, *quæſt. 4. cap. ſecundo, numero ſecundo.*
Fiſcus analogicè datur in Eccleſiaſticis, *q. 4. c. 2. nu. 1*
Fiſcus in hac cauſa ſignificat Superiorem, *q. 3. c. 2. n. 3.*
Fletus vnius non debet eſſe riſus alterius, *quæſt. 7. c. 1. num. 4. & c. 2. numer. 13.*

D. Fran-

Digitized by Google

D. Franciſci de Rubeis authoritas allegata *q.7.cap.1.numero 2. & cap. 2. n. 8.*

Fundationis piæ finis Cuius, & Finis Cui, quis, *q.5.c.vn. numero 2.q.3. c.3.n.1.*

Vterq; ad illam neceſſarius, *ibid.*

Alteruter tamen poteſt magis principaliter intendi, *quæſt.5.cap.vn.numero 2.*

Ordinariè magis principaliter intenditur Finis cuius, *q.5 c.vn. nu.3. q 7.c.2.n.12.*

Intentio principalior colligitur ex cauſæ adiectione, *quæſt.5.cap.vn.numero 3.*

Finali cauſa Cuius, præcipue intentâ, & deficiente causâ finali Cui, poteſt fundatio pia vel legatum pium à Superiori, alijs alterius Ordinis Religioſis applicari, *q.5.cap.vn.n.2.*

Finali causâ Cui, præcipuè intentâ, & deficiente hîc cauſâ finali Cui, non poſſunt legata pia &c. ſine cauſâ, alij alterius Ordinis Religioſis conferri, cum causâ tamen poſſunt, *quæſt.5.cap.vn.num. 2. 4. & q. 7. c.2. nu.12.*

Fundatio monaſteriorum interdum fit intuitu ſtemmatis. *quæſt.3.cap.3. num.1.*

An fiat monachis, in quantum monachi, *ibid.*

Fundatio, cuius Monaſterij intuitu fit, illi incorporantur bona, *quæſt. 3. c. 3.n.2.*

Fundatio alia teſtata, alia inteſtata, *q. 3.c.2.n.1.*

Inteſtatam non videtur agnoſcere F.Rom. *ibid.n.7.*

Fundatio facta pro familia S.Benedicti, *q.3.c.1.n.2.* intelligitur non ſimpliciter, ſed limitatè ad hunc locũ, *q.3.c.2.n.3 & c.3.n.6.* vel etiã ſi facta ſimpliciter pro familia S. Benedicti, veniunt certi ab Epiſcopo deſignãdi, qui gratificari poteſt, quibus vult, *q 3.c.3 n.4.*

Fundatio facta monachis alicuius Ordinis, quomodo intelligatur, *ibid.q 3 c.3.nu.4.*

In literis fundationum non eſt proſpectum in caſu, quo omnes inſtituti monachi morerentur, *q.3.c.2. nu 1.*

Fundatoribus translatione monaſteriorum ad alios alterius Ordinis religioſos non fit iniuria, *q. 6. c.2. mero 6.*

Nec ijs quibus relicta putantur, *dicto loco.*

G.

Genere ad ſpeciem licet argumentari negatiuè, non affirmatiuè, *q.2.ſ 3 c.1.n.11.*

Generalia verba generaliter ſunt intelligenda, *q 4.c.2. n.3.*

De Generalibus Ordinum, *vid.in Ord.*

Genitiuus caſus quando importet Dominium, *q.2.ſ1.c.1. n.3.& ſ.3. c. 1.n.8.*

Gerenrodenſis monaſterij fundatio, *q 3,c.3 n.1.*

Giſillarius Archiepiſcopus Magdeburgenſis ſuo Archiepiſcopatui iũcturus Epiſcopatum Merſpurgenſem, diuinitus punitur, *q,6.c.1.n.18. & c.2.n.29.*

Digitized by Google

Grammaticus non eſt idem qui Muſicus in Cardinalium declarationibus, *q 6.c.2.n 22.*

S.Gregorius Magnus, *q.6.c.1.n.3.& c. 2.n.14.* de quibus priuilegijs monaſteriorum agat, *q.1.c.3.n.4.*

Grimberganum Monaſterium, *q.6.c. 2.nu. 22.*

H.

HAbere quid ſignificet, *q.2.ſ 3.c.1. nu.1.*

Habitare aliquis dicitur, vbi familia eius habitat, *q 2.ſ.1.c.3.n.3.*

Habitatio propriè quid, *q. 1.in princ. ſub n.2.* quid impropriè, *ibid.*

Hæredes ſui, qui? & qui extranei, *q.2. ſ.2.n.9.* quomodo bonorum Dominium obtineant, *q.2.ſ.3.c.1.n.6.* & quomodo poſſeſsionem, *ibid.* In hęredem ſuum continuatur ipſo iure Dominium, non in extraneum; huic opus aditione, *q.2.ſ.3. c 1.nu 6.*

Hæreditatis petitio inuoluit quæſtionem præiudicialem, *q.2.ſ.3.c. 1. nu.5.*

Hæretici quomodo negent poſtliminium bonorum Eccleſiaſticorum, *q.2.ſ.1.c.2.n.3.ſ.3.cap.2. numero 2.*

I.lis non patrocinatùr P.Laymannus, *ibid.*

Haſſefeldenſis præpoſitura in diœceſi Bremenſi quando primùm inſtituta & quando facta Abbatia, *q.6.c.2. numero 22.*

Heruordienſis monaſterij fundatio, *q.3.c.3.n.1.*

Hirſaugienſe Monaſterium, *vide infra VVernerus.*

Horti & vineæ B.Virginis in VVeſtphalia, *q.6.c.2.n.22.*

Horreum Treuirenſe, *ibid.*

Hulsbergenſe Collegium, *q.6.c.2.numero 22.*

Humiliatus Ordo, quia Generalem habebat, olim obtinuit contra Archiepiſcopum Mediolanenſem, vt ab ipſo omnino non viſitaretur, *poſt q.8.quæſtiuncula 1.*

I.

IDonei viri & qualificati, *qu. 6.cap. 1.n.12.*

Ieſuitæ etiamſi non eſſent muſici, tamen præponendi alijs, in ſeminarijs &c. *q.6.c. 2. n 22.*

Ieſuitiſſarum fundationem vrgeri à Societate, eſt calumnia, *q. 5.princ.*

Impedimentum non præſtat, quod de iure non ſortitur effectum, *quæſt. 8. num 4.*

Imperatoris reſcripta pro Ordinibus religioſis, *q.2.ſ.1.c.1.n.9.& ſ.3.c.1.nu. 21.q.7.c.1.n.7.& c.2.n.15.*

Imperatoris reſcripta ſunt ſub-& obreptitia ex parte narratorum Ordinis ſupplicantis, *q.2.ſ.3.c.1.nu.21.* Non aulicorum Cæſaris, *q.2.ſ 3.c.3. num.10.*

Imperator an vi iuramenti obligatus ſit curare, vt monaſteria emortua reſtituantur antiquis Ordinibus, *in præfat.* obligatur conſeruare ius ſubditorum, *quæſt.6 c.1.nu.14.*

Incluſio vnius eſt alterius excluſio, *q. 3.c.2.n.3. q.6. c.1 n 1.*

Incorrigibiles monachi meritò puniuntur

Digitized by Google

untur,*q.9.cap.2.n.23 & alibi.*
Indefinita vox nunc æquipollet ſingulari,nunc vniuerſali.Deinde nūc collectiuè,nunc diſtributiuè accipitur,*q.2.ſ.3.c.1.n.20.*
Indultū à Iure beneficium,non eſt alicui auferendum,*q.3.c.1.n.10.q.3.c.3.n.26.*
Indultum à iure beneficium eſt perpetuo manſurum per ſe, per accidens aliquando non manet, *quaeſt.3.c.3.nu.23.*
Ingreſſus externorum ad monaſteria monialium quæ requirat,*qu.8.numero 3.*
Ingratitudine reuocatur donatio, amittitur feudum,*quaeſt.6. cap. 2. numero 23*
Iniuria fit omiſsione vel commiſsione,*q.6.c.1 n.15.*
Innocentij Tertij breue,*q.3.c.3.numero 25.*
Inſignia aliqua Epiſcopalia Abbatibus conueniunt& qualia,quibus,& vbi,tum quo iure,*q.1 c.3.n.7.*
Interpretatio vltimæ voluntatis quid *q.6.c.2.n.5.V.Epikia*,eſt duplex, *q.6.c.2 n.5.*
Inſtitui in materia ciuili quid ? quid item in Canonica & feudali, *q.3.c.3.n.27.*
Inſtitui & inueſtiri quomodo differant,*q.3.c.3.n. 27.*
Inſtitutio, & ſubſtitutio in materia ſucceſsionis,quid & quomodo differant, *q.3.c.2.n.1.*
Inſtitutio & conſtitutio differunt, *q.3.c.1.n 11.*
Aliquando tamen idem ſignificant,*q.3 c.3 n.27.*
Inſtrumentum publicum à F. Rom. adductum eſt contra Abbates,*q 9.*
Interdictum recuperandæ poſſeſsionis,*Vide c.redintegranda,3,q.1,*
Intruſio quid,*q.8.n.4. 12.*
Non impedit quo minus beneficium intruſi,alicui alteri dare queat,*q.8.n.4.*
Inuadens poſſeſsionem alterius,etiam Religioſus, ſi monitus non deſiſtat aut diſcedat,poteſt etiam fuſtibus, leuiter tamen excipi & abigi ſine metu excommunicationis,*q 8.n.13.*
P.Ioannes Deckerius contra F. Romanum defenditur,*q.10.*
Iuuentutis inſtitutio eſt iuſta cauſa vnionis beneficiorum,prioratuum, capellaniarum,*q.5.c vn.nu. 9.*
Iuriſdictio propriè accepta, quæ eſſentialiter includat,*q.2.ſ 2.n.6.*
Impropriè accepta ſignificat notionem, *q.2.ſ.2.n 6.*
Iuriſdictio territorialis quæ, *q. 2.ſ 3.c 3.nu.3.*
Diſtinguitur à dominio rerum, *ibid.*
Iuriſdictionis Principis ſæcularis, termini qui ſint in cauſis Eccleſiaſticis,*q 2.ſ.3.c 3. n 11.*
Iuriſdictio Epiſcopalis monaſteriorum tranſlatione non læditur, *q.6.c.2.n. 35.*
An aliquis ab ea iuſte eximatur,*q.6.ca.2.n. 25.*
De Iure quid dicatur fieri,*q.1. c 1.n 7.*
Ius ad rem & ius in re ſunt ſeparata, *q.2.ſ.2.c. 1 n.3.& c.2 n.5.*

Ius ad rem, in Ordine ad monaſteria habere, quid ſit ex F. Rom. *q. 3. c.1. n.10.*

Ius in re Eccleſiaſticâ poſt collationem prius acquiritur, *q. 2.ſ.3.c.2. n.5.*

Iure ſuo vtens, nemini facit iniuriam *quæſt 4.c.2 n.13.quæſt.7.cap.2.numero 2.*

Iura Collegij, *vid. ſuprà lit. C. q 1.c.2. num.5.*

Ius Diuinum de monaſteriorum trãslatione quid ſtatuat, *q 6.c.1.n.4. & c.2.n.15.*

Ius naturale de monaſteriorum translatione, *q. 6.c.1.n.10. & c. 2. numero 20.*

Ius mitræ, ſandaliorum, quale priuilegium ſit in Abbatibus, *q 1.c.3 numero 7.*

Ius vocis actiuæ q i tantum habet, non eſt verus Dominus, *Item*

Ius vocis paſsiuæ qui habent, an vt coniunctim accepti, ſint Domini, *quæſt.4 c.1.n.4.& cap.ſecundo numero 4.*

Iura per vnionem non alterari, ſimpliciter eſt falſum de vnione transfuſiua.

Iura quando perpetua, *q.1.c.2. numero 11.*

Iura realia an quandoque per accidens pereant, *quæſt. 1. cap. ſecundo num.19.*

Iura reſtituuntur, re in priſtinum ſtatum reſtitutâ, nec opus eſt nouâ eorum impetratione, *quæſt.1 cap.3. num.1.*

Contra ius dicitur aliquid dupliciter, *q.6 c.2.num. 2.*

Iura ad hæredem quæ actiuè & paſsiuè tranſeant, *quæſt.2 ſ.1.c. 1. num. ſecundo. & ſ.3.c.1.n 6.* Item *ſ. 1. c.3. numero 6.& ſ.3.caput tertio, numero 18.*

Et quando, *q.2.ſ.1.& 3 cit.loc.*

Iuris quæſtio, *vide quæſtio iuris.*

Iudex ſpeciatim datus in vnâ causâ, derogat Iudici dato cauſarum vniuerſitati, *poſt quæſtio. 8. quæſtiunculâ 1.*

L.

P. Laymannus iuris ſcientiſsimus cœpit in ius Canonicum commentari; ipſius commentarij bello Suecico diſturbati, *quæſt. decimâ in Epilogo.*

Ipſius lectiones primarius Doctor Iuris curauit ſibi deſcribi, *ibidem.*

Eius Theologia moralis aliquoties recuſa, *ibid.*

Falſò ei imputat F.Romanus 1.impugnationem Breuis Apoſtolici & Edicti Imperatoris. *Vide reſcriptum Imperatoris.*

2.Patrocinium hæreticis. *Vide heretici.*

3 Mutilationem epiſtolæ Oratoris Cæſarei, *quæſt.7.cap. ſecundo, numero 17.*

4. Accuſationem Conſiliariorum Imperatoris, *quæſt.2.ſ.3 cap.3.numero 10.*

5.Viam interitus Ordinis S.Benedicti

Digitized by Google

dicti *in dedicatione.*

P Laymannus à Melandri calumnia tum à Fr. Romani impugnatione propter literas Romanas defenditur, *q.7. c 2. num.17.*

Ipſius P.Laymāni aſſertio dePōtificis voluntate circa mon.ſteriorū translationem, pluribus literis confirmatur, *quæſt.7. cap.2. numero 17.*

P Laurentius Forerus contra Fratrem Romanum defenditur, *in præfat.n.24.& ſeq.*

Lauriſhamenſe monaſterium, *q. 6.c.2. nu 22.*

Legatum gregis quomodo intelligatur, *quæſt.3.cap. 3. numero vigeſimo.*

Legata pia ad vnum vſum pium, num conuerti poſſint in alium vſum pium,*quæſt.3. cap. 1. numero tertio,& c.3.n.7.q.6.q.7.c.1. n.5. & c.2.n.12.*

A quo,*quæſt.5.cap. vnicum, numero 4.*

Diſtinctio Imolæ, quod legatum exſecutioni datum immutari poſſit à Pontifice,non verò executioni datum,etiam ab Epiſcopo *q.5.c .vn.n.6.*

Legati pij cauſa finali deficiente, cui applicandum legatum, *Vide fundationis pia cauſa finali deficiente.*

Legatum familiæ quomodo intelligatur, *quæſt.3. cap. primo, numero.6.*

Simpliciter factum, intelligitur de familiâ, iure proprio conſideratâ, ſeu ijs qui in domo ſunt, *q.3.c.2.n.16.*

Ita videntur teſtatores legaſſe familiæ Sancti Benedicti, *ibidem.*

Legatum vnius, conceſſum alteri, videtur priori ademptum, *poſt quæſtio. octauam quæſtiuncula primo.*

S.Leonardi præpoſitura,*q. 6.c. 2.numer.22.*

Lex vbi non diſtinguit, nec noſtrum eſt diſtinguere, *quæſt. prima cap. 4. nu.5.*

Vbi legis verba adaptari nequeunt, ibi nec Legis diſpoſitio obtinet, *quæſt.2. ſ. 3. c. 1. numer.15.*

A lege ad teſtatorem efficax ducitur argumentum, *quæſt. quinta, capite Vnico numero 3.*

Lex plus fauet Eccleſiæ, quàm perſonæ,*quæſt.quinta,cap. vnico, numero 3.*

L. cum ita §. in fideicommiſſo, ff. de legat. ſecundo, *quæſt. 6. cap. 2. nu.4.*

L.vlt.C de V.S *ibid.*

Libellatici qui ſint, *quæſt. 10. numero tertio.*

Locus Gal. 4. *quæſt. ſecunda, ſ. 3. cap. primo,num 7.& q.3. c. 1.n.8.* vbi & Roman. 8.

Quod ſi filij,ergo & hæredes,*q 3. c.3.n 11.*

Lucæ 3 v.1.*q. 10.n.7.*

Luc.2.v.2.*q 10.n.5.*

Magde-

Digitized by Google

Quando extingui,deſinere eſſe vel diſſolui, *ibid.n.2.& ſeqq.*
Quot diſſoluendi Collegij modi, *ibid.*
Diſſolutio alia de iure,alia de facto *ibid n.7.*
Quot modis deſinat eſſe, *ibid. numero 4.*
Collegio deſtructo vtrum eius iura perſonalia,corporalia,realia pereant,*q.1.c.3.n.4.*
Non eſt indiſcriminatim verum, eius iura non perire,*ibid.*
Collegatarij qui & quot modis ſint, ipſorum alij coniuncti verbis, alij re,*q.3.c. 2.n.5.*
Commendæ reijciuntur, *q.7.c.2.numero 17.*
A Communi opinione in conſulendo & iudicando non eſt recedendum,& iudex ab ea recedens, litem facit ſuam,*q.3.c.3.n.4.*
Concordata Germaniæ non auferunt Pontifici ius prouidendi Monaſterijs vacantibus de Abbate, *q.4 c.2. num.10.*
Agunt de Monaſterio exiſtente, non extincto,*ibid.*
Nec agunt de monaſterijs emortuis,*q.6.c.2 n.22.*
Agunt citatis à F. Rom. locis de prouiſione deuolutâ,obliquâ,non directâ,*q.4.c.2,n.15.*
Tollunt tantum gratias præuentiuas,*q.4.c. 2.n.13.*
§.cæteris verò dignitatibus in concordatis Germaniæ, agit de Monaſterijs non exemptis, *q.4.c. 2.nu. mero 14.*
§ placet nobis. eorundem concordat,*q.6.c.1.n.13.*
Concordata Germaniæ ligant ipſum ſummum principem, *q.6.c.1. numero 11.*
Concupiſcentia decalogo quæ prohibita, *q 6. c.1.n.17.& c.2. numero 28.*
Concurſus Pontificis cum alijs collatoribus beneficiorum *q.4. c.2.n.11. 12.13.q.6.c.2.n.22.*
Conferens beneficium,ordinariè non poteſt aliter conferre, quam natura ipſius requirat *vid. beneficia ſecularia danda ſecularibus &c.*
Congregatio Burſfeldenſis conſtituit vnum corpus familiæ, non politicum, *quæſt. 2. ſ. 3. cap. 3. numero 3.*
Congregationes vnitæ in Germania quæ & quot ſint, *q. 2.ſ. 1. cap. 1.numero 6.*
Pro ijs reſcriptum Pontificis,*q.2.ſ 1.c.1.n.6.& ſ.3.c.1. n.17.& ſeq.*
Conſiliarij Imperatoris à ſub & obreptione reſcriptorum Imperatoriorum defenduntur,*q.2.ſ.3.c.3. num 10.*
Conſtitutum & ordinatum vt quid dicatur, quæ requirantur? *q.3.c.1. num. 11.*
Contractus ligant Papam & Principes,imò Deum ipſum, *qu.4.c.2. nu.11.*
Contradicens ſibi, non eſt audiendus, *quæſt. 2. ſ. 3. cap. 3. numero 1.*
Contrària reſpondens, habetur ſuſpectus de falſitate,*quæſt:2.ſ 3. cap. 3.n.1.*

3. numero 1.
Corporis vnius bene ordinati non poſſunt eſſe plura capita, niſi quis velit corpus monſtroſum. poſt q.8. quæſtiuncula 1.
Curia Cellæ, q.6.c.2 num. 22.

D.

Damnum iniuriâ illatum eſt reparandum, quæſt. 6. cap.1.numero 1.
Damnum nullum illatum in d.monaſteriorum translatione, q. 6. c .2. num.10.
De Decalogi præcepto decimo, q. 6.c 1 n.17 & c.2.n 28:& præfat.n,23.
Debet vid.verbum debet.
Delictum perſonæ an redundet in damnum Eccleſiæ, q.2.ſ 1.c.2. n.3. ſ.3.c 2.nu.4.
Delictum totius conuentus illi obeſt, q.6.c.2.nu.24. qu. 2.ſ.3.cap.2. numero 4.
Delinquens conuentus, & ter monitus, nec ſe emendans, poteſt eijci, atque illi alius ex alio Ordine ſubſtitui, q.7.c.2.n.2.
Derelictum, quæſt. 7. cap. ſecundo, numero 10.
Deſolatum quid, quæſt. 7. cap. ſecundo num.10.
Deſtrui de iure, de facto quid, q.2.ſ 1. c.2 n.1.
Deſtructum eſſe quid ſignificet propriè vel impropriè, q.2.ſ.3, c.3.numero 1.
Deuolui eſt verbum commune, ſeu nunc directum.nunc obliquum, q. 3.c. 3.num.12.
Quod ſit verbum directum, q. 4.c. 2.nu.9.
Deuolutio prouiſionis & electionis, quid & quando locum habeat, quæſt.3.cap.primo,num.7.& cap 3. numero 11.
Non habet locum in Eccleſia non numerata, q.3.cap.3.n.11.
Non in Canonijs Monachalibus, nec in prælatura monaſterij, omnibus illius loci collegis mortuis, q. 3.c.3.n.11.
Pan.&Rebuff.loci difficiles explicantur, ibid.n 13.
Deuolutionis ius, q.7.c.1.n.3. cap.2.numero 9.
Deuolui quando eſt verbum directum, malè illi affinguntur conditiones deuolutionis obliquæ, q.3.c. 3.n.12.
Deuoluitur, caſu negligentiæ, prouiſio ad eum, cuius eſt electionem confirmare, q.4.c.2.num.11.
Dignitas quid, q. 1.c.2, n. 3.
Vt dicit abſolutè officium perſonæ certę cum iuriſdictione, eſt perſonalis; vt dicit officium cum iuriſdictione perſonæ in Collegio cõſtitutæ, eſt etiã perſonalis; vt verò dicit beneficiũ diſtinctũ, habens annexam iuriſdictionem, eſt realis, ib.
Quæ complectatur, ibid, nu. 15. fol. 26.
Dicit relationem & qualem, q. 1. c. 2.nu. 8.
Quando vacet, ibid.n.14.
Dormiat, n.13.
An aliquando pereat, ibid.n.13.

In

In recreatione dignitatis ſecundũ priorem formam, an requiratur Papæ authoritas, *q.1.c.2.n.13.*
Directum verbum quid, *q. 3.c. 3. n.* 12.
Diſpoſitio bonorum monaſteriorum emortuorum libera eſt ſuperiori *q.5.c.vn.n.1.2.vid bon.monaſt.emor.*
Omnis diſpoſitio intelligitur, rebus in eodem ſtatu permanentibus *q.6.c 2.n.5.*
Doctori turpe eſt ignorare ius, in quo verſatur, *q.2.ſ.3.c.2 n.4*
Doctoribus ſenioribus ſtandum potiùs quàm iunioribus, *q.7.c.2 n.4.*
Dominium quotupliciter accipiatur, *q.1.c.4.n.11.*
Ad eſſe Domini, duo requiruntur, *q.1.append.n. 5.*
Dominij ſubiectum quod ſeu quis capax Dominij, *q. 1.c.4.n 6.*
Non paries, non locus; ſed utens libero arbitrio, *ibid.*
Animæ ſeparatæ non habent Dominium rerum ſublunarium, *vid. animæ ſeparata.*
Dominium aliud priuatum rerum ſeu proprietatis, aliud ſuperius perſonarum ſeu iuriſdictionis *q.1.append. n.3.q 2.ſ 2.c.1.n.5.6.*
Aliud plenum, aliud ſemplenum. Hoc directum vel vtile, *ibid.*
Quid de Dominio ſubalterno ſentiendum, *ibid.nu.4.*
Dominium aliud mediatũ, aliud immediatum, *q.1.c.4.n.2.*
Dominium paſſiuum F.Rõ. eſt commentitium, *q. 3.c.3.n. 15.*
Dominium non in incerto vagatur, *q. 2.ſ.2. n 7.*
Dominium Chriſti quale, *q.1. append. n.1.*
An impediat, quò minus dentur bona vacantia, *ibid.n.2.*
Dominiũ Eccleſiæ vniuerſalis quod, Et an impediat, quo minus dentur bona vacantia, *q.1.append.n.3.*
Dominium non continuatur niſi in hæredes ſuos; *q.2.ſ. 2.n.9. & ſect.3. c.1.nu.6.*
Dominium bonorum Eccleſiaſticorum quando acquiratur, *q.2.ſ.2.n. 8.10.* & Quomodo, *q.2.ſ.3.c.1.nu.5.*
Dominium Ordinis, *vid.q.2.ſ.2.n.1.2. & ſeqq.*
Dominia humana pereunt, *q 1.append. n.12.*
Etiam Romanorum, *ibid.*
Dominus alius mediatus, alius immediatus; immediatus alius verus, alius fictus, *q.1.c.4.n.2.*
Dominus bona ſuo, non alieno nomine poſsidet, *q.2.ſ. 2.n.13.*
Domini duo vnius rei in ſolidum eſſe nequeunt, *q.2. ſ.2.n.5.*
Donatio quid, *q 7.c.2.n.17.*
Donatio inter viuos duplex, verbalis & realis; & quid vtraque ſit, qui vtriuſque effectus, *q.3 c.2.n.7.*
Donatio reuocatur ingratitudine, *q. 6.c.2.n.23.*
Donatio mortis cauſa, qui eius effectus; *q.3 c.2.n.7.*

E.

Eccleſię nomine quid intelligatur *q.1.c.4 n.6.8.9.*
Eccleſia numerata quę, *qu.1.c.2. n. 7.*
Quæ non numerata, *ibid.*

Eccle-

Eccleſia particularis quæ, *q.1.c.4.numero* 8.
Quomodo non moriatur, *ibid.n.9.*
Eccleſia habet fiſcum analogicè acceptum, *q.4.c.1.n.2.*
Eccleſiam decet de virtute in virtutem progredi, *q.3.c.3.n.19. 20.*
Pro Eccleſia ſpoliata poteſt agere quilibet, *q.2.ſ.1.c.3.n.5.*
Prælatus etiam ſine literis de rato, *ibid.*
Eccleſia vniuerſalis quale habeat dominium bonorum Eccleſiaſticorum, *q.1.append.n.3.*
Eccleſiaſticorum bonorum Dominium ante collationem ſuperioris non acquiritur, *q.2.ſ.2.n.8.*
Acquiritur per titulum Canonicũ, *q.2.ſ.3.c.1.n.5.& 6.*
Sicuti & poſſeſsio, *ibid.*
Egreſſus Monialis, *Vid. Monialis egreſſus.*
Einhamenſe monaſterium, *q.6.c.2.numero* 22.
Electio actiua & paſsiua quæ? item directa & obliqua quæ? *q.3.c.3.numero* 11.16.
Eligi poſſe in Prælatum ex alio monaſterio, non ſupponit ius ad rem, ſed conditionem tantum requiſitam, ſeu ſubiectum capax, *q.3.c.3.n.*10 *q.4.c.3.n.4.*
Electiones vbi fiunt in Eccleſia, ſupponunt eam exiſtere, *quaſt.4.cap.2.num* 11.
Eltinenſis Abbatiæ ad Rhenum fundatio, *q.3.c.3.n.* 1.
Non Entis nulli ſunt effectus, *q.1.c.4.n.8.*
Ad eſſe vnius quando plura requiruntur non ſufficit vnum tantum interuenire, *q.6.c.2.n.2.*
Emphyteuſis quomodo amittatur, *q.1.c.2.n.15.*
Aut aliquando finiatur, *ibid.*
Epikia ſeu interpretatio quid, quando, & quibus in caſibus detur, *q.5.c.vn.n.*10.
Datur illa hic etiam circa volũtates ſed conſideratas formaliter, non materialiter, *ibid.*
Circa eam error F.Romani, *q.6.c.1.n.7.& c.2 n.18.*
Epiſcopus dicit relationem ad Clerum & populum, *q.4.c.3.nu.3.*
Ideoq; ſi nec clerum habeat; nec populum, Epiſcopatus erit extinctus, *q.3.cap.3.n.19.*
Epiſcopus olim ex regularibus cooptabatur, non tamen ideo illi habebant ius & dominium in Epiſcopatum, *q.4.c.3.n.4.*
Epiſcopine, & cuiuſnam, licentia neceſſaria in translatione Monachorum & Monialium, *q.8.n.3.10.*
Epiſcopus ſecundum Imolam poteſt mutare legatum non executioni datum, *q.5.c.vn.n.6.*
Erronea propoſitio quæ, *q.2.ſ.3.c.2.nu.4.*
Eslingenſe Monaſterium nunc Zeuenſe, *q.3.c.3.n.1.*
Exempla non reſtringunt regulam, *q.4.ſ.2 n.4.*
Exempla à F.Romano citata nihil ad rem faciunt, *q.6.c.2.n.29.*
Exemptio à iuriſdictione Ordinarij Epiſ-

Hh

Epiſcopi an citra illius iniuriam fiat, q. 6. c. 2. n. 25.

Exemptio vniuerſitatum, *ibid.*

Exemptio Regulariũ in Epiſcopi bonum fit, q. 6. c. 2. nu. 24.

Exemptus ſucceſſor non exempti ad quid teneatur, *queſt. 6. cap.* 2. *numero 25.*

Exules religioſi an ſint Domini bonorum Monaſterij in alio loco ſiti, *q. 2. ſ. 2. n. 5.*

Extinctum quid, *q. 1. c. 1. n. 5.*

Extinctum aliud de iure, aliud de facto, *ibid. & n. 6. 7.*

F.

De FActo quid dicatur fieri, *q. 1. c. 1. n. 7.*

Famę periculum nullum adeſt in monaſteriorum emortuorum translatione, *q. 6. c. 2. n. 8.*

Familia accipitur vel iure proprio vel iure communi, *q. 2. ſ. 3. c. 3 n. 2.*

Familia alicuius vbi habitat, dicitur quis ipſe illic habitare, *q. 2. ſ.* 1. *cap. 3. n. 1.* Si Familia accipiatur iure proprio, non communi, *q. 2. ſ 3. c. 3. n 2.*

Familia S. Benedicti quid dicat, *q. 3. c. 1. n. 2. & c 3. n. 6.*

Familiæ legatum, *vid. Legatum familia.*

Familiæ relictum quomodo intelligatur, *q 6 c. 2. n 3.*

Feudum quomodo amittatur, *q. 1. c. 2. nu. 15. q 6. c. 2. nu. 23.*

Amittitur etiam ingratitudine, *q. 6. c. 2 n. 23.*

Feudum quomodo aliquando finiatur, *q 1. c. 2. n.* 15.

Ferdinandus II. Imp. defenditur à P. Laymanno, at vehementer à F. Romano impugnatur, *in præfat. n. 22.* Vide plura *Imperatoris reſcripta.*

Fideicommiſſum quibus verbis inducatur, *q. 6 c 1 n. 7.*

Fideicommiſſum non extenditur ab vna perſona ad aliam, *qu. 6. c. 2. numero 1.*

Fideicommiſſum familiæ quid, & quomodo intelligendum, *q. 6. cap. 1. nu. 7.*

Et quo ordine videatur relictum & ad quotum gradum ſe extendat, *q. 3. c. 2. n. 2.*

Vtrum ad deſcendentes ſolum pertineat, an verò etiam ad collaterales, *q. 3. c. 2 nu. 4.*

Finalis cauſa eſt duplex, cuius & cuiꝰ & quid vtraque, *q. 5. cap. vn. numero 2.*

Finalis cauſa cum formali in moralibus coincidit *queſt. 5. cap. vn. numero 2.*

Fiſcus quot modis accipiatur, *qu. 4. c. 2. n. 1.*

Fiſcus vt ſignificat ærarium principis, in Eccleſiaſticis locum non habet, *queſt. 4. cap. ſecundo, numero ſecundo.*

Fiſcus analogicè datur in Eccleſiaſticis, *q. 4. c. 2. nu. 1*

Fiſcus in hac cauſa ſignificat Superiorem, *q 3. c. 2. n. 3.*

Fletus vnius non debet eſſe riſus alterius, *queſt. 7. c. 1. num. 4. & c. 2. numer. 13.*

D. Fran-

D. Franciſci de Rubeis authoritas allegata *q.7.cap.1.numero 2. & cap. 2. n. 8.*
Fundationis piæ finis Cuius, & Finis Cui, quis, *q.5.c.vn. numero 2. q.3. c.3.n.1.*
Vterq; ad illam neceſſarius, *ibid.*
Alteruter tamen poteſt magis principaliter intendi, *quæſt.5.cap.vn.numero 2.*
Ordinariè magis principaliter intenditur Finis cuius, *q.5 c.vn. nu.3. q 7.c.2.n.12.*
Intentio principalior colligitur ex cauſæ adiectione, *quæſt.5.cap.vn.numerò 3.*
Finali cauſa Cuius, præcipue intentâ, & deficiente causâ finali Cui, poteſt fundatio pia vel legatum pium à Superiori, alijs alterius Ordinis Religioſis applicari, *q.5.cap.vn.n.2.*
Finali causâ Cui, præcipuè intentâ, & deficiente hîc cauſâ finali Cui, non poſſunt legata pia &c. ſine cauſâ, alij alterius Ordinis Religioſis conferri, cum causâ tamen poſſunt, *quæſt.5.cap.vn.num. 2. 4. & q. 7. c.2. nu.12.*
Fundatio monaſteriorum interdum fit intuitu ſtemmatis. *quæſt.3 cap.3. num.1.*
An fiat monachis, in quantum monachi, *ibid.*
Fundatio, cuius Monaſterij intuitu fit, illi incorporantur bona, *quæſt. 3. c. 3.n.2.*
Fundatio alia teſtata, alia inteſtata, *q. 3.c. 2.n.1.*
Inteſtatam non videtur agnoſcere F.Rom. *ibid n.7.*
Fundatio facta pro familia S.Benedicti, *q.3.c.1.n.2.* intelligitur non ſimpliciter, ſed limitatè ad hunc locũ, *q.3.c.2.n.3 & c.3.n.6.* vel etiã ſi facta ſimpliciter pro familia S. Benedicti, veniunt certi ab Epiſcopo deſignãdi, qui gratificari poteſt, quibus vult, *q 3.c.3 n.4.*
Fundatio facta monachis alicuius Ordinis, quomodo intelligatur, *ibid. q 3 c.3.nu.4.*
In literis fundationum non eſt proſpectum in caſu, quo omnes inſtituti monachi morerentur, *q.3.c.2. nu 1.*
Fundatoribus translatione monaſteriorum ad alios alterius Ordinis religioſos non fit iniuria, *q. 6. c.2. mero 6.*
Nec ijs quibus relicta putantur, *dicto loco.*

G.

GEnere ad ſpeciem licet argumentari negatiuè, non affirmatiuè, *q.2.ſ 3 c.1.n.11.*
Generalia verba generaliter ſunt intelligenda, *q 4.c.2. n.3.*
De Generalibus Ordinum, *vid. in Ord.*
Genitiuus caſus quando importet Dominium, *q.2.ſ 1.c.1. n.3. & ſ.3. c. 1.n.8.*
Gerenrodenſis monaſterij fundatio, *q 3.c.3 n.1.*
Giſillarius Archiepiſcopus Magdeburgenſis ſuo Archiepiſcopatui iũcturus Epiſcopatum Merſpurgenſem, diuinitus punitur, *q.6.c.1.n.18. & c.2.n.29.*

Grammaticus non eſt idem qui Muſicus in Cardinalium declarationibus, *q.6.c.2.n 22.*

S.Gregorius Magnus, *q.6.c.1.n.3.& c.2.n.14.* de quibus priuilegijs monaſteriorum agat, *q.1.c.3.n.4.*

Grimberganum Monaſterium, *q.6.c.2.nu.22.*

H.

HAbere quid ſignificet, *q.2.ſ.3.c.1.nu.1.*

Habitare aliquis dicitur, vbi familia eius habitat, *q.2.ſ.1.c.3.n.3.*

Habitatio propriè quid, *q.1.in princ. ſub n.2.* quid impropriè, *ibid.*

Hæredes ſui, qui? & qui extranei, *q.2.ſ.2.n.9.* quomodo bonorum Dominium obtineant, *q.2.ſ.3.c.1.n.6.* & quomodo poſſeſsionem, *ibid.* In heredem ſuum continuatur ipſo iure Dominium, non in extraneum; huic opus aditione, *q.2.ſ.3.c 1.nu 6.*

Hæreditatis petitio inuoluit quæſtionem præiudicialem, *q.2.ſ.3.c.1.nu.5.*

Hæretici quomodo negent poſtliminium bonorum Eccleſiaſticorum, *q.2.ſ.1.c.2.n.3.ſ.3.cap.2. numero 2.* His non patrocinatur P.Laymannus, *ibid.*

Haſſefeldenſis præpoſitura in diœceſi Bremenſi quando primùm inſtituta & quando facta Abbatia, *q.6.c.2. numero 22.*

Heruordienſis monaſterij fundatio, *q.3.c.3.n.1.*

Hirſaugienſe Monaſterium, *vide infra VVernerus.*

Horti & vineæ B.Virginis in VVeſtphalia, *q.6.c.2.n.22.*

Horreum Treuirenſe, *ibid.*

Hulsbergenſe Collegium, *q.6.c.2.numero 22.*

Humiliatus Ordo, quia Generalem habebat, olim obtinuit contra Archiepiſcopum Mediolanenſem, vt ab ipſo omnino non viſitaretur, *poſt q.8.quæſtiuncula 1.*

I.

IDonei viri & qualificati, *qu. 6.cap.1.n.12.*

Ieſuitæ etiamſi non eſſent muſici, tamen præponendi alijs, in ſeminarijs &c. *q.6.c.2.n 22.*

Ieſuitiſſarum fundationem vrgeri à Societate, eſt calumnia, *q.5.princ.*

Impedimentum non præſtat, quod de iure non ſortitur effectum, *quæſt.8.num.4.*

Imperatoris reſcripta pro Ordinibus religioſis, *q.2.ſ.1.c.1.n.9.& ſ.3.c.1.nu.21.q.7.c.1.n.7.& c.2.n.15.*

Imperatoris reſcripta ſunt ſub- & obreptitia ex parte narratorum Ordinis ſupplicantis, *q.2.ſ.3.c.1.nu.21.* Non aulicorum Cæſaris, *q.2.ſ.3.c.3.num.10.*

Imperator an vi iuramenti obligatus ſit curare, vt monaſteria emortua reſtituantur antiquis Ordinibus, *in præfat.* obligatur conſeruare ius ſubditorum, *quæſt.6 c.1,nu.14.*

Incluſio vnius eſt alterius excluſio, *q.3.c.2.n.3. q.6.c.1 n 1.*

Incorrigibiles monachi meritò puniuntur

Digitized by Google

untur,*q.9.cap.2.n.23 & alibi.*
Indefinita vox nunc æquipollet ſingulari,nunc vniuerſali.Deinde nũc collectiuè,nunc diſtributiuè accipitur,*q.2.ſ.3.c.1.n.* 20.
Indultũ à Iure beneficium,non eſt alicui auferendum,*q.3.c.1.n.10.q.3.c.3.n.26.*
Indultum à iure beneficium eſt perpetuo manſurum per ſe, per accidens aliquando non manet, *quæſt.3. c.3.nu.23.*
Ingreſſus externorum ad monaſteria moniālium quæ requirat,*qu.8. numero 3.*
Ingratitudine reuocatur donatio, amittitur feudum,*quæſt.6. cap.* 2. *numero 23*
Iniuria fit omiſsione vel commiſsione,*q.6.c.1 n.15.*
Innocentij Tertij breue,*q.3.c.3.numero 25.*
Inſignia aliqua Epiſcopalia Abbatibus conueniunt& qualia,quibus,& vbi, tum quo iure,*q.1 c.3.n.7.*
Interpretatio vltimæ voluntatis quid *q.6.c.2.n.* 5.*V.Epiikia*,eſt duplex, *q.6.c.2.n.5.*
Inſtitui in materia ciuili quid ? quid item in Canonica & feudali, *q.3.c.3.n.27.*
Inſtitui & inueſtiri quomodo differant,*q.3.c.3.n.* 27.
Inſtitutio, & ſubſtitutio in materia ſucceſsionis,quid &quomodo ciſferant, *q.3.c.2.n.1.*
Inſtitutio & conſtitutio differunt, *q. 3.c.1.n 11.*
Aliquando tamen idem ſignificant,*q.3 c.3 n.27.*
Inſtrumentum publicum à F. Rom. adductum eſt contra Abbates,*q 9.*
Interdictum recuperandæ poſſeſsionis,*Vide c.redintegranda,3,q.1,*
Intruſio quid,*q.8. n.4. 12.*
Non impedit quo minus beneficium intruſi,alicui alteri dare queat,*q.8.n.4.*
Inuadens poſſeſsionem alterius,etiam Religioſus, ſi monitus non deſiſtat aut diſcedat,poteſt etiam fuſtibus, leuiter tamen excipi & abigi ſine metu excommunicationis,*q 8.n.13.*
P. Ioannes Deckerius contra F. Romanum defenditur,*q.10.*
Iuuentutis inſtitutio eſt iuſta cauſa vnionis beneficiorum,prioratuum, capellaniarum,*q.5.c vn.nu.9.*
Iuriſdictio propriè accepta, quæ eſſentialiter includat,*q.2.ſ 2.n.6.*
Impropriè accepta ſignificat notionem, *q.2.ſ.2.n 6.*
Iuriſdictio territorialis quæ, *q. 2.ſ 3. c 3.nu.2.*
Diſtinguitur à dominio rerum, *ibid.*
Iuriſdictionis Principis ſæcularis, termini qui ſint in cauſis Eccleſiaſticis,*q 2.ſ.3.c 3. n 11.*
Iuriſdictio Epiſcopalis monaſteriorum tranſlatione non læditur, *q.6. c.2.n. 35.*
An aliquis ab ea iuſte eximatur,*q.6. ca.2.n. 25.*
De Iure quid dicatur fieri,*q.1. c 1.n 7.*
Ius ad rem & ius in re ſunt ſeparata, *q.2.ſ.2.c. 1 n.3.& c.2 n.5.*

Ius ad rem, in Ordine ad monaſteria habere, quid ſit ex F. Rom. *q.* 3. *c.*1. *n.*10.

Ius in re Eccleſiaſticâ poſt collationem prius acquiritur, *q.* 2. *ſ.*3. *c.*2. *n.*5.

Iure ſuo vtens, nemini facit iniuriam *quæſt* 4. *c.*2 *n.*13. *quæſt.*7. *cap.*2. *numero* 2.

Iura Collegij, *vid. ſuprà lit.* C. *q* 1. *c.*2. *num.*5.

Ius Diuinum de monaſteriorum trãslatione quid ſtatuat, *q* 6. *c.*1. *n* 4. *&* *c.*2. *n* 15.

Ius naturale de monaſteriorum translatione, *q.* 6. *c.* 1. *n.*10. *& c.* 2. *numero* 20.

Ius mitræ, ſandaliorum, quale priuilegium ſit in Abbatibus, *q* 1. *c.*3 *numero* 7.

Ius vocis actiuæ qui tantum habet, non eſt verus Dominus, *Item*

Ius vocis paſſiuæ qui habent, an vt coniunctim accepti, ſint Domini, *quæſt.*4. *c.*1. *n.*4. *& cap. ſecundo numero* 4.

Iura per vnionem non alterari, ſimpliciter eſt falſum de vnione transfuſiua.

Iura quando perpetua, *q.*1. *c.*2. *numero* 11.

Iura realia an quandoque per accidens pereant, *quæſt.* 1. *cap. ſecundo num.*19.

Iura reſtituuntur, re in priſtinum ſtatum reſtitutâ, nec opus eſt nouâ eorum impetratione, *quæſt.*1 *cap.* 3. *num.*1.

Contra ius dicitur aliquid dupliciter, *q.*6 *c.*2, *num.* 2.

Iura ad hæredem quæ actiuè & paſſiuè tranſeant, *quæſt.*2 *ſ.*1. *c.* 1. *num. ſecundo. & ſ.*3 *c.*1. *n* 6. Item *ſ.* 1. *c.*3. *numero* 6. *& ſ.*3. *caput tertio, numero* 18.

Et quando, *q.* 2. *ſ.*1. *&* 3 *cit. loc.*

Iuris quæſtio, *vide quæſtio iuris.*

Iudex ſpeciatim datus in vnâ causâ, derogat Iudici dato cauſarum vniuerſitati, *poſt quæſtio.* 8. *quæſtiunculâ* 1.

L.

P. Laymannus iuris ſcientiſsimus cæpit in ius Canonicum commentari; ipſius commentarij bello Suecico diſturbati, *quæſt. decimâ in Epilogo.*

Ipſius lectiones primarius Doctor Iuris curauit ſibi deſcribi, *ibidem.*

Eius Theologia moralis aliquoties recuſa, *ibid.*

Falſò ei imputat F. Romanus 1. impugnationem Breuis Apoſtolici & Edicti Imperatoris. *Vide reſcriptum Imperatoris.*

2. Patrocinium hæreticis. *Vide haeretici.*

3 Mutilationem epiſtolæ Oratoris Cæſarei, *quæſt.*7. *cap. ſecundo, numero* 17.

4. Accuſationem Conſiliariorum Imperatoris, *quæſt.* 2. *ſ.*3 *cap.*3. *numero* 10.

5. Viam interitus Ordinis S. Benedicti

Digitized by Google

diĉti *in dedicatione.*

P.Laymannus à Melandri calumnia tum à Fr. Romani impugnatione propter literas Romanas defenditur, *q.7. c 2. num.17.*

Ipſius P.Laymāni aſſertio dePōtificis voluntate circa mon.ſteriorũ translationem, pluribus literis confirmatur, *quæſt.7. cap.2. numero 17.*

P Laurentius Forerus contra Fratrem Romanum defenditur, *in præfat.n.24.& ſeq.*

Lauri hamenſe monaſterium, *q.6.c.2. nu 22.*

Legatum gregis quomodo intelligatur, *quæſt.3.cap. 3. numero vigeſimo.*

Legata pia ad vnum vſum pium, num conuerti poſſint in alium vſum pium, *quæſt.3. cap. 1. numero tertio,& c.3.n.7.q.6.q.7.c.1.n.5.& c.2.n.12.*

A quo, *quæſt.5.cap. vnicum, numero 4.*

Diſtinĉtio Imolæ, quod legatum exſecutioni datumimmutari poſsit à Pontifice, non verò executioni datum, etiam ab Epiſcopo *q.5.c .vn.n.6*

Legati pij cauſa finali deficiente, cui applicandum legatum, *Vide fundationis pia cauſa finali deficiente.*

Legatum familiæ quomodo intelligatur, *quæſt.3. cap. primo, numero.6.*

Simpliciter faĉtum, intelligitur de familiâ, iure proprio conſideratâ, ſeu ijs qui in domo ſunt, *q.3.c.2.n.16.*

Ita videntur teſtatores legaſſe familiæ Sanĉti Benediĉti, *ibidem.*

Legatum vnius, conceſſum alteri, videtur priori ademptum, *poſt quæſtio. oĉtauam quæſtiuncula primo.*

S.Leonardi præpoſitura, *q.6.c.2.numer.22.*

Lex vbi non diſtinguit, nec noſtrum eſt diſtinguere, *quæſt. prima cap. 4. nu.5.*

Vbi legis verba adaptari nequeunt, ibi nec Legis diſpoſitio obtinet, *quæſt.2. ſ. 3. c. 1. numer.15.*

A lege ad teſtatorem efficax ducitur argumentum, *quæſt. quinta, capite Vnico nu nero 3.*

Lex plus fauet Eccleſiæ, quàm perſonæ, *quæſt.quinta,cap. vnico, numero 3.*

L. cum ita §. in fideicommiſſo, ff. de legat. ſecundo, *quæſt. 6. cap. 2. nu.4.*

L.vlt.C de V.S *ibid.*

Libellatici qui ſint, *quæſt. 10. numero tertio.*

Locus Gal. 4. *quæſt. ſecunda.ſ. 3. cap. primo,num 7.& q.3.c.1.n.8.* vbi & Roman. 8.

Quod ſi filij,ergo & hæredes, *q 3. c.3.n* 11.

Lucæ 3. v.1.*q. 10.n.7.*

Luc.2.v.2.*q 10.n.5.*

Magde-

M.

MAgdeburgenſis Archiepiſcopatus & Merſburgenſis Epiſcopatus vnio, *Vide Giſillarius.*

Maneant & debent manere, differunt, *q.3.c.3.nu.23.*

S. Mariæ ad Martyres, *q.6.c.2.n.22.*

Mariæ cella, *q.6.c.2.nu.22.*

S. Martini monaſterium Treuirenſe, *q.6.c.2.nu.22.*

Matickhouen Collegium, *q.6,c.2.numero 22.*

Matrimonij ſpiritualis vinculum quomodo fortius carnali, *q.6. c.2. num.26.*

Matrimonium ratum quomodo ſolui poſsit, *ibid.*
Conſummatum fidelium an ſolui poſsit, *ibid.*

Methenſe Collegium in Bauaria, *q.6. c.2.num. 22.*

Meum quod ſemel eſt, amplius meum fieri nequit, *q.2.ſ.2 n.8.*

Miles tranſiturus ex vna cohorte in aliam, de nouo iurat, *quæſt.2.ſ.3.c.3. nu.6.*

Mittelburgenſe Collegium, *q.6.cap.2. nu.22.*

Mitra *vide ius Mitræ.*

Minorennis non poteſt res ſuas ſine auctoritate curatoris & Iudicis alienare, *q.1.ſ.3.c.1.n.9.*

Monachorum nomen variè accipitur, *q.1.c.2.§.4.animad 3.*

Monachi propriè & ſtrictè accepti, non ſunt Canonici Regulares, *q.1. c.2.§.3.4.*

Monachatus propriè & ſtrictè acceptus non eſt Canonia, *q.1.c.2.§. 3.4.*

Monachorum quodnam officium. *q. 3.c.3.n.1.*

Monachus ſuo acquirit monaſterio, non toti Ordini, aut alijs monaſterijs, ſicuti nec legatum illi relictum, *q.3.c.3.nu.3.*

Monachi ex alijs Monaſterijs non poſſunt oſtendere vllum iuridicum modum, quo ſine facto ſuperioris ad ipſos deriuetur emortui monaſterij independentis dominium, *q.2.ſ.2.n.10.*

Monachi ex alijs monaſterijs an ſint vllo modo poſſeſſores bonorum huius Monaſterij, *q.2.ſ.2.num.11.& ſeqq.*

Monachi ex alijs monaſterijs vtrum habeant ſpem iuridicam in bona Monaſterij emortui, *vide Ordo.*

Monachi ex alijs monaſterijs non poſſunt oſtendere, pro ſe ſtare vltimas voluntates, *q.6.c.2.n.1.*
Nec ſunt hæredes emortuorum monaſteriorum, *q. 2.ſ.2.n.9.* imò ſi hæredes, non tamen forent ſui, *ibid.*
Nec ſunt ſucceſſores. niſi à Superiore legitimo ſubſtituantur, *q.2 ſ.3. c.3.n.16 & 17.*

Monachis alicuius loci omnibus defunctis, non datur ad monaſterium illud ab hæreticis occupatum & recuperatum, poſtliminium perſonarum ſed rerum, *q.2.ſ.3.c.2 n.2.& c. 3.n.8.*

Monachi qui aut hæreſi aut apoſtaſia perdi-

perdiderunt monaſterium , non gaudent poſtliminio bonorum monaſterij, *q.2.ſ.3. cap. 2. numero tertio.*
Monachus profeſſus non poteſt inuitus trāſferri à ſuo Superiore ad aliū locum, etiam Euangelij prædicandi cauſa, *q.8.n.11.*
Monachus tranſiturus. *Vid. Tranſiturus Monachus.*
Transferendus, *vid. Translatio.*
Monachis emortuis an alij eiuſdem Ordinis neceſſariò ſubſtituendi, *q.3.c.1.num.4.& c.2.num.& queſt. 7. totâ.*
Monaſterij acceptio varia, *q.1.in princ. nu.2.*
Monaſterium eſt Collegium religioſum, *q.1.c.1.n.1.*
Quot ad eius eſſe & conſeruari requirantur, *q.1.c.1.n.5.7.16.*
Quando dicatur dormire, *ibid. n.9.10.11.14.15.*
Quando extingui, *ibid. numero 2. & ſequentibus.*
Monaſteria Benedictinorum non omnia ipſis initiò fundata. *queſt. 1. append.n.4.*
Monaſterium S.Maximini ab Orientalibus Religioſis in Benedictinos translatum, *ibid.n.5.qu.6.c.2. numero 22.*
Monaſteria Benedictinorum quomodo ad alios translata, *q.2.ſ. 1.c.2. n.4.& tota q.5.*
Translata vel quia non contradictum vel quia aliud exegit neceſſitas, *q. 2.ſ.1.c 2.n.40.aut* etiam vtilitas, *in præfat.& q. 5:* vel quia inſtituti monachi ſunt omnes emortui, *q.5.tota.*
Monaſterio emortuo & ex eiuſdem Ordinis Religioſis reſuſcitato iubentur à Pontifice bona reſtitui, quod ſi non fuerit à Superiore legitimo, reſuſcitatum, bona illius poſſunt alijs alterius Ordinis Religioſis conferri, ſicut reipſa etiam quædam conferuntur, *q.2 ſ.3.c.1, numero 17.*
Monaſteriorum translatione an Pontifex perſequatur Chriſtum, *q.6.c.1.nu.4.& c.2.n.15.*
Monaſteria certæ familiæ fundata, poſſunt ex cauſa neceſsitatis vel vtilitatis publicæ, Eccleſiæ, in aliam familiam conferri, *queſt. 5. cap. vn. num. 4.*
Ita Monialium monaſteria ſunt alijs vnita, *ibi.n.4.*
In Monaſterij huius Emortui bona, monachi ex alijs monaſterijs non habent dominium, *q.2.ſ.2.n.5. 6. 7. 8.9. 10.*
Monaſterijs vt vniuerſis non competit Dominium bonorum emortui monaſterij, *q.2.ſ 2.c.1.nu.1.*
Verba Canonis (Monaſteria quamdiu potuerint per regulares eiuſdem Ordinis, maneant ordinata) quomodo intelligenda, *queſt. 3.cap.1.numero 9. 10. & c. 3. numero 20.*
Item, quæ ſemel Deo dicata, perpetuo maneant monaſteria. *ibidem nu.10.*
Inter monaſterium & monachos ſolitarios profeſſos contrahitur ma-

Digitized by Google

matrimonium ſpirituale, *quæſt. 2. ſ. 3. c. 3. num 6.*

Monaſterij, morte omnium ipſius Collegij monachorum ſolitariorum, bona fiunt vacantia, *q. 1. c. 4. nu. 5.*

Monaſteria omnia ſimul ſumpta Ordinis monachorum ſolitariorum non conſtituunt vnum corpus politicum, ſed familiæ δισῶτον. *quæſtione 2. ſ. 3 c. 3. n 3.*

Nec habent vnum caput ſpeciale, quod cum iuriſdictione præſit, *ibid.*

Monaſteria monialium extra vrbem ſita, ad vrbẽ ſunt reducenda etiam ſub cenſuris, *q. 8. n. 4.*

Monialis ex Toſtienburg Egreſſus verum Canonicus, *qu. 8. n. 3.* Vbi requiſita ad eiuſmodi egreſſum Canonicum referuntur.

Eiuſdem Monialis tranſlatio in monaſterium VVoltigerodenſe, non fuit Canonica, ſed intruſio, *q. 8. n. 12.*

Non fuit per ſuperiorem Goslarienſem eiecta, ſed poſſeſſores turbans in poſſeſsione, à turbatione per Magiſtratum legitimum cohibita, *q. 8. n. 2. & 3.*

Malefactores Eccleſiarum vbi conueniri poſsint, *q. 2. ſ. 3. cap. 2. nu. 22.*

Mors omnia ſoluit, *q. 6. cap. 2. numero 26.*

Muſicus in declarationibus Cardinalium, non eſt idem, qui Grammaticus, *quæſt. 6. c. ſecundo, numero 22.*

Mutatio vltimæ voluntatis quomodo ab Epiikia differat, *quæſt. ſextâ cap primo num. ſeptimo, & cap. ſecundo n. 6.*

Mutatio vltimæ voluntatis ex cauſa vtilitatis publicæ fieri poteſt, *quæſt. 6. c. ſecundo nu. 6.*

Mutationis vltimæ voluntatis, (ſi quæ daretur in hac tranſlatione monaſteriorum) adeſſet iuſta cauſa, *quæſt. 6. cap. 2. n. 17.*

Mutatio vltimæ voluntatis ſeu legatorum, à quo fieri poſsit; *qu. 5. cap. vnico nu. 5. vide plura, Pontifex an obligatus ſit, &c.*

N.

Nimium qui probat, nihil probat *q. 1. append. nu. 3.*

Non Entis nulli ſunt effectus aut qualitates, *quæſt. 1. cap. 4. numero 8.*

Non poteſt, denotat legis reſiſtentiam *q. 8. n. 4.*

Nouitates in iure reprobantur, *q. 2. ſ. 2. n. 3.*

Nouitius in odioſis non venit nomine Religioſi, *q. 8. n. 13.*

O.

Obliquum verbum quid, *qu. 3. c. 3. n. 12.*

Obreptio reſcriptorum. *vid. reſcriptum Imperatoris.*

De obſeruantia Patrum locus Coloniæ fuit Templariorum, *q. 2. ſ. 3. c. 1. n. 8.*

S. Odolphi Staurienſe in Friſia monaſterium, *q. 6. c. 2. n. 22.*

Om-

Omnibus,accipitur nunc diſtributiuè,nunc collectiuè,*q.7.c.2.n.5.*
Oppoſitorum oppoſita eſt ratio & conſequentia,*q.3 c.3.n.12.*
Ordinare in iure quotupliciter accipiatur,*q.3.c.3.n.18.*
Ordo religioſus quot modis accipiatur,*q.3.c.3.n.27.*
Ordo in concreto quid dicat, *q.3.c.2.n.8.q.3.c 3.nu.2.*
Ordo non eſt aliquod totum in communi,vel vniuerſale, vel integrale, vel ſuppoſitum,*q.2.ſ.2.c.1.n.1.2.3.* Sed aggregatum per accidens,*d.n.3.* Interdum ſynecdochicè ſignificat certi loci vniuerſitatem,*q.3. cap.3. num.27.*
Ordo hic conſideratur, prout à parte rei exſiſtit,*q.2.ſ.2.n.2.*
Ordo hac in materia noſtra an dicat totam collectionem omnium communitatum ſeu vniuerſitatum religioſarum huius vel illius certę familiæ,*q.3.c.3.num.27.*
Ordo vt in communi,ſeu vt vniuerſalis, non habet dominium huius monaſterij, *queſt.2. ſ. 2. numero ſecundo.*
Ordo, vt dicit totam collectionem omnium monaſteriorum,vel monaſteria vt vniuerſa,non habet dominium huius monaſterij,*q.2. ſ. 2. n.1. 4.5.*
Verba Pontificis, Ordo monaſticus, qui in aliquo monaſterio ſecundum Deum & D.Benedicti regulam eſt inſtitutus,perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter ſeruetur, quomodo intelligenda, *q.3.c.1.n 10.q.3.c.3.nu.25.*
Ordini videntur deberi bona emortuorum monaſteriorum titulo fundationis,*q.3. c.2.n.1.& ſeqq.* Non deberi illi,oſtenditur,*q 3 c. 2.à n.1.vſque ad n.7.& c. 3.à num. 1. vſq. ad 7.*
Ordo S.Benedicti num hæres monaſteriorum emortuorum,*q.2 ſ.1.c.1. nu.2.*
Non eſſe,deciditur,*q.2 ſ.3.c.1. numer.6.*
Et ſi eſſet, non tamen foret ſuus, *ibid.*
Ordo an poſsit agere de ſpolio, *q.2.ſ. 1.c.3.n 3.4.* Reſpondetur; actione populari poſſe,non propriâ, *q. 2.ſ. 3 c.3.n.9.*
Ordo quare bona emortuorum monaſteriorum olim ab hæreticis occupatorum,iure proprio repetere nequeat, & quare Societas IESV poſsit,etiam tempore occupationis præſentibus,pòſt mortuis, *q 2. ſ.3.c.3.n.6.*
Ordo agit pro titulo Canonico obtinendorum monaſteriorum, *queſt. 2.ſ.3.c 1.n.5.& cap.ſecundo, numero quinto.*
Ordo ſupplicauit Imperatori pro monaſterijs emortuis ab hæreticis olim occupatis, & poſt recuperatis,*q.2.ſ.3. cap.1 num.21.& cap.tertio num.10.*
Ordo an poſtliminio reſtituendus in bona emortuorum monaſteriorum, *queſt.2.ſ.1.c.2,num.1.cap. 3.nu,2.*

Digitized by Google

Ordini vtrum bona emortuorum monaſteriorum reſtituenda, eſt quæſtio præiudicialis, ab hac pendens, Vtrum Ordo habeat titulum Canonicum, ratione cuius illi ea debeantur, *q.2. ſ.3.c.1.numero 33.*

Ordo non habet ſpem iuridicam bonorum emortuorum occupandorum, *q.3.c.2.n.1.*

1. Ex fundatione teſtata, *q.3.c.2.nu.1. & ſeqq.& c.3.n.1.& ſeqq.*

2. Ex donatione inter viuos, mortis cauſa, *q 3 c.2.n.7.*

3. Nec ex vllo Canone, *qu.3.cap.2.numero 8.*

Ordo Ciſtertienſis, *Vide Ciſtertienſis.*

Ordo Præmonſtratenſis, *vid. Præmonſtratenſis.*

Ordo habens Generalem à Pontifice conſtitutum, an ſit exemptus, *poſt q. 8.q.1.*

φωνὴ Vocis quæ vis, *q.10. n. 7.*

P.

PAria ſunt nihil allegare, vel allegatum non probare, *q. 7. c. 2. nu. 17.*

Paria ſunt, nihil fieri, vel partem tantum indiuidui fieri, *q. 6. cap.2. numero 2.*

Parti colligitanti non creditur, niſi quantum probauerit, *q.2.ſ.3.c.3. n. 7.& q.7.c.2.n.17.*

SS. Patres quid de priuilegijs Eccleſiarum, monaſteriorum, &c. ſenſerint, *q.1.c.3.n.4.*

Periculũ vbi maius, ibi cautius agendum, *q.8.n.3.*

Perſonatus quid, *q.1.c.2.n.3.*

Perſona coniuncta poteſt agere abſq; mandato, *q.2.ſ.1.c 3 n.5.*

Poteſt etiam agere contra voluntatem principalis, & In quibus caſibus, *ibid.*

Petri Abbatis Cluniacenſis locus, *q.6. c.1.n.1.& c.2.n.7.*

Pius II. an.1458. Prid.Non.Mart. an Bullam ſcripſerit, *qu. 2 ſ.3. cap. 1. nu.20.*

Plenitudo poteſtatis Pontificiæ duplex; ordinaria, & abſoluta oſtenditur, *q.6.c.2.n.19.*

Ordinaria quæ, *quaeſt. 5. cap. vnico num.5.*

Perpetuò quomodo accipiatur, *q. 3.c. 3.n.25.*

Perpetuitas ſæpe per accidens impeditur, *q.3.c.3 n.23.25.*

Plura adeſſe vnius quando requiruntur, non ſufficit vnum tantum interuenire, *q.6.c.2.n.2.*

Pluralis numerus reſoluendus in ſingularem, vt euitetur abſurdum, *q. 2.ſ.3.c.1.n.20.*

Pontifex an obligatus lege diuinâ & naturali ſeruare vltimas teſtatorũ voluntates, nec alienare bona Eccleſiæ, maximè fideicommiſſo relicta, *q.6.c.1.n.1.& 3.*

An ordinariâ poteſtate poſſit alterare vltimas teſtatorum voluntates, an verò opus abſoluta poteſtatis plenitudine, *q.6.c.1.n.5.8. & c.2. n.16.18. 19.*

Sine causâ non poteſt, cum cauſa verò

vero poteſt ex ordinaria poteſtate *ibid.n.6.*

Pontifex in translatione monaſteriorum emortuorum ad alios alterius Ordinis Religioſos ex Eccleſiæ Catholicæ vtilitate, non alterat vltimas teſtatorum voluntates, *q. 6.c. 2.n.16.*

Pontifex poteſt deficientibus huius loci religioſis, ex cauſa neceſsitatis vel vtilitatis publicæ Chriſtianæ, monaſteria certæ familiæ fundata, alteri religioſæ familiæ conferre *q.5.c.vn.n.4.*

Vel eorum bona etiam ſeminarijs conferre, *q. 5.c.vn.n.8.*

Probatur illud ex varijs præiudicijs, *ibid.*

Pontifex poteſt illud ex poteſtate ſua Ordinaria, *q.5. c.vn. num.5. & numer.8.*

Pontifex poteſt non obſtâtibus Germaniæ concordatis, alicui loco de dignioribus & vtilioribus prouidere, *q.6.c.2.n. 22.*

Ideoque derogare concordatis, *ibid.*

Pontifex ob plenitudinem poteſtatis, poteſt concurrere cum Ordinarijs citra iniuſtitiam, *q.4.c.2.n.13.*

Etiam in menſibus Ordinariorum *ibid.*

Nec aufert illis ideo ius prouidendi, *ibid.n.12.*

Pontifex an reſcripſerit pro Ordinibus antiquis, *q.7.c.1.n.9. & c. 2. numero 17.*

Pontificis mens ac voluntas circa Collegia & ſeminaria ex bonis monaſteriorum emortuorum erigenda, *q.7.c.2 n.17.*

Pontifex an ad P. Becanũ reſcripſerit pro Congregatione vnita, *q.2.ſ.1.c.1.n 6.& ſ 3.c 1.n.17.*

Pontifex illo reſcripto iubet bona reſtitui Monachis antiqui Ordinis ſeu Vnionis, ſi ex ijs ſint legitimè reſuſcitata Collegia; alias decernit poſſe in vſus Collegiorum iuuentutem inſtruentium, &c. & ſeminaria conferri, *ib.*

Poſſeſsio quotupliciter accipiatur, *q. 1.c.4.nu.1.*

Poſſeſsio ciuilis, naturalis, vel mixta *q.2 ſ.2 nu.11.*

Poſſeſsio bonorum quomodo acquiratur, *q.2.ſ.2.c.1.n.6.*

Ad Poſſeſsionis apprehenſionem quæ & quot neceſſaria, *q.2.ſ. 2. numero 18.*

Poſſeſsio ciuilis quomodo acquiratur *q.2.ſ 2.n.11.* retineatur, *ibid.* quando & quomodo perdatur, *qu.2.ſ.3.c. 3. n.7.* quando extinguatur, *q. 2.ſ. 2. num.11.*

Poſſeſsio an continuetur in ſucceſſorem, *q.2.ſ 1.c.3.n.6.& ſ.3.c.3. numero 18.*

Cum defunćto poſſeſſore extinguitur, *ibid.n.18.*

Poſſeſsio plurimum facti habet. *ibid.*

Poſſeſſor, ad ſua ſi non admittatur, dicitur ſpoliari, *q.2.ſ.1.c.3.nu. 4.*

Etiamſi ſit poſſeſſor pro parte, *q. 2. ſ.2.n.17.*

Poteſt q; ſuo nomine agere de ſpolio, *ibid.n.16.*

Poſſeſsionis recuperandæ remedium

pingue ex c. redintegranda,3.q:1. vid.ſupra c redintegranda.

Poſsidens ciuiliter,non agit interdicto recuperandæ, q.2.ſ.3.c.3. nu.7. ſed ne in poſſeſsione turbetur, ibidem.

Poſsidere per ſe vel in ſolidum, vel pro parte.q.2.ſ.2.n.11.

Poſsidere duo eandem rem in ſolidum nequeunt,etiam ciuiliter,q.2. ſ.2.n.11.

Poſsidere ſuo nomine quis dicatur, q.2.ſ.2 n 13.

Alieno nomine,qui dicantur, q. 2. ſ 2.nu.11.12 14.

Quis dicatur iuris fictione idem cum ciuiliter poſsidente, ibid. numero 11.

Poſtliminium quid,q.2.ſ.3.c.2.n.1. & c.3.nu.1.

Poſtliminium aliud perſonarũ, aliud rerum,q. 2.ſ.3.c.2 n 2.

Quale poſtliminium detur in emortuis monaſterijs olim occupatis, poſt recuperatis,ibid. & c. 3. numero 8.

Poſtliminium rerum Eccleſiaſticarũ negant hæretici,q.2.ſ.1.c.2.n.3.& ſ. 3 c 2.n.2.

Vtrum id Ordinibus antiquis cõpetat reſpectu monaſteriorum emortuorum,q.2 ſ.1.c.3.nu.2.& ſ.3.c. 2.n.2.

Poſtliminium non datur perſonis reſpectu rerum turpiter amiſſarum, q.2.ſ.1.c.2.num. 3. & ſ.3.cap.2.numero 3.

Poſtliminio gaudent ſucceſſores, q.2. ſ.1.c.2.n 2.

Poteſtas Pontificis Ordinaria quæ, q 5.c.vn.n 5.

Poteſtatis plenitudo,vide plenitudo poteſtatis.

Præbenda quid,q.1.c. 2.n.3.

Præbenda propriè dicit aliquod proprium,q.1.c.2 n 4.5.

Præbendæ propriè dictæ non dantur in Conuentibus Monachorum aut Canonicorum Regularium,q.1.c.2. n.4.5.

Præcedentia & ſequentia, declarant ſcripturæ ſenſum, q:7. c. 2. numero primo.

Præiudicialis quæſtio prius eſt diſcutienda, q.2 ſ.3.c.1.n 5. ſecus committitur nullitas,q.2.ſ 3.c.1.n 23.

Prælatus Religioſus dicit relationem ad ſuum Collegium, per accidens ad populum, qu.4 cap tertio,numero 3.

Prælatus quale vinculum cum Eccleſia contrahat quæſt. 6. c. 2.numero 26.

Non poteſt renunciare ſuæ Eccleſiæ ſine conſenſu Papæ, ibid.

Præmonſtratenſis Ordinis priuilegia quæſt.2.ſ.1,c.1.n 4 & ſ 3. cap. 1. numero 9.

Quoad bonorum alienationem, ibid.

Eius Ordinis Generalis nec habet Dominium in bonis monaſteriorũ ſiue ſingulorum ſiue omnium; nec iuriſdictionem, q. 2. ſ.3. cap.1. nu 12.

Statuta eius huc impertinenter à F.Romano citantur,ibid.n.13.

Praxis translatorum monaſteriorum, q.7.

Digitized by Google

q.7 c.1.n.10.& c .2.n. 18. examinatur.

Præſides Capitulorum Prouincialium an habeant iuriſdictionem extra capitula in monaſteria, *q.2. ſ. 2.n.6.*

Et ſi haberent iuriſdictionem, non tamen territorialem, *q.2.ſ.3. cap. 3. nu. 3.*

Nec etiam Dominium bonorum monaſticorum, *q.2 ſ.2.n.6.*

Princeps tenetur ſe opponere aduerſantibus pro conſeruando iure ſuorum ſubditorum, *q.6 cap.1.numero 14.*

Prioratus clauſtralis non eſt dignitas *q.1.c.2.n.6.*

Priuilegium quotuplex, *quaſt.1. cap. 3. num.2.*

Perſonale quid & quotuplex, *ibid.*

Corporale quid & quotuplex, *ibidem.*

Reale quid, *ibid.*

Priuilegium perſonale cum perſona extinguitur, *q.1.cap.3.nu. 3.*

Aliquando tamen tranſmittitur ad ſucceſſorem, *q.1.c.3.n.8.*

Corporale cum corpore extinguitur, *ibid.* niſi illi ratione loci ſit cōceſſum, *ibid. n.4.*

Vel ſimile Collegium aut corpus reſtituatur, tunc enim dicitur dormiſſe, *ibid n.4.*

Ideoque reſtituto Collegio ſimili ipſum quoque reſtituitur, *ibidem.*

Reale, re caſu deſtructâ, non extinguitur, *ibid.*

Per accidens interdum extinguitur. *vide iura realia & perpetuitas.*

Priuilegium amittere meretur, qui conceſſa ſibi abutitur poteſtate, *q. 7.c 2.nu.22.*

Profeſsi Ordinis S. Benedicti voto ſe obligant ad ſtabilitatem clauſtri illius, vbi profitentur, *q.2.ſ.3.cap.3. nu.6.*

Profeſsionis illorum formula, *ibid.*

Profeſſi Societatis habent dominium in communi earum domorum, quarum membra ſunt, *q.2.ſ.3.c. 3. nu.5.*

Proprij non ſunt capaces monachi profeſsi, nec Canonici Regulares, *q.1.c.2. n. 4.5.*

Prouidendi monaſterio de Abbate tempus eſt trimeſtre, *quaſt 3 c.1 numero 7.*

Currit à die non vacationis, ſed notitiæ, *ibid.*

πρώτη vel prima Luc.2.v.2. quomodo accipienda, *q.10.n 6.*

Publicæ vtilitati & neceſsitati, priuatorum commoda cedunt, *quaſt.5. cap.vnic.num.4.& q. 6. cap.2.numero 6.*

Pupillus ſine authoritate Tutoris & Iudicis, non poteſt res ſuas alienare, *q.2.ſ.3.c.1.n.9.*

Q

QVæſtio Iuris quæ dicatur eſſe, *q.2.ſ 3 cap.1.n 22* in cauſa Eccleſiaſtica non ſpectat ad Imperatorem, *quaſt. 2 ſ 3. cap 1. numero 21.*

Vtrum quæſtio Iuris Canonici conditi,

diti, non verò condendi ſpectet ad Imperatorem, *q. 2. ſ. 3. cap. 1. numero 22.*
Quæſtiones Iuris quomodo diſtinguantur à quæſtionibus facti, *q. 2. ſ. 3. c. 1. n. 22.*
Quæ ſemel Deo dicata ſunt, non ſunt amplius ad humanos vſus transferenda, *q. 3. c. 3. nu. 20.*
Qui relictis Originalibus Ordinis ſui inſtitutis, ad communia volunt aliorum monaſteriorum iura diuertere, oportet eos iure communi cenſeri, *ibidem*
Qui ſimilem cum alijs vitam ſuſcipiunt, dignum eſt, vt ſimilem ſentiant in legibus diſciplinam, *q. 2. ſ. 3. c. 1. n. 14.*
Quod aliquis non habet, non poteſt illi auferri, *q. 4. c. 2. n. 12.*

R.

Receſſus Imperij & reſtitutoria mandata Imperatoris de bonis Eccleſiaſticis, *q. 2. ſ. 3. c. 3. n. 13.*
Recuperare quid ſignificet, *q. 2. ſ. 3. c. 1. n. 1.*
Reficere à facere quomodo diſtinguatur, *q. 3 c. 3 n. 19.*
Reformatio quid ſignificet, itemquid reformare, *q. 3. c. 1. n. 9. & c. 3. numero 19.*
Reformare differt à corrigere, *q. 3. c. 3 nu. 19.*
Reformatio eſt aliqua alteratis, *ibid.*
Reformationis ordo quis, *q. 7. c. 2. n. 1.* poteſt ex cauſa omitti, *q. 7. c. 2. nu. 3.* non fuit obſeruatus à Benedictinis, *ibid.*
Regularium vinculi indiſſolubilitas eſt ex vi voti, *q. 6. c. 2. n. 26.*
Relictum alicui Sancto, quomodo intelligatur, *q. 1. append. n. 6.*
Religio vt notat cœtum Religioſorũ Deum ſub certa aliqua regula à ſummo Pontifice approbata, peculiariter colentium, dupliciter accipitur, latè & ſtrictè, *q. 2 ſ. 3. c. 1. numer. 17. q. 4. c. 2. n. 8.*
Remanere quid ſignificet, *qu. 3. cap. 3. num. 18.*
Religio quælibet debet principaliter ordinari ad cultum diuinum, *q. 7. c. 2. n. 12.*
Res alicuius, ipſi citra ſuum factum non eſt auferenda, *q. 6. c. 1. n. 10.*
Reſcriptum Principis habet hãc clauſulam, ſi preces veritate nitantur, *q. 2. ſ. 3. c. 3. n. 10.*
Imperatoris eſt ſub- & obreptitiũ ex parte Ordinis ſupplicantis, non aulicorum Conſiliariorum, *q. 2. ſ. 3. c. 3. n. 16.*
Reſcriptũ impetraturus, debet docere, narrata eſſe vera, *q. 2. ſ. 3. c. 3. numero 10.*
Reſcriptum Principis, vt valeat, debet fieri in cauſa iuri non contraria, nec iuriſdictionis ſuæ terminos egrediente, *q. 2. ſ. 3. c. 3. num. 11.*
Re penitus deſtructa, manet ſæpe eius appellatio, *q. 2. ſ. 3. c. 1. n. 8.*
Reſtitutio quid ſignificet, *quæſt. 2. ſ. 3. c. 3 n. 12.*
Reſtituere quomodo accipiatur, *q. 2. ſ. 3. c. 3. n. 13.*
Reſtituta re in priſtinum ſtatum, iura reſtituuntur, *q. 1. c. 3. n. 1. fol. 27.*

Recu-

Digitized by Google

Recuperandæ poſſeſsionis remedium *ex c.redintegranda.vid.c. redintegranda.*

Fr.Romanus Hay in iure imperitus,*q 2.ſ.3.c.1.n 22. ſ.3.c.2.n.4.* tradit propoſitionem falſam,erroneā, *ibid.n.4.*probat contraria, *q. 2 ſ.3.c. 3.n.1* ſibi contrariatur,*q.3 c 3. n. 1. q.3 c.3.n 10.q.4.ſ.2. n 10 q.4.c 3. n.4.* Sibi contrarius facit pro nobis,*q.4. c.2.n.6.*Iterū facit pro nobis,*q.4.c.3. q.5.c.vn.n.1* citat malè Bartol.*q.2.ſ. 3.c 3.n.2.*gloſſā *q.1.c.4.n 4.*Rebuffū *q.8.n.9.*impertinenter citat ius, *q.2. ſ.3.c 3.n.14.15.q.3. c.3.n. 9.* & tota *q. 7.*cauillatur, *q. 2. ſ.3. c.3. n.2.*in circulum it, *q.2.ſ.3.c.1.n.2.& c.3.nu. 14.15.* terminis abutitur,appellando monachos membra regulæ, *q. 3. c.3.n. 2.*abutitur ſcripturis, *q 3. c.3. n. 17.*malè argumentatur,*q.3 c. 3. n. 16* mutat textum iuris,*q.3.c.3.n. 28.* omittit ex textu iuris, quæ ipſius intentionem euertunt,*q.3.c.2.num. 24.*affingit P.Forero,quæ ipſe non docuit, *q.3. c.3.nu. 27.* affingit P. Laymanno,quæ non docet- *q.4.c. 2.n.2.*malè illi imponit, quod aliquid ſine authore doceat,*poſt q.8 q.* falsò imponit, quaſi P.Laymanus Breui Apoſtolico,& Imperatoris edicto vim inferret, *in præfat.* F. Romanus impugnatur ex concordatorum verbis,*q.4 c.2.n.11.* repugnat Romanæ Eccleſiæ, *q.2 ſ.3. c.2.n. 4.* illius cenſura grauis de ſummo Pontifice & Imperatore, *q.6 c. 2 n. 15.* Ipſius tota quæſtio quarta eſt fruſtranea, *q.2 ſ.3 c.3.nu. 10.* Aberrat toto libro.

S.

SAlue,vocis quæ vis,*q. 5. c. vnic. numer.7.*

Salefelt Collegium,*q.6.c.2.n 22.*

Sancto relictum,quomodo intelligatur,*q.1.append.n.6.*

Sandalia.vid.ius mitræ,ſandaliorum, &c.

Scriptura varia loca conciliata referuntur,*q.10.n 2.*

Schyrenſe Collegium,*q.6.c.2 n.22.*

Selden.*ibid.*

Seminarijs Clericorum an aliqua bona monaſteriorum emortuorum applicari queant, *q. 5.c.vn. n. 8.q.6. c.2.n. 12.*

Senſu Vulgi ſtandum eſt,*q.2.ſ.1.cap.1. nu.2.*

A Separatis non licet argumentari, *q. 2.ſ.3.c.1.n.3.*

Sequentia & præcedentia ſcripturæ ſenſum declarant,*q.7.c.2.n.1.*

Seu,quid ſignificet, item accipitur ampliatiue & excluſiuè, *q.3. c. 3. n.19.*

Significatio vocis ambigua vnde determinanda,*q 1.princ.n.1.fol.3.*

In dubio ordinaria & communior præferenda,*q.5.c.vn.nu.7.*

Siue,vox alternatiuam inducit,*q.7.c. 2 n.3.*

Societas Ieſu eſt Clericorum Regularium,*q.1.cap 2.nu.4.*

Eſt vnum corpus politicum,*q.2.ſ. 3.c.3.n 3.*

Eius Generalis habet iuriſdictionem præcipuam,*ibid.*

Etiam quaſi territorialem *ibid.*
Societas Ieſu 4. modis accipitur *q.* 2. *ſ.* 3 *c.* 3. *n.* 4. vt cōprehendit ſcholaſticos, eſt Domina bonorum. *ibid.*
Eius Scholares indiſcriminatim ſunt Domini bonorum *ibid. n.* 5.
Sororum vel Schuſſenrietum *q.* 6. *c.* 2. *n.* 22.
Spes quid *q.* 3. *princ. n.* 1. quotuplex *ibid.* vana & iuridica quæ? *q.* 1. *c.* 1. *n.* 12. *q.* 3. *princ. n.* 1. *et c.* 3. *n.* 13.
Spes iuridica ex parte ſubiecti quæ & an hic detur *q.* 3. *princ n.* 3. ex parte tituli an detur *ibid. n.* 4.
De ſpolio quis agere poſsit & qua actione & quo modo *q.* 2. *ſ.* 1. *c.* 3. *n.* 5.
Spolium non præſumitur, ſed probandum eſt *q.* 2. *ſ.* 3. *c.* 3. *n.* 2.
De ſpolio acturus quæ neceſſe habeat probare &c. *q.* 2 *ſ.* 1. *c.* 3. *n.* 4.
Spoliatus interdicto recuperandæ agens, non poſsidet *q.* 2. *ſ.* 3 *c.* 3. *n.* 1.
Spoliatus dicitur qui ingreſſurus ad ſua, non admittitur *q.* 2. *ſ.* 3. *c.* 3. *n.* 15.
Statuta dant formam futuris negotijs *q.* 2. *ſ.* 3. *c.* 1. *n.* 13.
Stabilitas loci, vid profeſsi Ord. S. Benedicti &c.
Status Eccleſiæ non eſt mutandus *q.* 7. *c.* 1. *n.* 5.
Status loci non mutatur, caſu, quo monaſteria emortua transferuntur in alios alterius Ordinis Religioſos *q.* 7. *c.* 2 *n.* 14.
An Status perſonarum mutetur *ibid. n.* 14.
Subalternatio quotuplex *q.* 2. *ſ.* 2. *n.* 4.
Subiecta talia intelliguntur, qualia prædicata demonſtrant *q.* 4. *c.* 2. *n.* 11.
Subſtitutio in materia ciuili ſucceſſionis quid *q.* 3. *c.* 2. *n.* 1. *item.*
Vulgaris, & quando hæc expiret. *ibid. n.* 1.
Fideicommiſſaria *ibid.*
Fideicommiſſaria familiæ *ibid. n.* 2.
Subſtitutio in monaſterijs emortuis qualis facienda *q.* 1. *c.* 2. *n.* 10.
An ex eiuſdem Ordinis Religioſis neceſſariò facienda *q* 7. *c.* 1. *n.* 2. & *c.* 2. *n.* 4. & 16.
An etiam alijs alterius Ordinis Religioſis fieri poſſit *ibid.*
In Subſtitutione Canonica monaſteriorũ emortuorum an ſeruandus certus Ordo & certi gradus *q.* 7. *c.* 1. *n.* 1.
An verò ille Ordo ſeruandus tantũ in reformatione Monaſterij *q.* 7. *c.* 2. *n.* 1. &c.
Subſtitutis in monaſteria emortua, ſunt bona reſtituenda *q.* 7. *c.* 1. *n.* 1. Vide bona monaſteriorum emortuorum.
Subſtituti in monaſterijs emortuis, nomine defunctorum agunt pro recuperatione poſſeſsionis bonorum *q.* 2. *ſ.* 3. *c.* 3. *n.* 9.
Succeſſores defunctorum gaudent etiam poſtliminio *q.* 2. *ſ.* 1.

Digitized by Google

c.2.n.2.

Succeſſio hæreditaria in monaſterijs emortuis non datur *q.1.c.2. n.10. q.2.ſ.3.c.1. n.6.*

Suppoſitum quid dicat *q.2.ſ.2. n.3.*

Surrogatum ſapit naturam eius, cui ſurrogatur *q.7.c.1.n.2.& c.2. n.6.*

ſi videlicet ipſum exſiſtat, cui aliquid ſurrogatur, aliàs non *ibid.*

In ſymbolizantibus facilior eſt tranſitus *q.6.c.2.n.11.*

T

Teſtatorum, pro huius loci monaſterio, verba non faciunt pro alijs aliorum monaſteriorum monachis *q.6.c.2.n.18.*

Ad teſtatorem à lege efficax ducitur argumentum *q.5.c.vn. n.3.*

Tituli varia ſignificatio *q.1.c.1.n.23.*

Tituli quotuplices *ibid.*

Tituli alij vniuerſales, alij ſingulares *q.1.c.2.n.3.*

Titulus Abbatis vbi datur, dabuntur etiam ex natura correlatiuorum Tituli Monachorum *q.7.c.1. n.4.*

Titulus vniuerſalis quid, quomodo ſupprimatur *q.1.c.2. n.16.*

Tituli ſingulares in Eccleſia non numerata cum perſonis extinguuntur, & ſubſtitutis alijs perſonis, recreantur *q.1.c.2. n.6.*

Tituli emortuorum monaſteriorum omnes ſunt extincti *q.7.c.2.n.11.*

Totum eſt varium *q.2.ſ.1.n.2.3.*

Totum deſtructum ſed facile primæuum ſtatum recuperans, dicitur potius dormire *q.1.c.1.n.9.10.11.*

Tranſitus facilior eſt in ſymbolizantibus *q.6.c.2.n.11.*

Tranſiturus monachus ad aliud monaſterium, vt in illo ius acquirat, debet denouo illic profiteri *q.2.ſ.3.c.3.n.6.* dandæ illi ſunt literæ abſolutionis à primò monaſterio *ibid. & q.8. Vid.* Translatio.

Translatio eſt duplex perſonæ & rei; Perſonæ rurſus duplex; abſoluta ſeu perpetua & temporalis *q.8.n.7.* Abſolutæ cōditiones quatuor *q.8. n.10.* temporariæ conditiones. *ibid. n.11.& n.13.*

Translatio monaſteriorum. vid. monaſterij translatio & fundatio.

In ipſorum translatione adeſt hic iuſta cauſa *q.7.c.2 n.17.*

Quid de eiuſmodi translationis praxi ſentiendum *q.7.c.1. n.10.*

Trans-

Digitized by Google

Tranſlatio monaſteriorum ab vno ſexû in alium, euertit Fratris Romani propoſitum, *quaeſt.* 7. *cap.* 2. *num.* 18.

Tranſlatio Canonica & mutatio localis hic an differant, *quaeſt.* 8. *numero* 6. & 8.

Treuirenſis Archiepiſcopi aſſertio proponitur, *q.* 2. *ſ.* 3. *c.* 3. *num.* 7.

Tutor non eſt Dominus bonorum pupilli, *q.* 2. *ſ.* 3. *c.* 1. *n.* 9.

V.

VAcare in iure quotupliciter accipiatur *quaeſt.* 1. *cap.* 4. *numero* 3. 4.

Vacare in Eccleſiaſticis, ſupponit de facto eſſe, *q.* 2 *ſ.* 3. *c.* 2. *n.* 1. contrà, deſtructum eſſe, *ibid.*

Vacantia bona quid ſint? *q.* 1. *c.* 4. *n.* 1. malè definiuntur à F. Romano, *q.* 1. *c.* 4. *n.* 4.

Vacantia bona temporalia cedunt fiſco & fiunt de patrimonio principis *q.* 4. *c.* 1. *n.* 1.

Vacantia bona Eccleſiaſtica an cedant fiſco. *vide Fiſcus.*

S. Vdalrici monaſterium Auguſtæ, *q.* 6. *c.* 2. *n* 22.

S. Vedaſti Abbatia, *ibid.*

Vel, inducit propoſitionem alternatiuam, *q.* 5. *c.* vn. *nu.* 1. *q* 7. *c.* 2. *num.* 3. & 5.

Verba In dubio in potiore ſignificatione accipienda & in dubio à propria verbi ſignificatione non recedendum, *q.* 3. *c.* 3. *n.* 18.

Verbum, debet, infert omnem neceſſitatem ſiue ea ex naturâ rei ſit, ſiue ex lege, *q.* 3. *c.* 3. *n.* 20.

Verbum imperatiui modi imponit neceſſitatem ex lege. *ibid.*

Verbum directum quid? *q.* 3. *cap.* 3. *numero* 12.

Obliquum, *ibidem.* Commune, *ibidem.*

Vinculum Prælati cum Eccleſia. *Vid. Prælati vinculum.*

Vinculum regularium, *Vid. Regularium Vinculum.*

Vindicatio directa pro quibus rebus detur, *q.* 2. *ſ.* 3. *c.* 1. *n.* 3. & vtilis pro quibus, an pro Eccleſiaſticis, *ibid.*

Viſitatores monaſteriorum, an in ea habeant iuriſdictionem, an notionem, *q.* 2. *ſ.* 2. *n.* 6. dominium bonorum, *q.* 2. *ſ.* 3. *c.* 1. *n.* 19.

Viſitatores parochiæ, *ibid.*

Vitam mixtam agentes ſunt præferendi ijs, qui vitam agunt merè contemplatiuam, *quaeſt.* 3. *cap.* 3 *numero* 20.

Vnio ſeu Congregatio Collegiorum plurium Burſfeldenſis. *vid. Congregatio.*

Vnio in concreto quid dicat, *q.* 3. *c.* 2. *n.* 8.

Vnionis ſeu coniunctionis beneficiorum, &c. bonorum monaſteriorum, iuſta cauſa an hîc intercedat, *quaeſt.* 5. *cap.* vn. *num.* 10. *q.* 7. *cap.* 2. *n.* 17.

Vnius incluſio eſt alterius excluſio. *Vid. incluſio.*

Vniuerſitatum exemptio à quo fiat, *qu.* 6.

qu.6.c 2.n.25.
Voluntas vltima cõſideratur vel formaliter vel materialiter, *q.5.c.vn. num.1.*
Eius mutatio.*vid mutatio.* & Pontifex an obligatus.
Vocis ambiguitas vnde determinanda, *q.1.in princ.n.1.fol.3.*
Vox actiua, paſsiua, *vide sub vocis actiua, paßiua.*
Vox indefinita, *Vide indefinita.*
Vota Religioſorum omnium Ordinum ſunt vna ſpecie eſſentiali, differunt accidentaliter, *quæſt.7.c. 2.num 4*
Vtilitati publicæ priuatorum commoda cedunt, *q.5. c. vn.numero 4. & 16.*
Vulgi ſenſu ſtandum eſt, *q.2.c.primo num.2.*

W.

VValderbäch monaſterium, *q. 6.c. 2. n.22.*
VVernerus Argentinenſis Epiſcopus ob Hirſaugienſe monaſterium malè mulctatur, *q.6.c.1.num. 18. & c.2. num.29.*
VVoltigerodæ inuaſio à Moniali facta, *q.8.*

Z.

Zabarellæ locus commendatur, *q. 7.c.2.n.5.*

FINIS.

Digitized by Google

ERRATA QVAEDAM NVPER OB NIMIAM FESTInationem omiſſa. In quibus nota, numero primo notari paginam, ſecundo columnam, tertio lineam, quæ non a titulo, vt ſupra, ducitur.

In dedicatione col. 4 decerpram	*decerptam*
In præfat. col. 4. lin. 9. à fin. contendi	*contendit*
Pag. col. lin.	
87. 1. 22 contrabitur	*contrahitur*
95 2 14. Ex dictis	*præpone n. 11. Ex dictis*
104 1. 16 q 7. n. 4. §.	*q. 7. n. 5. §.*
117 1. 21. deſcendents	*deſcendentes*
119 1 20 profitentur	*profiteantur*
139 1 4 ſubinſertu	*ſubinſertur*
150 2 16 tnatum	*tantum*
19 voluotatis licet;	*voluntatis; licet*
152 1 10 fideicommiſſariјs	*fideicommiſſarij*
153 2 19 monalium	*monialium*
159 7 Concorditis	*Concordatis*
167 1 12 11. â fin. vltima voluntatis?	*vltima voluntatis*
Interpretatio quid eſt duplex.	*interpretatio quid? Eſt duplex.*
168 2 6 C. inter	*c. inter*
1 18 22.	*24 .*
184 1 4 à fin. Illud miror	*præpone 27. Illud miror*
2 10 à fin. quin	*quia*
205 antepen. videtur	*videntur*
223 2 1 Ipſius F. Romani	*dele*
5 redimeant	*redimebant*
226 1 1 ab oleo	*bonum ab oleo*
2 bonum	*dele*
228 2 24 relamaret	*reclamaret*

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

LEGATORIA
R. SAL
Via Val
Tel. 899.229
1971
Digitized by Google